MDK

Gyémánt László, festő

Szerepel a M. képzőmův. kiállításon.

(Jencsik): Kürtösök az előcsarnok ban 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. ápr. 11

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HÍRLAP

/ 1021

Gyémánt kiállítás

NAGY SIKERŰ BEMUTATKOZÁS A MEDNYÁNSZKY TEREMBEN

Az állandóan zsúfolt, intim hangulatú kiállítóteremben magnózene szól. *Gyémánt László* első hazai kiállítása már második hete reggeltől estig látogatók százait vonzza a *Mednyánszky Terembe*. A nézők többsége elragadtatott hangon beszél a kiállításon látható harmincegynéhány képről, s szuperlativuszokban fogalmazott bejegyzések töltik meg a vendégkönyvet. De akadnak felháborodott hangú vendégkönyvi bejegyzések is.

Szürnaturalizmus?

Képeit néhány éve nagy sikerrel állította ki Bécsben is. A külföldi kritikák a modern szürrealizmus egyik megújítójaként dicsérték, egyik hazai bírálója pedig — frappáns meghatározással — *a magyar „szürnaturalizmus"* iskolájához sorolta.

— *Nem hiszek abban, hogy ezek a címkék ma még létjogosultak* — mondja a művész. — Legfeljebb a kiindulási pont megközelítésére alkalmasak, és annyiban igazak, hogy sokat tanultam *Salvador Dalitól*, vagy a „szürnaturalizmusnak" keresztelt magyar szürrealizmus egyik megteremtőjétől, *Hantay Simontól*, később pedig *Csernus Tibortól*. De ma már — véleményem szerint — egészségtelen a különféle irányzatok és iskolák merev elkülönítése, mert a művészet alkotórészeire való felszabdalásához vezet. A különböző iskolák, a különféle izmusok rengeteg részeredménnyel, új felfedezéssel gazdagították a művészetet, de *ma már a szintézis igénye-vágya fűti minden valamirevaló művészt*. Ezért hiszem magamról, talán némi merészséggel, én is, hogy túljutottam ezen vagy azon az irányzaton, iskolán.

Megváltoztam

— Ezen a kiállításon az *Ikarus-variációk* az egyetlen kép, amely még közvetlen kapcsolatot mutat a szürrealizmussal: azt a pillanatot rögzíti, amikor elhagytam ezt az irányzatot, megváltoztam, és megfogalmaztam magamnak a további kérdéseket. Ez a legkorábbi keletű kép ezen a tárlaton, az összes többi utána készült, s szándékom szerint *függetlenül az iskoláktól és irányzatoktól*. Meglehet, úgy tetszik: eltúlzom a technika szerepét. De nekem személy szerint is nagyon fontos, hogy a művészet besorolható legyen a mesterségek közé. Mert ha nincs szükség rá — akár a mesteremberre —, akkor minek van a művész a világon? Számomra elengedhetetlen a tudat munka közben, hogy *amit csinálok, arra társadalmi igény van; valakinek szüksége van rá*. A múlt héten egy kisfizetésű technikusházaspár vette meg egyik kiállított képemet. Kevés pénzből, takarékoskodással; talán más, elsődlegesebb szükségleti cikkek helyett. Nyilván azért, mert szükségük volt arra a képre. *Ez a legtöbb, amit egy művész elérhet: ha úgy érzi, hogy az embereknek szükségük van arra, amit csinál.*

(zs. i.)

Ára 60 fillér

XII. év

1967.

Esti Hír

POLITIKAI NAP

A Prav
a Karlovy
nyilatkoza

munisták közös programjának kidolgozásában *a jelenlegi Európa egyik legégetőbb problémáját illetően.* Azt, hogy ezt sikerült elérni, hogy a közös erőfeszítések eredményeképpen olyan dokumentumokat dolgoztak ki, amelyek *magukban foglalják minden kommunista párt legértékesebb tapasztalatait* — az értekezlet részvevői a kommunista világmozgalom *nagy sikerének tartják"* — írják a Pravda tudósítói, majd így folytatják:

Az értekezlet a kommunisták *legnagyobbszabású találkozója* volt a kommunista és munkáspártok 1960-as moszkvai értekezlete óta. Ebben az időszakban nemcsak a nemzetközi helyzet változott meg lényegesen, hanem

magában a kommunista mozgalomban is lényeges változások mentek végbe.

A kommunista mozgalom-

nő. Az egyszerű környezetből származó kislányt Párizsban kiválasztják egy próbafelvételen. Eljátszik egy kisfilmet, ebben látja Zonca, de nem ő figyel fel rá, hanem a forgatókönyv írója. Meghívják egy kávéházba. Ő belép, és azt mondja: – Jó napot! – Ő Marie – kiált fel magában a rendező. Néhány próbafelvétel, és az neretlen lányé a főszerep. atacha Régnier imádja a fran- filmet, mert élő, mert sok te- tséges fiatalt vonultat fel – ondja. Szeretne minél többet tszani, és egyszer Amerikába is ívesen kirándulna. – De nem acak kis szerepért. Persze ha *corsese* hívna – nevet föl –, ak- or mennék boldogan. **(ferch)**

---

ztatták Gusztávot

vasót. Igaz, megjelent könyvei valóban nem voltak különösebben terjedelmesek, közös tulaj-

mi lett a novel? című darabban játszik ma és május 1-je között négy alkalommal Gyabronka József, Horváth Lajos Ottó és Honti György Sztanyiszlavszkij moszkvai művészszínházában, a MHAT-ban.

GYÉMÁNT LÁSZLÓ A sokarcú portré címmel kiállítást nyit meg ma délután hat órakor Budapesten a Vigadó Galériában (V., Vigadó tér 2.). A tárlat május 18-ig tekinthető meg, május 7., 8. és 9. kivételével.

HAJLÉKTALAN ANGYAL címmel adta ki Novák Béla Dénes új verseinek gyűjteményét, amelyet ma délután öt órakor mutat be Bella István és Restár Sándor Budapesten az írószövetség klubjában (VI., Bajza u. 18.).

FÁBIÁN PÁL A magyar mint európai nyelv címmel tart előadást április 29-én délután négy órakor Budapesten, az ELTE tanári klubjában (V., Szerb u. 21–23.), a Budapesti Tudományegyetemek Baráti Egyesületében.

ÚJ DIÁKIGAZOLVÁNYOK. Szeptembertől

Gyémánt László

1999.IV.27. Magyar Nemzet

Agrár Munkaadói Szövetség
Autonóm Szakszervezetek Szövetsége
Autonóm Szakszervezetek Szövetsége
Mezőgazdasági Szövetkezetek és Termelők Országos Szö
Összesen

Rátalál(ás)

Támogatott
Neve
Dél-Kelet Nyírségi Fejlesztési Társulás
Felső-Tisza Vidéki Területfejlesztési Társulás
Bereg Térségi Fejlesztési Társulás
Bp. XIII. ker. Önkormányzat
Programmonitorozás
Összesen

Újra dolgozom

Támogatott
Neve
Álláskeresők Bács-Kiskun Megyei Szövetsége
Dél-Dunántúli Regionális Forrásközpont Kht.
Kapocs-Háló Alapítvány
Támasz Egyesület
Regionális Érdekvédelmi Alapítvány
összesen

Foglalkoztatási információs tana

Támogatott
Neve
Fővárosi Munkaügyi Központ
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Munkaügyi Központ
Csongrád Megyei Munkaügyi Központ
Összesen

Gyémánt László

Új Élet 1998.VI.15.

Gödöllő zsidó emlékei

A gödöllői Grassalkovich uradalomban nem engedték zsidók letelepedését, a kereskedők túlnyomórészt rác és a görög nemzetiségűek voltak. A Grassalkovich család férfiágon 1841-ben történő kihalását követően az uradalmat 1850-ben báró Sina György bankár vásárolta meg, ez a korlátozás megszűnt, megkezdődött a zsidóság letelepedése. 1851. augusztus 10-én jegyezték fel az első születést Gödöllőn, 1857-ben az első halálesetet és 1859-ben az első házasságkötést. 1870-ben már 195 fő izraelita (a lakosság 4,4%-a) lakja a települést, ebből 26 fő kereskedő, akiknek száma 1895-re már 42 fő. A korabeli helytörténetíró szerint „a kereskedelem Izrael fiainak kezébe van letéve", de ők a tulajdonosai több vendéglőnek és kocsmának, a fürdőnek, a mozinak és a vaskereskedésnek is. A királyi kastély közelsége vonzza a letelepülőket és nyaralókat, megnövekszik az áruigény is. A zsidóság legnagyobb létszámát 1920-ben éri el; 451 fő. Gödöllő a zsidó középosztálynak is kedvelt nyaralóhelye lesz. Ezt követően azonban már érződik Budapest elszívó hatása, majd Endre László tevékenysége. Az 1944. évi összeírásnál már csak 143 főt jelentenek a német hatóságnak. Ekkor a gödöllői anyahitközséget dr. Eisenberger Géza rabbi vezeti, rajta kívül még tanítónőt és metszőt foglalkoztatnak. Chevra Kadisa és Izraelita Nőegylet (alapítva: 1894-ben) működik. Imaházuk és 15-20 tanulós iskolájuk van. Az imaház közelében volt a rituális fürdő és a vágoda, valamint a rabbi, a kántor és a metsző lakása. A gödöllői Kossuth utcának ez a része került lezárásra gettónak, emlékét tábla őrzi. A deportálás napja 1944. július 15., az elhurcoltak nagy része Auschwitzba került. Kevesen élték túl, és még kevesebben jöttek vissza Gödöllőre. 1945 után a településen nem éled újra a zsidó hitközség, az elhagyott — egyszerű, egyemeletes házra emlékeztető — imaházat nem nyilvánították műemlékké, nem hasznosították más célra; lebontásra került az ötvenes években. Helyén ma bölcsőde és óvoda működik.

A zsidók gödöllői letelepedésének máig megmaradt emléke a Rákospataktól nem messze, a homokos domboldalban kialakított temető. A terület tényleges birtoklása 1875. június 24-én került bejegyzésre, és 1937-ben történő bezárásáig használták temetkezésre. A halottak előkészítésére külön kis épület szolgált. A gödöllői Városvédő Egyesület 1993 óta foglalkozik a lakóházaktól körbeépített temető és környéke rendezésével, a feldőlt sírkövek helyreállításával és a terület rendszeres gondozásával. A temető ma már a bibliai kőtáblákra emlékeztető kapukkal van ellátva, kegyeleti parkká nyilvánították, és megtekinthető állapotban van. Az értékmentő munkát és a fenntartást a MAZSIHISZ anyagilag támogatta. Gödöllőn a neológ zsidótemetőben jelenleg 125 sír található, közülük 43 a magyar nyelvű felirattal ellátott, azonosítható sírkő. Valószínűsíthető, hogy ebben a temetőben nyugszanak az 1901-ben elhunyt dr. Schön Gyula és utóda, az 1925-en meghalt dr. Klein József főrabbi, valamint Diamant László, a hitközség egykori, neves vezetője is. Sírjaikat még nem sikerült azonosítani. (Szükséges a héber nyelvű sírfeliratok fordításában jártas személyek segítsége!) A temetőben került elhelyezésre az Auschwitzba elhurcoltak időközben megtalált emlékoszlopa, amely 34 kőbe vésett nevet tartalmaz.

„A gödöllői zsidótemető síremlékei" címmel 1997-ben fotókiállítás nyílt a Városi Múzeumban Balázs József építész, fotóművész képeiből. Az emlékbeszédet Gyémánt (Diamant) László festőművész mondta, és a „Ki mit tud"-ból ismert FIX STIMM zenekar játszott zsidó népzenét.

A kiállítás 1998. június 30-ig tekinthető meg a gödöllői Városi Múzeumban, naponta 10—18 óráig (hétfő szünnap). A zsidótemető a Fürdő utca 10. szám alatt található (nem messze a HÉV végállomástól), vasárnap 8—12 óráig látogatható.

A Gödöllői Királyi Kastély megtekintése mellett ajánlom mindkettőt az idelátogatók figyelmébe.

Dr. Mélykúti Csaba
helytörténet-kutató
és Mélykúti László

A „KLEZMERES FEGYÁVAL"

Tovább hódít a B

Varázslatos új színfolt gazdagítja a magyar kultúrát az utóbbi években. A *Jávori Ferenc* vezette *Budapester Klezmer Band* olyan jiddis alapú zsidó népzenét hozott a köztudatba, mely tulajdonképpen nagyon ismerős lehet számunkra.

A klezmer zene a jiddis kultúra egyik legnagyobb kincse, amely reneszánszát éli szerte a világon. Bizonyos mértékben a népek közötti kapcsolatok tükre, hiszen a zsidó muzsikusok vándoroltak szerte Európában, magukba szívták azoknak a népeknek kultúráját is, ahová a sors vitte őket.

A klezmer zene sokak szerint az elégia átültetése hangszerre. Magával ragadó zene ez, különleges hangzásvilággal. A Budapester Klezmer Band zenekara egyébként héttagú, zsidók és nem zsidók közösen alkotják — ezzel egy kicsit az együttélés lehetséges modelljét is sugározzák. Nagy jelentőségűnek tarthatjuk tehát, hogy a félelem korszakai után megszólalhatott e hangszeres zsidó népzene. Három terjedelmes CD-n is bizonyítják e zenei világ gazdagságát. A kultúrák egymásra hatása kapcsán említsük meg, hogy a klezmer zenész *Rózsavölgyi Márk* szerezte a mi Rákóczi-indulónkat.

Általában elmondhatjuk, hogy az a hagyomány, amelyet Jávori Ferenc akár komponistaként, akár zenészként a klezmer zenén keresztül kivirágoztatott Magyarországon, azzal a magyar kultúra gazdagodik — s egyben bizonyítja, hogy képes beemelni más színeket is, tehát nem kirekesztő, hanem nagyon is befogadó jellegű.

A Jávori Ferenc, a népszerű *„Fegya"* által meghonosított klezmer zene műfaji és zenei elismerésének is tekinthető az a visszaigazolt tömeghatás, amellyel a Madách Színház *Hegedűs a háztetőn* című musicaljének előadását egyedivé tette. (Ezt egyébként megerősítette az amerikai musical szövegírója is, aki ezt kontrollálandó jött Budapestre.)

Jávori Ferenc az eredeti musical nagyzenekari hangzását „klezmeresítette" a színpadra szerves elemként beemelt klezmer zenekar számára, ami egész újszerű hatást váltott ki, sokak szerint mindennél hitelesebben és szervesebben kötődik Sólem Aléhem népi világához. Ez a muzsika a térség minden népe számára otthonos, hiszen a kultúra nem ismer sem ország-, sem etnikai határokat.

„Fegya", azaz Jávori Ferenc

A népi kultúrák kölcsönhatásaké
beleszűrődtek az orosz, cigány, rom
dok és dallamok, miközben — a hus
— Jávori Ferenc népzenegyűjtői mu
helyreállni a klezmer zene tekint
Ahogy Bartók és Kodály megérezt
lassan-lassan eltűnő népdalkincs n
és felstilizálása terén, úgy kell észl
munkájának jelentőségét. Elmondh
folklórral kincset hozott át Kárpátal
ra számára is. Egyfajta küldetéské
mány ápolását.

Történelmi elégtétel is a holocau
egész jiddis kultúra életveszélybe k
tikától távol, a kultúra és művészet
tikus varázslat született, amely Jáv
gából virágzott ki.

Tanácskozás Washingto

A The American Jewish Committee 92. évi közgyűlését és nemzetközi vezetőségi konferenciáját ez évben is Washingtonban rendezte. Ötszázharminc küldött érkezett az Egyesült Államokból, valamint vendégeket hívtak meg Izraelből és Európából is. Az AJC elnökének, *Robert S. Rifkindnek* szenagykövetét is. Ezen a díszvacsorán *Benjamin Netanjahu,* Izrael Állam miniszterelnöke tartott beszédet. Vázolta többek között az amerikai kinttartózkodása alkalmából a palesztinokkal folytatott béketárgyalásokon elért eredményeket. Hangsúlyozta, hogy Izrael kormánya a maga részé-

Előadásába
pápa nemrég
nyilatkozatát
Ismertette a
pontjait, maj
lexiókat, ar
kapcsolatba
sajtóban

CHICAGO BLUES

A Budapest Galéria meghívja Önt

Gyémánt László

kiállításának megnyitójára

1999. november 11-én, csütörtökön délután 6 órára

a Budapest Kiállítóterembe (Budapest V., Szabad sajtó út 5.)

Megnyitó beszédet mond:

Bereczky Loránd

a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója

Közreműködik: Bontovics Kati (ének), Cselik Gábor (billentyűs), Csepregi Gyula (szaxofon), Friedrich Károly (pozan), Lattmann Béla (basszus), László Attila (gitár), Sípos Endre (trombita), Sramkó János (dob)

A kiállítás megtekinthető 1999. december 5-ig, naponta 10-18 óráig, hétfő kivételével.

---

the Budapest Galéria has pleasure in inviting you to the opening of

artist László Gyémánt's exhibition

to be held on Thursday November 11 1999, at 6 pm

in the Budapest Exhibition Hall (Budapest V., Szabad sajtó út 5.)

Opening speech by:

Loránd Bereczky

director general of the Hungarian National Gallery

Participating in the opening: Kati Bontovics (vocal), Gábor Cselik (piano), Gyula Csepregi (sax), Károly Friedrich (trombone), Béla Lattmann (bass), Attila László (guitar), Endre Sípos (trumpet), János Sramkó (drums)

The exhibition will be open until December 5 1999, from 10 am till 6 pm every day except Monday.

Támogatók/Sponsored by: Nemzeti Kulturális Alapprogram/National Cultural Fund, Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága/Budapest City Municipality Commitee for Culture, Danár Nyomda/Danár Printing House, Inno-Engineering AG., Euro-Niss Kft., Opera Art Galéria Kft., Elemzés Kft.

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

1021

GYÉMÁNT LÁSZLÓ festményei

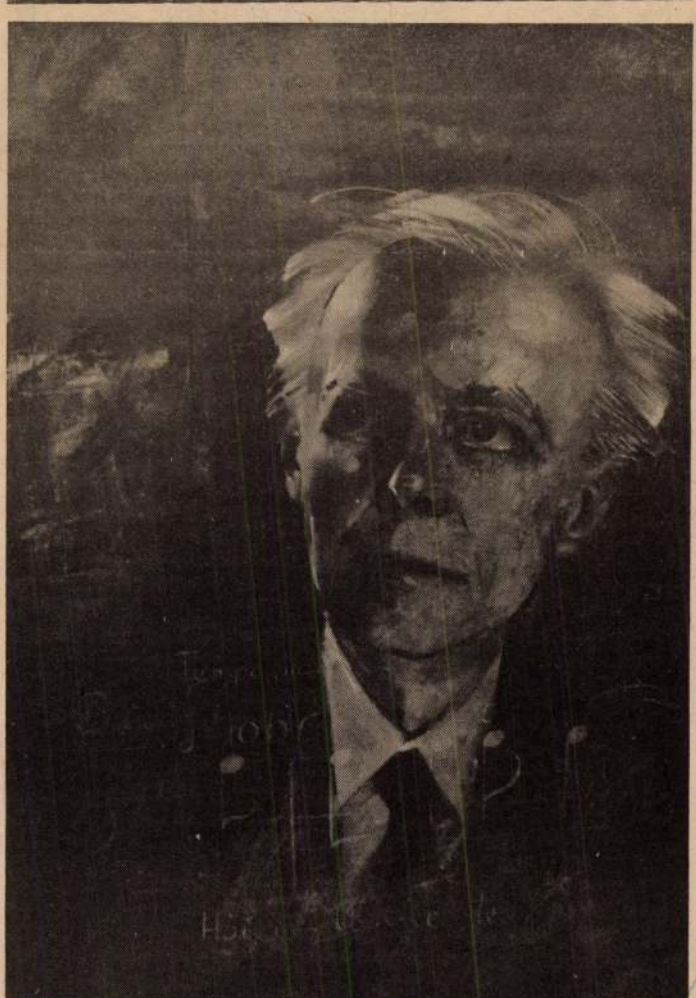

1982 JUN 12

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

MSZMP SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., DÉLI ÚT 51.
Telefon: 337-148, 340-726

Pénzben és erkölcsiekben

Ismerős a mondat, valljuk be őszintén, már-már sztereótípiává lett az utóbbi években. Ezzel kezdődik mindannak megindokolása, amit nem tud (s olykor: amit nem akar) megvalósítani egy-egy vállalat, intézmény vezetője. Még gyakrabban hangzik el olyankor, amikor bérről, fizetésről, javadalmazásról, anyagi elismerésről van szó: „népgazdaságunk jelenlegi helyzetében sajnos..."

Szögezzük le mindjárt elöljáróban: a fenti mondat, bármilyen gyakran hangzik el, az esetek nagy részében valóságot tükröz. Nehéz az ország helyzete, nagyon kell takarékoskodni ahhoz, hogy legalább nagyjában-egészében megtarthassuk mindazt, amit eddig elértünk. De éppúgy igaz az is, hogy az eredmények nem születnek maguktól, s hogy az únásig ismert alapigazságokat még egyszer ismételjük: mindenki a piacról él, s a több és jobb munkát honorálni kell.

Vagyis ismét az anyagi elismerésnél tartunk. Ezerszeresen bizonyított tény, hogy a jó munkához, a vállalat és a népgazdaság érdekében kifejtett erőfeszítésekhez az is kell, hogy mindezt anyagilag is elismerjék. Nem pongyolaságból ismétlem, itt az is szócskát, hanem azért, mert a pénz csak az egyik oldala, az egyik lehetősége a kiemelkedő munka elismerésének.

De maradjunk még egy gondolatnyit az anyagiaknál. Régóta hangoztatott követelés, mi több: kitűzött cél, hogy „egyenlő munkáért egyenlő bért". Lehetne beszélni arról is, hogy ez ma még nem mindenütt valósul meg, elsősorban ott, ahol férfiak és nők végzik ugyanazt a munkát. De van ennek az éremnek egy másik oldala is, ami nemhogy hatálytalanítaná, inkább erősíti az eddigieket: jobb és több munkáért több bért! Vannak vállalatok, gyárak, ahol ezt — nem utolsósorban a mind jobban kiteljesedő üzemi demokrácia segítségével — igyekeznek megvalósítani. Másutt afféle vágyálomnak tüntetik fel, mondván: sok a megkötöttség, nem elég a béralap. Vagy még inkább: mit fog szólni az, akinek nem emeljük a bérét? S marad az egyenlősdi, amiről pedig éppen a legutóbbi években bizonyosodott be legvilágosabban, hogy semmit nem visz előre. Van az anyagi elismerésnek még egy sor fajtája, amely a vállalatok vezetőinek rendelkezésére áll: jutalom, célprémium stb. „Csupán" arra van szükség, hogy akinek ez az ösztönzési mód a hatásköréhez tartozik, merjen élni, s helyesen éljen vele.

Ez volna annak a sokat emlegetett lónak az egyik oldala. A másik pedig az, hogy kiemelkedő teljesítmények, ésszerűsítések, a vállalat érdekében tett fáradozások elismerését nem is tudják másképpen elképzelni, mint anyagiakkal. Kétségtelen, hogy a pénz mindig és mindenkinek jól jön. De számos vállalati igazgató, üzemrészvezető, sok kis és nagy „főnök" hajlamos megfeledkezni arról, hogy erkölcsi elismerés is van a világon.

Természetesen nem arról van szó, hogy térjünk vissza az ötvenes évek gyakorlatához, amikor dicsőség- és szégyentáblák függtek minden gyárkapun, s a „csasztuska brigádok" kínrímekben zengték a normáját sokkal túlteljesítők dicséretét. Kétes értékű dicsőség volt az ilyen, aligha akad, aki ilyesmit visszakívánna.

Jól bevált formája az erkölcsi elismerésnek, hogy a jól dolgozó, a közösségért tenni tudó és akaró ember hamarabb jusson olyasmihez, amire szüksége van, illetve amiből keveset kell sok ember közt elosztani. Így például — ha a többi körülmény, a gyermekek száma, a szociális rászorultság stb. azonos vagy hasonló — a vállalat rendelkezésére álló lakáskeretből előbb annak kell kapnia, aki — akkor is jelentkezett, amikor tőle kértek valamit. Vagy — ugyancsak például — az is az erkölcsi elismerésnek egy formája lehet, hogy a vállalati bölcsőde, óvoda felvételeinél előnyben részesítik azokat, akik munkájukkal, ötleteikkel, újításaikkal, a köz érde-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gyémánt László

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 JUN 27

1021

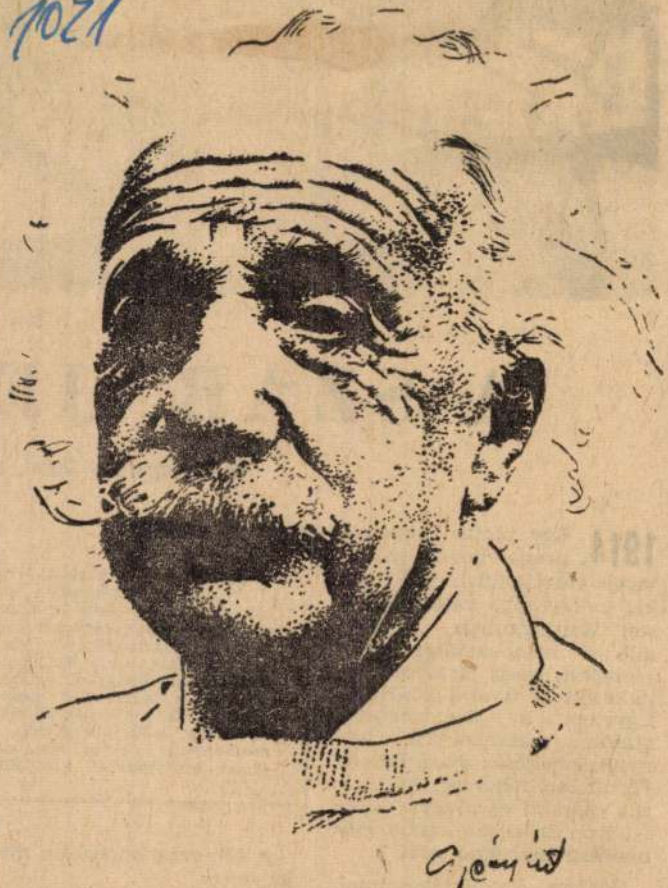

Gyémánt László: Einstein

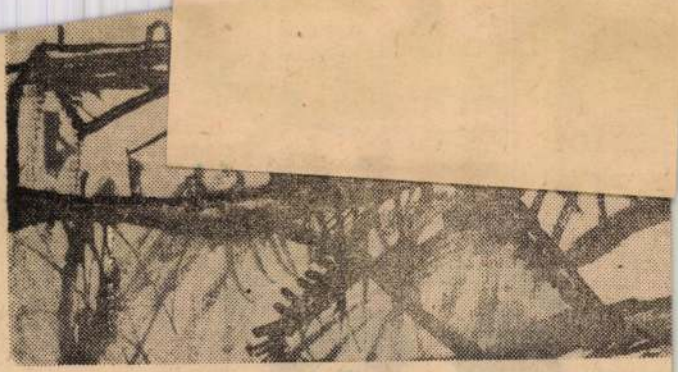

Klimó

A SZARAJE

Írta: Kőpataky Antal, a

Ötven évvel ezelőtt, 1914. zeti gyászünnepen tar alkalmával — lőtte le Gavr Obrana titkos szervezet tag magyar trónörököst és feles Magyar Monarchia és Néme bantásának ürügyéül használ később, a július 28-i hadüz lem egyik legvéresebb háb két nagy csoportja között. A események jelenleg Balatoni jának emlékezését közöljük.

1914. Egy júniusi napon a prága—bécsi gyorsvonat váratlanul megállt egy kis csehországi vasútállomáson, Wittingauban. A megálló a menetrendben nem szerepelt, ezért izgalom keletkezett az utasok között. A figyelem a szerelvényhez csatolt szalonkocsira irányult, amelynek utasa Ferenc Ferdinánd főherceg, az osztrák császári és magyar királyi trón örököse és neje, Hohenberg hercegnő volt.

Néhány katonatársammal, akik a főhercegi kabinetiroda rendelkezése alatt állottunk, leugráltunk a vonatról és a különkocsihoz futottunk. Néhány vasutas és a személyi

A főherceg bosszúsan meg jegyezte:

— Ez aztán jól kezdődik

A bosznia—hercegovina nyári hadgyakorlatokra ér tette, melyeken személyese

Gyarmathy Ágnes

1984 január 19 - február 12
kiállítása a Fényes Adolf Teremben

DÍSZLET- ÉS JELMEZTERVEZŐ

GYARMATHY ÁGNES

díszlet- és jelmeztervező (Budapest, 1941.)

Tanulmányait Lengyelországban, a poznani Képzőművészeti Akadémián végezte. 1966–68-ban a Szegedi Nemzeti Színház, 1968–72 között a Debreceni Csokonai Színház tervezőművésze volt. 1972–78 között ismét Szegeden, majd 1979–81 között a Kecskeméti Katona József Színházban működött. 1981 óta a Békés megyei Jókai Színház tagja. Vendégként rendszeresen tervez fővárosi és vidéki színházakban, valamint szabadtéri színpadokon. Számos alkalommal dolgozott díszlet- és jelmeztervezőként Lengyelország, Csehszlovákia, Jugoszlávia, az NDK és a Szovjetunió színházaiban. Több magyar film és tévéjáték, köztük az Oscar-díjas Mephisto jelmezeit is ő tervezte. Színházi, televíziós és filmes munkáiért számos nívódíjban részesült. 1978-ban Munkácsy-díjjal tüntették ki.

Munkáival rendszeresen szerepel kollektív kiállításokon:

Cinquieme Biennale de Paris, 1967.
Studiószínházak Fesztiválja, Stockholm, 1967.
Prágai Quadriennálé, 1967, 1971, 1975, 1979.
Novi Sad-i Triennálé, 1975.
Miskolci Triennálé, 1974, 1977, 1980.
Szcenográfia '80, Budapesti Történeti Múzeum, 1980.
Dráma és tér, Budapest, Műcsarnok, 1983.

Önálló kiállításai:

Poznan, 1966.
Szeged, 1975.
Kaposvár, 1982.

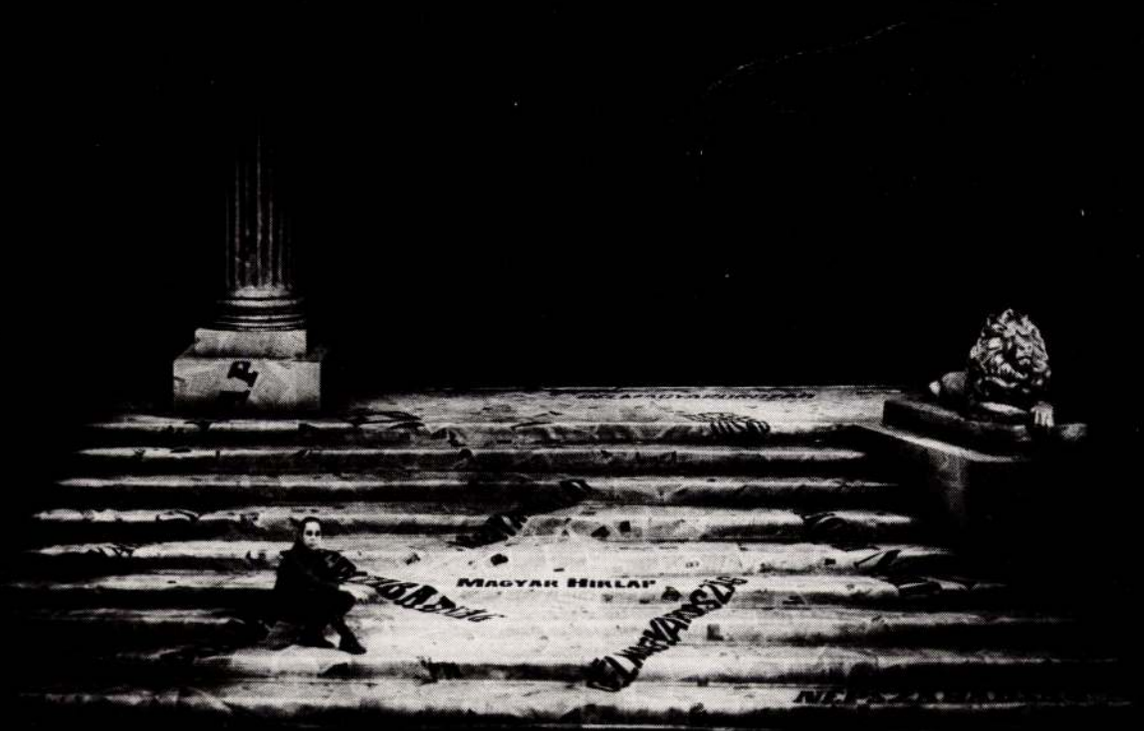

PÉLDÁUL CAIUS

Brecht fejtette ki egyízben, hogy a színházi alkotás összfolyamatában a rendezőnek, az együttesnek figyelniük kell a tervező gondolatait a műről, a színpadra állításról. Előzőleg nem szabad vele semmit közölni (legalábbis imperative nem): akkor jó az együttműködés, ha a rendező tervező is, a tervező rendező is, s mintegy szimbiozisban születik meg a játék, az előadás és annak szcenikai összetevője. Ilyen értelemben, a színházi tervezőművész alkotótárs, nem illusztrátor, színpadi illúziók keltője vagy éppen kiszolgálója. Drámai tér építője, a drámai cselekvés anatómiájának felvázolója.

A magyar színházművészetben igazában csak az elmúlt két, két és fél évtized során formálódott ki az ilyenfajta rendezői-tervezői viszony, s még ma sem mondható általánosnak. Súlyosbította a helyzetet, hogy a színházi tervezőművészet gyakran sajnálatosan kettévált egy-egy színházon, egy-egy produkción belül. Méghozzá nemek szerint, mert voltak olyanok, többnyire férfiak, akik díszleteket terveztek (vagy többnyire csak ezeket), és voltak amolyanok (többnyire nők), akik csak jelmezeket formáltak. Ezért meglehetősen ritka is volt az olyan produkció, amely a drámai tér beépítése tekintetében teljesen egységes volt. Igaz, ez világszerte sem általános, s nem is minden esetben szükséges (hogy ti. egy tervező alkossa meg a díszleteket és a jelmezeket). A magyar színházi fejlődés ebben a tekintetben is késlekedett, kevés segítséget kapva a kifejlődő, majd megszűnő, később újból meginduló főiskolai képzéstől. Ez utóbbi csak napjainkban ért el odáig, hogy most már minden vonatkozásban (díszlet, jelmez, műszaki tudás) és nemekre való tekintet nélkül univerzális képzettségű tervezőművészeket bocsát ki.

Gyarmathy Ágnes szinte pályája kezdetétől – és akkor még eléggé egyedülállóan – a brechti ideált követte. Alkotótársként dolgozik: fantáziája igen gazdag, asszociációs képessége nem különben, s így valósággal élvezet áttekinteni terveit, terv-sorozatait. Ami csak eszébe jut, azt a vázlatokra felrajzolja, megfesti, felragasztja, igen kedveli például a montázs-szerű terveket, ezzel összefüggésben a kollázs-technikát vagy inkább módszert. Tervekben revelálódó munkájára már eleve ráteheti a néző vagy a szakember a szürrealista jelző-címkét, olyan gazdagságban törnek elő valósággal a tudatalattiból, egy álomvilágból ötletei, motívumai. De tartja magát ebben is a brechti elvhez: tervei és azok megvalósításai mégiscsak a drámai cselekmény anatómiáját adják. Bizonyos értelemben útmutatással szolgálnak a rendezőnek, sőt a színészeknek is, mert a terveken olyan asszociációs-szcintillációs szféra alakul ki, amelyből bőven juthat a játék megkomponálásához, magához a színészi játékhoz is, gondolat, ötlet – nem is egy. Igaz, a rendezőnek, sőt, a szcenikusnak meg kell tanulnia „gyarmathyul", de ez a legtöbb esetben és színháznál meg is valósult, miközben Gyarmathy maga is sokat tanult a szűkebb értelemben vett színpadi szakmától. Emlékszem, félig még színészként, félig a lengyelországi tanulmányoktól megedződötten jelent meg ifjú tervezőként, kisfiús-kislányos fejjel, frizurával és törékeny magabiztossággal a szcenográfusi pálya elején a Szegedi Nemzeti Színházban. Gyarmathy Ágnesnek először meg kellett teremtenie önmagát, s így lett elég rövid idő alatt e szakma „self made lady"-je. Eleinte meglepődtek, majd egyre jobban hozzászoktak a rendezők, a partnerek, hogy ez az ifjú hölgy nem csak díszletet vagy nem csak jelmezt akar és tud tervezni, hanem többnyire mind a kettőt, sőt, olykor még a plakátot vagy a műsorfüzetet is megtervezi. Ez meglehetősen páratlan volt akkor – a hatvanas évek második felében, Szegeden vagy Debrecenben –, s máig sem sokan teszik Thália magyar műhelyeiben. A színházi munkában és az oktatásban kialakult hagyományok és szokások egyszerre kezdtek így recsegni-ropogni, s ha ez az új gyakorlat Gyarmathy további pályafutása során nem is lett általános, úttörő jellege kétségbevonhatatlan.

A magyar színházművészet igazi nagy felfutása a hetvenes években történt. Tisztelve az addig is elért eredményeket, sőt csúcsokat, a hatvanas évek próbálkozásait, leszögezhető, hogy a nagy elmaradások (műsorpolitikaiak, eszköztárbeliek) leküzdése, a világszínház legjobb törekvéseihez való, legalább részleges felzárkózás, ekkor, a hetvenes évek elejétől a nyolcvanas évek elejéig történt. Nincs még teljes áttekintésünk, tudományos jellegű-értékű feldolgozásunk erről a színházművészeti korszakról, folynak a viták még alapvető ágazati és szakesztétikai kérdésekről is. Az azonban nem vitás, hogy akkor vált igazán a fentieken túl a magyar színházművészet legjobbjainak fő törekvésévé, visszahelyezni jogaiba, megteremteni az öntörvényű színházművészetet. E szándék kibontakoztatásához a legjobb magyar színházművészek egyre több szövetségest kaptak a díszlet- és jelmeztervezők gárdájától is. Az önmagát megteremtő, a tervezés mindkét (sőt három) ágában egyaránt otthonos Gyarmathy Ágnes e szövetségesek közé tartozott. Tevékenysége Szegeden, Debrecenben, majd újra Szegeden, Kecskeméten, Békéscsabán, Miskolcon, vagy Budapesten jól szolgálta a magyar színházművészet általános korszerűsödését. Következetesen bontakoztatta ki a hatvanas évek második felében, a hetvenes évek elején a Lengyelországban megismert, megszeretett szürrealista eszköztárat, néha vegyítve a burjánzó toprongyszínházi, pop artos elemekkel, majd lépéseket tett egy konstruktívabb, egyszerűbb, letisztultabb színpadi világ felé. E fejlődési vonulatban fontosabb munkái: Illés–Vas: Trisztán (Szegedi Nemzeti Színház, jelmez, 1966), Shakespeare: III. Richárd (uo., jelmez, 1967), Szophoklész: Oidipusz király, Oidipusz Kolonoszban, Antigoné (díszlet-jelmez, Debreceni Csokonai Színház, 1970), Lunacsarszkij: A felszabadított Don Quijote (díszlet-jelmez, Szegedi Nemzeti Színház, 1973), Krleža: Golgota (díszlet-jelmez, uo., 1974), Weiss: Jean Paul Marat... (díszlet-jelmez, uo., Kisszínpad, 1973), Witkiewicz: Az anya (díszlet-jelmez, uo., 1974), Hacks: A lobositzi csata (díszlet-jelmez, uo., 1975), Danek: Negyven gazfickó... (díszlet-jelmez, uo., 1976), Csehov: Cseresnyéskert (uo., 1976, díszlet-jelmez), Juhász D. István: Máz (díszlet-jelmez, Miskolci Nemzeti Színház, 1979).

Csak a legfontosabbakat soroltuk fel, és nem filológiai buzgolkodás volt a célunk. E felsorolás a szerzőket és műveiket tekintve impozáns. Gyarmathy Ágnes társul szegődött korunk nagy, felejthetetlen szerzőihez és azok magyar interpretátoraihoz, újraálmodóihoz, így igen gyakran a rendezői kultúra élvonalába tartozó Giricz Mátyáshoz, egészen konkrétan a debreceni és a szegedi színházak legjobb műhelymunka-korszakaihoz. Gondolatokban gazdag, stílusteremtő produkciók, időszakok voltak ezek, jelentőségük a mai magyar színházi közízlés, színházművészeti nevelés fejlesztése és végzése tekintetében sem kicsi.

Mindehhez jött még újabban a filmművészettel való kapcsolat. Szabó István Oscar-díjas Mephistójának Gyarmathy Ágnes volt a jelmeztervezője, s mind ennek, mind a közelmúltban bemutatott Mennyei seregeknek gazdag képi kultúrájához ő is hozzájárult. 1983 nyarán Hubay Miklós Tűsz-szedők-jét az ő gazdag fantáziája tette színpadképben, környezetben, jelmez-világban hihetetlenül kifejezővé a Gyulai Várszínházban. Jeléül annak, hogy tervezőművészete újabb és újabb műfajokat, művészeti ágakat tud meghódítani.

BŐGEL JÓZSEF

Once Brecht expounded that in the process of theatrical creation the directors and ensembles must pay attention to the thoughts of the designer about the play and its staging. Nothing should be told to the designer in advance (at least not in an imperative form); cooperation is good if the director is also a designer, and the designer a director, and the play, the performance and its scenic component are born of a kind of symbiosis. In this sense the theatrical designer is a creative partner and not an illustrator, not a person evoking stage illusions or serving them. The designer is the constructor of a dramatic space, outlining the anatomy of a dramatic action.

In Hungarian theatrical art such a relationship of directors and designers has evolved, only during the past two and a half decades, and even today it cannot be regarded as a general one. The situation has been further aggravated by the sad split of theatrical design within a theatre or production. This split is along sex as there were such cases when men were mainly designing the decor (or only exclusively this), and in other cases women were only designing the costumes. Therefore such a production in which the filling in of the dramatic space was a uniform one, was quite rare. It is true however, that this is not yet a general feature all over the world, and not a necessary one in each case (i.e. that the decor and costumes should be designed by the same person), but Hungarian theatrical development has been belated even in this respect, receiving little help from the developing college training of designers, which was later on wounded up, and subsequently started anew. This training has only matured nowadays to qualify designers, who, irrespective of their sex, have universal knowledge in all respects (decor, costume, technical skill).

Ágnes Gyarmathy, almost from the very beginning of her career, has been following Brecht's ideal, quite an unique thing at that time. She works as a creative companion: her phantasy is very rich, her capability of association as well, thus it is a pleasure to view her designs and series. Whatever occurs to her, she makes sketches, paints them, glues them. E.g. she likes very much montage-like technique, and collage technique, or rather method in this respect. The spectator or the expert can fix to her work revealed in designs the tag of Surrealism, her ideas and motifs break forth practically from her sub-conscious, from a world of dreams in such richess. But even in this she sticks to the Brechtian principle: her designs and their realization offer ultimately the anatomy of the dramatic action. In a certain sense they serve as a directive for the stage managers and even for the actors, because such a sphere of associations and scintillation are evolved in the designs, from which one can draw thoughts and ideas abundantly to the composition of the play, of the actor's performance. But it is true, that the director, and even the scenist have to learn the 'language of Gyarmathy', but in most cases and theatres this has been realized, while Gyarmathy herself has learned a lot from stagecraft in the narrower sense of the word.

I remember she appeared at the National Theatre of Szeged partly still as an actress, and partly seasoned by the study tours in Poland, in the shape of a small boy, or girl, with such a hair-do, with a fragile self-confidence to start her career as a scenist. At first Ágnes Gyarmathy had to create herself, thus she has become the 'self-made lady' of this profession within a relatively short time. At first the directors and partners were surprised, then they got used to the idea that this young lady knew how to design not only decor, or only costumes, but she wanted to and could do both, and occasionally she even designed the poster or the theatre programme as well. This used to be quite unheard of at that time, in the second part of the sixties at Szeged, or Debrecen, and not many do it in the Hungarian studioes of Thalia until today. Thus tradition, customs in training and in the theatre started to crack, and if this new practice along the subsequent career of Gyarmathy has not become universal, its pioneering nature is beyond doubt.

The truly great evolution of Hungarian theatrical art took place in the seventies. While respecting the results so far achieved, and even the peaks, the attempts of the sixties, it can be stated that overcoming the big arrears (of programme policy, of means), a closing up, even though partially, to the best efforts of world theatre took place from the early seventies to the early eighties. We do not possess yet a complete survey, a scientific processing about this period of theatrical arts, debates are still going on about fundamental questions of the genre, and about relevant questions of aesthetics, but it is beyond doubt that it was at that time when the best representatives of Hungarian theatrical art have adopted as their main objective to reinstate theatrical art governed by its immanent rules into its rights. To the realization of this objective the best exponents of Hungarian theatrical art have been obtaining an increasing number of allies from among the decor and costume designers. Self-creating Agnes Gyarmathy, who is equally at home in both (and even in all the three) branches of designing, has been among the allies, her activities in Szeged, Debrecen, again in Szeged, Kecskemét, Békéscsaba, Miskolc, and even occasionally in Budapest have served well the general modernization of Hungarian theatrical art.

Regarding the various components of the overall image she belonged to those who turned up with modern, and even avant-garde objectives, and who could subsequently overcome the methods and even style applied at the first steps. She has consistently unfolded the set of Surrealist means learned in the second part of the sixties and in the early seventies in Poland, mixing them occasionally with prolific elements of the ragged theatre, and of pop art, and later on she took steps towards a more constructive, simple, purified theatrical world. In this course of evolution her major works were: Illés–Vas: Tristan (National Theatre of Szeged, costumes, 1966), Shakespeare: Richard III (loc. cit., costumes, 1967), Sophocles: Rex Oidipus, Oidipus in Colonos, Antigone (Csokonai Theatre of Debrecen, decor and costumes, 1970), Lunacharsky: Don Quixote Released (National Theatre of Szeged, decor, costumes, 1973), M. Krleža: Golgotha (loc. cit., decor, costumes, 1974), P. Weiss: Jean Paul Marat . . . (loc. cit., decor, costumes, Small Stage, 1973), Witkiewich: Mother (loc. cit., decor, costumes, 1974), P. Hacks: The Battle of Lobositz (loc. cit., decor, costumes, 1975), O. Danek: Forty Ruffians . . . (loc. cit., decor, costumes, 1976), Chekhov: Cherry Garden (loc. cit., decor, costumes, 1976), Juhász, D. István: Glaze (National Theatre of Miskolc, decor, costumes, 1979). Only the most important ones have been enumerated, without any objective of philological zeal. The list is imposing from the point of authors and their works, and in itself indicates the fate and ambition of an ally of the most important modern trends of theatrical art and of their representatives. Ágnes Gyarmathy has joined as a companion the great and unforgettable authors of our age, whose pronouncements are important, and she joined their Hungarian interpreters, who dream these works anew, such as Mátyás Giricz, who frequently appears in the forefront of Hungarian stage management, more precisely the best periods of the theatres of Debrecen and Szeged. These were productions and periods rich in thought and creating a style, and their significance is also rather great in the evolution and education of present Hungarian theatrical tastes and art.

To this the recently evolving contact with film should be added. The costumes of the Oscar-prized Mephisto of István Szabó were designed by Ágnes Gyarmathy, and she has contributed to the rich visual culture of this film, as well as to the recently presented one entitled Celestial Regiments. In the summer of 1982 it was her rich phantasy that has made Hostage Pickers of Miklós Hubay incredibly expressive in imagery, environment, and costumes at the Castle Theatre of Gyula. This was an indication that her designing art is repeatedly capable of conquering new genres and branches of art.

JÓZSEF BŐGEL

Színházi tervezések

Eisemann Mihály: ÉN ÉS A KISÖCSÉM. (díszlet-jelmez)
Szolnoki Szigligeti Színház. 1966.
R.: Bor József
Illés Endre–Vas István: TRISZTÁN. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1966.
R.: Bozóky István
Kálmán Imre: BAJADÉR. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1966.
R.: Komor István
Verdi, Giuseppe: A TRUBADÚR. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1966.
R.: Versényi Ida
Thomas, Robert: SZEGÉNY DÁNIEL. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1966.
R.: Dániel Ferenc
Loewe, Frederick: MY FAIR LADY. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1966.
R.: Angyal Mária
Radzinszkij, Eduard: FUTÓ KALAND. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1966.
R.: Szász Károly
Krasna, Norman: EGY VASÁRNAP NEW YORKBAN. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház Kamaraszínháza. 1966.
R.: Komor István
Csajkovszkij: A PIKK DÁMA. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1967.
R.: Versényi Ida
Nádasi László–Szenes Iván:
HÁZASSÁGRÓL SZÓ SEM LEHET!. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház Kamaraszínháza. 1967.
R.: Bozóky István
Shakespeare, William: III. RICHARD. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1967.
R.: Komor István
Salamon Pál: MÉZ A KÉS HEGYÉN. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1967.
R.: Angyal Mária
Váncus István: A HÁROM VÁNDOR. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1967.
R.: Angyal Mária
Corelli, Arcangelo: VÁGY ÉS ÁHITAT. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1967.
R.: Imre Zoltán
Milhaud, Darius: TEREMTMÉNYEK. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1967.
R.: Imre Zoltán
Kövesdi Nagy Lajos–Szenes Iván–Nádas Gábor:
SZEGÉNY KIS NYOMOZÓ. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1967.
R.: Bozóky István
Vörösmarty Mihály: CSÁK VÉGNAPJAI. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1967.
R.: Szász Károly
Barrilet, Pierre–Grédy, Jean-Pierre:
A KAKTUSZ VIRÁGA. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház Kamaraszínháza. 1967.
R.: Dániel Ferenc
Láng György: KÉT FÉRFI AZ ÁGY ALATT. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház Kamaraszínháza. 1967.
R.: Dániel Ferenc
Hervé, Florimond: LILI. (jelmez)
Fővárosi Operettszínház. 1967.
R.: Seregi László
Borodin, Alekszandr: IGOR HERCEG. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1967.
R.: Versényi Ida
Anouilh, Jean: TORREÁDOR KERINGŐ. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1967.
R.: Angyal Mária
Verdi, Giuseppe: SIMONE BOCCANEGRA. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1968.
R.: Versényi Ida
Moliere: A KÉPZELT BETEG. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház Kamaraszínháza. 1968.
R.: Dániel Ferenc
Dorst, Tankred: VIGYÁZZ, SZAKADÉK!. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház Kamaraszínháza. 1968.
R.: Angyal Mária
Miller, Arthur: ÉDES FIAIM. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1968.
R.: Komor István
Méhes György: BARBÁR KOMÉDIA. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1968.
R.: Angyal Mária
Eisemann Mihály: EGY CSÓK ÉS MÁS SEMMI. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház Kamaraszínháza. 1968.
R.: Versényi Ida
Hindemith, Paul: MATHIS, A FESTŐ. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1968.
R.: Bozóky István
Csajkovszkij: ROMEÓ ÉS JULIA. (jelmez)
Corelli: VÁGY ÉS ÁHITAT. (jelmez)
Milhaud: TEREMTMÉNYEK. (jelmez)
Borodin: POLOVECI TÁNCOK. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1968.
R.: Imre Zoltán
Halász Rudolf–Nádas Gábor: CHARLEY NÉNJE. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1968.
R.: Komor István
Madách Imre: CSÁK VÉGNAPJAI. (jelmez)
Gyulai Várszínház. 1968.
R.: Miszlay István
Révész Gy. István: AZ ELSŐ 36 ÓRA. (díszlet-jelmez)
Debreceni Csokonai Színház. 1968.
R.: Ruszt József
Garson, Barbara: MACBIRD. (díszlet-jelmez)
Debreceni Csokonai Színház Kamaraszínháza. 1968.
R.: Giricz Mátyás
Simon, Neill: FURCSA PÁR. (díszlet-jelmez)
Debreceni Csokonai Színház Kamaraszínháza. 1968.
R.: Ruszt József
Majláth Júlia–Abai Pál–ifj. Kalmár Tibor:
NE SZÓLJATOK BELE!. (díszlet-jelmez)
Debreceni Csokonai Színház Kamaraszínháza. 1968.
R.: Fényes Márta
Illyés Gyula: KEGYENC. (díszlet-jelmez)
Debreceni Csokonai Színház Kamaraszínháza. 1969.
R.: Giricz Mátyás
Móricz Zsigmond: LUDAS MATYI. (díszlet)
Debreceni Csokonai Színház Kamaraszínháza. 1969.
R.: Fényes Márta
Taar Ferenc: NAP A VÁROS FELETT. (díszlet-jelmez)
Debreceni Csokonai Színház. 1969.
R.: Ruszt József
Horváth Jenő: PÉNTEK RÉZI. (jelmez)
Debreceni Csokonai Színház. 1969.
R.: Fényes Márta
Danek, Oldřich: NEGYVEN GAZFICKÓ
MEG EGY MASZLETETT BÁRÁNY. (díszlet-jelmez)
Debreceni Csokonai Színház Kamaraszínháza. 1969.
R.: Giricz Mátyás
Svare, Jevgenyij: A SÁRKÁNY. (díszlet-jelmez)
Debreceni Csokonai Színház. 1970.
R.: Giricz Mátyás
Ravel, Maurice: SPANYOL RAPSZÓDIA. (díszlet-jelmez)
Debreceni Csokonai Színház. 1970.
R.: Barkóczy Sándor
Molnár Ferenc: LILIOM. (díszlet-jelmez)
Debreceni Csokonai Színház. 1970.
R.: Ruszt József
Babay József: HÁROM SZEGÉNY SZABÓLEGÉNY. (jelmez)
Debreceni Csokonai Színház Kamaraszínháza. 1970.
R.: Fényes Márta
Szophoklesz: OIDIPUSZ KIRÁLY. (díszlet-jelmez)
OIDIPUSZ KOLONOSBAN. (díszlet-jelmez)
ANTIGONÉ. (díszlet-jelmez)
Debreceni Csokonai Színház. 1970.
R.: Giricz Mátyás
Tóth Miklós: MESÉS PARTI. (díszlet)
Debreceni Csokonai Színház Kamaraszínháza. 1970.
R.: Ruszt József
Mesterházi Lajos: FÉRFIKOR. (díszlet-jelmez)
Debreceni Csokonai Színház. 1970.
R.: Ruszt József
Brecht, Bertolt: GALILEI ÉLETE. (díszlet-jelmez)
Debreceni Csokonai Színház. 1971.
R.: Ruszt József
Weiss, Peter: JEAN PAUL MARAT ÜLDÖZTETÉSE
ÉS MEGGYILKOLÁSA.... (díszlet-jelmez)
Debreceni Csokonai Színház Kamaraszínháza. 1971.
R.: Giricz Mátyás
Radzinszkij, Eduard: FUTÓ KALAND. (jelmez)
Debreceni Csokonai Színház. 1971.
R.: Szász Károly
Moliere: A MIZANTRÓP. (díszlet-jelmez)
Madách Kamara. 1971.
R.: Vámos László
Hernádi Gyula–Jancsó Miklós: FÉNYES SZELEK. (díszlet-jelmez)
Huszonötödik Színház. 1971.
R.: Jancsó Miklós
Shakespeare, William: MACBETH. (díszlet-jelmez)
Miskolci Nemzeti Színház. 1971.
R.: Nyilassy Judit
Verdi, Giuseppe: ERNANI. (díszlet-jelmez)
Debreceni Csokonai Színház. 1971.
R.: Kertész Gyula
Magnier, Claude: MONA MARIE MOSOLYA. (díszlet-jelmez)
Debreceni Csokonai Színház. 1971.
R.: Szász Károly
Taar Ferenc: SÍRKŐ PÁNTLIKÁVAL. (díszlet-jelmez)
Debreceni Csokonai Színház Kamaraszínháza. 1972.
R.: Ruszt József
Miller, Arthur: ALKU. (díszlet-jelmez)
Debreceni Csokonai Színház. 1972.
R.: Ruszt József
Williams, Tenessee: A VÁGY VILLAMOSA. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1972.
R.: Virágh Mihály
Gorkij, Makszim: ÉJJELI MENEDÉKHELY. (jelmez)
Kaposvári Csiky Gergely Színház. 1972.
R.: Komor István
Euripidész: MÉDEIA. (díszlet-jelmez)
Szophoklész: ANTIGONÉ. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1972.
R.: Giricz Mátyás
TISZTA VIZET A FEJEKBE.... (jelmez)
Mikroszkóp Színpad. 1972.
R.: Marton Frigyes
Hervé, Florimond: NEBÁNCSVIRÁG. (jelmez)
Szolnoki Szigligeti Színház. 1972.
R.: Bor József
Révész Gy. István: PÉLDÁUL CAIUS. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1972.
R.: Sándor János
Brecht, Bertolt: KOLDUSOPERA. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1973.
R.: Angyal Mária
Lunacsarszkij, Anatolij: A FELSZABADÍTOTT DON QUIJOTE. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1973.
R.: Giricz Mátyás
Wagner, Richard: LOHENGRIN. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház. 1973.
R.: Horváth Zoltán
Lengyel Menyhért–Görgey Gábor–Lendvay Kamilló:
SANCHO PANSA KIRÁLYSÁGA. (díszlet-jelmez)
Szolnoki Szigligeti Színház. 1973.

R.: Bor József
Lehár Ferenc: LUXEMBURG GRÓFJA. (jelmez)
Szolnoki Szigligeti Színház, 1973.
R.: Bor József
Dürrenmatt, Friedrich: ANGYAL SZÁLLT LE BABILONBA. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1973.
R.: Sándor János
Weiss, Peter: JEAN PAUL MARAT ÜLDÖZTETÉSE..., (díszlet-jelmez)
Szegedi Kisszínpad, 1973.
R.: Giricz Mátyás
Shakespeare, William: VÍZKERESZT, VAGY AMIT AKARTOK. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1973.
R.: Sándor János
Déry Tibor: KÉPZELT RIPORT EGY AMERIKAI POPFESZTIVÁLRÓL. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1974.
R.: Giricz Mátyás
Ránki György: POMÁDÉ KIRÁLY ÚJ RUHÁJA. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1974.
R.: Horváth Zoltán
Krleža, Miroslav: GOLGOTA. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1974.
R.: Giricz Mátyás
Jacobi Viktor: LEÁNYVÁSÁR. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1974.
R.: Bor József
Witkiewicz, Stanislaw Ignacy: AZ ANYA. (díszlet-jelmez)
Szegedi Kisszínpad, 1974.
R.: Sándor János
Einem, Gottfried von: AZ ÖREG HÖLGY LÁTOGATÁSA. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1974.
R.: Horváth Zoltán
Balázs Béla–Kodály Zoltán: CINKA PANNA BALLADÁJA. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1974.
R.: Giricz Mátyás
Illés Lajos: EGY FIÚ ÉS A TÜNDÉR. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1974.
R.: Sándor János
Gáspár Margit: TÜZVARÁZS. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1974.
R.: Szücs János
Illés Lajos: EGY FIÚ ÉS A TÜNDÉR. (díszlet-jelmez)
Fővárosi Operettszínház, 1974.
R.: Sándor János
Verdi, Giuseppe: OTELLO. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1975.
R.: Horváth Zoltán
Babay József–Buday Dénes: HÁROM SZEGÉNY SZABÓLEGÉNY. (jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1975.
R.: Szücs János
Déry Tibor: KÉPZELT RIPORT EGY AMERIKAI POPFESZTIVÁLRÓL. (díszlet-jelmez)
Pécsi Nemzeti Színház, 1975.
R.: Giricz Mátyás
Hacks, Peter: A LOBOSITZI CSATA. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1975.
R.: Giricz Mátyás
Dürrenmatt, Friedrich: PLAY STRINDBERG. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1975.
R.: Marton Endre
Danek, Oldrich: NEGYVEN GAZFICKÓ ÉS EGY MA SZÜLETETT BÁRÁNY. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1976.
R.: Giricz Mátyás
Feydeau, Georges: BOLHA A FÜLBE. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1976.
R.: Giricz Mátyás
Wassermann, Dale-Leigh, Mitch: LA MANCHA LOVAGJA. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1976.
R.: Giricz Mátyás
Bartók Béla: A KÉKSZAKÁLLÚ HERCEG VÁRA. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1976.
R.: Horváth Zoltán
Vega, Lope de: A KERTÉSZ KUTYÁJA. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1976.
R.: Giricz Mátyás
Csehov, Anton Pavlovics: CSERESNYÉSKERT. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1976.
R.: Léner Péter
Madách Imre: AZ EMBER TRAGÉDIÁJA. (díszlet-jelmez)
Szegedi Kisszínház, 1977.
R.: Giricz Mátyás
Maróti Lajos: EGY VÁLÁS TÖRTÉNETE. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1977.
R.: Léner Péter
Bertha Bulcsu: A FÜRDŐIGAZGATÓ. (díszlet-jelmez)
Miskolci Nemzeti Színház, 1977.
R.: Beke Sándor
Németh László: BODNÁRNÉ. (díszlet-jelmez)
Békés megyei Jókai Színház, 1977.
R.: Jurka László
Muszorgszkij, Mogyeszt Petrovics: BORISZ GODUNOV. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1977.
R.: Giricz Mátyás
Vasziljev, Borisz: A HAJNALOK ITT CSENDESEK. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1977.
R.: Giricz Mátyás
Sütő András: VIDÁM SIRATÓ EGY BOLYONGÓ PORSZEMÉRT. (díszlet-jelmez)
Szegedi Kisszínház, 1978.
R.: Léner Péter
Feydeau, Georges: ZSÁKBAMACSKA. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1978.
R.: Szabó István
Hervé, Florimond: NEBÁNCSVIRÁG. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1978.
R.: Angyal Mária
Zahradnik, Osvald: SZONATINA EGY PÁVÁÉRT. (díszlet-jelmez)
Játékszín, 1978.
R.: Lendvay Ferenc
Juhász István: MÁZ. (díszlet-jelmez)
Miskolci Nemzeti Színház, 1979.
R.: Nyilassy Judit
Móra Ferenc–Katona András: MINDENKI JÁNOSKÁJA. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1979.
R.: Angyal Mária
Strindberg, August: ÁLOMJÁTÉK. (jelmez)
Pécsi Nemzeti Színház, 1979.
R.: Konter László
Károlyi Mihály: ÉN VAGYOK RAVELSZKI. (díszlet-jelmez)
Kecskeméti Katona József Színház, 1979.
R.: Beke Sándor
Borovik, Genrik: INTERJÚ BUENOS AIRESBEN. (díszlet-jelmez)
Békés megyei Jókai Színház, 1979.
R.: Jurka László
Vampilov, Alekszandr: BÚCSÚZÁS JÚNIUSBAN. (díszlet)
Kecskeméti Katona József Színház, 1979.
R.: Tömöry Péter
Gyurkovics Tibor: MAGYAR MENYASSZONY. (díszlet-jelmez)
Kecskeméti Katona József Színház, 1980.
R.: Illés István
Karinthy Ferenc: GELLÉRTHEGYI ÁLMOK. (díszlet)
Kecskemét, Kelemen László Kamaraszínpad, 1980.
R.: Tömöry Péter
Ránki György: POMÁDÉ KIRÁLY ÚJ RUHÁJA. (díszlet-jelmez)
Szegedi Nemzeti Színház, 1980.
R.: Horváth Zoltán
Maugham, W. Somerset: IMÁDOK FÉRJHEZMENNI. (díszlet)
Kecskeméti Katona József Színház, 1980.
R.: Sándor János
Görgey Gábor: BULVÁR. (díszlet)
Kecskeméti Katona József Színház, 1980.
R.: Sándor János
Hunyady Sándor: FEKETESZÁRÚ CSERESZNYE. (díszlet)
Kecskeméti Katona József Színház, 1980.
R.: Tömöry Péter
Mark Twain: KOLDUS ÉS KIRÁLYFI. (díszlet-jelmez)
Kecskeméti Katona József Színház, 1981.
R.: Sándor János
Mészöly Miklós: BUNKER. (díszlet-jelmez)
Békés megyei Jókai Színház Klubszínháza, 1981.
R.: Giricz Mátyás
Spiró György: KALMÁRBÉLA. (díszlet-jelmez)
Játékszín, 1981.
R.: Spiró György
Cser Gábor: A HÉTPETTYES LOVAG. (díszlet-jelmez)
Békés megyei Jókai Színház, 1981.
R.: Katkics Ilona
Herczeg Ferenc: BIZÁNC. (jelmez)
Pécsi Nemzeti Színház, 1981.
R.: Konter László
Hubay Miklós: TÚSZ-SZEDŐK. (díszlet-jelmez)
Gyulai Várszínház, 1981.
R.: Giricz Mátyás
Filadelfi Mihály: TORZÓ MESSIÁS. (jelmez)
Gyulai Várszínház, 1981.
R.: Sik Ferenc
Jacobi Viktor: LEÁNYVÁSÁR. (díszlet-jelmez)
Pécsi Nemzeti Színház, 1981.
R.: Seregi László
Shakespeare, William–Sztevanovity Dusán–Madarász Iván: TÉVEDÉSEK VÍGJÁTÉKA. (díszlet-jelmez)
Békés megyei Jókai Színház, 1981.
R.: Rencz Antal
Jókai Mór: BARANGOK. (díszlet-jelmez)
Békés megyei Jókai Színház, 1981.
R.: Sik Ferenc
Feydeau, Georges: A BALEK. (díszlet)
Pécsi Nemzeti Színház, 1981.
R.: Nógrádi Róbert
Euripidesz: ORESZTÉSZ. (díszlet)
Békés megyei Jókai Színház, 1982.
R.: Rencz Antal
Darvas József: VÍZKERESZTTŐL SZILVESZTERIG. (díszlet-jelmez)
Békés megyei Jókai Színház, 1982.
R.: Giricz Mátyás
Móricz Zsigmond: KISMADÁR. (jelmez)
Veszprémi Petőfi Színház, 1982.
R.: Sik Ferenc
Hubay Miklós: KÉSDOBÁLÓK. (jelmez)
Veszprémi Petőfi Színház, 1982.
R.: Sik Ferenc
Gorkij, Makszim: AZ ÖREG. (díszlet-jelmez)
József Attila Színház, 1982.
R.: Benedek Árpád
Gorkij, Makszim: ÉJJELI MENEDÉKHELY. (díszlet-jelmez)
Békés megyei Jókai Színház, 1982.
R.: Giricz Mátyás
Rostand, Edmund–Victor Máté: CYRANO. (díszlet-jelmez)
Békés megyei Jókai Színház, 1983.
R.: Rencz Antal
Makai Emil–Baranyi Ferenc–Behár György: PROFESSZOR AZ ALVILÁGBAN. (díszlet-jelmez)
Békés megyei Jókai Színház, 1983.
R.: Sik Ferenc
Illyés Gyula: SZÉLKÖTŐ KALAMONA. (díszlet-jelmez)
Gyula, Várfürdő, 1983.
R.: Giricz Mátyás
Szép Ernő: LILA ÁKÁC. (díszlet-jelmez)
Józsefvárosi Színház, 1983.
R.: Giricz Mátyás

Filmes- és televíziós tervezések

Klaus Mann: MEPHISTO, 1981., (jelmez)
R.: Szabó István

Kardos István: MENNYEI SEREGEK, 1983., (jelmez)
R.: Kardos Ferenc

Babay József: HÁROM SZEGÉNY SZABÓLEGÉNY, (díszlet-jelmez)
Magyar Televízió, 1981.
R.: Katkics Ilona

Cser Gábor: A HÉTPETTYES LOVAG, (díszlet-jelmez)
Magyar Televízió, 1981.
R.: Katkics Ilona

Örkény István: MACSKAJÁTÉK, (díszlet-jelmez)
Saarländisches Fernsehen, 1982.
R.: Szabó István

Békés József: BAJUSZVERSENY, (díszlet-jelmez)
Magyar Televízió, 1983.
R.: Bácskai Lauró István

A KÉKSZAKÁLLÚ HERCEG VÁRA

GALILEI ÉLETE

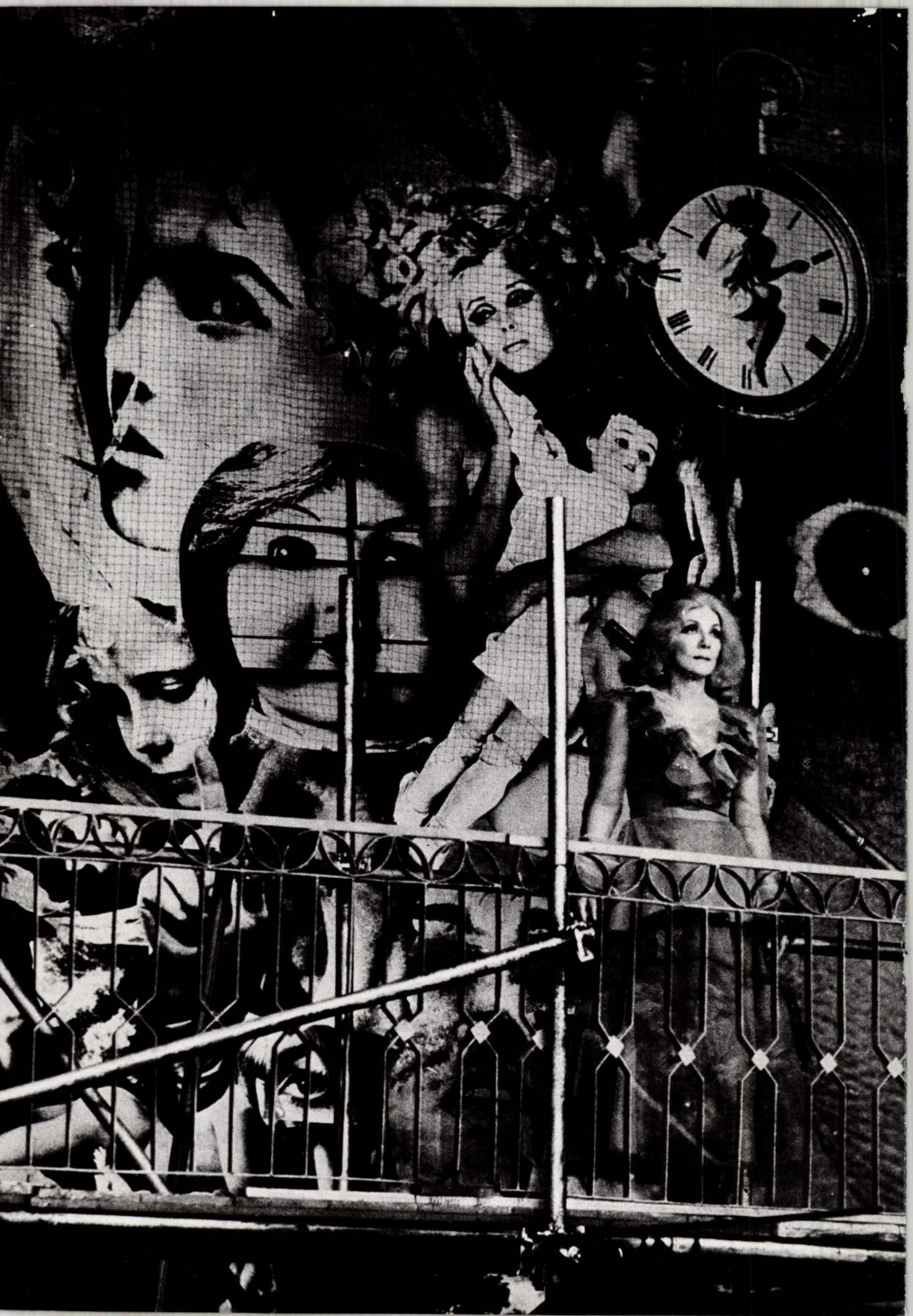

MENNYEI SEREGEK

MEPHISTO

NEGYVEN GAZFICKÓ...

JEAN PAUL MARAT...

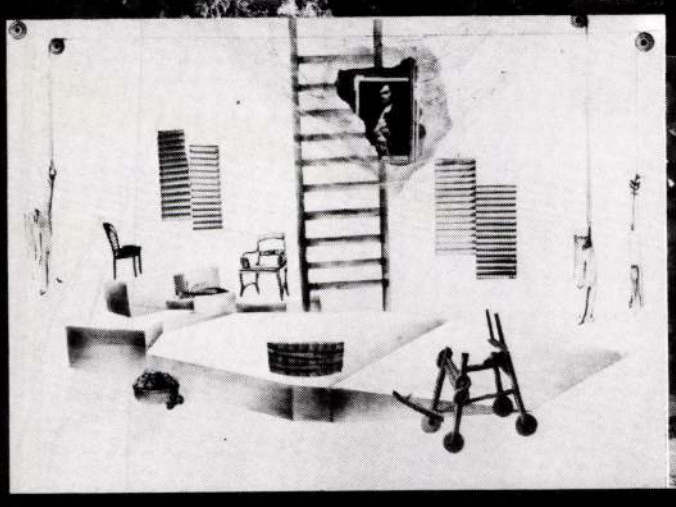

A VÁGY VILLAMOSA

TÜNDÉR-SZEDŐK

A LOBOSITZI CSATA

GÖRÖG TRAGÉDIÁK

Műtárgyjegyzék

Eisemann Mihály: Én és a kisöcsém. (tervek)
Szolnoki Szigligeti Színház, 1966.
Illyés Gyula: Kegyenc. (díszletelem)
Debreceni Csokonai Színház Kamaraszínháza, 1969.
Svarc, Jevgenyij: A sárkány. (tervek, díszletelem)
Debreceni Csokonai Színház, 1970.
Szophoklesz: Antigoné. (tervek)
Debreceni Csokonai Színház, 1970.
Weiss, Peter: Jean Paul Marat üldöztetése és meggyilkolása . . . . (tervek és díszletelemek)
Szegedi Kisszínpad, 1973.
Miller, Arthur: Alku. (tervek)
Debreceni Csokonai Színház, 1972.
Williams, Tenessee: A vágy villamosa. (tervek)
Szegedi Nemzeti Színház, 1972.
Görög tragédiák. (tervek)
Szegedi Nemzeti Színház, 1972.
Brecht, Bertolt: Koldusopera. (tervek)
Szegedi Nemzeti Színház, 1973.
Lunacsarszkij, Anatolij: A felszabadított Don Quijote. (jelmezek)
Szegedi Nemzeti Színház, 1973.
Balázs Béla–Kodály Zoltán: Cinka Panna balladája. (díszletelemek)
Szegedi Nemzeti Színház, 1974.
Krleža, Miroslav: Golgota. (díszletfotók)
Szegedi Nemzeti Színház, 1974.
Verdi, Giuseppe: Otello. (jelmezek)
Szegedi Nemzeti Színház, 1975.
Vega, Lope de: A kertész kutyája. (jelmezek)
Szegedi Nemzeti Színház, 1976.
Wassermann, Dale-Leigh, Mitch: La Mancha lovagja. (tervek, jelmezek)
Szegedi Nemzeti Színház, 1976.
Danek, Oldrich: Negyven gazfickó meg egy ma született bárány. (tervek, kellékek)
Szegedi Nemzeti Színház, 1976.
Miller, Arthur: A világ teremtése és egyéb ügyek. (tervek)
Szegedi Nemzeti Színház, 1977. (A bemutató elmaradt.)
Sütő András: Vidám sirató egy bolyongó porszemért. (díszletelemek)
Szegedi Kisszínház, 1978.
Zahradnik, Osvald: Szonatina egy páváért. (tervek)
Játékszín, 1978.
Cser Gábor: A hétpettyes lovag. (jelmezek)
Békés megyei Jókai Színház, 1981.
Jókai Mór: Barangok. (jelmezek)
Békés megyei Jókai Színház, 1981.
Gorkij, Makszim: Az öreg. (tervek)
József Attila Színház, 1982.
Gorkij, Makszim: Éjjeli menedékhely. (díszletelemek, jelmezek)
Békés megyei Jókai Színház, 1982.
Szép Ernő: Lila ákác. (tervek)
Józsefvárosi Színház, 1983.
Mephisto. (tervek, fotók, jelmezek)
Magyar film, 1981.
Mennyei seregek. (tervek, jelmezek)
Magyar film, 1983.

MAHIR – Zalai Nyomda Zalaegerszeg 83 5307 o

A katalogus a Művelődési Minisztérium
színházi osztályának anyagi
hozzájárulásával készült.

Kiadja a Műcsarnok
Felelős kiadó: Hidvégi István igazgató
A katalógust szerkesztette: Wellmann Nóra
és Jerger Krisztina
Tervezte: Ducki Krzysztof
Fordítás: Gáthy Vera

A kiállítást rendezte: Gyarmathy Ágnes
és Jerger Krisztina
Ára: 30 Ft

ISBN: 963-01-5275-4

dj leszek
megnyitó / vernissage: 2004. december 2. csütörtök 18.00
kurátor / curated by: Petrányi Zsolt
helyszín / venue: Műcsarnok Menü Pont, H-1146 Budapest, Dózsa György út 37.
megtekinthető / on view: 2004. december 3. - 2004. december 31. 10.00-18.00
telefon / phone: +36 1 460 7015
információ / information: http://www.mucsarnok.hu
http://www.zsgyarmati.hu

urban
urban
urban
urban
Gyarmati Zsolt
subfactor
flyer
menü pont
MŰCSARNOK
kunsthalle | budapest

Gyarmati Zsolt
bricklounge
kiállítása az Óbudai Társaskör Galériában

megnyitó/vernissage: 2006. november 28. (kedd) 19.00 óra
kurátor/curated by: Paksi Endre Lehel
helyszín/venue: Óbudai Társaskör Galéria, Budapest III. Kiskorona u. 7.
zene/music: DJ Curtis
megtekinthető/on view: 2006. november 28. - 2006. december 17.

nka
Nemzeti Kulturális Alap

BUDAPEST FŐVÁROS ÖNKORMÁNYZATA KULTURÁLIS BIZOTTSÁGA

www.zsgyarmati.com

bricklounge

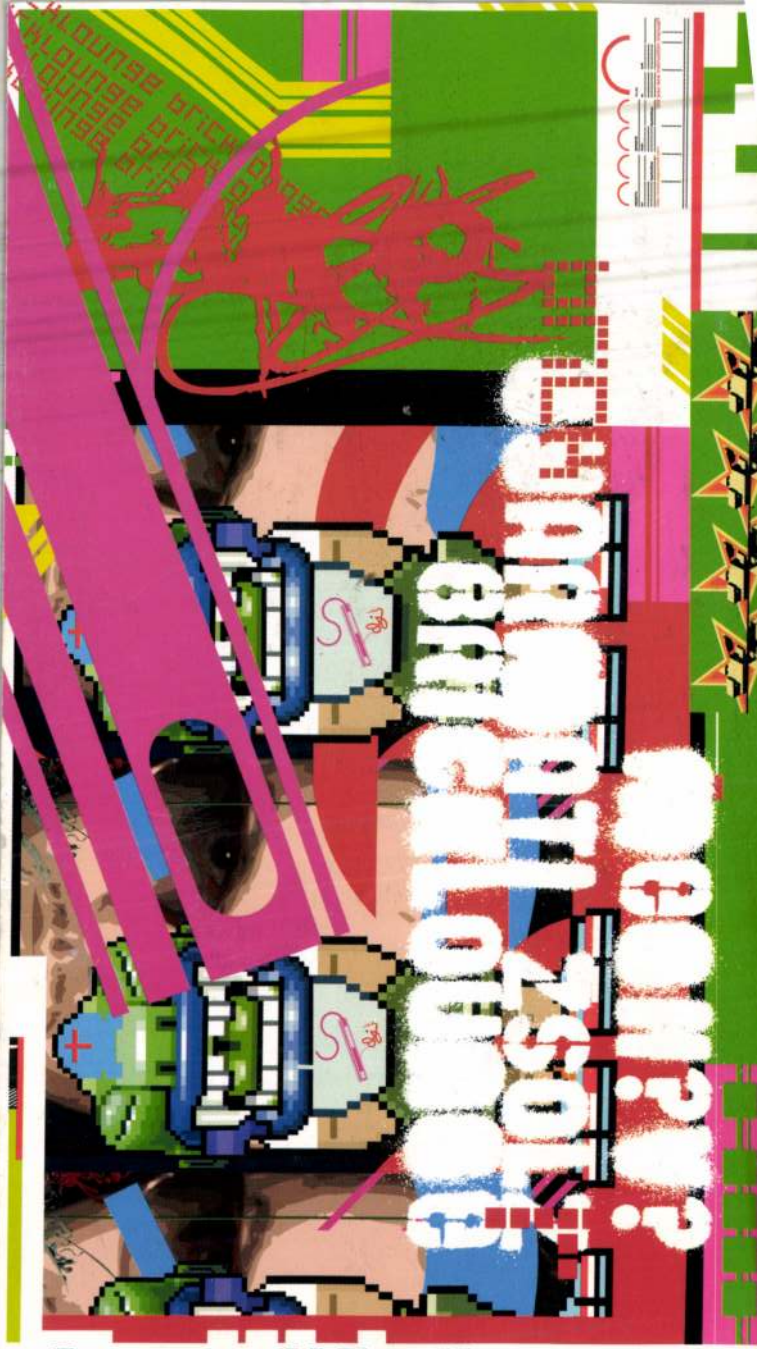
Gyarmati Zsolt
Bricklounge
MEGHÍVÓ
01-231
In the last

Gyarmati Zsolt
bricklounge
kiállítása az Óbudai Társaskör Galériában

megnyitó/vernissage: 2006. november 28. (kedd) 19.00 óra
kurátor/curated by: Paksi Endre Lehel
helyszín/venue: Óbudai Társaskör Galéria, Budapest III. Kiskorona u. 7.
zene/music: DJ Curtis
megtekinthető/on view: 2006. november 28. - 2006. december 17.

nka
Nemzeti Kulturális Alap

www.zsgyarmati.com

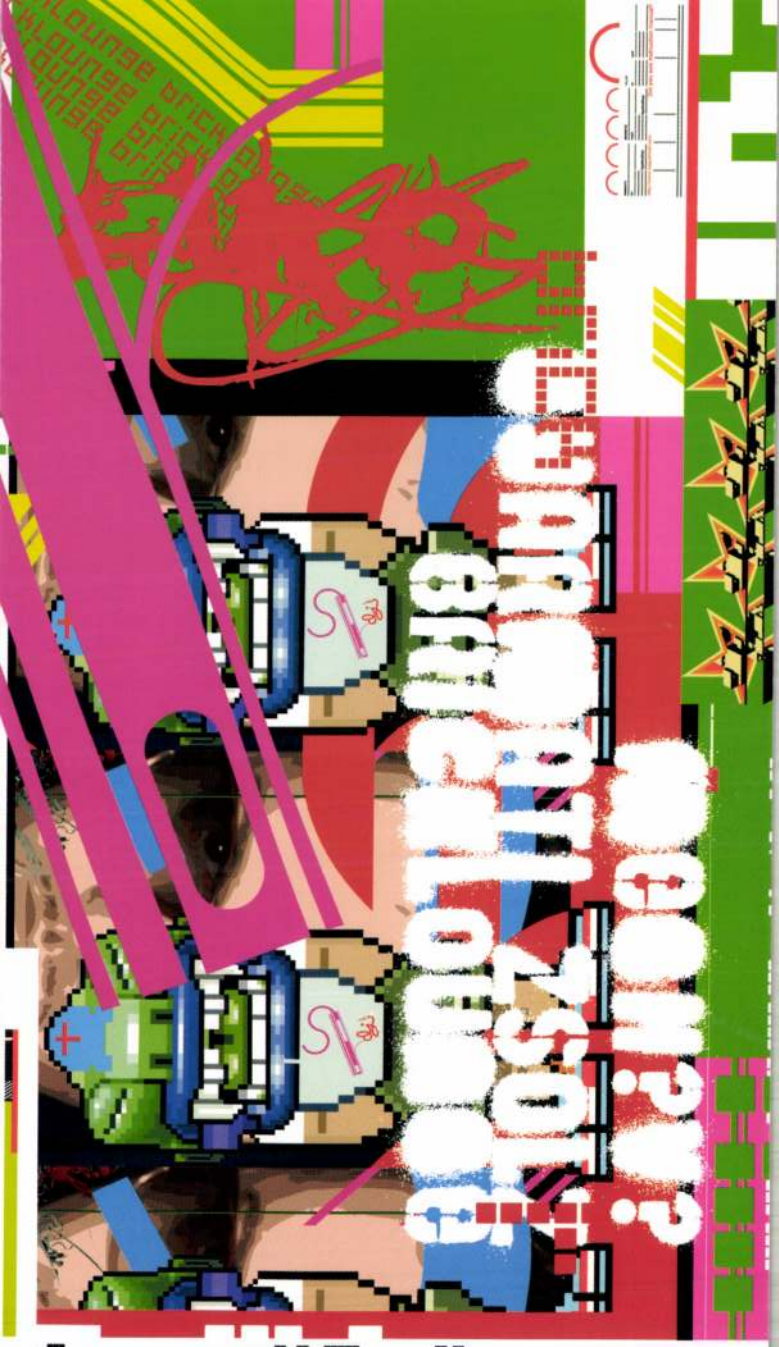

Gyarmati Zsolt
Bricklounge

01-231 naal

In the last

MEGHÍVÓ

4204

Gyarmathi Sámuel, ötvös.

János fia. 1730-táján Sárospatakon született s az ötvösséget atyja mellett kezdte tanúlni. 1745-ben két évre Dendeli Sámuel kassai mesterhez szegödött. További szerepléséről nem maradtak adatok.

Lantos felelős Szilágyi

Mihalik I. Kassav. ötv. tött. Bpest. 1900. 326. l.

Gyarmati Tibor

az alábbi pályázaton részt vett - díjat nem nyert - magyar tervezőcsoportok egyikének, Liszti Béla (arch.) csoportjának egyik [redacted].

A belgrádi Operaház nemzetközi tervpályázata. 1971. Magy. Ép. műv. 1972.5.sz.2-11.l.

Gyarmati Szabó Éva: Rendhagyó „iskolaprogram" a Ferencvárosban

Kerületről kerületre.

Ferencváros a belső kerületek nyomasztó gondjaival küszködik: elsősorban az elöregedéssel és azzal, hogy nincs terjeszkedési lehetősége. – Főképp az iskolák szorulnak nagyfokú törődésre. A Szamuelyi iskola pld. 120 éves, a Bakátstéri iskola a közelmúltban ünnepelte fennállásának 150. évfordulóját. Mindez azt is jelenti, hogy elöregedtek a falak, meggyöngültek a tetőszerkezetek, stb. – Ez évben a Szamuely iskola egyik szárnyát kellett lezárni, a hirtelen megrappant öreg födém életveszélyessé vált – pedig néhány éve felújították. A Mester u. 19. sz. iskolában a tornaterem mennyezetének vakolata lazult meg – Ezekhez a sürgős javítási munkálatokhoz és a tetőben szereplő iskolák javításához 200 millió frt. – va lenne szüksége a tanácsnak, holott évi felújítási kerete alig haladja meg a 16 milliót.

Budapest folyóirat, 1988., 7., 13-old.

Gyarmati László

„Racka"

(Lakástextil Vall.)

IV. kategória II. díj.

I. Ipari Textilművészeti Biennálé

Művészet, 1975. 8.

Gyarmati László

/ Szombathelyi Latex/

nyerte a gyermekruházati kategoriában a II. dijat a II. ipari textilmüvészeti biennálén

Magyar Hirlap 1975/219/6

Gyarmati László, ipari t. levele

h.: Droppa Gy.

Horváth T.: Ipari textilművészeti... 5.

Népszava, Bp. 1975. szept. 12.

Gyarmati Lea

Olaszország színeiben szerepelt az Ernst Múzeum - Nemzetközi ex libris és bibliográfia - kiállításain

Szij Rezső: Nemzetközi ex libris kiállítás Budapesten

Alföld 1971/2 90 old.

Ø Gyarmati Mária

butorterverő

1924-25

Eimisk 1930.83.l.

J e g y z ő k

M.D.K.

Gyarmati Miklós

"Tessék beszállni" c. operetthez tervezett diszleteit a kritika méltatja.
Harmath Imre darabja.

Szinházi Élet. Bp. 1933. juni. 11-17. XXIII. évf. 40-42. lap.

25102

M.D.K.

Gyarmathy Miklós

Kálmán Jenő: "Egy mosoly az egész" c. kritikája méltatja -a Király Szinház előadásában szinrehozott: "Angyalt vettem feleségül" c. darabhoz tervezett- diszleteit.

Szinházi Élet. Bp. ~~1933~~ 1932. május 1-7. XXII. évf. 19. sz. 14-16. lap.

M.D.K

Gazmati Miklós
tervező

Jaschik iskola növendéke volt,
aki jelenleg a Folies Bergères mú-
vészeti igazgatója

Németh Antal: A díszlet és kosztüm tervező Jaschik Álmos
Művészet, 1965. szept. – 26 lap.

Gyarmati Sándor

a „Fotóművészet" a folyóirat pályázatának nívó- és évdíjasai között van.

Magyar Nemzet
1969 jan. 18

Napló-

Gyarmati Sándor

a „Fotóművészet" c. folyóirat pályázatával nívó- és évdíjasai Zézé van

Magyar Nemzet

Napló 1969 jan 18.

mdk.

Gyarmati Sándor

Ablakok (képkivágási kísérlet)

% A fotokör tagjainak díjnyertes képeiből

Népmüvelés 1961. 10. sz 17. l

GYARMATI János
Nyárádszentlászló, ?
IA Képz. Főisk. Kvár, szobrász

Banner Erdély

25-én zsinatot tartott.
ra követelte Adalbert v
tesnek állt püspököt kö
ra. Adalbertnek azonbar
nie. Ha lehetetlennek b
jébe, akkor a pogányok
püspöke minden bizonnya
vagyis arról, hogy 995.
testvérét azok családja
ellenlábas főurak legyi

III. Ottó, amikor 99
ben megával vitte a pra
mélyült. A fiatal, imma
tovább épitette a főség

GYARMATI János szobrai

13+1 marosvásárhelyi művén, Zalaegerszeg, 1993

10. 71. p.

Új Tükör 1993

e nur einmal in älterer
zu denen kein Werk bekannt ist

Tätigen, d.h. auch Künstler
ertretern der freien Künste
Plastiker und abgeleiteter
anmaler, Reproduktionsstecher,
ot.

erkerberufen, wie z.B. Gold-
, Fayenciers, Kalligraphen,
apisseristen, dazu Baumeister
00 auch die nur urkundlichen
territoriale Besonderheiten zu

MDK

Gyarmati Lajosné, Szentes

textil

O. Iparm. és Háziipari kiáll. Magyar Iparművészet, 1929. 133. l.

Gyarmati Lajosné gobelinszövő M.D.K.

/Iparművészeti Váll. gobelin-műterme

Redő Ferenc "Szeged" C. 6 négyzetméteres goblinjének kivitelezője

Vajna Éva:Uj gobelinek Szeged városának

Magyar Nemzet 1963. október 17. 4.l.

Gyarmati László

„Racha"

IV. kategoria, II. díj

Kovács Anikó: II. Ipari Textilművészeti.

Művészet, 1975. augusztus – 27 oldal.

Ваккалавр математических наук Иван. 55 л.л.
Василий Петрович Боткин

А кафедрой физических наук заведовал профессор К.-
Н. Бутлеров.

А магистрат академии Л. Фуггер заведовал профессор Ан-
дрей Иванович Соболевский. Ныне в Москве живет.

Библиотекой ведал Ф. Ф. Веверин.

Gyarmati János

A miskolci szabadiskola 1. évfolyamot végzett növendékeinek 1948-ban a Kossuth szállóban rendezett kiállitásán ő is részt vett.

A képzőművészeti szabadiskola növendékeinek kiállitása.
Északmagyarország 1948. jun. 22 4.1.

-2-

Gyarmati János, asztalos-festő M.D.K.

munkája a kovácshidai templom 7 táblás harzata, amire szerző nem tud adatot felmutatni, de (amit) stilushritikai alapon kétségtelenner tart. Azonos kéz munkájának tekinti a kovácshidai templom (1833) és a hórósi templom famunkáit, melyek e hányatló kézművesség legjobb hésai termékei.

Tombor Ilona: Magyarországi festett famennyezetek és rokonemlékek a XV-XIX. századból

Bp.1968. Ak.Kiadó, 216 l. + LVI t. 42-43. old.

M.D.K.

Gyarmati János, asztalos-jestő

Vajszlón működött 1793 és 1826 között. Az adatot Tóth János könyve nyomán, Papp László kémesi református lelkész közlése alapján idézi a szerző.

./.

Tombor Ilona: Magyarországi festett famennyezetek és rokonemlékek a XV-XIX. századból

Bp.1968. Ak.Kiadó, 216 l. + LVI t.

42. old.

GYARMATI GYULA, keramikus, korongos

A bélapátfalvi keménycseréppgyárból csak azoknak a dolgozóknak a nevét ismerjük, akik valamilyen formában hivatalos iratokban szerepeltek.- Gyarmati 1897-től 1906-ig dolgozott. 229.old.

MOLNÁR LÁSZLÓ: Az apátfalvi keménycseréppgyár 1894 és 1928 között 221.old.

AZ EGRI MUZEUM ÉVKÖNYVE, VI, 1968. Eger, 1969

Gyarmati György

Várákkal

szerepel az Ipolyvidéki Vállalat kerámia kiállításán (Sopron, Ady Endre Művelődési Ház)

(r.): Művészet a lakásban

Kisalföld 1969 VI. 8

Qjarmati 9.

Kerámiákkal szerepel

Bútor és lakásművészeti kiállítás

Bp. 1956.

GYARMATI Fevenc

M.D.A.

1929-ben Nagybányán a Szépművészeti

Iskola tanul.

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 339 .l.

Ø Gyarmati Ferenc

koll. kiáll. Kolozsvárt 1930. nov.

Pásztortúz 1930. nov.

16. 541. l.

Holoros ár (Garmati Ferenc képkiál-
lítása)

Pásztortűz, 1930. 24 sz.
566. l.
(-a-ö): Garmati Ferenc képkiállítása

Agarmati Ferenc, festő, ?

Pásztortűz, 1930. 24 sz.
566. l.

(-a-ö) Agarmati Ferenc képkiállítása

Kiállítás (Gyarmati Ferenc kolozsvári tartott kiállítást)

Pásztortűz, 1930. 24 sz.

566. l.

(-a-ö): Gyarmati Ferenc kiállítása

Mihalik József. Kassavárosötv. tört. Bpest. 1900. 325. l.

4201

Gyarmati István, ötvös. Az ötvösséget Kassán Debreczeni András mesternél tanulta s 1743 jul. 4-én szabadult fel.

L. Warmadry (?)

Művészeti oktatás

Pásztortűz, 1930. 24 sz.

566. l.

(-a-ő) Gyarmati Dezső kiskiállítása

Gyarmati Dénes , épitészmester MDK

által vezetett esztergomi érseki épitkezések a modenai Hyppolit-kodex adatai alapján.

(Voit Pál felolvasása)

Weiner Mihályné, A Magyar Régészeti Müvészettörténeti és Éremtani Társulat Müvészettörténeti és Iparmüvészeti Szakosztályainak müködése. ~~MÜV~~/ Müv. Ért. 1956. V. évf. 1. sz. 78-79.

78. o.

MDK

Gyarmaty Dénes

Könyvszemle: Müvészettörténeti tanulmányok, szerk. Dávid Katalin Müvért 1957.VI.évf.4.sz.324.l.

M. D. K.

GYARMATI Dénes mester

Garamkövesd vaalom éséleszésénél

1487 – 1489

Voitgyar 54, 56,

M.D.K.

Garmati Dénes, építőmester és ács

Bakócz Tamás esztergomi érseki udvarában oly sok munkával volt ellátva és - a modenai számadási könyvek adatai alapján - oly nagy jövedelmet élvezett, hogy joggal nevezhető a hercegérsek fő-építészének.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

121 old.

Gyarmati Dénes, ácsmester

Estei Hyppolit, esztergomi érsek építkezéseit vezeti és céhbeli társaival együtt irja alá az erre vonatkozó megrendelést.

P. Voit: Una bottega in Via dei Servi
Acta Historiae Artium, 1961. Tom. VII.
Fasc. 3-4. 224. old. 2. jegyz.

MDK

Gyarmati Dénes épm.,ács, asztalos

Az esztergomi érseki épitkezések vezetője 1487-től /?/
Maróti kastély ép.
1489 : verpécsi malom.
1488 : érseki istáló
1491 : ebédlőterem mennyezet, Sibillák palota kibővitése Beatrix számára.

Voit P.: Gyarmati Dénes mester és a régi m. épitőgyakorlat.

Müv.tört.Tanulmányok.A Müv.tört.-i Dokum.Közp. Évk. 1954-55. Bp.1957. 46-87.1.85.1. 63-64.1

M.D.K.

Gyarmati Dénes, szobrász

– a firenzei mesterek mellett mint önálló magyar mester dolgozok, akinek „műhelye, stílusa ... a ferrarai származás Ippolito d'Este esztergomi érseksége idején ... a helyi reneszánsz kialakítását segítette elő.

Dr. Réohelyi Elemér: Magyarország reneszánsz építészete

Az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Tudományos Közleményei, Bp.1960. V. köt. 2-5 sz.

95. old.

Gyarmati Dénes

az esztergomi palota munkálatainak
vezetője.

G. Entz: Nouveaux résultats des recherches
poursuivies en Hongrie sur le gothique tardif
et la Renaissance, Budapest, 1963.
Separatum Studia Historica, 53. 4741

MDK

Gyarmati Dénes, épitész

Voit.P.:Gyarmati Dénes mester és a régi magyar épitőgyakorlat./Művészettörténeti Tanulmányok, Budapest,1957.46-87.oldd./

A magyarországi művészet története I. Bpest,1961.II.kiadás. 369.l.

Gyarmati Dénes MDK

XV. sz. köfaragómester.

az esztergomi Főfaragók vezető mestere.

31.o.

ZOLNAY LÁSZLO: Az esztergomi vár. Bp. 1960.

M.D.K.

Gyarmati Dénes ács- és épitőmester

Kite jedt feladatkörrel foglalkoztatta

Ippolito d "ste esztergomi érsek, hogy az

érsek vezető épitészének tarthatjuk.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 630.

A Kultura Világa Bp. 1963.

Gyarmati Dénes

ács és építőmester. Az udvar kiterjedt feladatkörben foglalkoztatta. Vagy öncegeket folyósítottak számára — Barócz Tamás érsek vezetőépítésének tarthatjuk.

Entergomban működött

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes./Minerva zsebkönyvek/

94-l.

MAGYAR RÉGÉSZETI MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
ÉS ÉREMTANI TÁRSULAT
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 33—37

KÉZBESÍTÉSI BÉRMENTESÍTVE
55 I 21
BUDAPEST 62

Szentiványi Gyula dr.
Bp. Lágymányosi-u. 10.

Felelős kiadó: Dobrovits Aladár
MNOSZ 4604 — 35158/55 Akadémiai nyomda
Felelős vezető: ifj. Puskás Ferenc

MEGHÍVÓ

A TÁRSULAT 1955. JANUÁR 27-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN D. U. FÉL 6 ÓRAKOR
A MŰVÉSZ-KLUB ELŐADÓTERMÉBEN (KERTÉSZ U. 36.) RENDEZENDŐ

ÜLÉSÉRE

VOIT PÁL:

GYARMATI DÉNES
ÉS A MAGYAR ÉPÍTŐGYAKORLAT
HAGYOMÁNYAI

VETÍTÉSSEL

Gyarmati Dénes

ilyen tetőket és faalkatrészeket ; maguknak a falaknak, az épület egész szakaszainak is fából kellett lenniök.

Az érseki palota építkezési tételei — amint láttuk — néhol világosan utalnak egy-egy fából készült szobára vagy helyiségre ; ilyen konkrét megjelölést a kőépítkezés körében sehol nem leltünk. De az ehhez értő míves mesterek sem szerepelnek épp ott, ahol az Árpád-házi királyok fényes palotájának és Vitéz János márványba foglalt építkezéseinek folytatását keresnők. A szibillák palotájában, az ősi királyi kápolna falain szenvtelen mosollyal a jövő jelein merengenek a Jósnők, az oszlopfőn ábrázolt mester III. Béla udvari kőfaragójának, Dénes építőmesternek arcképe. Az ő nevét ismétli s az ő művét folytatja háromszáz év múltán más alakban és eszközökkel az esztergomi ácsok és faragók közül is messze kimagasló magyar ácsmester. Közreműködése döntő, eddig csak futólag említett személyében az építkezések főszereplője lép a színre : Gyarmati Dénes.

GYARMATI DÉNES

Pietro Pincharo, a pármai írnok, kilencvenöt ízben örökítette meg Dénes mester nevét az érseki számadáskönyvek lapjain. Néhol ácsnak, másutt marangone-nak nevezi. Egy-két helyen származási helyére utaló teljes nevével mint „Dionisio de Gyarmath" szerepel,[85] de tudjuk, hogy ebben az időben már esztergomi lakos, feltehetően a helybeli céh vagy építő-társulás vezetője, céhmestere. Több munkájánál ugyanis céhével, társaságával, legényeivel és inasaival együtt említik.[86] Az ácsmesterségen kívül a kazettás mennyezetek készítéséhez, tornácok, oszlopok, kapuk művészi faragásához is ért : erre utal a „marangone" megjelölés. De ugyanakkor építész is, nemcsak a falusi faragómolnár és malomépítő ács értelmezésében, hanem a jellegzetes magyar viszonyoknak megfelelő módon. Hazánkban ugyanis a kőmívesek és kőfaragók közös céhet alkottak, amelyekben gyakran az ácsok vitték a vezető szerepet. Még a XVIII. századból is tudunk példát a két mesterség szoros kapcsolatára : a királyi Kamara neves építésze, Fortunato Prati utódává ácsmestert neveznek ki.[87]

Gyarmati Dénes az esztergomi műhely céhmestere. Tevékenysége az építkezések egészére kiterjed. A kőfalak állványozása, a tető és az épület faalkatrészeinek készítése s a fából megszerkesztett épületszakaszok kivitelezése voltaképpen csak személyével kapcsolatban álló részletek, de nem merítik ki működésének egész területét.

A név szerint bemutatott kőfaragók, kőművesek, ácsok, faragók és asztalosok részmunkákat vállalnak Esztergomban s mondhatni darabbérre számolnak el azokkal. Gyarmati Dénes e részmunkákon túlmenően az építkezés szövevényes cselekményének irányítója. Neki és céhének, „la maistranza di maistro Dionisio", jut a munkák oroszlánrésze, de ezenkívül vállalkozó is, aki önálló számadáskönyvet vezet. Céhének tagjait maga fizeti, előlegeket vesz fel ugyan az építkezésre, de csak ennek teljes befejezése után számol el megbízójával. A középkori kötött céhszervezet továbbélése és az újkor sza-

Műemlékvédelmi Tanulmányok
Bp. 1957.

bad vállalkozása figyelhető meg az esztergomi építkezések gazdasági hátterében, ahol a céhmester az üzlet hasznát és kockázatát maga vállalja.

Hasonló feltételekkel szerepel a maróti kastély építkezéseinél Pál mester is, s ha utóbbi számláját az esztergomi famunkák bérösszegéből kiiktatjuk, a 480 dukátot kitevő bérkiadásokból csupán 151 dukát jut a napszámosok, faragók, ácsok és asztalosok összes munkáinak kifizetésére, Gyarmati Dénes ugyanakkor 328 dukátot keres.

A maróti kastély építésén kívül valamennyi esztergomi munkában része van. Már az 1488-ik év elején az érseki istálló emelésénél — az alapok kiásása napjától — találkozunk nevével.[88] 1489 márciusában pedig 32 legényével a verpécsi malom építésénél is jelen van. Ennek az évnek a végén számol el az érseki istálló elkészítéséről. Márciusban, miközben a malom és az istálló számlájára vesz fel részletösszegeket, megindul a palota bővítési munkája is. Utóbbira a kiutalásokat „di suo lavoro", „a conto di suo opera", „per conto di fabricha" vagy „a conto di sue fabrize" jelzéssel jegyzik fel. 1490-ben folytatja e munkáját és farsang idején számol el vele.

1491 nyarán készíti el az „ebédlőterem" vagy „stufa grande" mennyezetét és fedélszékét. Ebben az évben az özvegy királynő esztergomi letelepedése folyományaként újabb megbízást nyer Gyarmati Dénes. A régi királyi palotát, a „Palazzo Sibillarum"-ot, ill. annak vendéglakosztályát Beatrix és udvara számára kell átalakítania, feltehetően kibővítenie.

1487-ben Hippolit beköltözésekor — egy átadási leltár szerint[89] — a palota dísztermein, tárházain, a kápolnán, ebédlőn és konyhahelyiségeken, a személyzet, várnép és őrség szobáin kívül 25 lakószobát vesznek igénybe az olasz udvari személyek. Ezen kívül a magyar udvartartás lakóhelyiségeit is számításba kell vennünk.[90] S ez a méreteiben is valóban fejedelmi palota 1490-ig is tovább bővült: Bálint mester 30—40 ablakra való üvegező munkájával már példáztuk ezt.

De, hogy befejeződött volna 1491 december 31-ig az építkezés, alig hinnők. Az erre vonatkozó, már közzétett, elszórt adatokon kívül, ismerve Beatrix igényességét és pazarló természetét, fel kell tételeznünk, hogy tíz évi esztergomi tartózkodása alatt azok rendszeresen egyre folytatódtak. Csonka forrásanyagunk megakadályoz az építéstörténet továbbfűzésében, ehelyett nézzük a műtörténet összehasonlító eszközével magát a művet, amelyet Gyarmati Dénes alkotott.

ESZTERGOM ÉS BUDA

Mint az 1487. évi adatok mutatják, az esztergomi palotában már korábban is voltak fából készült lakószobák. Hazánk éghajlata, a környéken kitermelhető olcsó faanyagok, az ezzel bánni tudó helybeli mesterek lehettek azok a tényezők, amelyek az Esztergomban helyesen tájékozódó Cesare Valentinit arra indították, hogy a palota bővítését magyar mesterekkel, magyar építkezési mód szerint készíttesse el. Az olcsóság és célszerűség mellett döntő érv lehetett a sürgősség is s ez ismét a faépítkezés mellett szólott.

Ez az építőgyakorlat nem volt tehát itt valamiféle új kísérletezés, hanem éppen a legkézenfekvőbb és megszokottabb. A munkálatok kimagasló alakja esztergomi magyar ember, nincs okunk feltételezni, hogy céhének tagjai, vagy az építkezés többi szereplője is ne az lett volna. Irataink, az érseki alkalmazottak neve mellett — ha csak keresztnevüket említik — gondosan feltüntetik az idegen nemzetbelieket. Míves mestereink között ilyen azonban egy sem akad.[91]

Anélkül, hogy szakirodalmunknak a hazai faépítkezésről alkotott megállapításait és a többször idézett Árpád-kori adatokat ismételnénk, mégis ez alkalommal hangsúlyoznunk kell a magyar ácsmesterség mélyrenyúló hagyományait.

Az első névszerint is ismert magyar ács „Johan de Hongrie le cerpentir" külföldön bukkan fel, 1300-ban Liège-ben dolgozik. Andreas Ungarius, Johannes de Ungaria és Michael le Ungre 1368-ban az Avignonból visszatérő V. Orbán pápa római palotájának munkálatainál kap jelentős szerepet.[92] A XVI. század elején pedig ipari sovinizmusukról hírhedt szász városaink egyike, Brassó, „Gergel lignifaber", Csiky Márton, Csik Jakab, Tüküthy Márton és Szablya Gergely magyar ácsokat foglalkoztatja.[93] Ebből az időből már az ország minden részéből vannak ácsneveink, a magyar családnevek e hosszú sorát Balogh Ilona „Magyar fatornyok" című, alapvető műve közli.

A fenti rövid felsorolás talán nem elegendő a messze földön híres hazai ipar — az ácsmesterség — kellő értékeléséhez. De szemlélteti, hogy Gyarmati Dénes és társai csak összekötő láncszemek a hosszú sorban, az esztergomi építkezés csak egy a sok közül. Jelentősége azonban mégis nagyobb az eddig ismerteknél, mert profán építkezésről ad hírt, s a világi építészetnek épp a legcsábítóbb műfajáról, olyanról, amelyet monumentális reprezentatív építészetnek nevezhetünk.

Éppen ezért művészetünk története is igényt tarthat Gyarmati Dénes esztergomi palotájának vizsgálatára. Szaktudományunknak kell kitűznie a valóság maradványai és a rekonstruáló képzelet között a szélső határköveket.

Esztergomnak egyetlen városanalógiája van, amelyhez természeti megjelenése, történelmi sorsa hasonlítható, és ez Buda. Esztergom székvárosi szerepét Buda veszi át, művészi kialakításuk pedig egymást példázza. A budai királyi palota enyészetéből éppen Mátyás kora őrzött meg legtöbbet a jelen számára : a gazdag leletanyag és a közel egykorú leírások és ábrázolások egymásrarajzolásával — már-már hiteles — összefüggő képet rekonstruálhatunk. E rekonstruált kép halvány visszfényeként pedig a Duna fölötti sziklafokon csillogó esztergomi várpalotát is megláthatjuk.

A személyi — mondhatjuk bátran érzelmi — kapcsolatok ekkor a legerősebbek a két palota között. A királyi pár rokoni látogatásai, majd Beatrix végleges letelepedése, az udvari emberek — olaszok és magyarok — folytonos utazgatásai, a Budára költözött Cesare Valentinit, a budai olasz kereskedőket és míves mestereket levelekkel elárasztó esztergomi futárok csak külső kereteit jelzik e kapcsolatoknak.

A leveleket Budán készült ötvöstárgyak, ott vásárolt könyvek, szövetek, keramikai termékek követik Esztergomba. Az érseki hajók viszont márványt szállítanak a királyi építkezésekhez. Vannak hajók, amelyek faanyagot visznek a budai híd építéséhez, vagy pedig Budára, Visegrádra és részben Óbudára a királyi kertek építéséhez. Mátyás híres kertjeit, amelyeket Vasari szerint Chimenti Camiccia firenzei műasztalos épített és szökőkutakkal, tornyokkal és mulatóházakkal — számadásaink szerint, úgy tűnik, fából készült pergolákkal, filagóriákkal és laqueáriumokat magukba foglaló kerti palotákkal — alakított ki. A nevezetes „aurea marmorea" kivételével a fenti építmények nyomtalanul elenyésztek. Ennek oka úgy látszik az építőanyag romlandóságában rejlett.[94]

Mátyás olasz asztalosáról Vasari állítja, hogy *építésze* volt a királynak s épületeit Baccio Cellini intarziakészítő szerelte föl ékítményekkel, faragványokkal, padozatokkal s más hasonló dolgokkal. Chimenti Camicciát Mátyás halála után — valószínűleg Beatrix kívánságára — Hippolit alkalmazza, s itt is hal meg Esztergomban 1494 március 16-án, „akkor midőn egyszer betegen a Dunán fölfelé utazott, hogy a *malomhoz rajzot készítsen*". A híres verpécsi malomra is gondolhatunk itt, amelynek bámulatos vízsajtoló szerkezete a vár vízellátását biztosította. Vitruvius nyomán az olaszok is ismerték a rómaiak elmés fagépezetét. Ilyen lehetett a budai vár dunai vízibástyájában is, s talán nem megyünk túl messze következtetéseinkben, ha ennek szerzőjét az 1474. óta majdnem állandóan Budán tartózkodó, „szökőkutakat építő" — s nyilván az ehhez itt elengedhetetlen vízemelőgép szerkesztését értő — Chimenti Camicciában keressük. Kézen fekvő ugyanakkor, ha az esztergomi vízmű megrendelését Beatrix letelepedésével és az olasz mester itteni működésével összekapcsoljuk. (2. kép.)

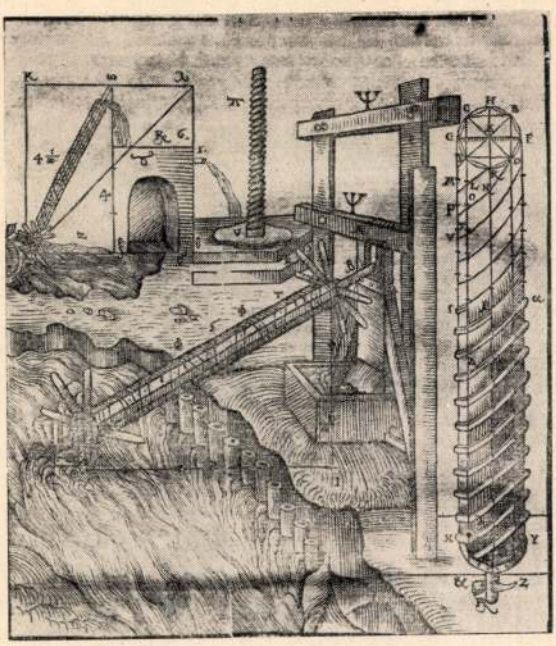

2. Vízsajtoló gépezet Vitruvius nyomán.

Gyarmati Dénes már előbb dolgozik a verpécsi malmon, ő is készít laqueáriumokat, díszes faépületeket. Mint sok olasz asztalos egyben építész is, „maestro di legname e architetto": munkaterülete a király firenzei mesterének feladataival nagyjából egyezik. Tudjuk, hogy Dénes mester 1489 május 2-án Budára utazik, pár nap múltán az esztergomi kikötőben hajóra rakják a „fabrica del coriture"-t és Péter várpallér felügyelete alatt Budára küldik. A pallér nyár folyamán még megfordul a budai

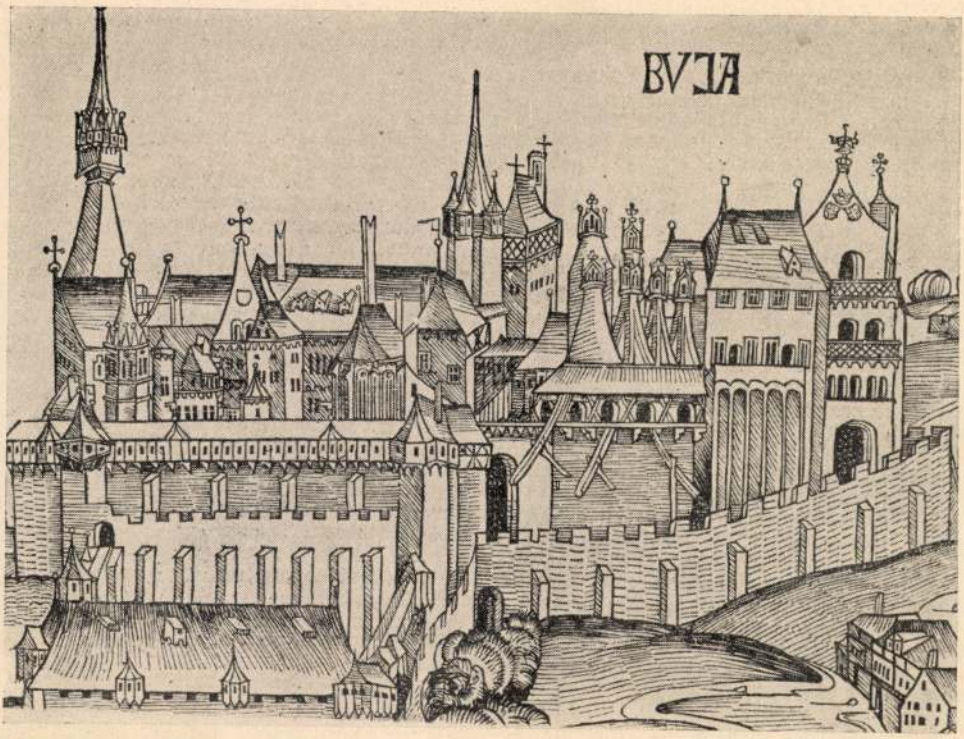

3. A budai királyi vár. Hartmann Schedel krónikájának metszete. Wohlgemuth mester műve, 1470 körül.

műhelyben, ősszel pedig a legerősebb fajta faneműeket szállítják a „Corivero di Buda" számára.[95]

A kapcsolat a királyi és az érseki székhely között élénk és szoros. Azonos képességű mesterek, azonos feladatok és igények : az új olasz stílus és a középkori magyar építőgyakorlat találkozása ez. De a budai palotáról alkotott történeti kép is ugyanez : az ősi középkori épületcsoportok és paloták reneszánsz ízlésű újjászületése. A márványfaragványok, majolikapadlók és a faragott kazettás mennyezetek reprezentálják az új stílust. Nem véletlen, hogy az Itáliából érkező olasz művészek nagy része asztalos, intarziakészítő és faragó. A budai palota is telve lehetett famunkákkal és díszítőfaragványokkal, s ebből a nézőpontból tekintve érthetővé válik, miért hiányzik a mesterek sorából az a „nagy olasz építész", akinek neve és művészete méltóan kifejezné Corvin Mátyás műpártoló igényeit.

S tegyük meg az utolsó lépést : a kertek, vízművek s a termek faragott mennyezeteinek összevetése után idézzük magunk elé a Duna vízében tündöklő két várpalota külső képét. A budai vár egyetlen egykorú ábrázolását, a Hartmann—Schedel-féle krónika 1470 körül készült fametszetét szaktudományunk legújabb eredményei egyre inkább hitelesítik. Az épületek alapfalainak feltárása igazolja az ábrázolás mutatta elrendezést, az épületek, tornyok és bástyák egymást követő szakaszainak kissé tömörí-

tett és kényszerű távlattal megszerkesztett, de valóságra utaló helyzetét. (3. kép.)

Ez az új nézőpont megingatta a korábbi irodalom felfogását, amely a várpalota felépítményének ábrázolásában, a tornyok, tetők játékában csak mesebeli „kacsalábon forgó várkastélyt" látott.

A képzeletszerű toronysisak ábrázolások fiatornyaikkal, ill. az István-torony sisakján a statikailag elképzelhetetlen vigyázóház, a kápolna és a Friss-palota közötti — konyhának vélt — épületcsoport kúp alakú süvegsora, ahol a — kéményeknek gondolt — sisakok ormán apró házacskák ülnek különféle magyarázatokra adott alkalmat. Így az ún. „Csonka-tornyon" ábrázolt sisak egykori létezését is kétségbe vonták. Az esztergomi „Csonka-torony" sisakjának munkálatait föltárva ezen az álláspontón is túljuthatunk. Hogy a budai torony sisakját — a mintegy hetven évvel később készült — metszet más formájúnak mutatja, csak azt jelentheti, hogy közben az leégett, vagy más oknál fogva új s másmilyen sisakkal építették újjá.[96]

Az egész várpalota ábrázolásának hitelessége lényegesen fokozódik azonban, ha az István-torony sisakját fakonstrukcióba tesszük át, a Csonka-torony sisakjában pedig a négyfiatornyos típus korai példáját látjuk. Igaz, hogy a magyar típusú fiatornyok nem ugranak ki a toronytest sarkai fölé, de a ma ismert egyházi jellegű tornyaink tornyocskái már nem védelmi céllal épültek s később erre a nehéz szerkesztési módra már szükség sem volt. Ha az István torony 1470 körül készült ábrázolását és a prágai Tin-templom 1490 körül épített fa toronysisakját összevetjük, a nyilvánvaló alaki és szerkezeti azonosság számunkra páratlanúl értékes kapcsolatok felé mutat.

Ha a konyhakürtőknek vélt sisaksort is fából képzeljük magunk elé, a gúla alakban összefutó gerinc-gerendák csúcsán ülő kis fatornyocskák mintha az István-torony konstrukcióját ismételnék. Különben a sisakok sora előtt húzódó, konzolokon nyugvó árkádos folyosó faszerkezete a Schedel-krónika fametszetén világosan felismerhető. A messze kinyúló támfákkal merevített gerendaóriások valamely — ma már feledésbe merült — statikai fortély szerkezeti rendszerével rögzítik a várfalról a mélység fölé könyöklő soktornyos épületet. (4. kép.)

Szinte elkerülhetetlen nem idézni itt Bonfini ideillő leírását,[97] amely a falakon végigfutó híres folyosókra is vonatkozik: „Zsigmond folyosóját, amely csaknem az egész várfalat körülfutotta, ha nem is annyi költséggel, de tovább kezdte folytatni. Amaz (Zsigmond) örökké tartó míveket akart létesíteni, ez pedig (Mátyás) a folyosókat ideiglenesen tartotta. Széles és hoszszú épületszárnyakat emelt itt sok ablakkal (Friss-palota, amelyhez Mátyás) a *várfalak ormára rakott favázas csarnokot fűzte (atrium . . . ex lignario opere confectum)*, ahol ebédlő, lakószoba, öltöző s kevéssel beljebb tanulószoba és a másolók helye volt". A következő mondat: „sed inventum vesenam ruinam in Danubii minari videbatur" értelmezése Divald nyomán: „A legutóbb említett épület *rendkívül merészen könyökölt a várfalakra s úgy látszott, mintha azzal fenyegetne, hogy a Dunának omolva óriási romhalmazzá válik.*" Heltai Krónikájában e leírásnak hasonló vízuális értéke van: „...

és *könyeklőket* a Duna felé, szép és drága ágyas házakat, és iró házakat, szép rendel egy más után, melly *mind a Dunára haiolnac vala ...*"

A Schedel-féle krónika ábrázolásán világosan kivehetők a falakon végigfutó fafolyosók, amelyeket néhol fa őrtornyok, tornácos szakállszárítók szakítanak meg. A Frisspalota és a kápolna között pedig ott látjuk a falakra könyöklő soktornyos építményt, Mátyás magánlakosztályát, amely a nehezen fűthető palota reprezentatív termeivel szemben barátságos tartózkodási helyet nyújthatott. Könnyen elképzelhető, hogy Mátyás személy szerint szívesen lakott a palotának fából készült és valóban szinte „kacsalábon forgó" tornácos-erkélyes lakában, amelyet még trónralépése után, Zsigmond építkezéseinek befejezéseként, nyilván magyar ácsokkal, magyar építkezési mód szerint mindenki álmélkodtatására emeltetett. Talán ez volt az ő királyi „soláriuma", amelyet körüljárt a nap s ahonnan fönséges kilátás nyitott a környező tájra.

4. Részlet a budai királyi vár egykorú Wohlgemuth-féle ábrázolásából.

A monumentális és reprezentatív faépítészet Bonfini szavaival élve „ex lignario opere" Budán teljes fegyverzetében előttünk áll. Itt vált „udvarképessé", s ez egy okkal több volt Cesare Valentini budai követ és esztergomi kormányzó számára, hogy az ősi érseki palotát is hasonló bámulatra méltó építményekkel gazdagítsa.

A budai várpalotát ábrázoló fametszet ilyen értelmezése az egyetlen eszköz az esztergomi várhegy sziklaormán álló érseki palota egykori művészetének szemléltető magyarázatára, Gyarmati Dénes építőstílusának megvilágítására.

SZERKEZET ÉS STÍLUS

Helyesen látja a faepítészet stíluskérdéseit a nagy múlttal és gazdag tapasztalatokkal rendelkező új lengyel szakirodalom.[98] Szemben a régi állásponttal világosan leszögezi, hogy az építési anyag nem mindig dönti el a formát és az épület térségi elrendezését. Ezért helytelen az építőművészetnek fa- és kőépítészetre, népi- és monumentális architektúrára az építőanyagok alapján való szétválasztása. Az új szemlélet a fában csupán a különleges technikai sajátosságokkal rendelkező anyagok egyikét hajlandó látni. Ez azt

jelenti, hogy a faépítészet stílusa elvileg együtt haladt a kőépületek formafejlődésével, illetve a művészet általános stíluskorszakaival.

Az elv ugyanaz, amelyet a magyar kutatás már a románkori művészet feldolgozásánál felvetett[99] s amely a magyar későreneszánsz emlékein is kimutatható.[100] A kőfaragványok ti. sok esetben a faművesség előképeire utalnak, illetve megfordítva: a kőbe kivitelezett díszítőformák faanyagban való továbbélése gyakran megfigyelhető. Ennek a kölcsönhatásnak korszakunkban a legegyszerűbb magyarázatát a kőfaragók és ácsok közös céh- és munkaszervezetében kereshetjük.

Az ácsok is ismerik és használják már a középkor végén a szögmérőt és a körzőt. A nyirbátori ref. templom részben még megmaradt gótikus tetőszékének gerendáin látható vésett ácsjegyek általában egyeznek az ez időben használatos kőfaragójegyekkel. (5. kép.)

De ugyanakkor a korstílus általános formakincse az egész európai faépítészetben gazdag kifejező erővel jelenik meg. A faragott díszítménykincs Burgund, Turain, Elszász, Braunschweig vagy Skandinávia térségében másmás hangsúllyal, de *mindig a honi művészet nyelvén beszél*. Tehát nem vala-

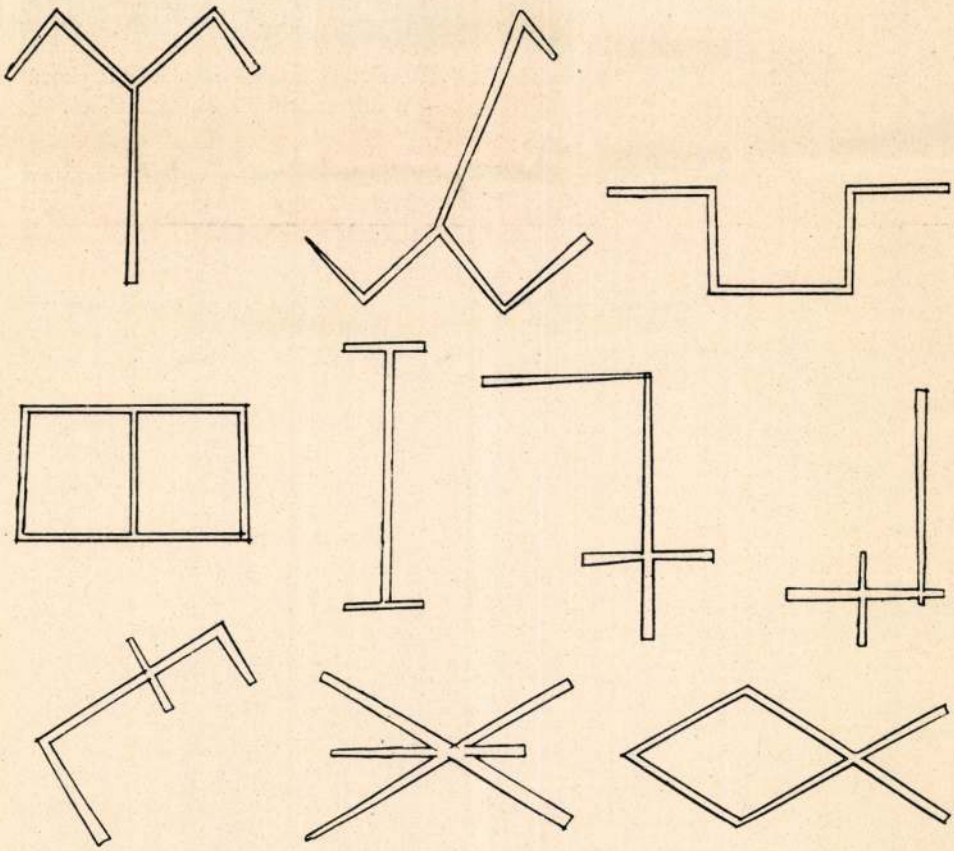

5. Középkori magyar ácsjegyek.

mely közös európai kifejezésmódot használ, valami olyant, ami mindenütt csak a faarchitektúra számára érvényes. A Kárpátok vidékének is megvan a maga sajátos dialektusa, amely nemcsak a faragványok formanyelvét jelenti, de az architektúra külső képét, arányait és térhatását is az áramló korstílus esztétikai törvényei alá rendeli. (6. kép.)

A Schedel-krónika „Csonkatorony" ábrázolásán a sarkokra kiülő fiatornyok ugyanilyen elrendezése a Wola Radziszovska 1440-ből származtatott teljesen fából készített tornyán is megjelenik.[100a] Nálunk Erdély, a magyar művészet hagyományainak becses kincstára őrizte meg a legtöbb karcsú négyfiatornyos toronysisakot, amelyek közül a ma is álló mezőcsávási — feltehetően — 1570 körül készült.[101] Az erdélyi faépítészet bűvös szépségű emlékei a helyi fejlődés mellett Buda és Esztergom középkori tornyainak is lehetnek leszármazottai, s századokon át hordozzák a magyar gótikus faépítészet: e „büszke nemzeti stíl" hagyományait. (7. kép.)

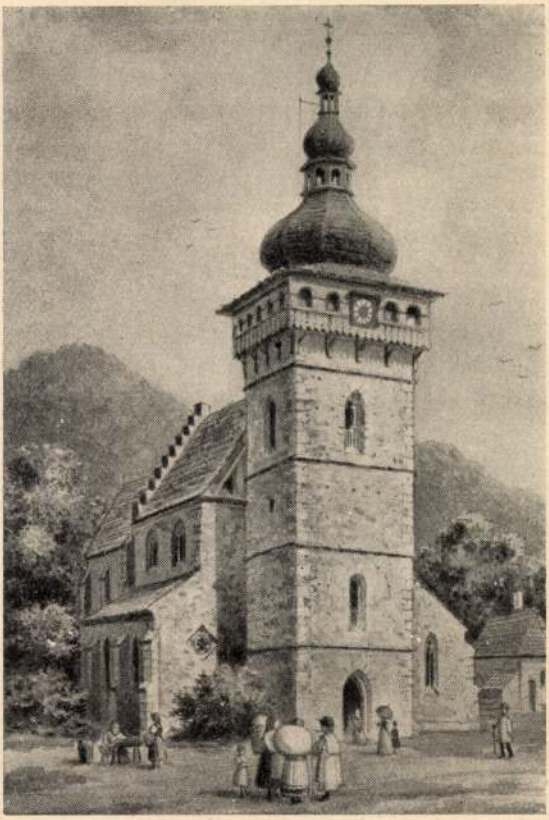

6. A csetneki rk. templom reneszánsz árkádos tornya. Miskovszky Viktor vízfestménye.

E tornyok szerkezete is századok kiérlelt statikai fortélyait őrzi. Voltaképpen a gerendavázas konstrukció szabad továbbfejlesztésén alapul ez az építészet, anélkül, hogy a vázak köztereit falazással töltötték volna ki. A gerendavázas falszerkezet, annak nyugati értelemben vett s a városi építészetben általános alakja sem lehetett ismeretlen hazánkban. A nagyszebeni reneszánsz városháza gótikus ízű gerendavázas padlásépítménye is példázza ezt. (8. kép.) A szász városokban szereplő magyar ácsokról fennmaradt adataink alapján e műnél sem kell elfogadnunk a német mesterek kizárólagosságát.[102]

A XV. században Lengyelországban is a gerendavázas konstrukció van túlsúlyban, s a lengyel őstörténettel egyidős nemzeti faépítészet csak ezután vált át teljes súllyal a borona-, ill. a zsiliprendszerű szerkezetre.

Amint helytelen a gerendavázas faarchitektúrában kizárólagos germán építőgyakorlatot látni, ugyanúgy helytelennek látszik a magyar faépítkezés múltjából ennek az építőmódszernek még feltalálható nyomait is eltüntetni.

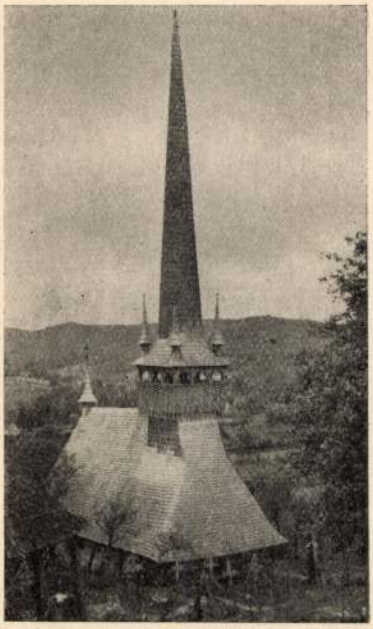

7. Felsőfüld, gk. fatemplom.

Lehetséges, hogy a Schedel-krónika alapjában véve hamis képet rajzol Buda középkori polgárvárosáról, mégsem mehetünk el szó nélkül a nagy műgonddal megrajzolt házak és házcsoportok néhány sajátossága mellett. Nevezett helyen egyes házak földszintje kőből, de emelete gerendavázas szerkezettel épült s utóbbi kikönyöklős konzolsorokon nyugszik. Felvetődik a kétség, vajon a ma álló budai házak hasonló középkori alépítményei, a számos helyen megmaradt földszinti kőmaradványok, milyen fölépítményt hordtak s a kőgyámokon nyugvó gerendás földszinti födémek felett nem lehetett-e faemelet? (9. kép.)

Városaink többször porig égtek, mégpedig olyan veszedelmesen rövid idő alatt, ami a házak nagy részének faállaga mellett bizonyít. Rogerius éppen Esztergommal kapcsolatban írja, hogy a város „palotájáig" terjedő sok faházat a város feladása után maguk a polgárok gyújtják fel. Lőcse 1332-ben, 1342-ben, 1431-ben, 1550-ben és 1599-ben égett le. Utóbbi két alkalommal másfél óra alatt annyira elpusztult a város, hogy csupán egyetlen utcája maradt épségben 45 házzal. Mégis ugyanitt, úgylátszik, ismét fából építkeznek, mert az 1696-iki összeírás szerint kőház csak 43 áll a városban, előrészében kőből hátul pedig fából 134, egészen vagy nagyrészben fából pedig 441 (10. kép).

Nem óhajtjuk itt a budai polgárházak bő adatanyagát ellenkező előjellel felsorakoztatni,[103] kiemelve a faházakra vonatkozó — nem éppen lebecsülendő számú — feljegyzést s ugyanakkor felvetni azt a kérdést, hogy a házvásárlások zöménél anyagmegjelölés nélkül szereplő házak vajon kőből vagy fából, illetve részben kőből vagy fából épültek-e?

Úgy tűnik, Buda városképe a középkor végén éppen nem volt egységes. Így romantikus szemléletre vall a budai utcákat csupán „olasz palazzo"-k sorával benépesíteni azon az alapon, hogy azok ma oromfal nélkül, ereszcsorgós homlokzatukkal fordulnak a külső világ felé.[104] Bár voltak ilyenek, figyelemmel kell lennünk a budai jogkönyv építkezési rendelkezéseire, amely a házak között alkalmazott csatornákról intézkedik és megszabja a teendőket arra az esetre is, ha a magasabb tetőkről az alacsonyabb szomszédos házakra és udvarokra folyik az esővíz. Ebből viszont régebben azt a következtetést vonták le, hogy Budán oromfalas, német rendszerű házak állottak (11. kép).

Fel kell vetnünk azonban a harmadik lehetőséget is: a fenti szabályzatban említett, nyilván nyeregtetejű házak nem kívánnak szükségképpen oromfalas kialakítást. Az olasz ízlésű és német rendszerű háztípus mellett egy másfajta megoldás is lehetséges volt, olyan, amely a budai jogkönyv elő-

írásainak megfelelő helyzetű tetőszéket tételez fel. Figyeljünk Wratislaw báró 1591. évi követi jelentésének Budára vonatkozó szavaira: „Jobbfelől a Duna látható, balfelé pedig *régi magyar építészeti modorban készült házak sorakoznak.*[105] Vajon milyenek lehettek ezek a magyar építészeti modorban épült házak, amelyek a világjáró diplomatának feltűntek?

Ha csak egy tekintetet vetünk a Sárdy János festményén ábrázolt kolozsvári főtéri házakra, látjuk, hogy a különleges fedélszékkel épült kontyos tetejű házak egész tetőszéke a mellette álló — s talán csak később — ereszcsorgósra átalakított házra is ráilleszthető lenne. Ez azt jelenti, hogy a jelenleg oromfal nélküli ház nem volt szükségszerűen mindig ereszcsorgós, a nyeregtető pedig nem jelent kizárólagos német rendszerű építőgyakorlatot[106] (12. kép).

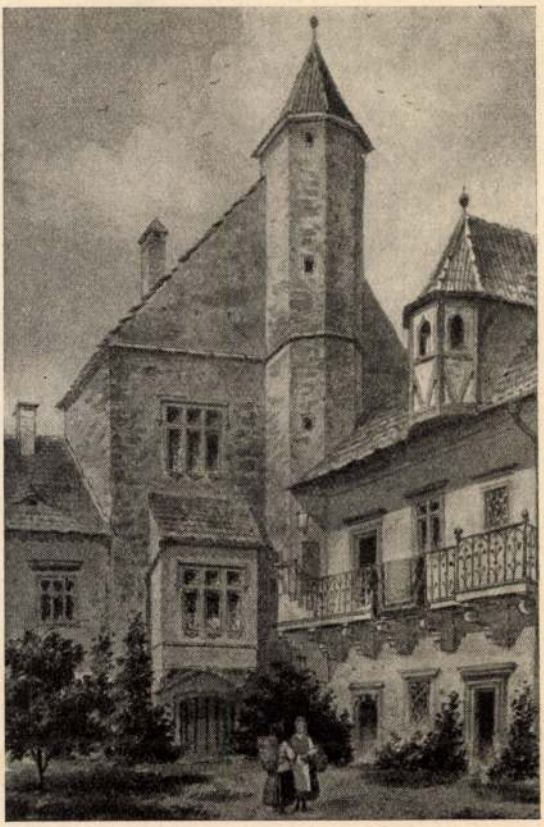

8. A nagyszebeni városháza udvari részlete gerendavázas tetőépítménnyel. Miskovszky Viktor vízfestménye.

Tudjuk, hogy Kolozsvár főterén a lábas házak mellett ilyen magastetős épületek egész sora állott. Erdélyben még az „olasz-fokos" reneszánsz megoldást is kiszorították a „szép magas tetők", s I. Rákóczi György a Bethlen Gábor által építtetett gyulafehérvári fejedelmi házról is „az olasz fokokat mind lehányattatván, szép magyar szarufás, cserép alatt való héjjazatokba vette mindenütt."[107] Ilyen magas kontytetős kolozsvári házat ír le Jósika Apafijában: „a lak emeletes volt, egészen új, szerfelett magas fedele vörösre festve, és elöl hegyes toronyforma csúcsban végződött és annyira kinyúlt, hogy a legnagyobb záporban ázás veszélye nélkül lehete a ház előtt mulatni. Ezen első része a födélnek nyitva állt s igen cifra művű fakarzat védte,

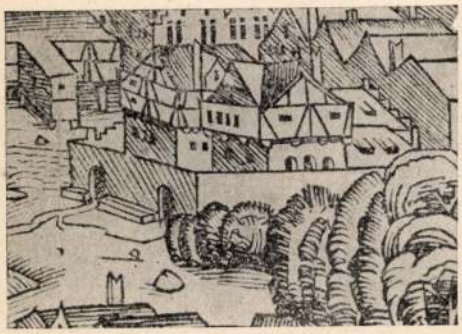

9. Részlet Buda Wohlgemuth-féle ábrázolásából: kozolsoron nyugvó gerendavázas emelet.

10. Bártfa, borona-rendszerű építkezés. Miskovszky Viktor vízfestménye.

amelybe csak a födélen keresztül lehete jutni."[108]

A fent elmondottakból nem lehet általános megállapításokat levonni. Szerény nyom ez csupán, amely a kutatás figyelmét az összefüggések felderítésekor eddig elkerülte. De a magyar kutatásnak érdemes talán e keskeny, rejtett ösvényen megindulnia, megvizsgálni: nem vezet-e az szélesebb, járható utakra, amelyen a magyar építészet hagyományainak keresői biztonságosan haladhatnak.

KITEKINTÉS

A városi építészettel szemben a vidék: várak, udvarházak, kúriák és végül a falusi ház építőgyakorlatát az oklevél-, majd az emlékanyag bőségesebben és határozottan tükrözi. A város fejlődése összetettebb, sokrétűbb, s a divat változó áramai elmossák az utcák arculatának éles vonásait (13. kép). A vidék építészetében jobban konzerválódnak az anyag, a szerkezet és a stílus hagyományai. Így már a barokk stílus elvirágzása idején „Kakuk Imre áts mester tsinálta Bán Péter legényivel 1781.-ben" a nagylónyai tornyot,[109] amelynek gótikus ízlésű sisakja, reneszánsz arányú árkádos tornáca a késő-középkor szívós továbbéléséről beszél. De még járulékos elemeiben is a múltat idézi: a fiatornyok fém oromgombjai — itt is, mint másutt, — az 1548-ban készült híres erdélyi ötvösmű, a „Losonczy kancsó" ismert reneszánsz formáit követik (14. kép).

De nemcsak a stílus, hanem az anyag, a szerkezet is makacsul

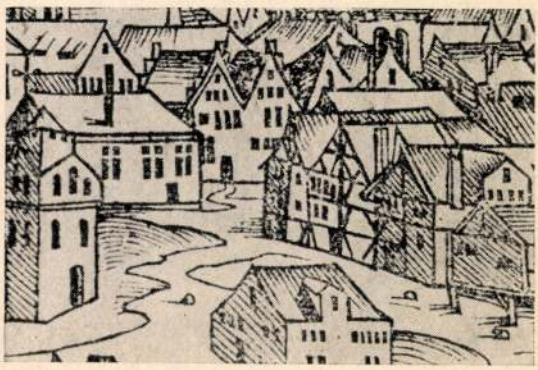

11. Ereszcsorgós olasz, ún. macskajárós német és gerendavázas rendszerű ház-ábrázolás a budai suburbiumban. Wohlgemuth ábrázolásának részlete

12. Reneszánsz házak Kolozsvár főterén. Sárdi János festménye. (Kolozsvári múzeum)

állandó. Szabó András és fia, György diák, mármarosi nemesi kúriájuk emelésekor, 1540—1559 között, szinte azonos számadási tételeket jegyeznek fel,[110] mint az esztergomi Pietro Pincharo az érseki számadáskönyvek lapjain. „Joanni Lignifabro carpentario" készíti el a házat, Felsőapsai Ferenc ács zsindelyezi tetejét s ismeretlen mívesek sárral tapasztják be a boronafalakat. A kúria későbbi bővítésénél Nyerges Tamás, Szücs György és Taracz András ácsok építkeznek, míg a ház földszintjén két szobát névtelen kőfaragók szilárd anyagból készítenek el. A nemesi udvarház, a „curia nobilitaris", „curia residentialis", vagy az egyszerűbb „domus lignea" építőgyakorlata a XVIII. század elejéig ugyanaz marad.

A fallal kerített, vigyázótornyokkal és tornyos vagy galambbugos kapuval kialakított udvarház területén állanak a fa, vagy részben kő lakópaloták és a fa melléképületek. Az egyszerűbb nemesi ház szerényebb méretekkel csakúgy épül: a földszinten 2—3 egymás mögött sorakozó helyiség, a fából ácsolt, tornáccal körülvett emeleten szintúgy. Ha a ház teljesen fából is van, gyakran kőből épül legalább a hypocaustum — a „tüzesház", vagy „szenelőház", ahonnan a kívül fűtő, „kívül szenelő" cserépkályhákat fűtik, amelyeknek füstje a tüzesház fölött álló, kőből épített hatalmas kürtőbe, ill. kéménybe torkollik.

Berzeviczy Márton fakúriájában is ilyent építtet és kívánja, hogy legalább „az kéményeket fundamentumból kőből rakatná kgd. és úgy intéznéje,

13. Körmöcbánya, a városkapu zsilipeléses rendszerű faépítménnyel. Miskovszky Viktor vízfestménye.

Gömör, Nógrád megyék területéről is bőven találunk anyagot, sőt a Dráva—Száva közén és Dunántúlon is számos előkelőség még a XVIII. század elején fa rezindenciát építtet magának.[113] Az összeírások alapján úgy tűnik, hogy a XVII. században nemesi kúriáink és házaink mintegy egyharmada még fából volt. A leírásokból kibontakozik az építőanyagon kívül a magyar vidéki ház beosztása, alaprajza és részben külseje is. A faragott korlátos lépcsők, amelyek gyakran a felső emelet körüljáró faoszlopos tornácára vezetnek, a várak és templomok szakállszárító és kerengőtornácainak utóda. M. S. mester 1506-ban festett Mária

hogy az szobák kemencéi mellett is tűzrakni való kéményeknek lennének Prussiai mód szerint"...[111] A szakirodalomból már jól ismert memorialé száz évvel később ugyanezt az építőmódot írja le: „A. D. 1659. kezdettem csináltatni az szakai hodályt esztánai áccsal Bot Jánossal. Az régi házat frissen sendelyeztetém és tornácot csináltattam hozzája. Fiamnak pedig új házat építettünk derék boronákból, kőfundamentummal..." A boronaszerkezet ekkor megállapíthatóan országszerte uralkodik. (15—16. kép.) A XVII. században idevonatkozó adataink már bőven ömlenek. Az Urbarium et Conscriptiones c. iratgyűjtemény átnézése során százait találtuk a tisztán fából épített — s a magyar szabadságmozgalmak leverése után „elnótázott" — nemesi házaknak.[112]

De nemcsak a keleti Felvidék: „Rákóczi földje", hanem Erdély, Abaúj, Borsod,

15. Kide, borona-rendszerű építkezés.

látogatása képén látható középkori udvarház vagy akár II. Rákóczi Ferenc munkácsi „fejér házának" fennmaradt ábrázolása alig nyújt elegendő képet ennek az architektúrának változatosságáról.[114] (17. kép). A faragott és színezett háztornácok azonban tovább élnek Kalotaszeg és a Székelyföld paraszti építészetében.

A kőfundamentumos, tapasztott, boronákból rótt, gazdag és — bátran mondhatjuk — ősi mintákkal faragott és festett tornácos, székelykapus paraszthá z őrzi ennek a magyar építőgyakorlatnak utolsó nyomait. A kisnemesi kúriák alaprajzi elrendezése pedig a népi építészet kutatóinak nyújtanak támpontokat a magyar paraszthá z fejlődéstörténeti problémáihoz. A kontinuitás törvényszerű és részünkről bizonyításra nem szorul.[115]

Célunk nem is ez, sokkal inkább a magyar profán építészet középkori gyökereinek vizsgálata volt. Ez a vizsgálat a kutatás iránytűjét észak felé fordí-

14. Nagylónya, református templom fatornya. Kakuk Imre ácsmester műve. 1781.

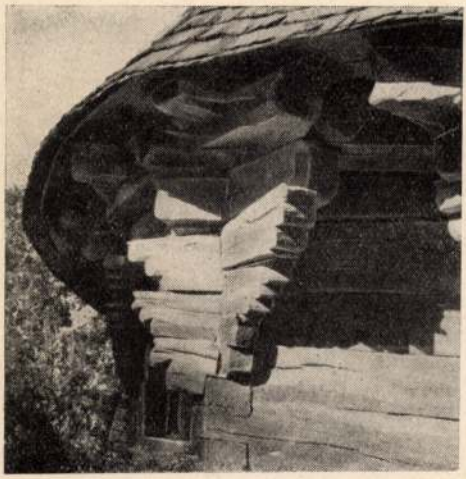

16. Kide, borona-rendszerű építkezés.

totta s a magyar ácsmesterség múltját a művészettörténet érdeklődési körébe helyezte. Az ácsmesterség munkaterületének újabb megvilágításával pedig a magyar építőipar önállóságára s a magyar építőművészet nemzeti tulajdonságaira hívta föl a figyelmet.

A faépítkezés múltjának feltárása közben, a meglepő és nem sejtett eredmények láttán nem volt könnyű a tárgyilagosság középútján maradni. De erre törekedtünk, s ha sikerült, ez annak tulajdonítható, hogy soha nem is gondoltunk a kőépítészettel szemben a faarchitektúra priorátusi igényére. De viszont túlmentünk a hazai műtörténetnek eddigi szemléletén, amely a

17. Munkács, Rákóczi Ferenc „fejér házának" XIX. századi ábrázolása.

kőépítkezés mellett csak mellérendelten, a faépítkezést „is" tudomásul vette ugyan, de nem látta a *párhuzamosság* históriai folyamatát.

A magyar reprezentatív faépítkezés ma már csupán víziószerű képe, végül mégis a történeti források erején nyugszik.

Az esztergomi építkezések — s művészetünk e drága rekvizitumainak hosszú sora — a történeti források talán száraz, de beszédes adatain át küldenek üzenetet a dicső múltról.

Gyarmati Dénes mester és a többiek műveit elhamvasztotta a tűz, hamuját szétszórta a szél, de emlékét nem sodorta el az idő.

1. A magyar reneszánsz művészet ilyen értelmű kutatásában messze kimagaslik Balogh Jolán munkássága, aki több mint két évtizede eredményesen folytatja e korszak módszeres feltárását. E szerény dolgozat több alapvető kérdésének előzetes vizsgálatánál pozitív tanácsaival támogatott, ezekért most fejezem ki köszönetemet.
2. Diplomáciai Eml. III. 322. és 325. o.
3. Uo. 244., 256. és 286. o.
4. A Magyar Tudományos Akadémia kézirattára. Modena, I. Esztergom, Camera Ducale Hippolito d'Este, 1491, 23. és 51—52. o. A továbbiakban csak a számadáskönyvek címeinek, ill. jelzeteinek rövidítését, a számadáskönyvek keltezési évét és a másolatok lapszámát adjuk meg. A teljes szöveget csak ott idézzük, ahol arra állításaink hitelesítéséhez feltétlenül szükség mutatkozik. A felhasznált számadáskönyvek egyike latin szövegű, az olasz tájnyelvű szöveg egyes kifejezéseinek feloldásánál T. Zemplén Ilona volt segítségemre.

Gyarmati ~~Agna~~ Angéla

a diósgyőri képzőművészeti
szakkör tagja jelentkezett
a képzőművészeti főiskolára
de nem vettek fel.

Diósgyőri Munkás
1964 ápr 14

Nyitrai Péter: A szakrak hallgatagon
merengenek

MDK

Gyarmathi Dénes, épitész

Estei Hyppolit érsek udvarának magyar mestere.

A magyarországi müvészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 286.l.

Ø

Gyarmati

dilettáns rézm. kolopóvit
l. 19. sz. elején
Bankó kamisítás
miatt a szamosujvári börtönbe

LykaMagymű1300-50

merült és ott halt meg.

295. l

Gyarmathy Zsigáné

l.

Muskátli. 1938.

112, 113. l.

(Magyar Iparm.

1938. 8. szám)

Mellett

144. kép. *Német*

Gyarmathy Zsigáné

Cród

Vas. Ujs. 1896. 705. l.

a Kalotaszegi varrottasról kiadott könyve alkalmából József fhg családja nevalái rásztat ellátott fenyképeket ajándékozott. Izabella és Mária Terézia fhgnő szinten

Gyarmathy Zsigmondné

Bánffyhunyad

kalotaszegi hímzé-
sek

l.

Milano 1906

75. l.

Gyarmathy Zsigáné

Kalotaszeg nagyasszonya, Ziállításokon és írásaiban egyaránt népszerűsítette ezeket a határozott művészi érzéssel megmunkált darabokat. /Zalotanegi varrottasokat/

Szentimrei Judit: Kalotaszeg

Utunk évkönyv 70
Cluj 1969 330. old.

MDK

Gyarmathy Zsigáné,

Undi Mária: Népmüvészetünk felfedezői.
Magyarság. 1932. márc.27. U.3418 U.3419

MDK

Gyarmathy Zsigáné,

érdeme a kalotaszeghi czifra" varratások" -nak
mint háziiparnak felvirágoztatása.

Szalay Imre: A müvészi ipar az Országos Tárlaton.
Müvészi Ipar 1885/86 évf. 153.l.

MDK

Gyarmathy Zsigáné ipm.

Szegedi ipm. kiáll. Vas. Ujs. 19o1. 38.sz. 614.1.

MDK

Gyarmathy Zsigáné

Női munkakiállitás. Müvészá Ipar 1906, 109 l.

MDK

Gyarmathy Zsigáné ipm.

Divald K: A szegedi kiáll. Magyar Iparmüvészet
1901. 207-13. l.

Tétel	Idő		Az utazás részletezése és felszámitása
	hó	nap	

utinapló.

ajos restaurator

árásatással kapcsolatos falfestés

hó nap óra perc.

hó nap óra perc.

s a költségek	Összeg		Jegyzet
	K	f	

Tételek és kötetek

Bibliográfiák sorozata

Régi Magyar Könyvtár címmel látott napvilágot az 1711-ig (a szatmári békéig) megjelent nyomtatványaink könyvészeti bibliográfiája. A hatalmas munka, az RMK I. kötete (Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1879) a magyar nyelvű nyomtatványokat írja le (1793 tétel). Az RMK II. kötete (MTA, Budapest, 1885) a nem magyar nyelvű hazai nyomtatványok könyvészete (2452 tétel). Az RMK III. kötete (MTA, Budapest, 1896–1898) a magyar szerzőktől külföldön megjelent, nem magyar nyelvű nyomtatványokat tartalmazza (4831 tétel). A három kézikönyv kitartó szerzője Szabó Károly (1824–1890) történész, bibliográfus, az MTA rendes tagja. (Halála miatt a mű III. kötetét Hellebrant Árpád fejezte be.) Szabó ezekkel a szavakkal bocsátotta útjára az RMK-t: „Nagyon jól tudom, hogy majdnem húsz évi lelkiismeretes fáradozás után sem adhattam hiánytalan munkát, mire egyes ember ereje és ideje, kivált ha hivatalos teendőkkel is el van halmozva, nem elégséges..."

Alig néhány év múlva Sztripszky Hiador (1875–1946) már ki is adta pótlásait és igazításait: Adalékok Szabó Károly Régi Magyar Könyvtár című munkájának I–II. kötetéhez (Budapest, 1912) címmel. Ebben az RMK I. tételeit 1794–2245-ig, az RMK II. tételeit 2453–2733-ig folytatta. Sztripszky munkája 1967-ben reprintben is megjelent, ehhez függelékként illesztették Dézsi Lajos irodalomtörténész 89 tételre rúgó, mindaddig kiadatlan kiegészítéseit.

A „Szabó" és a „Sztripszky" megjelenése óta eltelt évtizedekben olyan sok, korábban ismeretlen vagy példányból nem ismert magyar könyv került elő, hogy szükségessé vált az RMK új feldolgozása. Régi Magyarországi Nyomtatványok 1473–1600 címmel 1971-ben (Akadémiai Kiadó, Budapest) jelent meg az új, korszerű bibliográfiai kézikönyv, az RMNy I. kötete, Borsa Gedeon, Hervay Ferenc, Holl Béla, Käfer István és Kelecsényi Ákos munkája. Rendje azonos elődjével, de az ismertetések részletesebbek. Tartalmazzák egy-egy kiadvány minden önálló részének (például előszó, ajánlás) leírását; tartalmának meghatározását; változatainak és szövegkiadásainak adatait; a műre, szerzőjére, a nyomdára vonatkozó kutatási eredményeket; az ismert példányok felsorolását, lelőhelyét; címlapjának hasonmását.

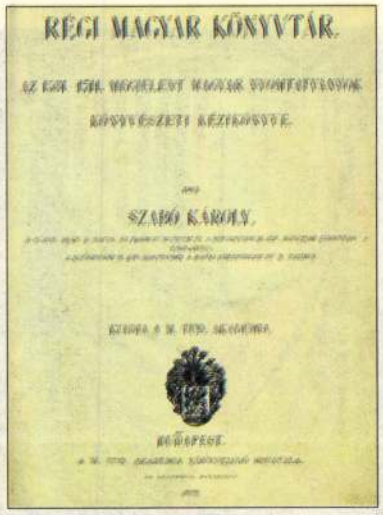

Az RMK címlapja

Lippay füvészkönyve

Ezt 1983-ban követte a II. kötet: Régi Magyarországi Nyomtatványok 1601–1635 (Akadémiai Kiadó, Budapest). A példányok felsorolása ebben a kötetben már csak akkor teljes, ha tíz vagy annál kevesebb példány maradt fenn a nyomtatványból. A többi esetben összegzést ad: hány könyvtárban hány példány található. Az RMNy első két kötete 1632 tételt tartalmaz. A közeljövőben várható a harmadik kötet megjelenése.

Mivel az RMNy csupán az RMK I–II. új változata, az Országos Széchényi Könyvtár munkatársai az RMK III. kötetét is folytatták. A Régi Magyar Könyvtár II. kötet. Pótlások, kiegészítések, javítások 1990 és 1996 között öt füzetben jelent meg és 5001–7887-ig viszi tovább a tételeket. Az „RMK"-k címleírásában (például az árverési katalógusokban) általában a könyvek bibliográfiai tételszámát is feltüntetik. Így az aukciós rekordot döntött 1571-es kolozsvári Decretum jelzete: RMK I. 87 (a kézikönyv szerzőjét Szabó I.-ként is szokták emlegetni), illetve RMNy 307.

Helyreállnak az értékarányok

Az első milliomos

Nevezetes dátum a legújabb kori magyar bibliofília történetében 1969. november 15–16. Ekkor újította fel az Állami Könyvterjesztő Vállalat – csaknem két évtizedes szünet után – a könyvaukció intézményét. Az ÁKV első árverésének legnagyobb „slágere" egy XVI. századi magyar könyv volt, Werbőczy István nevezetes munkájának (Decretum, az az Magyar és Erdely Országnac Törvény Könyve) korai kiadása, amelyet Heltai Gáspár nyomtatott 1571-ben Kolozsvárott. A Magyar Decretumot 1600 forintos kikiáltási áron indították, és annyiért is kelt el. Harminc évvel és három nappal később, 1999. november 19-én, a Központi Antikvárium aukcióján ismét felbukkant egy Heltai-féle Decretum. Kikiáltási ára ekkor már 800 ezer forint volt, és mindenféle addigi rekordot megdöntve 3 millióért (plusz 16,5 százalék árverési jutalék) vitték el. Tegyük hozzá, mindkét szóban forgó példány – kismértékben – hiányos volt: a könyv végén lévő mutató táblából négy, illetve egy levél hiányzott.

A Werbőczy-féle törvénykönyv

Az RMK-k ázsiója, mint példánkból is kitetszik, három évtized alatt jócskán megnőtt, de az emelkedés korántsem volt egyenletes. Hosszú ideig – a bibliofília más területeihez képest – viszonylag olcsón lehetett ritka, „öreg" magyar könyvekhez jutni, és csak az utóbbi néhány esztendőben álltak helyre az értékarányok.

Néhányból csak egyetlen példány ismert

A kevés is megritkult

„Aki ismeri a régi magyar könyvek sorsát, tudja, hogy aránylag mily kevés számú példány maradt belőlük az utókor számára. Nem csupán azért, mert kevés számban kerültek úgyis a piacra, hanem mert ez a kis mennyiség is a folyton háborús és zivataros idők folyamán állandó pusztulásnak s romlásnak volt kitéve. Innen van az, hogy a nagy nemzeteknek – mint Német-, Francia-, Olasz- és Angolország

Cukordobozok

Válogatás a magyarországi aukciókon elért árakból, 1997–1998

év, típus	tömeg (gramm)	kikiáltási ár (Ft)	leütési ár (Ft)	bruttó ár (Ft)/gramm
1997 antik	492	60 000	85 000	198
	303	45 000	60 000	228
	188	19 000	38 000	232
	233	40 000	55 000	285
	438	70 000	110 000	289
	494	60 000	120 000	294
	310	30 000	85 000	315
	421	130 000	130 000	355
	414	75 000	150 000	417
	468	50 000	170 000	439
1997 normál	467	40 000	44 000	108
	430	42 000	42 000	112
	434	30 000	42 000	116
	540	42 000	55 000	117
	389	25 000	42 000	124
	287	16 000	30 000	125
	330	23 000	36 000	131
	271	18 000	30 000	134
	466	38 000	50 000	139
	172	15 000	20 000	140
	376	30 000	46 000	140
	407	35 000	50 000	141
	282	30 000	34 000	145
	243	25 000	30 000	148
	276	26 000	36 000	150
	367	28 000	46 000	152
	605	60 000	80 000	152
	143	9 500	22 000	154
	369	28 000	48 000	157
	383	30 000	50 000	158
	304	20 000	42 000	167
	540	80 000	80 000	170
	221	24 000	34 000	177
	346	40 000	55 000	191
	301	30 000	50 000	199
	427	50 000	75 000	212
	295	30 000	55 000	224
	319	26 000	65 000	234
	200	20 000	40 000	240
	307	30 000	65 000	243

Nagyházi Galéria, BÁV Rt., Budapest

Huszadik század: majd elválik

Egymást követően két, kortársnak aposztrofált árverés volt a fővárosban május 6-án és 16-án a Nagyházi Galéria és Aukciósházban, illetve a BÁV Rt.-nél. Mindkét helyszínen jótékonysági akcióval kapcsolták össze az eseményt. A Nagyházinál a Makovecz Imre tervei alapján felépítendő, temesvári Új Ezredév Református Központot támogatták a vásárlók és az alkotók, a BÁV Rt.-nél pedig az előzetesen meghirdetett tételek mellett az árvízkárosultak javára a Fészek Művészklub alkotói (Bak Imre, Barabás Márton, Hencze Tamás, Mulasics László, Nádler István, Trombitás Tamás, Varga Imre) által felajánlott tizenegy tétel is kalapács alá került. Ezek közül Hencze Tamás Fehér jel című vászna szerepelt a legjobban: 200 ezer forintos kikiáltási áron kelt el. A temesvári templom javára főleg romániai, pontosabban erdélyi művészek munkáit árverezték el.

Gyarmathy Tihamér: Színház, 1939
olaj, vászon, 65x49 cm

A jótékonyság kétségkívül nemes gesztus, dicsérendő hát az árverezőházak önzetlensége, de mindez nem fedheti el a minőségi szempontokat. A két anyag közül a Fészek Művészklubéról elmondható, hogy egységes és színvonalas. Sajnos úgy tűnt, a romániai, erdélyi alkotók második-harmadik vonala képviseltette magát Nagyházinál, így a kínálatban kevés volt a kvalitásos munka. A templomépítésre 2,2 millió forint gyűlt össze, de ha jobbak a művek, az összleütési ár talán magasabb is lehetett

nem szerepeltek az aukción. A BÁV Rt.-nél, noha ez a mostani esemény az Első kortárs aukció címet viselte, már a nemrégiben megrendezett Tavaszi kortárs tárlat is jelezte, milyen bizonytalanság uralkodik a tekintetben, mi a kortárs. Még most sem tudni, hogy ma élő művészekre, XX. századi vagy modern művekre gondolnak-e a Lónyay utcában, amikor ezt a kifejezést használják. Pedig valóban nem mindegy. Például a nyolcvanas évek új festőiséakkor sem, ha voltak kilencvenes évekbeli munkák is –, így hát helyesebb lett volna modern vagy XX. századi művészetről beszélni. Talán nem is csak a BÁV tévedett, hiszen a művek jelentős része a Körmendy–Csák-gyűjteményből került az árverésre. Az már végképp nem világos, hogy a kvalitásos mezőnybe miként keveredhettek erősen megkérdőjelezhető színvonalú munkák (Patay László, Klie Zoltán, Kurucz D. István).

Határozottabban és merészebben kellene nyitni a valóban kortárs művészet felé, hiszen az érdeklődés nem hiányzik. Sokan jöttek el mindkét aukcióra, a BÁV-nál akadt egy igazán figyelemre méltó eredmény is: Gyarmathy Tihamér Színház című, 1939-es, 65x49 cm-es olajképe 1,2 millió forintos árról indulva 2,8 millió forintért kelt el. Az árvízkárosultak javára elárverezett műveken kívüli százöt tételből harmincnégy talált vevőre, 6 811 ezer forintos összleütési áron.

A történtek azt jelzik, hogy egyrészt nem ártana szigorúbban képviselni a minőség elvét, másrészt érdemes lenne pontosítani a fogalmakat az árverőházak tájékán: nem venni mindent a „kortárs" kalap alá, azzal a megfontolással, hogy a vevő úgysem ismeri ki magát a modern művészetben. Kívánatos volna, ha használnák a művészettörténet kategóriarendszerét, és csak a legfrissebb áramlatokkal

Magángyűjteményből közkönyvtárba

Adományozó, hires gyűjtők

– bibliographiája sem mutat fel vi-szonylagosan oly sok ritka, »egyet-len« ismert példányú könyvet, mint a magyar irodalom" – olvashatjuk To-

GYARMATHY TIHAMÉR

ÚJ MŰVÉSZET

1998/ márc.

P - 9396

11.o.

Szegény Kaplár! Nagyon sa
az ideje, hogy valami eredmény
De hát ennek is rosszkor jutot
visszamehet csikósnak, ha baju

Végül valami kis kérésem
kis monográfia-sorozatban Die
kötet, már nem tudom ki irta,
sokat ér, de ugy emlékszem /ha
hogy forgattam/ magyarországi
kellene nekem valami miatt - h
alkalmilag küldje el, hangsul
sürgős, s csak egy napra kelle
van valaki ismerősének, vagy a

GYARMATHY TIHAMÉR

ÚJ MŰVÉSZET

2000/máj.

P - 9765

14.o.

kre milliós vállalatokat és óriási
ék azok legnagyobb részét. Önekik
Ugy látszik, történelmi, sorsszerü
ereknek kell lenni, most rajtuk a
jó. Hiszen a Volk der Dichter und
t, s lassanként kezdi már érezni
ja, egyetemei látogatottsága, de
enésén is, hogy mit csinált, csak
fogja sohasem elhinni. Egy öreg ba-
kint Németországban s egy nagy válla-
: Nagy hibát követtünk el a zsidó-
mm itt maradt, de a nemzetközi ér-
entek! -

ás. Öt személy szerint is felelőssé
sok dolgot jobb tudomása ellenére
ívozásának a körülményei, de majd

GYARMATHY TIHAMÉR

A Modern Magyar Művészeti Múzeumban kap helyet a több százmillió forintot érő kollekció

A magyar államé lett a Vasilescu-gyűjtemény

A magyar magángyűjtemények egyik legérdekesebb kollekcióját ajándékozta a magyar államnak Vasilescu János műgyűjtő tegnap a Parlamentben. A gyűjtemény kezelésére egy alapítványt hoztak létre. A páratlan gyűjtemény a várhatóan 2002 végén megnyíló Modern Magyar Művészeti Múzeumban kap majd helyet. A tegnapi személyes felajánláson megjelent Orbán Viktor miniszterelnök és Rockenbauer Zoltán kulturális miniszter is.

Balogh Gyula

A román születésű, ám az 1940-es évek végétől magyar állampolgárságú Vasilescu János gyűjteménye döntő többségében az Európai Iskola nevű, a második világháború utáni művészcsoport, valamint a szentendrei festők alkotásai köré szerveződik. Olyan időszak anyagát tartalmazza, amelyet sajnálatos módon eddig kevés helyen láthatott a magyar közönség, bár az alkotások rendkívüli értéket képviselnek.

A gyűjtemény hiteles képet ad többek között Ország Lili életművéről, a művésznő alkotásai adják a kollekció centrumát. Vasilescu János emellett sikerrel gyűjtötte össze Bálint Endre, Deim Pál, Gyarmathy Tihamér, Hencze Tamás több fontos művét.

A kollekcióban megtalálhatók például Anna Margit, Barcsay Jenő, Kassák Lajos, Korniss Dezső, Nemes Lampérth József, Martyn Ferenc, Egry József, Mattis Teutsch János, Moholy-Nagy László, Szőnyi István, Victor Vasarely alkotásai és Nagy Asszonyi Tamás, Kerényi Jenő, Vilt Tibor, Pierre Székely és Vedres Márk egy-egy szobra is.

Gyarmathy Tihamér: Csendélet állkapoccsal

A felbecsülhetetlen értékű gyűjtemény kezelésére életre hívott alapítvány célja, hogy a Vasilescu János által a '60-as évektől a '90-es évekig összegyűjtött műtárgyakat a nyilvánossággal megismertesse, és biztosítsa azok egyedi és összességében vett védelmét, lehetővé tegye az alkotások oktatási és közművelődési bemutatását. Az alapítvány kuratóriumának elnöke Demján Sándor, a TriGránit Rt. elnöke, a testület tagja a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának mindenkori vezetője és a Magyar Nemzeti Galéria mindenkori főigazgatója. A Vasilescu-gyűjteményt a kulturális tárca tervei szerint a IX. kerületben jövőre felépítendő Millenniumi városközpontban, a Modern Magyar Művészeti Múzeumban helyezi majd el.

ndi Telecom Hungary

Összeköt minket

Ön cége adataihoz is bárki hozzáférhet?

Alvízi helyzet, gyors

Február elején elpusztult a Tisza. Minden, ami a folyóban és a folyóból él. Napirendre tértünk felette, nem állhat meg az élet. Csak megszűnik. Ezentúl ilyenek lesznek a napihírek.

A huszadik század a totális háború feltalálásával kezdődött, országok megcsonkításával folytatódott, egész népek módszeres megsemmisítésére tett kísérletekhez vezetett és ökocídiummal búcsúzik, a teljes élővilág kiirtásával. Az emberi beavatkozás következményei egyre nagyobb léptékűek és egyre inkább visszafordíthatatlanok. Idén az új tavasszal nem támad új élet a megölt Tiszán: az evolúció sok millió éve fölvetett szálai megszakadtak. A holt folyót lassan, mesterséges közreműködéssel benépesítő élőlénytársulások szegényesebbek és sérülékenyebbek lesznek, mint azelőtt.

Nem történt rendkívüli esemény, mentegetőznek a tettesek. Igazuk van. A nagyobb folyók többsége világszerte haldoklik. Mi magunk is naponta ismeretlen mérgek sokaságát bocsátjuk a talajba, az élővizekbe. Az ember egyre kevésbé érti és vállalja a felelősséget cselekedetei következményeiért. Hiszen közvetlenül nem *tapasztalja* őket, csak *informálják* róla. Az ország történetének legnagyobb egyedi ökológiai katasztrófáját a híradások többsége az üzleti veszteség, a kártérítés mértéke szempontjából mérlegeli, a kormánybiztos kétszáz halász megélhetéséért aggódik, ezzel akarva-akaratlan bagatellizálja az eseményt. S a híreket reklám, szappanopera követi, nem lehet olyan nagy a baj. Erkölcsi gondolkodásunk évszázadokkal maradt el a technológia fejlődése mögött, ökológiai tapasztalatunk pedig folyvást szegényedik. Több szálon kötődünk a technomédiumok virtuális valóságához, mint a helyhez, ahol élünk. Ezért nem tudjuk, hogy mi helytelen.

Magyarországot egy évtized leforgása alatt másodszor éri súlyos ökológiai agresszió. Ehhez ellenségek se kellenek. Elég a felelőtlenség, a téves számítás, a kapzsiság. És kiszolgáltatottságunk, ami sajátos alvízi helyzetünkből adódik. Mert az országhatárokat lehet a térképen tologatni, a folyók vízgyűjtő területét azonban nem lehet. A Kárpát-medence egyetlen ökológiai egység, ennek belátása új szempontból veti fel az együttműködés szükségességét szomszédainkkal. Biztonságunkat fegyveres támadás belátható időn belül aligha fenyegeti, és a határok őrizete, új vadászrepülőgépek hadrendbe állítása alig növeli. Nemzetbiztonsági szempontból ezeknél előbbre való volna a környezetvédelem rendszerének teljes körű kiépítése határainkon innen és túl. Kötelezettségeink halogatása helyett inkább szorgalmaznunk kellene, hogy a környezet és az élet minőségének védelme minél nagyobb súllyal szerepeljen az egyesült Európa napirendjén. Az ökológiai érdekek következetes képviselete Magyarországnak új, időszerű és hálás szerepet jelölne ki a nemzetek közösségében. Ehhez persze önálló, kezdeményező és némi képzelőerővel megáldott külpolitikára volna szükség.

Vajon kinek a kezében veszedelmesebb eszköz a környezetpusztító technológia? A gazdagokéban, akik felelőtlenül pazarolják a világ meg nem újuló természeti erőforrásait a gazdasági növekedés bűvöletében? Vagy a szegényekében, akik áruba bocsátanák mindenüket, csak hogy egyről kettőre jussanak? Erre nincs válasz. A legfelháborítóbb talán mégis

Ciánszennyeződés és ózonpajzs

GYARMATHY TIHAMÉR

NÉPSZABADSÁG

Naprendszer-függő festészet

Gyarmathy Tihamér 85. születésnapjára

Rendszerek jöttek, rendszerek mentek, de akadt egy festőnk, aki művésszé válásától mindmáig nem dőlt be egyiknek sem. Hitt egy másikban, és annak szabályait követte rendületlenül. Nagy luxus, nyilván ott állt, ahol „másként nem tehetett".

A mai napon születésnapját ünneplő Gyarmathy Tihamért több mint félszáz évvel ezelőtt varázsolta el ez a másik rendszer, vagy rendszerszerű elmélet, szinte mindegy. A fősámán – mint annyi generációs társánál – a művészetíró Kállai Ernő lehetett, de a rítusnál még ott segédkezett körülötte Kassák Lajostól Beöthy Istvánig, Max Billtől Jean Arpig sok mindenki más is. Nagyon távolról a minden artisztikus rebelliót megtámogató egykori karizmatikus tanár, talán Vaszary János is. Nem mondható ez a rendszer se franciának, se németnek, se hollandnak, se magyarnak. Se konstruktívnak, se szürreálisnak, se neoplaszticistának, se organikusnak. Noha Gyarmathy mindenütt járt, ahol kellett, mindenkit megismert, akit illett. Az ő rendszere jelzőt nem tűrt maga mellett, és egyetemesre sikeredett.

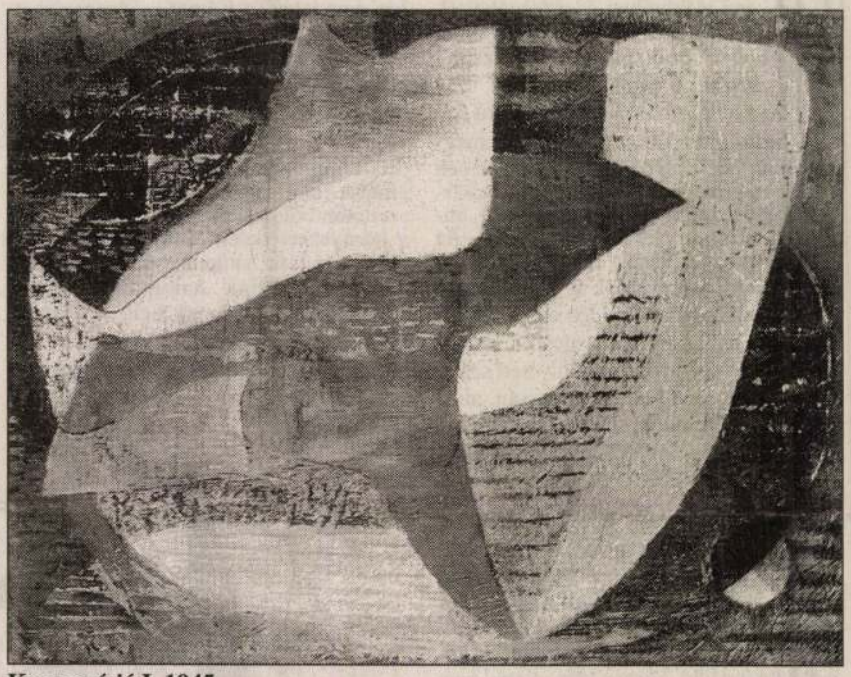

Kompozíció I. 1945

Arról szólt (és szól ma is, a legfiatalabbakkal összezárt kiállításokon is), hogy kis- és nagypolgárok – egykoriak és maiak – kis és nagy funkcionáriusok – egykoriak és maiak – mindennapi tapasztalaton nyugvó kényelmes közhelyképe érvényét vesztette, s az igazságot fölösleges keresni egy „félrecsúszott lila nyakkendőben" (azaz a látványpiktúrában), a „munkásököl vasökölben" (azaz a politikailag elkötelezett osztályművészetben) vagy egy talajgyökérből szárba szökkenő életfában (azaz a nemzetinek tartott szimbolizációban). Ő a „természet rejtett arcát" kereste, s ez nem volt mindig veszélytelen vállalkozás.

Az ő rendszere jelzőt nem tűrt maga mellett, és egyetemesre sikeredett.

Nézzük ezeket a végtelenül finom hiperbola-kompozíciókat 1949-ből! Ezeket a kromatikus árnyalatokkal egymásba hatoló rácsrendszereket 1958-ból! Ezeket a tükröződő struktúrákat 1976-ból! (A legtöbb nézést egyébként a szülőváros Pécs kínálja, műveinek javát és zömét adta a Modern Magyar Képtárnak.)

Nézzük, és ma már alig értjük, hogy az ilyesmiért magányba taszítás (természetes közegének, az Európai Iskolának a szétszóratása), anyagi ellehetetlenülés (szakmai marginalizálódás) és sokáig tartó visszhangtalanság (nagyon korlátozott nyilvánosság) járt.

Sok időbe telik majd a jövő közönségének elmondani, hogy ezek a vászonra, fára, deklire, olajjal, szénnel, szitával alkotott képek „csak úgy néznek ki", mint a számítógépen kikalkulálható fraktálok. S hogy ezeket a fraktálokat azért csinálták kézzel, jóval a számítógépek feltalálása előtt, mert alkotójuk számára az elvont gépi szépség emberibbnek tetszett, mint az emberre hasonlító, de romló szavatosságú és erőszakkal ajánlgatott világ alakrajza. Gyarmathy még csak nem is tiltakozott az efféle ajánlatok ellen. Mintha meg sem hallotta volna azokat. Sokszor és sokáig lakolt e „figyelmetlenségért".

A társadalmi rendszerek természete ugyanis olyan, hogy elviseli, ha valaki nekifeszül, megküzd vele, csak tegye mindazt legalább ő szabályai szerint. Azt viszont nem nagyon viseli el, ha valaki még harcra sem méltatja, egyszerűen csak keresztülnéz testén, akárha nem is létezne. Az ember „ha valami akar lenni – vallotta egy régebbi írásában – a tudathatárát kiszélesíti a maximálisig. Vagyis tudomásul veszi azt, hogy van egy Naprendszer, több Naprendszer, végtelen Naprendszer és azt arányítja valahogy ehhez az úgynevezett középvilághoz."

És hát mi egy rezsim, az emberi világ vacak rendszere, a Naprendszerek végtelenjéhez képest? Kérdezzük most már mi is Gyarmathy teljesítményét látva és erkölcsi erejét méltányolva, nem minden megilletődöttség nélkül.

P. Szűcs Julianna

HIRDETÉS

Gyarmathy János, szobrászművész

A marosvásárhelyi humorgrafika-tárlat ebben az évben a Rózsák téri múzeumépületben nyílt meg. – Az idén a verseny harmadik díját Gyarmathy János és Nagy György terenc nyerte el.

Molnár Dénes: A meghökkentés művészete – humorgrafika 1981.

Utunk, 1981. aug. 7.

Gyarmathy Ágnes, jelmez és díszlettervező

A gyulai Várszínház díjai

Gyarmathy Ágnes jelmez- és díszlettervező, *Oberfrank Géza* karnagy, valamint *Tahi-Tóth László* színművész nyerte el az idén Gyula *Várszínházért* díját a tizennyolcadik évadban nyújtott kiemelkedő művészi teljesítményéért. Gyarmathy Ágnes, a *Tűzszedők* című drámának színpadképeiért és a *Torzó Messiás* című jelmezterveiért kapta a díjat.

Oberfrank Géza a Bartók-műsor vezénylésével, Tahi-Tóth László részint a Tűzszedőkben nyújtott alakításáért, részint a tavalyi *Hugenották* című dráma egyik szerepének megformálásáért kapta a díjat. (MTI)

– : A gyulai Várszínház díjai

Népszabadság, Bp. 1981. szept. 30. 7

Gyarmathy Ágnes

Prágai quadriennále

M. Neuszt

1987. VI. 10.

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

Bpesten, a két lapszárta közötti időszakban rendezték meg Gyarmathy Ágnes díszlettervező kiállítását a Fényes Adolf Teremben.

Kiállítási kalendárium

Szocialista Művészetért, 1984. febr.

Gyarmathy Ágnes

Gyurkovics Tibor: "Magyar menyasszony" c. szindarabjához tervezett szinpadképeket a művész.
Szekrényesy Julia: "Menyasszonyságból elégtelen" c. kritikájában elismeréssel ir a díszletekről.

Élet és Irodalom, Bp. 1980. febr. 16.
XXIV. évf.7. sz . 12. lap.

Gyarmathy Ágnes, jelmeztervező

MDK

A gyulai Várszínházban előadott Madách-műhöz a kostümöket tervezte.

Koltai Tamás: Csák végnapjai 7.

Népszabadság, Bp. 1968. júl. 23

Gyarmathy Ágnes

Albert István: „A debreceni Csokonai Szinház Verdi-bemutatója" c. kritikájában irja az "Ernani" előadáshoz tervezett szinpadképeiről és kosztümjeiről: "hozzájárulnak a darab sikeréhez...felidézte a kort, érzékletessé tudta teremteni a dráma légkörét."

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. dec. 18. 51. sz. 7. lap.

Garmathy Ágnes

"A rendezői koncepció megvalósulását kitünően szolgálták szükszavi diszletjelzései" -irja Benedek Miklós a miskolci Nemzeti Szinházban bemutatott „Macbeth" előadásról szóló kritikájában a müvész munkájáról.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. dec. 11. 50. sz. 13. lap.

Gyarmathy Ágnes

A debreceni Csokonai Szinház müvésze, Az ember tragédiája bemutató előadásához, "hatásos diszlet és jelmezterveket készitett Gdanskban a Teatr Wybrzeze /lengyel szinház/ részére.
P.J. sign.-val közölt tudósitás.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. okt. 16.
42. sz. lo. lap.

Gyarmathy Ágnes

A debreceni szinház tagja, vendégként készíti a diszlet és jelmez terveket a Madách Kamara Szinház, "Mizantrop" előadásához.
Gách Maríanne ir a darab próbájáról, egy később, okt. 2.-i példányban Illés Béla kritikájában emliti meg a müvészt.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. szept. 18. 38. sz. 7-8. és okt. 2.-án a 4o. sz.-ban a 6-7. lapon.

Gyarmathy Ágnes, díszlet- s jelmeztervező

Gdanskban bemutatták az ember tragédiáját. A drámát a debreceni Csiky Kálmán rendezte, díszleteit s jelmezeit pedig Gyarmathy Ágnes tervezte.

Sk. Gy.: Magyar mesterek Zielona Górában 4.

Népszabadság, Bp. 1971. szept. 21.

Nyarmathy Ágnes, jelmeztervező

„jelmezei a vállalt elgondoláson
belül sem jók..."
(Molière a Madách Kamaraszínház.)

M. Gy. P.: A Mizantróp 7.

Népszabadság, Bp. 1971. okt. 2.

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

A Madách Kamaraszínházban bemutatott Molière-műhöz a díszleteket tervezte.

Barabás Tamás: Mizantróp, garbóban

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. szept. 28.

Gyarmathy Ágnes, díszlet- és jelmeztervező

A Madách Kamaraszínházban előadott Molière-mű díszleteit és jelmezeit tervezte.

(fencsik): Embergyűlölő-e az embergyűlölő?

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. szept. 22.

Gyarmathy Ágnes, díszlet- s jelmeztervező

Az ember tragédiája gdanski előadásához tervezi a díszleteket s a jelmezeket.

— : (— szöveg — fényképp —) 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. okt. 2.

M.D.K.

Gyarmathy Ágnes

A "Vasárnaptól - Vasárnapig" c. rovat adja hirül, hogy a szegedi Nemzeti Szinházban Vörösmarty: "Czillei és a Hunyadiak" c. müvének előadásához tervezett a müvész jelmezeket.
A főszereplőket fényképfelvételen hozza a lap, rajtuk a müvész jelmezeivel.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. szept. 29.
XI. évf. 39. sz. 22. lap

M.D.K.

Gyarmati Ágnes /itt igy jelzi a lap a nevét/

A Fővárosi Operettszinházban Hervé: "Lili" c. darabjának előadásához tervezett jelmezek.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. okt. 6.
XI. évf. 4o. sz. 4. lap

Gyarmathy Ágnes

Hervé: Lili c. műve jelmezei
tervezte az Operettszínházban
(emlitve)

Nagyvarsa 1967 X. 31 2 old.

MDK

Gyarmathy Ágnes, jelmez- és díszlettervező

A debreceni színház előadásához a jelmezeket és díszleteket tervezte.

Falus Róbert: A Csipkerózsika három előadásáról

7.

Népszabadság, Bp. 1970. dec. 5.

MDK

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

Molière: Mizanthrope-jához
(Madách Kamaraszínház) a
díszleteket és jelmezeket tervezi.

–: Bodnárné a szinpadon 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. dec. 22.

Gyarmathy Ágnes

Csik István: "A furfangos menyasszony" cimmel közölt kritikájában kiemeli a Gyulai Várszinház előadásához tervezett jelmezeit.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. juli. 26.
XIII. évf. 3o. sz. 4-6. lap

MDK

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

A debreceni színház előadóterhez (a Thália Stúdió színpadán) a színpadképet tervezte.

M.: Utazó színház 7.

Népszabadság, Bp. 1970. okt. 14.

M.D.K.

Garmathy Ágnes

Albert István: "A Pikk Dáma" c. kritikájában dicséri a müvésznek a darabhoz tervezett kosztümjeit.
Szegedi Nemzeti Szinház előadása.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. jan. 27.
XI. évf. 4. sz. 8. lap

M.D.K.

Gyarmathy Ágnes

Barta András: "Méz a kés hegyén" c. kritikájában megdicséri a művész által tervezett jelmezeket, amelyek Salamon Pál darabjához készültek a szegedi Nemzeti Szinház előadásához.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. ápr. 21.
XI. évf. 16. sz. 4-5. lap

Gyarmathy Ágnes

Salamon Pál: Mér a kés hegyén
a darabjának jelmezei i tervezte
a nepedi Nemzeti Szinház Gay
(emlitve)

Nyíregyháza 1967 IV. 25 2 old.

MDK

Gyarmathy Ágnes, díszlet- s jelmeztervező

A debreceni Kis Színpadon bemutatott Macbeth travestiához a díszleteket s jelmezeket tervezte.

M. Sz. P.: Lady Macbird 6.

Népszabadság Bp. 1969. jan. 28.

M.D.K.

Gyarmathy Ágnes

"Csák végnapjai - Gyulán" cimmel ir kritikát Sándor Iván a darabról és kiemeli a müvész által tervezett jelmezeket.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. juli. 13. 28. sz. 4-5. lap

MDK

Gyarmathy Ágnes, díszlet- s jelmeztervező

Illyés Gyula Kegyenc c. drámájának debreceni előadásához a díszleteket s jelmezeket tervezte.

– : Három vidéki színházi bemutató

12.

Népszabadság Bp. 1969. [illegible] 22. [vidéki]

M.D.K.

Gyarmathy Ágnes

Verdi: "Simone Boccanegra" c. művének szegedi operaelőadásához tervezett jelmezeit kiemeli Albert István kritikájában.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. febr 17.
7. sz. 8. lap

Gyarmathy Ágnes, jelmeztervező

A Szegeden bemutatott Csajkovszkij-operához a kosztümöket tervezte.

—: A Pique Dame bemutatója Szegeden 8

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1967. jan. 22.

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

a miskolci színház előadásához a

díszleteket tervezte

Molnár G. Péter: A tűzdelő igazgató

Népszabadság, Bp. 1977. jún. 7.

7.

Gyarmathy Ágnes diszlet és kosztümtervező

Maróti Lajos: "Egy válás története" c. drámáját a Szegedi Nemzeti Szinház Kisszinháza mutatta be. Az előadás diszleteit és jelmezeit Gyarmathy Ágnes tervezte.
A kecskeméti Katona József Szinház bemutatta Gyurkovics Tibor, Szakonyi Károly és Döme Zsolt zenés játékát. "De ki lesz a gyilkos?" c. előadás diszleteit Najmányi László a jelmezeket Szakács Györgyi tervezte.
Szekrényesy Julia: "Szoba-drámák" cimü kritikájában külön kiemeli Najmányi László és Szakács Györgyi munkáját.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. ápr. 9.
XXI. évf. 15. sz. 13. lap.

Gyarmathy Ágnes, díszlet és jelmeztervező

a díszletet és jelmezeket tervezte.

Bella Károly: A Tragédia hegyeden 107-109

Tiszatáj, Szeged, 1977. jún. XXXI/6.

Gyarmathy Ágnes, díszlet és jelmeztervező

Marótti Gojos darabjának előadásához a díszleteket és a jelmezeket tervezte.

Petri Ferenc: Marótti Gojos: Egy oldás története. 109–110

Tiszatáj, Szeged, 1977. jún. XXXI/6.

Gyarmathy Ágnes

Berta Bulcsu: "A fürdőigazgató" c. drámájának a miskolci Nemzeti Szinban bemutatott előadásához tervezett ötletes díszleteit megdicséri Szekrényesy Julia: "Fürdőparadicsom" c. kritikájában.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. juni. 11.
XXI. évf. 24. sz. 13. lap.

Gyarmati Ágnes, jelmez és díszlettervező

–: Bemutatók kegeden 2.

Esti Hirlap, Bp. 1977. dec. 7.

Gyarmathy Ágnes

Kitünő kosztümöket tervezett a Kassai Thália Szinház bemutató előadásához. Kovács Győző: "Szinháznyitás Kassán — Sarkadi-drámával" c. kritikájában kiemeli a müvész jelmezeit ugyanugy, mint Platzner Tibor diszleteit, melyek hozzájárultak a darab sikeréhez.
A szinház Sarkadi Imre: "Az elveszett paradicsom" c. drámájával nyitotta meg kapuit.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. okt. 28. XVI. évf. 44. sz. 18. lap.

Gyarmathy Ágnes

Gorkij: "Éjjeli menedékhely" c. drámáját mutatta be a Kaposvári Csiky Gergely Szinház.
/d.i./ sign.-val közölt kritika elismeréssel méltatja két művész munkáját, Sándor Lajos szinpadképeit és Gyarmathy Ágnes kosztümjeit.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. okt. 28.
XVI. évf. 44. sz. 12. lap.

Gyarmathy Ágnes

"Például Caius" cimmel Csik István számol be Révész Gy. István: Caius Martius Coriolanus-ról készült drámájáról.

A Szegedi Nemzeti Szinház előadásához, aa-kritika által nagyraértékelt diszleteket a müvész tervezte,

Film Szinház Muzsika. Bp. 1972. dec. 9. XVI. évf. 5o. sz. 7. lap.

Szarmathy Ágnes

Diszlet- és jelmeztervek kathatók az egri Gárdonyi Géza színházban, melyen szerepelnek a művész művei.

Népújság (Heves), 1976. júl. 15.

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

A Borisz Godunov negyedi előadásához

a díszleteket tervezte.

Nikolényi István: Jelentés a negyedi operáról 82-86

Tiszatáj, Szeged, 1978. június XXXII/6.

Gyarmathy Ágnes, díszlet- és jelmeztervező

A szegedi Kisszínház előadásához a díszleket és jelmezeket tervezte.

M.G.P.: Egy válás története. 7.
Népszabadság, Bp. 1977. ápr. 13.

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

Az ember tragédiája előadásához a díszleteket s a jelmezeket tervezte. (Szegedi Kisszínház.)

Havas Ervin: Ádám Jazmerben

Népszabadság, Bp. 1977. febr. 20.

Gyarmathy Ágnes

Peter Hacks: "A lobositzi csata" c. komédiájának a Szegedi Nemzeti Szinházban bemutatott előadásához tervezett szinpadképeket és jelmezeket a müvész.
Szekrényesy Julia: "Hová lőjünk?" c. több szinházi előadásról közölt kritikájában a müvész diszleteit és kosztümjeit egyaránt kiemeli, s mint megjegyzi, "szinte tapinthatóan érzékletessé teszik" az NDK drámairó Hacks merész gondolatait.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. május 24.
XIX. évf. 21. sz. 12. lap.

Gyarmathy Ágnes

Szekrényesy Julia: „Tündér gondok – téesz gondok" cimmel a szegedi Nemzeti Szinházban és a Fővárosi Operettszinházban bemutatott "Egy fiu és a tündér" c. zenés álomjátékról szóló kritikájában, a müvész eredeti fantáziáju diszlet és jelmezterveit méltatja. Szegeden pop-art szobrot, Budapesten magyaros népi mintákat tervezett a szinpadra.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. jan. 18.
XIX. évf. 3. sz. 13. lap.

Szarmathy Ágnes, díszlettervező-

Kolleza: Golgotájának szegedi

előadásához a szinpadképet

tervezte. (Sz. Nemzeti Szinház.)

Nikolényi István: Szegedi bemutatók

89-92.

XXVIII

7.

TISZATÁJ, Szeged. 1974. július

Gyarmathy Ágnes, diszlettervező

Witkiewicz: Az anya c. művének diszleteit tervezte. (Kisszínpad.)

Vikolényi István: Szegedi bemutatók 84-92.

XXVIII

TISZATÁJ, Szeged. 1974. július 7.

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

von Einem operájának (Az öreg hölgy látogatása) előadásához a díszleteket tervezte.

Nikolényi István: Szegedi bemutatók

89-92.

XXVIII

7.

TISZATÁJ, Szeged. 1974. Július

Gyarmatky Ágnes, díszlettervező

a Buskeméti Kolona József kínház

előadásához a díszletet tervezte

7.

Zappe László: Én vagyok Ravelszki

Nincsabadság, Bp. 1979. okt. 24.

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

Balázs - Kodály: Csinka Panna balladája c. műve előadásához a díszleteket és a jelmezeket tervezte.

— : Szegedi bemutatók 2.

ESTI HIRLAP Bp. 1974. szept 17

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

P. Hacks vígjátékának szegedi előadásához a díszleteket s'u jelmezeket tervezte.

Koltai Tamás: A lobositzi csata 7.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1975. máj. 21.

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

A Linka Puma előadásához
a díszleteket tervezte. (megjel.)

Nikolényi István: A magyar díszlet
körül

92-95.

TISZATÁJ, Szeged, 1975. február XXIX 2.

Ügyarmathy Ágnes, dinlettervező, jelmeztervező

Kiállítása nyílt meg hegeden febr. 16-án.

– : Hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975 febr. 17.

Gyarmathy Ágnes

A szegedi Nemzeti Szinház bemutatta Sütő András: "Vidám sirató egy bolyongó porszemért" c. darabját. Az előadás jelmezeit és szinpadképeit a müvész tervezte. Szekrényesy Julia: „A nevetés büntető székében" címmel ismerteti az előadást.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. márc. 25. XXII. évf. 12. sz. 12. lap.

Gyarmathy Ágnes, ~~jel~~ dínlettenező

a kecskeméti Kelemen Lámló tánpad

előadásának a dínletest tenezte

Szabolczay Lajos: Gellértheggi álmok 7

Népszabadság, Bp. 1980. máj: 30

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

a Játékszín előadásának a

díszleteit tervezte

Kottai Tamás: Képzelet is gyakorlat 7.

Népszabadság, Bp. 1981. márc. 18.

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

l. Kézdi László

Fenesik Flóra: Szcenográfia '80 2.

Este Hunlap, Bp. 1980 okt. 2.

Gyarmathy Ágnes, dénlettervező
jelmeztervező

a Játékszín előadásánál a
díszleteit és jelmezeit tervezte

Barabás Tomás: Árva és családos Kalmárbéla 2.

Esti Higlap Bp. 1981 márc. 11.

Gyarmathy Ágnes, jelmeztervező

Herczeg F.: Bizánc c. darabjához a jelmezeket tervezte.

Pályi András: Pécsi színházi esték 741–745

Jelenkor, Pécs, 1981. júl.-aug. XXIV/7-8

MDK

Gyarmathy Ágnes, dinlet- és jelmeztervező

Gdanskba utazott Az ember tragédiája nyári bemutatójának előkénítésére.

— : □ „Gdanskba utazott ....“ 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. febr. 25.

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező, jelmeztervező

Lunacsarszkij drámájának szegedi előadásához a díszleteket és a jelmezeket tervezte.

Molnár G. Péter: A felszabadított Don Quijote 7.

Népszabadság, Bp. 1973. febr. 28.

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

Koleza Golgotájának szegedi előadásához a díszleteket tervezte.

E. Jehér Pál: A proletárforradalom drámája

7.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 19.

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

Az Antigoné előadásához tervezte a díszleteket.

Nikolényi István: Vissza az ókosba
Prózabemutatók a szegedi pinkárban
94-96.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. január XXVII/1.

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

A Dürrenmatt-darab szegedi előadásához tervezte a díszleteket. („Angyal szállt le Babilonba")

Nikolényi István: Két komédia

92-94.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. július

XXVII
7.

Gyarmathy Ágnes, dinletervező

Az előadáshoz a dinletehet tervezte.

Csaplár Ferenc: Wagner Lohengrinje a szegedi Operában 94-96.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. július XXVII. 7.

Gyarmathy Ágnes, jelmeztervező

A negyedik Nemzeti Színház előadásaira a jelmezeket tervezte.

M. Gy. P.: Tűzmadár (2)

7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 11

Gyarmathy Ágnes

"Ünnepi szinháznyitó Ujvidéken" cimmel a "Tájékozódás" c. rovat az Ujvidéki Szinház előadásáról számol be, Örkény István "Macskajáték" c. darabjáról.
A diszelőadás szinpadképeit a müvész tervezte.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. febr. 2.
XVIII. évf.5. sz. 6. lap.

Gyarmathy Ágnes, dinletervező

Miroslav Krleza darabjának megedi előadásához a dinleteket és jelmezeket tervezte.

-: Golgota 2,

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. febr. 23.

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

Gottfried von Einem operájának szegedi előadásához a díszleteket és a jelmezeket tervezte.

—: Az öreg hölgy látogatása 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. ápr. 17.

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

A Vízkereszt színpadát tervezte.
(Szegedi Szinház.)

Nikolényi István: Shakespeare, Weiss, Bulgakov
92-93.

TISZATÁJ, Szeged. 1974. Február XXVIII/2.

Gyarmathy Ágnes

A szegedi Nemzeti Szinházban bemutatott, -Révész Gy. István utolsó, hátrahagyott drámájának- előadásához tervezett a müvész szinpadképeket.
Bátki Mihály: "Csak példázat" cimmel ir a bemutatóról.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. dec. 9.
XVI. évf. 5o. sz. 12. lap.

Gyarmathy Ágnes, dinletervező,
jelmeztervező,

Az Operettszínház musicaljéhez
a dinletehet és a jelmezeket
tervezte.

Hegedüs Tibor: Egy fiú és a tündér 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974 dec. 28.

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

a Békéscsabai

előadásán és a díszleteit tervezte.

Zappe László: Egy magyar szatíra feltámasztása

Nipszabadság, Bp. 1982 jan. 5.

Gyarmati Ágnes
díszlet- és jelmeztervező

1977. XI. 18. 21.34. Kossuth
Láttuk, hallottuk...
- Remenyik Zsigmond, Blőze urék mindenkinek tartoznak cimü drámáját a Szabadkai Népszinházban látta Siklós Olga.

- Izgalmasan szép szinházi estén voltunk Szabadkán. Kétszeresen volt az, bemutatták Remenyik Zsigmond, egy olyan, 1934-ben tragikomédiáját, ami eddig könyvben zártan várta a királyfiscskákot azt, ami életre keltni, bebizonyitja, hogy valódi királykisasszony. Ehhez persze valódi királyfi is kellett, mert Remenyik Zsigmond Blőze urék mindenkinek tartoznak cimü tragikomédiája nem tartozik a könnyü feladatok közé. Ha egy europai kulturáju, lázadó iró, a 30-as években nemcsak prózában, de drámában is tudja mi a korszerü mondanivaló, a korszerü formába is tudja önteni, majdnem biztos, hogy kora szinpadjairól kiszorult. Hogy az elmúlt negyed század darabbálogatói közül miért éppen ifjabb Szabó István a szabadkai Népszinház vezetője és rendezője talált rá és hitt benne, arról vallott ő maga és az előadás sikere. Ez a mü igazi rendezői csemege. Nagyszerüen megkomponált jeleneteiben a megativ, intim hatások és a mozgalmas tömegjelenetek egymást kiegészitői, diszlet, jelmez Gyarmati Ágnes kitünő munkája, szinészek és zenészek mozgatása, a drámai fordulópontra való felfuttatása, alaposan átgondolt rendezői koncepcióról vallott. Ifjabb Szabó István felfedezte, hogy Remenyik modern szinpada és a mai korszerü szinház szoros kapcsolatban van egymással. Remenyik a Blőze család összeomlásában mutatja be azt a traumát, amit a 30-as években a világgazdasági válság okozott, értékek és normák válnak semissé és felborul a rend az ember körül. Blőze út Don Quijote jelmezében és megszállottságával próbál szembe szállni eddigi életével. Baráciusz Zoltánra igen nagy feladat hárul ebben a szerepben, az alakitás erényeit a humor hiánya halványitotta. Árok Ferenc, Kurica Miklós és Kadna Margit alakitását kell kiemelnünk a népes szereplőgárdából, akik csapott munkát végeztek, s együttesen hoztak létre egy izgalmas előadást.

- Kedves hallgatóink, film, szinház és képzőmüvészet-kritikai müsorunkat halhották. Vezette Osgyáni Csaba. Szerkesztő Koltai Tamás.

Magyar Hírlap 38. dof. 69. n.
2005. marc. 24. 15. l

Haller József grafikus és Gyarmathy János szobrász tárlata május 28-ig látható a Vármegye Galériában (Bp. V., Vármegye u. 11.). *(mh)*

GYARMATHY SÁNDOR

Mike BIDNER (1944-1989) emlékkiállítás

Thomas Michael Bidner kanadai multimédia művész és filatelista, a világ egyik legnagyobb művészbélyeg gyűjteményének tulajdonosa 1989-ben, halála előtt az Artpoolra hagyományozta gyűjteményét. Bidner gyűjtési módszere, az Artpoolához hasonlóan, a saját készítésű bélyegek cseréje és kiállítások szervezése volt a mail art hálózatban. Bidner gyűjteménye 1988-ban 10.000 bélyegből és a bélyegeket készítő művészek kiegészítő dokumentációiból állt. Bidner saját tervezésű művészbélyegeinek (artistamps) jellegzetessége, hogy - főleg újságokból - nem művészeti céllal készült képeket, motívumokat gyűjtött, majd ezeket megfosztotta az eredeti rendeltetésre utaló résztől, és személyessé tette feliratával vagy monogramjával. Ezután bélyegméretben sokszorosította a darabokat és borítékra, levélre applikálva használta, vagy bélyeglappá rendezve levelezési csereanyagként küldte el. A bélyegkészítésnek ez a módja filatelista gondolkodására utal, ugyanis Bidner korábban, azon túl, hogy főleg faxművészettel és különböző elektronikus képmódosításokkal foglalkozott, komoly nem-művész bélyeggyűjteménnyel is rendelkezett. A bélyegméretű képhez fűződő vonzalma akkor vált intenzívebbé, amikor 1982-ben a kezébe került az Artpool World Art Post projekjének katalógusa, 756 bélyegképpel. Képes volt pénzzé tenni egész - filatéliai szempontból nagyértékű - bélyeggyűjeményét, hogy új tevékenységbe kezdjen az "artistamp" területén. Új, hatékonyabb levelezési módszereket vezetett be, számítógéppel írta leveleit és adatbázisban rendszerezte a beérkezett bélyegképeket. Leveleiben beszámolt munkájáról és statisztikákkal lepte meg partnereit. Például készített egy statisztikát a bélyegkészítő művészek számáról, amiből megtudható, hogy az USA van első helyen 265 művésszel, a második Magyarország 152-vel, Kanada a harmadik 68-cal. A kanadaiak egyébként a művészbélyeg pionírjának nevezik Bidnert és ma már nagyon sajnálják, hogy gyűjteményére Kanadában nem volt fogadókészség, így azt az Artpoolra hagyta. Mindebből következik, hogy a hagyaték gondozása és publikussá tétele csakis az Artpool dolga lehet, ez a kis emlékkiállítás ennek első lépése.
Életrajzi adatok: született 1944-ben (London, Ontario, Kanada). Zenei, technikai és művészeti tanulmányok után 1970-től főleg nyomtatott grafikákkal szerepel kiállításokon, majd fotó, dia, videó, xerox és fax munkákkal. 1976-tól színes fénymásolással dolgozik, egyedi könyvmunkák is érdeklik. 1981-től a számítógép, 1982-től a művészbélyeg és a miniatűr művészet kerül érdeklődésének középpontjába. 1984-ben rendezi meg első művészbélyeg kiállítását "Artistampex" címmel. 1987-ben Budapestre szándékozott jönni a Szépművészeti Múzeumban rendezett Bélyegképek című kiállításra, de végzetes betegsége ebben megakadályozta.

Ryosuke COHEN (1948-)

Azt a fajta Mail Artot, amelyet Cohen 1985 óta művel "Brain Cell"-nek (Agysejt) nevezte el, mert az elképzelt rendszer működése lényegében ugyanolyan, mint a neuronoké az agysejtekben. 2001-től a "Fraktál Portré Projekt" sorozaton dolgozik, a portékhoz és az egész alakos képekhez korábbi "Brain Cell" lapjait használja fel. Minden évben világkörüli útra indul, hogy postai kapcsolatait felkeresve személyesen találkozzon azokkal, akik hajlandók arcukkal vagy testükkel modellként részei lenni a "fraktál portré" szériának. 2004-ben Magyarországon is járt és az itt elkezdett képeket otthon befejezve visszaküldte a résztvevőknek. A mandalaszerűen szétszóródásra szánt portré- projekt darabjainak összegyűjtésével most először tekinthető meg a projekt mint kiállítás. A "modellek": Budapest: Bial Pál, Galántai Ágnes, Galántai György, Klaniczay Júlia, Lengyel András, Szekeres Andrea, Szombathy Bálint. Pálfa: Lengyel Zsüliett, Róna Judit, Török Botond, Török Levente, Vörös András. Szolnok: Hangay Szabó László, Takács Rudolf.
Életrajzi adatok: Képzőművész, tanár. Oszakában született 1948-ban. 1980-tól a Képzőművészeti Főiskolán videoművészetet tanul Byron Blacktől. Ekkor találkozik először a Mail Arttal, melynek külsőségektől mentes szabad ábrázolásmódja igen nagy hatással van rá és aminek ezután művelőjévé, aktív terjesztőjévé válik. Mail Art bemutatókat szervez többek között a tokiói Metropolitan Múzeumban (1984), az oszakai Kortárs Művészeti Központban, a kiotói Városi Múzeumban (1985) és sok más japán galériában.

BP. SZABÓ György (1953-)

Bp.Szabó György (Bp. Service) a technológia művésze, de nem "média-művész", hanem inkább innovátor. A technológiai lehetőségeket úgy használja, mintha a maga testi, lelki, szellemi adottságainak lenne a része. Minden amit lát és hall vagy érzékel - tehát nem lát és nem hall, csak érzékel - általa egy "anyagként" jelenik meg. A művészeten túlról "visszanyert művészet", mondhatnánk. Bp. Szabó több éven át gyűjtött egy színes nyomtatóból érkező ERROR üzeneteket, melyekből komoly gyűjteménye lett. Ezeket felhasználja és kiegészíti a számítógép által nem értelmezhető fotókkal, amiket a gép időnként 50 oldalas szöveges információra bont le. Véleménye szerint a kép és az írás közötti területtel általában nem foglalkozunk, pedig a gép üzenete szinte mindig megfejthető. Néhány éve Mark Mothersbaugh-val a DEVO együttes énekesével közösen nyitottak meg egy éttermet, ahol Bp. Szabó "jelvényei" voltak kiállítva. Ezek a jelvények valójában képek, vagyis különböző kis méretű, elhasznált, összeférhetetlen tárgyak véletlenszerűnek látszó együttesei. Ehhez kapcsolódóan létrehozott egy zenei anyagot is: megkérte 25 barátját, hogy beszéljenek a jelvényeiről, de ne formáljanak véleményt, csak hideg leírását adják annak, amit látnak. Ezekből a hangokból egy zajkeltő szoftver segítségével készült el egy zenei anyag. A kiállításon ezekkel a munkáival és hanganyagaival ismerkedhet meg a közönség.
Életrajzi adatok: született 1953-ban Budapesten. Fontosabb kiállításai/akciói: 1995. Konzervált zajlenyomat, Műcsarnok; 1994. Mirelit városok konzervált rezervátuma, Tilos az Á; 1993. Hanglenyomat! Fiatal Művészek Klubja; 1991. Zajinstalláció, Budapesti Búcsú; 1988. Hangsugárzók, Fiatal Művészek Klubja; 1988. Gépies mechanical, Radnóti Színpad; Fénysugárzók, Fényes Adolf Terem; 1987. Zajterápia és hangmanőverek, Pinceszínház. Továbbá 1983 és 1995 között több mint félszáz koncert, performansz stb. 1996-óta Los Angelesben él és dolgozik.

GYARMATI Zsolt (1968-)

Gyarmati Zsolt sok éve gyűjti a vizuális szubkultúra által gyártott motívumokat. Matricákat készít, másol, katalogizál, graffitisek tevékenységét rögzíti, de maga is extrém sportok művelőjeként, egy életforma gyakorlójaként, és nem szemlélőjeként értelemezi ezeket a jeleket és motívumokat. [...] Jelrendszereinek átirataihoz a gesztusfestészetet, a mangakultúrát, a graffitit, és a grafikai dizájnt kölcsönzi, hogy azokat egymással ellentmondó rétegekben vegyítse és rakja, applikálja egymásra, egymásba. [...] A mű az utcán születik, de átírva képpé transzformálódik, hogy egy kiállítótermi környezetben a szubkultúra vízióját definiálja. Így válik a külső kép belsővé, a belső kép külsővé – minden értelemben. (Részletek Petrányi Zsolt, Gyarmati Zsolt Subfactor c. kiállításának megnyitó szövegéből, Műcsarnok Menü Pont projekt terme, 2004.)
Az Artpool P60-ban Gyarmati Zsolt legújabb munkáit mutatja be.
Életrajzi adatok: született 1968, Nyíregyháza, végzettség: földrajz-, rajzszakos tanár
kiállítások 2003-tól: Gallery International, Baltimore (Maryland, USA), Lomográfiai kiállítás, Aarhus (Dánia), Goethe Intézet (Brüsszel), Műcsarnok Menü Pont projekt terme stb.

TE EGY VILÁG VAGY, DE

AZ ÚJRATEREMTÉS ÚTJAI

VISSZANYERT MŰVÉSZET • **NÉGY KIÁLLÍTÁS** • NÉGY MEGNYÍTÓ

NEM TE VAGY A VILÁG

2005 május 27. – június 10. - Artpool P60

(Bp. VI., Paulay Ede u. 60.), nyitva: szerda és péntek 16 -18 óráig (és szeptemberig alkalmilag)

A négy teljesen különböző indíttatású és kultúrájú művészben az a közös, hogy a hétköznapi használatba átkerült másodlagossá vált művészetet újra bevonják a művészet elsődleges szférájába. Műveik (műveleteik) első pillanatban tipikusan a fogyasztói társadalom attitűdjére emlékeztetnek (lásd pop art, fluxus stb.), de azt meghaladva egy új magatartásformát mutatnak: az információs társadalom "funkcionáriusáét", aki nem azt teszi, amit az "apparátus" megenged, hanem megváltoztatja a programot, miáltal új információt hoz létre (keletkeztet) kép formájában.

a kiállításokat megnyitják **2005 május 27-én, 18 órakor**:

Kiss Zsuzsanna (Gyarmati Zsolt) • **Szombathy Bálint** (Ryosuke Cohen)
Várnagy Tibbi (Bp. Szabó György) • **Galántai György** (Michael T. Bidner)

a projekt az interneten: http://www.artpool.hu/2005/visszanyert.html

Az Artpool fő támogatói: Budapest Főváros Önkormányzata és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

Artpool Művészetkutató Központ (Budapest VI., Liszt Ferenc tér 10., I.1. -
Nyilvános kutatónapok: szerda és péntek 14-18 óráig) postacím: 1277 Budapest 23., Pf. 52.
tel.: 268 0114 - fax: 321 0833 - email: artpool@artpool.hu - internet: www.artpool.hu

GYARMATI ZSOLT

Gyarmathy Ágnes, díszlettervező

Az elmúlt négy esztendő díszlet- és jelmez-terveiből készült válogatás, Prága és Bég után Egerbe került. A művész tervezte Kreža „Golgotá" jának díszleteit. (említve) A puritán egyszerűségű, ugyanakkor sokrétű színpadi terv makettje térplasztikaklút is elfogadható, kvalitásos mű, igazi jelentőségét és értemét az előadásban betöltött szerepe szabja meg.

Csík István: Scenographia Hungarica.
Színház, 1976. nov. 45-46 old.

Gyarmathy Ágnes, díszlet – jelmez tervező

L: Ágotha Margit

– : .... és művészeti díjasok 5.

Népszabadság, Bp. 1978 ápr. 7.

Gyarmathy Ágnes

A művész hipviselte napjaink szce-
nikai törekvéseit a Prágai Quadriest
nalen.

Belitska-Scholtz Hedvig: P.Q'75
Müvészet,1976. julius - 22. oldal.

Gyarmathy Ágnes, díszlet - jelmeztervező

L.: Rétfalvi J.

-: Átadták az irod. és művészeti díjakat. 12.

Esti Hírlap, Bp. 1978. ápr. 1.

1021 Gyarmathy Agnes

WYCINKI PRASOWE
GLOB
RSW „PRASA"

BIURO
WYCINKÓW
PRASOWYCH

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 8-59-59

SŁOWO POWSZECHNE
B
WARSZAWA, UL. HOKOTOWSKA 43

wydanie .....

Nr 97 z dn. 25 IV. 66

★

50 dzieł graficznych wybitnej artystki warszawskiej Haliny Chrostowskiej obejmowała wystawa w „Arsenale" otwarta w ostatnich dniach marca w Poznaniu. W tym samym czasie urządzony został wernisaż dorocznej ekspozycji fotografii użytkowej. 14 poznańskich fotografików wystawiło 90 prac. W foyer Teatru Polskiego poznańska publiczność oglądała w antraktach ekspozycję scenografii węgierskiej artystki Agnes Gyarmathy.

★

...gaje do Klubu 10 swoich członków — aktywistów, KFJN stworzy ramy organizacyjne.

Dalej: ścisły kontakt z opiekunami społecznymi. I to kontakt poprzez emerytów. Idealnym roz-

GYAR MATHY Ágnes

Forgács Éva: Textiles in space and in stage costumes. = NHQ Vol. XXV. No. 95 1984 173–174. p.ll

Bp. Múcsarnok, Gear Lajza 1984
Bp. Fényes A. Tham, Gyarmathy Ágnes, 1984

sitionen besondere Intensität und Pracht verlieh, eröffnete die grosse Zeit der venezianischen Malerei. — *Tizian* (*Tiziano Vecellia*, 1477-1576) malte zuerst religiöse Themen, stellte sich dann aber unter dem Einfluss der Fresken Giorgiones um. Schon als Zwanzigjähriger gründete er seinen Ruf als Porträtmaler. Prachtvoll sind seine Bildnisse und seine Landschaften, die in grosse Kompositionen gestellt sind. — *Tintoretto* (*Jacopo Robusti*, 1518-1594) war einer der eigenartigsten Maler der venezianischen Schule und wohl der einzige, der sich an Michelangelo inspirierte. Von künstlerischer Glut und einem geradezu unheimlichen Temperament durchdrungen, ist sein Schaffen bei weitem das reichhaltigste aller Maler Venedigs. — *Paolo Veronese* (*Paolo Caliari*, 1528-1588) ist vielleicht der vielfältigste und typischeste Vertreter der venezianischen Schule und der grösste Kolorist, der jemals gemalt hat.

Nach diesen aussergewöhnlichen Künstlern nennen wir noch in chronologischer Reihenfolge : *Palma il Vecchio* (d. Ä., zum Unterschied zu seinem Neffen, gegen 1480-1528); — *Lorenzo Lotto* (gegen 1480-1555); — *Pordenone* (*Licinio*; 1483-1539); — *Bonifacio dei Pitati* (1487-1553), welcher meisterhaft Tizian nachahmte; — *Paris Bordone* (1500-1571), ausgezeichneter Porträtmaler; — *Moretto* (*Alessandro Buonvicino*, in Brescia geboren, gegen 1498-1544); — *Bassano* (*Jacopo da Ponte*, 1510-1592), einer der grossen Farbenbeherrscher der venezianischen Schule; er übertrug seine Kunst seinen vier Söhnen; — Ende des 17. Jh. wurde *G. B. Tiepolo* (1696-1770) geboren, Fortsetzer der Kunst des Veronese, dessen leuchtende Farben und prachtvolle Kompositionen er glücklich übernahm; besonders zahlreiche Fresken. — Unter den Malern des 18. Jh. seien genannt : *Canaletto* (*Ant. da Canal*; 1697-1768), ein anderer *Canaletto* (*Bern. Bellotto*; 1724-1780) und *Fr. Guardi* (1712-1793), welche Ansichten von Venedig malten; *Pietro Longhi* (1702-1762), der mit typisch venezianischem Frohsinn Interieurs, Maskenumzüge und Tanzszenen malte, sowie die durch ihre Pastellbilder bekannte *Rosalba Carriera* (1672-1757).

ZEITEINTEILUNG. — Ob Sie auf der Strasse oder mit der Bahn ankommen : die beiden Endpunkte liegen nebeneinander an beiden Seiten des Canal Grande, den wir anschliessend als ersten Spaziergang bis zur Piazzetta beschreiben. In der Lista di Spagna, in der Nähe des Bahnhofs S. Lucia, finden Sie Hotels aller Kategorien.

Zur Besichtigung der Stadt benötigen Sie mindestens drei Tage.

GYARMATHY Ágnes

diszlet és jelmeztervező

Gyarmathy Ágnes kiállitása á Fényes Adolf Teremben 1984. január 19.-február 12. - Bp. : Mücsarnok, 1984 [12] p. ill.
[a kiállitást rend. Gyarmthy Éva és Jerger Krisztina]
[bev.Bőgel József]

bőven elég Önnek más művé
hez is és, ha pl. visszag
keres egy szerzőt" című d
zetességek egész orgiáján
érzi, hogy nem a szimultá
nem ez az Ön művelvezésén
künket se érte bántás. A
hivatkozik Ön az örökké v
ra". Még egyetlen korban
böző korokban. Ami pedig
megelőző kor stílusa vol
nincs többet a művészetb
ellen, mert minden csak

GYARMATHY Ágnes díszlettervező

Földes Anna: Díszlet, jelmez: Gyarmathy Ágnes. [interjú]. = Nők Lapja, XXXVI., 17, 1984. ~~okt.~~ ápr. 28. 25-26. p. ill.

Bp. Fényes Adolf terem Riáll

Adattár /Szabó J., András

Az Adattár a beszámolási i
közepette /betegség, külf
mény vezetésében/ is kiel
Nagy Leventéné mindvégig
nedvesedéssel küzdő gyűjt
rapodott, a feldolgozás a
Az Adattár ügyeinek áttek
szült, amelybe fondszámok
vonatkozó iratokat. Ez a
tó áttekintést ad egy-egy
ről, kutathatóságáról, s a
A megfelelő anyagvédelem
tartókba helyezték át. A
ték az itt tárolt anyag
Az állagvédelemről nagy L
Vásárlás: Rózsa Miklós ha
kozó anyag/, Lyka-hagyaté

GYARMATHY Ágnes dokumentáris jelmeterem) 1941

(Kiállítása Békéscsaba, Munkácsy Mihály Múzeum
1984. május 30. – június 17. Békéscsaba: Jokai
Szinkai, 1984 [rend. Jerger Krisztina]
[12] p. ill

Gyarmathy Ágnes diszlettenen

(f. l.): A swispod Zöltenete.:
Film Szinhaz Muzsika, XXVIII. einf. 5. sz. 1984
febr. 4. 16–17. p. ill

Bp Feigs Adolf teren

Pataki László

Farkas Imre: "Stefán
ben emliti meg, hogy
riáról irt "költői
Szalon hasábjain jel

GYARMATHY Ágnes

Kaspáti Imre: Diszlet - jelmeztiallítás - sorozat a Fenyes Adolf Terembe. = Szinháztechnikai Fórum, 11. évf. 1. 1984 22. p.

Bp. Fenyes A. terem, 1984

28

Gyarmathy Ágnes, díszlet és jelmeztervező művésznő

SZEGED MEGYEI VÁROSI TANÁCS V. B. MŰVELŐDÉSÜGYI OSZTÁLYA ÉS A
MÓRA FERENC MÚZEUM MEGHÍVJA ÖNT

GYARMATHY ÁGNES

DÍSZLET ÉS JELMEZTERVEZŐ MŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1975. ÉVI FEBRUÁR HÓ 16-ÁN (VASÁRNAP) DÉLI 12 ÓRAKOR
A MÓRA FERENC MÚZEUM HORVÁTH MIHÁLY UTCAI KÉPTÁRÁBA

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

VÁMOS LÁSZLÓ
KOSSUTH-DÍJAS RENDEZŐ

A MEGNYITÁSON KÖZREMŰKÖDIK MARTIN MÁRTA,
A SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZ MŰVÉSZNŐJE

F. k.: Dr. Trogmayer Ottó — Szegedi Nyomda 75-354

Gyarmathy Ágnes, jelmez és díszlettervező

Várszínházi díjak

Gyarmathy Ágnes jelmez- és díszlettervező, *Oberfrank Géza* karnagy, valamint *Tahi-Tóth László* színművész nyerte el az idén Gyula „Várszínházi díját" a 18. várszínházi évadban nyújtott kiemelkedő művészi teljesítményéért. (MTI)

– Várszínházi díjak 2.

Esti Hírlap Bp. 1981 szept. 29.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 FEB 18

Csongrádmegyei Hirlap

Gyarmathy Ágnes, díszlet- és jelmeztervező

1021

Gyarmathy Ágnes szcenikai művei

A szegedi Móra Ferenc Múzeum Képtárában kiállítás nyílt *Gyarmathy* Ágnes díszlet- és jelmeztervező alkotásaiból. A kiállítótermet zsúfolásig megtöltő közönség előbb *Martin* Márta színművész Váci-vers tolmácsolásának tapsolhatott, majd *Vámos* László Kossuth-díjas rendező szellemes tárlatmegnyitó- és -elemző szavait fogadta méltó elismeréssel.

*

Gyarmathy Ágnes munkái alapján már évek óta a díszlet- és jelmeztervezők élvonalába küzdötte fel magát. Mint díszlet- és jelmeztervező egyszerre lát rá a műre, amit majd színpadra állít a rendező. Díszletei és jelmezei önmagukban is megállják a helyüket. Mindenekelőtt azért, mert a transzponált valóságot emeli a színpadra — egyszóval képzőművészként értékel és alkot, és nem csupán a „díszletet" nézi. A szegedi színházban látott díszletei és azok is, amelyek Debrecenben, Budapesten vagy éppen külföldön kerültek közönség elé, jól bizonyítják ezt a törekvését. Díszletei között a színésző a döntő szó. Sem díszletben, sem jelmezben nem tolakszik a játék a mű elé. Ugyanakkor levegős térhatású, és nem egy esetben szimbolikus értelmű jelzései nagyszerűen kifejezik a színen levő mű hangulatát. Ha úgy tetszik, kísérletezik is, Wagner Lohengrin című zenedrámáját például alumínium színpadon játszatta. Fantázia és mesterségbeli tudás — ez Gyarmathy Ágnes művészi alapállása, a megvalósítás pedig jó színészi közérzetet teremt a színpadon.

Dicséret illeti a szegedi múzeum igazgatóságát, hogy ilyen témájú kiállítással is közönség elé lépett. Legritkább eset, hogy díszlet- és jelmeztervező munkáiból álljon össze egy kiállítás. A tárlatot bevezető *Szelesi* Zoltán művészettörténész szavait ismétlem e méltatás végén: „Kérem, tekintsék meg a tárlatot!"

Megéri!

P. Z.

hogy egy 1000-
területtel rend
gazdaság 700—
csakis kukoric
márpedig az
melési rendszer
alább ekkora t
csak gazdaságo
nálni. A 300—6
tot tartó tehen
kis gazdaságoknak „valók".
A 6000—20 000 állatot szám-
láló sertéshízótelepek szin-
tén nagyobb termőterületet-
hátteret igényelnek. Enélkül
nincs mód a korszerű tech-

megalapozásánál.

A megyék tájékoztatása
szerint idén a tavalyinál több
egységülésre lehet számítani.
1975-ben várhatóan 1620—
1630 tsz működik majd az

Termék-ellenőrzések

A megyei élelmiszer-ellenőrző és vegyvizsgáló intézet az elmúlt évben igen széles körű ellenőrzéseket folytatott az élelmiszeripari termékek minőségének megállapítására, a minőségromlás megakadályozására. Az élelmiszereket előállító egységeket 642, az élelmiszer-forgalmazó vállalatokat 635 esetben ellenőrizte.

Az intézet vizsgálatai szerint sokat javult a sütőipari, a dohány- és növényolajipari termékek minősége, változatlan a tej-, a hús-, a gabona-, a konzerv-, a baromfi-, a hűtő-, a bor- a sör- és a

Villan

A DÉMÁSZ szakemberei tervet dolgoztak ki a Duna—Tisza közi tanyák folyamatos villamosítására. Tavaly 1200 tanyán tették lehetővé a villanyvilágítást ezen kívül 100 mezőgazdasá-

Budapesten, 1945. február 18-án, az akkor Vilma királynő útja (a mai Gorkij fasorban) né-
hány, a forradalmi munkás-
mozgalomban már tapaszta-
latokat szerzett nő, szint
„rohammal" elfoglalt egy el
hagyott villát, és ott megala
kították a Magyar Nők De
mokratikus Szövetségét.

Ezekben a napokban
felszabadított XIV. kerület-
ben, Zuglóban, már nőgyű-
lést is tartottak, egy der

1984.II.3. Petőfi lo,45/Z

Láttuk, hallottuk

- Most megint egy kiállitásról. A Fényes Adolf teremben Gyarmati Ágnes diszlet és jelmeztervező munkái láthatók. Elsősorban azok, amelyeket a szegedi és a debreceni szinház számára készitett. Nagy Kata riportja következik.

- Én úgy dolgozom, hogy nem akarok a darabra hatni. Hagyon, hogy a darab hasson rám. Elengedem a fantáziámat, és rajzolok. Ahogy papir, papirra nő, leveti magáról a fölöslegeket. Egyszer csak el kezd egy dolog abhoz ragaszkodni. És akkor ez a picike valami, ami mindig minden egyes újra papiron visszajön, ez olyasmi, mint egy kagylóban a kavics, ami-

1021

Gyarmathy Ágnes diszlet- és jelmeztervezés

ből aztán a gyöngyház, a gyöngy kialakul. Ez a kód első szeme. Erre valahogy észrevétlenül, később már tudatosan, ebbe kapaszkodva, egy ilyen gerince épül fel annak a látványnak, amit végül is aztán bordozni fog az előadás. Akkor elkészül, mondjuk az utolsó vázlat, amikor már csak annyi marad meg a dologból, amennyi szükséges, és erős kézzel kell azt mondani, hogy nem kell több, nem fokozzuk tovább, mert néha a több kevesebb. Ez a legnehezebb a dologban. Aztán amikor ez már kialakult, akkor megcsinálom a szinest. Jelmeznél ott más a dolog. Nagyon, nagyon fontos a színész ismerete. Tudni kell a nevét, a méreteit, a hangulatát, ahogy ő azt hogy fogja hordani, hogy neki kedve legyen abban a ruhában játszani, volt olyan ruha is, például itt van a kiállitáson a Borisznak a ruhája, 15 kiló. és Gregor Jóska valósággal boldogan hordta. Pedig, még énekelt is benne, nem akárhogy. Hát, psichológusnak is kell lenni.

- A vendégkönyvben olvastam egy bejegyzést, ami valahogy igy szólt. Nagyon jó érzés igy látni ezeket a diszleteket kiállitva, mert igy tudja igazán tudatositva az ember azt, hogy a diszlet, és jelmeztervező munkája igazából alkotó művészet.

- Teljesen annak tartom. Abban a pillanatban, ahogy egy tervező veszi a fáradságot magának, és együtt él az anyaggal, amit a kezébe kap, akkor okvetlenül ennek az embernek, ennek a tervezőnek a személyén, az agyán keresztül láttatódik az, amit a rendező akar. Annyira jelen van, persze nem szabad ezt bivalkodóan csinálni, az rossz. Nem rólunk szól az előadás. Csak rajtunk keresztül. De olyan pregnánsan jelentkezik az ember képzőművészeti látóereje, és egy-egy jó tervezőnek meg lehet ismerni a raktárakban a ruháit.

- Gyarmati Ágnes ruháit és diszleteit miről lehet megismerni?

- Én aprólékosan dolgozom. Nagyon-nagyon szeretem, a kiállitáson is azt hiszem ez érződik, hogy közelről is igaziak legyenek a dolgok. Én szeretem az erős szineket, szeretem együtt használni a kéket, a zöldet, a lilát, vöröset, ennek az árnyalatait, és aztán van egy egészen másik oldalam, ebből a kiállitáson kevés látszik most, mert kicsi a terem, hogy nagyon szeretem a fehéret a fehérrel. Olyan gyönyörü szine van a fehérnek, annyi féle, abból egy darab látható itt, ez a Marának a kis köpenye és bát a bábui.

- A szinpadi ddiszleteken és jelmezeken kivül Szabó István rendezte Mefisztónak, vagy a tavaly bemutatott Mennyei seregek magyar filmnek a jelmezeit tervezte. Mi a különbség a filmbeli tervezés és a szinpadbeli tervezés között?

- Nem sok. A szinpadi tervezésben mindig van egy-fajta távolság, a közönség és a színész között. Fölhasználhatunk

olyan teljesen váratlan,és közelről egyátalában nem szép hatásokat,ami messziről tökéletesen hozza a várt hatást. A filmnél ott nem lehet hazudni. Én például nagyon sokáig, napokig gondolkodtam azon,hogy például a Mefisztóban a főszereplőnek, Brandauernek milyen kalapja legyen. Arra gondolok, hogy a filmvásznon megjelenik a feje, óriásiban, és a kalap óriásiban, és az egy isszonyú szégyen,hogy ha előnytelen valami. Akkor oda van irva,hogy a tervezője rossz volt. Nagyon nehéz feladat, remek feladat. Én borzasztóan szeretem a nehéz feladatokat. Azokat a dolgokat,amik szinte megugorhatatlanok. És akkor az ember addig töri magát, addig nyúzza az eszét,amig ki nem tudja találni,hogy hogy lehet megoldani,milyen anyagból, milyen megoldással,én nem tudok élni ezek nélkül. Szeretem ezeket a dolgokat, egészen a véremmé vált.

1021 Gyarmathy Ágnes Munkácsy-díjas díszlet- és jelmeztervező

1984. július 8. Televízió 1. 18,2o Vgnó

Dél-alföldi krónika

- Néhány mozaik következik az elmult hónap Dél-alföldi eseményeiből. Összeállította Varga Mihály.

Gyarmati Ágnes Munkácsy-díjas díszlet és jelmeztervező munkáit a Békéscsabai muzeumban tekinthették meg az érdeklődők. A művészno lengyelországi tanulmányai után Debrecenbe, Szegedon és Kecskeméten dolgozott, jelenleg pedig a Békés megyei Jókai Szinház tagja. Gyarmati Ágnes hatodik önálló kiállitása sok emlékezetes szinházi élményt idézett fel.

GYARMATI ÁGNES

1021

1984. I. 24. 21.00. T.

Stúdió'84

- A Fényes Adolf teremben Gyarmati Ágnes a kitűnő díszlet- és jelmeztervező munkái láthatók. Eddig 73 színházi előadásban dolgozott és ő tervezte Szabó István Oscar-díjas filmjének a Mephistonak is a jelmezeit. Bőgei József így ír róla a kiállítás katalógusában. Brecht fejtette ki egy ízben, hogy a színházi alkotás összfolyamatában a rendezőnek az együttesnek figyelniük kell a tervező gondolatait a műről a színpadra állításról. Előzőleg nem szabad vele semmit sem közölni. Legalábbis imperatíve nem. Akkor jó az együttműködés, ha a rendező tervező is. A tervező rendező is. Gyarmati Ágnes szinte pályája kezdetétől és akkor még előggé egyedülállóan a Brecht-i ideált követte. Alkotótársként dolgozik. Fantáziája igen gazdag. Asszociációs képessége nem különben. S így valósággal élvezet áttekinteni a terveit, tervsorozatait. Ami csak eszébe jut azt a vázlatokra felrajzolja, megfesti, felragasztja. Terbekben revelálódó munkájára már eleve rátehetni a néző vagy a szakember a szürrealista jelzőcímkét, de tartja magát a Brecht-i elvhez. Tervei és azok megvalósításai a drámai cselekmény anatómiáját adják. Bizonyos értelemben útmutatással szolgálnak a rendezőnek, sőt a színészeknek is.

/zene/

Gyarmathy Ágnes

A Minisztertanács hazánk felszabadulásának 33. évfordulója alkamából dijakkal, kitüntetésekkel jutalmazta a müvészeket. Munkácsy Mihály-dijat kapott: Agotha Margit grafikusmüvész, Csavlek András festőmüvész, Finta László ipari formatervező, Gráf Károlyné textiltervező, Gyarmathy Ágnes diszlet-jelmeztervező, Janzer Frigyes szobrászmüvész, Kelemen József ipari formatervező, Mészáros András karikaturista, Papachristos Andreas szobrászmüvész, Potyondi Margit belsőépitész, Rétfalvi Sándor szobrászmüvész, Schéner Mihály festőmüvész, Szathmáry Gyöngyi szobrászmüvész.
Élet és Irodalom, Bp. 1978. ápr. 8.
XXII. évf. 14. sz. 8. lap.

GYARMATHY ÁGNES Munkácsy-díjas díszlet- és jelmeztervező munkáiból kiállítás nyílt meg tegnap Békéscsabán, a Munkácsy Mihály Múzeumban. A helyi színház vezető tervezőjének művészetét világszerte megismerhették, mint az Oscar-díjas magyar film, a Mephisto jelmezeinek tervezőjét.

Népszabadság, 1984. V. 31

Gyarmathy Ágnes

Gyarmathy Ágnes díszlet- és jelmeztervező kiállítása ma délután 5 órakor nyílik meg a Fényes Adolf teremben. Megnyítja Szabó István filmrendező.

◆

Magyar Nemzet 1984. 1. 17

Fehér Etel

festő

l. okv

Szépmüvèszet

1943.86 l.

KEMÉNY RÓZA
KÖNYV. ÉS PAPIRKERESKEDÉSE
SZILÁGYCSEH

MDK

Gyarmathy Béla /Kolozsvár/.

Interieur, repr.

Erdélyi müvészek. Képzőművészet 1932. 52. sz. 167.l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gyarmati Alajos

NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

1963 SZEP 4.

NÉPUJSÁG 1021

A megyei tanács mögött...

(Gyarmati Alajos rajza)

ata: az önálló
ehozása

kenységet, s azokat is, akik már aktívan nem sportolnak ugyan, de az egyesületek köré tömörülnek, mint „pártoló tagok". Mindezek képezzék a sportkörök, egyesületek, clubok tagságát. A közös munkába be kell vonni ezek közül azokat, akik segítenek a közgyűlések megszervezésében s bizalmiakként a későbbiekben rendszeresen összegyűjtik majd a tagdíjakat is. Ne maradjon távol az egyesületekből, a sportszövetségből egyetlen olyan ember se, akiben van elegendő tudás és akarat a sportmozgalom erősítéséhez, fellendítéséhez.

Az önálló tömegszervezetté alakulás, a TS létre hozásának alapvető feladata tehát napjainkban a közgyűlések megszervezése, megtartása, a sportköri vezetőségek megerősítése. A sportköri vezetőségekben kapjanak helyet a

MDK

Gyarmath, dex~~Dionisi~~ Dionisio, carpentarius

Estei Hyppolit érsek udvarának magyar mestere.

magyarországi művészet története I.
pest, 1961. II. kiadás. 286.l.

Naprendszer-függő festészet

Gyarmathy Tihamér 85. születésnapjára

Rendszerek jöttek, rendszerek mentek, de akadt egy festőnk, aki művésszé válásától mindmáig nem dőlt be egyiknek sem. Hitt egy másikban, és annak szabályait követte rendületlenül. Nagy luxus, nyilván ott állt, ahol „másként nem tehetett".

A mai napon születésnapját ünneplő Gyarmathy Tihamért több mint félszáz évvel ezelőtt varázsolta el ez a másik rendszer, vagy rendszerszerű elmélet, szinte mindegy. A fősámán – mint annyi generációs társánál – a művészetíró Kállai Ernő lehetett, de a rítusnál még ott segédkezett körülötte Kassák Lajostól Beöthy Istvánig, Max Billtől Jean Arpig sok mindenki más is. Nagyon távolról a minden artisztikus rebelliót megtámogató egykori karizmatikus tanár, talán Vaszary János is. Nem mondható ez a rendszer se franciának, se németnek, se hollandnak, se magyarnak. Se konstruktívnak, se szürreálisnak, se neoplasztikistának, se organikusnak. Noha Gyarmathy mindenütt járt, ahol kellett, mindenkit megismert, akit illett. Az ő rendszere jelzőt nem tűrt maga mellett, és egyetemesre sikeredett.

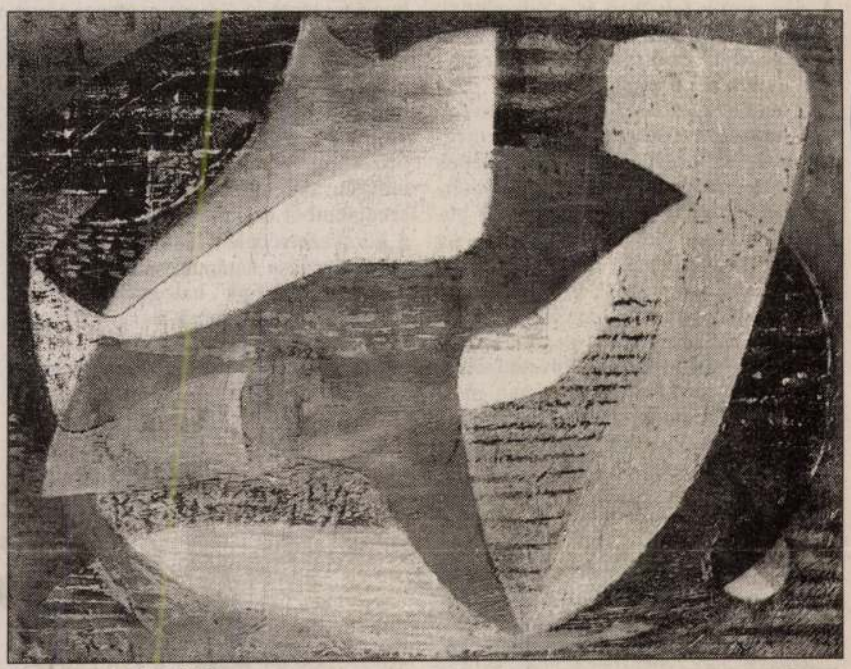

Kompozíció I. 1945

Arról szólt (és szól ma is, a legfiatalabbakkal összezárt kiállításokon is), hogy kis- és nagypolgárok – egykoriak és maiak – kis és nagy funkcionáriusok – egykoriak és maiak – mindennapi tapasztalaton nyugvó kényelmes közhelyképe érvényét vesztette, s az igazságot fölösleges keresni egy „félrecsúszott lila nyakkendőben" (azaz a látványpiktúrában), a „munkásököl vasökölben" (azaz a politikailag elkötelezett osztályművészetben) vagy egy talajgyökérből szárba szökkenő életfában (azaz a nemzetinek tartott szimbolizációban). Ő a „természet rejtett arcát" kereste, s ez nem volt mindig veszélytelen vállalkozás.

Az ő rendszere jelzőt nem tűrt maga mellett, és egyetemesre sikeredett.

Nézzük ezeket a végtelenül finom hiperbola-kompozíciókat 1949-ből! Ezeket a kromatikus árnyalatokkal egymásba hatoló rácsrendszereket 1958-ból! Ezeket a tükröződő struktúrákat 1976-ból! (A legtöbb nézést egyébként a szülőváros Pécs kínálja, műveinek javát és zömét adta a Modern Magyar Képtárnak.)

Nézzük, és ma már alig értjük, hogy az ilyesmiért magányba taszítás (természetes közegének, az Európai Iskolának a szétszóratása), anyagi ellehetetlenülés (szakmai marginalizálódás) és sokáig tartó visszhangtalanság (nagyon korlátozott nyilvánosság) járt.

Sok időbe telik majd a jövő közönségének elmondani, hogy ezek a vászonra, fára, deklire, olajjal, szénnel, szitával alkotott képek „csak úgy néznek ki", mint a számítógépen kikalkulálható fraktálok. S hogy ezeket a fraktálokat azért csinálták kézzel, jóval a számítógépek feltalálása előtt, mert alkotójuk számára az elvont gépi szépség emberibbnek tetszett, mint az emberre hasonlító, de romló szavatosságú és erőszakkal ajánlgatott világ alakrajza. Gyarmathy még csak nem is tiltakozott az efféle ajánlatok ellen. Mintha meg sem hallotta volna azokat. Sokszor és sokáig lakolt e „figyelmetlenségért".

A társadalmi rendszerek természete ugyanis olyan, hogy elviseli, ha valaki nekifeszül, megküzd vele, csak tegye mindazt legalább ő szabályai szerint. Azt viszont nem nagyon viseli el, ha valaki még harcra sem méltatja, egyszerűen csak keresztülnéz testén, akárha nem is létezne. Az ember „ha valami akar lenni – vallotta egy régebbi írásában – a tudathatárát kiszélesíti a maximálisig. Vagyis tudomásul veszi azt, hogy van egy Naprendszer, több Naprendszer, végtelen Naprendszer és azt arányítja valahogy ehhez az úgynevezett középvilághoz."

És hát mi egy rezsim, az emberi világ vacak rendszere, a Naprendszerek végtelenjéhez képest? Kérdezzük most már mi is Gyarmathy teljesítményét látva és erkölcsi erejét méltányolva, nem minden megilletődöttség nélkül.

P. Szűcs Julianna

Alvízi helyzet, gyors l

Február elején elpusztult a Tisza. Minden, ami a folyóban és a folyóból él. Napirendre tértünk felette, nem állhat meg az élet. Csak megszűnik. Ezentúl ilyenek lesznek a napihírek.

A huszadik század a totális háború feltalálásával kezdődött, országok megcsonkításával folytatódott, egész népek módszeres megsemmisítésére tett kísérletekhez vezetett és ökocídiummal búcsúzik, a teljes élővilág kiirtásával. Az emberi beavatkozás következményei egyre nagyobb léptékűek és egyre inkább visszafordíthatatlanok. Idén az új tavasszal nem támad új élet a megölt Tiszán: az evolúció sok millió éve fölvetett szálai megszakadtak. A holt folyót lassan, mesterséges közreműködéssel benépesítő élőlénytársulások szegényesebbek és sérülékenyebbek lesznek, mint azelőtt.

Nem történt rendkívüli esemény, mentegetőznek a tettesek. Igazuk van. A nagyobb folyók többsége világszerte haldoklik. Mi magunk is naponta ismeretlen mérgek sokaságát bocsátjuk a talajba, az élővizekbe. Az ember egyre kevésbé érti és vállalja a felelősséget cselekedetei következményeiért. Hiszen közvetlenül nem *tapasztalja* őket, csak *informálják* róla. Az ország történetének legnagyobb egyedi ökológiai katasztrófáját a híradások többsége az üzleti veszteség, a kártérítés mértéke szempontjából mérlegeli, a kormánybiztos kétszáz halász megélhetéséért aggódik, ezzel akarva-akaratlan bagatellizálja az eseményt. S a híreket reklám, szappanopera követi, nem lehet olyan nagy a baj. Erkölcsi gondolkodásunk évszázadokkal maradt el a technológia fejlődése mögött, ökológiai tapasztalatunk pedig folyvást szegényedik. Több szálon kötődünk a technomédiumok virtuális valóságához, mint a helyhez, ahol élünk. Ezért nem tudjuk, hogy mi helytelen.

Magyarországot egy évtized leforgása alatt másodszor éri súlyos ökológiai agresszió. Ehhez ellenségek se kellenek. Elég a felelőtlenség, a téves számítás, a kapzsiság. És kiszolgáltatottságunk, ami sajátos alvízi helyzetünkből adódik. Mert az országhatárokat lehet a térképen tologatni, a folyók vízgyűjtő területét azonban nem lehet. A Kárpát-medence egyetlen ökológiai egység, ennek belátása új szempontból veti fel az együttműködés szükségességét szomszédainkkal. Biztonságunkat fegyveres támadás belátható időn belül aligha fenyegeti, és a határok őrizete, új vadászrepülőgépek hadrendbe állítása alig növeli. Nemzetbiztonsági szempontból ezeknél előbbre való volna a környezetvédelem rendszerének teljes körű kiépítése határainkon innen és túl. Kötelezettségeink halogatása helyett inkább szorgalmaznunk kellene, hogy a környezet és az élet minőségének védelme minél nagyobb súllyal szerepeljen az egyesült Európa napirendjén. Az ökológiai érdekek következetes képviselete Magyarországnak új, időszerű és hálás szerepet jelölne ki a nemzetek közösségében. Ehhez persze önálló, kezdeményező és némi képzelőerővel megáldott külpolitikára volna szükség.

Vajon kinek a kezében veszedelmesebb eszköz a környezetpusztító technológia? A gazdagokéban, akik felelőtlenül pazarolják a világ meg nem újuló természeti erőforrásait a gazdasági növekedés bűvöletében? Vagy a szegényekében, akik áruba bocsátanák mindenüket, csak hogy egyről kettőre jussanak? Erre nincs válasz. A legfelháborítóbb talán mégis

Cián

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Gyelmis, Lukács

festő

laid okr

Szépmüvèszet

1943. 86 l.

92

94

GLOB
RSW „PRASA"
Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 28-59-59

1021
GŁOS KOSZALIŃSKI
KOSZALIN, UL. LAMPEGO 20
wydanie
3 3 6 2-12-1973
Nr ..... z dn. .....

Świat plastycznych aneksji

Ekspozycja grafiki z Węgier, to u nas rzadka okazja spotkania z twórczością, o której mało się wie. Okazję taką stwarza dwu autorów, dwie indywidualności o oryginalnych obliczach i znacznym już dorobku.

Gabor Gyarmathy i Bella Tassy są trochę jak bracia jednej matki. Ich twórczość jest efektem nie tylko podobnej techniki, ale również zbieżnych sposobów myślenia. Nie znaczy to bynajmniej, że jeden drugiego naśladuje. Obaj swe grafiki formułują inaczej. Ale są przy tym sposoby — myślę o technikach — a przede wszystkim źródła inspiracji, które stanowią łącznik pomiędzy jednym i drugim. Ogarniając wystawę pierwszym spojrzeniem można ulec wrażeniu jej autorskiej jednorodności. Gyarmathy, podobnie jak Tassy, wprowadza do kompozycji podobne bogactwo detali, nawet czasem o tym samym znaczeniu. W ich grafikach o zróżnicowanej skali szarości często obecny jest kolor. Stosowany delikatnie, jako dominanta treści. Gyarmathy obcuje z kolorem częściej i śmielej. Obaj — to co robią wiążą z rzeczywistością. Ich twórczość jest wyrazem jej niepokojów, stanów, nawet sytuacji politycznych. Jest próbą obrazowania tego, co istotnie nie posiada formy materialnej.

Jest w tej sztuce, zwłaszcza u Gyarmathy'ego, echo charakterystycznego przecież teraz zainteresowania secesją. Jej klimatem, nawet stylem. Ale fakt ten nie sprawia, że jest to sztuka naśladowcza. Jest ona jakoś inną, bardziej niż u Tassy'ego skrystalizowaną.

Gyarmathy ma taki obraz. Złotawo-szary z tłumem dłoni i liter. Dłonie i litery są jak znaki plastyczne. Dłonie są jednorodne w geście i tylko w jednym miejscu inne. W centrum kompozycji mamy dłonie ogarniające ptaka, chyba gołębia. Pozostałe, przypominają rysunkiem te, jakie spotyka się u osób malowanych w okresie Renesansu. W geście eleganckie, z uniesionym palcem wskazującym. Są to dłonie w akcji. Gołąb jest symbolem pokoju. Tylko dwie spośród tłumu rąk otulają ptaka. Inne coś usiłują wskazać. Bynajmniej nie jego.

Czytelna jest intencja tego obrazu, a forma plastycznej metafory ma postać dzieła pięknego. Próba opisu jest trywializacją. Nie ma słów na wyrażenie tego co należy oglądać.

Spotkanie z węgierskimi plastykami dostarcza wrażeń rozmaitych, choć ich gama nie zawsze jest równie harmonijna. Dysonanse można usprawiedliwiać, pamiętając, że są to artyści młodzi. Tu ciekawostka. Obaj są uczniami polskiej szkoły graficznej. Studiowali w Poznaniu. Wieloletnie są związki z naszym krajem, w przypadku Gyarmathy'ego. Jego ojciec był gościem naszych spotkań plenerowych w Osiekach. On sam był tam również. Odnotowuję to z satysfakcją, bo chodzi o twórców ambitnych, poszukujących i wiele jeszcze obiecujących.

Czasem ma się wrażenie, że obaj chcą zbyt dużo i zbyt pośpiesznie powiedzieć od razu. Przy bogactwie wyobraźni, przy warsztacie efektownej techniki (mieszanie litografii ze sposobami drukowymi), może to prowadzić do niekonsekwencji, które szkodząc formie osłabiają również działanie płynące z treści.

Takim to sposobem zbanalizował Gyarmathy pomysł wyrażający protest wobec interwencji amerykańskiej w Wietnamie. Tak powstał obraz treści bez ducha, o zdewaluowanej symbolice. Za to cudowne rozwiązanie znalazł artysta na wyobrażenie fascynacji spowodowanej zabiegami transplantacji serca. Dyskusji, jaka się z tym wiąże i dotąd jest aktualna. Jest to przy tym nie tylko udana realizacja plastyczna ale również wskazanie źródeł inspiracji dodatkowo zapładniających inwencję własną.

Obaj artyści nie kryją jakie znaczenie ma dla nich wtórny obraz rzeczywistości obecnej i przyszłej, albo ten jej obraz, który zawdzięczamy artystom danych czasów. Materiału do starczają gazety, fotografie, reprodukcje sztuki, nawet atlasy. Jak z reklamowych prospektów są twarze dziewczyn, które Tassy włącza do jednej ze swych grafik. Innym razem autor to samo robi z sylwetkami dinozaurów, z różami na pospolitych pocztówkach. Rodem z medycznego atlasu jest serce jakim posłużył się Gyarmathy. Zaanektował motyw, ale stworzył jednocześnie dzieło oryginalne. Rzecz w tym, aby biorąc to, co jest już znakiem plastycznym nawet sformułowaniem innego artysty, nie zatracić wizji własnej. Młodym plastykom z Węgier to się udaje. I dlatego właśnie ich wystawa tak korzystnie prezentuje się na tle tylu innych.

M. GRUDNIEWSKA

P.S. Pokaz zorganizowano staraniem koszalińskiego empiku oraz BWA. Do oglądania w salonie empiku.

(mg)

101

MHB IMMO ART GALÉRIA

és a

KÖRMENDI GALÉRIA BUDAPEST

meghívja Önt

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA DÍJNYERES HALLGATÓINAK

kiállítására

(1993/94-es tanév)

MEGNYITÓ:

1994.július 18-án hétfőn 17.00-20.00 óráig

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:

1051 Budapest,V.ker., Deák F. u. 15.

Tel./fax:266-4857

1994.július 18-1994 július 31.

10-18 óra között

GYADHATHY Éva Judit

MHB IMMO ART GALÉRIA
és a
KÖRMENDI GALÉRIA BUDAPEST
meghívja Önt

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA DÍJNYERES HALLGATÓINAK

kiállítására
(1993/94-es tanév)

MEGNYITÓ:

1994.július 18-án hétfőn 17.00-20.00 óráig

KIÁLLÍTANAK:

Atlasz Gábor festő
Ádám József intermedia
Bakos Gábor intermedia
Balázs Alfréd festő
Balogh István festő
Baranyai Levente festő
Berzsenyi Krisztina d0szlet-jelmez
Borbély Béla festő
Csiszér Zsuzsanna festő
Csomós Zoltán képgrafikus
Dobai Csaba szobrász
Gallusz Gyöngyi képgrafikus
Gyarmathy Éva festő
Kotormán Norbert szobrász
Lévai Ádám képgrafikus
Major Szilvia festő
Miksa Bálint festő
Pap Edina festő
Pintér József Zsolt tervező grafikus
Sellyei Tamás Ottó tervező grafikus
Turcsány Villő szobrász
Varga Zsolt tervező grafikus
Veres Kálmán szobrász

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1051 Budapest,V.ker., Deák F. u. 15.
Tel./fax:266-4857
1994.július 18-1994 július 31.
10-18 óra között

GYARMATHY BÉLA (KOLOZSVÁR): INTERIEUR

SZÜLE PÉTER: MŰTEREMBEN

oly jól tudja, mint én, hogy a magyar művészet milyen gazdag fiatal tehetségekben és Ön is és mindenki, aki ezt tudja, vérző szívvel állapitja meg, hogy az a sok fiatal tehetség éhen vesz el, vagy elzüllik, mielőtt odajutna, hogy tehetsége kibontakozzék! Vagy itt van a sok már beérkezett érett tehetség, akik a mindennapi kenyér gondjai között a keserüség és kétségbeesés szikláin görgetik jobb sorsra született fejüket. Az Ön szive is vérzik a sok magyar tehetség vergődésén és mig szive könnyeit hullatja értük, szorgalmasan irja alá aranycsengésü nevét értéktelen képek alá, melyek miatt a magyar festők százai lesznek koldusokká. És tudja, hogy ez a csalás milyen hatással van a közönségre, arra a mindennappal kisebb számu közönségre, amelyik még képvásárlásra gondolhat és amelyik még tud lelkesedni a magyar művészetért?! Az Ön gyára megmérgezi a közönség lelkét és undoritóan dohossá teszi a műélvezés aromáját.

Mester! Vannak dolgok, amiket a büntető törvénykönyv nem büntet, mert nincs rá paragrafus, de amit megtenni mégsem szabad, mert vannak erkölcsi törvények, melyeket büntetlenül megsérteni nem lehet. Higyje el nekem, fáj leirnom Önnel kapcsolatosan, akinek művészetét annyira szeretem, fáj leirnom ezeket a sorokat, de vannak dolgok, amiket meg kell tennünk az igazság, a köz érdekében. És vannak dolgok, amiket nem szabad megtenni még a legindokoltabb magánérdekből sem. Nem szabad, kedves Mester! *(Gy N.)*

Szerkesztésért és kiadásért felel: Dr. GYÖNGYÖSI NÁNDOR

Tevan Nyomda és Könyvkiadóvállalat Békéscsaba.

Gyarmathy Béla

építészmérnök, sz. Sátoraljaujhely, 1901
1941-42 tanévben oklevelet szerzett végzett hallg.

József nádor 1941/42. 32o l.

Nagymányok (Tolna).

R.k.templom, homlokzati toronnya
háromboltszakaszos hajó, kesken
oratóriumos sekrestye. Hans May
1787. Barokk szószék. Eduard En
János, 1846. Épült 1781-1783 kö

(Rózsaffy Dezső: Magyar egyházi fe
IV - 1930, 176 l — Stoppel József, 194

Gyarmathy Etta

vizfestő, képzm-
Mcan-Mc
nővé

1939-ben a veszprémi nyá
művésztelep első tagjai közt volt,
3 hónapot, töltött ott!
s részt vett ennek a Vesz-
prémvármegyei Muzeum-
ban rendezett kiállításán.

Dunántúli Szemle

1940.) 99. l.

(1-2. s.)

Képzm. közl. 1939. 2. s. 7. l
(A képzm. Főisk. 4 növendéke)

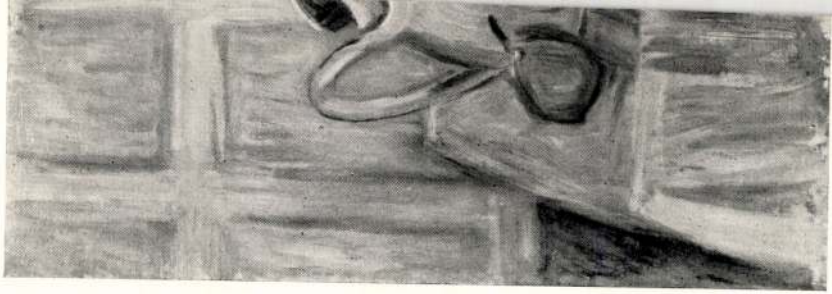

3. CSENDÉLET KOSÁRRAL

Gyarmathy Etel, festöm. MDK

Öt fiatal művész Meyer-Meyer Antal főisk.rektor kezdeményezésére három hónapot töltött Veszprém ősi falai között, rengeteg tanulmányt számos olaj- és vizfestményt készitve. Az októberben rendezett dr.Nagy XXXXX László veszpr.Muzeum vezető tisztv. kiállitáson adtak számot munkájukról.

Képzömüv.Közlöny. 1939.2.sz.

MDK

Gyarmathy Etel

a Képzőm. Főisk. növendéke

Képzőm. Közl. 1939. 2.sz. 7 l.

MDK

Gyarmathy Etta, festőm.

Figyelemreméltó tehetséget árultak el vízfestményei.

A veszprémi nyári művésztelep tagjainak kiállítása a Veszprém megyei Múzeum újonnan berendezett képtárában. Dunántuli Szemle. 1940. 1-2. sz.

R. Gyarmathy Gábor

1919 r. lapja (eml.)
szerepel az alább. tárlatok

Bojár Iván: Orsz. grafikai
biennalé Miskolcon

Magyar Hírek 1969 XII. 13

R. GYARMATHY GÁBOR

A BANJALUKAI MÚZEUM REKONSTRUKCIÓJÁRA FELAJÁNLOTT MŰVEK KIÁLLITÁSÁN SZEREPEL SZÜRREALISTA GRAFIKÁIVAL, A NEMZETI-GALÉRIÁBAN.

BOJÁR IVÁN: KIÁLLITÁSRÓL KIÁLLITÁSRA

MAGYAR HÍRLAP, 1970. NOV. 3.

R. Gyarmathy Zsófia [ ]

szerepel a fehér klubban.

↓

—: Kamaratárlat. 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. szept. 6.

R. Gyarmathy Gábor

Művei szerepelnek a Fészek Klubban rendezett szolidaritási Samara Ziállitáson – az indokinai szolidaritási hét keretében –

Magyar Nemzet 1972 szeptember 5
4. oldal

Gyarmathy Gábor MDK

Szerepelt a dec. 2-án megnyilt tárlaton.

Gádor Emil: A csepeli képzőművész kör gyüjteményes kiállitása az Egressy Klubban.

Csepel 1963. dec. 13.

R. Gyarmathy Gábor

Grafikáiból az Eötvös Klubban

Kiállítása nyílt

Bojár Iván: Kiállításról-kiállításra

Magyar Hírlap 1969 XI. 20

R. Gyarmathy Gábor

A miskolci Országos Grafikai biennálén résztvett többek között R. Gyarmathi Gábor 1919 c. lapja, Feledy Gyula, Rozanits Tibor, Lackner László Száj-variációk, Benkő Katalin.

Magyar Hirlap 1969/343/9

R, Gyarmathy Gábor

kiállit az Eötvös klubban grafikákatés fotómontázsokat.A müvész Csontváry,Gulácsy és Vajda nyomán halad.

Magyar Hirlap 1969/32o/7

Gyarmati Gábor grafikus

A Szegedi Nyári Tárlaton szerepelnek művei, lapjai.

Láttuk, hallottuk

1973. VIII. 25. Petőfi: 21.25 Ks

R. Gyarmathy Gábor
grafikus, részt vett a kiállításon

Bojan Ivan: Studio '72 Fiatalok az Ernst
Múzeumban

Magyar Hírlap 1973/2 6 old.

R. Gyarmathy Gábor

Művei szerepelni fognak a szept. 7-én rendezendő kamarakiállításon, az indokínai szolidaritási hét keretében, a Fészek Klubban.

Magyar Nemzet, 1972. szept. 5.

R. Gyarmathy Gábor

Archaikus nosztalgiákról valló grafikai lapjai szerepeltek a Stúdió 70-en (Ernst M.).

Bojár Judit: Kiállítóról – kiállításra; Magyar Hírlap, 1970. IV. 7. 6. l.

a költségek	Összeg		Jegyzet
	K	f	

Gyarmati [illegible]

Keramikus

1927 – 1931.

[illegible] 1930. III. 1.

74.75.

[illegible]

..... számhoz.

Hivatalos

A kiküldött neve, állása, fizetési osztálya: Nikássy I

A kiküldetés helye, célja és a rendelet kelte, száma: Esztergom. A v

Az elindulás menetrendszerinti ideje .....

A megérkezés menetrendszerinti ideje .....

Tétel	Idő		Az utazás részletezése é felszámitás
	hó	nap	

Gyarmathy György

Matyó menyecske,
keramika
repr.
Független kritika
1936. 4. 27.

1				nyakszegely
1				kard
	1			kertyü
1				csőköpeny

Jeresendő ótv. P 90

Gyarmati Győző

Kézirat

1927 – 1931

Iparm.Isk.Évk.

1930-34: 45. l.

na Jézussal (107. kép)
ű felső záródással.
npera, 62·5×37·5 cm.
inelli-gyüjteményből.
-1497 körül. Rokonművei a berlini
ich-Museumban és a nancyi múzeum-

.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új
agyar Sion, XVI., 1885., 760—761. l. —
aszlaghy II., 98. szám. (Carlo Crivelli.) —
erevich: Az Újság, 1916., júl. 20, 3. l.
ierfrancesco Fiorentino.) — Oberschall,
agda: Un élève inconnu de Fra Filippo
ppi. Gazette des Beaux-Arts, 1930., 220. l.
ierfrancesco Fiorentino.) — Berti Toesca,
2—954. l. (Pierfrancesco Fiorentino.) —
n Marle, XIII., 1931., 455. l. (Pier-
ncesco Fiorentino.)

JRICCHIO, BERNARDINO (umbriai
tő, 1454—1513)
na Jézussal és sienai Szent Bernardinnal.
ép.)
npera, 10×8·5 cm.
: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új
agyar Sion, XVI., 1885., 760. l. (Rafael.) —
aszlaghy II., 85. szám. (Rafael.) — Ven-
ri: Storia dell'arte italiana. VII. kötet, II.
sz. Milano, 1913., 661. l. (Pinturicchio
ítványa.) — Lepold—Homor 97. l. —
erevich PA, 232. l. (Képe 231. l.) (Pintu-
chio.) — Décsei: Könyvismertetés. MM,

Szarmathy György

keramikus

V. Sólyom u. 15.

tagja a Magy. Iparm. Orsz. Egyesületének és részt vett első karácsonyi kiállításán

(Nemzeti Szalon) 1921.

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

jegyzék

..... hó 1.-én kifizetendő illetményekről.

	9		10		11		12
r o n á s o k							
seti ó	fizetési előleg		pénzintézeti központi kölcsön		letiltások		
f	P	f	P	f	P	f	P

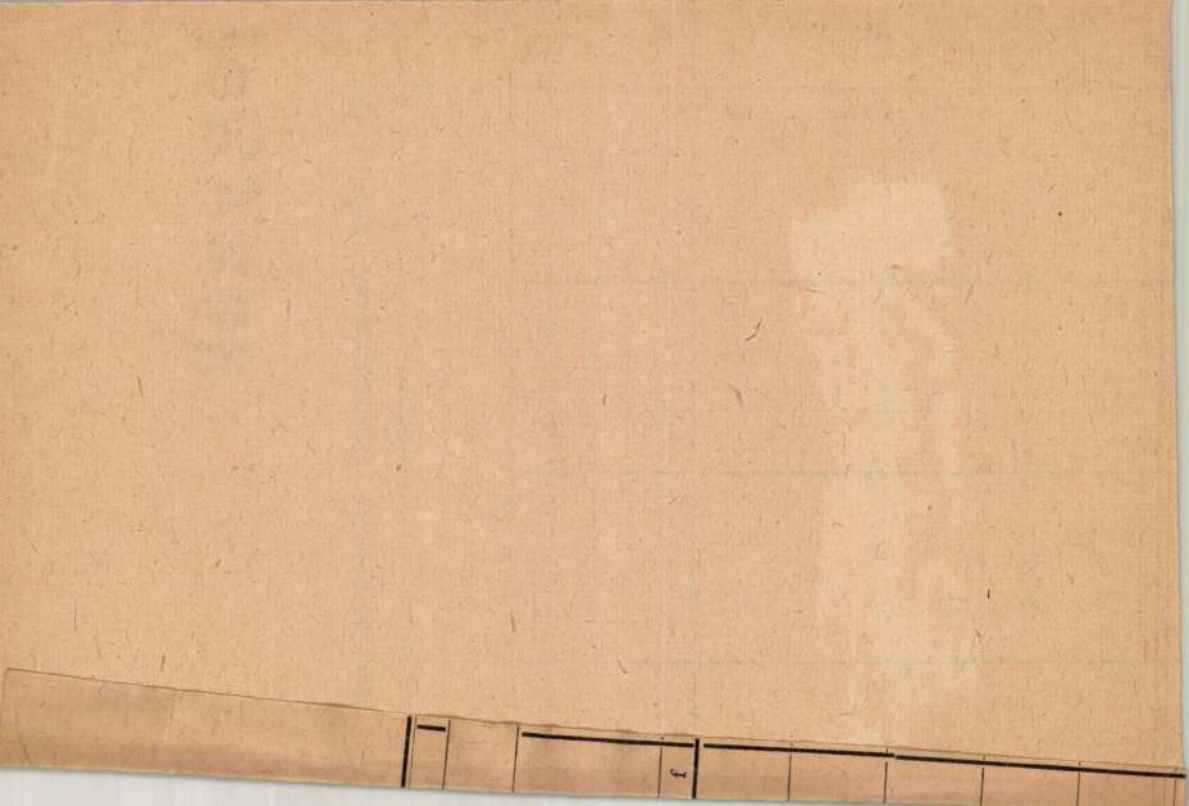

Gyarmati György

Keramikus

Lap: Képes Figyelő

Megjelent: 1949. jan.

Gyarmati György kerámikus, iparművé
Régi vágyam volt – mondotta a művé
jam a Szovjetúniónak a m

A sisport kor
ezelőtt kezd
lni. Az első n
écet kötöttek,
tlan kék gab
szült sportsze
orvégerα-t vis
l buggyos, kér
l és sokzsebű
lő zubbonybó
előírásos,
szült színes b
tettek ki. Hoz
pkát viseltek.
igazi sportol
ellett egy új sp
tt; mégpedig
flörtölés sp
comazott és k
lepte el az akkori
az egész ország
nek szállóit, am
csaknem óránkén
feltűnő téli ruhá
magukat. Léceike
»majomdombokon
peken csatolták f
»Vigyázat, kezdő
tással buktak orr

2 drb. melléklet.

R.

8

Gyarmathy Hilda

wobrán

1911–13

Éimisk 1930. 83. l.

Gyarmathy Ildikó

szül. Váczott 1894 apr. 22

Rk. 4 polg.

1917/18 I. elsőéves művész-

nov. Deák Ebnert, Pilch D.

1917/18 II. elsőéves n. o.

1918/19 I. másodéves n. o

nem jart

1918/19 II. másodéves n. o.

Hún-székely rovásírásos betűk

VIII. 173.

Gyarmathy Aldikó

1917/18 - 1918/19

Ferkèpzomfoiskèvk

88. C.

M.D.K.

SYARMATHY Flaikó

1918-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.....Bp. 1954. 333. l.

Gyarmathy Ildikó

Klammer Mariska mütermében a Kmetty u. 19. sz. alatt rendezett kiállitást ismerteti C —io /Carpaccio/ sign.-val a lap.
A tárlaton Klammer Mariska és tanitványai mutatták be müveiket:
A tanitványok: Wersebe Mária, Rónay Márta, Korányi Sarolta, Pünkösty Böske, Stetina Bella, Szüts Ilona, Déchy Istvánné, Rötzer Paulette, Gyarmathy Ildikó, Lipthay Angi, Storer Mici.

Az aláhuzott nevekről a kritika csupán annyit mond, hogy képeik izlésesek, főleg csendéleteket készitettek.
ÉLET, Bp. 1910. dec. 11. II. évf. 48. sz. 749. lap.

Dr. Gyarmathy István

a miskolci vágóhíd
és hűtőtár terve-
zőjének

I. díj

MMÉE Közl.

1941. 104 l.

Gyarmathy János, szobrász

Szoboravatás

A Marosvásárhelyi Napok keretében június 30-án, szombaton délelôtt 10 órakor az Aquaserv Önálló Ügyvitelű Vállalat - Kós Károly utca 1. szám alatti - udvarán felavatják Kós Károly mellszobrát, amely Gyarmathy János szobrászművész alkotása. A szobrot a marosvásárhelyi Kós Károly Alapítvány és az Aquaserv állíttatja az író, építész, irodalomszervezô emlékére.

Népújság (Maros megyei közéleti)
LIII. évfolyam 140. (14800) sz., 2001. június 19.

Gyarmathy Katalin, építész

OTP Központ felújítása, Budapest. Építész: Lázár Antal (Ipartev-Materv.)

Építészmunkatárs: Gyarmathy Katalin és Horváth Gábor.

Statikus: Andreánszky Imre.

Asztalosmunka: Szendrei István.

Márványmunkák: Föd. 2. sz. Építőipari Vall, Szabó Erzsébet, Szentágothay Dezső, Simon Sándor (iparművész-restaurátor), Székely Orsolya, Nelken Hanna iparművészek. Szathmáry Gyöngyi szobrászművész.

Magyar Építőművészet, 1986. 3., 36-old.

Gyarmathy György

Munkájával szerepel az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállitásán.

M.U.933.XII.6.

MDK

Gyarmathy György

A Tanácsköztársaság 40 éves jubileumára készült munkáinak kiállitása.

/hely nincs jelölve/

Esti Hirlap 47 sz. 1959. febr 25. 2 old.

Gyarmathy György ip.-mud.

nemzetközi biszonylatban is kitűnő dolgai feltűnnek.

Márffy: Négy kiállitás. – N. Sz. 74. esop. kiáll.

N. U. 931. XII. 6.

MDK

Gyarmathy György

Az Iparmüvészeti Társulat karácsonyi kiállitása.
Nemzeti Ujság 1933. dec. 6. 11.l.

MDK

Gyarmathy György dr.

Kerámiákkal vett részt a Szép Otthon kiall.

Cikk: A mi kiállitóink.

Magyar Iparművészet, 1936. 25.1.

Gyarmathy György

Szerepelt a Nemzeti Szalon iparművészeti kiállításán.

PR. 1932. XII. 8.

MDK

Gyarmati György

Kerámiát állitott ki az 1932.évi nemzetk.vásáron.

Lakatos Artúr: Az idei nemeztk.vásár...

Magy.Iparművészet, 1932. 81-83.lap

Rónay Mária

Gyarmati György: Lenin dombormü, kerámia

KÉPES MGYELŐ

1949, 2.sz.

WYCINKI PRASOWE GLOB RSW „PRASA"

BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 28-59-59

Trybuna Ludu
AA
Warszawa, Pl. Starynkiewicza 7

magazyn

wydanie .....

8 3 4 1 -12- 1973

Zwiedzamy wystawy

„Zabytki w służbie społeczeństwa" – oto tytuł wystawy czynnej w Muzeum Świętokrzyskim, wartej szerokiego rozgłosu. Zorganizowana została przez Prezydium WRN w Kielcach w celu zdobycia nowych mecenasów-gospodarzy dla dalszych 40 zabytków. Ich opisy, dokumentację architektoniczną i historyczną, a także plansze i zdjęcia udostępnia wystawa. Spośród 1500 obiektów zabytkowych ziemi kieleckiej ok. jedno piąta znalazła już opiekunów-użytkowników. Z tego wnosić można, że akcja ta spotkała się z szerokim odzewem i liczyć może na dalsze powodzenie.

Muzeum Pomorza Środkowego udostępniło mieszkańcom Słupska piękną wystawę pt. „Sztuka Młodej Polski". Eksponaty pochodzą po części ze zbiorów własnych słupskiego muzeum, które posiada poważną kolekcję zwłaszcza dzieł Witkacego oraz z Muzeów Narodowych Krakowa i Poznania. Zgromadzono dzieła m. in. Wyspiańskiego, Mehoffera, Pankiewicza, Jacka Malczewskiego Wojtkiewicza i innych czołowych twórców polskich z przełomu naszego stulecia. Wystawa obejmuje ponad 60 prac – obrazy olejne, pastele i rysunki.

W stolicy – obok wystaw już sygnalizowanych – otwarto kilka nowych. Z okazji 25-lecia Węgierskiego Instytutu Kultury zorganizowano tam wspólną wystawę prac 5 plastyków polskich i węgierskich. Twórczość Polaków – Antoniego Boratyńskiego, Kazimierza Lipińskiego i Stanisława Rozwadowskiego tematycznie związana jest z Węgrami. Artyści węgierscy: Gabor Radoczy-Gyarmathy i Istvan Morkay przez jakiś czas kształcili się na polskich wyższych uczelniach plastycznych.

Plon ostatnich trzech lat twórczości Stanisława Szczepańskiego, jednego z czołowych kolorystów polskich, oglądać można w Galerii Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych przy ul. Rutkowskiego. Nowe pejzaże i martwe natury – w sumie 33 obrazy olejne – są świadectwem wspaniałej żywotności twórczej sędziwego artysty, zasłużonego pedagoga, wychowawcy kilku pokoleń malarzy na warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych.

W Klubie MPiK – „Ruch" – „Trzy Kontynenty" eksponowane są akwarele malarza-amatora Władysława Maliszewskiego. Są to pejzaże z kraju oraz wędrówek po Czechosłowacji i Bułgarii. (ega)

Schloss Hubertusburg - Wermsdorf

Gyarmati György

Keramikus

Lap: Képes Figyelő

Megjelent: 1949. jan.

Gyarmati György kerámikus, iparművész elkészítettés
Régi vágyam volt — mondotta a művész — hogy a pó
jam a Szovjetúniónak a magyar művészet

93

A sisport kor
vel ezelőtt kezdtt
jedni. Az első nő
sílécet kötöttek
hatlan kék
készült
»norv
nál

ny.ez

2 drb. melléklet.

R.

4202

Gyarmathi János, ötvös és pecsétmetsző, szül. 1684-ben, 61 éves korában, 1745-ben még élt. Az ötvösséget Győrött, Debreczenben és Kassán tanúlta. Az utóbbi helyen Debreczeni ötvös Andrásnál, II. Rákóczi Ferencz ötvösénél és híres „példametszőjénél dolgozott s itt szerzett jártasságot a pecsétmetszésben is. Később Sárospatakon telepedett le s a XVIII. század közepe tájáin bekövetkezett haláláig ott működött. Fiát, Sámuelt szintén az ötvösségre fogta.

Dr. Illésy J. Magyarors. ötv. Arch. Ért. 1904. 390. l. — Mihalik J. Kassav. ötv. Közl. Apest. 1900. 326. l.

Gyarmathi János

ötvös

Sárospatak

XVIII sz

l.

Kaposy: Magyarország

ötvösök 11 l.

18

többször

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Gyarmathi János

Győr ott XVII. 4 béjén
tanult

l.

Jankó Ötvös-apródok

7. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Özv. Bakó Ferenc
SZOMBATH

Budapest, V.,

Gyarmathi János

sárospataki ötvös

lárd okv -

l.

Yankó Ötvös-apródok

7. l. jegyzet -

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Gyarmathi János

ötvös

1732 Sárospatak

A jelentés szerint kb. 48 éves, mesterségét 19 évvel ezelőtt Győrben és Debrecenben, legutóbb pedig Debreceni András kassai ötvösnél tanulta. – Helyt. lt. Pasc. mens. litt. 1732. ápr. 21.

Ykapmagyarországötvösök 181.

Lópatkó, Árpádkori VI. 134.

Gyarmathi 1. János ötvös és pecsétmetsző * 1684, † 1745 után.

Az ötvösséget Győrött, Debreczenben és Kassán tanulta. Az utóbbi helyen Debreczeni Andrásnál, II. Rákóczi Ferenc fejedelem ötvösénél és pecsétmetszőjénél dolgozott. Később Sárospatakon telepedett le s a ~~XVIII. század~~ 18-sz. közepe táján bekövetkezett haláláig ott működött. (Illéssy J., Arch. Ért. 1904. 390. l., Mihalik J., Kassa Ötv. Lört. Bp. 1900. 326. l.)

11

~~Gönczy – Egyesület T. 170.~~

4203

Gyarmathi József, ötvös. A XVIII. század második felében Kolozsvárt működött s 1784-5-ben céhmester volt.

Jakab E. Kolozsv. tört. Bpest. 1888. III. 410. l.

Gyarmati Judit

Kelet - Magyarország

Korondra megy korongozni

„Szállj le a bányába, hozz agyagot — sokféle van — és taposd meg...!"

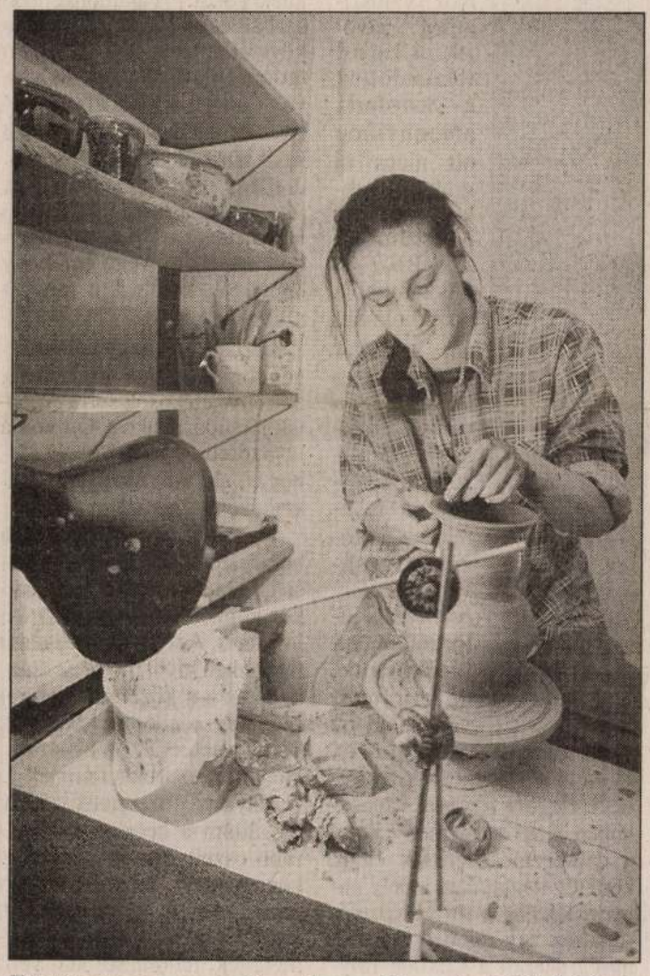

Együtt mozog anyag és ember *Harasztosi Pál felvétele*

Szőke Judit

Állíthatja nekem akárki, hogy korongozni bárki megtanulhat, mondván: á, nem kell ahhoz semmi különös istenadta tehetség. Nem a csudát. Szerintem én akár hónapokat is ülhetnék reggeltől-estig egy marék agyag mellett, mégsem tudnék egy óvodás gyurmafigura szintjén túlhaladni. Mindamellett, hogy türelmem sem lenne a formázáshoz. Bár azt vallom, minden egészséges emberben megvan az a mélyen rejlő képesség, hogy alkotóenergiáit kibontakoztathassa, ha munkáját belülről igenli. De ki az íróasztal mellett, ki az ötvösműhelyben, ki palettával a kezében, ki a fazekaskorong mellett hajlongva teszi ezt.

Gyarmati Judit szerint pedig a fazekasság csupán elszántság és kitartás kérdése. Ő pedig már csak tudja, mert a karácsonyi vásárra pusztán kerámiacsengőkből százharminc darabbal készült — nem volt köztük két egyforma. Judit eleinte hobbiból ismerkedett a fazekassággal. Majd miután a Kölcseyben leérettségizett a Népművészeti Stúdióban, a Munkaügyi Központ támogatásával fogott a tanuláshoz. A fazekas végzettséget megszerezve úgy gondolta, itt is a gyakorlat teszi a mestert, s elmegy Erdélybe, Korondra, megismerkedni az ősi kézművesség kultúrával.

S bár erről a szándékáról nem tett le, ám a sors akkor közbeszólt — „magyar hangja" Berta István budapesti keramikus volt, akit már régebbről ismert, s aki elcsábította magához tanulni és dolgozni. A Budapesten, illetve az Ócsán nála eltöltött egy év kemény inasidőnek minősül, ugyanis a Mezőtúron tanult mester azt a magasfokú, hagyományos felkészítési metódust adta át, melyben ő maga is részesült. Ennek első lépése egy utasítás: hozz a bányából agyagot, s taposd meg... Fiatal tanítványa rendszeres résztvevője a tokaji művésztábornak, ami ugyancsak alkalmas arra, hogy a legapróbb fogásokat, sőt a külföldi példákat is megtapasztalhassák.

Hihetetlenül összetett tudomány a fazekasság. Nem is gondolná az ember, mennyi ismeret kell az anyaggal bánni tudáshoz. S bár csak néhány órát beszélgettünk, ez erre rájönni elég volt. Agyag nagyon sokféle van, mind más-más tulajdonsággal rendelkezik, s különböző színűek — létezik például fehér. Tudom, után hangzik, hogy a korongozáshoz csak korongozni kell tudni, ám a java csak azután jön, mert hiába kifogástalan a forma, ha a mázazás nem megfelelő, ha lefolyik, ha felhólyagosodik, ha túl híg, ha túl sűrű, ha kevés, ha sok. Innen kezdve kell tudni egy „csipetnyi" kémiát, hiszen ez az oxidok és az olvadásfokok világa, s majd aztán, amikor be kell kúszni-kapaszkodni a kemencébe, akkor szükségesek a fizikai, főleg a hőtani tudnivalók. A „zsengélés" után újabb forró időszak következik, hosszú-hosszú órák, akár 8-9, s 900-1000 Celsius-fok. Engobozni (amikor a fehér csíkok felkerülnek mondjuk a kancsó szájához) közvetlenül mázazás után kell, s szintén a bőrkemény állapotban történik a fülezés, az esztergálás (nem lehetetlen, hogy a műveleti sorrendeket felcseréltem!).

Mint minden kézművesmesterségnél, itt is vannak titkok, melyeket sok-sok gyakorlat, kísérletezgetés előz meg. Nem mindegy, mondjuk, hányszor égetnek egy tárgyat, mikor veszik ki, s aztán miféle boszorkánykonyhán mi mindent bűvészkednek vele. Hiszen a folyamat bármely stádiumában végtelen a variációk, a kezelési lehetőségek száma. S ez benne a fantasztikus, a kimeríthetetlen változatosság, a játék, az egyediség varázsa.

A munka szerszámigényes. Az ügyes eszközöket, így teszem azt a fakéseket, a papa készítette, aki maga is igen kreatív, s ha saját munkája megengedné, bizonyára egész nap a műhelyben tenne-venne. Ő építette az elektromos korongozót is. De nemcsak a család anyagi, fizikai segítsége kell a sikertelenségekkel, kezdetben kudarcokkal is hamar találkozó kezdő pályáján a boldogulásához, hanem a lelki, érzelmi támasz, a biztatás, az inspirálás is, aminek Gyarmatiék nincsenek híján. A csinos műhely-üzletben minden készen áll, amire szükség lehet, s a két fiútesó, de az egész család természetes anyagokkal veszi körül magát.

A használati tárgyak alkotják Judit fő profilját — ezen belül az eredeti-hű népművészeti- és az úgynevezett ősedények (natúr, vésett geometriai mintákkal), valamint a saját ötletekből született modernek, melyek ötvözik a tradicionális technikát, ám megfelelnek a modern kor igényeinek, ízlésvilágának is. Most tudtam meg, mennyire más az íze a cserépedényben megaludt tejnek, az abban savanyított káposztának, s hogy vannak olyan anyagból s módon készültek is, amikben bátran lehet sütni-főzni, s hogy milyen az aromaedénykék finom sziluettje.

Engem ezen alkalmazott művészeti ágban is a hozzáadott érték izgat, a megremegő kéz nyoma, az élvezett szépség látható élménye. Ez szerintem is sokkal fontosabb annál, semminthogy a darab kifogástalan, tökéletes, hibátlan legyen. Nem tudtam, hogy ilyen tárgyakat ma már öntenek is, pedig ebből van a legtöbb az üzletek polcain. A fazekasmunkák árát a magas anyag- és energiaköltségek, az értékét a már elsoroltakon túl a munkaigényes apró részletek adják. Egy korongozott csupor, egy felülfüles tejesedény, egy váza belseje vonalas, hiszen ujjakkal képtelenség teljesen sima felületet produkálni. Az igényes munka alja nem egyszerűen elvágott, hanem finoman munkált, akár rovátkolt, esztergált. S no és még egy nagyon lényeges láthatatlan momentum: nem a tárgy, hanem az ember a cél.

Elvenni és hozzátenni — ki mit, miből, mennyit, ez a fazekasság csínja-bínja. Jó érzék, s egy adag kreativitás kell ahhoz, hogy valakit az a ritka szerencse érjen, mint ami Gyarmati Juditot, hogy a hobbija a munkája. A jelenlegi örömforrás talán egyszer megélhetésének alapja is lesz.

Újabb sényőiek Nyíregyházán

Capatina, Varró, Herczeg és Tóth az NYFC-é ● Barna, Paulik és Lelt a Sényőé

Nyíregyháza (B. T.) — Tegnapi számunkban azt ígértük, hogy hétfőre derül ki végleg, kikkel is kezdi el a felkészülést a Nyíregyházi FC NB II-es labdarúgó csapata. Azt már készpénznek vehettük, hogy Sényőről Capatina, Nyírbátorból pedig Unchiás a nyíregyháziakat erősíti majd, ám Tóth János szakmai igazgató pénteken újabb bejelentéseket tett.

Bagoly: „Borzasztó nehéz volt a döntés meghozatala" Balázs Attila felvétele

— Elöljáróban annyit szeretnék elmondani, hogy az utóbbi időben olyan vélemények alakultak ki a megyében, amely szerint labdarúgó-szakosztályaink nem nagyon segítik egymást — így a szakmai igazgató. Most azonban egy újfajta helyzet alakult ki, amely ennek merőben ellentmond. Csütörtökön megkeresett *Tóth Sándor*, a sényőiek exelnöke és felajánlott nekem három játékost. Kaptam körülbelül öt perc gondolkodási időt, ezalatt megkérdeztem *Pehely Zoltánt*, az FC Sényő elnökét, hogy valóban elengedik-e *Varrót*, *Herczeget* és *Tóth Kornélt*. Nem akartam ugyanis, hogy olyan hangulat legyen a köztudatban, amely szerint elraboljuk az amúgy is bajban lévő újonc értékeit. Pehely úr megerősítette, hogy a játékosok valóban eladók, így a következő döntés született: Varró végleg, Herczeg pedig a bajnokság végéig kölcsönben a miénk, Tóth K. nálunk alapoz majd és ott fog játszani, ahol egyéni szponzora, nevezetesen Tóth Sándor meghatározza. Hozzá kell tennem, hogy nagyon sajnálom azt, ami Sényőn történt, és nem is akartunk beleavatkozni ebbe a folyamatba, de olyan lehetőséget kínáltak fel nekünk, amelyet szerintem senki sem hagyott volna ki. Ezért köszönettel tartozunk Tóth Sándornak, ő ugyanis értékeit nem akarta elkótyavetyélni, hanem felajánlotta nekünk.

❐ *Tovább bővült tehát a játékoskeret. Hány labdarúgó kezdi majd a felkészülést?*

— A szűk kerethez tizennyolc játékos tartozik majd, a bővebbhez huszonkettő. Capatináért cserébe *Paulikot* és *Leltet* — ő annak ellenére, hogy ősszel Kisvárdán játszott, a mi tulajdonunk volt — végleg, *Barnát* pedig a bajnokság végéig kölcsönbe adjuk. Varró érkezésével *Körmös* valószínűleg távozik, a kapust felajánlottuk a Sényőnek, amennyiben ott nincs rá szükség, akkor visszatér Nyírbátorba. *Ádámszkit* is felkínáltuk a sényőieknek, ám a csatár Rakamazon kezdi meg a tavaszt. Ezenkívül előszerződést kötöttünk a rakamaziak középpályásával, *Illés Norberttel*, aki júliustól a mi játékosunk, de már most velünk alapoz majd. Ennyi tehát a változás, és ez már véglegesnek tekinthető. *Bagoly* ügyével kapcsolatban annyi a fejlemény, hogy a debreceniek letették elénk konkrét ajánlatukat, amely nagyon közelít a mi elképzelésünkhez, így minden valószínűség szerint a Lokinál folytatja a fiatal játékos.

Tóth Sándor, a sényőiek egykori elnöke a következőket tette hozzá az elmondottakhoz: — Olyan helyzet állt elő Sényőn, amelyet finoman fogalmazva is nevetségesnek tartok. Én fél év alatt ugyanis tizenegy labdarúgó játékjogát vettem meg, amit térítés nélkül felajánlottam a klubnak. Ekkor hibáztam, hiszen a jelenlegi vezetés kötelez arra, hogy újfent vásároljam meg a játékosokat. Tulajdonképpen szabályosan járnak el ezzel a követelésükkel, ám ezt nem tartom etikusnak, ugyanis a tavalyi évben a klub költségvetésének nyolcvan százalékát saját zsebből álltam. Úgy gondoltam, hogy az NYFC-nek felajánlott három játékos a legtehetségesebb a tizenegyből, így nem véletlen, hogy éppen ők kerültek a megyeszékhelyre.

Közben igen nagy volt a sürgés-forgás a klub irodájában, hiszen a játékosok sorra érkeztek járandóságukért. Ott volt a távozófélben lévő Bagoly Gábor is, aki búcsúképpen a következő nyilatkozatot tette.

— A döntés meghozatala borzasztóan nehéz volt. Szívesen maradtam volna, ugyanakkor vonzott az elsőosztály kihívása is. Azt sem hagyhattam figyelmen kívül, hogy az utóbbi időben a közönség egy része elég rendesen kikezdett. Tehát nemcsak magamnak, hanem ellendrukkereimnek is bizonyítani szeretnék, hogy megállom a helyem a magasabb osztályban is. Ugyanakkor azoknak, akik csak azért járnak ki a mérkőzésekre, hogy a csapat játékosait becsméreljék, tudomásul kell venniük, hogy ilyen hangulatban a játékosok egy része elvágyódik majd innen.

Mozgalmas volt tehát a péntek délelőtt az NYFC irodájában, fontos, a jövőt is alaposan meghatározó bejelentésekkel. Hétfőn egy órakor találkozik majd a keret, és egyelőre az is problémát okoz, hogy azt a huszonhét játékost, akik a stadionban kezdik meg az edzéseket hány öltözőben fogják elhelyezni...

Feljutni és fiatalítani

Szenzációs őszt produkáltak az újonc apagyi asztaliteniszezők

Apagy (KM) — Az elmúlt évben látottak alapján egyértelműen leszögezhető, hogy hosszú idő után végre megpezsdült valami a megye asztalitenisz-életében. Több csapatunk szerepel az NB III-ban, a felsőbb

Edzőcsere

Budapest (MTI) — *Garaba Imre* irányítja a tavaszi idényben az MTK legénységének szakmai munkáját. Az egykori nagyszerű válogatott futballista '96. június 30-ig lesz a kék-fehérek szakmai vezetője.

GYARMATHY János (festő)

A tatabányai Kertvárosi Galériában volt kiállitása

WEHNER Tibor: Müvészeti krónika. =
Uj Forrás, 1986. 1.sz. 62.p.

M.D.K.

Garmathy József, építés

és Markó József közös terve 5000 p-ös első díjat nyert a miskolci vágóhíd pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1941. LXII. évf.

Jun. 11. sz. 5. old.

Gyarmathy Mihály

Született Budapesten 1908. január 13-án, rendező, díszlet és jelmeztervező. A budapesti Iparművészeti Főiskolán végezte tanulmányait mint keramikus, majd grafikus, végül díszlettervező.

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969. 167 l.

Gyarmathy Miklós

Pályáját a Kisfaludy Színházban kezdte, ezután a Fővárosi Operettszínházban, a Nemzeti Színházban és a Városi Színházban dolgozott. 1933-ban Párizsban telepedett le.

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969.

167 l.

Pjarmathy Miklós

Párizsban a Folies Bergère világhírű revűszínház igazgatója (művészeti), rendezője, díszlet- és jelmeztervezője. 1961 óta Las Vegasban is ő rendezi a Paris-Folies revüt.

Hont Ferenc-Staud Géza: Színházi lexikon, Budapest, 1969. 168 p

Michel Gyarmathy

Petőfi-estet rendeztek vasárnap az észak-franciaországi Tourcoing-ban, az est színpadképét tervezte a művész.

Magyar Nemzet, 1973. ápr. 19.

GYARMATI Mihályné építesz

Kőszeg, Szt. Imre plebániatemplom
felújítása 1986

Barisku 1995 55

s Károly Megyei Könyvtár, 1986. A kat. össze- Edit. Veszprém, 1986 17 p., ill. (Kisgrafikai)

lyörgy: Cseh Gusztáv kolozsvári képíró. = Éle- 986, 6. 562-565. ill.

SOMEGI György: Pantheon és Libellus pictus. Cseh Gusztáv képíróról. = Kortárs, 30, 1986, 9. 109-111. ill.

1619. Csekovszky Árpád

CSEKOVSZKY Árpád keramikusművész kiállítása, Bp., Dózsa György Művelődési Központ, 1986. augusztus 20. - szeptember 2. Bev. Csesznik Zoltán. Bp., 1986 16 p., ill.

1620. Csernus Lajos

-s.: Művészettel a gyermekfaluért. = Vasárnapi Hírek, 1986. március 30. 7.

1621. Csete György

ANTAL Anikó: Zöldépítészet [beszélgetés]. = Népszabadság, 1986. november 7. 10.

MONSPART Éva: A közvetítő. [beszélgetés]. = Nők Lapja, 1986. december 20. 44-45. ill.

1622. Csete Ildikó

CSETE Ildikó iparművész kiállítása, Bp., Iskola Galéria, 1986. február 10-28. Bev. Kemács Gabriella. Bp., 1986 6 p., ill.

1623. Csics Miklós

ZAJZON Géza: dr. Csics Miklós (1928-1985). = Magyar Építőművészet, 1986, 1. 57. ill.

1624. Csik István

CSIK István, Vác, Hincz Gyula Állandó Gyűjtemény, 1986. május 27. - június 29. Bev. Láncz Sándor. Vác, 1986 6 p., ill. Hincz Gyula Állandó Gyűjtemény kamarakiállításai, 4.) **ism.** BAKONYVÁRI M. Ágnes: Csik István kiállítása. = Új Tükör, 1986. szeptember 21. 3.

1625. Csikós András

Gyarmathy, Michel, [díszlettervező]

A színpadképet tervezte
az ápr. 14-i ünnepi estre.

— : Petőfi-est Párizsban 1.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. ápr. 11.

Gyarmathy Miklós

Stella Adorján: "Régi orfeum" cimmel a Fővárosi Operett Szinház előadásáról közölt kritikájában mondja a müvészről: "a rendkivül tehetséges diszlettervező minden dicséretet megérdemel."

Délibáb, Bp. 1932. márc. 19. VI. évf. 12. sz. 14-16. lap.

Gyarmathy Miklós

Kristóf Károly: "A nyitott ablak" c. szindarabról szóló kritikájában igen kiemeli a müvész diszletterveit, amelyeket a Fővárosi Operett Szinház előadásához készitett.

Délibáb, Bp. 1932. febr. 13. VI. évf. 7. sz.13-16. lap.

Gyarmathy Miklós

Nagy Endre: "Nem divat a szerelem" c. kabaréelőadásáról számol be Forró Pál. Kritikájában külön kiemeli a meglepően szép szinpadképet, amely kis helyen is nagyszerü térhatást ért el.

Délibáb, Bp. 1932. szept. 17. VI. évf. 38. sz. 9-11. lap.

Gyarmathy E. Miklós

"Csodálatos diszleteivel ragyogó himport adott a "Pillangó"-nak, -irja Szilágyi Ödön, a Fővárosi Operett Szinházban bemutatott darab ismertetésében.
A müvész gazdag fantáziáját, müvészi izlését külön kiemeli.
Kardos Andor-Szenes Andor-Szilágyi László operettja.

Délibáb, Bp. 1931. okt. 3. V. évf.
4o. sz. 16-18. lap.

M.D.K.

Gyarmathy Miklós

Stella Adorján: "Akikkel találkoztam..." cim
mel ir a külföldön élő/művészekről.
magyar/

A művész a Folies Bergère "igazgató-ren-
dező-szerző-diszlettervezője"-irja róla Stel
la Adorján beszámolójában.

Szinház, Bp. 1947. juli. 29-aug.4. III.évf.
31. sz.

M.D.K.

Gyarmathy Miklós

A párisi Folies Bergère igazgatója, rendezője, szövegirója és diszlettervezője. Revüinek ferde siku diszleteit őmaga tervezi. Egyik ilyen diszletét "Vadászjelenet" cimmel bemutatja a lap. Itthon a "Kihajolni veszélyes c. darab ferdesiku szinpadképeit tervezi. Az Operettszinház nyitó darabjában is ő mutatja be és tervezi ezeket a ferdesiku diszleteket. A párisi Operában a partizánharcokról készült élőképéért francia állampolgárságot ajánlottak fel neki, de ő magyar állampolgár maradt.

Szinház, Bp. 1947. juli 22-28. III. évf. 30. sz. /A lap tévesen juli.29.-aug. 4-re dátumozott./

MDK

Gyarmathy Miklós, festön.

a Folies Bergère díszlettervezője.

Egy kis szemle a párisi magyar művészet felett.-Az Est. 1939 jun. 21. 8.l.

GYARMTAI Sándor épitőmester

Kisnamény, reft.1907

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II.köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991 687., ill

EGYSÉGES KÖZSÉGI POLGÁRI PÁRT

TELEFON: AUT. 12-9-04 V., AKADEMIA-UTCA 3

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

özv. Szentiványi Gyula urnak
urnőnek

BUDAPEST

I. Lenke-tér 7. II. 4.

Grelmis Lukács

festő

l.

Szabadművészet

1949. 340-l.

Gyelmis Lukács

lásd

= önarck, élet

Pipics Szász

196, 197. l.

Gyelmis Lukács

1924/25 I., 1925/26 I

Ferképzomfoiskèvk

88.l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Gyelmis Lukács

Festő

cvod

Szer Délvidéki

280. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Gyelmis Lukács

cl.

Szépmüvèszet

1943. 94. l.

Stephen

Szelmiss Lukács

l.

Szépmüvészet
1943.92.l.

Gyelmics Lukács, sz. 1899. Szabadka

Csendélet, olaj
Füzfák, olaj
Önarckép, "
Patakrészlet, "
Gyermekfej, "
Pásztorkunyhó,"

Délvidéki Szépmives Céh I. Bpesti kiáll. Mübarát 4o. kiáll. 1943. márc.

Gyelmis Lukács

Szabad Művészet, 1947

kiállítások.

I. évf. 5. sz. 89-90. o.

Taraszi Tárlat. /V. V./

Gyelmis Lukács festő

Szabad Művészet, 1949.

III. sáf. 7-8. sz. 339.-340.o.

Kiállítások. Végvári Lajos beszámolója:

Csoportkiállítás a K. Sz. Sz.-ben.

GYELMIS LUKÁCS

Ada arcképe. Olajfestmény.

Művészeti Hetek Pécs

1941

I.

METSZETEK

MDK

Gyelmits Lukács festő

A Képzőművészek Szabadszakszervezetében rend. kiállitáson szerepelt műveivel.

R.V.: Nyolc fiatal művész

Kis Ujság 1949.jun.18.

M.D.K.

Gyelszky (Glucsik) András

cerì ác

1771-től Gyelszky - később
1790-ig Glucsik néven szerepel
az adóösszeírásokban.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 334. old.

Gyémánt József M.É.K.

Részt vett a pályázaton. 15 000 Ft-os megvétel

Társtervező: Ákoda Lajos, Derecskei Zoltán,
Kurucz József, kiss. D. Gusztáv, Lehr Ferenc.

Repr.

A Budapesti Nemzetközi Vásár főpavillon tervpályázatáról

Magyar Építőművészet 1963/5. 3. -7.8.1.

Gyelmis Lukácsné

Szabad Művészet 1949

III. évf. 6. sz. 263. o. Kiállítási Naptár.

Gyelmisné, fehér Etel festő

Szabad Művészet, 1949.

III. évf. 7–8. sz. 339.–340. o. Kiállítások. Végvári tajos beszámolója: csoportkiállítás a K. Sz. Sz.-ben.

Gyelmis Ágnes rajza

Magyar Gyé, 1977. febr. 3.

Gyelmis Ágnes

rákban.

sült Államokban.

A HŐMÉRSÉKLET TEGNAP 13 ÓRAKOR

Gyzélmis Lukács

Gyermektej, olaj

Müvészeti Hetek Ungvár

1941

Gyelmis Lukács
festő
Pesthidegkút
Lomb u. 50.

tr. 1899. tabadka

MKSz 1947

Gyelmis Lukács (1)

gyűjt.-kiáll. a bükki
művésztelepen Egerben
1926 dec. 16-26.

A Bélkő alatt, Borongós
télutó, A Csurgó (Mátra),
Cigánytanya, Erdei út
őszel, Nyárfák, Sirok
vára, Reggeli napsü-
tés, Tél a Mátrában,
Őszi napfény, Piszkés
tető (Mátra), Sirok
utcarészlet, Mátra-
galyatető, Nyári
tájkép, Télutó hangu-
lat, Of., Őszi fák,

Erdő szele, Ősz a Bükkben,
Őszi hangulat, vízf., Gyön-
gyösi utca, Gránátos-
Solymosi öreg templom,
Parkrészlet, A templom,
Jászberényi városliget,
Galyatető felhőkben,
Csőszház, Kápolna, Est-
hangulat, Kistemplom,
Vízimalom, Őszi rajz.

Gyelmis Lukács, f

Szabadka, 1899 szept. 28

Képe Föisk 1924-26 / Firenzei akad 1929-30

Bukki művtelepen Egerben

Miall: Bp, Milano, Brescia, Mantova, Firenze, Venezia

1944. nyvidéki művtelep 10 évig blaszorg-ban klt, ahol számos Miall. on vett részt.

1947. Pestkid

6,00							
2,70			2,70				
3,50			2,35				
5,90							
45-			5 05				

isszaküldeni. hanem azt a fizetőhelynek kell egy úgyneveze
őrizni.

postatakarékpénztári csekkszámlára kell visszafizetni
szegeket az igényjogosultak átvették

év Szeptember hó 1-én.

Saláth Jeremi

megbizott tisztviselő.

GYELSZKY /Glucsik/ András egri ács. 1771-től az egri adóösszeirásokban Gyelszky, később 179o-ig Glucsik néven fordul elő.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Gyelmis Lukács

Bemutatott műve:

124. sz. „Bendélet," olaj

Balogh J.: A „Magyar Képzőművészetért". I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

111

Gyelmis Lukács, festő

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr. Tompa Kálmán nemzeti érdekű gyüjteményét. A 19.-20.sz. magy. képzőművészetének keresztmetszete. 388 mü, 180 művé Gyelmis egy művel szerepel. 227.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

MDK

Gyelmis Lukács, festö

Önarckép. Olaj.

Műcsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat. 9.1.

MD K

Gyelmis Lukács, festö

Házak a dombtetön. Olajf.

Mücsarnok. IV. Képzömüv. kiáll. "A Magyar Müvészetért".
1943 máj. 16-3o. Kat. 12.1.

M DK

Gyelmis Lukács, festö

Ott kel fel a nap.
/A szocializmus felé./ Olf.

Mücsarnok.- I.M.Képzöm.Kiáll. 1950. Kat.4.1.

GYELMIS LUKÁCS

412. Csendélet. Olaj.
414. Női arckép. "

KMTárs.Magyar Művészetért kiáll.194o-41. 17.old.

MDK

Gyelmis Lukács, festö

Ada.

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll. 1940.II.-III
Kat.32.1.

Gyelnis Lukács, festö MDK

Budavár, 1953. Olf.

Mücs.-IV.M.Képz.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat. 7.1.

Gyelmis Lukács MDK

Házak a dombtetők, olf.

Műcsarnok 1943 A magy. művészetért c.kiáll.

Gyelmis Lukács MDK

Reggeli napfény

Mücsarnok 1942-43 téli kiállitás

Gyelmis Lukács

MDK

Havasi pásztorkunyhó, olf.

Műcsarnok 1942 [redacted]

A magyar művészetért c.kiáll.

Gyelmis Lukács MDK

Nyugalom

Mücsarnok 1941-42 téli kiállitás

Gyelmis Lukács

MDK

Csendélet

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállítás

Gyelmis Lukács MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1940 A magyar müvészetért c.kiáll.

Gyelmics Lukács

MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Gyelmis Lukács MDK

Tavaszi hó

Mücsarnok 194o tavaszi tárlat

Gyalmis Lukács MTA

Tavaszi hó

Miscsarnok 1940 tavaszi tárlat

S. Gyelmis Lukács MDK

Tavasz

Mücsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Gyelmis Lukács MDK

Csendélet

Mücsarnok 1941 Téli kiállitás

Gyelmis Lukács

Ada

Műcsarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

Gyelmis Lukács MDK

Utcarészlet

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi Tárlat

MDK

Gyelmis Lukács, festő

Alvó gyermek. Olf.

Föv.Kpt.-MKSzS/Z.-II.Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márd.16.-
ápr.6. Kat.11.1.

MDK

Gyelmis Lukács, festőm.

Reggeli napsütés. Kiemelve.

Bükki Művésztelep Kiállítása Egerben.-Nemz.Ujs. 7.
1926.dec .21.
U 4269

MDK

Gyelmis Lukács

A Képzőművészek Szakszervezetében rend.kiáll.-on szerepelt.

Cikk: Kiállitások

Világ 1949.jun.23.

Gyelmis Lukács

Csendélet, olaj
Női arckép, olaj

"A Magyar Művészetért" Képzom.Kiall.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec. 15 - 1941 Jan.12. 17.I.

MDK

Gyelmis Lukacs

Csendélet, olajf.

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.-7.-Jul.28.-ig
11.lap

Gyelmis Lukács

„Ott kel fel a nap" c. fest-
mény (emlétve.)

~~Figyelő~~ Kis Újság, 1951, ápr. 26.

Gyelmis Lukács

Kiákít

Uj M. 1942. IV. ip.

9.650-51 Müvészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

rök utáni állapotát rögziti.

Müvészettörténeti Dokumentációs

Központ

Gyelmis Lahács

Kiáltit

NÚ. 1942. IV. 18.

zpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
pzőművészeti Élete"
mely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

iadványai közül kapható
k 1954-55."
zpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

k 1956-58."

a Művészettörténeti Dokumentációs

Gyelmis Lukács

Önarckép, olaj, 40 x 55 cm

Budapest Műsarnok Kiállítása 1957.
Kat. nest. Kisdéjiné Kirimi Ivén.

9

Gyelmis Lukács

kiállitott festménye:

Önarckép, olaj, 40x55 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

9. l.

MDK

Gyelmis Lukács

Csendélet, olaj

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 11 l.

MDK

Gyelmis Lukács „festő"

Fiam arcképe Of. -

Mücs - Tav. tárl. 1952 máj. 10 - jun. 4. - Kat. 8. l.

Gyelmics Lukás MDK

Ott kel/ fel a Nap, olf.

Mücsarnok 195.I. Magy. Képzőm. Kiáll.

Gyelmis Lukács festő

Szerepel a Bükki Művésztelep

III. Kiállításán Egerben

Nemzeti Lipság 1926 XII. 21.

Gyelmis Lukács

MDK

Fiam arcképe, olf.

Mücsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

GyelmisLukács MDK

Budavár, 1953.olf.

Mücsarnok 1953 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Gyelmics Lukács

MDK

Rajzoló gyerek, olf.

Miccsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Gyelmis Lukács

Utcarészlet

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

MDK

Gyelmis Lukács festőművész.

x: Délvidéki művészek kiáll. Pest, 1943. május.
2o. 5 l.

MDK

Gyelmis Lukács festőmüv.

Csendélet

Füzfák

Önarckép

Bihari S: Bácskai művészek bemutatkozása.

Délvidéki Magyarság, Szabadka, 1943. márc. 19.

Gyelmics Lukás MDK

Önarckép, olf.

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

MDK

Gyelmis Lukács

Tavaszi hó.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 23.l.
Mücs.

Cyclonia maxima

Tavaresi Mc.

Tavaresi Terlet. 1910. Apr.-Maj. 25.1.
Micr.

Gyelmis Lukács

MDK

Az első Magyar Képzőművészeti Kiállításon szinte az első órákban elkeltek az ő művei.

Zsolt Ágnes: "Én még ilyet sohasem láttam..."
Magyar nemzet. 1950. VIII. 27.

MDK

Gyelmis Lukács

Nyugalom.

KMTárs kiáll. 1941. dec. MUcz. 2o. 1.

MDK

Gyelmis Lukács

Csendélet

KMTárs kiáll. 1941. dec. Műcs. 13. 1.

M.D.K.

Gyelmis Lukács

581. Ada.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója
Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 32.l.

MDK

Gyelmis Lukács, festő

73. Havasi pásztorkunyhó. Olf.

Bp.Műcs.-"A Magyar Művészetért". Képzőmüv.Kiáll. 1942. jun.6.-22. Kat.7.l.

MDK

Gyelmis Lukács festőmüv.

Patakrészlet

Gyermekfej

Pásztorkunyhó

Bihari S: Bácskai művészek bemutatkozása.

Délvidéki Magyarság, Szabadka, 1943. márc. 19.

Gyelmis Lukács Testémlv.

Patakrészlet

Gyermekfej

Részletkinyhó

Gyelmis Lukács

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 6. sz. 263.o. Kiállítási Naptár.

GYELMIS LUKÁCS festő
Szabadka, 1899

Művészeti tanulmányait a budapesti és firenzei akadémiákon végezte Rudnay Gyula és Gallileo Chini vezetésével. 1929-39 között Olaszországban élt, ahol számos önálló kiállitást rendezett. 1942-ben Ujvidék város nagy ezüstérmével tüntették ki, 1963-ban Palestrinában nyert diszoklevelet.-Művészetében érdekesen keveredik a franciás impresszionizmus az olasz novecento klasszicizmusával. Foltszerüen felrakott, a fény- és árnyékhatások ellentéteire épitő szinkulturája erőteljes, plasztikus hatást kölcsönöz képeinek. Előszeretettel festi a budai várat, az itteni ódon utcák, udvarrészletek avatott ábrázolója.

Művészéletrajzok 1975

MDK

Gyenes Gitta

e.a: Gy.G. és J.D. festményei.
Koll. kiáll. Tamás Galéria. Ujság, 1937. márc. 6.

Gyémánt Ldonló
festőművész

- Hát akkor ennyit az eredetekről. Most menjünk tovább! A helyszín tdát Benkő László lakása, mely a Rákóczi uton van. És, hogy kik vannak jelen, azt ő fogja elmondani, segitségemül. Hiszen ott én vagyok a riporter, jéllehetitt vagyok.

- Jó! Na most anélkül, hogy ünneprontással kezdeném, azt kell mondanom, hogy egy házibulinak nem tesz jót az ilyenrádiós várakozás, mert egyszerüen nem tudnak az emberek igazán feloldódni, mert egész végig a müsort figyeltem, azt, hogy mikor kezdődik a kapcsolás.

- Tehát a müsorra ez hizelgés.

- Valahogy azért mi is szolgálunk egy poénnal, annyit, közelebbit nem mondunk, csak annyit, hogy a Rákóczi uton vagyunk. Az egyik vendégünk Dr. Rákóczi István, aki a család egyik nagyon régi barátja, pontosan azért, mert a lányom mála született. Ő docens, és ez a házibuli annyiban rendhagyó, hogy ebben a felállitásban, még együtt nem voltunk. De részint együtt voltunk, ebben a lakásban azt hiszem viszont már nagyon régen. A másik

1984. márc. 19. Petőfi 20.35 /V Gné/.
Hétfő este Posten és Budán

vendégünk, tehát Rákóczit már mondtam, a családjával, a másik vendégünk az természetes, az Omegából is van, Molnár Gyuri, és utoljára, de nem utolsó sorban, meghivtuk a családi bulira a Gyémánt Ladit és a Kárpát Évát. Na most,

- Ők házaspárok, hadd tegyem hozzá.

- Igen, mind a ketten festőművészek, és a történetünk szintén az Egyetemi Szinpad idejéről indult, akkor barátkoztunk vagy ismerkedtünk össze, illetve az Eötvös Klubban találkoztunk először, nekik ott volt ha jól emlékszem az első kiállitásuk. És mimár ott zenélgettünk, az Omegával. Na most évekig nem találkoztunk, és most talán másfél-két évvel ezelőtt, vagy talán valamivel több, hogy ujból találkoztunk, és felelevenitettük ezeket az időket, régi emlékeket. És igy született az az ötlet, hogy az Omega 11-es lemezboritót, azt megfestjük. Na most, most ragadom meg azt a pillanatot, amikor megköszönöm, hogy megcsinálta ezt a festményt, mert látod ilyen az élet, hogy még azóta egyetlen egy percig nem volt arra lehetőségünk, hogy utána találkozzunk, és tényleg mód legyen arra, hogy megköszönjem ezt a festményt.

- Hát én tulajdonképpen hálás vagyok ezért a lehetőségért, amit kaptam, megfesthettem ezt a boritót. Mindig is vágytam egy ilyen feladatra, nem beszélve arról, hogy pont az Omegának. Meg amugyis késtem. Mert, ha jól emlékszem, 1970-ben, már mi tárgyaltunk egy lemezboritóról, csak akkor éppen abból nem lett semmi, hál Istennek ez sikerült, és azt hiszem elég jó lett.

- Igen. Na most lehet, hogy jó kérdés, de lehet, hogy teljesen mellébeszélek. Találgattuk azt, hogy abban a festményben, vannak ilyen csigák. És lehet, hogy ezt az Éva festette? Nem?

- Nem, az egészet Laci festette.

- Igen. Mert egyszer az elefánt mondta igy,

-Hadd szóljak közbe, hogy az elefánt, az elefánt?

- A Molnár Gyuri,

-Ezt nem tudtam.

- Igen. Szóval a Molnár Gyuri azt mondta, hogy ő pontosan tudja azt, hogy Éva tudja ezeket a csigavonalakat ilyen szépen festeni, biztos az ő munkája.

- Nem, semmi közöm nem volt hozzá.

- Mikor egy ilyen lemezborító készül, akkor azok, akik nemének alemezen, nem szólnak bele ebbe az ügybe, komolyabban?

- Hát hogy mondjam, nagyon nem szólunk bele, mert beszéltünk azt hiszem mindent, ami ugy éreztük, hogy ránk vonatkozott. De ez égy érdekes dolog volt, legalábbis számomra, nem tudom, hogy kinek árulok el valami ujdonságot, de minden képről festett le. Tehát nem kellett modellt ülni, nem kellett ezzel különösebben foglalkoznunk, Ami számomra érdekes volt, hogy saját magad készitetted a fényképeket. Tehát nem egy fotós jött, aki az általad adott instrukciók alapján készitette a fotót, hanem magad készitettél olyan beállitásokat, amiből tudtad, hogy hogy akarod kihozni a karaktereket, vagy az arcokat.

- Nézd, tulajdonképpen ez a gyakorlat már régen kialakult nálam. Mert nem kifejezetten ilyen, hanem először a jazzkapcsolatom révén festettem olyan képeket amelyeknek jazz inditása vagy indittatása volt, na most ehhez nyilvánvaló, hogy nem tudtam használni , különösen akkor, amikor akcióban történik ez az egész, tehátmozgásban van, akkor azt sem fejben megőrizni, sem sehogy nem lehet, kénytelen voltam a fényképezéshez, mint eszközhöz, a skiccelés helyett felhasználni. Egyébként is sokkal megfelelőbb dolog, mint technikai eszköz. És én ha csak lehet, akkor a saját fényképeimet használom fel, akkor azért valami ködös elképzelésem már előre van, hogy mit akarok csinálni, természetesen nem egy-két fényképet csináltam, egy pár tekercs filmet, és abból válogattam össze azokat a mozdulatokat, kifejezéseket, fejeket, amiket feltudtam használni. Nem ebben az esetben, hanem már régebben is, hiszen a jazz-témára is festettem sorozatokat is, program-jelleggel. Tehát nemcsak lemezboritónak.

-Dr. Rákóczi Istvánnak hogy tetszik a lemezborító, ez, amelyikről beszélünk?

- Na erre mit mondasz?

- Ez egy fogas kérdés, még nem tanulmányoztam át, teljesen, ugyhogy azt hiszem, hogy a véleményemmel egy kicsit várni kell. Addig megnézem.

- Addig zenéljünk.

- Jó.

- Mi legyen az?

- Én azt hiszem, hogy a képekkel legyen kapcsolatos, és legyen a Kiállítás képeiből részlet. Jó? De nem a szinfónikus zenei felvétel, hanem arra gondoltunk, hogy esetleg mást válogatunk.

- Jöjjön!
Doktor urnak volt alkalma áttanulmányozni a festményt?

- Volt, volt. Tetszik. Nekem volt előbbi tapasztalatom a borító készítése, ugyanis Molnár Gyuri, az a szomszédom, és ilyen indittatásu az Omegával való kapcsolatom is. Ezzel együtt Benkőékhez, ahol elárulom, nemcsak a kislányt segítettem a világra, hanem közelebbről is tulajdonképpen, vállaltuk a keresztanyaságot és a keresztapaságot, ugyhogy a borító készítését azt én nyomonkövettem az elmult időszakban. Meg kell mondanom, hogy áttanulmányoztam, ez a legjobb.

- És jön a legujabb lemez is, annak is lesz nyilván borítója. Az uj lemezről annyit tudok Benkő Lászlótól, hogy egész nap rohangált, még a mai napon is, az utolsó pillanatok zajlanak a nagylemez megjelenése előtt.

A kiállítás megtekinthető: május 19-től május 9-ig, hétköznap 9-½6-ig, vasárnap és ünnepen 10-2 óráig.

A kiállítást rendezte:

KATÓ KÁLMÁN
festőművész,
• "MŰTEREM" művészeti vezetője

MŰTEREM
KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSAI
KUNSTAUSSTELLUNGEN
BUDAPEST IV.,
KOSSUTH LAJOS-U. 12.
FÉLEMELET • TELEFON: 189-554

Ha kiállításaink érdeklik, kérjük nevét a pontos címével olvashatóan a látogatókönyvbe beírni, hogy a jövőben állandóan küldhessük meghívóinkat nb. címére.

"MŰTEREM" TELEFON: 189-554.
KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSAI (KUNSTAUSSTELLUNGEN)
BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 12. (FÉLEMELET)

Bareza nyomda, Budapest, IV. Váczi-utca 40.

Gyenes Gitta

FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK *katalógusa*

Műterem 1943 máj

KATALÓGUS ÁRA 50 FILLÉR

		Ára P
1. A parkban	tempera	350.—
2. Nyugalom	„	600.—
3. Szabadban	„	600.—
4. Család	„	350.—
5. Séta	„	350.—
6. A muzsikus	„	350.—
7. Vízparton	„	350.—
8. Falu	„	350.—
9. Tópart	„	400.—
10. Forrás	„	400.—
11. A farm	„	350.—
12. Kirándulás	„	350.—
13. Nyár	„	350.—
14. A híd	„	400.—
15. Tisztás	„	350.—
16. Erdő mélye	„	350.—
17. A folyó	„	400.—
18. Nő lovakkal	„	450.—
19. A lovas	„	450.—
20. Két nő	„	450.—
21. Estefelé	„	450.—

		Ára P
22. Legelő	tempera	500.—
23. Faluvége	„	350.—
24. Fekete szamár	„	500.—
25. Szamárháton	„	500.—
26. Őzek	„	450.—
27. Pihenő	„	450.—
28. Udvar	„	350.—
29. Csecsemő	„	400.—
30. A szürke ló	„	400.—
31. Kék korsó	„	600.—
32. Tea	„	500.—
33. Gyümölcs	„	600.—
34. Virágcsokor	„	600.—
35. Mandolin	„	600.—
36. Alma és körte	„	600.—
37. Tangó	olaj	650.—
38. Liget	„	400.—
39. Akt	„	500.—
40. Udvari koncert	„	400.—

MDK

Gyenes Gitta festő

Érettségi találkozó
Füstös kávéház
Hangverseny
Jégpálya

pesti Napló képes mell. 1937. márc. 7.
képekkel

Nem kelszég!

Gyarmatpusztai

Sándor-Kastély

Kértes?

GYARMATPUSZTAL

GR. SÁNDOR-KASTÉLY, gr. Sándor Móricra vonatkozó emlékek, fegyverek, képgyűjtemény.

Lyékenyi ref. templom
és harangtorony
Somogy megye
XVIII. sz

l.

Ravasz Boriska:
A magyar állam és a
protestántizmus Mária
Terézia uralkodásának
második felében.
Bpest, 1935.

90 l.

Ø Gyebnár Mátyás

Kertész, a városi kertészet vezetője Békéscsabán.

1906. Piskitelepen stul. Békéscsabán járt iskolába az érettségi után a budapesti kertészeti tanintézetben jeleseu végzett 1928-ban. Állami és vármegyei ösztöndíjjal Franciaországban fejlesztette tudását. 1932. került a városhoz, ahol a 28 holdas kertészetet vezeti. Önálló virágkertészete és is virágüzlete van, melyet nővére vezet.

Márkus György: Békés vármegye. Bp. 1936. 568. l.

Gyejneka

Május 3-án nyilik a Műcsarnokban szovjet képzőművészeti kiállitás fenti művész munkáival részt vesz.

/"Anya" c. festménye a felvételen/

Esti Hirlap 98 sz. 1958. ápr. 27 2 old.

urban
urban
urban
urban
Gyarmati Zsolt
subfactor
flyer
menü pont
MŰCSARNOK
kunsthalle | budapest

dj lnuzok
megnyitó / vernissage: 2004. december 2. csütörtök 18.00
kurátor / curated by: Petrányi Zsolt
helyszín / venue: Műcsarnok Menü Pont, H-1146 Budapest, Dózsa György út 37.
megtekinthető / on view: 2004. december 3. - 2004. december 31. 10.00-18.00
telefon / phone: +36 1 460 7015
információ / information: http://www.mucsarnok.hu
http://www.zsgyarmati.hu

GYECSE ÁRPÁD

Művei szerepelnek a Szolnok Megyei Téli Tárlaton.

Auburn Tibor: Láttuk, hallottuk.

Petőfi Rádió, 1971. jan. 1.

Gyebrovszky János, [festő] 7 Dh

Szakkörben működő amatőr

Artner Tivadar: Újpaita művészet 2.1.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. jún. 15.

Gyebrovszky János MDK

A "Dnyeszter" indulásra kész, szén

~~[illegible]~~

Mücsarnok 196o.Képző- és Diszitőmüvészeti körök kiáll.

MDK

Gyáros László, ép.
Szül. Löcse, 1881-ben

Oklevél kelte: 1908
" száma: 4123

A m. kir. József Müegyetemen okl.-t, absolut.-t vagy okl. honositáat nyert épitészek névjegyzéke. 1873-1928-ig.
ÉI-ÉM. 17.1. 1931 jan.15.

Gyáros Péter [festő:]

[] GYÁROS PÉTER képeiből nyílt kiállítás a Hazafias Népfront II. kerületi székházában (II., Keleti Károly utca 22.). A tárlat, amelyet Oelmacher Anna művészettörténész nyitott meg, március 12-ig látogatható.

—:□ Gyáros Péter ... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. márc. 3.

Gyelmis Lukács

A Képcsarnok Vállalat szekszárdi üzletének terve 1974.-ben - első felében - Gyelmis Lukács kiállításának megrendezése.

-vj-: Elgondolták a Képcsarnok Vállalat szekszárdi üzletének tervei.

Tolna m. Népújság, 1973. dec. 11.

1976. III. 7. 11.43 N. Petőfi,
Láttuk, hallottuk

Gyáros Péter amatőr festő

A Hazafias Népfront II. kerületi székházában az elmult hét szombatján megnyilt Gyáros Péter amatőr müvész képeinek kiállitása. A fiatal müvész eredetileg matematikus. Bemutatkozása még azoknak is kellemes meglepetést okozott, akik már régebbről ismerték nem mindannapos tehetségét.. Müein nincs nyoma az amatőrségnek. Geometriai rendet teremtő képzelete szinte közvetlenül vall az emberi világról. Különös sajátossága ennek csak annyiban amatőr festészetnek, amennyiben egyelőre még nem fő hivatásban üzi a müvész, hogy pontos és bensőséges tud lenni egyszerre. Erőteljes colorizmusa és nagy tereket sejtető épitkezési módja, dekorativitása nyilvánvalóvá teszi hogy elsőrangu szinpadi diszleteket tudna tervezni Gyáros Péter. Örültünk bemutatkzásának.

Gyarós László

építész

12. 1881. Löcse

Bpesti műegy. okl. 1908.

Kismarty Lechner Jenő

közl.

1955. nov. 23

Gyaros László

építésmérnök

mav. műszaki

tanácsos

II. Filler u. 11.

Tel. 155-853

Bystárb. 1942. jan

pest, 1883.

Hazai müemlékek és régi épületmarad-
zéke. Miniszteri jelentés. o, K,
1870.

Házy E.: Detrekő vára a középkorban.

Häufler, J.V.: Album von Visegrád. F
13 K, 16 L, Pest, év nélkül.

Hegedüs János: A /nagybecskereki Kis
bor története. o, K, 113 L, Nagybe

Hegyi József: Hazánk történelmi neve
helyei és meglevő müemlékei. 8 o, F
gyös, 1903.

Heimler Károly: Soproni képeskönyv.

Gyarmos László

építészmérnök

Budapest.

Kilépett a Budapesti Mérnöki Kamarából.

MMÉE Kötl

1982. 27. l.

XVIII. sz.

Olasz festő: Sz. Antal és Pál a pusztá-
ban. Réz, 37 x 32 cm.

Mazzlaghy II. 145. szám.

— Eszményi táj:

Mazzlaghy II. 143. szám

Gyáros Kázló

építész

Szül: Kőcse 1881

Oklevelet nyert 1908

Nérjegyz műegyetem 8. C.

	894 —	
85 60	21 ~~31~~ 40	
		6 50
	5870 —	
453 ~~7~~8 95 60	6785 ~~31~~ 40	6079 ~~6~~7 —
54,011 60	54,011 6~~4~~0	
507 907 2~~8~~0	60797.00	60797 —

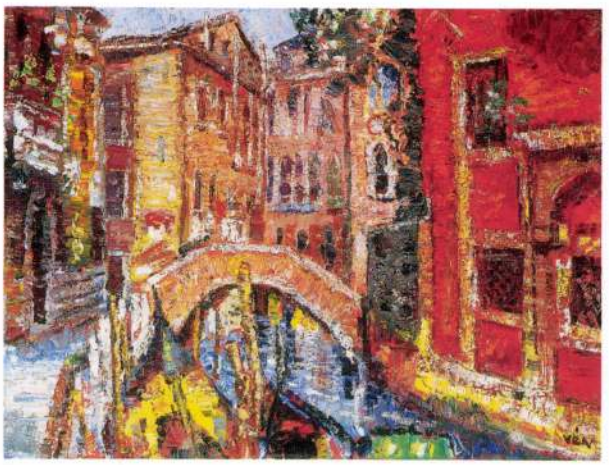

176

176 • VÉN EMIL (1902–1984)

Velencei részlet, 1975

60 × 80 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Vén
Kikiáltási ár: 180 000 Ft

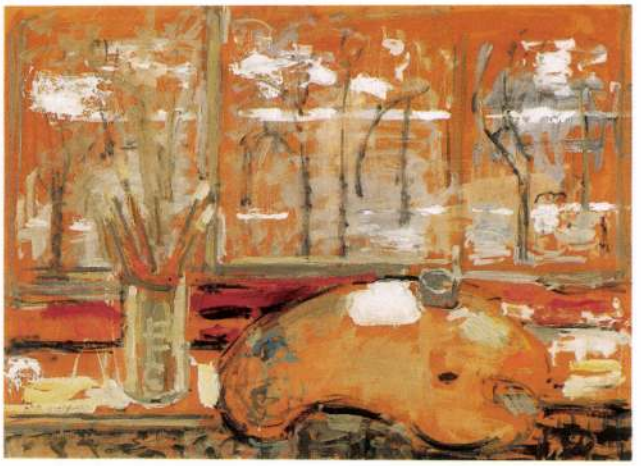

177

177 • GÁBOR MARIANNE (1917–)

Téli csendélet

70 × 100 cm
Olaj, karton
J. b. l.: Gábor
J. hátoldalon: 1963
Kikiáltási ár: 60 000 Ft

178 • GROSS-BETTELHEIM JOLÁN (1900–1972)

New York-i háztetők

30 × 25,5 cm
Rézkarc
J. j. l.: Gross Bettelheim
Kikiáltási ár: 35 000 Ft

Gross-Bettelheim Jolán tanulmányait a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, Berlinben és Párizsban folytatta.
1925-ben az Amerikai Egyesült Államokba költözött. *„1925 és 1955 közötti műveit alapvetően két nagyobb stíluscsoportba oszthatjuk: egyrészt az amerikai nagyváros élményét, […] feldolgozó művek csoportjára, másrészt a szatirikus figurális munkák csoportjára. […] az első csoportba tartozó művek – többnyire szénrajzok után készített litográfiák, rézkarcok és később pasztell rajzok – körében erős a szerkezetre koncentráló, az ipari környezet komor monumentalitását kihangsúlyozó „konstruktív" jellegű kompozíció. […] Az amerikai környezetben eltöltött három évtized munkássága szorosan kapcsolódik a kései dadaizmus Grosz-féle szatirikus, kritikai szellemű vonulatához, illetve a Neue Sachlichkeit hűvösen visszafogott, érzelemmentes, személytelen verizmusához […]"*
1987., Gross-Bettelheim Jolán válogatott grafikái, Kecskeméti Galéria, a kiállítás katalógusa, 4., 5. oldal

K. G.

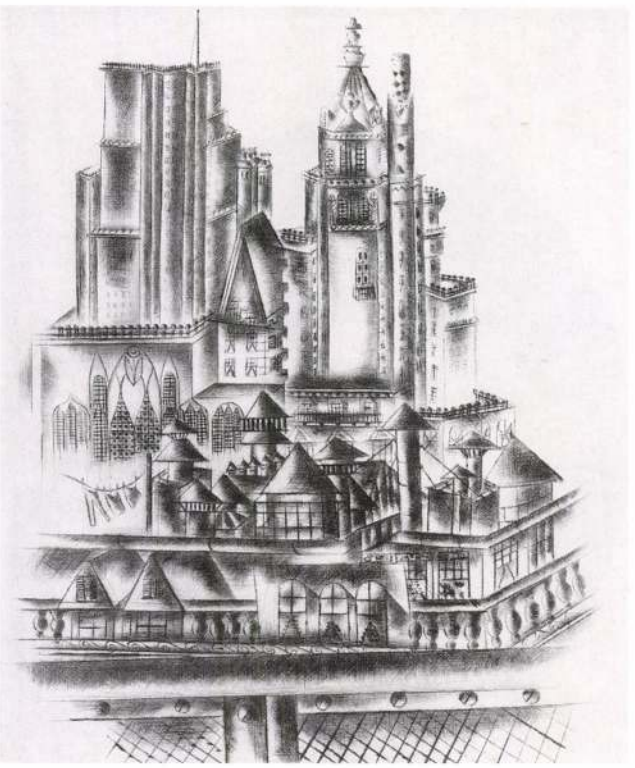

178

179

179 • THORMA JÁNOS (1870–1937)

Csók

20 × 15 cm
Olaj, fa
J. n.
Hátoldalán kiállítási címke:
Csók 224, Thorma János
Kikiáltási ár: 50 000 Ft

180 • GREGUSS IMRE (1856–1910)

Leányportré

17 × 20 cm
Olaj, karton
J. j. k.: Greguss Imre
Kikiáltási ár: 50 000 Ft

181 • TORNAI GYULA (1851–1928)

Keleti épületbelső

65 × 45 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Tornai Gy
Kikiáltási ár: 110 000 Ft

182 • ZICHY MIHÁLY (1827–1906) →

Udvarlás

75 × 55 cm
Akvarell, papír
J. j. l.: Zichy 1865
Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft

180

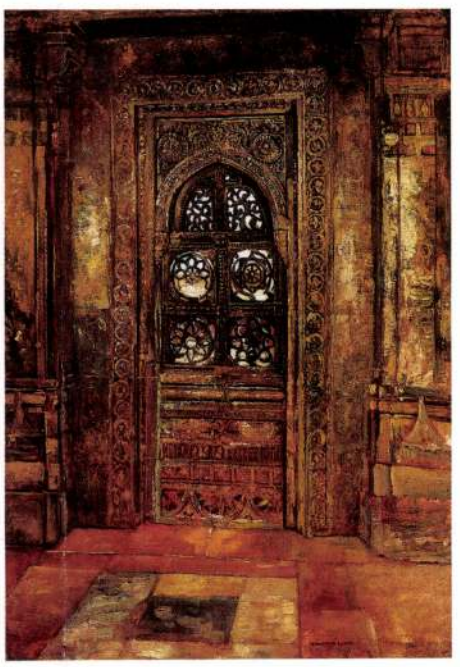

181

Gyenes Andor munkái

Két hét alatt 3000 látogatója volt a Telefongyárban Bartha János és Gyenes Andor kiállításainak. Ez volt az első a munkás-művész sorozatban, melyet október 7-én nyílt kiállítás követ. A sorozatot a szakszervezeti bizottság szervezi és a nemrég alakult képzőművészeti kör tagjai kapnak kiállítási lehetőséget.

Népművelés 1971/9 45 old.

Gyenes Andor

a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián, a Telefongyár munkás-művészeinek kiállításán alkotásai szerepeltek.

Néphadsereg, 1972. ápr. 1.

Gyenes Andor, grafikus

– ex librisei, Brecht-illusztrá-
ciói, A várakozó c. linómetszete
megemlítve.

Szántó Gábor: Gy. A. és az Isten láva
Magyar Ifjúság, 1970. VII. 31. 9. l.

Gyenes Andor, grafikus

– két év óta karbantartó lakatosként emléktárgyakat készít a Telefongyárban. Az üzemi könyvtár vézfreskójáért kiváló dolgozó lett.

Szántó Gábor: Gy. A. és az Isten lába
Magyar Ifjúság, 1970. VII. 31. 9. c.

Gyenes Andor, grafikus

- géplakatos és hűtőgépszerelő. Még két szakmunkásbizonyítványa van: galvanizáló, autogén- és ívhegesztő. A Telefongyárba 18 évesen került 13 éve. Tíz évig a galvanizálóban dolgozott. Klíz-szerverőtitkár. Párttag 5 éve. Több újítását elfogadták.

Szántó Gábor: Gy. A. és az Isten lába
Magyar Ifjúság, 1970. VII. 31. 9. l.

Gyenes Andor, grafikus

– gyerekkorában Gyömrőn lakott. Apja nyomdász, szakó, gumigyári munkás. Ma is Gyömrőn él. Két fia van. Pesten a László gimnáziumba, majd a Makarenkó utcába járt. Abbahagyta. Újságot árult. Ipariskolába került. Kiváló eredménnyel végzett. Géplakatos és hűtőgép-szerelő lett.

Szántó Gábor: Gy. A. és az Isten lába
Magyar Ifjúság, 1970. VII. 31. 9. l.

Gyenes Andor, grafikus

- Mesefa, Férfiportré, Párducos Kleopátra c. művei említve.

Szántó Gábor: Gy. A. és az Isten lába
Magyar Ifjúság, 1970. VII. 31. 9. l.

Gyenes Andor, grafikus

– inaskorában bokszolt Erzsébeten, csepelen. Később cselgáncsozott a Vörös dobogóban.

Szántó Gábor: Gy. A. és az Isten lába
Magyar Ifjúság, 1970. VII. 31. 9. l.

Gyenes Andor, grafikus

Az Irás-olvasás története. rézfreskó
részlet. repr.

Szántó Gábor: Gy. A. és az Isten lába
Magyar Ifjúság, 1970. VII. 31. 9. l.

Gyenes Andor, grafikus

– a Telefongyár lakatosa. A könyvtár főfalán levő vézfreskója az írás-olvasás történetét ábrázolja 16 fejezetben.

szántó Gábor: Gy. A. és az isten lába
Magyar Ifjúság, 1970. VII. 31. 9. l.

Gyenes Andor, grafikus

Férfiportré. nyomat
repr.

Szántó Gábor: Gy. A. és az Isten látta
Magyar Ifjúság, 1970. VII. 31. 9. l.

Gyenes Andor, szobrász

– géplakatos. Kiállítása a Telefongyár kultúrtermében. 14 esztendeje dolgozik a gyárban. Domborításokat készít.

Panoráma
Magyar Ifjúság, 1971. júl. 23. 2. l.

Gyémánt Lászlóné, [festő?] MDK

Szegedi Jóiskolás. A Keszthelyen létesült kéthónapos művésztelepen dolgozik. (Fénykép.)

Id. még: ZEIZEL MAGDA

–: Művésztelep a Balaton partián 8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1965. júl. 22.

Gyémánt László

Csoportkiállításon szerepelt a szegedi tanárképző főiskolán.

Délmagyarország 1965. nov. 6.

Gyémánt Lánlóné

A negedi Országos Egyetemi és Főiskolai Művészeti Fentiválon ezüst emlékplakettel tüntették ki.

Csongrádmegyei Napilap 1966. ápr. 8.

M.D.K.

Gyémánt Pál
Grafikus

Illusztrációval vete rezet
a tárlaton.

Bodnár Éva: Balatoni Tárlat, 1966.
Művészet, 1967. felmér - 45 kap.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gyenes Andor

MUNKA

1971 SEP

1021

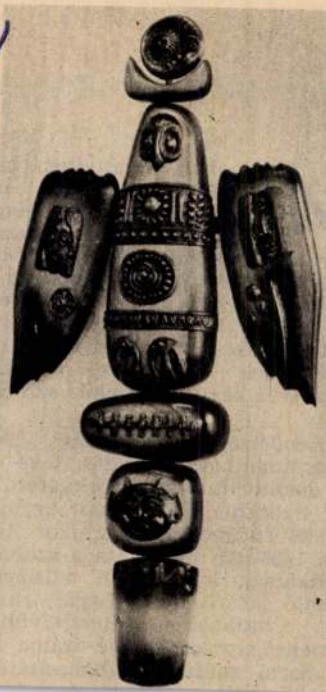

A Telefongyár szakszervezeti bizottsága a közelmúltban két vállalati dolgozó, Barta János és Gyenes Andor kiállítását rendezte meg. Képünkön Gyenes Andor Mesemadár című alkotása

Mostanában fejeződtek be a MAFILM Lumumba utcai telepén a legújabb magyar tévéfilm-sorozat utószinkronjának munkálatai, a SZOT-díjas rendező, Zsurzs Éva irányításával. Ez év karácsonyától kezdve nyolc estén át láthatja majd a közönség Mikszáth Kálmán A fekete város című regényének televíziós változatát, megfelelő készüléken akár színesben is.

„Rendezte Zsurzs Éva". Szinte megszámlálhatatlan adás, tévé-játék és dokumentumfilm bekonferálásakor hallottuk e mondatot az utóbbi másfél évtizedben. S amikor Zsurzs Éva 1966-ban megkapta a szervezett munkásság legnagyobb elismerését jelentő SZOT-díjat, joggal írhattuk róla e hasábokon: „Rendkívüli érdemeket szerzett a tévé-dráma, mint új hazai műfaj meghonosításában.

Gyenes L. György

Az SzkP XXII kongresszusa

könyvet tipografizáltu

Diszérelet kapott

A nép magyar könyv, 1963, 23 old.

ápr. 1. Szabay és Bartos cég / 0 A b

1-én. Cer O h 7 hlesq, 3250

3-án. Cer O 1 a 220 varró gépet

6-án. el Marosi Gézánal to

a 128 P. és 3% forg. adó t

9-én el [illegible] - la Havas R

146 P. per 3 hó v. 1½%

k 10%, delkredere 2%.

19.-én. Havas 1 /. [illegible] ✓ 7

21-én. Szabay 7, a 800 P. - t

23-án [illegible] ta 1 [illegible] 5000 P

29-én. to 1 - el [illegible] 60 varró

[illegible]

Ø Gyenes József Andra

műkedvelő festő
nagykanizsai törvény-
széki bíró 1908. ban
holl. kiállítást rende-
zett műveiből Nagy-
kanizsán

Barbarits

369. l.

Gyenes Gitta

Izsó Sámuel. Versenyen kívül. Versek. A címlapot rajz. *Gyenes Gitta*. Bp.: Kosmos biz. (Radó I. ny.) [1934.] 48 l. 8-r. 1·40

1.

ZOLÓ KŐRAJZOK
ZEKE:
Térképek, terorajzok.

lötte fekvő községekkel 1820-ból.
von Pesth zum Lager im Jahre 1820"
sz.

. Freyen Hauptstadt Pesth, wie im
d die Nummer der Eckhauser bestan-
ckerey des Ed. Hartwig. - Entwor-
Szinezett helyszinrajz 593/346 mm.
2.II.folyosó.

Plan der königlichen ungarisch:
z:von Joseph v: Dorffinger. - Grav:
bey J. Schmid in Pest" jelséssel

M.N.G.

GYENES Gitta

Müvei a gyüjteményben

Dutka Mária: A Magyar Nemzet Galéria uj szerzeményeinek kiállitása

Magyar Nemzet 1962. április 8. 7.l.

Gyenes Gitta festő"

Szabad Művészet, 1948

II. évf. 5. sz. 196. o. Kiállítási Naptár.

G y e n e s Gitta festő

A Müvészház kiállitása
1914

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
137-141.

Szenes Lítra festőművész

Sajtkeményes kiállítást rendez Szenes Lítra és Kövesi Albin festőművész

Szabad Nép 1948. máj. 27.-10.-

Szenes Sitta festőművész

Szenes Sitta és kövesi albifestő-
művészek gyűjteménye kiállítása.

Szabad Nép 1948 máj 22-40.

Szenes Sitta grafikus

Kovasi Albi és Szenes Sitta

kiéskiháza.

Szabad Nyp 1948 jun. 2. - 80. -

Gyenes Gitta festő

Magyar Művészet, 1926

419. o.

kiállítások.

Gyenes Gitta.

8 órai Ujság.
1931. II. 1., 4.
(: Kritika. :)

Grafika Szenes Sitta. A négerin
ember. (tusorajzsorozat)

Kövesi Albi és Szenes Sitta kiállítása

Szabad Nép 1948 jun. 2. - 80.-

Gyenes Gitta

Kiállít a Nemzeti Szalon 50. csoport-kiállításán, önarcképsorozatával és néhány tempera- és olajfestményével szerepel.

P. N. 1926. IX. 5. (Pesti Napló)

W. Gyenes Gitta

262 Domboldal 4000.—
263 Kútnál 4000.—
264 Kora tavasszal 2500.—
265 Muskátlis ablakok 3000.—
266 Szalma kazalok 3000.—
267 Kerka partján 4000.—
268 Jácintok 10.000.—
269 Erdő mélyén 6000.—
269a Szécsi szigeti részlet 2500.—
269b Virágzó almafa 5000.—
269c Haffnerné udvara. Pastell 2000.—

Nemzeti Szalon 1921. nov.

W. GYENES GITTA MŰVEI

Karlowszkynál tanult rajzolni, a Nagybányaiaknál festeni. Tanulmányait Olaszország nagyobb művészeti központjaiban folytatta. Részt vett a budapesti és bécsi tárlatokon. Az 1914—15-iki sanfranciskói világkiállításon ezüst érmet nyert. Több képét megvásárolták a Fővárosi Muzeum részére. Magyarországon egyik úttörője a porcellán festészetnek, mely a magyar iparművészetet jelentős sikerekhez jutatta.

270 Csábitás tempera 8000.—
271 Luca olajf. 5000.—
272 Művészek tempera 3000.—
273 Erdélyi táj olajf. 3000.—
274 Szamosparti részlet olajf. 3000.—
275 Tánc tempera 2000.—
276 Zalai részlet olajf. 6000,—
277 Boru olajf. 3000.—
278 Holdas éj olajf. 3500.—

279 Csendélet olajf. 4000.—
280 Kis leány kutyával olajf. 10.000.—
281 Pajtások olajf. 12.000.—
282 Meglepetés tempera 3000.—
283 Erotika tempera 7000.—
284 Mezei virág olajf. 3000.—
285 Anya gyerekeivel tempera 10.000.—
286 Az Asszony tempera 3000.—
287 Élet tempera 5000,—
288 Gyöngyök olajf. 6000.—
289 Kirándulás tempera 2500.—
290 A Temetés tempera 7000.—
291 Önarckép olajf. Magántul.
292 Julius olajf. 4000,—
293 Nyár olajf. 3500.—
294 Tájkép olajf. 2000.—
295 Lupény olajf. 3000.—
296 Politikusok, művészek fejei rajz drbonként 1000.—
297 Politikusok fejei rajz drbonként 1000.—
298 Politikusok fejei rajz drbonként 1000.—
299 Gyermekarckép olajf. Magántul.

A műtárgyak eladására kizárólag **Kató Kálmán** műtáros van feljogositva.

A vételár 25%-a a vásárláskor, a többi 75% legkésőbb a kiállitás bezárásakor fizetendő.

Gyenes Gitta festő M.D.K.

A Legujabbkori Történeti Muzeum megvásárolta 18 darabb
ból álló tusrajzsorozatát, amelynek témája a 1944-es
esztendő

Napló

Magyar Nemzet 1963. december 17. 4.l.

M.D.K.

Gyenes Gitta

"Nagysikerü és komoly müvészi szinvonalu kiállitást rendezett."-irja a lap egyik müvének rerp.-ja mellett.

Szinházi Élet. Bp. 1933. nov. 26.- dec. 2.
XXIII. évf. 49. sz. 61. lap.

M.D.H.

Charles Gifford

Gyenes Gitta.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1926-ban

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Gyenes Gitta.

A Tamás Galériában kiállitották müveit 1936-ba

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

szövarch 20.-220.lap

Gyenes Gitta.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Gyenes Gitta.

Müveiből kiállitást rendezett a Nemzeti Szalon 1921-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

W. Gyenes Gitta

Ilona, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubileumi kiállitás

W. Gyenes Gitta

MDK

Réggeli, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

W. Gyenes Gitta

MDK

Labdázó nő, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

MD K

Gyenes Gitta,

Kollektiv kiállítás Kovács Ákos bank-utcai szalonjában.
Ujság. 1930. ápr.12.

MDK

Gyenes Gitta festő

L.csop.kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Gyenes Gitta

Tabán, repr.

Hány vég vásznat ér egy haldokló nő? Tolnai Világlapja 1932. 12.sz. 43. l.

Gyenes Gitta MDK

kiállitása

Pesti Napló 1933. okt. 29.

Gyenes Gitta MDK

Velence
Az énekes
A levél
Kánikula
Női arckép

Szépmüvészeti Kiállitások helyiségeiben.
1933. okt. 29.

Gyenes Gitta MDK

Modern nő
Önarckép
Julius
Füst
Tanulmányfej

Szépművészeti Kiállitások helyiségeiben.
1933. okt. 29.

Gyenes Gitta MDK

Fekvő akt
Önarckép
Álom
Női fej
Éjszaka

Szépmüvészeti Kiállitások helyiségeiben.
1933. okt. 29.

Gyenes Gitta MDK

Leányfej
Tanulmány

Szépművészeti Kiállitások helyiségeiben
1933. okt. 29.

Gyenes Gitta MDK

Jelenet
A lepke
Tavasz
Vurstli
Bérház

Szépmüvészeti Kiállitások helyiségeiben
1933. okt. 29.

MDK

Gyenes Gitta

Külvárosi szálloda
Kisváros
Férfi fej
A cigaretta

Szépművészeti Kiállitások helyiségeiben.
1933. okt. 29.

Gyenes Gitta MDK

e.a.:Gy.G. és Tóth Sándor kiállitása.
Ujság 1933. okt. 29.

MDK

Gyenes Gitta

Uj Szántás, 1948. jul. 433 l.

MDK

Gyenes Gitta, sz. Bp. 1890.

Müvészet, temp.

Siratás, temp.

Neurasténia, temp.

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Gyenes Gitta, sz. Bp. 189o.

Fekete ruha, of.

Sérga " "

Imádat, of.

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Gyenes Gitta, sz. Bp. 189o.

Sirocco, of.

Muzsika, temp.

Az asszony. of.

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

Gyenes Gitta MDK

festő

Nagy művészek gyermekszobája. Ujság 1928. dec. 25.

MDK

Gyenes Gitta, festö

Luca. Pasztel.

Bp.Mücs.-OMKT N.emz. Képzőmüv.kiáll. /Rend.M.Kir.Vall és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 21.l.

Gyenes Gilla.

A Nemzeti Szalon szezonnyitó kiállitása

Érdekes s a résztvevő művészek irányát, anyagát és témáit tekintve is gazdag és változatos kiállitással nyitotta meg idei szezonját a *Nemzeti Szalon*. Változatos és gazdag ez a kiállitás, de meglehetősen egyenetlen is, mert a kiállitó művészek tehetségében elég nagy valórkülönbségek is mutatkoznak.

Érdekessége a kiállitásnak két orosz festőművész, *Brailovszky* Leonidas és felesége, *Brajlovszka* Simma kollekciója. Képeiknek egészen különös orosz levegője és erősen dekorativ stilusa van. A régi orosz szépmüvészet ornamentikai motivumaiból, a bizánci müvészet merev, stilizált formáiból, az ázsiai különös szingazdagságából alakul ki ez a rendkivül megkapó, a naivitást a raffinált fülledtséggel keverő dekorativ stilus, amely olykor tipikus és szines orosz jelenetek ábrázolásában, néha pedig hieratikus történelmi stilusok rekonstruálásában keres magának témát. Egészen különös érdekességet ad a képeknek az is, hogy a képeket a müvészpár együtt festi. Brajlovszky Leonidas az architektonikus, vagy

Értékes tehetség *Lingauer* István is. Impresszionista. Finom, levegős tájképei lefokozott halk tónusokkal a magyar táj csendes liráját igen tisztán és egyszerüen érzékeltetik. Különös technikával megfestett, szindus tónusok szimfóniáit zengő nagy egei igen hatásosak. Ez az első kiállitása. Legsikerültebb vásznai a *Reggel*, az *Ebédidő* és a *Besnyői öregfa*. Vitéz barsi *Leidenfrost* Pál szines, finom hangulatu pasztelleket állitott ki, amelyek közül igen sikerült a *Két jegenye* és a *Közelgő eső* cimü impresszió.

Bizony Ákosné *Hosszufalusy* Róza autódidakta-képei kevés kivétellel tájimpressziók s tulajdonképen ezek is a sikerültebbek. Szereti a természetet. Különösen a zöld tónusok finom összehangolásában leli kedvét. Képei elég levegősek, de szinei kissé bágyadtak és hiányzik belőlük a plein air ragyogása. Szintén ez az első nyilvános szereplése.

K.

Nemzeti Ujság 1926. IX. 5.

2. Gyenes Gitta és Jándi Dávid

A Tamás-Galériában két nagyon rokonszenves művész vonul fel legújabb alkotásaival. Alig van közöttük valamilyen rokonvonás — azon az egyetlen külsőségen kívül, hogy mind a kettő nagyszerűen érti: hogyan lehet az ezerszer látott és »unalomig ismert« motívumokat egészen egyéni szempontból, eleven frisseséggel úgy feldolgozni, hogy a néző számára egy-egy kép szinte már a felfedezés erejével hat. *Gyenes* Gitta mindennapos alakokat, mindennapos jeleneteket mintáz; az azután már a művész műhelytitka, hogy ezekben olyan momentumokat lát meg, amelyek mellett mások értetlenül elhaladtak. Ott van mindenekelőtt az *Érettségi találkozó* a maga tökéletesen megkomponált alakjaival, — gyilkos társadalmi persziflázs ez, kérem! — azután a *Füstös kávéház*, a *Jégpálya* vagy a *Hangverseny:* mennyi mindent tud kifejezni az olaj, ha megfelelő kézbe kerül... *Jándi* Dávid Nagybánya piktora: pasztelljein a jól ismert nagybányai tájak vonulnak el mégegyszer szemünk előtt, azzal a romantikus többlettel gazdagítva, amelyet ez a nagyon tehetséges festő önmagából kivetít. Nagybánya, ahogyan én látom: írhatná képei alá és ha valaki szépen, lassan, figyelmesen, az ő útmutatása mellett végigjárja a hegyeket és völgyeket — még ha sohasem hallott is művészettörténetről, éreznie kell: ezt a vidéket művészek számára teremtette az Isten. Jándi szemléltetően érzékelteti: miért lett Nagybányából Nagybánya...

Gyenes Gitta

Pest. Napló 1934 VIII 7

Gyenes Gitta

Az ismert kiváló festőművésznő Karlovszky Bertalan tanitványa. Ujabb kiállitásain merész technikáju pasztelljeivel uttörő jelentőségre tett szert. Több nagy nemzetközi kiállitáson vett r´szt. Saint Louisban aranyérmet nyert. Számos képét Budapest Székesfőváros vásárolta meg, ezenkivül képeket vettek tőle Európa ismert mügyüjtői, - irja kritikájában a lap. Egyik regényillusztrációja szerepal a lapban. Repr.
Délibáb, Bp. 1934. febr. 3. VIII. évf. 6. sz. 79. lap.

Gyenes Gitta

Szerepelt a KUT és MME közös tárlatán,

8 ó lépség 1932. XI. 6.

Gyenes Gitta Walleszné (1888-)

Női arckép.
Oljf.67x52 vászon.Ltsz:923.Sign.

A mi kertünk.
Oljf.56.5x69 vászon.Ltsz:293.Sign.

Tabáni részlet.
Temp.63.67 karton.Ltsz:2145.

Önarckép.
Oljf.34x43.5 karton.Ltsz:2713.Sign.

Külvárosi utca éjjel.
Oljf.60x48.vászon.Ltsz:3149.Sign.1934.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Szeles Zita

festőművész.

KUT Képzőművészek Uj Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Esti Kurir
1939.I.6.

Szeves Gitta

festőművész

KUT kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Két meglepő tusrajzával.

Reggel
1929.I.7.

M.D.K.

Gyenes Gitta

"A néger is ember" c. grafikai gyüjteményéről elismeréssel ir Berend Ilona: "Kiállitások" c. kritikájában a "Láttuk Hallottuk Olvastuk" c. rovatban a Szabadszervezetben rendezett kiállitásról.

Szinház, Bp. 1948. junius 1-7. IV. évf. 23. sz.

Szemes Lilla

Festőművész

Képzőművészek Új Társasága kiállításon - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarság
1939.I.6.

MDK

Gyenes Gitta festő

Külvárosi szálloda

Kisváros

Férfi fej

Gyenes Gitta és Tóth Sándor kiáll. Szépm.Kiáll. helyiségeiben, 1933. okt.

Gyenes Gitta

festőművész

KUT Képzőművészek Uj Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Kompozíciónak groteszk fantasztikumával tűnt.

Nemzeti Ujság
1929.I.6.

MŰTEREM. *W. Gyenes Gitta* temperái egyéni alkotások, keresetlen, őszinte megnyilatkozásai egy mesemondásra hajló, melegen érző, nagy kulturájú művészléleknek. Képei nem naturalisztikusak, a nélkül azonban, hogy ebből elvont formák és vonalak következnének. A test plasztikája nem érdekli, a körvonalon belül a teret egyetlen szín tölti ki. Színei lassú á menetben váltakoznak a legsötétebb tónustól a legvilágosabbig. Festményei úgy hatnak, mintha színpompás intarziák lennének. Élénk színfantázia csak olaj-

W. Gyenes Gitta

Szépmüvészet
1943 · 135 l.

Gyenes Gitta

Gyenes Gitta

— (Gyenes Gitta és Tóth Sándor kiállítása.) *Gyenes* Gitta érdekes meglátásokkal és formaötletekkel teli modern festő. Képeinek emberileg megkapó benső világa van, amelyben groteszk figurák élik megható kis életüket. De éppen ezért Gyenes inkább színpadi, mint festői tehetségnek látszik. — Sok tekintetben hasonló törekvésű festő *Tóth* Sándor is. A rajzi torzitás és stilizálás eszközeivel dolgozik, sokszor nagyon érdekesen, de nem mindig nyujt képszerű egészet. *(G.)*

M.O. 933 X 29

M.O.933.X.29.
B.H.933.X.29.
P.H.933.X.29.

Gyenes Gitta

Strandon, temp.
Éjszaka a városban,

U.M.E. III. Bpesti kiállitása.Nemz.Szal.1931.febr.
8 l.

MDK

Gyenes Gitta

Tavaszi ujjongás, temp.

Helikon 3. kiáll. 1922. ápr. 11 l.

Gyenes Gitta
Tavaszi ujjongás, temp.

Helikon III. kiállitása. 1922. ápr. 11 1.

Gyenes Gitta

P.H.933.X.29.
M.O.933.X.29.
B.H.933.X.29.

P H 1933. október 29., vasárnap.

— **Gyenes Gitta és Tóth Sándor kiállítása.** A Szépművészeti Kiállítások Mária Valéria-utcai helyiségében két érdekes festő nyitja meg a szezont. *Gyenes Gitta* az egyik, akinek neve már ismerős csengésü. A tehetséges festőnő erős forrongási korszakát éli, most kezd lábadozni a kubizmus hasznos gyermekbetegségéből, eredményeit egyelőre még inkább dekorativ, mintsem különösebben tartalmas festőiségben szüri le. Szintétikus életképeinél (bérházak, városok, szállodák keresztmetszetei) sokkal jobnak érezzük arc- és akttanulmányait, amelyekben sok festői finomságot, szép szinhatásokat ad. Különösen 7-es számu önarcképe tetszett. — A másik festő, *A. Tóth Sándor*, uj név. Alig harmincéves fiatal festő, aki Párizsban járt, ott szintén keresztülment különböző járványokon, de egyelőre még erősen hatásuk alatt áll. Bizonyos azonban, hogy mai „konstruktivizmusának" leszürődése az a figyelemreméltó rajztudás lesz, amelynek már most is szép példáit mutatja. Festményeinek modorossága alatt is gyönyörködünk a rajz tisztaságában és erejében, amint grafikai lapjai között néhány igen szépet és tehetségeset láthatunk. *(j. j.)*

Gyenes Gitta

E.K. 930.IV.13

E.K. 930.IV.13

Gyenes Gitta kiállítása. Most nyilott meg a bankutcai kiállitóhelyiségben *Gyenes* Gitta uj kiállitása. Örömmel kell megállapitani, hogy ez a kvalitásos festőnő mennyit fejlődött legutóbbi szereplése óta. A fény problémája, mely minden grafikai munkáját és festményét végigkiséri, most megoldódott üditően szines, kompoziciós képein, amelyek *Gyenes* Gitta müvészetének legteljesebb kifejezői. Ez a kubizmus megtisztult festészete, amely csak sok lemosott modorosság, munka és esztergályozás eredménye lehet. Ugy a grafikai, mint a dekorativ akvarell- és olajképek Gyenes Gitta pályájának legkiforrottabb alkotásai. Ugyanezen a kiállitáson szerepel *Mészáros* László, az ujonnan feltünt fiatal szobrász néhány egyszerüségében robusztus fejjel. A legősibb görög szoborfejekre emlékeztetnek ezek a modor és pepecselés nélkül készült kis szobrok, amelyek ennek a fiatal szobrásznak szaturálatlan erejét és gondolkodását hirdetik.

Gyenes Gitta

Sz. S.

A *Műteremben Gyenes iGtta* festőművész fölötte érdekes és egyéni művészetével találkozunk. Valami különös álomvilágot alakított ki magának ez a képzeletgazdag művész, másutt úgy érezzük, mintha a Kék Madár mesevilágába vezetne el bennünket. Álomszerű, meseszerű — rokonfogalmak ezek, világukban minden tünékeny, könnyed, titokzatos —, Gyenes Gitta álomvilágában sejtelmesen lebegnek a szépség vágyálmai. A színek és fények tünékeny és halk játéka a valóságvilágból kevesebbet ad, mint amennyire akárcsak a tündérmesék is, álcázottan bár, de a népi lélek realitásait mondják el. Technikájában, bár teljes lírai áthangolásban, van valami a neoklasszikusok keményebbveretű naivitásából. Alakjait legtöbbször színes síkokba vonja össze, szinte jelképesen lebegteti őket s távlatait nem egyszer akként komponálja, hogy az alakjait és az ugyancsak szimbolikus környezetet egymásmögé helyezett síkokban sorakoztatja föl. („Nő, lovakkal.") Vannak finomművű darabjai halkan pasztelles, rajzosan elhatárolt színekben („Nyugalom", „Mandolin"), amelyek egyenesen gobelinre kívánkoznak. Ugyanakkor, amikor „Udvar"-át misztikusan árnyalják ibolyaszínek, forró hangulatot is megszólaltatni tud „Legelő" című temperáján. Mélyen szimbolikus a színekben és mozgásban is egyaránt erőteljes „Tango"-ja és „Udvari koncert"-je, amely drámai erejű.

A kiállítás (IV, Kossuth Lajos ucca 12. szám) *május 19-ig* tekinthető meg.

sz. s.

Népszava
1943. máj. 14.
(Kék kiállítás.)

~~Bronxton Mard IX. 79.~~

Lyenes Zitta, magyar festőnő; szül. 1888-ban Budapesten. A felsőbb leányiskola elvégzése után Karlovszky Bertalan iskolájában három évig, majd Nagybányán és Rómában tanult. Először a budapesti Művészházban állított ki 1910-ben, s ettől kezdve szinte szerepelt a budapesti és bécsi tárlatokon. Magyar vidéki városokban több önálló kiállítást rendezett. Az 1915. évi sanfranciscoi nemzetközi kiállításon nagy ezüst érmet kapott. 1921-ben a budapesti Nemzeti Szalonban kollektív kiállítása volt. Porcellánfestéssel is foglalkozik.

Gyeries Gitta (~~[illegible]~~ Walleszné) festő * 1888. Budapesten, hol Karlovszky Bertalannál, azután Nagybányán Iványi-Grünwald Bélánál és végül Rómában tanult. 1910 januárjában kollekcióval szerepelt a bpesti Művészházban s ~~[illegible]~~ 1911. állított ki először a Műcsarnokban. Bécsi tárlatokon is többször részt vett. 1915. a sanfranciscoi kiállításon ezüst érmet kapott. 1917. a Nemzeti Szalonban stilizált, dekorativ jellegű arcképeiből és aktjaiból állított ki kisebb gyűjteményt s ez időben porcellánfestményeivel többször szerepelt az Ernst Múzeum tárlatain. 1921. legújabb műveiből a Nemzeti Szalon gyűjt. kiállítást rendezett, mely alkalommal különösen tempera kompozicióival (Csábítás, Anya gyermekeivel, ~~[illegible]~~ A temetés stb) vonta magára a figyelmet.

15

~~Görögország V. 54.~~

Gyenes Gitta

írod

Korunk Szava

1937. apr 15.

(Tamás

Galéria –

Három Kiállító)

TÉZ LUKÓŸ EMIL

ÉPITŐMESTER

BUDAPEST

II., HADAPRÓD-U. 15/A.

TELEFON: 64–5–45.

Gyenes Gitta

A Műteremben Gyenes Gitta állította ki különös, egyéni modorban festett képeit. Nem megrovásnak szánjuk, de az összbenyomásunk olyan, mintha falikszőnyeg mintáknak tervezte volna legtöbbnyire figurális képeit. Indokolja érzésünket képein a nagy, töretlen színekkel egységes tónusban festett alakok sora, amelyek síkszerűen, illusztratív merevséggel odafestve olyan díszítő elemként hatnak, amelyeknek nincs sajátos témája, mondanivalója, de a színhatások finomsága, ízlése s az alakok érdekes dekorativ kecsessége még ha iparművészeti továbbképzés számára készültek is, tiszta művészi szempontból is figyelmet érdemelnek.

Dr. F. L.

Református Élet

1943. május 15.

(Két kiállítás.)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1969 AUG 30
FÜLES
Budapest

1021

Látogatás a múzsánál

„Áldalak búval, vigalommal" — írta neki, róla, érte József Attila a Luca ciklusban. A múzsa, akivel beszélgetek Wallesz Luca, a későbbi Sándor Kálmánné. Sötétszőke hajú, érdekes asszony. Fejezet, és nem is jelentéktelen fejezet a nagy költő ifjúsága történetében. Látogatásom célja, hogy megtudjam egy József Attila-portré históriáját, amelynek az elejét ismertem, a folytatását nem. A portré iránt újabban egy magyar származású amerikai író érdeklődött, aki a fénykép másolatát meg akarja szerezni. A képet Wallesz Luca édesanyja, Gyenes Gitta festette, 1924-ben.

— A nyomok a Petőfi Irodalmi Múzeumba vezettek — mondja Wallesz Luca. — Ám ott először azt közölték, hogy nem tudnak semmit édesanyám festményéről. Akkor elhatároztam, ha megengedik, végigkutatom a raktárt. Nem került rá a sor, mivel az egyik főtisztviselő-kutató hivatali szobájában ráakadtam. Berámázva lógott a falon, mellette anyámnak Kárpáti Aurélt ábrázoló festménye. Gyenes Gitta Karlovszky Bertalan tanítványa volt, majd Rómában tanult. Többször lerajzolta, lefestette a költőt. Egyszer arra kérte, hajtsa oldalt szakállas fejét, mert Keresztelő Szent Jánosként akarja vászonra vinni. Amíg a kép elkészült, én és egy kis barátnőm támasztottuk, tartottuk József Attila fejét, mert a furcsa póztól megfájdult a nyaka. Ez a kép elveszett.

Mexikói út 54. I. emelet 3. Ez volt akkor Walleszék lakáscíme. Emlékeztetem Wallesz Lucát, hogy az ifjú József Attila akkortájt sűrűn járt Balogh Vilma írónő irodalmi délutánjaira, ahogy e sorok írója is. Gyenes Gitta is megfordult ott, Balogh Vilma mutatta be neki a költőt és szerény személyemet.

— Így volt — igazolja Wallesz Luca. — Anyám meghívta József Attilát, jöjjön el egyszer látogatóba. Másnap reggel nyolckor állított be a Mexikói útra, akkor még nem tudta, „mi illik, mi nem". Aztán gyakran volt nálunk, sőt, amikor Balogh Vilma délutánjait mi folytattuk, alig volt vasárnap, hogy elmaradt volna.

Visszaforgatom az időt. Eszembe jutnak a vendégek. József Attilán kívül Debreceni Miklós, a költő, Nagy Sándor mérnök, a „Szintézis" című, csak kétszeri alkalommal megjelent lap szerkesztője. Márer György újságíró, a „Ma Este" című laptól, Pintér Ferenc költő, Sándor Kálmán. Walleszék Dódi nevű kutyáját — az eb apja állítólag róka volt (!?) —, József Attila kockacukorral etette. Jóízűen fogyasztottuk a szendvicseket, amelyeket a festőművésznő és a „házikisasszony", tehát a múzsa készített. A papa, Wallesz Jenő újságíró, „A Reggel" című lapnál dolgozott, és vasárnap csak igen későn érkezett haza. A Reggel ugyanis hétfői lap volt. Különös, mogorva embernek ismertük Walleszt, aki „A Hét"-nél kezdte Kiss József mellett, s több regényt, novellát, karcolatot írt. A vádlottak padjára ültették, és Töreky elítélte, mert megjegyzést fűzött Nobile expedíciójához. Nobile úgy nyilatkozott, hogy megmenekülését a lorettói Madonnának köszönhette. Wallesz viszont azt állította, hogy inkább a szovjet hajósoknak, akik kimentették, amikor belepottyant a tengerbe.

— Az évek során mindent elmondott a költőről?

— Aligha. Például bécsi találkozásunkról is keveset. Anyámmal egyik rokonunkat látogattuk meg. A Benno Platz-on levő Café Hammerling-ben találkoztunk József Attilával, hiszen akkor ő ott élt az osztrák fővárosban. Én váratlanul megbetegedtem, és a költő reggeltől estig ott ült a néni lakásán, az ágyam szélén, meséivel szórakoztatott. Még ma is emlékszem, ahogy mondja: „Van egy pösze kis malacom..."

A múzsának a költővel kapcsolatos tárgyi emlékei közgyűjteményekben vannak. Egyetlen kívánsága, hogy édesanyja képeit — köztük József Attila portréját — gyűjteményes kiállításon láthassa.

KRISTÓF KÁROLY

1

KEZDŐDIK

VÍZSZINTES: 1. Ifjúsági korcsoporthoz tartozó sportoló. 4. Keszthelyi Zoltán Elsőosztályosok című verséből idézünk. (Folytatása a függ. 25., 1. és 79. számú sorokban.) 18. Határérték. 19. Költő, prózaíró és műfordító (Antal), de egy brikettgyáráról nevezetes dunántúli községet is így hívnak. 20. Becézett női név. 21. Új-Zéland őslakosságát alkotó nép. 22. Angol főúr. 24. A téli vigalom ideje, ilyenkor rendezik a legtöbb bált. 27. Sajtó. 28. „Lea" betűi. 29. Eltulajdonít valamit. 31. ...szoprán; az alt és a szoprán között levő női vagy gyermekhang. 32. Talál. 34. Tinta, angol szóval (INK). 35. A tantál vegyjele. 36. Okosít. 38. SEE. 39. Mosásba adott ruha jelzője, de így nevezik a száz dekás súlyt is. 41. Kettőzve: divatjamúlt játék. 42. Iparosember, aki kijavítja az ereszcsatornát is. 44. Üvegfényű, átlátszó ásvány, kristályos nátriumszulfát. Ásványtani neve mirabilit. 45. Televízió. 47. Angol gőzös, amely 1912 áprilisában jégheggyel ütközött össze és elsüllyedt. 49. Hajfürt. 50. Rövid bácsika! 51. A lószerszám része; a szügyet és a törzset fogja körül. 53. Baktériumféle. 54. Az angol Sir, fonetikusan. 57. A műanyagok részben pótolják, névelővel. 58. Hullámfodor. 59. Újabban sokat forronganak. 61. Betűk holland autókon. 62. Vidék Franciaországban, az Aisne és az Oise összefolyásának közelében. 64. Mens ... in corpore sano. (Ép testben ép lélek.) 65. Könnyű, kétkerekű, egyfogatú angol kocsi. 67. Író, századeleji műkritikus (Artur). Neve keresztnév is, falunév is. 70. Bálok kedvelt szereplője, főleg a lányok körében népszerű. 73. Rangjelző. 74. Édesvízben nincsen. 75. Az amerikai munkásmozgalom egyik vezetője (Eugene). 76. Modern zene. 78. Operaénekes volt (Dávid). 79. Pezsgőboráról neves olasz városka. 80. Baranyai hegy, a tévéből is ismert. 8: szibériai folyó, a has öbölben ömlik a Kara [illegible]. 84. Jókai regényalak, neve a róla szóló könyv címében is szerepel. 86. Micsodát? 87. A csehszlovák valuta mássalhangzói. 89. Greta Garbo is ez. 90. Állati fekhely. 92. Táncdalénekesnő (Brenda). 93. Két magánhangzó. 94. Utat mutat. 96. Belső okokkal magyarázható, önmagától fejlődő, keletkező. 99. Angol-amerikai férfiak neve előtt álló rövidítés 100. Meghatározatlan irányba. 102. A világűr meghódításának első hőse. 103. Szomszédos betűk. 105. Kiválasztott személynek. 106. Kárt okoz. 108. Becézett női név. 109. Igekötő. 110. Becézett női név. 112. Gárdonyi regényt írt róla. 113. Állítólag templomnak is van. 115. Órahang. 116. Lapályos. 117. Alul. 119. Az USA egyik állama. 121. Város a Riviérán. 122. Felfogják ésszel. 124. Ugyanaz a férfinév — oda is, vissza is. 125. Észak-olaszországi tartományi székhely. 127. Arab vezér, akiről elnevezték a Gibraltárt. 128. E helyt.

FÜGGŐLEGES: 2. Üvegcső, orvosságok csomagolására. 3. A leghíresebb Magyari keresztneve volt. 4. Orvosi névtáblák egyik rövidítése. 5. Ugyancsak. 6. Felkiáltás. 7. Észak-afrikai hegység. 8. Sajtjáról világhírű hollandiai városka. 9. A régi római mitológiában az elhunyt elődök lelkei. 10. Bizonyos mennyiségű pénz együtt. 11. Ritka férfinév idegen változata. 12. GGGGG (!). 13. Zokog. 14. Kiejtett betű. 15. Foltjai hatást gyakorolnak életünkre! 16. Becézett női név. 17. Az erkölcsi jóra irányuló állandó törekvés. 23. Egyhangú. 26. Buda egyik szépen fejlődő része. 29. Vízi jármű; eveznek benne, de sportolásra alkalmatlan. 30. Francia szobrász, híres párizsi tér névadója. 32. Észak-afrikai királyság, Tunézia és az EAK [illegible] község. 37. Becézett Antal. 39. Víztároló. 40. Egyforma betűk. 43. Sporteszköz. 46. Régi erősség. 48. „Okos" válasz. 50. Pénzintézettel kapcsolatos. 52. Hosszúra nyúlt. 55. A lengyel pénz, röv. 56. Húsétel jelzője. 58. ... mirigy, az ember és a gerinces állatok külső és belső elválasztású részből álló nagy mirigye (pancreas). 60. Aprócska. 62. Bled jugoszláv fürdőhely régebbi neve. 63. Görög oszlopcsarnok, a görög sztoikus filozófiai iskola innen kapta nevét (idegen helyesírással). 64. Kisebb kétárbocos vitorláshajó. 66. A Talpalatnyi föld egyik szereplője, Jóska a keresztneve. 68. Ősi hangszer. 69. Ázsiai valuta. 71. Földrész. 72. Zenei műszó: elhalóan. 76. Angol tudós, történész, úgyszólván kora minden tudományának művelője. 77. A bürokrata igéje az ügyiratokkal kapcsolatban. 81. K.É. 83. Különc. 85. Tere, szobra van Budán. 87. Reggel szokott az ember, vagy pedig hajnalban. 88. Falu, ahol az ókorban Zeusz tiszteletére kétévenként játékokat rendeztek. 90. Egy külföldi Ádám. 91. Megállapítják valaminek a súlyát. 94. ... victis! (Jaj a legyőzötteknek!) 95. Régi címzésrövidítés. 97. N.G. 98. Nagy Konstantin szülőhelye. 101. Működő vulkán az Antarktiszhoz tartozó Rossszigeten. 104. NSZK-beli képeslap. Hamburgban jelenik meg. 107. ... union; az angol szakszervezetek neve. 109. Bridzsjáték egyik része. 111. Szláv férfinév. 113. Békési község. 114. ..., pasa, híres német orvos, Afrika-kutató (valódi nevén Eduard Schnitzer). 116. A teljes csend jelzője. 118. Órahang. 119. Levonják a fizetésből. 120. Anglia fele! 121. Részes rag. 123. K.D. 124. Tova. 126. Egyforma betűk. 127. Személyes névmás.

(VALLÓ EMIL)

Gyenes Gitta
festő.

Tanulmányait Bécsben, majd Rómá-
ban folytatta, Külföldön megismerkedett
Wallesz Jenő ujságisával, majd Pesten
háiasságot kötöttek. Ekkor Gyenes Gitta
ujságrajzoló lett.

— A festőnő fettainmesztése.
Nők Lapja, 1970. október - 43 szám

Gyenes Gitta
festő.

A huszas évek elején családjával
nehéz anyagi helyzetbe került a
művésznő, ekkor textilt festett, por-
celánt festett, rendelésre portrét hé-
szített.

— A festőnő fetámasztása

Vörkapja, 1970. olkóba - 43 szám

Gyenes Gitta
festő

Gyenes Gitta portrét festett a 15 éves
József Attiláról. A kép most a Petőfi
Irodalmi Múzeumban van

—: A festőnő feltámasztása [feltámasztása]
Vörhapja, 1970. okóber - 43. szám

Gyenes Gitta festi

10 éve halt meg

Nagyszava 1970 szeptember 25
4 old.

MDK

Gyenes Gitta

Önarckép

KUT és UME kiáll. N.Szal. 1932. nov.

11 l.

MDK

Gyenes Gitta

Luca, paszt.

Nemz..Képzőmüv. kiáll. Mücs. 1933. ápr.

21 1.

MDK

Ypenes Cilla

Lyce, pasat.

Nems..Képrémüv. Kiäli. Mdos. 1939. égr.

21 1.

MDK

Gyenes Gitta

Fejő nő, temp.

M.Képzőműv. Szab. Szerv. tav. tárlat, 1947.
máj. 5 l.

MDK

Gyenes Gitta-festő

Ebéd.

Omike - II Képröm. kiáll. - 1942 jan. - Tm.

MDK

Gyenes Gitta, festő.

Tavasi ujjongás. Tempera.

A „Helikon" kiáll.-i. III. Kiáll. 1922 Április
Jegyz. 11. l.

Gyenes Gitta festő, grafikus
10 éve halt meg. (jsógoknak)
illusztrált: „József Attila" rajza az
Irodalmi Múzeumban van (eul)

Nagyar Nemzet 1970 IX. 25 7 old.

Gyenes Gitta MDK

Luca, pasztell

Műcsarnok 1933. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Gyenes Gitta festő

Önarckép

Álom

Női fej

Gyenes Gitta és Tóth Sándor kiáll. Szépm.Kiáll. helyiségeiben, 1933. okt.

MDK

Gyenes Gitta festő

Kánikula

Női arckép

Fekvő akt

Gyenes Gitta és Tóth Sándor kiáll. Szépm.Kiáll. helyiségeiben, 1933. okt.

MDK

Gyenes Gitta festő

Velence

Az énekes

A levél

Gyenes Gitta és Tóth Sándor kiáll. Szépm. Kiáll. helyiségeiben, 1933. okt.

MDK

Gyenes Gitta festő

Éjszaka

Modern nő

Önarckép

Gyenes Gitta és Tóth Sándor kiáll. Szépm.Kiáll. helyiségeiben, 1933. okt.

M.D.K.

Gyenes Gitta

"A muzsikus" c. képének repr.-ját bemutatja a lap a „Müterem" kiállitásáról.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. junius 4-lo
VI. évf. 23. sz.

Gyenes Gitta
festő"

Kiállít a Nemzeti Szalon csoportkiállításán
említve „Neurasténia" és „Tudódal" c.
müve.

Pesti Hírlap. 1926. IX. 25.

MDK

Gyenes Gitta

Erdő mélye, temp.

OMIKE IV. kiáll. 1943. 6pr.

MDK

Gyenes Gitta: Tea. tempera
Muzsika, tempera

OMIKE Téli kiáll.A Budai Izr.Nőegylet helyiségeiben 1944. febr. 21-márc. 19.

Gyenes Gitta
festő

„József Attila"
„Barátaimat a csendőrök elvisik"
„Az otthon vonokban"
} repro

— A festőnő feltámosztása.

Nők Lapja, 1970. október - 43 szám

Gyenes Gitta
festő –

Gyenes Gittaának önálló kiállítása volt a Fészekben, az Ernst Múzeumban és több reprezentatív kiállításban vett részt. Sőt Bécsben is szerepelt.

— A festénő feltámasztása.

Sőt Lapja, 1970. október – 43 szám

Gjenes Gitta
festő.

Gjenes Gitta anyja Barcsai Lupa a Nem-
zeti Szinhaz egyik dramai szendeje volt, apja
Gottlieb Ferenc hidépítő mérnök, Érettsége
után Karlovszky Bertalan növendéke lett.

— : A festőnő feltámasztása.

Nők Lapja, 1970 október - 43 szám

GYENES 1. *Gitta, Wallesz Jenőné*, festő, * Budapest 1888. Budapesten, Nagybányán, Rómában tanult s 1910-től szerepel kiállításokon, eleinte inkább képekkel, utóbb bánatos lírájú, egyszerűsített grafikával (fejek, aktok). 1910. a Művészházban, 1917., 1921. és 1926. a Nemzeti Szalónban, 1933. a Szépművészeti Kiállítások helyiségeiben rendezett gyüjt. kiállításokat. 1915. a sanfranciskói kiállításon ezüstérmet kapott. Porcellánfestéssel is foglalkozik.

3 évy

T Karlovsky isk.

Dr. Grunw mind

egyik ütőrőz

Egyes kem áll. ki

E. G. I. 4298

1930 Kovács Ákos Szalon

Koll: 1937 Tamás

1943 Műterem

1946 Fészek Club

1948 (n. Mács) [illegible]

illusztr., [illegible] AZU

Bécsi tárlatokon is

trépm Muz: Chicago, Temp

több műve Főv. Muz.

(Női arch. of,

háromélű.

Dárdahegy agancsból VI. 19.

— csontból VI. 19

Gyenes Gitta MDK

Áhitat, tempera
Kiüzetés,
Ádám és Éva

Egyház és müvészet
Nemzeti Szalon 1919.

Gyenes Gitta

* Gyenes Gitta kiállítása a Műteremben. Különös női művészegyéniség ad számot legújabb munkásságáról a Műterem májusi kiállításán. Képei a valóságtól elvonatkoztatott mesevilágba vezetik a nézőt. Ebben a furcsa világban elhalkul az élet jól ismert zaja és a hirtelen támadt csendben az aranyalmát termő, dúslombú fák, a selyempázsit a tejetfakasztó források felől, felcsendül a mese, egy mesebeli furulya álmot hivogató lebegő hangjában. Leheletfinom, egymástól elkülönülő nagy színfoltok szinte anyagtalanoknak ábrázolják a megelevenedett mesealakokat, a karcsú szarvasokat, őzeket, a jámbor csacsikat és a kutyákat. Képei teljesen egysíkúaknak hatnak, perspektiva nélkül, minthogyha játékos kedvében, színes papirosból alakokat ragasztott volna egymás mellé valaki. Ami a mese finomságát, a képek különös furcsa hangulatát felidézi, a színek finom harmoniája. A képek azt adják, ami a legdrágább, legigazibb ajándék az élet csatazajába belemerült ember számára: visszahozzák egy-egy régen elfelejtett gyerekmese önfeledt, boldog pillanatát.

Új Magyarság

1943. máj. 20.

A RUTÉNEK

Tudományos irodalmunk rendszeres áttekintésben még alig ismertette meg ruténeink életét. Ezt a tudományos hiányt pótolja most Bonkáló Sándor: A rutének című, alapos felkészültségről tanúskodó munkája. A könyv részletesen tárgyalja a rutén nép településtörténetét, legendáit, mondáit, színes és eseményekben gazdag életét. Külön foglalkozik a rutének Rákóczi zászlója alatt vállalt szerepével és kiemeli törhetetlen hűségüket. A magyarság oldalán harcolt ez a nép az 1848/49. évi szabadságharcban, a világháborúban és hűséges maradt hozzánk a cseh elnyomatás keserves húsz éve alatt is. Talán éppen ez az utóbbi fejezet a legszebb Bonkáló Sándor könyvében. Az olvasó lépten-nyomon azt érzi, hogy valójában csak most ismeri meg azt a szerény népet, amely történelmünk lapjain a «gens fidelissima» nevet érdemelte ki. A könyv tudós írója bemutatja az egyes rutén néptörzseket: a síklakó dolisnyánokat, a hegylakó verchovincokat, a hoculokat, bojkokat és lemkókat. Megismertet ezenkívül a rutén nép irodalmával, népköltészetével, vallásával, egyházával. Vázolja a felszabadult Kárpátalja újjáépítésének terveit és a magyar rutén testvérközösség-mozgalom szép sikereit. A kimerítő, alapos tanulmány végén a statisztika tükrében mutatja be a rutén nép és rutén föld történelmét. Bonkáló Sándor: A rutének című könyve tudományos irodalmunk komoly értéke és nyeresége, aktualitása is egyre fokozódik.

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

MDK

Gyenes Gitta
képei:

Mi történt? olaj
Vasárnap délután olaj
Jégpálya "
Női akt pasztell
Hétköznap olaj
Hangverseny "
Érettségi találkozó olaj
Luca pasztell

Tamás Gal. 82.kiáll. 1937.márc.

MDK

Gyenes Gitta
képei:

Páholyban	olaj
Tangó	"
Füstős kávéház	olaj
Terraszon	"
Kánikula	"
Teniszezők	"
Reggel	"

Tamás Gal. 82.kiáll. 1937.márc.

MDK

Gyenes Gitta

Bálint L.: Tamás galéria. Magyar Hirlap 1937. márc. 7.

MDK

Gyenes Gitta

Magyar Müvészet 1926. 419.l.

MDK

Gyenes Gitta

Tavasz temp.

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa. 1920. Majus. 24. 1.

MDK

Gyenes Gitta

Képzőművészet. Ujság 1938. jan. 1.

MDK

Gyenes Gitta, festöm.

Erdö mélye. Tempera.
Pihenö. "

OMZe Muz. -OMIKE képzömüv. csop. V.kiáll.
1943.szept.24.-okt.17. Kat.

MDK

Gyenes Gitta

"1944", tus

M. képzőművészek a fasizmus ellen, N.Gal.

1965.

Gyenes Gitta
festő"

— **A huszarcu asszony portréi a Nemzeti Szalonban.** Vasárnap nyitották meg a *Nemzeti Szalon* ötvenedik jubiláris kiállítását, amelynek legkimagaslóbb érdekessége *Gyenes Gitta önarckép-sorozata.* A husz önarckép az asszonyi szenvedélyek gazdag skáláját teszi szemléltetővé és a legmüvészibb fölfogásban mutatja a női arc változatait a belső indulatok hatása alatt. *Gyenes Gitta* mélyen szántó művészetének jelentős előretörését jelentik ezek a pszichológiai és mimikai tanulmányszámbamenő önarcképek, *amelyeknek plasztikája a szoborszerüség benyomását kelti.* A kiállitás másik érdekessége az orosz *Brailovszky-művészpár* kollekciója.

A reggel, 1926. IX. 6.

Gyenes

Független Művészek Társaságának kiállításán a Nemzeti Szalonban csendéletei szerepeltek.

MH. 929.x.13.

Szmes Gitta

festőművész

KUT. kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Esti Kurir
1930.I.14.

Gyenes Gitta

festőművész

KUT.kiállitása - Nemzeti Szalontan - képével szerepel. Illusztratív mozgalmas városa

Magyar Hirlap
1930.1.12.

Gyarmy Lilla

festőművész

KUT.Képzőművészek Uj Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

8 órai Ujság
1930.I.12.

M.D.K.

Gyenes Gitta, festő

Krétarajza József Attiláról. 1924-ben Párizsban készült. 134.o. A Petőfi Irod. Múzeumban van.

Vayerné Zibolen Ágnes: Az íróportrék gyüjtésének múltjáról. 123.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1963. Képzümüv. Alap Kiadóvál. Bp. 1963

M.D.K.

Hevesi Gitta, festő

részt vett a bécsi Künstler-haus magyar kiállításán.

Bölöni György: Képek között, Bp. 1957. 418. o.

/a cikk megj.: „A Hét" (1914. márc. 29. /

„Rebellis magyarok" címen.

Gyenes Gitta

Szerepelt a Budai Képzőművészeti Társulat

Kiállításán.

K. H. 1933. IV 30

Gyenes Gitta

Szerepelt a Budai Képzőművészeti Társulat kiállításán.

M. K. 1933. V. 3.

Gyenes Gitta
festő"

Részt vett a Nemzeti Szalon 50. csoportos kiállításán, melyet a nagy érdeklődés miatt meghosszabbítottak.

Magyarság 1926. IX. 18.

Gyenes Gitta
festő

Részt vett a Nemzeti Szalon csoportkiállításán. Emlitve önarcképsorozata, kréta-rajzai

Magyarság 1926. IX. 5.

Gyenes Gitta

Szerepel a Nemzeti Szalon
tavaszi Tárlatán

Lipág 1927 VI. 16.

Gyenes Jitta

Szerepel a Nemzeti Szalon Nagy Tavaszi Kiállításán

Est 1927 VI. 16.

Gyenes Gitta

Szerepel a Nemzeti Szalon
tavaszi kiállításán.

Új Nemzedék 1977 VI. 16.

Gyenes Gitta festő

kiállítása a Nemzeti Galéria Nagy
Tavaszi Kiállításán

Pesti Napló 1977 VI. 16.

Gyenes Gitta

hozzájel a Nemzeti szalon tavaszi tárlatán

Magyarság 1927 VI. 19

W. Gyenes Gitta

Tudásra törekvő müvész, akinek arcképeiben "beszédesen nyilvánul meg a karakter." Gerő Ödön: "A Müvészház kiállitása" c. kritikájában kiemeli aktképét, de ugyanakkor kifogásolja is vakmerő egyszerüsítését, amihez több rajzbeli erő volna szükséges.

A HÉT, Bp. 1910. szept. 18.
XXI. évf. 38. sz. 615-616. lap.

W. Gyenes Gitta

"Régi tehetségével uj magaslatokra érkezett-irja Jean Preux: "Zsürimentes kiállitás" cimmel a Müvészházban rendezett kiállitáson szereplő müveket ismertetve. Külön megdicséri a müvész modern képeinek egyszerüségét, finom biztosságát és anyagérzését, ami elsőrendü kvalitásokra mutat.

A HÉT, Bp. 1911. szept. 3.
XXII. évf. 36. sz. 583. lap.

W. Gyenes Gitta

"A Faun halála" c. szinjátékához készitett illusztrációból két rajzot bemutat a lap. Repr.-ók.

A HÉT, Bp. 1911 ápr. 16.
XXII. évf. 16. sz. 253. lap.

Gyenes Gitta

Bornemissza Géza, Csáktornyai Zoltán, Márffy Ödön, Czigány Dezső, Csók István, Orbán Dezső vettek részt a bécsi Künstlerhaus kiállitásán, melyről Bölöni György számol be "Rebellis magyarok" cimmel. Mint irja, a Müvészház vigyázott arra, hogy csak a szelid müvek kerüljenek bemutatásra, de a magyar és az osztrák müvészek közötti különbözőségek akaratlanul is olyan légkört teremtenek, melyek a bécsi lojalitással szemben egy kis lázadozást jelentenek, amit a cim is megmagyaráz. Egyébként ezeknek a müvészeknek képei állanak a kiállitás összhangjában,-jegyzi még végül is a kritika. A HÉT, Bp. 1914. márc.29.XXv. évf.13.sz. 2o5. lap.

M. D. K.

GYENES Erzsébet festő

1907-ben Nagybányán a Szabadiskola növendéke

Réti Bp. 1954. 324 l.

MDK

Gyelmisné Fehér Etel

A Képzőművészek Szakszervezetében rend.kiáll.-c
szerepelt.

Cikk: Kiállitások

Világ 1949.jun.23.

GYÉCSEK József

A Tölgyfa Galéria (1027 Budapest II., Henger utca 2.)

tisztelettel meghívja

a Janus Pannonius Tudományegyetem Művészeti Kar,

Festő mesterképzős és DLA hallgatói

Gyécsek József, Lukács József, Nagy Ottó, Pataki István, Somody Péter

MÁS ANYAGBAN

című kiállításának megnyitójára

1997. szeptember 23-án, kedden 17 órára.

A kiállítás megtekinthető

1997. október 3-ig hétköznap 10-18 óráig

A Nemzeti Kulturális Alap, a Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága és a II. ker. Önkormányzat támogatásával

MŰCSARNOK
galéria

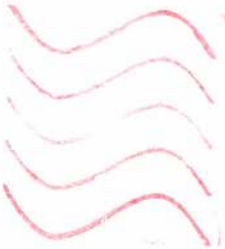

Új Művészet

Meteker Zsuzsa

Bp.

Bátthyány u. 10.

1054

Gyenes György

A. Soboul. A francia forma-
dalom története. Tipográfia.

cenzúrt.

A rép magyar könyv.
1963 23. l.

Gyenes L. György

A magyar szocialista munkáspárt
VII. Kongresszusának jegyzőkönyve
Tipografiáját tervezte
I. díjat kapott

A szép magyar könyv, 1960, 23 sz.

mDK

Gyenes Gitta,

a Tamás Galériában aratta sikereit.

Tamás Henrik képzőművészeti jubileuma /10 év/.
Magyarság. 1938.okt.9. 20.1. 100. kiáll.

MDK

Gyenes Gitta, festöm.

Tea. Tempera.
Muzsika. "

Budai Izr.Nőegyl. helyis.-ben OMIKE képzőm.csop.téli
1944. febr.21.-márc10. Kat. kiállitása.

földszintes, 10+kapu+4 tengellyel,
sszicista, 1828, a négy tengely újabb.

MDK

Gyenes Gitta,

O.M.Iparmüv. Társ. gyermekmüvészeti kiáll. Bp. 1914.

MDK

Gyenes Gitta, festöm.

Magdolna.	Tempera.
Madonna.	"
Nostalgia.	"

Nemz. Szal. 1919. okt. kiáll. Kat. 6.1.

Gyenes Gitta

A komédia, rajz

Mandolinos nő, kréta

Erotika, kréta

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 12. l.

MDK

Gyenes Gitta,

a N.Sz. által rend. 63 csop.kiáll. egyik-másikán müveivel szerepelt. 1926.

A Nemz. Szal.400-ik jub.és a KEVE XX-ik kiáll.-a. 1929 febr.

MDK

Gyenes Gitta

Reggeli, olajfm.

Műcsarnok, 1912.tav.kiáll. 73.lap

MDK

Gyenes Gitta

Jégpálya

Hangverseny

Fóthi J.: Két festő Tamásnál. Pesti Hirlap 1937. márc. 7.

Gyelmis Lukács

l.

Szabad Művèszet

1950. 9. n. 366. l.

peczi Bócz Gézáné, Nezabrücki Putsch Józsa
ság nevében is fájdalomtelt szivvel tudatják, hogy
és rokon

Y LAJOS

ületi orvos

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 JUL 26

DAILY NEWS

Gitta Gyenes

Ausstellungen:

Nationalmuseum: Geschichte Ungarns von der Landnahme bis 1849.

Historisches Museum: Gemälde von Ferenc Martyn.

Museum der Bildenden Künste: Goya-Grafiken.

Nationalgalerie: Gemälde von Gitta Gyenes. Diese Ausstellung wird anläßlich der 90. Wiederkehr des Geburtstages der Malerin veranstaltet. In der Zeit zwischen den beiden Weltkriegen war die Künstlerin sehr erfolgreich, auf der großen internationalen Ausstellung im Jahre 1915 in San Francisco wurden ihre Arbeiten mit einer Silbermedaille gewürdigt. Mehrere Einzelausstellungen mit ihren Werken wurden veranstaltet, und auch heute rechnet man sie zu den Pionieren der ungarischen Porzellanmalerei. Sie malte Ölgemälde, aber vor allem in Tempera konnte sie ihre Themen, die die „Innenwelt" ausdrücken, besonders gut darstellen. – Nach der deutschen Besetzung im Jahre 1944 wurde sie verfolgt. Damals entstand ihre Serie von dokumentativen antifaschistischen Tuschzeichnungen. 1947 protestierte sie mit der Reihe „Auch der Neger ist ein Mensch" gegen die Rassendiskriminierung. Auf der jetzigen Ausstellung sind 39 Öl- und Temperabilder sowie 28 Zeichnungen von Gitta Gyenes zu sehen. (Gitta Gyenes wurde 1888 geboren und starb 1960.) Die Ausstellung ist bis 27. August geöffnet.

Ethnographisches Museum: Die Urbewohner Australiens.

Kunstgewerbemuseum: Alte kaukasische Teppiche.

Ausstellungen in der Provinz:

Zamárdi, Heimatkundehaus: Volkskunst.

Tihany, Museum: Grafiken von Miklós Borsos.

Fonyód. Camping „Napsugár": Karikaturen von András Mészáros. Jenő Dallos und Balázs Piri Balázs.

Balatonboglár, Blaue und Rote Kapelle: Grafiken von Károly Reich und Skulpturen von József Somogyi.

Balatonberény, Klubbibliothek: Feueremail-Arbeiten von Márta Honty.

Szeged, Kuppelhalle des Ferenc-Móra-Museums: Skulpturen von Márton Váró.

Gemäldegalerie des Ferenc-Móra-Museums: 19. Szegeder Sommerausstellung.

Deutschsprachige Rundfunknachrichten:

Rádió Petőfi (Budapest) sendet täglich (außer Sonntag) auf den Mittelwellen 240, 252 und 344 m Nachrichten in deutscher Sprache:

– von Montag bis Freitag 10.33-10.36 Uhr,

– samstags 9.57-10.00 Uhr.

von 200 Yen abgerutscht war.

Frankfurt/Main — An der Frankfurter Devisenbörse hat sich der Kurs der US-Währung gegenüber dem Vortag um knapp einen Pfennig verbessert. Der amtliche Mittelkurs wurde mit 2,0470 Mark je Dollar festgesetzt. Am Montag hatte der Dollarkurs bei 2,0376 Mark gelegen. Die Bundesbank griff nach Angaben aus Kreisen des Devisenhandels auch am Dienstag nicht in den Markt ein.

---

aft zurück

NG

mit Staatspräsident Anwar el-Sadat in Kairo erwartet.

Paris — Der französische Staatspräsident Valéry Giscard d'Estaing hat Sadat zu einem offiziellen Besuch nach Paris eingeladen. Das gab der ägyptische Vizepräsident Hosny Mubarek am Montag nach einem Gespräch mit Giscard in der französischen Hauptstadt bekannt.

Amman — Der Sonderberater des amerikanischen Präsidenten Jimmy Carter für den Nahen Osten, Alfred Atherton, hat am Dienstag mit dem jordanischen König Hussein die Lage in Nahost erörtert. Politische Beobachter meinten, König Hussein habe deutlich gemacht, daß nur ein vollständiger Rückzug Israels aus den besetzten Gebieten einen dauerhaften Frieden gewährleisten könne. Gleichzeitig habe er das Recht auf Selbstbestimmung der Palästinenser betont.

USA-Friedenskorps unerwünscht

Neu Delhi, 25. Juli (ADN) — Das in Entwicklungsländern tätige amerikanische sogenannte Friedenskorps ist in Indien unerwünscht. Das brachte der indische Ministerpräsident, Morarji Desai, in einem Brief an Lilian G. Carter, die Mutter des USA-Präsidenten, zum Ausdruck, der am Dienstag in allen indischen Tageszeitungen veröffentlicht wurde. Lilian G. Carter hatte der indischen Regierung die Wiederaufnahme der Tätigkeit dieser USA-Organisation in Indien vorgeschlagen. In seinem Brief erklärte der indische Regierungschef, Indien werde seine Arbeit auch zukünftig selbst tun und auf die „Unterstützung durch ausländische Arbeitskräfte" verzichten.

Gyjelmisné Fehér

Etel

festő

Pesthidegkut

Lomb u. 50.

MKSz 1947

PUBLIC LIBRARY

Fehér Etel
Jestő

l.
Gyelmisné
Fehér Etel

MKSz 1947

MAGYAR NEMZETI BANK
Pénzforgalmi osztály

BUDAPEST
99 V. 18. 18
54

147620

Műemlékek orsz. bizottsága
ellátmányszámla,

Budapest
IX. Högyes Endre-u. 10.

Hivatalból
Díj átalányozva

Gyelmis Lukácsné

d.

Szabad Művészet

1949 | 263. l
340

Fehér Etel

festő

l.

Szépmüvèszet

1943 (84) b

(86)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

MDK

Gyenes Erzsébet,

19o7-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /19o2-1912./ 83.1.

Ø Gyenes Erzsébet

1907 ideiában

Nagybányai kiáll kat. 1912

83

Torda h. n. VI. 200

Ugyenes Gitta

festő

fordít

KOVÁCS ÁKOS
SZALONJA
V., BANK-U. 7., II. 1.

1930

MEGHIVÓ

GYENES GITTA

KÉPEINEK

ÉS

MÉSZÁROS LÁSZLÓ

SZOBRAINAK

ÁPRILIS HÓ 13-ÁN

MEGNYILÓ

KIÁLLITÁSÁRA

SAJTÓBEMUTATÓ

április 11-én

pénteken

d.e. 9-től

esti 7-ig

III.

A látogatók vendégek.
Belépődij tehát nincs.

A kiállitás vasárnapokon és ünnepeken délelőtt 10—2-ig, hétköznapokon délelőtt 11-től délután 5-ig tekinthető meg.

Törekvés

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA-U. 8. TELEFON: 82-1-22.

A KIÁLLÍTÁS NYITVA OKT. 29-TŐL NOV. 8-IG, 9—6 ÓRA KÖZÖTT. ÜNNEPNAP 2 ÓRÁIG.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Hr. Szentiványi Gyula urnak
urhölgynek

H

I Lende-tér 7

MEGHÍVÓ.

TISZTELETTEL VAN SZERENCSÉNK MEGHÍVNI

GYENES GITTA és TÓTH SÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZEK

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA,

AMELY OKTÓBER 29-ÉN NYILIK MEG.

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTÉSE DÍJTALAN.

FRÄNKEL JÓZSEF
IGAZGATÓ

TELJES TISZTELETTEL
A VEZETŐSÉG

LŐBL D. ÉS FIA

Gyenes Gitta

Esti Magyarország 1943. máj. 10

Kiállítás a Műteremben

A *Műterem* most megnyílt kiállításán *Gyenes* Gitta festőművész mutatja be legújabb képeit.

Valóságtól elvonatkoztatott, játékos-gazdag képzelet jelenésvilága bontakozik ki ezeken a derült hangulatú, tiszta festőiséget belső zenei hullámzásba oldó temperákon. Színes árnyalakok, leegyszerűsített, széles formákba tagolt testetlen és mégis plasztikus sziluettek népesítik be rajtuk a stilizált természeti keretet, szinte az elveszett paradicsom idilli boldogságát idézve, minden fájó sóvárgás mellékíze nélkül. Gyenes Gitta legtöbb képe olyan, mint egy sohase látott s nyilván nem is létező Tahiti — emléke. Mesék valószínűtlenségét és álmok szuggesztív, átköltött valóságát egyszerre tükrözi. Ózek, tehenek, szarvasok, lovak és lovagok, felhők gomolygásából életrekelt sziklavárak, ábrándos férfi- és női-figurák különös csoportozatai finom színharmóniákba kötődnek itt, olykor valami gobelinszerű dekoratívsággal s csaknem mindig meglepő színérzékenységgel.

Ez a színkultúra amilyen fejlett, éppoly csalhatatlan s főkép a veszedelmes rózsaszinek és almazöldek merész vegyítésében érvényesül meggyőző erővel. Legkiemelkedőbb értékei a rendkívül egységes kiállításnak mégis egyes rőt-barna alaptónusba hangolt, a tüzes színeket könnyű fátyol mögül elővillantó darabok. Így elsősorban a *Legelő* és a *Kék korsó*, a *Szamárháton*, *Nő lovakkal*, *Parkban*, *Nyugalom*, *Szabadban*, *Lovas*, *Estefelé*, *Gyümölcs*, *Alma és körte* s a *Fekete szamár*. De általában az egész kollekció festőjének szerencsés önmagáratalálásáról és teljes művészi kiéréséről tanuskodik.

—r—

constructive international co-operation and without reference to the preservation of the *status quo* established by the treaties which followed the Great War. What the world needs to-day is wisdom: unselfish, forward-facing, progressive wisdom. Out of Hungary and her people there may and should come powerful leadership to meet this need.

W. Gyenes Gitta

106	Önarckép	olajf.	700.—
107	B. I.-né képmása	„	600.—
108	Férf. arckép	„	800.—
109	Csendélet	„	500.—
110	Mignon	„	800.—
111	Kolozsvári utcarészlet	„	500.—
112	Veronika	„	500.—
113	Luca	„	200.—

114	Csendélet	olajf.	400.—
115	Akt	„	700.—
116	Egy ifju	„	500.—
117	Egy alvó nő	„	700.—
118	Tanulmányfej	„	200.—
119	Fiatal asszony prémekben	„	800.—
120	Gyermekakt	„	600.—

Nemzeti Szalon
1917 - május
tav. kiáll.

Nemzeti Szalon
50. coop. kiáll. 1926. szept.

Gyenes Gitta

Született 1890-ben Budapesten Karlowszkynál tanult rajzolni, a Nagybányaiknál festeni. Tanulmányait Olaszország nagyobb művészeti központjaiban folytatta. Résztvett a budapesti és bécsi tárlatokon. Az 1914—15-iki sanfranciskói világkiállításon ezüstérmet nyert.

103 Sirocco, olajf.	7000
104 Muzsika, tempera	3500
105 Az asszony, olajf.	3000
106 Fekete ruha olajf.	7500
107 Sárga ruha, olajf.	7000
108 Imádat, olajf.	4000
109 Művészet, tempera	1500
110 Siratás, tempera	1800
111 Neurasténia, tempera	1500
112 Szerelem, tempera	1600
113 Románc, tempera	1000
113a Tájkép, olajf.	2500
114 Dráma, olajf.	2800

Kréta rajzok:

115 Hystéria	500
116 Tovább	700
117 Kétségbeesés	700
118 Magdolna	800
119 Nocturne	1000
120 Szüzesség	1000
121 Emlékezni	600
122 Apathia	750
123 Ifjuság	5000
124 Vihar	600
125 Béke	600
126 Szél	800
127 Könny	900
128 Sors	500

129 — 147. n. l. a Complettben

70	Akt tanulmány	20000
71	Tisza parton	10000
72	Alföldi major	25000
73	Tapolcai tó	30000
74	Lila krizantém	6000
75	Méhes	25000
76	Parkrészlet	15000
77	Lila orgona	12000
78	Utca részlet	20000
79	Őszi lombok	25000
80	Napsütéses akt	30000
81	Fekete ruhás	30000
82	Csendélet	20000
83	Partoldal	15000
84	Tuják	10000
85	Sárga lombok	25000
86	Őszi hangulat	25000
87	Pihenés	10000
88	M. D-né arcképe	mgtul.
89	Csendélet	10000
90	Cigány leány	10000
91	Fehér peoniak	12000
92	Peoniak	12000
93	Fehér orgona	12000
94	Akt tanulmány	20000
95	Iris	5000
96	Tanulmányfej	6000
97	Parkrészlet	12000
98	Kis leány	2000
99	Nyárfás	25000
100	Alföldi részlet	20000
101	Fürdő után	30000
102	Kis babarózsa	5000

Grzener Gitta

GYENES GITTA,

aki merész vonalaival és színeivel újtóként jelentkezett a magyar pikturában és ma is egyéni utakon jár megalkuvást nem ismerve, derűs életfilozófiával válaszol kérdéseimre:

„Legnagyobb sikeremként kezelem művészi multamnak azt az eseményét, amikor egy képügynök három képemmel megszökött. Mi a többi vértelen elismerés ahhoz a fanatizmushoz képest, amellyel az ügynök szembeszállt a paragrafusokkal, csak azért, hogy képeimet magával tehessel A közönség vásárlókedve igen lanyha. Itt-ott fölcsillan ezer évben egy portrérendelés lehetősége, de e lehetőség realizálásáért aztán nem győzi a festő kellő szuggesztivitással hajtogatni, milyen érdekes az illető profilja, menynyire megörökítésre méltó nyakának vonala, milyen monalizás a mosolya.

Álmom: nábobok küzdjenek képeimért s e küzdelemben ők buknak el és én diktálom föltételeimet.

Tervem: borsón továbbra is szépet álmodni."

Újság 1937. dec. 25

1978.VII.26.TV.2.müsor 21.4o/KJné/
TV.Hiradó, II.

1021

Gyenes Gitta emlékkiállitása

- Gyenes Gitta emlékkiállitása ma nyilt meg a Nemzeti Galériában.
Ugy indultunk erre a kamara tárlatra, hogy a magyar kerámia festészet megteremtőjének emlékét a porcellán festészet szép darabjait fogjuk látni.
Mivel ennek a müfajnak volt mestere a most 9p évex született müvésznő.

E törékeny müfaj helyett időállóbb, de nem kevésbé törékeny stilusu festmények fogadtak a galériában.
A festett kerámia tálak, brosstük ugyanis már sehol sem találhatók meg. Igy a látogatóknak is be kell érniük azokkal a képekkel, amelyek a két világháboru közötti magyar festészet jellegzetes vonásait, stilus törekvéseit mutatják és nemcsak ezeket, hanem magát azt a kort is, azt a hangulatot, amely a 2o-as 3o-as évek pesti kávéházaira, utcáira jellemző volt.

Gyenes Gitta ebben bizonyul a legerősebbnek a kiállitás képei szerint. Ugyanakkor a légies portrék és csendéletek láttán ugyancak sajnálhatjuk, hogy az általa festett porcellánok, kerámiák iparmüvészeti értékek után hiába kutatott a kiállitás rendezője.

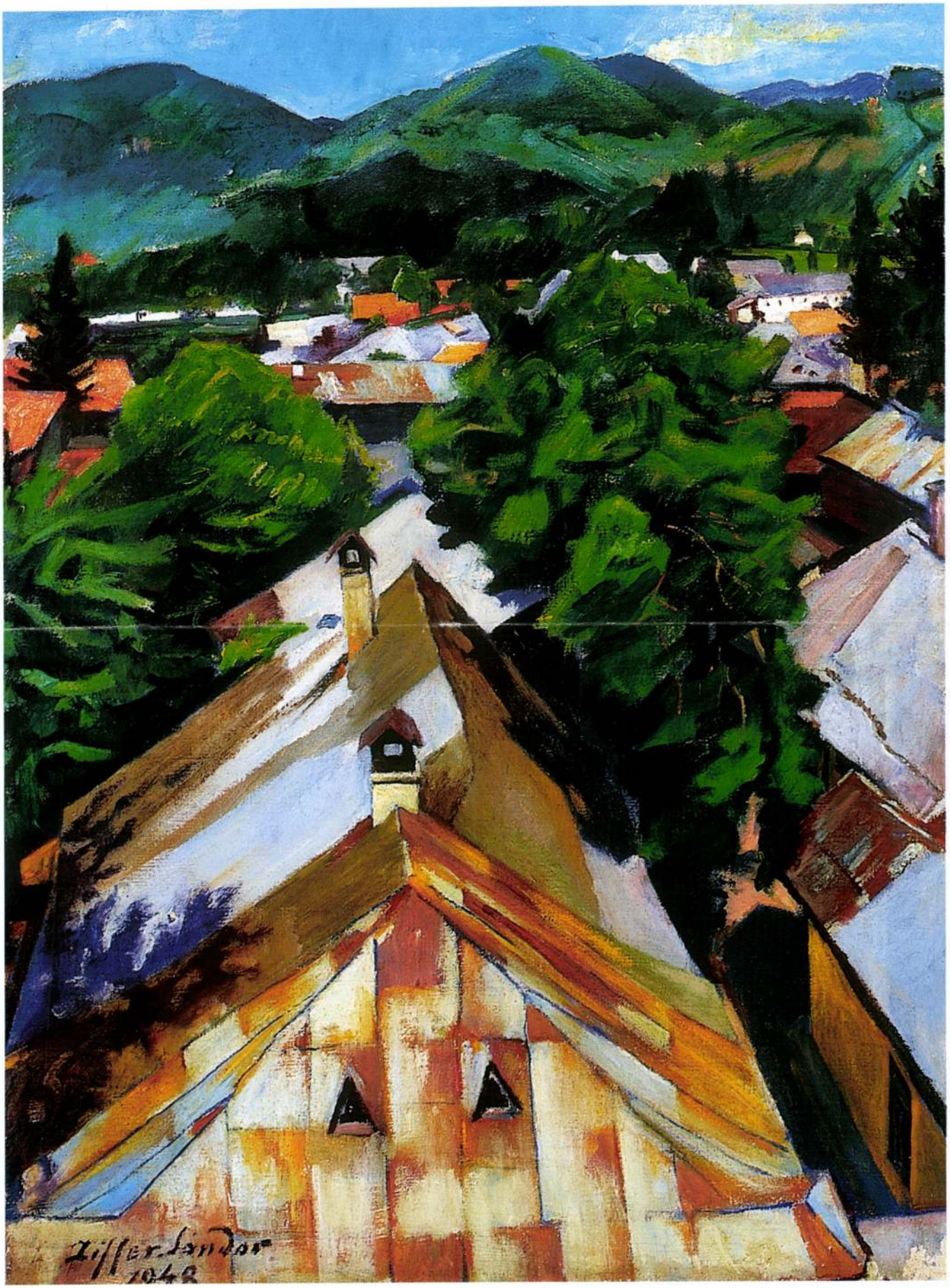

19 ◆ GYENES GITTA (1888–1960)

Garni Szálló, 1932 körül

100,5 × 67 cm
Olaj, farost
J. n.
Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft

KIÁLLÍTVA:
GYENES GITTA GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA
Szépművészeti kiállítások
Bp. IV. Mária Valéria u. 8. , 1933. okt. 29.–nov. 8.
BLITZ GALÉRIA TÉLI AUKCIÓJA 1993. dec., kat. 112.
GYENES GITTA EMLÉKKIÁLLÍTÁSA, Kempinski Galéria 1994.

Az utóbbi esztendők feltáró jellegű kiállításain sorra kerülnek elő a Neue Sachlichkeit, a nemzetközi art deco stílusváltozatainak itthoni példái, melyek azt bizonyítják, hogy hazánkban is léteztek az ún. posztexpresszionista irányzatok mégha egy-egy csoportban való markáns megjelenésük egyelőre nem, vagy alig kimutatható. Gyenes Gitta 1933-ban rendezett gyűjteményes kiállításán szintetikus életképeket, bérházak, városok, szállodák keresztmetszeteit mutatta be. Az eddigre már komoly festői múlttal rendelkező művész, aki a Művészház kiállítójaként a háború előtti hazai modernizmus egyik képviselője volt, szokatlan festményekkel lepte meg a hazai publikumot. Ebből a sorozatból szorosan összetartozó párdarab kerül most árverésre a Kieselbach Galéria aukcióján, mely ikonográfiai megoldását tekintve egyedülálló a magyar posztexpresszionista művészetben.

A nagyváros, mint képtéma a múlt század második felétől kezdve egyre népszerűbb lett, végül a húszas, harmincas években hódított tért. A hagyományos veduta értelmezés helyett, a huszadik századi civilizált emberi lét alapvető élményeit nyújtja. Az európai és amerikai metropoliszok sorra ihlették a festőket, a magyarok közül többek között Schönberger Armandot, Scheiber Hugót, Aba Novák Vilmost, ahogyan Gyenes Gittát is.

A két festmény montázsszerű metszetét adja egy-egy zugszállónak. A zegzugos kulisszaszerű tereket kanyargó lépcsők kötik össze, a szobákban különböző extrém eseményeket (öngyilkosságot, prostitúciót), illetve intim jeleneteket (anya szoptatja gyermekét, alvó házaspár) láthatunk egymásmellettiségükben. A helyzetek „állandósult ideiglenességét", bizonytalanságát fokozza a folyamatos mozgás, hiszen itt mindenki átmenőben van.

A Neue Sachlichkeit egyik újszerű ikonográfiai típusa a „tablószerű, többjelenetes ábrázolás" volt. (Gálig Zoltán: Az expresszionizmus után. Szombathelyi Képtár, 1992. kat. 7. o.), amely az általánost, a tipikust hivatott megjeleníteni. Gyenes Gitta figurái személytelenek, közömbösek egymás iránt. Elsősorban a nagyváros jellegzetes típusainak képviselői, jelszerű allegorikus alakok. Személyes sorsuk csak annyiban érdekes, amennyiben reprezentálja az átlagot. Az alakok a valóság színpadszerű kivágásában mutatkoznak, rendszerint saját szociológiai, társadalmi meghatározottságuk reprezentációiként tűnnek fel. A berlini festő és grafikus George Grosz extatikus utcaképeinél gyakran a külső homlokzatok, az utca lármája mögött, láthatóvá tette a belsőt is. A kereskedelem, az uzsora, a munka és a szórakozás, az idill és a bűntény a házak falain belül játszódnak és szerves struktúráját képezik a városi életnek.

Grosznál azonban a leleplezés mindig kritikai attitűddel párosult. Gyenes Gitta látásmódja távol állt a veristák leleplező, gúnyos társadalomkritikai szemléletétől. Ebben az értelemben inkább az art deco festészetével rokonítható, mely kerülte a realitással való direkt konfrontációt. Az art deco a mindennapok ábrázolásakor még a legdurvább valóságot is a művészi stilizáció alkalmazásával szelídítette meg, az extremitás, mint érdekesség foglalkoztatta.

A kép festésmódjában, kompozíciós eszközeiben az expresszionizmus jegyeit hordozza. Elsősorban az ún. német expresszionista filmmel való rokonsága feltűnő, melynek kezdeti kapcsolata a képzőművészettel nyilvánvaló volt. A filmekben megjelenő vonalak, formák, tömegek szimbolikusan a szereplők mentalitását tolmácsolták. A homályosan megvilágított labirintus folyosók, csigalépcsők sejtelmes, fenyegető atmoszférát teremtettek, a lelki folyamatokra, ösztönökre utaltak. A korszak jellegzetes filmes műfaja a kamara-játékfilm volt, mely sivár végű, naturalista kispolgári és cseléddrámákon alapult, és legalább egy szereplő halálával zárult cselekménye. Siegfrid Kracauer „ösztönfilmek"-nek nevezte őket. (Caligaritól Hitlerig. Bp. 1963. 66. o.) Leopold Jessner: Hátsólépcső című filmjének színhelyét szimbolikusan házfalak zárják körül, az ezen alapuló zártság a „hősök sorsát jellemző véglegesség kifejezését" szolgálta (U. Gregor–E. Patalas: A film világtörténete. Bp. 1966. 67. o.). Ezt sugallják képeink esetében is a szűk, bekerített terek. A festményeken ugyanakkor hiányzik a személyes állásfoglalás, nincs szenvedély, dráma, mely a Neue Sachlichkeit szemléletével való rokonságot erősíti. A filmi analógia azonban itt is tetten érhető: A Neue Sachlichkeit tiszta formájában az ún. „keresztmetszet-filmekben" (Kracauer) nyilvánult meg.

Gyenes Gitta az expresszionizmus, az új tárgyiasság és az art deco stílusirányzatait, szemléletmódjait felhasználva alkotta meg sajátos, közép-európai szintetizáló festészetét.

Kopócsy Anna

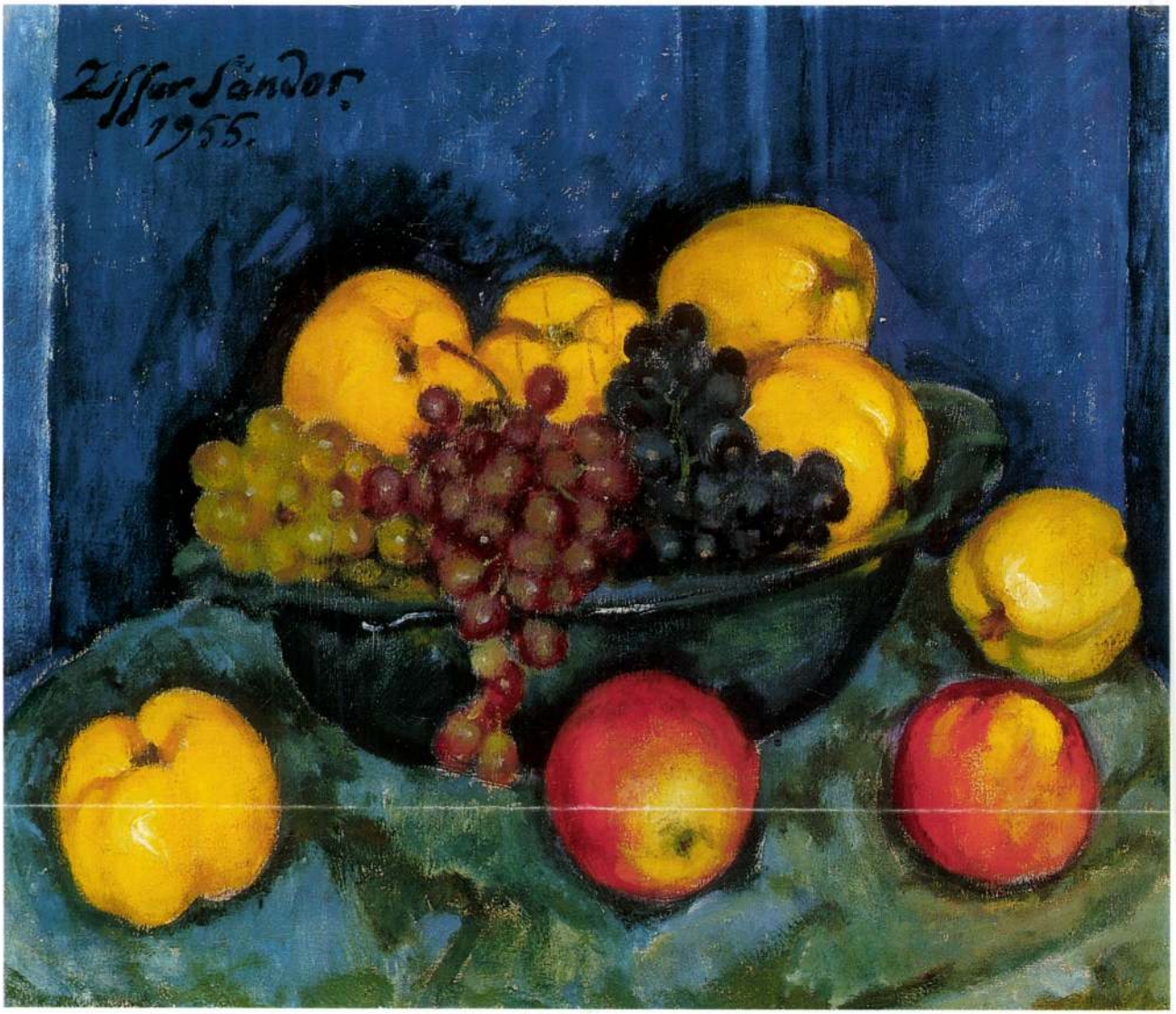

20

21

20 • ZIFFER SÁNDOR (1880–1962)

Csendélet szőlővel és birsalmával

38,5 × 45 cm
Olaj, vászon
J. b. f.: Ziffer Sándor 1955
Kikiáltási ár: 280 000 Ft

21 • VÖRÖS GÉZA (1897–1957)

Virágcsokor

70 × 50 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Vörös Géza
Kikiáltási ár: 280 000 Ft

22 • THORMA JÁNOS (1870–1937) ➔

Tavaszi virágcsokor vázában

101 × 80,5 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Thorma
Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft

212• GYENES GITTA (1888–1960)

Garni Szálló, 1932

100 x 68 cm
Olaj, farost
J. j. l.: Gyenes Gitta 1932
Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft

KIÁLLÍTVA
GYENES GITTA GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA, Szépművészeti kiállítások, Bp. IV. Mária Valéria u. 8., 1933. okt. 29–nov. 8., 16-os katalógusszám: Külvárosi szálloda címen
GYENES GITTA EMLÉKKIÁLLÍTÁSA, Magyar Nemzeti Galéria 1978. 9-es katalógusszám (Külvárosi szálloda címen)
GYENES GITTA EMLÉKKIÁLLÍTÁSA, 1994 Kempinski Galéria

REPRODUKÁLVA
Gyenes Gitta emlékkiállítása MNG 1978 (kat.)

Az utóbbi esztendők feltáró jellegű kiállításain sorra kerülnek elő a Neue Sachlichkeit, a nemzetközi art deco stílusváltozatainak itthoni példái, melyek azt bizonyítják, hogy hazánkban is léteztek az ún. posztexpresszionista irányzatok mégha egy-egy csoportban való markáns megjelenésük egyelőre nem, vagy alig kimutatható. Gyenes Gitta 1933-ban rendezett gyűjteményes kiállításán szintetikus életképeket, bérházak, városok, szállodák keresztmetszeteit mutatta be. Az eddigre már komoly festői múlttal rendelkező művész, aki a Művészház kiállítójaként a háború előtti hazai modernizmus egyik képviselője volt, szokatlan festményekkel lepte meg a hazai publikumot. Ebből a sorozatból szorosan összetartozó párdarab kerül most árverésre a Kieselbach Galéria aukcióján, mely ikonográfiai megoldását tekintve egyedülálló a magyar posztexpresszionista művészetben.

A nagyváros, mint képtéma a múlt század második felétől kezdve egyre népszerűbb lett, végül a húszas, harmincas években hódított tért. A hagyományos veduta értelmezés helyett, a huszadik századi civilizált emberi lét alapvető élményeit nyújtja. Az európai és amerikai metropoliszok sorra ihlették a festőket, a magyarok közül többek között Schönberger Armandot, Scheiber Hugót, Aba Novák Vilmost, ahogyan Gyenes Gittát is.

A két festmény montázsszerű metszetét adja egy-egy zugszállónak. A zegzugos kulisszaszerű tereket kanyargó lépcsők kötik össze, a szobákban különböző extrém eseményeket (öngyilkosságot, prostitúciót), illetve intim jeleneteket (anya szoptatja gyermekét, alvó házaspár) láthatunk egymásmellettiségükben. A helyzetek „állandósult ideiglenességét", bizonytalanságát fokozza a folyamatos mozgás, hiszen itt mindenki átmenőben van.

A Neue Sachlichkeit egyik újszerű ikonográfiai típusa a „tablószerű, többjelenetes ábrázolás" volt. (Gálig Zoltán: Az expresszionizmus után. Szombathelyi Képtár, 1992. kat. 7.o.), amely az általánost, a tipikust hivatott megjeleníteni. Gyenes Gitta figurái személytelenek, közömbösek egymás iránt. Elsősorban a nagyváros jellegzetes típusainak képviselői, jelszerű allegorikus alakok. Személyes sorsuk csak annyiban érdekes, amennyiben reprezentálja az átlagot. Az alakok a valóság színpadszerű kivágásában mutatkoznak, rendszerint saját szociológiai, társadalmi meghatározottságuk reprezentációiként tűnnek fel. A berlini festő és grafikus George Grosz extatikus utcaképeinél gyakran a külső homlokzatok, az utca lármája mögött, láthatóvá tette a belsőt is. A kereskedelem, az uzsora, a munka és a szórakozás, az idill és a bűntény a házak falain belül játszódnak és szerves struktúráját képezik a városi életnek.

Grosznál azonban a leleplezés mindig kritikai attitűddel párosult. Gyenes Gitta látásmódja távol állt a veristák leleplező, gúnyos társadalomkritikai szemléletétől. Ebben az értelemben inkább az art deco festészetével rokonítható, mely kerülte a realitással való direkt konfrontációt. Az art deco a mindennapok ábrázolásakor még a legdurvább valóságot is a művészi stilizáció alkalmazásával szelidítette meg, az extremitás, mint érdekesség foglalkoztatta.

A kép festésmódjában, kompozíciós eszközeiben az expresszionizmus jegyeit hordozza. Elsősorban az ún. német expresszionista filmmel való rokonsága feltűnő, melynek kezdeti kapcsolata a képzőművészettel nyilvánvaló volt. A filmekben megjelenő vonalak, formák, tömegek szimbolikusan a szereplők mentalitását tolmácsolták. A homályosan megvilágított labirintus folyosók, csigalépcsők sejtelmes, fenyegető atmoszférát teremtettek, a lelki folyamatokra, ösztönökre utaltak. A korszak jellegzetes filmes műfaja a kamara-játékfilm volt, mely sivár végű, naturalista kispolgári és cselédrámákon alapult, és legalább egy szereplő halálával zárult cselekménye. Siegfrid Kracauer „ösztönfilmek"-nek nevezte őket. (Caligaritól Hitlerig. Bp. 1963. 66. o.) Leopold Jessner: Hátsólépcső című filmjének színhelyét szimbolikusan házfalak zárják körül, az ezen alapuló zártság a „hősök sorsát jellemző véglegesség kifejezését" szolgálta (U. Gregor–E. Patalas: A film világtörténete. Bp. 1966. 67.o.). Ezt sugallják képeink esetében is a szűk, bekerített terek. A festményeken ugyanakkor hiányzik a személyes állásfoglalás, nincs szenvedély, dráma, mely a Neue Sachlichkeit szemléletével való rokonságot erősíti. A filmi analógia azonban itt is tetten érhető: A Neue Sachlichkeit tiszta formájában az ún. „keresztmetszet-filmekben" (Kracauer) nyilvánult meg.

Gyenes Gitta az expresszionizmus, az új tárgyiasság és az art deco stílusirányzatait, szemléletmódjait felhasználva alkotta meg sajátos, közép-európai szintetizáló festészetét.

Kopócsy Anna

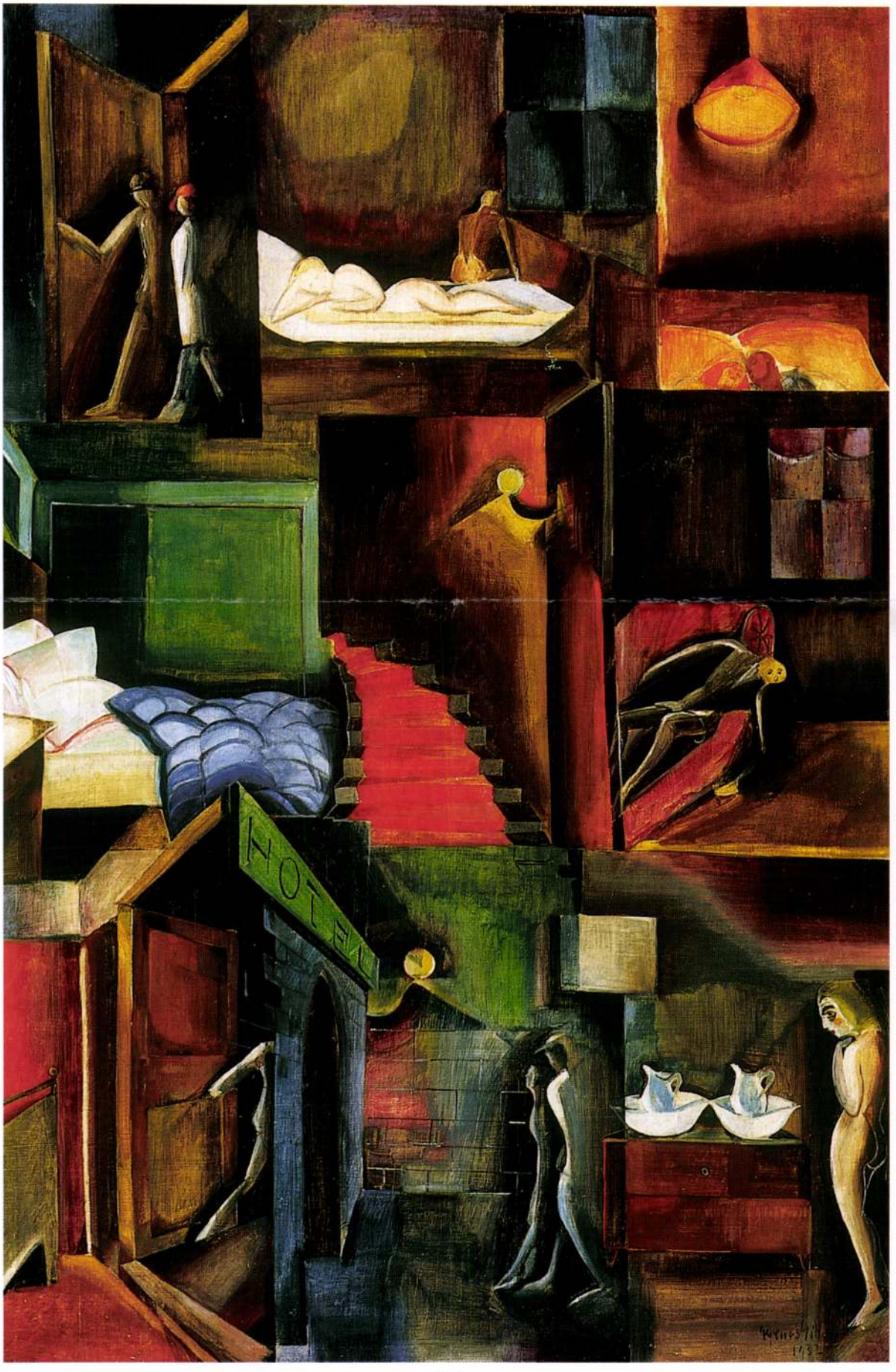
HOTEL

213 • IFJ. MARKÓ KÁROLY (1822–1891)

Ailoi erdőrészlet Corsicában, 1870-es évek

70 × 100 cm
Olaj, vászon
J. b. l.: C. Markó
A vakkeret felső részén ismeretlen kéz által írt szöveg:
Nella Foresta de Aitona de Corsica di Carlo Markó.
Kiállítva: 1881. Műcsarnok, Őszi tárlat, kat. 165.
Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft

Id. Markó Károly legidősebb gyermeke bécsi festészeti tanulmányok után csatlakozott az akkor már hosszabb ideje Itáliában élő apjához, aki ekkor vette kézbe a fiatalember képzését. Ifjabb Károly 1845-ben állított ki először Firenzében, ezt követően a XIX. századi olasz festészet elismert alakjává vált. Soha nem tért haza Magyarországra, de alkalmanként szerepelt budapesti kiállításokon is. Firenzében az ún. Scuole di Staggia tagja volt. Ez az olasz festőkből álló laza közösség a barbizoniak ihlette, természet után festett képekkel tűnt fel a század közepén (Norma Broude: The Macchiaioli. Italian Painters of the Nineteenth Century. London 1987). Ifjabb Károly művein kettős hatás érvényesül – egyrészt az atyjától elsajátított technikai ügyesség mellett annak a gondos rajzhoz való vonzalmát örökölte, az élénk színek használata, a zöld gazdag skálája figyelhető meg – másrészt azonban a téma realisztikusabb megközelítése jellemzi.

Noha múlt századi kiállítási és a XX. század első feléből származó aukciós katalógusokból igen sok ifjabb Károlynak tulajdonított festményt ismerünk, az adatok teljes hiányában, reprodukció nélkül ezek nem azonosíthatók. Most azonban egy kivétellel állunk szemben: noha reprodukciót ebben az esetben sem ismerünk, a vakkeretre írt szöveg hozzásegített az azonosításhoz: ifjabb Károly maga küldte el az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 1881-es őszi kiállítására képét, amely ugyanezen a címen szerepel a katalógusban (két megjegyzés: a keretre írt képcím egy betűben eltér a múzeumi katalógusban megadottól; az őszi tárlat anyagáról több katalógus is megjelent, a festmény az összesített kiadásban 120-as szám alatt található). Ugyanezen a kiállításon bukkan fel a *Valdonielloi erdőrészlet Corsicában* című festmény (kat. 122.), amely minden bizonnyal ennek párdarabja.

H. O.

ifj. Markó Károly: Hegyvidéki táj, 1853 körül (Dorotheum, Wien)

Gyenes Gitta

Szül. 1890.

1926. ~~je~~ szept. koll.
kiáll. a Nemzeti Szalonban. Életrajz -

24
Timót, Tádé

CSÜTÖRTÖK

25
Pál ford., Pál ford.

PÉNTEK

26
Polikárp, Vanda

SZOMBAT

27
Ar. sz. Ján., Lothár

Gyenes Gitta
Wallas Jenőné
Pest

1 l.

Lyka fest 1896-1914

107. l.

Egener Gitta

Magyar Minerva

1926. 419

Farkas ~~[illegible]~~ Lajos:

Derékon alól, szem köz. C
dőke barna, s arcza s bajusza
ha beszelue s baljával az ék
nyakba vetett piros szalagon ho
alól csipke aljú karvinge látszi
lon két könyv ~~[illegible]~~ zeknek, melynek egy
lóg.

Olajfestés, vászonra, mér

Al. Képt. 34.

Gyenes Gitta

Gyenes Gitta csoportképei mintha finom, halvány ködfátyol mögül derengenének a néző felé. Vacsorázó, korcsolyázó, vagy billiárdozó csoportjait mintha sjtelmes vizióban látnánk. Mégis érzéke van a realitás iránt, felvillanó profiljai, mozdulatai élesek, találóak. Mintha meséket illusztrálna, melynek szereplői a mai reális világból való emberek.

Magyarország

1937. márc. 7.

(Új kiállítás a Tamás Galériában.)

Gyenes Gitta

Művészeti lexikon
316 l.

ülve. Rövid haja, szemöldöke s
e barna s arcza leberetvált. Jobb
tővel lebontott asztalon lévő könyv-
lat tart s baljának hüvelyujat a
gja. Sűrű gombos dolmánya s barna
. A könyveken czimeres levél van

70. VII 2. Decb."

méretei 87:70 Gm.

Gyenes Gitta

A *Műterem* falain *Gyenes* Gitta temperáit láttuk. Ugynevezett szublimált művészet ez, elszakadva nemcsak szineitől és formáitól a valóságnak, hanem a tárgyi témáktól is, sok szimbolizmussal. Annak, amit érez és ki akar fejezni: nem tud fölébe kerekedni..

—:::—

Nemzeti Ujság

1943. máj. 15.

(Kiállítás.)

Gyenes Gitta

Pest, 1943 máj. 12.

KÉT KIÁLLÍTÁS

A *Műterem* kiállításán *Gyenes* Gitta festőművész mutatja be legújabb képeit. Negyven darabból álló temperagyüjteménye nemcsak rendkívül egységes, hanem igen komoly színvonalat is tart s főkép színkultúra tekintetében meglepően finom, fejlett ízlésről tanuskodik. Ezek a dekoratív hatású, leegyszerűsített formákba tagolt, érdekes kompozíciók messze esnek minden valóságábrázolástól. Témájuk, festői szemléletük és előadásuk szerint egykép a képzeletvilág sajátos jelenéseinek kifejezői, inkább álmokra és mesékre emlékeztetnek. A zártan komponált, sziluettszerű emberi és állati csoportozatok valami derült, mosolygó harmóniába kötődnek rajtuk s egész külső-belső ritmusokkal szinte zenei felépítésre vallanak. Érett, egyéni zamatú művészet ez, amelynek legszebb, legartisztikusabb eredményeit a *Nyugalom*, a *Legelő*, a *Kék korsó*, a *Szabadban*, az *Alma és körte*, a *Lovas* és az *Estefelé* jelzi.

W. Gyenes Gitta:

55. Női akt, olajf. --- --- --- 1000 kor.
56. Nagybányai utcarészlet, olajf. --- --- --- --- --- 200 „

Ropalotafela. 28.l.

1913

11731.

tan és prémes kabátban van ábrá-

Marchicus.

-dini Jesuitorum Romae, deinde Romano-

nam solum sedet Reformatorum religionem

m et

ione exiguum tempus perseveravit, sigui-

ous

ae docuit, et postea A. 1583. Coetui Soci-

n Rectoris Scholae Schmidinicensis postea

Nyeres Gitta

Egy nyári napon,
tempera, 1500.—

Nemzeti Szalon 1920
MAPE. 7. kiáll. nyári.

CZOBEL BÉLA: Uccarészlet.

Meghalt 1960, 6⁴ 82.

Gyenes Gitta

90. *Gyenes* Gitta: *Mozi* (olajf. 220 pengő.
91. *Gyenes* Gitta: *Lebuj* (tussfestmény) 235 pengő.

Nemzeti Szalon
1929. jan.
Kut.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK:

Gróf ZICHY JÁNOS

TÁRSELNÖK:

PRESZLY ELEMÉR

Gyenes Zitta

1920. jan. – febr.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Önarckép, olaj. 3000.–

A gyermek a fürdőben,

tempera, 1000.–

Lelet, Kisbéri VI. 88.

W. Gyenes Zitta

1910 jan. koll. kiállítás
a Művészházban.

Katalogus.

~~Andrássy Manó gróf gyűjteménye~~

~~V. 12.~~

Gyenes Gitta

festőnő

Kul. 1889-ben Bpsten hat gymnasiumot végzett azután Karlovszky Bertalannál tanult rajzolni s azta Nagybányan Iványi Grünwald Béla tanítványa volt.

erőd

Krück I. 428. l.

Sáros h. n. II. 194.

Gyenes Gitta

Knöchl I. 428. l.

Gyenes, Gitta, Malerin, geb. 1889 in Budapest, absolvierte sechs Gymnasialklassen, lernte dann bei Karlovszky gründlich zeichnen und war in Nagybánya eine Schülerin Béla Iványi-Grünwalds. Sie zählt schon heute, obgleich erst am Beginne ihrer künstlerischen Laufbahn, zu den geschätzten Landschafts- und Stilleben-Malern. Bekanntere Gemälde: *Heitere Mädchen, Nackte Frauen, Beim Ballspiel, Beim Frühstück, Traurigkeit, Frauenakt, Landschaftsbilder aus Nagybánya.*

Gyenes Gitta

270

Gyenes Gitta festőművész kiállítása a Fészekben. Október 26-án délben 12 órakor nyílik meg *Gyenes* Gitta festőművész tempera- és grafikai műveiből álló gyüjteményes kiállítása. A kiállítás megtekinthető mindennap délután 3—6-ig. Belépődíj nincs.

Magyar Nemzet

1946. okt. 26.

INDICE GENERALE.

Gyenes Gitta (Margit)

Chikágó, tempera

1932 főv új szerzem kiáll Mücsarnok.

Igen tisztelt Úr

Szellemi életünk egyre fokozódó
művelődés mindennemű megnyilatko
a művészet is népi forrásokból merít
művészet minden szépségét és érdeke
kincset, amely csupa ősi hagyományt

A magyar népművészet kincsein
kötetben Ortutay Gyula, a szegedi
munkásságáért éppen most részesült

A Magyar Népművészet sá
kötete Magyarország és Erdély népn
össze. 1740 képen, köztük 240 színe
művészet ötletességét, eredetiségét és

Olyan érték ez a két kötet, ame
tartozó magyar olvasó nemcsak élve

Gyenes Gitta

festő Műcsarnok

1933. nemz. képzm. kiáll

217

Luca, pant.

GYENES GITTA

84 Csikágó, tempera 300.–

Nemzeti Szalon 1930.
Kut jan.

Illusztrációk

Gyenes Gitta

Wód

Bálint Lajos:

Tamás galéria -

Magyar Hírlap

1937. márc. 7.

W. Gyenes Gitta

cód
2

Az Ujság. 1921.
okt. 30.
(e.a.: A Nemzeti
Szalon csoportkiállítása.)

W. Gyenes Gitta

koll. kiáll. az alábbi
tárlat keretében

rőd

Az Ujság. ~~[illegible]~~
1917. máj. 5.
(e.a.: A Nemzeti
Szalon tavaszi tárlata.)

Gyenes Gitta

I.

Szabad Művészet

1948. 252. I.

Sion, II., 1871., 374. l. — Ge
218. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ip
— Gerevich IPGY, 89. l. —
Lippay XVI. tábla.

MAGYAR SZOBRÁSZ, 1510 körül
Szent Kristóf a kis Jézussal
Fa, mag. 62 cm.
Rossz állapotban. Jézus feje letört.

MAGYAR SZOBRÁSZ, 1520 körül
Mária halála
Dombormű négyszögű felső záródás
Fa, 86 × 33 cm.
Az Ipolyi-gyűjteményből.
Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 98
Gerevich IPGY, 89. l. — Kam
középkori szobrászatunk történe
XLVIII., 1935., 132—136. l. (K

OLASZ SZOBRÁSZ, XVII. század
Babérkoszorús férfifej
Márvány, mag. 12 cm.

MAGYAR SZOBRÁSZ, 1600 körül
Madonna szenttel
Ovális fadombormű, polikrom, mag. 7
A rozsnyói egykori jezsuita, ma

Gyenes Gitta

l.

Szabad Művinck

1948 | 231. l.

252

aja.
empontjából az a körülmény a döntő,
b művészi szinvonalon állanak, kvali-
oziciójuk sematikus, a figurák zárt
kat nehány merev, arcukat pedig pár
anok és sematikusak. Az esztergomi
hatott is impulzusokat az olasz emlék-
ekkel. Az anconai darabokat az olasz
lyezi és mestereiket Bizáncba keresi
itőjének neve: Leonardo lapicida ránk-

összevetése tehát nem járt pozitiv
forrást felismernünk, melyből az
aztathatnánk. Megfigyelhettük ellenben
k mindig a maga tisztaságában, a helyi
kodik, ami természetes is. Ugyanezt
i emlékek jelentékeny részben fehér
nt a helyi nyersanyaglehetőségeknek
nt használtak alapnak. Ennek megfele-
t a legfontosabb részek, az arcok, vég-
fenn. Ez magyarázza, hogy mig külföl-

Gyenes Gitta

irod

Föthy János: Két festő Tamásnál.

Pesti Hirlap 1937

márc. 7.

Gyenes Gitta

Tród
2

Forum 1933. 366 l.
(Szépművészeti kiállítások Budapesten.)

Szállítja Szénásy Béla

Csontfogantyú, római VI. 282.

W. Gyenes Gitta

porcellánfestménjei

írod

Elek Artur:

Az Ernst-múzeum

kiállítása.

Az Újság. 1915. nov. 28.

XI. kerületének elöljárója

i Gyula úr

Y L.

XI. Budafoki-u. 10/c.

z. borítékmintája

Gyenes Gitta

cród

Budapesti Hírlap

1937. márc. 7.

Gyenes Gitta

festo

Irod

Boz Magyarizlex

390, 391 h.

Habsburg-Jöhercy, Nofasszahállu

Egyenes Gitta

Nemzeti Szalon UME kiállításán neve szerepelt.

PN.931-II.1.

Gyenes Gitta

Nemzeti Szalon UME kiállításán fantasztikus temperával szerepelt.

8.0.4. 931. II.1.

Gyenes Gitta

Nemzeti Szalon UME harmadik kiállításán "Strand" - jával szerepelt

U. 931. II. 1.

Gyenes Gitta

Nemzeti Szalonban a modern fiatalok UME kiállításán neve szerepelt.

Est 932. II. 1.

Gyenes Gitta

Nemzeti Szalonban az UME kiállításán neve szerepelt.

BH.931.II.1.

Gyenes Gitta

Nemzeti Szalon UME kiállításán
neve szerepelt.

NM.931.T.1.

Gyenes

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállítása - a Műcsarnokban - képével szerepel. Csendélete

Magyar Sárlap
1930.VII.21.

Gyenes Gitta

Részt vett a Nemzeti Szalon 50. csoportkiállításán, mely IX. 5-én nyílik.

M. 1926. VIII. 31. (Magyarság)

Gyenes Gitta
festő

Kiállít a Nemzeti Szalon első őszi csoportkiállításán.

Magyarság 1926. IX.4.

<Gyenes Gitta>

wód

Lyka Károly:

<> rajzai.

Esti Kurír. 1925.

ápr. 18.

Gyenes Gitta

wód

Kut, 1926. okt. 1.

MDK

Gyenes Gitta festő

Julius

Füst

Tanulmányfej

Gyenes Gitta és Tóth Sándor kiáll. Szépm. Kiáll. helyiségeiben, 1933. okt.

V.Gyenes Gitta

festőművész

Szent István heti festőhét kiállitása - elmaradt

Nemzeti Ujság 1931.VIII.19.

Gyenes Gitta, festő

GYENES GITTA festőművész születésének 90. évfordulója alkalmából emlékkiállítás nyílt alkotásaiból a Nemzeti Galériában. A tárlaton a század első évtizedeiben nemzetközi sikereket elért, s a 20-as, 30-as évek valamennyi jelentős hazai kiállításán tekintélyt, elismerést szerzett művésznő 39 olaj- és temperaképe, valamint 28 rajza látható.

– : tkl

8.

Népszabadság, Bp. 1978. júl. 27.

Gyenes Gitta

festőművész

Budai Szépmüvészeti Társulat karácsonyi képkiállitása - Budai Klub Margit köruti helyiségében- képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1931.XII.17.

Gyenes Gitta

Alkotása, a Budai Szépművészeti Társ.kiáll.-án.

M.932.III.12.

Ujemes uitra

Alfortées, a budat Dedpmdydaeett Mrs.1121.-ft.

n.232.111.12.

Gyenes Gitta

festőművész

Budai Szépmüvészeti Társulat kiállitása - Budai Klub termeiben - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1931.XII.17.

MDK

Gyenes Gitta, sz. 189o. Bp.

Nihil, kr.

Várni, "

Megállás, "

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Gyenes Gitta, sz. Bp. 1890.

Szék, kr.

Könny, "

Sors, "

Megérkezés, kr.

L. csop.kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Gyenes Gitta, cs. Bp. 1890.

Apathia, kr.

Ifjuság, "

Vihar, "

Béke, "

L. csop.kiáll. M.Szal. 1926. szept.

MDK

Gyenes Gitta, sz. Bp. 1890.

Magdolna, kr.

Nocturne, "

Szüzesség, "

Emlékezni, "

L. csop.kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Gyenes Gitta, sz. Bp. 1890.

Szerelem, temp.

Románc, "

Tájkép, of.

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Gyenes Gitta, sz. Bp. 1890.

Dráma, of.

Hystéria, kr.

Tovább, "

Kétségbeesés, kr.

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

GYENES GITTA, Walleszné

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

494-495
Kép : 447,

MDK

Gyenes Gitta festő

Tavasz

Vurstli

Bérház

Gyenes Gitta és Tóth Sándor kiáll. Szépm.Kiáll. helyiségeibenm 1933. okt.

MDK

Gyenes Gitta festő

Leányfej

Tanulmány

Gyenes Gitta és Tóth Sándor kiáll. Szépm.Kiáll. helyiségeibenm 1933. okt.

MDK

Gyenes Gitta festő

A cigaretta

Jelenet

A lepke

Gyenes Gitta és Tóth Sándor kiáll. Szépm.Kiáll.
helyiségeibenm 1933. okt.

MDK

Gyenes Gitta, sz. 1890. Bp.

Félelem, kr.

Mi mindnyájan, kr.

A mi szemünk, kr.

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Gyenes Gitta, sz. 1890. Bp.

Jövő, kr.

Trance, "

Babona, "

L. csop. kiáll. M.Szal. 1926. szept.

MDK

Gyenes Gitta, sz. 1890. Bp.

Káosz,	kr.
Filozófia,	"
Mult,	"

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Gyenes Gitta, sz. 1890. Bp.

A válasz, kr.

Ammi szivünk, "

A követelés, "

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Gyenes Gitta, sz. 189o. Bp.

Prostitució,	kr.
A gyermek,	"
Kin,	"

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

Gyenes Gitta

Kiállít

MH. 1932. III. 6.

MDK

Gyenes Gitta Walleszné

Női arckép, o.

A mi kertünk, o.

Tabáni részlet, temp.

háborus veszteségeinek jegyzéke

Főv. Képtár veszteségeinek

Hp.1952.

MDK

Gyenes Gitta, Walleszné

Önarckép, o.

Külvárosi utca éjjel, o.

háborus veszteségeinek jegyzéke
PGv. Képtár veszteségeiről ép.1952.

Gyenes Gitta

lásd

Révai XXI. 401. l.

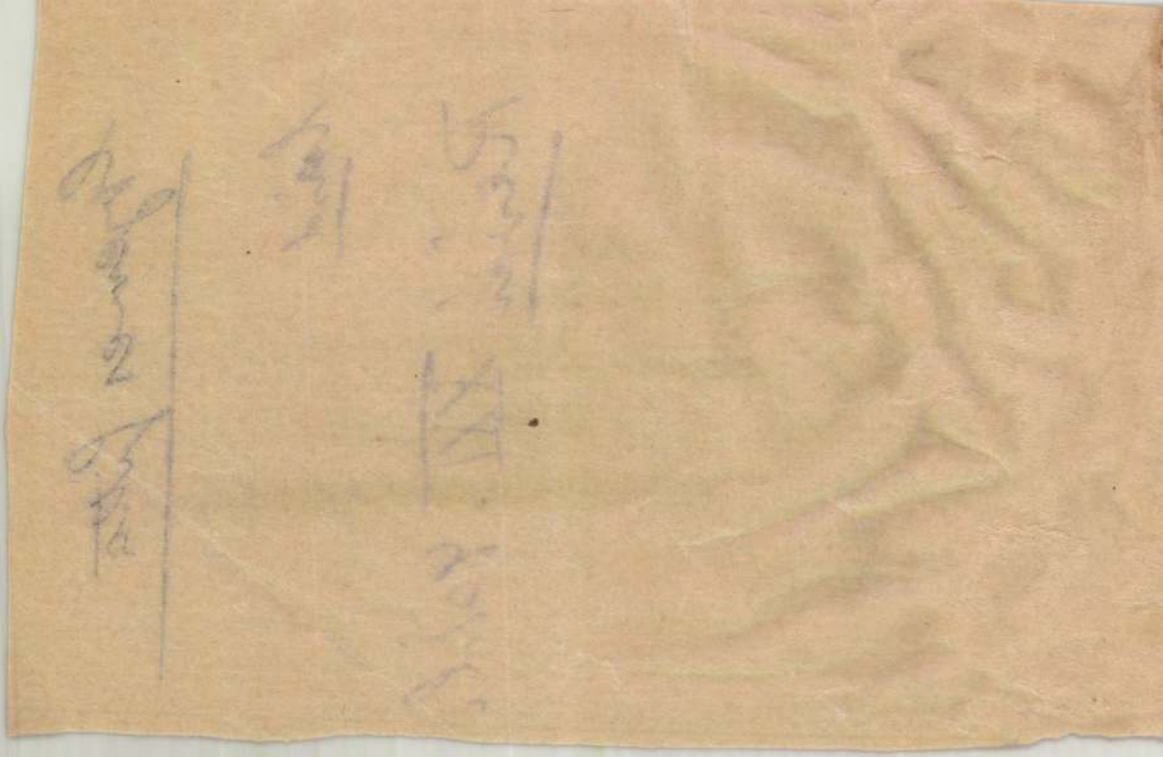

W. Gyenes Gitta

Csod

Pesti Napló

1911. apr. 16. 41. l. (A
művészek és Tisza István.)

U. 217

GYENES GITTA

emlitve

Sz.A.:József Attila és a képzőművészet.Kiállitás a Petőfi Irodalmi Muzeumban

UJ TÜKÖR 1980/XVII/15.sz.24.o.

Gyenes Zitta (Wallert Jenőné) festő
(Bp. 1888. márc. 22 – Bp. 1960. szept. 25)

emlékkiállítása a Magyar Nemzeti Galériában
Bp. 1978. július - augusztus

– katalógus a kötetben –

BÖLÖNI GYÖRGY

KÉPEK KÖZÖTT

Rónai-képen, és kontemplatív festői készség, melynek mélységéből robbanósan, férfias skálával kezdenek előtörni az új formák, Kernstok Károlyon. A bécsiek nem vették ilyen megértően észre a jellegzetes vonásokat, bár ezek rezdülnek meg legerősebben a magyar termek levegőjében. A mi ellanyhult és félmúlt festői forrongásunknak emlékei gyűltek össze itt, s ez a Künstlerhausban mégiscsak forradalom. Márffy, Czigány. Csók, Orbán, Gyenes Gitta, Bornemisza, Csáktornyai képei állanak aztán a kiállítás összhangjában s mellettük sok-sok kép, amelyeknek nem a kiállításon volna a helye. A magyarok két ellentétes, sőt valamiképpen ellentétes pólusa gyömöszölődött be a néhány magyar terembe, és birkózik egymással, farkasszemet nézve otthoni csatározások után. Plasztikánk kevés. Vedres Márk legszebb dolgai apró, nagy gonddal összekalapált bronzok, formáik klasszikus hangulatból fogamzók, lelki dispozíciójuk szerint mély intimitásból fakadnak. A bécsi szobrok itt még koturnust viselnek, s annyi bensőséges átélés, mint ezekre, nem tud felkerülni rájuk. Egy másik szobrászunk is feltűnik: Medgyessy, amint tömegeket mozgat meg és forrasztt egybe reliefeken.

Ilyen ez a cserekiállítás, mert cserekiállítás: azután ki fogjuk cserélni Béccsel a piktorainkat. Ők jönnek Budapestre, mint ahogy itt jártak az ősszel, és a Művészház ki fogja küldeni az osztrákoknak a mi magyar képeinket, és a végén még megköszönheti Bécs, hogy megtörjük apránként ósdi hagyományait, felforgatjuk ízlését, magyar ostrommal bevesszük a haladás számára ezt az öreg bécsi szalont. Ha ugyan közben eszükbe nem jut a Künstlerhaus urainak, hogy így maguk alatt vágják a fát, és fel nem húzzák a hidat a szelíd és hangfogós magyar forradalom előtt is.

- 1914

Cyenes Gittre

PESTI HIRLAP

AZ UJ MÜVÉSZHÁZ

Budapest uj kulturpalotával lett gazdagabb a Vágó László átépitette impozáns, muzeális stilusu uj otthonában berendezkedett a Müvészház. A Szegfü-utcai homlokzaton van a kiállitási rész: freskókkal diszitett görögös előcsarnok, erős felső világitásu öt terem és a büffé, amely frissitőkkel szolgál a publikumnak. Ezekben a termekben hordta össze kincsét, friss termését a legfiatalabb, legmerészebb, itt-ott legnagyobb kilengésü magyar piktura. Szép és legató meglepetésekkel szolgál ez a kiállitás. Egő vágyak, merész törekvések öltögetik szines nyelveiket a vásznakról. A témák is ujszerűek. Biblikus hangulatban, vallásos elmélyedésben modern és nyugtalan ritmusok ringatóznak és rávetődik a vászonra a várakozás misztikus árnyéka, a szimbolum.

A posztimpresszionizmus merész vonalai ágálnak és rezegnek *Vaszary* János uj, nagy vásznán, amely komor epikával beszéli el Lázár föltámadását. Mindjárt mellette föltünnek *Páldy* Zoltánnak bibliai dolgai, amelyek közt *Krisztus és a három királyok* cimü vászna igen érdekes és eredeti felfogásu. *Egry* Józsefnek a *Latrok fölfeszitése* cimü képén egybefonódik a bibliai hang a modern, szociális nyomor várakozásával. *Csók* István *Tavaszi álma* a régi erejében és frisseségében mutatja a mestert. Finomak és gondolatot keltőek *Kádár* Bélának és *Sassy* Attilának szimbolikus képei, *Pachán* Józsefnek van egy érdekes, neo-biedermeyeres kettős arcképe. Egy egész falat födnek be *Ripl-Rónainak* uj képei. Szin és vonal pompázik, lüktet, ég rajtuk. A szinek rikitók, nagyot mondók és mégis szerények, mert gyönyörü harmónia van bennük. *Kernstock* lovas képén a nagy kilengések, heves mozgások grandiózus ereje nyugtalankodik. *Katona* Nándor, *Kosztolányi-Kann* a kiforrott tudás, az erő dokumentumait hozták ide. Igen érdekes és finom *Mednyánszkynak* egy figuralis képe, a Csavargók. W. *Gyenes* Gitta vászna eredeti, rendkivül szines talentumról, kiforrott tudást mutat. Női aktja buja szinhatásu, *Nagybányai utca* cimü képén pompás ritmus lüktet. A Nagybányán élő *Boromissza* Tibor képein friss és tiszta levegő leng, vásznai nem annyira a természetet adják; ez a stilus egészen uj, a törekvés: a természet megelőzése.

A szobrászok közül a nagy talentumu *Vedres* Márk bronz aktjaival először jelenik meg nálunk, *Pásztor* János és *Medgyasszay* Ferenc egy pár csinos reliefét, *Körmendi-Frim* Jenő pompás kő- és márvány-portrékat és nehány bronz-plakettet állitott ki. Az egész kiállitás, amely holnap nyilik meg a publikum előtt, haladást jelez és előre mutat, fiatal, erős egyéniségének korszaka felé.

k. d.

Grenes Gitte

Feladó: Muzeum Fr

A műemlékek

Tek. Elnö

Gyenes Gitta

festő

Wallesz Jenő író

felesége.

íród

Ujv. M. Z. L.

329. l.

lvételt átszármaztatni és midőn a-

sét kérjük, maradtunk

tisztelettel

Bálintiv Jámbor

müépitészek

ép/

Gyenes Gitta

Koll. Kiáll. Tamásgaléria

Ibl Ervin: Két kiállítás, Bpesti Hírlap

1937, márc 7 (?)

Datum levagva-

96 ▪ BÁRÓ MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ (1852–1919)

Rőzsegyűjtők

20 x 30 cm
Olaj, papír
Jelezve jobbra lent: Mednyánszky

Kikiáltási ár: 650 000 Ft

95

92 ▪ PEKÁRY ISTVÁN (1905–1981)

Virágcsendélet

66 x 42 cm
Olaj, vászon
Jelezve balra lent: Pekáry

Kikiáltási ár: 220 000 Ft

92

93 ▪ BOLDIZSÁR ISTVÁN (1897–1984)

Virágcsendélet

82 x 60 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Boldizsár

Kikiáltási ár: 180 000 Ft

93

GYENES GITTA

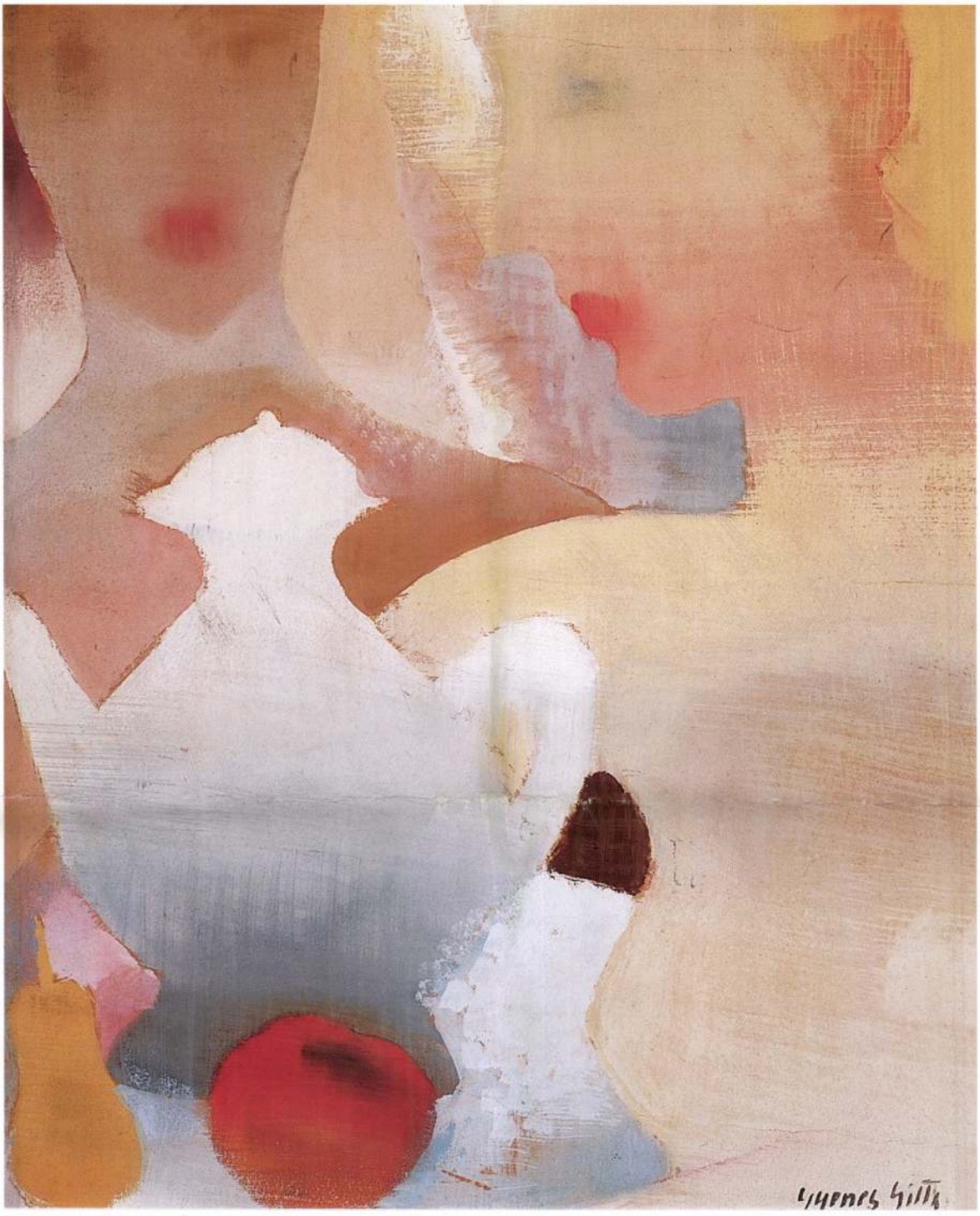

94

94 ▪ GYENES GITTA (1888–1960)

Teadélután

41 x 35 cm
Tempera, papír
Jelezve jobbra lent: Gyenes Gitta

Kikiáltási ár: 500 000 Ft

95 ▪ GYENES GITTA (1888–1960)

Grund

61,5 x 49 cm
Tempera, papír
Jelezve jobbra lent: Gyenes Gitta

Kikiáltási ár: 800 000 Ft

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 AUG 25
DAILY NEWS

Gitta Gyenes

1021

Wohin am Freitag?

Matthiaskirche: Orgelabend mit Melinda Kistétényi (20 Uhr). Auf dem Programm: Werke von Sweelinck, Buxtehude und Bach, sowie Improvisationen dieser Werke im Barockstil.

Großzirkus: Festival in der Manege (15.30, 19.30 Uhr).

Ausstellungen:

Nationalmuseum: Geschichte der Völker Ungarns von der Urzeit bis zur Landnahme.

Museum der Bildenden Künste: Kunst des 20. Jh.

Nationalgalerie: Gitta Gyenes-Gedenkausstellung. Mit der Ausstellung wird dem Publikum eine vergessene Künstlerin nähergebracht. Früh wurde ihr Talent entdeckt, bereits 1915 erhielt sie eine Silbermedaille in San Francisco. Lange Jahre lebte sie in Rom. Aus dieser Zeit stammen die mit Tempera gemalten wunderbaren Landschaften, die an den Stil Gauguins und Csontvárys erinnern. In der Zeit der Flucht und des Verbergens entstanden zahlreiche Bleistiftzeichnungen, die sie nach Ende des Krieges entsprechend ausarbeiten konnte. Eine Auswahl davon bietet die Ausstellung in der Galerie, zu deren besten Stücken das über den Dichter Attila József im Kindesalter gefertigte Porträt gehört.

Kunstgewerbemuseum: Alte kaukasische Teppiche.

Schloßmuseum Nagytétény: Die Kunst Koreas.

Adolf-Fényes-Saal: Ausstellung der Bildhauerin Lilla Kunváry.

Helikon-Galerie: Gemälde von Gábor Somogyi.

In der Provinz:

Kőröshegy, Denkmalskirche: Orgelabend mit István Ella (20 Uhr). Mitwirkende: Chor der Pädagogen von Pécs. Auf dem Programm: Werke von Bach, Mozart, Glazunow, Messiaen, Sándor Szokolay und Vierne.

Tác, Gorsium-Spiele: „Plutos" von Aristophanes (16 Uhr). Gorsium liegt 16 km von Székesfehérvár entfernt, es wurde von römischen Soldaten gegründet. Für Besucher, die ein wenig früher zu der Vorstellung kommen, lohnt es sich, die Ausgrabungen zu besichtigen. Der Grabungsort ist seit 1866 bekannt, Erinnerungen aus der Römerzeit wurden auf einem Gelände von einem halben Quadratkilometer gefunden. Die eigentlichen Forschungen begannen 1934, und seit 1958 laufen in Gorsium die Ausgrabungsarbeiten. Ruinen von Wohnhäusern, Zierbrunnen, einem Gasthaus, einem Tempel und Wirtschaftsgebäuden kamen zum Vorschein. Auch wurden verschiedene Gräber ausgegraben, wobei künstlerisch bearbeiteter Schmuck gefunden wurde.

Pécs, Janus-Pannonius-Museum: Ausstellung der in Paris lebenden ungarischen Malerin Anna Stein.
Csontváry-Saal: Bildhauerarbeiten von Tamás Asszonyi und Feueremaillen von Piroska Jávor.

Szombathely, Kulturhaus: V. Biennale von Wand- und Raumtextilien.

Szeged, Galerie: 19. Sommergalerie von Szeged.

Debrecen, Studio-Galerie: Gemälde von Péter Kovács.

Genscher.

Die Opposition su
aft nach neuen T
ndlich aus der De
uszukommen. Sie m
n Interesse des La
bstand nehmen,
he Scheinalternativen aufzwin-
en zu wollen.

Der Bundesaußenminister wies
ehauptungen gewisser amerika-
ischer Kreise, die Sozialdemo-

hungen zu Israel und den Ara-
bischen Staaten versuchen, einen
Beitrag zur friedlichen Regelung
des Nahost-Konflikts zu leisten,
sagte Genscher.

Schlußdokument gegen Rassismus in Vorbereitung

Genf, 24. Aug. (ADN) — Die
Weltkonferenz gegen Rassismus
nd Rassendiskriminierung hat
m Donnerstag in Genf ihre Ar-
eit in den beiden Ausschüssen
ortgesetzt, die mit der Formu-
erung der Schlußdokumente
eauftragt sind.

Wie aus Kreisen afrikanischer
iplomaten und an der Konfe-
enz teilnehmender Befreiungs-
ewegungen verlautete, versu-
hen die Repräsentanten von
ATO-Staaten mit allen Mitteln
u verhindern, daß in den Doku-
enten konsequente Maßnahmen
egen die rassistischen Minder-
eitsregimes im Süden Afrikas
erankert werden. Die führen-
en westlichen Industrieländer,

die bedeutende Investitionen im
Herrschaftsbereich der Apart-
heid-Rassisten getätigt haben,
waren in der Plenardebatte wie-
derholt wegen ihrer Kollabora-
tion mit den Regimes in Pretoria
und Salisbury scharf kritisiert
worden.

In den Ausschüssen haben sich
Sprecher der EG und von Mit-
gliedsländern des NATO-Militär-
blocks ferner dagegen gewandt,
daß Israel wegen der Unter-
drückung der arabischen Bevöl-
kerung in den okkupierten Ter-
ritorien und der intensiven, mi-
litärischen Zusammenarbeit mit
dem Apartheid-Regime in Preto-
ria verurteilt wird.

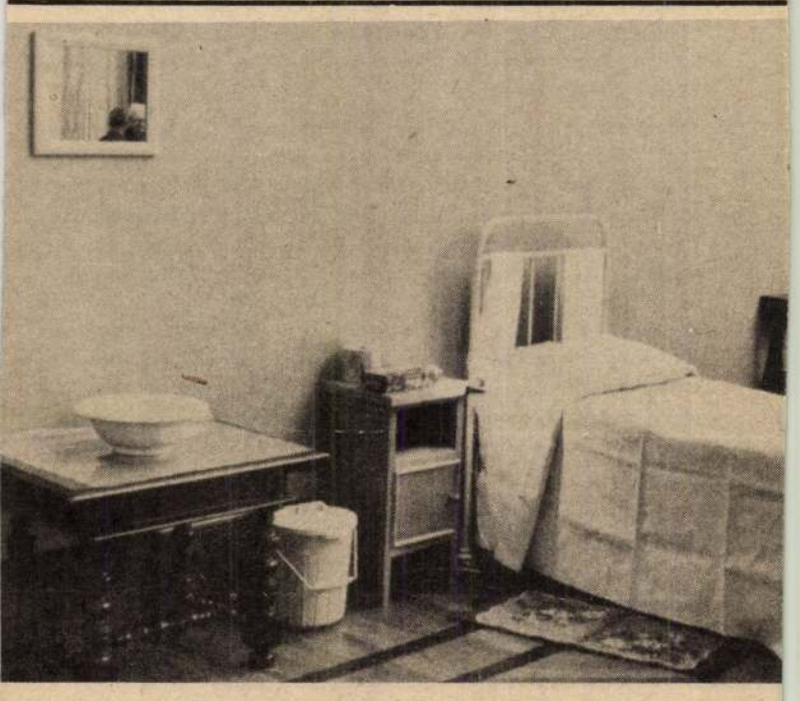

Eine der Zellen, in denen die Kardinäle während der Zeit des Kor

W. Gyenes Gitta

Basch Gyula, Bednár János, Benczur Gyula, Falus Elék, Rákosiné Geönczy Ilona, Glatter Ármin, W. Gyenes Gitta, Iványi Grünwald Béla, Jávor Pál, S. Kalivoda Kata, Kandó László, Kernstock Károly, Mányai József, Mednyánszky László, Pentelei Molnár János, Perlrott Csaba Vilmos, Szenes Fülöp, Szinyei-Merse Pál, Vaszary János müvészek vettek részt a Mücsarnokban rendezett "Tavaszi kiállitás"-on, melyet Margitay Ernő ismertet, s nagyrészt csak a neveket emliti meg, akik rendkivüli tehetségükkel emelik a tárlat nivóját.

W. Gyenes Gitta: müveiről csak annyi szó esik -Margitay Ernő kritikájában- hogy azok ultramodernek.

ÉLET, Bp. 1912. május 5. IV. évf. 18.sz. 566-567. lap.

Gyenes Gitta

GYENES GITTA ALKOTÁSAIBÓL nyílt emlékkiállítás tegnap a Nemzeti Galériában abból az alkalomból, hogy a festőművész most lenne 90 esztendős. Olaj- és temperaképei, valamint rajzai — közöttük a német megszállás alatt készült antifasiszta rajzsorozat — augusztus 27-ig láthatók. VII-26

Magyar Hirlap 1978-175-8

Gyenes Gitta

„Cigarettára önarckép!"

(repro)

– : Cigarettára önarckép.

Új Tükör, 1978. augusztus 6 – 44 kép.

Gyenes Gitta

Gyenes Gitta emlékkiállítása
a Magyar Nemzeti Galériá-
ban megnyílt.

Fedor Ágnes: Gyenes Gitta emlékkiállítása.
Új Tükör, 1978. augusztus 20 – 3. lap.

Gyenes Gitta

Gyenes Gitta tehetségét korán felfedezték, 1915-ben már, ezüst érmet kap San Francisciban.

Fedor Ágnes: Gyenes Gitta emlékkiállítása. Új Tükör, 1978. augusztus 20 – 3. lap.

Gyenes Gitta

Művésznövendékként Rómá-
ban férjhez ment, egy lapszer-
kesztőhöz. A nehéz időkben,
a menekülés és bujkálás idején
is dolgozott.

Fedor Ágnes: Gyenes Gitta emlékkiállítása.
Új Tükör, 1978. augusztus 20 – 3. lap.

Gyenes Gitta

Gyenes Gitta emlékkiállítása
nyílt meg a Nemzeti Galéri-
ában 67 festményt mutattak
be.

— : Cigarettázó ~~[illegible]~~ önarckép

Új Tükör, 1978. augusztus 6 – 44 lap.

Gyenes Gitta, festő

Megemlítve a költővel kapcsolatban.

Rónai György: József Attila útjain II. 249–258

Jelenkor, Pécs, 1978. március

XXI/3.

Gyenes Gitta

„József Attila portréja"
(repró)

Fedor Ágnes: Gyenes Gitta emlékkiállítása.
Új Tükör, 1978. augusztus 20 - 3. lap.

Gyenes Gitta

Tájakat festett temperával
~~is~~ Gauguint és Csontváryt
ideröstílusban, egyéni,
nőies témákkal.

Fedor Ágnes: Gyenes Gitta emlékkiállítása.
Új Tükör, 1978. augusztus 20-3. lap.

Gyenes Gitta

Népein tavak és özek szere-
peluk és anyák amint ját-
szanak gyerekeikkel. De meg-
örökítette József Attila az cát
is.

Fedor Ágnes: Gyenes Gitta emlékkiállítása.
Új Tükör, 1978. augusztus 20 - 3. lap,

Gyenes Gitta

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 136-068, 337-748, 340-536

1970 SEP 25

MAGYAR NEMZET

Budapest

∞

Tíz évvel ezelőtt halt meg Gyenes Gitta festő és grafikus, Wallesz Jenő újságíró felesége, az első hazai rajzoló riporterek egyike. Ő készítette az első portrét a kamasz József Attiláról, e műve ma a Petőfi Irodalmi Múzeum tulajdona. Gyenes Ditta az ostrom alatt rejtőzködött, de még rejtekhelyén is folytonosan rajzolt. A felszabadulás után számos illusztrációja jelent meg. Munkássága ennek ellenére is meglehetősen ismeretlen. Értesülésünk szerint a Nemzeti Galéria jövőre gyűjteményes kiállítását tervezi.

♡

Német grafika 1910–1920

Gyenes Gitta

"A piktorok" alcimmel ir Jean Preux: "Fiatalok" c. beszámolójában a téli kiállitáson szereplő müveiről: a kiforrott, kész müvész női arcképe egyesiti magában a legteljesebb egyszerüséget, a legteljesebb kifinomultsággal.

A HÉT, Bp. 1912. jan. 7. XXIII. évf. 1. sz. 15. lap.

W. Gyenes Gitta

Zádor István, gr. Zichy István, Plány Ervin, Somló Lili, Schossberger báróné, Gyenes Lajos festőművészek portréiról irja Jean Preux: "A jubiláris tárlat" c. beszámolójában: "a portré különösen sok talentumot kötött le magának". Az itt felsoroltak közöttük "a legerősebbek", a Műcsarnok téli kiállitásán.

A HÉT, Bp. 1911. dec. 24. XXII. évf. 52. sz. 851-852. lap.

Gyenes Gitta festő

15 ÉVE halt meg *Gyenes Gitta* festő, a magyar porcelánfestészet egyik úttörője. Tanulmányait Budapesten, Nagybányán és Rómában végezte. 1948-ban a régi Műcsarnokban mutatták be *Néger is ember* című sorozatát. *Parkban* című képét a Nemzeti Galériában őrzik.

Ma:

– 15 éve ...

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. szept. 25.

W. Gyenes Gitta

A lap bemutatja a művész rajzát, melynek címe: "Biedermeier".
Repr.

A HÉT. Bp. 1913. dec. 28. XXIV. évf.
52. sz. 868. lap.

W. Gyenes Gitta

A nők világkongresszusa karikaturákban" cimmel a lap huszonhat rajzát közli, a világ minden tájáról összesereglett nőkről. Repr.-ók.

A HÉT, Bp. 1913. juni. 22. XXIV. évf. 25. sz. 396-397. lap.

W, Gyenes Gitta

"Két egészen érett, teljes öntudatossággal megcsinált akttal szerepel"a müvész a Mücsarnok kiállitásán, melyet Jean Preux ismertet "Tavaszi kiállitás" c. kritikájában.

A HÉT, Bp. 1912. ápr. 28. XXIII. évf. 17. sz. 278-279. lap.

W. Gyenes Gitta

A Müvészházban annyi fiatalember, annyi kvalitásos képpel szerepel, amennyi igy egy tömegben egyszerre, még nem fordult elő.-irja Jean Preux: "Müvészház" cimmel. A kitünően rajzoló W. Gyenes Gittáról azt mondja: kis méreteiben is monumentális tájképével és fimon, eleven, két aktjával szerepel a tárlaton.

A HÉT, Bp. 1913. jan. 26. XXIV. évf. 4. sz. 62-63. lap.

Gyenes Gitta

Az ifju művésznemzedék figyelemre méltó tagjait,-minden egyéb kommentár nélkül- sorolje fel "A Nemzeti Szalon Tavaszi Kiállitása" c. kritika a Művészet c. rovatban: Uitz Béla, Károly Ernő, Gyenes Gitta, Haranghy Jenő, Podvinecz Erzsébet, Egry József, Szigeti Jenő, Teplányszky Sándor, Tipary Dezső, Lénárd Imre, Baransky László, Körmendi-Frim Ervin, Makó Bertalan, Papp Emil, Makoldy József, Feiks Alfréd és Kampis János művészek szerepelnek a tárlaton.

A HÉT, Bp. 1917. május 13.
XXVIII. évf. 19. sz. 302. lap.

Gyenes Gitta festő

GYENES GITTA
(1888—1960)
festő, a magyar porcelángyártás egyik úttörője 15 esztendeje halt meg.

4. [illegible]

— : Évfordulók

Népszava, Bp. 1975. szept. 25

GYENES Gitta
91 8. 63

Új Művészet

A Magyar Nemzeti Galéria

meghivja Önt

GYENES GITTA

(1888-1960)

festőművész emlékkiállítására

1978. július 26-án, 16 órakor a

Budavári Palotába

A tárlatot

POGÁNY Ö. GÁBOR

főigazgazgató nyitja meg

F.k.: ÉRI GYÖNGYI főigazgatóhelyettes

Gyenes Gitta (1888–1960)
festőművésznő

Meghívó

Gyenes Gitta

"Tanulmány" c. müvét -női arcképet ábrázol- a lap bemutatja a müvész most megnyilt kiállitásáról.
Repr.

Délibáb, Bp. 1933. okt. 28. VII. évf. 44. sz. 8. lap.

Gyenes Gitta

Wallen Jenőné

vül. Bpest 1890.

Réval XX. 327. l.

GYENES Gitta festő

OMIKE 1909-1944

299
301
505
563

MDK

W. Gyenes Gitta

Ilona, of.

Műcsarnok 1911/12. téli kiáll. kat. 79.1.

MDK

W.Gyenes Gitta

Kisebb kollekciójában arcképek, aktok, a Nemzeti Szalon 1917.évi tav.tárlatán.

Művészet, 1917. 58.l.

MDK

W.Gyenes Gitta

Félelem, r.

A mi szivünk," repr.

Jövő, r.

A kin, r.

e.a: A N.Szal. 5o.csop.kiáll. Az Ujság, 1926. IX. 5. képek

W. Gyenes Gitta MDK

Politikusok I-III.
Gyermekarckép. olf.

Nemzeti Szalon 1921. nov.

W. Gyenes Gitta

MDK

Önarckép. olf.
Julius olf.
Nyár. olf.
Tájkép, olf.
Lupény. olf.

Nemzeti Szalon 1921. nov.

W . Gyenes Gitta MDK

Anya gyerekeivel temp.
Az asszony temp.
Élet temp.
Gyöngyök olf.
Kirándulás temp.

Nemzeti Szalon 1921. nov.

W. Gyenes Gitta

MDK

Kis leány kutyával. olf.
Pajtások olf.
Meglepetés temp.
Erotika temp.
Mezei virág olf.

Nemzeti Szalon 1921. nov.

W. Gyenes Gitta MDK

Tánc. temp.
Zalai részlet. olf.
Boru olf.
Holdas éj. olf.
Csendélet olf.

Nemzeti Szalon 1921. nov.

W. Gyenes Gitta

MDK

Csábitás temp.
Luca olf.
Művészek temp.
Erdélyi táj. olf.
Szamosparti részlet. olf.

Nemzeti Szalon 1921. nov.

MDK

W.Gyenes Gitta,

a N.Sz. által rend. 63.csop.kiáll. egyikénKXK mü-
veivel szerepelt. 1921.

A Nemz. Szal.400-ik jub. és a KÉVE XX-ik kiáll.-a.
1929.febr.

W.Gyenes Gitta festő

Népszava XXXVIII.1910 jan.6.
4 sz. 6 lap.
Grafikusok tárlata

W.Gyenes Gitta festő

Népszava XXXVIII.1910 jan.6.
4 sz. 6 lap.
Grafikusok tárlata

MDK

W. Gyenes Gitta

N. Szalon csoportkiállitás kat. 1921. nov.

MDK

W. Gyenes Gitta

Labdázó nő, ef.

KMT 1912. tav. kiall.

MDK

W.Gyenes Gitta

Labdázó nő.Olajf.

Műcsarnok 1912.tav.kiáll.

M.D.K.

Gyenes Gitta Walleszné /1888-

279. Női arckép. Olajf. 67x52 vászon.
280. A mi kertünk. Olajf. 56.5x69 vászon.
281. Tabáni részlet. Temp. 63x67 karton.
282. Önarckép. Oljaf. 34x43.5 karton.
283. Külvárosi utca éjjel. Olajf.69x48 vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 19. l.

M.D.K.

Gyenes Gitta
festő

A magyar porcelánfestés egyik
úttörője meghalt. — „A néger
ember" c. novella.

— ~~3 lap~~ Művészeti életünk.
Művészet, 1960. december. — 36 l.

Gyenes Gitta

MDK

Chikágó, tempera

Műcsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

Czene Gitta

Kiállít
1937. III. 7 – 16-ig

a Tamás Galéria megbízásából

Gyenes Gitta

Kiállít

N. V. 1937. III. 7.

Gyenes Gitta

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

8 órai lipság 1933. IV. 20.

Agenes Gitta

fessoris

U. 16.

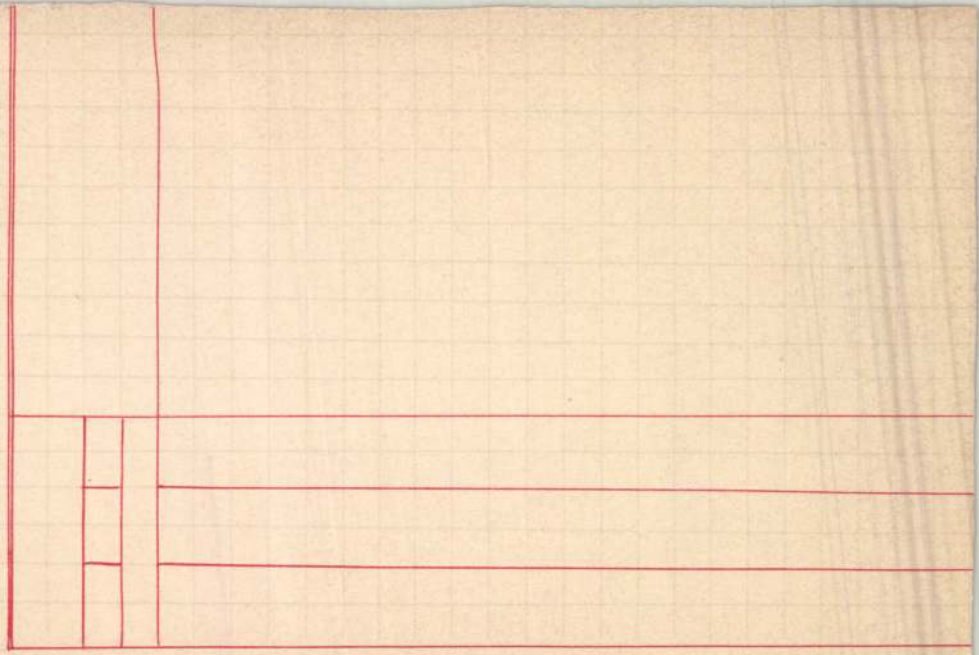

Appenes Gitta

Chikágó. (Tempera)

Fm. Ap. 1932.

+ aranyberetben

~~aranykeretben~~ sz. Justina kepe lóg. ~~A szentnek jobb kezeben pálma van s baljával palástját fogja. Előtte jobbról a Donátor térdel s balról az egyszarvú előrésze látszik.~~
Jelzése balról: »*Danhauser 1830.*«

Vászon, méretei 78 : 103·5 cm. — Felajánló jegyzék 149. — Átadás lajstr. 2. — Uj lelt. fz. 19. — 1905. átad. jkv. 452. —

1846: II. 183. — 1851: II. 183. —

1868: IV. 190. — 1870: VI. 45. — 1871: VI. 45. — 1873: VI. 45. — 1876: IV. 6. — 1878: V. 45. — 1880: V. 45. — 1881: V. 45. — 1883: V. 193. — 1884: VII. 161. — 1885: VII. 261. — 1886: VII. 261. — 1887: VII. 261. — 1888: VII. 261. — 1889: VII. 296. — 1890: VII. 296. — 1891: VII. 319. — 1892: VII. 317. — 1893: VII. 386. — 1894: VII. 39. — 1895: VII. 39. — 1896: VII. 39. — 1897: VII. 39. — 1898: VII. 39. — 1900: VII. 39. — 1901: VII. 39. — 1903: VII. 39. — 1904: VII. 39. — 1905: VII. 39

~~A Pyrker-gyüjteményből 183. — Ltsza 19.~~

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban:

Py. 183
Ujl 19.

424

Szeretettel meghívjuk a

KEMPINSKI GALÉRIÁBA
(1051 Budapest, Erzsébet tér 7-8. I. emelet)

"Egy asszony meséi"
W. Gyenes Gitta emlékkiállításának
megnyitójára

1994. június 15-én 17.00 órára.

A kiállítást megnyitja Éri Gyöngyi művészettörténész

W. Gyenes Gitta 1888. március 22-én született Budapesten. A művészet szeretetét a szülői házból hozta magával: anyja Barcsai Lujza, a Nemzeti Színház egykori ünnepelt színésznője volt, apja Gottlieb Ferenc hídépítő mérnök, aki többek közt részt vett a régi Erzsébet-híd építésében is. Érettségi után Karlovszky Bertalan tanítványa lesz, majd tanul Nagybányán, Bécsben egy szabadiskolában, végül pedig Rómában. Alig múlt húsz éves, amikor nevét megismerték és felfigyeltek rá. Bölöni György 1910-ben W. Gyenes Gitta alkotásait Márffy, Czigány, Csók és Orbán művészetéhez hasonlítja.

1928-tól tagja a Képzőművészek Új Társaságának (KUT), 1957-ben felveszi sorába a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapja. Budapesten halt meg 1960. szeptember 25-én.

A most kiállított művek nagy része a 40-es években született. Ezek egy, a valóságtól távoli álomvilág regéit lopták be a háború előtti félelemteli világba.

W. Gyenes Gitta festészete ma reneszánszát éli.

Szappanos T. Andrea
Public Relations Manager

A tárlat megtekinthető
1994. augusztus 31-ig naponta 8.00-20.00 óráig.

P.S. Kérjük részvételi szándékukat a 266-1000/508 melléken visszajelezni szíveskedjenek.

H-1051 Budapest V, Erzsébet tér 7-8., Tel.: 266 1000, Fax: 266-2000, Telex: 22 22 99

Kempinski Hotel Budapest RT. * A társaság székhelye / Sitz der Gesellschaft: Budapest * Budapesti Cégbírósági bejegyzés száma / Registergericht: Amtsgericht Budapest 01-10-041234
Igazgatótanács elnöke / Vorsitzende des Vorstandes: Dr. Szemenkár Erika * Felügyelő Bizottság elnöke / Vorsitzende des Aufsichtsrates: Dr. Bálintfy Gábor
Management: Kempinski Hotels S.A.
Közép-Európai Hitelbank RT./C.E.B. * Budapest, Váci utca 16/b H-1364 Pf. 170 Bankszámlaszám / Kontonummer: 218 98076-40600

Szeretettel meghívjuk a

KEMPINSKI GALÉRIÁBA
(1051 Budapest, Erzsébet tér 7-8. I. emelet)

"Egy asszony meséi"
W. Gyenes Gitta emlékkiállításának
megnyitójára

1994. június 15-én 17.00 órára.

A kiállítást megnyitja Eri Gyöngyi művészettörténés.

W. Gyenes Gitta 1888. március 22-én született Budapesten. A művészet szeretetét a szülői házból hozta magával: anyja Barcsai Lujza, a Nemzeti Színház egykori ünnepelt színésznője volt, apja Gottlieb Ferenc hídépítő mérnök, aki többek közt részt vett a régi Erzsébet-híd építésében is. Érettségi után Karlovszky Bertalan tanítványa lesz, majd tanul Nagybányán, Bécsben egy szabadiskolában, végül pedig Rómában. Alig múlt húsz éves, amikor nevét megismerték és felfigyeltek rá. Bölöni György 1910-ben W. Gyenes Gitta alkotásait Márffy, Czigány, Csók és Orbán művészetéhez hasonlítja.

1928-tól tagja a Képzőművészek Új Társaságának (KUT), 1957-ben felveszi sorába a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapja. Budapesten halt meg 1960. szeptember 25-én.

A most kiállított művek nagy része a 40-es években született. Ezek egy, a valóságtól távoli álomvilág regéit lopták be a háború előtti félelemteli világba.

W. Gyenes Gitta festészete ma reneszánszát éli.

Szappanos T. Andrea
Public Relations Manager

A tárlat megtekinthető
1994. augusztus 31-ig naponta 8.00-20.00 óráig.

P.S. Kérjük részvételi szándékukat a 266-1000/508 melléken visszajelezni szíveskedjenek.

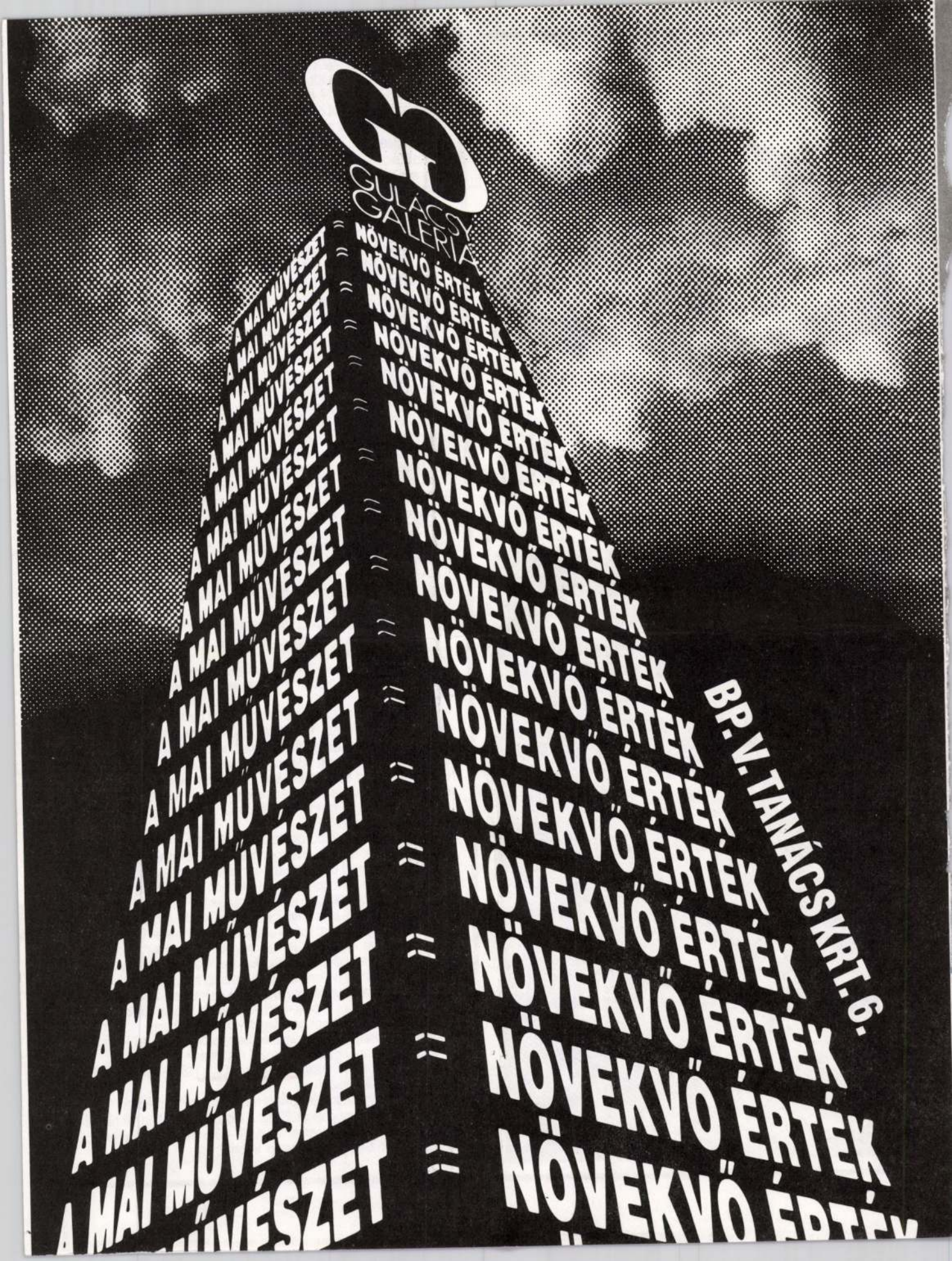
GULÁCSY GALÉRIA
A MAI MŰVÉSZET = NÖVEKVŐ ÉRTÉK
BP. V. TANÁCS KRT. 6.

MűgyűjtőkGalériájaKft

Budapest VII. kerületében az Almássy tér közelében működik a Műgyűjtők Galériája Kft., amely több érdekes aukcióval hívta föl magára a figyelmet. A Kft. tevékenységéről kérdezte Páczay Vilma ügyvezető igazgatót Kerekes Ildikó.

Nehéz-e a magyar műkincset eladni? Mi kell ehhez?

– Nem szeretem igazán a műkincs szót, mert többnyire félretájékoztatja a magyar közönséget: eleve egy rossz alapállást, a kincsek elherdálását asszociálja. Kereskedelmünkben mi műtárgyakat forgalmazunk, hozzáteszem: jó és rossz műtárgyakat egyaránt. Természetesen Galériánkban a magyar fesztészet legjavát kínáljuk, a raktárunkban már nem ilyen egyértelmű a helyzet, mégis azt hiszem, nehéz eladni magyar műtárgyat.

Tapasztalatom alapján a nyugat-európai és a tengerentúli vevők egyaránt saját festőik műveit keresik Magyarországon, vagy legalábbis sajátjukhoz hasonló festészetet. Így a nyugati galériások – a magyar értékítélettől teljesen függetlenül – a hozzájuk leginkább hasonló festményeket vásárolják. Nagy az érdeklődésük a két világháború közötti – a nyugat-európai festészethez ezer szállal kötődő magyar festők legkiválóbb alkotásai iránt, amelyekkel már a világpiaci árat is meg lehetne közelíteni. Ezek a festmények azonban nem hagyhatják el az országot. A másik oldalról a nyugati műértő lebecsülése lenne, ha mi elvárnánk, hogy egy jó magyar festő harmad-, vagy negyedrangú festményéért elsőrangú árat fizessen. Azt is be kell ismernem, hogy a legtöbb vásárlónk mégiscsak külföldön élő magyar származású magángyűjtő. Nekik főleg érzelmi okaik vannak a képvásárlásra, és nem veszik zokon, hogy ez egyben jó befektetés is.

Milyen piackutatási módszereik vannak?

– A leghíresebb nyugati művészeti folyóiratok szolgálnak támpontul, és a nagy nemzetközi vásárok, a képzőművészeti élet legnagyobb seregszemléi, amelyeken rendszeresen részt veszünk. Bár az igazán jó műkereskedő mindig „egy lépéssel a divat előtt" kell, hogy járjon.

Kérem, beszéljen nemzetközi kapcsolatairól!

– Nemzetközi kapcsolataink szinte a világ minden tájára – Japán, USA, Ausztrália, Amerika, Kanada és egész Európára – kiterjednek. A legkisebb forgalmat érdekes módon Ausztráliával és a skandináv országokkal bonyolítjuk le.

Bár újabban a skandináv országokkal a kortárs festészet értékesítése terén vannak eredményeink, az osztrákokkal még ezen a területen sincs.

Évek óta itt van az aukciókon egy ismert francia cégtulajdonos, Jean-Claude Anaf. Miért éri meg neki ez a budapesti kiruccanás – ha megéri?...

– A kelet-európai országok az utóbbi időben betörtek a külföldi hírpiacra is. Anaf úr szerint mind az első magyar aukcionálása előtt, mind utána annyi interjút kellett adnia, hogy nem győzte fogadni az újságírókat. Egy nyugati üzletember számára a legfontosabb a reklám. Ezért a reklámért éri meg neki idejönni minden évben. A nyugati emberek érdeklődése a magyar események felé fordult, ezt Ő elsőként ismerte föl, ezért szinte monopol helyzetet tudott magának teremteni.

Számunkra ennek a kapcsolatnak a legnagyobb jelentősége abban áll, hogy Anaf úr az aukciónkon elrét eredményeket a leghíresebb nemzetközi árverési összefoglalóban, a Mayer katalógusban is megjelenteti. Így a világon elsőként jelennek meg reális áron a magyar festmények a vásárlók hiteles tájékoztatójaként.

Mit tudna elképzelni ideális helyzetnek a műkereskedelem számára?

– Természetesen a forint konvertibilitása a legfőbb szempont, hogy a világban ne csak eladóként, hanem vevőként is meg tudjunk jelenni. Szeretnénk, ha létrejönne a kétoldalú kereskedelem, és szeretnénk, hogy végre a pénzügyi kormányzat elismerje: a vállalkozások csak úgy tudnak eredményesen működni, ha kiszámítható és következetes a pénzügyi környezet, a preferenciák elvonása helyett újabb preferenciákat vezetnének be, hogy a változatlanul nagy csempészkereskedelmet a hivatalos kereskedelem keretei közé terelje.

Milyen terveik vannak az év hátralévő részében?

– November 21-én 17 órakor W. Gyenes Gitta (1888–1960) kiállítását nyitjuk meg Galériánkban.

December 14-én 17 órakor Aukciót rendezünk a Pesti Vigadó koncerttermében, melynek kiállítása a Vigadó Galériában tekinthető meg december 7-től december 13-ig, 10–20 óra között. Az aukciót ezúttal is Jean-Claude Anaf mester vezeti.

W. GYENES Gitta festő

Gyenes Gitta
festő

Kiállít a Nemzeti Szalon 50. csoport-
kiállításán.

Magyarsáp 1926. IX. 7.

Gyermei Józsefné, népművén

Alföldi szürhimzését díjazták.

— : Kiosztották az idei Kis Jankó Bori-
díjakat 6.

Népszabadság, Bp. 1972. aug. 13.

Gyenaes János

harangöntő

1636

lásd

M. N. Muzeum 1902 123. l.

lásd

a lexikon

1 só Estelet

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

yezem:

.....
ay helyettesének
ása.

- Endrényi Imre, Szeged.

~~Gersöny Samu~~

~~harangöntö~~ ~~1636~~

lásd Gyenács János

M. N. Muzeum 1902. 123 l.

egy harangöntö a M. Nemzeti Muzeum

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláirása.

yezem:

.....

gy helyettesének
ása.

Endrényi Imre, Szeged.

Gyenács János ~~magyar~~ harangöntő. Egy 1636-ban Gersöny Samu ~~harangöntővel~~ közösen öntött (feliratos) harangja a ~~budapesti Magyar Nemzeti~~ (bal M.N.) Muzeum tulajdona.

14

(M. N.) ~~Magyar Nemzeti~~ Muzeum multja és jel~~ene. Budapest, 1902. p. 123.~~ (Bp. 1902 123. l.)

Gyencz Márton
egri ácsmester

A gyöngyösi Szt Berta-
lom templom tornyá-
nyak ujjáépítéschor
1733. végezte az
ácsmunkát.

Bachógyöngyösi templ.
28. l.

Gyarmati Ida

Művei szerepelnek az Iparművészeti Főiskola typografikai tanszéke által rendezett diplomamunka kiállitáson

Magyar Nemzet 1973, január 12
4.old.

Gyene Ida, iparművész és grafikusművész

Tizenöt képzőművész kiállítását rendezték meg Zalaegerszegen, a Megyei Műv. és Ifjúsági Közp. kiállítatermében. A művészek mind kispestiek. – Gyene Ida könyvborítóit láthatjuk, a kiállításon. (említve).

Zalai Hírlap, 1984. jan. 21.

Gyene István I-é

ält. tanf

Ferk'pzomfoisk`vk

1935-36. 69. l.

Megvakosanak, mögöttem ne
lőleg a felvett egyesülettel.

Szombathely, 1926

dijárat be kell szolgáltatnia az ork. egyesü-
élelmességével gyüjtött pénzt a maga külön-
az az igazságtalanság is előállhat, így, hogy
más, kevésbbé aktiv osztály céljaira
érdekeltség fokozására és a jövedelemnek
helyi osztály kezében.

lehetne főleg a mostani gazdasági visza-
és Vasmegyében olyan független és uj egye-
jóvészben ugyanaz, mint azt itt már kiépí-
ármegyei kulturegyesületnek. Ebből vagy
nék. Más vidéki helyen és vannak ehhez
megszervezése is könnyebben megtörténik,
ik bele.

ben a következő módosításokat vagyok

Gyenei Ernő, építész

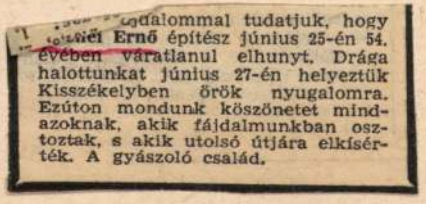

[illegible] fájdalommal tudatjuk, hogy [illegible]nei Ernő építész június 25-én 54. évében váratlanul elhunyt. Drága halottunkat június 27-én helyeztük Kisszékelyben örök nyugalomra. Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik fájdalmunkban osztoztak, s akik utolsó útjára elkísérték. A gyászoló család.

— Köszönetnyílvánítás 11.

Népszabadság, Bp. 1976. jún. 3.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 OKT -8
SZOLNOK MEGYEI HÍRLAP
Gyenes Gitta

1978. október 8. SZOLNOK

1021

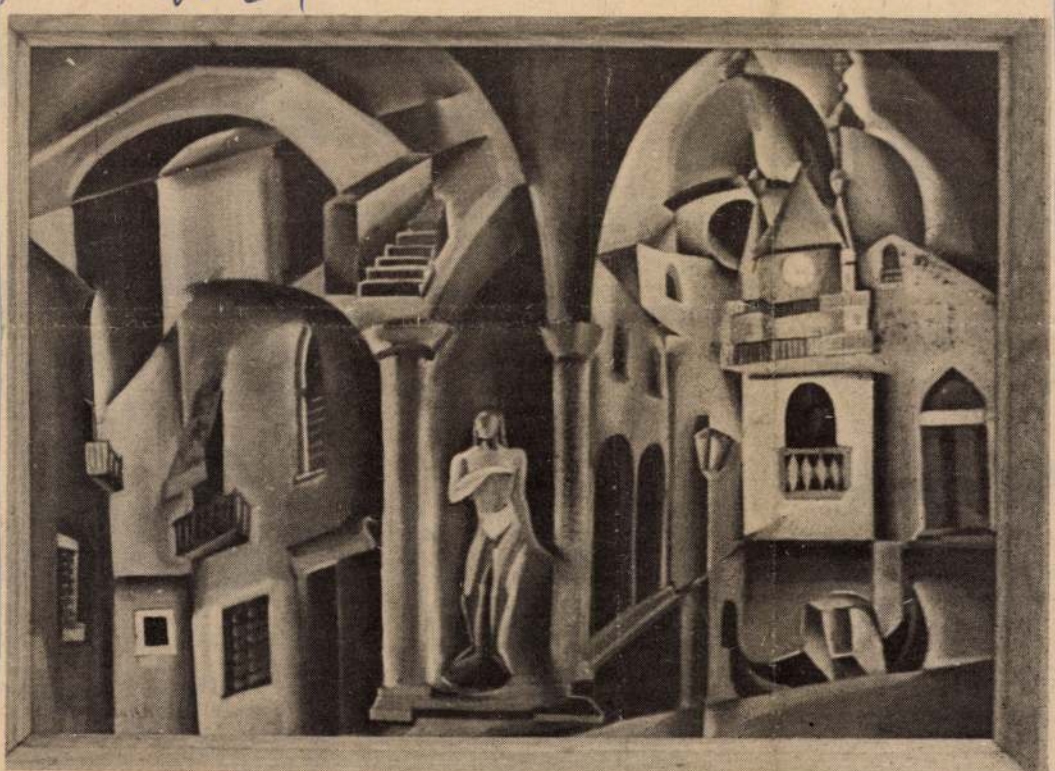

GYENES GITTA: Salzburgi emlék

FIATALOKRÓL FIATALOKNAK

nálom”

szakítanom arra, hogy segítsek a házi munkában, és a gyerekkel is jó lenne legalább esténként többet foglalkozni... Ami nagyobb gond, de megvalósítása még távoli: szeretnénk családi házat építeni. Van már hol, csak még nincs miből...

— Ért-e valami kellemes meglepetés mostanában úgy is mint fériet családapát

A kismamaszalag vezetője

— Igaz, hogy az Ön által vezetett szalag termelékenysége a szövetkezet egészéhez képest jelentéktelen?

— Nem tudom, honnan veszi ezt, de nem igaz. Pontosan annyi munkát végzünk, mint bármelyik más szalag.

A sötétbarna szemekből eltűnik a zavar és átadja helyét a sértett önérzetnek.

— Naponta kétszáz mellényt varrunk össze, néha az eredeti tizenhatos létszám helyett tízen, tizenketten. Tulajdonképpen nem is kismamaszalag a miénk, mert dolgoznak köztünk idősebb asszonyok, olyanok is akik két-három év múlva nyugdíjba mennek. Eredetileg nadrágszalag vagyunk.

— Azért varrnak mellényeket.

— Ez kivételes eset. Sürgős exportunk van, október 10-ig több ezer öltönyt kell készítenünk Kuvaitnak.

már együtt. Barátnők va gyunk.

— Végül is milyen szala got vezet, ha se nem kisma ma, se nem mellény...

— Nevezzük egyműszakos nak. Tudniillik fél héttől fé háromig tart a munkaidőnk Minden nap.

— Ma hányan hiányoznak?

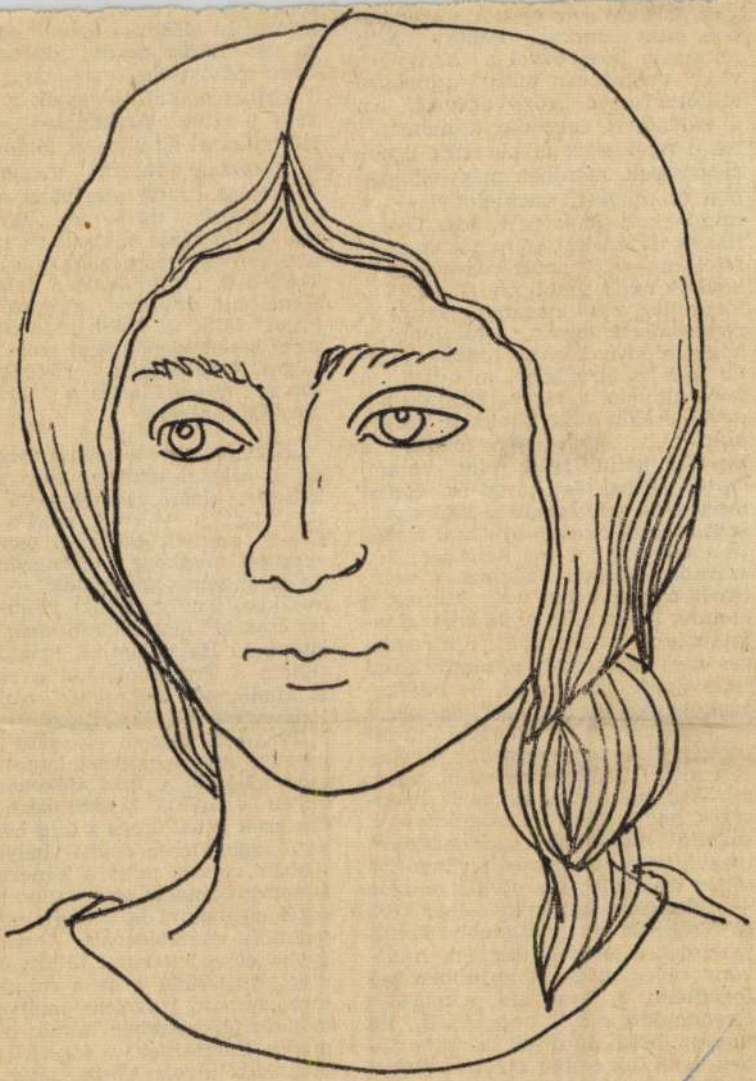

Gyeney Judit: Leányfej

Élet és Irodalom 1969 XI. 1.

nak tartom a Tragédia történetében, mint amikor Paulay Ede, majdnem húsz évvel a könyvben való megjelenés után: színpadra állította ezt a „könyvdrámát", ezt a csodálatos filozófiai költeményt. Az ő rendezését is követték újabb rendezések, merőben más felfogásban és művészi szemlélettel — a mindenkori idők ízlésének, filozófiai és történelmi állapotának megfelelően —; Szinetár rendezését is követik majd újabb kísérletek. (Valószínűleg, csak nagyon sokára.) A remekművek egyik ismertetőjele, hogy minden kornak tudnak valami újat és elragadót mondani, a kor tulajdon nyelvén. Negyvenhat évvel ezelőtt írta Babits a Tragédiáról: „....olvasd újra művét s úgy fog hatni reád, mint valami véres aktualitás; korod és életed legégetőbb problémáival találkozol; szédülten és remegő ujjakkal teszed le a könyvet." S ma majdnem félszázaddal Babits jellemzése után, ismét úgy érezzük, hogy korunk és életünk legégetőbb problémáival találkoztunk a képernyőn. S a rendezés nem mesterkélt aktualizálással tette ilyen izgalmassá a találkozást, hanem az egyedül lehetséges és méltó módon: a madáchi mű lényegét és eszmerendszerét igyekezett minél világosabbá tenni. Valószínűleg tudatosan, de az is lehetséges, hogy a puritán megoldásokat sugalló képernyő „kényszerére" megtisztította a színpadi vándorlás során rátapadt — s ott helyénvaló — felesleges látványos elemektől. A Tragédia így közelebb került szerzőjéhez, gondolatibb lett. A látvány révén mégis könnyebben befogadható, a tudatban hamarább elrendeződő, s a meggondolt, de merész belső húzások következtében: igen sok ember számára élvezhetőbb a nehézveretű filozófiai költeménynél vagy a figyelmet túlsá-

[illegible] egy olyan előadása, amely egyszere sok millió nézőt döbbent r hogy műveltsége organizmusának Tragédia nélkül hiányzik a fe vagy a szíve." Amennyire egyeté tettem ezzel az okos és tömör me állapítással, annyira meglepett folytatása, amely szerint ez az el adás (amely, úgymond egyszer sok millió nézőt döbbent rá, mit j lent műveltsége organizmusában Tragédia) „népművelő feladat legalábbis úttörésül, alapfokon é látja." Mint az előbb már említe tem, kételkedem abban, hogy „ala fokon" lehetséges a rádöbbenté sőt a ráeszméltetés a Tragéd rendkívüliségére.

„Kár, hogy nem azon a megrag dó és ellenállhatatlan színvonalo kétséget kizáró, remekművű me valósításban (valósult meg a tév sítés), amilyet pedig a technik eszközei nemhogy megengednéne de egyenesen sugallnának" — írja kritikus-Lucifer. Mint ellen-Luc fer csak azt mondhatom erre: hál istennek. Ha valamitől igazán fé tettem a Tragédiát: hát a nagyo is kínálkozó technikai eszközö latbavetésétől. (Emlékezzünk csal a Tragédia szegedi előadása utá mennyi szemrehányást kapott V: mos László a tüzijátékokért egyéb technikai bravúrokért, p dig azok a hatalmas s alig bejáts ható szabadtéren sokkal helyénva lóbbak voltak, mint a képernyőn Ismerve Szinetár expresszív tehe ségét, aggódtam is, hogy enged technika csábításának. Annál na gyobb elégedettséggel töltött el ön megtartóztatása, s az a mindvégi tapasztalható fegyelem, mellyel az mondta (cikkünkben immár a har madik Lucifernek, a kísértő tech nikának): távozz tőlem, sátán. Tu lajdonképpen nem is értem, hog annyira tisztelt és kedvelt Lucife

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR RADIÓ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gyenci Judit szobrászművész

NÉPÚJSÁG TOLNA MEGYE

1972 APR 1

...dit szobrá...
plasztikai és grafikai ...
sát a tamási Gőgös Ignác já-
rási művelődési központ aulá-
jában. A kiállítás április 4-től
18-ig minden nap 9 és 19 óra
között tekinthető meg.

521

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1967 DEC 30

ÉLET ÉS IRODALOM

Gyene Judit

1021

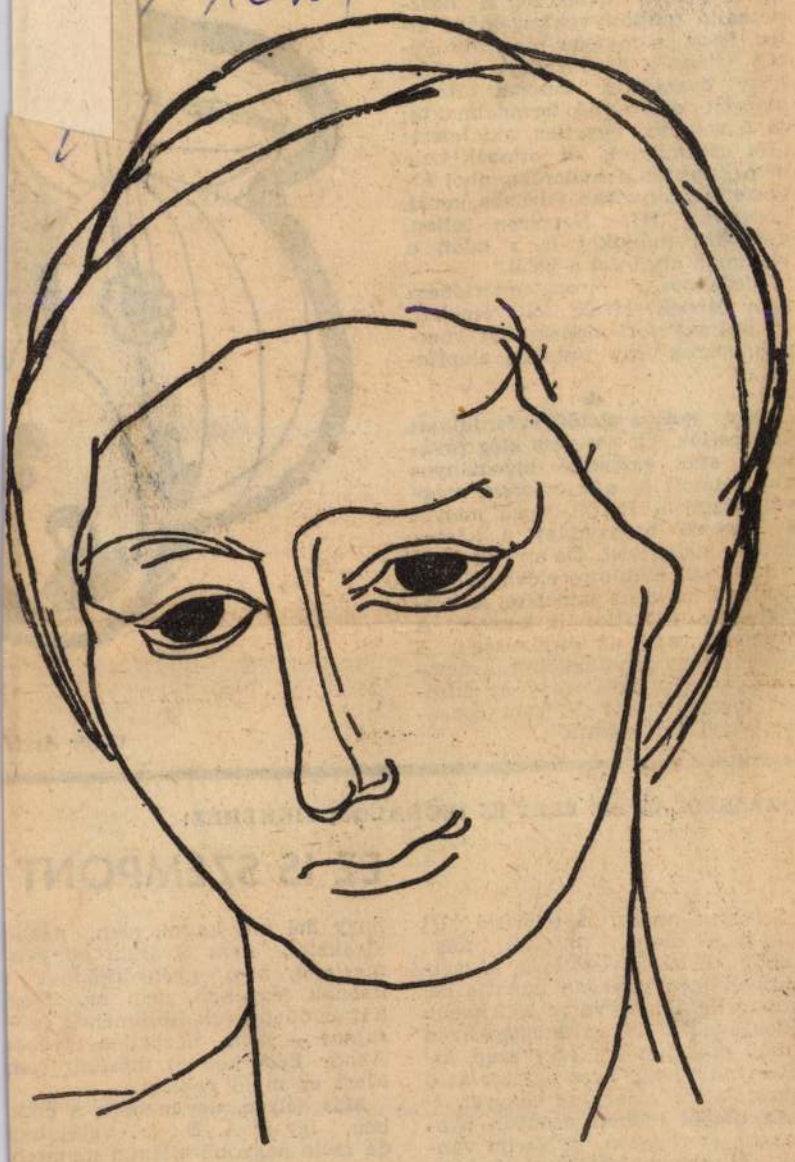

Gyene Judit: Női fej

nótatat vagy a világköltőt, a nemzetiszínű dalnokot vagy az európai forradalmárt? Videant consules; vizsgázni fogunk.

Végh And

HOZZÁSZÓLÁS AZ ÉLET ÉS IRODALOM CIKKÉHEZ:

EZ IS SZEMPONT

Szívesen nézem a televízió „Új könyvek" című műsorát, mert Abody Béla élvezetesen, közvetlenül és igen vonzóan mutatja be, propagálja a könyvpiac legfrissebb újdonságait. Olyan szuggesztíven csinál reklámot egy-egy szép kiadványnak, hogy nem egyszer az ő rábeszélésére vásárolok könyvet.

Az utóbbi időben azonban nyomasztó, szorongató érzéseim vannak. Mintha valamilyen csodapirulától egyre összébbhúzódnék, egyre fiatalabb lennék. Főleg szellemileg. Az Élet és Irodalom 1967. XII. 16-i számában ugyanis ezeket írja Abody Béla: „A reklám a lelki kiskorúakra, a művészet a nagykorúakra apellál." Ezek után hogy hol mit kapni, nem nézhe kirakatot, nem olvashat könyvis mertetőt, nem gyönyörködhet neonok fényében, nem mosolyog hat az ötletes reklámfilmeken és — sajnos — nem nézheti a tévébe Abody Béla kedves műsorát sem Mert ez mind reklám.

Más helyen, ugyanebben a cikk ben, így ír A. B.: „... valójában de facto nagyobb ellentét nehezeb ben képzelhető el, mint reklámé é művészeté..." Nos, nem tudom mit szól ehhez Toulouse Lautrec Vaszary János, Konecsni György Berény Róbert, vagy például a vi lághírű lengyel plakátművészek És ugyan jól esne-e ez a megálla

Gyenei Judit

A megyei képzőművészeti stúdió III. tavaszi tárlatán „Vénusz születése" c. alkotása szerepelt. (említve).

O.Y.: A megyei képzőművészeti stúdió III. tavaszi tárlata.

Tolna m. Népújság, 1973. máj. 3.

GYENEY JUDIT

1942. október 27-én Tamásiban született. Művészeti tanulmányait 1961—1971. között szabadiskolákban végezte, Gacs Gábor, Somogyi János, Lisztes István növendékeként. Kiállítását 1972-ben Tamásiban, majd Budapesten rendezték meg. Több művét állították fel Tamásiban.

Lakcíme: Budapest II., Frankel Leó utca 21.

József Attila (2 oldalas érem), 1977, bronz, 10,5 cm ∅

Gyenei Judit

Megnyílt a szekszárdi tárlat, melyen a művész műve szerepel.

Szilágyi Miklós: Szekszárdi tárlat '78.
Népújság (Tolna), 1978. máj. 28.

Gyernci Judit

Tamásiban a nyári képzőművészalkotótáborban dolgozik.

Tolna m. Népújság, 1973. júl. 13.

Gyenei Judit

október 1-én kiállítása
nyílik a Józsefvárosi Galériában

Magyar Nemzet 1973 szeptember 26
4. old.

Gyenei Judit [műkedvelő] festő

Kiállít a józsefvárosi galériában.

— : Hír

Népszabadság, Bp. 1973. szept. 27.

Gyenei Judit szobrász

kiállítása Tamásiban a városi galériában

Magyar Hírlap, 1985. VII.11

Gyenei József, szűrhímző

L. Tőke Imre

-: Közmúvelők és népművének kitüntetése. 5

Népszabadság, Bp. 1979 aug. 18.

Gyenei Józsefné, szürhímző

L: Tőke Imre.

–: Kitüntetések a Parlamentben 12.

Esti Hírlap, Bp. 1979. aug. 17.

Gyenei Józsefné
Megérdemli a figyelmet, nemkülönben a Kis Jankó Bori díjat a tárlóban látható alföldi rátétes hímzésű szűr. - tessék csak megnézni - a galléryát - Gyenei Józsefné és Papp Ferencné budapesti népi iparművészek remeke.

(fotó)

Észak Magyarország 1972/192 4old.

Gyenei Józsefné budapeti népi iparművész

x. Kis Jankó Bori hímző emlékpálya-
zat díjat kapott alföldi szürjéért.

(bm) A népművészet jubileumi ünnepe
Mezökövesden

Észak-Magyarország 1972/190 2 old.

Gyenei Judit

a Gózsefvárosi Művelődési Ház kiállítóhelyiségében szombaton nyílik közös kiállítása a művelődő képzőművészeknek.

Magyar Hírlap, 1943. szept. 24.

MDK

Gyenes építész

Kiosztották az uj főv. bérházak pályadijait.
Építő Ipar-Építő Müv. 1927. szept. 1. 132 l.

:

Dr. Neuschloss-Gyenes ,ép.-k.

tervét a bizottság megdicsérte, de hibáztatta a pvillon-rendszert, fontosabbnak ítélve a nagy középkertet.

s

Komor János:

A Maglódi-uti Szeretetotthon pályatervei.-Ter és Forma 1929. II.évf. 5.sz. 175-80.l. Képpel.

Építészet - világi

Ujságház, 1913. - Gyanes és Vajda.

Tér és Forma, 1928

I. évf. 313-316.

Somogyi károly: A rasnevelvények
szerepe a modern architektúrá-
ban.

MDK

Gyenes és Székely müépitészek

Vasárnap felavatták Vágó László épitőművész siremlékét. A Reggel 1935. nov. 18. 8.1.

MDK

Gyenes és Hübner, építészek.

Közös tervük ötszáz pengős díjat nyert.

Döntés az óbudai Árpád-gimnázium tervpályázatáról.
Pesti Napló. 1937. dec.16.

MDK

Gyenes épitész

Becz Jenő: A tav. tárlat épitészeti csoportjáról. Képzőmüvészet, 1928. 8-9. sz. 98 l.

Gyenes és Vajda építészek M.D.K.

Nagymező u 3 n. volt újságház
építői

Kampis, hag. műv. Bp. 1960 550

MDK

Gyenes

Munkái a tav. kiállításon.

Becz Jenő műépítész cikke.

Képzőművészet, 1930.IV.évf. 29.sz. 101.lap

M. D. K

GYENES építész

Bp. VI. Nagymező u. 5. Ujságház
(1913)
Társtervező Vajda

Gerő Lánló: Építészeti stilusok

Bp. 1957 132. l

~~132~~.

MDK

Gyenes, müépitész

városrendezési tervek készitöje.

Pápics Zoltán dr.: A Képzőművészek egyesületének jubileumi kiállításán. -Uj Magyarság, 1934 dec.8. 23.1.
Műcsarnok.

GYENES Gitta festő, keramikus

BUZA Péter: Herminamező, fejezetek egy városrész történetéből. Bp., 1992
Adattár: 33, életrajz 92.p.

Amerikai u. 74-ben lakott

MD K

Gyenes, festö

a legszebb csendéleteket festette.

Pipics Zoltán dr.:A képzőművészek egyesületének jubi
leumi kiállítása.-Műcsarnok.-U.H.1934 dec.8. 21.l.

MDK

Gyenes építész

M. Épitőmüv. 1929. ... Tér és Forma 1929. II. évf.
3.sz. 132 l.

MDK

Gyenes és Vajda épitészek

Bierbauer Virgil: A háboru előtti Bp.épitészete.
Évk. KMT. 1929. 183. l. Képek.

MDK

Gyenes

A Műegyetemi építészhallgatók kiállításán szerepelt művével.

A Ház, 1909. II. 1-2.sz. 52.lp

MDK

Gyenes és Vajda

Bérház a Nagymező utcában

Magyar V.: XII. Nemzetközi Építész kongresszusról. Építő Ipar - Építő Művészet 1931. jan. 15. 13.l.

MDK

Gyenes, Ligeti, Jánszky és Szivessy

Dr.B.V.: A Liége-i nemzetk. épitészeti terv-
kiáll. Tér és Forma 1930. 7. sz. 302.l.

MDK

Gyenes és Vajda

Ujságház. 1913. Repr.

Tér és Forma 1928. I. 8. sz. 316.l.

Alexander Gyenes ***Amit a majom kinyom***

Nyomatok, könyvek és öntvények a Balassi Könyvesbolt Galériájában, 1996 Októbere

Prints, Book Editions, and Objects at the Gallery of the Balassi Press, Budapest, October, 1996

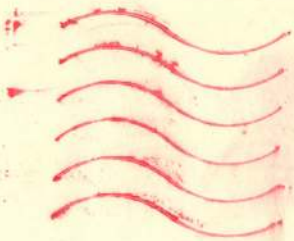

MEGNYITÓ

1996. október 3. 17.00 óra
1022 Budapest, Margit u. 1.

Gyenes Alexander

Lóska Lajos

Budapest
Felső Zöldmáli út 61/65

1025

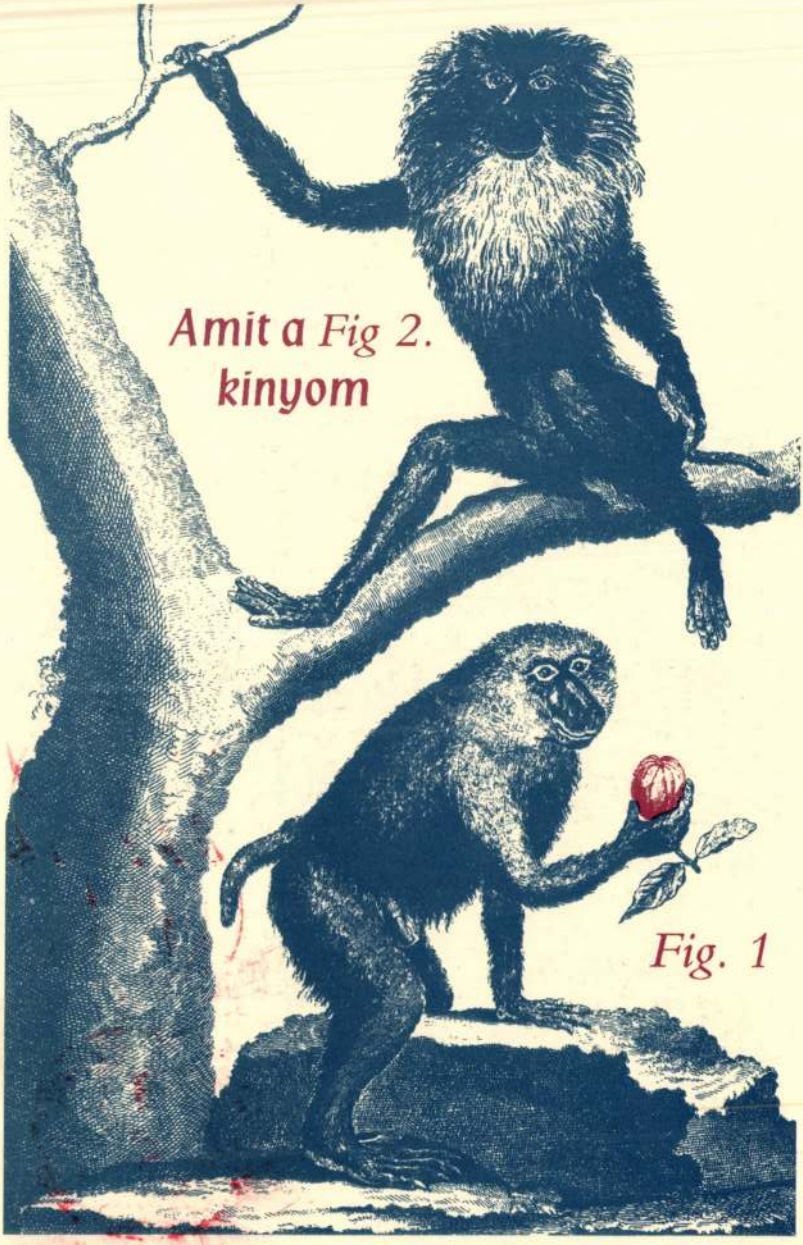
Amit a Fig 2.
kinyom
Fig. 1

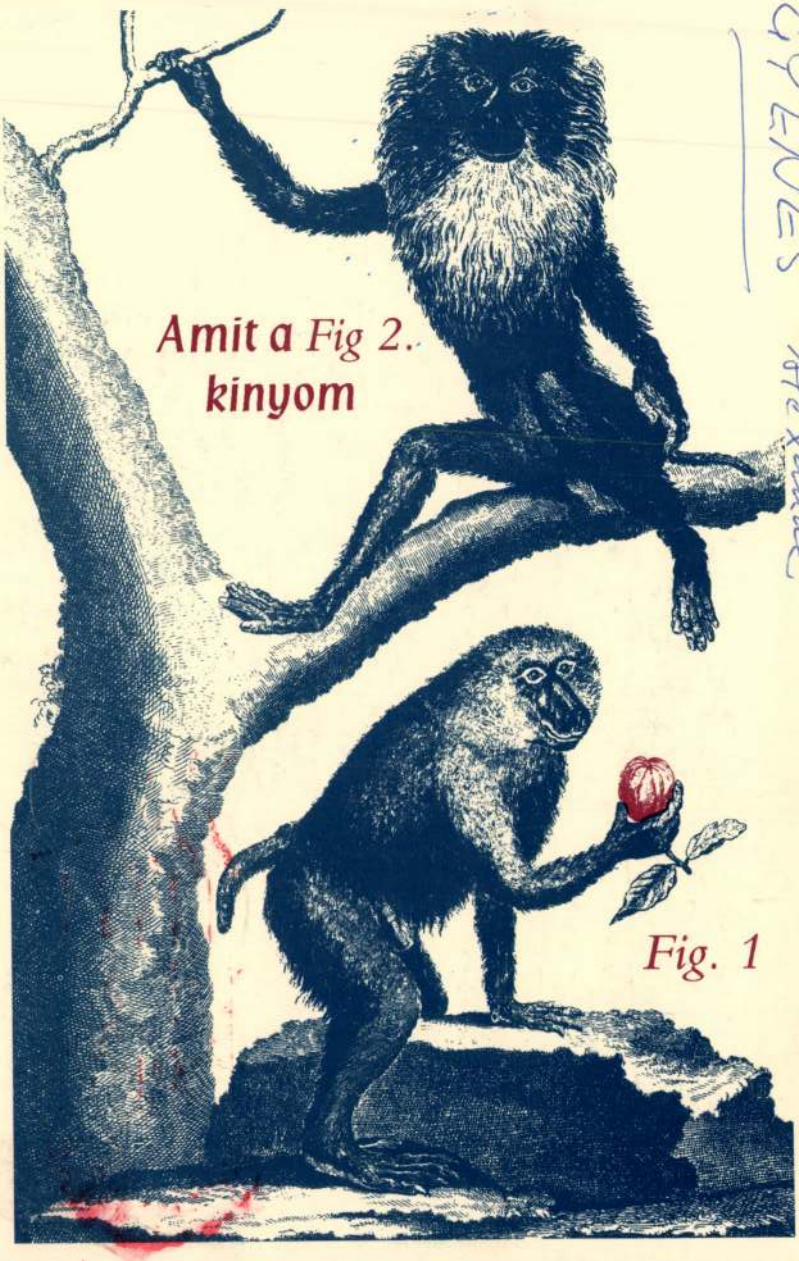
Amit a kinyom
Fig 2.
Fig. 1

Alexander Gyenes ***Amit a majom kinyom***

Nyomatok, könyvek és öntvények a Balassi Könyvesbolt Galériájában, 1996 Októbere

Prints, Book Editions, and Objects at the Gallery of the Balassi Press, Budapest, October, 1996

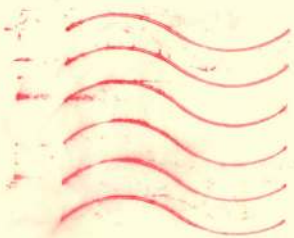

Tímár Árpád

Budapest
Üllői u. 119.
1091

Gyenes Gitta

Gyenes Gitta angyali izgalmas és lelki extázisai is itt láthatók a Tamási galériában, egy egész sor bravúros kompozícióban. Nem keresem itt ostobán és telhetetlenül az idegen hatásokat, — a művésznő egymaga olyan egyénien, olyan magábazártan mámoros, hogy ehhez nem kell semmit se hozzáadni. Amit lát és amit érez s amit mind visszaad, a tulajdon fogékonyságát is túlszárnyalva, olyan ötletes, olyan lázas és szenvedélyes, hogy egy-egy kis vászna, mint a *Korcsolyázók* vagy *A hangverseny*, egy egész kis regénnyel fölér. Micsoda finom tűz dereng a jégpálya zöldeskék atmoszférájában, abból a világos ablakból a háttérben, a korcsolyázó árnyak mögött! Néhány háztető kimérikus lebegése, egy egész város rejtélyes valóságát adja. A *Páholy*-ból kihajló szfinx — egy nő — a színház egész romantikáját gyujtja fel a félhomályban. Egy billiárdasztal zöld síkja, megvilágítva, mint egy zöld mező tűz elő a füstös kávéházból. És az *Érettségi találkozó* figurái közt az ember érzi a bankvezért! A bankvezért s a többieket homályos kontúrjaikban, ami az idő mulása fölöttük és a sír, ami vár reájuk...

Szomory Dezső. Kétkiállítás. Az Est. 1937 márc. 7.

75334

Gyenes Gitta

Magyar Nemzet

1946. okt. 27.

Gyenes Gitta kiállítása

Finom szépségű kiállítás nyílt meg szombaton délelőtt a „Fészek"-klub kiállítási helyiségében, *Gyenes* Gittának, a kitünő festőművésznőnek, *Karlovszky* és *Iványi-Grünwald* tanítványának, legujabb műveiből összeállított gyüjteményes tárlata.

Gyenes Gitta festményeinek tárgya elsősorban az ember és az állat. Apa a kisfiával, A pásztor, Apa és gyermeke című festményei megkapóan szépek

Nekünk elsősorban rajzos naplója tetszett, amelyet még 1944-ben alkotott. A német megszállás minden borzalmának, az üldöztetés kétségbeejtő idejének hűséges, művészi tolmácsolója Gyenes Gitta, aki többévi kényszerű hallgatás után kicsit nyugtalanul lépett a közönség elé. A nyugtalanságra azonban semmi oka sincs ennek a komoly tehetségnek. (V. Zs.)

1021

Gyémánt László festőművész

1984. V. 12. Kossuth 4.25

Jó reggelt!

- Egy programajánlat a hétvégére. A Bizományi Áruház mától látható kép-és ékszeraukciót megelőző kiállításáról Szőllős Istvánt hallják.

- A bizományi szokásos negyedévenkénti képaukcióján ezúttal kereken háromszáz festmény, grafika kerül árverésre. Közöttük első alkalommal három olyan kép is, amit a Nemze-

ti Szinház épitésére ajánlottak fel. Gyémánt László művének kikiáltási ára 12 ezer, Zimmer Judité 5 ezer, Fejes István képe 4 és félezer forintért lesz megszerezhető, ha nem licitálnak rá. Fejes képe Munkácsy Mihály stilusában készült. De két eredeti Munkácsy festmény is látható a ma megnyiló aukció előtti bemutatón. Az egyik mű Paál László gyönyörü képével együtt a legmagasabb kikiáltási árról, 15o ezer forintról indul. A kisebb, inast ábrázoló Munkácsy alkotás pedig 8o ezer forintos kezdőösszeggel szerepel majd az árverésen. A kalapács alá kerülő festmények között a magyar impresszionizmus legkiválóbbjainak alkotásai találhatók. Mednyánszky László, Rudnay Gyula, Rippl-Rónai, Vaszary János és több más világszerte ismert, tüneményes tehetségü magyar festő több müve szerepel a bizományi aukció előtti kiállitásán. A kiállitás a MOM Csörsz utcai müvelődési házában tekinthető meg az aukció napjáig, május 22.-ig. A képekkel együtt ékszerek is árverésre kerülnek. Valamennyi kiállitott darab komoly, müvészi értéket képvisel, mert az aukción csak olyan ékszerek, disztárgyak vehetnek részt, amelyek közül a legfiatalabb is elmúlt félévszázados.

Gyémánt László grafikus

Fülöp Anta

17.

Ü; Tüb

XXIII/1

Gyémánt László, festőművész

Haraszty István szobrászművész 1960-tól szinte egy évtizeden keresztül járt a Dési Huber Képzőművészeti Szakkörbe. Először festészettel foglalkozott, majd fejet, aktot mintázott, Laborcz Ferenc irányítása alatt. – 1969-ben dekorációsként dolgozott a József Attila Műv. Ifjúság Házban, ahol Csutorosnak, Csájinak, Gyémántnak, Prutkay Péternek és másoknak kiállítására készültek.

Lóska Lajos: Mozgó szobrok.

Magyar Ifjúság, 1984. febr. 24. 32-33-old.

Gyémánt László, grafikus

kor az egész osztály akkora lámpa-
lázban égett, hogy a hőmérő is fel-
szaladt volna tőle, — ő szerelmes

GYEMÁNT
LÁSZLÓ
RAJZA

14-15.

XX14/15.

ám ő ennek ellenére — a közönség iránt érzett mély alázatából! — egyetlen előadást sem mond le, inkább rosszul léttel is játszik. Minden előadás előtt a rendező, Tihanyi Vilmos útján elnézést kért a közönségtől. Ennél kiszámítottabb módon

Honthy — bármilyen sikere is volt — nem szegülhetett vele szembe. Az ilyen törekvések különben is távol estek tőle. Tisztában volt vele, hogy Fedák mekkora reputációval rendelkezik. Öngyilkosság lett volna kihívni a haragját. Nem pazarolhat-

a múlt olyan tapintható közelségét jelentette számára, amelyet botorság lett volna átlépni. Tanulni kellett tőle. Ha például nem volt közös jelenetük *A bajadér*ban, Honthy a színfalak mögött állt és Fedákot figyelte, leste mit s hogyan csinál. Figyelte a mozdulatait, az eszközeit és mindent átvett tőle, amit fontosnak ítélt. Különös kapcsolat az övék. Féltek egymástól, féltékenyek voltak egymás teljesítményeire, ugyanakkor ez a kölcsönhatás — egyidejű vonzás és taszítás — mindkettőjüket magasabb teljesítményre ösztönözte. Mennyivel más volt az ő viszonyuk, mint a századelején primadonnaháborút vívó két „hadviselő" fél, Küry Klára és Fedák Sári közötti kapcsolat?!

A bajadér előadássorozata alatt Fedák Sárinak egyidőben „két frontra" kellett összpontosítania minden figyelmét. Honthyt — legalábbis azt hitte — elintézte, kezesbárány lett, nem így azonban a másik, a veszedelmesebb ellenfél, a huszonkét éves Darvas Lili. Fedák pedig mindent elkövetett, hogy Molnár Ferencet a fiatal színésznőtől elterelje. Esténkint közelharcot vívtak egymással. Fedák könyörgött, sőt rimánkodott, hogy Molnár ne menjen át a közeli Magyar Színházba, amely gyalog is

Gyémánt László

■ Gyémánt László festőművész kiállítása a Képcsarnok Mészöly Géza Termében (Székesfehérvár, Kossuth Lajos utca 15.) október 30-tól november 14-ig látható.

Népszabadság, 1987. X. 27

Gyémánt László, festő

GYÉMÁNT LÁSZLÓ TÁRLATA

A lapunkból is jól ismert festőművész, Gyémánt László alkotásaiból nyílt kiállítás a budapesti Mednyánszky teremben. A tárlaton a művész legújabb munkáit mutatja be.

– Hazai tükör

Új Tükör, B p. 1986 ápr. 27.

43.

XXIII/17

Gyémánt László

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DAILY NEWS

1982 ÁPR 29

1021

'The Jazz Painter'

László Gyémánt's one-man show at the Vigadó

An exhibition from the works of László Gyémánt known as "The Jazz Painter" opens at the Mednyánszky gallery at the Vigadó this afternoon.

Gyémánt's favourite topic is jazz, and what jazz stands for in music is what he attempts to transpose into painting.

Gyémánt made his debut at the Mednyánszky gallery in 1967 and it was such a success that his first exhibition had to be extended by a week. In the fifteen years that have passed since, Gyémánt has visited many countries of the world, seeing and experiencing much, and has won acclaim with his shows staged in various cities of Europe. He has now returned to Hungary. Gyémánt cannot be labelled as a representative of any art trend, and while he has tried his hand at mastering the elements of a number of styles, he has never committed himself to any one of them. His paragons include the surrealist painter Salvador Dali, the expressionist Gyula Derkovits and others. His art professors included painter Gyula Hintz and art historian Lajos Végvári.

As for the question of artistic freedom, he professes to be the advocate of the theory expressed by the sculptor Amerigo Tot, much admired by Gyémánt, in a statement: "You don't necessarily wake up with the same feeling with which you went to sleep." In Gyémánt's explanation this means that there are painters whose lifework represents one trend, and there are others, like Picasso, whose oeuvre divides into stages, and they never return to a trend that they abandoned at one point in their life.

G. Zs.

DAI

of the Hungarian News Agency MT
BUDAPEST

Schmidt, Kádár end talks

Helsinki spirit must l

Bonn, April 28 (MTI) — West German Chancellor Helmut Schmid Kádár qualified their talks in Bonn as extremely useful at a press after the negotiations ended between the two leaders.

Although the two countries were not geographically contiguous, the talks served well the development of bilateral relations that can be described as reflecting good-neighbourliness. These links promote European peace and cooperation, as well as détente and the continuation of the Helsinki process.

Replying to a question, Kádár said that he was ready to continue the dialogue with Helmut Schmidt in Hungary at a date suitable for the Chancellor.

At a gala dinner, he gave in Kádár's honour Tuesday night, Chancellor Schmidt said that Helsinki had started off many good things in Europe that could still produce a lot more if both sides stick to the spirit of Helsinki. The contacts between the two peoples are as self-evident and open, as can at all be wished for at the present time.

We both agreed there was an urgent need for getting on with the open East-West dialogue, and for broadening it. We agreed that we must show moderation in our own foreign policy conduct, and we also agreed that we were ready for the dialogue, for negotiations and agreements. Quite understandably, we have put forward very different views in the process, while agreeing at the same time that disarmament talks between the two major powers are both possible and necessary.

Schmidt said that János Kádár's personal performance evokes very deep respect in his country, and added he was quite certain that, "the preponderant majority of the Federal Re-

there have certainly been respective shifts of emphasis during the talks, but his impression was that there has been agreement between the two sides regard to the fundamental aim. The two sides agreed that it was the desirable immediate aim for the people that equal security be created on a lower level of armaments. As he said it, both sides were ready to work toward achieving that aim with all the means at their disposal.

Kádár said Hungary was not a large, nor a rich country, and in the classical sense of the word it has little in the way of capital. Hungary's capital in the moral sense is its open, honest, understandable and consistent policy line, the fact that it wants to continue as a loyal ally of its allies, a good friend of its friends, a good neighbour of its neighbours, and a correct partner of its partners. We insist on this, Kádár emphasized.

Kádár said shifts of emphasis showing up at the talks have been well characterized by the Chancellor's statement that he believed that the United States endeavours for agreement at the Geneva talks, and hoped the Soviet Union also did so. In my formulation, Kádár said, I am sure that the Soviet Union endeavours for an agreement at Geneva, and I hope that the United States also does so. On the other hand, we had the same wish that these hopes come true, and representatives of those two countries, playing such an outstanding role, would agree at Geneva

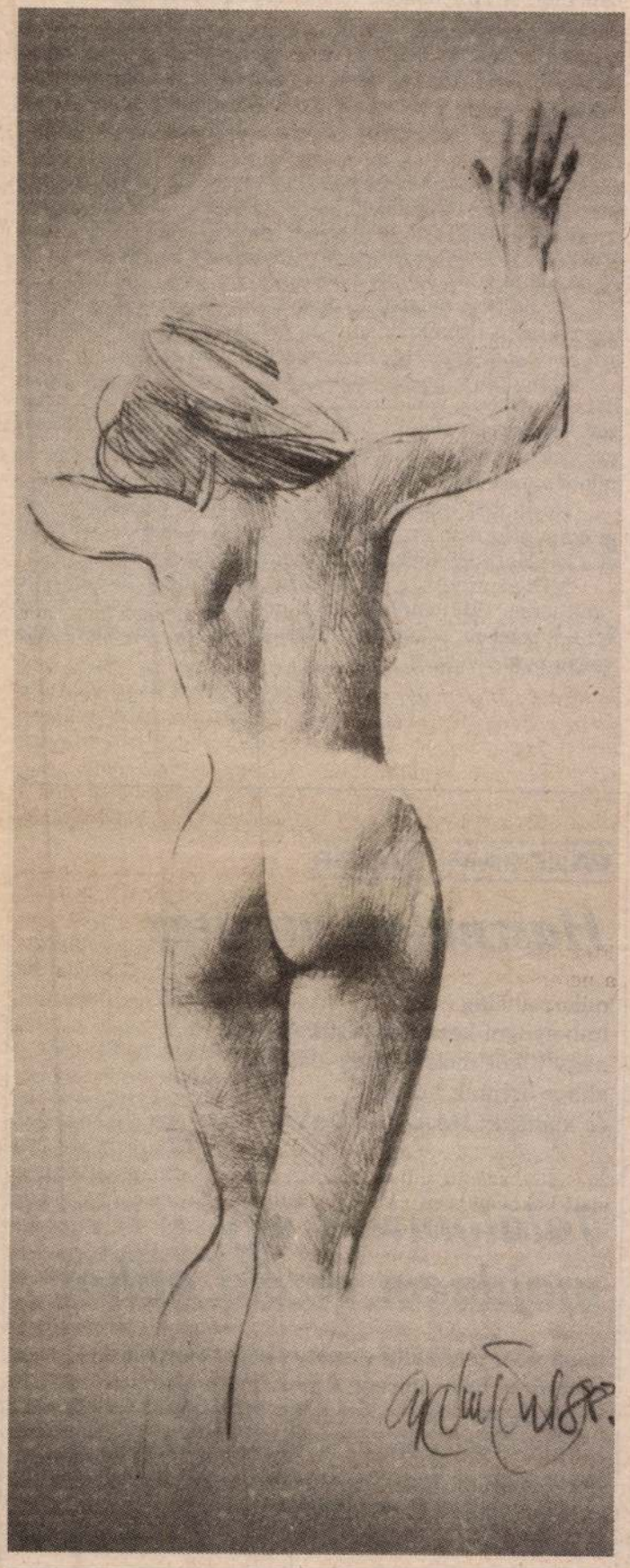

KETTEN BESZÉLGETNEK

— Egy hónapja tettem fel a kérdést: vajon Bayer József miért vonta vissza keresetét a személyét ért állítólagos inszinuáció miatt? Nos, mi a válaszod?

— Mondhatnám, hogy kérdezd meg erről inkább a springeres urat, de azért tippelni én is tudok. Talán azért, mert valójában nem is volt sértő az a feltételezés, hogy őt is be lehetett volna vonni a televíziós utódja ellen folytatott vizsgálat körébe. Ő aztán pontosan tudja, hogy a televíziós sokmilliós „herdálás" mellett mennyiben felelős a MTV sok százmilliós deficitjének létrejöttében. Jobb ezt a dolgot nem piszkálni — gondolhatta —, ráadásul egy olyan pitiáner ügy kapcsán, mint az az inkriminált Népszava-cikk. Ha már ebben az országban az általános zűrzavarban a kutya se törődik az MTV-hez kötődő milliárdos „pazarlás"-sal (lásd például a Bojtár utcai és az V. stúdió anomáliáit, az úgynevezett utómunka-stúdió és a kapcsolótermi mátrix zavaros ügyeit), akkor ő is van olyan óvatos, hogy ne lépjen rá a banánhéjra, még akkor sem, ha azt ő maga ejtette az orra elé.

— Mik ezek a rejtélyes ügyek, melyeket most említesz? Az olvasó hogy igazodhat el ezekben: kapcsolótermi mátrix, V. stúdió?

— Ezekről részletesen szó van abban az ominózus PM-jelentésben, melyet a *KAPU* szeretett volna nyilvánosságra hozni. Nem tehette, mert igaz ugyan, hogy azt a „bűnlajstrom"-ot még a pártállam pénzügyminisztériuma állította össze a pártállami televízió viselt dolgairól, de az a bíróság is a pártállamé volt, mely a közlést megtiltotta a már akkor is független orgánumnak.

— Igen ám, de most ránk szakadt a demokrácia, miért nem kér a lap perújítást ebben az ügyben a szabad magyar bíróságtól?

— Gondolom, azért, mert nem áll módjában nagy létszámú jogi osztályt létrehozni. Ami szenny és métely csak létezik, s amennyiről ilyen-olyan információ a laphoz érkezik, annak jogi kezeléséhez egy meglehetősen nagy apparátusra lenne szükség. És akkor már nem szerkesztőség lenne itt, hanem egy ÜMK vagy éppen az FBI.

— Jókat mondasz. Nekünk is témát kellene már váltanunk, miért mindig a mocsokban vájkálunk?

— Mert amerre csak nézünk . . .

— Jó, jó, de az egész csak szemlélet kérdése. Példát vehetnénk az új hatalomtól, amelynek egyes képviselői, megmámorosodva saját sorsuk mesébe illő alakulásától, gyönyörű szépnek látják ezt a Magyarországot.

— Kíváncsi vagyok, mikor hagyatják abba az élő tévéközvetítést a Parlamentből. A kutyakomédia a Royal Shakespeare díszelőadása az ottani ripacskodáshoz képest. A rivalizálás olyan szinten folyik, mint egy nagycsoportos bölcsődében.

— Ez utóbbiban azonban a dadus időnként szétcsap a lurkók között, vagy pénzhiány miatt bezárják az egész műintézményt, ám az ország házában ilyen fejlemények nem várhatók.

— Mondd csak, te nem félsz a visszarendeződéstől?

— De. Attól félek a leginkább. Attól, hogy önvédelmi kőbaltákat utalnak ki stikában legjobbjainknak, melyek birtokában még jobban megjön a hangjuk. Aztán egyszercsak megindulunk Európába. Vagy inkább a Neander-völgybe. Hát ennyit erről.

Kelt: a Kőfaragó utcában, 1990. szeptember 19-én.

Somogyi Zoltán

THÜRMER GYULA

1917-ről ma

A történelem nagy eseményeit a napi politika önző érdekei ideig-óráig feledtethetik, de nem másíthatják meg. 1917 októbere emberi és nemzeti sorsokat formáló esemény volt, függetlenül attól, hogy mi történt később, s mi lett az októberi eszmékből. A magyar politikai élet rossz szokása, hogy világnézeti, sőt politikai alapon szelektál történelmi tényeket, s hajlamos arra, hogy az emberi civilizáció közös értékeit is kidobja. November 7-e pedig közös érték, amit az európai és a világkultúra legjobbjai is elismertek.

Ne nevezzünk el tereket, utcákat az októberi forradalomról, de ne higgyük azt sem, hogy Európához kerülünk közelebb, ha a November 7. térből Oktogon lesz. Nemcsak hogy közelebb nem kerülünk, de távolodunk is, hiszen gyengén viszgázunk politikai toleranciából, a történelem iránti tiszteletből. Semmi mást nem bizonyítunk, csak gondolkodásunk provinciális jellegét, s erre nem lehetünk büszkék.

Nekünk, a baloldal erőinek a tanulságokat kell levonni. Ez már önmagában is érték, sőt hozzájárulás a világ fejlődéséhez. Az 1917-es októberi forradalmat nem lehet a '90-es évek kelet-európai eseményei alapján megítélni, elfogadni vagy elvetni. Igen, összeomlott a baloldal, de ebben legalább annyira szerepe van a rossz útválasztásnak, mint az egyes politikusok hibáinak, tévedéseinek, sőt árulásának. Most már tudjuk, hogy nem a közösségi társadalom, nem a szocializmus veszett el Európa e részében, hanem annak egy sajátos, bürokratikus, diktatórikus változata. Azért pedig nem kár!

1917 nagy tanulsága, hogy a népek — de mondjuk csak egyszerűbben —, az emberek igenis kezükbe vehetik saját sorsuk alakítását. A szociáldemokraták és a kommunisták történelmi vitájában az utóbbiaknak van igazuk. Nem törvényszerű, hogy a munkásmozgalom elfogadja a tőkés rendszert, s beletörődjön a tőke mindenhatóságába. A népeknek kell dönteniük saját sorsukról, mert csak így lesz valóságos demokrácia, fejlődés és felvirágzás.

Lenin érezte, tudta, hogy a szocializmus kerül veszélybe, ha a forradalom irányítása sztálinok, trackijok és más kalandorok kezébe kerül. Érezte, de nem volt ereje Buharinra, s általában a humánus szocializmus híveire támaszkodnia. Mit bizonyít az elmúlt hét évtized? A közösségi társadalmat nem lehet kapkodva, a valóságtól elszakadva építeni. Nem lehet más tulajdonformákat sem a többi fölé emelni. Nem lehet piac nélkül gazdálkodni. S ami talán a legfontosabb: nem lehet demokrácia nélkül szocializmusra gondolni. Sőt ahol nincs demokrácia, az nem is szocializmus.

Az elmúlt hetven év nekünk azt sugallja, hogy igenis lehetséges olyan társadalom, ami az emberek, a közösségek és az egyének érdekeit szolgálja. De, s ezen van ma a hangsúly, olyan közösségi társadalmat képzelünk el, ami vegyes tulajdonra épül. Olyan társadalmat, ahol jól megférnek egymás mellett a közösségi tulajdon sokszínű formái és a magántulajdon. A magyar mezőgazdaság például egyedülálló érték, ahol a közösségi, szövetkezeti tulajdon együtt létezik a háztájival. A kisgazdák földtörvénytervezete azért rémálom, mert egy jól működő rendszert akar szétverni, kenyér s hús nélkül hagyva az országot.

A Munkáspárt amellett van, hogy a közösségi tulajdon többségben legyen. Ezt azonban nem a hatalomnak kell eldöntenie, hanem a valóságos versenynek. Az a tulajdonforma győzzön, amely hatékonyabb, s többet ad az embereknek.

A közösségi társadalom a mi fogalmaink szerint elképzelhetetlen piaci viszonyok nélkül. De nem a XIX. századi — sohasem létező — szabadpiaci kapitalizmusba kell visszalépni. Az állam befolyásoló szerepét el kell fogadni, mert az mindannyiunk számára hasznos.

Az 1917 óta megtett út tapasztalata az is, hogy a lehető legszélesebb demokráciára van szükség. Így jöhetnek felszínre a tehetségek, így irányíthat valóban a nép.

Számunkra fontos tanulság az is, hogy nincs és nem lehet egyszínűség, sablonosság. A közösségi társadalom nemzeti keretekben alakul. A Munkáspárt 1989 decemberében nemzeti pártként született újjá, szovjet, kínai, amerikai és minden más segítség nélkül. Ez is erőt ad küzdelméhez.

November 7-én arra is gondolunk, hogy a magyarországi csata még nem ért véget. Nem dőlt el, s nem is dőlhetett el a kérdés, hogy melyik társadalmi rendszer jobb.

Mi a nemzetért, a bérből és fizetésből élő milliókért akarunk tenni. 1917 októbere számunkra biztatást jelent: megéri a küzdelem, a közösségi társadalom, az emberiség régi vágya nem elveszett.

PARCSAMI GÁBOR

Használati utasítás

mikor a világ
imbolyogni kezd a kisüstiktől
nagy tükör mozdul meg alattunk
akkor dőljünk hanyatt
és kiáltsuk: HAAALIIIDAY!

Találomvers egy majdnem érzéki nőhöz

mert nem ő kakálta a spanyolviaszt s csak
szerencse hogy korban érett s államosítható.
magánszektorban is kapható, illeszthető, merevíthető. könnyen karbantartható, galvanizálható. arról pedig a tágulás tehet, hogy romlandó.
— *csomagolva is romlandó!* —

Népszabadság, 1995. szeptember 6., szerda

Gyémánt László

Improvizációk ecsettel és dzsesszzenével

Gyémánt László a pillanat művészetéről

Nem mindennapi látványosság tanúja lehet a BNV közönsége szeptember 10-én. Egyazon eseményben két művészeti ág egyesül: a festészet és a zene. A publikum végignézheti, hogyan születnek meg két kiváló festő, *Gyémánt László* és *Urbán György* képei a dzsessz hangjainak ihletésére. Az élő zenével egybekötött performance előzményeiről beszélgettünk az egyik művésszel, Gyémánt Lászlóval.

Az óbudai festőiskola tanárának művészete összefonódott a muzsikával. A művész vallja: ma már nem is tud úgy alkotni, hogy a műteremben ne szólna a zene. S hogy miért pont a dzsessz? A gyökerek az ifjúkorba nyúlnak vissza. Barátjával, Urbán Györggyel fiatal korukban együtt hallgatták ezt a műfajt, s egymás között cserélgették a kincseknek számító dzsesszlemezeket.

A zene – mely kezdetben csak a műteremben, a festő munkája közben szólt – utóbb kilépett a közönség elé, és egyre szorosabban összekapcsolódott a művész képeivel. 1967-ben a Mednyánszky Galériában rendezett kiállítása alatt már szólt a zene, s ettől csak egy lépés volt a dzsesszkedvelő festők és képkedvelő zenészek közös fellépése a Fiatal Művészek Klubjában. Gyémánt László a tatabányai dzsessztáborokra visszaemlékezve is szívesen beszél azokról az akciókról, amikor egy big band játékára tanítványaival együtt előre megkomponált képeket festettek a közönségnek. Hasonló fellépése volt 1981-ben Vukán György zenekarával.

– Ahogyan a zenész a hangszerével, én az ecsettel próbálok meg eljutni valahová egy improvizáció során – mondja a művész, akinek kezdetben számtalan gátlást kellett leküzdenie az ilyen performance-ok során. Az első, a dzsessz hatására született vizuális improvizációkat otthon megpróbálta kijavítani, gondolván, az izgalom miatt nem igazán sikerültek. Kiderült, hogy minden utólagos javítás csak ront a képeken.

Ma már a bámészkodó tömeg – amely néhány képzőművészt esetleg lebénít – egyenesen inspirálja Gyémántot, akinek a műsor végén ugyanúgy szól a taps, mint a zenészeknek. A dzsesszrajongó művész nem készít előre vázlatokat. Tökéletes improvizációról van szó, ugyanúgy, ahogyan a klarinétos vagy a trombitás sem gondol végig előre minden hangot, amit majd játszani fog.

Az improvizáció a pillanat művészete, s a közönség ezekért az egyedi, megismételhetetlen pillanatokért tér be egy dzsesszkoncertre. Ezért is vonzódik Gyémánt az úgynevezett free-dzsessz irányzathoz, amely különösen alkalmas a közönség előtti improvizációra.

A Londonban már népszerű látványos előadások, amelyek arról szólnak, hogyan hat a zene a festészetre és a festészet a zenére, talán nálunk is hódítani fognak, hiszen a közönség a dzsesszkoncert élvezetén túl további élménnyel lehet gazdagabb: láthatja egy festmény születését ecsetvonásról ecsetvonásra. A BNV területén látható performance zenei részéről Gyémánt régi barátja, *Tomsits Rudolf* és zenekara gondoskodik.

Zachar Balázs

Csak mos

A jövő emberének lakásáb

A nemzetközi vásárokon, így a BNV-n is látható technikai újdonságoktól elhűlhet a látogató: korábban elképzelhetetlen tempóval fejlődik a technika, s csillogó eredményei lenyűgözőek. Ennek következménye, hogy napjaink városi embere komoly bajban lenne, ha a természetben kellene magát fenntartania, vagy ha például a száz évvel ezelőtti magyar faluban élne.

Valós és mesterséges szükséglet

A vásárok másik tanulsága, hogy a civilizált ember *kényelme* érdekében *bármilyen* technikai eszközt elő tud állítani. Tehát csak kívánnunk kell, és ha azt sokan mások is velünk együtt megkívánják, már ugranak a mérnökök, termelnek a gyárak, hirdetnek a cégek, és szervizgondokra panaszkodnak a kereskedők. Ezt nevezik tömegigénynek, s amit egy röpke sóhajból („de jó lenne, ha plafontakarító gépem lenne!") erre szakosodott százezrek szükségletté alakítanak, meggyőzve a polgárt, fabatkát sem ér az élet plafontakarító gép nélkül.

Így van ez a számítástechnikában is. A negyvenes évek végén álltak szolgálatba az első számítógépmonstrumok, több szobát foglalva el. A félvezetők, a transzformátorok, IC-k és egyéb apró, de világrengető találmányok gyártása után a behemótok kisebbedni kezdtek, s a hetvenes évek végén, nyolcvanas évek elején megjelentek az első mikro- és személyi számítógépek, másképpen PC-k. Már egy, a nyolcvanas évek első felében elkészített PC akkora számítási teljesítményű volt, hogy az 1969-es Holdra szállást le tudta volna vezényelni – ha akkor létezett volna.

Mindez nem volt elég: megszületett a 286-os IBM-kompatibilisnek nevezett gép, s a technikai fejlődés általa gyújtotta be rakétáit, a gyártók (mérnökök, programozók, kereskedők) a keresletet döbbenten észlelve elindították minden idők legnagyobb kereskedelmi háborúját – a vásárlók ellen.

1985-ben a Compaq Computer megalkotta a következő lépcsőfokot, a 386-os PC-t, és sorra születtek a szoftverprogramozók termékei: játékok, szövegszerkesztők, táblázatkezelő matematikai szoftverek. Mindegyik szebb, jobb és okosabb elődjénél – harsogták a reklámok, írták az újságok, szaktanácsolták a mérnökök. A vásárló pedig megvette szépen az újabbat, a nagyobb tudásút még akkor is, ha a szoftver szolgáltatásainak egy részére nem is volt szüksége. Az újabb termékek viszont még gyorsabb, még nagyobb kapacitású gépet, nagyobb adattárolókat, memóriamennyiségeket követeltek maguknak, ezért újabb mikroprocesszorok és újabb gépek születtek, amelyek már sztereóban zenéltek, mozgófilmet játszottak le, s el lehetett jutni velük az amerikai Fehér Házba is.

Egymás profitját gyarapítják

A vásárlók pedig azért is kénytelenek megvenni az újabb és újabb programokat, gépeket, mert a szomszédnak is az van: mert a gyerek számítástechnikát tanul az iskolában, és nem akar leégni a tanára, padtársa előtt; mert azt olvasta az újságban; s mert a gyártók sajnálkozva jelentik be: immár nem szervizelik,

Megrendelt képek

Gyémánt László tárlata a Vigadó Galériában

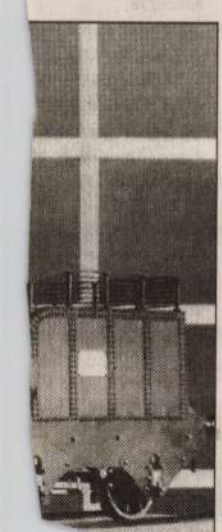

Az a benyomásom, *Teller Ede* modellként nem hódította volna meg a világot. Merthogy képtelen szó nélkül, saját valóját az arcán tükröztetve ülni egy helyben, mikor a portréját festik. Folyamatosan beszél, gesztikulál, egész testével magyaráz ahelyett, hogy nyugton maradna.

Az ember szinte el sem hiszi, hogy készülhetett róla „állókép" – azaz festmény – is. Mindezt Gyémánt László A sokarcú portré című vigadóbeli tárlatán volt szerencsém megfigyelni, ahol a kiállított – leginkább kortárs, neves embereket ábrázoló – arcképek mellett látható egy igazi werkfilm is: szolid zenei aláfestés közepette fut egy képernyőn, hogyan dolgozik a művész felebarátai – akik sokszor egyben megrendelői is – arcképén.

Több mint ötven portré látható a falakon, modelljeik legtöbbünk számára a médiavilágból jól ismert, itt van például *Hernádi Judit, Kibédi Ervin, Darvas Iván, Faludy György, Határ Győző, Garas Dezső.* Nem mutatják felénk új arcukat ezeken a képeken, de ez éppen a műfajból következik, hisz a portréfestő legfontosabb feladata az, hogy egy arckifejezésbe sűrítse mindazt, ami már ismerős nekünk ezekben az emberekben, amitől ismerősek ők nekünk.

Gyémánt László persze nemcsak portrékat készít, de mi most erről kérdeztük. Azt mondja, a portréfestésben az esetek többségében örömét leli, sőt néha még a megrendelő is. – Természetesen a portré olyasvalami, ami általában megrendelésre készül, és ez a tény számos veszélyt rejteget – fejtegeti –, például ha nem tetszik, nem fizetik ki, rosszabb esetben még meg is sértődnek, de az sincs kizárva, hogy a tetejében még szereztem egy életre szóló ellenséget is.

A szleng tömörségével mondva: „mindez benne van a pakliban". Egyébiránt nincs semmi averzióm, ha a megrendelő igényeit kell kielégítenem, miért is lenne, hisz az egész reneszánsz megrendelésre született – mondja. – Igaz, hogy ma a művészet a „vájtszeműeknek" szól – s kutya kötelessége a világ filozófiai megértéseinek mélységeit sejtetni –, de ez nem mindig volt így, például a keresztény katakombák festészete a keresztény hitterjesztés propagandaeszköze volt, s ezért olyan egyszerű képi eszközöket használt, hogy ne csak a művelt kevesek, hanem az írástudatlan tömegek is megérthessék, amit látnak. Természetesen nemcsak a két véglet létezik: a milói Vénuszt például egyaránt érti a mindenkori művészi kódrendszere megfejtésében jártas és nem jártas, és senki nem mondja róla, hogy ezért silány műalkotás lenne.

Egy alkalommal filmre vették, amikor portrét festett. Miután megnézte a felvételt, felfigyelt valami furcsaságra: festés közben modellje arckifejezését utánozta grimaszolva. – Ez a mozzanat egy színésznél szinte természetes, mert megformál, megszemélyesít valakit,

Nagyapám

akinek énjét magára ölti a színpadon – mondja. – A hiteles ábrázoláshoz elengedhetetlen ez a beleérző képesség; tehát amíg „Őt" festem, „Ő-vé" kell válnom. Egymás mellé tett portréim ezért különböznek csaknem zavaróan egymástól: ahányszor lefestettem valakit, belebújtam a bőrébe, ezért támadhat a nézőnek az az érzése, mintha ezeket a képeket nem is egy ember alkotta volna.

(A kiállítás a Vigadó Galériában – V. kerület, Vigadó tér 2. – látható május 10-től 18-ig mindennap 10-től 18 óráig.)

M. N. T.

HANGVERSENYEK

FŐVÁROSI ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERT (XIV., Állatkerti út 6–12.) 8-a, 16 óra, 9-e, 10.30 és 16 óra: Szent István Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola tanárai és növendékei. Műsorvezető: Solymosi Tari Emőke.

MATÁV-ZENEHÁZ (IX., Páva u. 10–12.) 7-e, 19 óra: Budapest Ragtime Band.

MÁTYÁS-TEMPLOM (I., Szentháromság tér 2.) 8-a, 20 óra: Frankó Tünde, Takács Klára (ének), P. Szabó Anikó (orgona), Budapesti Madrigálkórus, Budapest Kamarazenekar. Vezényel: Szekeres Ferenc.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR (III., Kiskorona u. 7.) 7-e, 19 óra: Változatok kamarazenére – Romantikus Trió. 10-e, 19 óra: Michael Kuttner (USA) (bariton). Km.: Fers Márta (szoprán), Bárkányi Éva (zongora).

STEFÁNIA-PALOTA (XIV., Stefánia út 34.) 10-e, 19 óra: BM Duna Szimfonikus Zenekar. Vezényel: Deák András.

ZENEAKADÉMIA (VI., Liszt Ferenc tér 8.) 7-e, 19.30: Horgas Eszter (fuvola), Vigh Andrea (hárfa), Budapesti Vonósok. 10-e, 19.30: Vukán György (zongora), Brass in the Five. Km.: Vajda Gergely (klarinét).

TÁRLATOLGATÓ

BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓHÁZA (III., Lajos u. 158.) Bors István szobrászművész kiállítása (30-ig).

DOVIN GALÉRIA (V., Galamb u. 6.) „Csigagyűjtemény" – Barabás Márton kiállítása (július 6-ig).

DUNA GALÉRIA (XIII., Pannónia u. 95.) Luzsicza Árpád Háromszögek című kiállítása (23-ig).

FRANCIA INTÉZET (I., Fő u. 17.) Weber Imre Határtalanul bekerítve című kiállítása és Gaál József A pillanat jelzései – Hommage à Henri Michaux című kiállítása (31-ig).

GALERIA '56 (V., Falk Miksa u. 7.) Eric Freman kiállítása (június 30-ig).

GALÉRIA '13 (XXIII., Hősök tere 13.) M. Németh Márta iparművész kiállítása.

MAGYAR FOTOGRÁFUSOK HÁZA – MAI MANÓ FOTÓGALÉRIA (VI., Nagymező u. 20.) Gilberto Chen Charpentier mexikói fotóművész Mexikói Táncszalonok (24-ig).

MAGYAR TENGERI GYŰJTEMÉNY – KAGYLÓ GALÉRIA (VI., Izabella u. 68/B) Kassai-Farkas László 60 év tollal és ecsettel című kiállítása (június 5-ig).

NÉPRAJZI MŰZEUM (V., Kossuth tér 12.) Egy kivételes ország – Olaszország, fényképek (június 20-ig).

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR (Budavári Palota F épület) 75 éves az Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtára – Musica hungarica című kamarakiállítás.

PATAKY GALÉRIA (X., Szent László tér 7–14.) Babatárlat – babakészítők, öltöztetők és gyűjtők kiállítása (28-ig).

PEST MEGYEI KÖNYVTÁR GALÉRIÁJA (Szentendre, Pátriárka u. 7.) Látrajzok és térképek a mohácsi csatától a karlócai békéig (1526–1699) (25-ig).

RÁTZ STŰDIÓGALÉRIA (VII., Madách Imre u. 3.) Sebestyén Zoltán festőművész kiállítása (18-ig).

ST.ART GALÉRIA (VII., Madách I. u. 5.) Lugossy Mária Könyvek című kiállítása (26-ig).

SZÉKELY HÁZ (VII., Csengery u. 15.) Máthé András marosvásárhelyi születésű festőművész kiállítása (27-ig).

SZINYEI SZALON (VI., Szinyei u. 2.) Bene Géza festőművész emlékkiállítása (26-ig).

TRAFÓ – KORTÁRS MŰVÉSZETEK HÁZA (IX., Liliom u. 41.) Een Ontmoeting/Vstrecha/A Meeting – Jan Fabre (B) és Ilya Kabakov (Rus) videoinstallációja (30-ig).

ÚJLIPÓTVÁROSI KLUB-GALÉRIA (XIII., Tátra u. 20/B) Gergely Nóra képzőművész kiállítása (21-ig).

VASARELY MŰZEUM (III., Szentlélek tér 6.) Vízár & Víz-zár (23-ig).

VIGADÓ GALÉRIA (V., Vigadó tér 2.) Mesterkurzus. Kiállító művészek: Jánoskúti Márta, Schäffer Judit, Vágó Nelly jelmeztervezők, Koós Iván bábtervező, Csányi Árpád és Székely László díszlettervezők (18-ig).

ZSIDÓ MŰZEUM (VII. Dohány u. 2.) Ennyi... Budapest–Bécs–Hollywood, a magyar filmes emigráció (szeptemberig).

PÓDIUM

BÁLINT ZSIDÓ KÖZÖSSÉGI HÁZ (VI., Révay u. 16.) 9-én 19 órától Farkasházy Tivadar és Gordon István beszélget. 10-én 18.30-tól Zsidó hagyomány – egyetemes kultúra. Dr. Schöner Alfréd előadása.

BUDAÖRSI JÁTÉKSZÍN (Budaörs, Szabadság út 26.) 8-án 19 órától Bertolt Brecht: Dobszó az éjszakában – zenés tragikomédia két részben Salinger Gábor, Orosz Helga, Tolnai Miklós, Tóth Judit, Éless Béla és mások előadásában.

GÖDÖLLŐI KEREKASZTAL (Gödöllő, Szabadság út 6.) 9-én 16 órától az Országos Diákszínjátszó Találkozó díjnyertes Pest megyei előadásai.

JÓKAI KLUB (XII., Hollós út 5.) 7-én 20 órától Életművészek klubja. 9-én 19 órától John Patrick: Teaház az augusztusi holdhoz – vígjáték két részben (Földessy Margit színistúdiójának vizsgaelőadása).

KORONA PÓDIUM (I., Dísz tér 16.) 10-én 19 órától „Voltál-e boldog már Pesten?" – Paudits Béla előadóestje. Közreműködik: Mikes Lilla, Oláh Ferenc és kísegyüttese.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM (VIII., Múzeum krt. 14–16.) 9-én 10.30-tól Históriás történeti játszóház: Szent István törvénynapja

MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM (VIII., Ludovika tér 6.) 7-
Farkas Balázs előa
jai.

POSTÁS MŰVELŐDÉSI
27.) 10-én 18 órát
Buddha és a Tao. Előa
da: Molnár György, az

RÁTKAI MÁRTON KLUB (
10-én 19 órától Csalá
Ottó vendégei: Fazeka
lambos János karmes
művésznő, dr. Már
Szomolányi G. István o

TRAFÓ – KORTÁRS MŰVÉ
u. 41.) 10-én és 11-ér
tal koreográfusok estje

VIRÁNYOSI KÖZÖSSÉGI H
8/C) 8-án 19 órától V
gek együttes irodal
Stampay-Komesz And

BULI

ALMÁSSY TÉRI SZABADID
tér 6.) 7-én 20 órától
cert és party. 9-én 18
ház, 20 órától Berkó m
órától Rece-fice tánchá

BESZKÁRT ÉTTEREM (VII., A
órától nosztalgia rock a
'70-es, '80-as évek slág

DÓZSA MŰVELŐDÉSI HÁZ (
20 órától a Kaltnecker tr

EGYETEMI SZÍNPAD (V., S
órától Dániel Annah kor

FERENCVÁROSI MŰVELŐ
u. 27.) 9-én 18 órától T

JÓKAI KLUB (XII., Hollós
koncert.

KAMÉLEON JAZZTAURAN
21 órától Tomsits Rud
8-án 21 órától a Latin

KIRÁLYERDEI MŰVELŐDI
út 230.) 9-én 18 órát
koncertje.

KOSZTOLÁNYI SZIGET – P
7.) 7-én 18 órától Tot
legújabb klubja. Zer
RATM, Pantera, Mad
18 órától Total Metal
gyar népzenei klub: M

KÖZGÁZ JAZZKLUB (IX., H
ton Béla triója.

OLD MAN'S MUSIC PUB
9:30. 8-án Muddy S
Singers. 10-én Ferenc
son.

POSTÁS MŰVELŐDÉSI H
27.) 7-én 20 órától N
án 20 órától Bahia Aft

Gyémánt László

GYÉMÁNT LÁSZLÓ gyűjteményes kiállítását tegnap nyitották meg a Műcsarnokban. A tárlat szeptember 22-ig tekinthető meg.

Népszabadság, 1985. VIII. 13

Gyémánt László

— **Megnyitották** a Műcsarnokban Gyémánt László festőművész gyűjteményes kiállítását. Szeptember 22-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Magyar Nemzet 1985. VIII. 23.

A Vasarely Múzeum meghívja Önt

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

festőművész

kiállításának megnyitására
1991. augusztus 22-én,
csütörtökön 17 órakor

Megnyitja:

DR. VÉGH LÁSZLÓ

orvos
és

KOVÁCS GYULA

dobművész

Vasarely Múzeum Kamaraterem
Budapest III., Szentlélek (Korvin) tér 6.
(Árpád híd óbudai hídfő)

A kiállítás megtekinthető: 1991. szeptember 15-ig

GYÉMÁNT László

A Cosmopolistól a Hontalanig

Gyémánt László kiállítása a Műcsarnokban

Volt egyszer egy művészcsoport, tagjait úgy hívták: magyar szürnaturalisták. Amikor ismertté váltak — mindez a hatvanas évek első felében történt —, átok és áldás vegyesen hullott fejükre. A szélsőséges indulatokra csak részben adtak magyarázatot a szokatlan témaválasztások és a még szokatlanabbnak ható technikai fogások. Pontosabban az összezsúfolt tárgyhalmazok és a képfelületek „ecsettől idegen" megdolgozása. És ez a „részben" még akkor sem lebecsülendő, ha a berobbanás érzelmi kísérőjelenségeit más tényezők okozták. Az akkori fiatalok, és kevésbé fiatalok — Csernus Tibor követőiről, Korga Györgyről, Lakner Lászlóról, Szabó Ákosról, Masznyik Ivánról és persze *Gyémánt Lászlóról* van szó — szinte egyazon történelmi pillanatban tagadták meg az uralkodó művészeti konvenciót, a poszt-posztimpresszionista Bernáth Aurél-féle látványfestési hagyományt, és varázsütésre fedezték fel maguknak a múlt mindazon korszakait, amelyekben az aprólékosság, a mívesség, a finomság fontosabbnak bizonyult a nagy egész kifejezésének szándékánál. Részben azonban másról volt szó, a hangulatot körülöttük is ez pezsdítette föl. A magyar szürnaturalista csoport volt hosszú idő után az első olyan iskolának minősíthető vonulat, mely spontánul, a közös szemlélet alapján keletkezett, és szervezeti kerettől, esztétikai aszszisztenciától és főiskolai bátorítástól függetlenül csupán generációs élmény alapján bontakozott ki.

Előljáróban mindezt azért kellett elmondani, mert Gyémánt László retrospektív kiállításának első részéhez e hírháttér mindenképpen hozzátartozik. Különben hajlanánk rá, hogy az annak idején zajos tetszést és visszatetszést szülő műveket, a *Cosmopolist*, az *Életbenmaradottak karneválját*, az *Idő melléktermékeit* az évjárathoz kötött ízlés sajátos lenyomataként értékeljük. Ma ez a stílus több mint korszerűtlen, mert éppen divatjamúlt. Akik művelik — és még néhányan művelik —, a periférián toporogva áhítoznak a húsz évvel korábbi dicsőség után.

Stílusról beszélünk Gyémánték esetében, pedig már a kortársak számára is (Perneczky Géza) megfogalmazódott a sejtés: itt valójában *A stílus*, mindenfajta stílus sajátos megtagadásáról van szó. Olyan archaizáló eklektikáról, amely a mesterségbeli tudás legpazarabb fegyverzetében ultrakonzervatív — és ezért szokatlanságában modernnek tűnő — eszközökkel támadja a természetes öregségben szenvedő és agyontámogatott elöd-stílust.

A tagadás persze nagy erő. Hiába látjuk ma az egykori Gyémánt-féle tömegjeleneteket túlrendezetnek és patetikusaknak, banálisaknak és allegorizálóknak, ha a saját korában az olajfesték márványos erezete, a tűvel megkapart felület, a levegőperspektíva tudatos mellőzése, a lokális szín, sőt a lokalizált faktúra olyan izgalmat keltett, mint az éppen ez idő tájt radikálisan rövidülő szoknyahossz.

És még valami keltett izgalmat: az enyhülés tényéből következő tárgyi világ megjelenése a képeken. Az első turistaútlevelek eredményeképpen az újrafelfedezett Colosseum-élmény. Az első hetvendolláros ellátmány folyományaképpen először megivott Coca-Cola embléma-látványa. A Cosmopolis ma, úgy látszik, mintha rákacsintana a nyugati kortársak pop-artos vásznaira, a fogyasztói társadalom macskajajos első csömörére, a márka-diktátorokat bandiera rossával szomorító újbaloldaliakra. Csak mi, magyarok, a hatvanas évekre még emlékező kortársak tudjuk, hogy a gesztus éppen ellentétes. Undor helyett vágy, gúnykacaj helyett mellből kiszakadó sóhaj, öklökbe szorított kéz helyett szorosan összezárt ujjakkal fölfelé fordított tenyér képzete társul ehhez a képhez, közelmúltunknak e művészettörténetinél sokkal szélesebb, szociográfikus dokumentumához.

A furcsa számunkra csak annyi: miért nem integrálódtak Gyémánték az akkori magyar művészeti életbe? Miért vált párizsivá Csernus, miért csak a *Hódolat a szülőföldnek* című kiállításon találkozhattunk Szabó Ákossal, miért lett kétlaki Lakner, miért választotta — ha nem is a nehezebb utat, mint ahogy a művészbarát egy tévériportban mondta, de a hosszadalmasabbat — az évtizednyi távollétet Gyémánt László? Csak arról volt szó, amire egy 1965-ben megjelent cikk utalt, nevezetesen, hogy „képzőművészeti életünket egyre jobban mételyezi valami személyeskedő, oktalan marakodás, s ebben a marakodásban elvérezhetnek olyanok is, akiknek tehetsége hasznunkra lenne"? Miért nem ők lettek az akkori művészet hazai reprezentánsai a szintén kortárs és szintén mágikus realista NDK-beli festő *Werner Tübkéhez*, vagy az az 1966-os velencei biennálé egyik sztárjához, az ugyancsak hűvösen tárgyilagos képeket festő *Dmitrij Zsilinszkijhez* hasonlóan?

Ha választ nem is ad, a tényállást magyarázza a kiállítás második része, a külföldön, majd itthon festett Gyémánt-képek sora. Azok a dzsessz-hangulatú, mélysötétekbe hulló, lendületes és nagyméretű vásznak, amelyek szemlátomást szakmai-technikai fejlődés eredményeképpen születtek, és amelyek egyszerűen és röviden szebbek, és százszor jobban megoldottak, mint a botrányos sikereket és adminisztratív intézkedéseket provokáló itthoniak. Szebbek, jobbak, csak őszintétlenebbek. Igaz, bennük mintha parttalanná válna Gyémánt rajztudása, és megalapozottabbá, ízlésesebbé az a „nyugati" ikonográfia, amely itthon csak képeinek felhámját érintette. A megfestésre méltatott tárgyakat immár nem a szegénység lepedéke, hanem a demokratizálódás toprongya veszi körül. Nem sekélyes twist-ritmusra, hanem édes szakszofon-improvizációra, a lélek mélyhúrjait megrezegtető négerhangra, New Orleans-i zongoraszóra vetkőznek aktjai. Ez már a farmervilág, a *Jimi Hendrixek*, Angela Davisek, Woodstockok, diáklázadások és polgárjogi harcok világa. Legalábbis annak díszlet- meg jelmeztára.

Mert ebben a baloldali hetvenes évek közepéig tartó nyugati világban a képzőművészet gyökeresen másképp viselkedett, ha hűséges volt önmagához, mint a Gyémánt Lászlóé. Nem finomkodott, hanem paradicsommal dobálózott. Nem azon meditált, hogy vajon egy pantallórészlet felragasztható-e egy gyönyörű női aktra *(Vénusz)*, hanem próbababákat erőszakolt meg, és tett köznevetség tárgyává. Nem atomfelhőt festett, hanem a lehetséges végeredményt. Nem külső szemlélője volt önnön *blue jeansbe* öltözött, békejelvénnyel ellátott, szerelembe menekülő lényének, hanem érző-érzéketlen harcosa, barikádharcok tanúja, a gazdag világ vámszedője és egyszersmind ellensége.

Most ne menjünk bele annak értékelésébe, hogy a művészet mivé lett a pop-arttal induló és önnön létét felszámoló folyamatban. Azt se firtassuk, hogy ez mennyiben volt forradalmi vagy csak anarchikus tett. De rögzítsük a megfigyelést: Gyémánt László ebben a kultúrában — mint azt egy képcímével elárulta — sokkal *Hontalanabbul* mozgott, mint itthon, a Bernáthot rosszul követők acsarkodó gyűrűjében és a nyugati emblémáktól idegeskedő hivatalnokok közepette. Noha volt kint sikere, lett odaát neve. De valami olyasmi történt vele kint, amit itthon álmaiban sem tudott volna elképzelni. Azokban az álmokban, amelyekben vallomása szerint békésen megfért a kókler Dali, a vulgárfreudista bécsi festő, Ernst Fuchs és Derkovits (minden jelző nélkül). Az történt ugyanis, hogy súlyos konfliktusba került európai múlttal patinázott szakmai fegyvertára és a nyugati jelennel átitatott pillanatnyi ízlése. Eredendően artisztikus anyagformálása és az anyagot negligáló korszemlélete. (És ez a negligálás ekkor egyaránt érvényes volt a fogyasztói mentalitásra és a fogyasztói viselkedést gyökeresen elvető baloldali gondolkodásmódra.) Hiába festett relatíve jobb és szebb képeket. Hiába haladt a stílus legfelszínén a korral. Csak közönséget remélhetett drámaian megjelenített zenészei elé. A kellemet jól megfizető, művelt nézőket. De hozsannázó és átkozódó *közösségét*, a hatvanas évek forrongó és naiv, kamaszbetegségekkel teli és bizakodó Magyarországát már soha. Az a kísérletsorozat egyszer és mindenkorra megszakadt, amely a magyar képzőművészetből sajnálatosan hiányzó avantgarde elemeket idegen testtel, azaz klasszicista elemekkel próbálta úgy-ahogy, ideig-óráig helyettesíteni.

És mert végeszakadt, a cikk közepén feltett kérdéshalmazra most időszerű válaszolni. Hogy egy spontán formálódó, közös esztétikai célokat magáénak valló csoport nem tud a művészeti életbe könnyen integrálódni, hogy tagjaik világgá mennek vagy dolgukba belekeseredtek, az szomorú, és e ténybe még akkor sem szabad belenyugodni, ha történelmünk utóbbi félezer évén turáni átokként ül a szétszóródás fátuma.

De hogy a legkorszerűbb művészetnek járó vezérképviseletet nem az a csoport szerezte meg, amely visszafelé lépve, ultrakonzervatív módszerekkel akarta „túlhaladni" a leváltandó elődöt, és ezzel nem torlaszolta el az utat az utánuk következő, immár elfogulatlanabbul kísérletező, szemléletében is modern nemzedékek előtt, hogy nem vált második római iskolává, ezen nem muszáj búsulni. Olykor ugyanis a lelkiismeret-furdalás hibásan kompenzálja a múltat. Mert nem mindig kő az, amely föl-földobva visszahull. Van olyan eset is, amiről a találós kérdés szól: feldobják fehér, leesik sárga.

P. Szücs Julianna

HÍREK

ÜDVÖZLŐ TÁVIRAT. Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte Khalifa bin Hamad asz-Szani sejket, Katar állam emírjét az ország nemzeti ünnepe alkalmából.

AZ ELNÖKI TANÁCS ELNÖKE táviratban üdvözölte Enzo Colombinit és Severino Turát, San Marino Köztársaság régenskapitányait az ország nemzeti ünnepe alkalmából.

LÁZÁR GYÖRGY, a Minisztertanács elnöke befejezte évi rendes szabadságát.

KITÜNTETÉS. Az Elnöki Tanács Szabó Imre rendőr ezredesnek, a Belügyminisztériumban végzett eredményes munkája elismeréseként, nyugállományba vonulása alkalmából az Április Negyedike Érdemrendet adományozta.

MSZBT-KÜLDÖTTSÉG utazott a Szovjetunióba a Szovjet—Magyar Baráti Társaság meghívására hétfőn György Sándor titkár vezetésével. A delegáció tagjai Taskentben, Buharában és Szamarkandban találkoznak az SZMBT üzbég tagozatának vezetőivel, valamint a helyi tagcsoportok aktivistáival.

BÉKENAGYGYŰLÉST TARTOTTAK hétfő délután a Szerszámgépipari Művek kecskeméti gyárában a második világháború befejezésének 40. évfordulója alkalmából. A nagygyűlésen részt vett Nyikita Darcsijev, a Szovjetunió budapesti nagykövetségének tanácsosa. A gyűlés szónoka Barabás Miklós, az Országos Béketanács főtitkára volt.

A pénznek van szaga

Az új-zélandi Auckland szafariparkjának vezetősége úgy döntött, hogy fölmenti négy tigrisét a vagyonőri teendők ellátása alól. Eddig ugyanis éjszakára a tigrisek barlangjában helyezték el a cég készpénztartalékát — mintegy ötvenezer új-zélandi dollárt —, gondolván, hogy ezek a fenevadak a legolcsóbb és legmegbízhatóbb vagyonőrök. Csakhogy a bankjegyek olyan büdösek lettek, hogy kifizetésük előtt illatosító permettel kellett őket egyenként beszórni. A vezetőség végül is megelégelte a dolgot, és elhatározta, hogy új, közelebbről nem részletezett megoldáshoz folyamodik. A hírek szerint közönséges páncélszekrényt bérelnek.

NEMZETKÖZI IFJÚSÁGI környezetvédelmi tanácskozás kezdődött meg tegnap az ELTE környezetvédelmi klubja szervezésében a KISZ Budapesti Bizottsága tatai táborában. A találkozón a szocialista országok fiataljai vesznek részt.

HÁROMNAPOS TANÁCSKOZÁS kezdődött meg hétfőn az MTESZ székházában a mechatronika — a mechanikát, az elektrotechnikát és az információtechnikát összekapcsoló tudományág — szerepéről a műszaki fejlődésben. A konferencián tegnap Kapolyi László ipari miniszter a mechatronikának az ipari fejlődésben betöltendő szerepéről tartott előadást.

MAGYAR SIKER SZÜLETETT a [illegible] filmfesztiválon. Gárdos

KOCZÓ FERENC, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, aki 1923-tól volt a párt tagja, 85 éves korában elhunyt. Temetése szeptember 5-én, csütörtök délután négy órakor lesz a Szigetszentmiklósi temetőben. — *Az MSZMP Szigetszentmiklósi Városi Jogú Nagyközségi Bizottsága.*

DR. SARLÓS FERENC nyugalmazott rendőr ezredes, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, aki 1942 óta volt a párt tagja, 62 éves korában elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása szeptember 9-én délután két órakor lesz a Farkasréti temetőben. — *Az MSZMP III. Kerületi Bizottsága; Budapesti Rendőr-főkapitányság; Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetsége.*

ZSOLDOS IMRE trombitaművész temetése szeptember 10-én, kedden délután három órakor lesz a Farkasréti temetőben.

NEMZETKÖZI IPARJOGVÉDELMI konferencia kezdődött meg tegnap Budapesten. A tanácskozás napirendjén a legújabb műszaki-technológiai eljárások, a találmányok iparjogvédelmi kérdései szerepelnek.

TUDOMÁNYOS SZIMPÓZIUM kezdődött Budapesten a szocialista országok orvosainak részvételével a psoriasisról. A tanácskozáson részt vevő szakorvosok a pikkelysömör elleni küzdelem legújabb eredményeit vitatják meg.

A RODOPSZINOKRÓL, vagyis a fényre érzékeny fehérjék működéséről kezdődött nemzetközi tanácskozás Szegeden. A Szegedi Biológiai Központ Biofizikai Intézete által szervezett konferencián száz tudományos kutató vesz részt.

VIRÁGOT ÉS ÁLLATOKAT árusító boltot nyitott meg tegnap Budapesten az Üllői út 40. szám alatt a Fővárosi Kertészeti Vállalat. Az egzotikus növényeket, broméliaféléket, páfrányokat kínáló boltban díszhalakat, trópusi madarakat, a tartásukhoz szükséges felszereléseket és ételeket is vásárolhatnak a vevők.

Francia vendégek a PEN Clubban

René Tavernier, a francia PEN Club elnöke, a Nemzetközi PEN Club alelnöke és *Solange Fasquelle* regényíró egyhetes tanulmányútra hétfőn Magyarországra érkezett. A francia vendégek szeptember 5-én, csütörtök délután négy órakor találkoznak a hazai írókkal a magyar PEN Clubban. (MTI)

Valutaárfolyamok

Érvényben: 1985. szeptember 3-tól 9-ig

Pénznem	Vételi árfolyam 100 egységre forintban	Eladási árfolyam 100 egységre forintban
Angol font	6650,74	7062,12
Ausztrál dollár	3345,52	3552,46
Belga frank	83,93	89,13
Dán korona	469,16	498,18
Finn márka	802,04	851,66
Francia frank	556,12	590,52
Görög drachma a)	35,16	37,34
Holland forint	1509,86	1603,26
[illegible]	201,46	213,92

A gépkocsi-ny[illegible]

Az Országos Takarékpénztár a gépkocsi-nyereménybetétkönyvek 97. sorsolását augusztus 30-án, Budapesten tartotta meg.

A sorsoláson azok a 10 000 és 5000 forintos betétkönyvek vettek részt, amelyeket 1985. április 30-ig váltottak és 1985. július 31-én még érvényben voltak.

A jegyzékben szereplő rövidítések a következők:

Dacia D
Trabant Lim. Spec T
Zastava Z

10 000 Ft-os betétkönyvek

1 045281 D
1 069134 T
1 075042 T
1 077848 T
1 082269 T
1 083564 T
1 084218 T
1 084854 T
1 085129 T
1 087536 T
1 088717 D
1 089528 T
1 094983 D
1 095463 T
1 098099 T
1 106173 Z
1 110266 T
2 023759 D
2 035745 T
2 052312 T
2 057941 D
2 063246 T
2 066769 T
2 072107 Z
2 077018 T
2 078772 D
2 083813 D
2 089056 Z
2 090461 T
2 091072 D
2 091982 D
2 092633 Z
2 093119 T
2 095108 D
2 102311 D
2 105245 Z
3 020929 T
3 032280 Z
3 036912 T
3 042490 T
3 048115 T
3 052212 Z
3 058795 Z
3 059403 T
3 064742 Z
3 066993 T
3 069512 D
3 070621 T
3 074592 T
3 078122 T
4 024152 T
4 039494 D
4 060743 T
4 067277 T
4 068770 T
4 075645 T
4 092637 D
4 094738 T
4 095452 D
4 096587 D
4 100122 Z
4 103804 T
4 106972 D
4 109482 Z
4 112882 T
4 117669 T
4 121000 T
4 121787 D
4 123394 T
4 124048 T
4 125169 D
4 126030 T
4 127389 T
4 128503 T
4 132115 T
4 140596 D
5 014464 T
5 023966 T
5 060321 T
5 063885 T
5 065663 T
5 066257 T
5 078991 T
5 082649 T
5 083078 D
5 085216 T
5 087844 D
5 090249 D
5 093160 D
5 095058 T
6 027951 T
6 030119 D
6 037212 T
6 049950 Z
6 056755 T
6 059030 T
6 060333 T
6 064583 T
6 068065 D
6 069700 T
6 072648 D
6 072964 D
6 074648 T
6 075819 D
6 075938 T
7 031783 T
7 037143 D
18 002130 T
18 023293 T
18 028843 T
18 047899 T
18 049475 T
18 051884 T
18 052087 T
18 054324 T
18 061159 Z
18 071505 D
18 072189 T
18 074981 T
18 076727 T
18 076930 T
18 077672 T
19 019325 D
19 021734 T
19 023225 D
19 028777 T
19 034211 T
19 034565 Z
19 034686 T
20 047642 T
20 166162 T
20 182773 T
20 189481 D
20 204333 T
20 229894 T
20 247447 T
20 249978 Z
20 263173 D
20 290489 T
20 291398 T
20 345835 Z
20 357949 T
20 370342 T
20 371199 T
20 376848 T
20 395527 D
20 408050 D
20 428571 T
20 442223 T
20 442357 T
20 454436 D
20 459128 T
20 464578 D
20 478939 Z
21 017728 T
21 019657 T
21 036422 T
21 038026 T
21 039086 T
21 043849 D
21 044565 D
21 074122 T
21 105207 Z
21 115031 T
21 116590 T
21 123963 Z
21 127648 T
21 127877 D
21 132649 D
21 139943 T
21 144610 T
21 148589 Z
21 152588 D
21 154045 T
21 155361 T
21 162265 T
21 164554 T
21 165701 D
21 181630 T
21 182644 Z
21 186652 D
21 194495 D
21 197701 T
21 207516 D
21 210938 T
21 217800 T
21 219156 T
21 232340 T
21 236572 D
21 242862 T
21 243903 T
21 245774 D
21 248093 Z
21 250943 T
21 252140 T
21 256334 T
21 258204 D
21 265340 D
21 267402 T
21 268388 D
21 271468 Z
21 283473 T
21 291279 T
21 299620 Z
21 301524 D
21 301665 T
21 301818 T
21 303413 T
21 304101 T
21 307341 D
21 308510 T
21 311236 T
21 320998 Z
21 323703 T
21 324561 Z
21 333554 T
21 333963 T
21 334032 T
21 337360 D
21 340782 T
21 344825 Z
21 347305 T
21 349617 T
21 350396 T
21 354636 T
21 360417 T
21 366266 D
21 369129 D
21 369377 T
21 371376 T
21 374800 T
21 379138 Z
21 384217 D
21 386194 Z
21 386315 D

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

f.m.

KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1988. DECEMBER 15-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

KÖZREMŰKÖDNEK

BONTOVICS KATALIN
JAZZ ÉNEKESNŐ

FRIEDRICH KÁROLY
ZENÉSZ

A TÁRLAT MEGTEKINTHETŐ
1988. DECEMBER 15—24.
CSONTVÁRY TEREM
BUDAPEST V., VÖRÖSMARTY TÉR 1.

mikroprop
FELELŐS KIADÓ: TÓTH PÁL ISTVÁN

GYÉMÁNT LÁSZLÓ fető

Műhely IX. évf. 6.sz. 1986

SIMON OTTÓ

Jó reggelt Csillagfény!

Gyémánt László képe előtt

éjszaka volt lassan ment el
most lábadozik a reggel
Gyönyörűm hegyek a tóban
hét szarvas vaditatóban
e most-időből elszállnak
hetyke színei a nyárnak
sírnak a fehér sirályok
szétpattanó fény-kristályok
szemükben halványul mi volt
csak sápadt félkaréjú hold

és most a kitárt ablakon át
homlokod megérintik a fák
így üzen velük a mindenség
gyönyörű jó reggelt Csillagfény

KISS ENDRE

Felszínbe rejtett mélység

Italo Svevo és az Osztrák-Magyar Monarchia

Ha el kívánjuk helyezni Italo Svevo regényeit az utolsó évtizedét élő, majd már csak a kulturális emlékezetben továbblétező Osztrák–Magyar Monarchia szellemi térképén, előre kell bocsátanunk az elengedhetetlen megszorítást: Svevo e monarchikus olvasata nem tart igényt kizárólagosságra. Az ugyanis, hogy Svevo regényművészete több fő vetületében rokona, variánsa az Osztrák–Magyar Monarchia irodalmi-művészeti áramlatainak, nem helyettesítheti e regényirodalom összevetését az olasz művelődés folyamataival. E monarchikus olvasat arra érzékeny csak, ami ebből a perspektívából látható.

Elemek, építőkövek. Az életmű lehetséges osztrák–magyar olvasatának első, sokat ígérő területe azoknak a motívumoknak számbavétele, melyek explicite kimutathatók elsősorban a *Zenóból*. Most a regények anyagára szorítkozunk csak, a tanulmányok, az aforizmák és más megnyilatkozások tanulságait említetlenül hagyjuk. Az, hogy ez a regény feltehetően a világirodalomban is első, mely az elbeszélő történetét, egy, a pszichoanalitikus kezelésről szóló, fiktív naplóban közli, alighanem önmagában is egyértelműen bizonyítja Svevo érdeklődését a freudizmus iránt. De kiderül a regényből, hogy Zeno Grazban járt egyetemre, ott hallgatott államtudományokat. A társaságban valaki (s éppen Guido, Zeno vetélytársa) a »fiatalon öngyilkossá lett lángeszű Weininger elméletét sajátította ki«,[1] időnként mintha Ernst Mach az *Érzetek elemzésének* bizonyos elemei is megjelennének.[2] De a monarchiához tartozás ténye más, jóval kevésbé jelentős és tudatos motívumokban is felcsillan: az első (!) cigaretta, amit Zeno elszívott, »A hetvenes években volt forgalomban Ausztriában, kétfejű sassal jelzett kartondobozkákban«;[3] s egy társalgásban a következő mondat is helyet kaphat: »A kései lefekvés jogát még az osztrák alkotmány is elismeri . . .«[4] stb. A kort széles körben foglalkoztató eszmetörténeti irányok (Freud, Weininger, Mach) természetesen a regényben sem kizárólag a monarchia területétől származnak. Cobdentől Nietzschéig, Darwintól a valláskritikusokig számos motívum él egyszerre Zeno tudatában. De hát ez a monarchiában, akár Bécsben is így volt. Az osztrák és európai eredetű gondolatok és irányok nem váltak el élesen egymástól. Ahogyan Claudio Magis mondja: „Az olvasztótégely Trieszten át nyomult a legújabb európai kultúra Itáliába: Ibsen, Joyce, Weininger, a pszichoanalízis."[5] Ebben a folyamatban nehéz élesen elkülöníteni egymástól a bécsi és a máshonnan jövő irányokat. Bizonyos, hogy Svevo otthonosan mozgott a századelő osztrák kultúrájában is, ami művében *konstituálóvá* is vált.

Élet-Mephisto, Emilio-Faust és Angiolina-Margit. A lehetséges monarchikus olvasat második összetevője már a művek *tárgyi-technikai* oldalát is jellemzi. Svevo

- A következő kiállitás, amelyről beszámolunk a "Láttuk,

Gyémánt László festő-
művész

,

1982. V. 5. Petőfi 10.45 /Stné./
Láttuk, hallottuk.

hallottuk" hallgatóinak, a Vörösmarty téri Csontváry-teremben látható. Gyémánt László festőmüvésszel Székely Endre készitett riportot.

- Gyémánt László festőmüvésznek pár napja nyilt kiállitása a Csontváry-teremben. Mikor volt Budapesten utoljára önálló kiállitásod?

- Pont 15 éve, a Mednyánszky-teremben.

- Hol állitottál ki az elmult 15 évben? Arra gondolok, hogy te azt hiszem 197o-ben elutaztál.

- Igen 197o-ben volt egy ..... Ungarns cimü kiállitás Kölnben, ahol egy magyar csoporttal vettem részt a kiállitáson. Erről a kiállitásról aztán, hogy fejezzem ki magam, Londonba utaztam, és ott egy egész sor önálló kiállitással jelentkeztem. A képzőmüvészetben a jazz-festészet, azaz azt hiszem, még a mai napig mondhatom ezt a területet magaménak, mert sok müvelője nincs. Én szeretek magányosnak lenni. Ha érdekes az, hogy az elmult, anyugaton eltöltött 1o évben miből tudtam tartani magam, hát főként portréfestészetből, ami kint egy divat, és nekem ez tul nagy gondot szakmailag nem okozott, néha még élveztem is. Ezen kivül persze illusztráltam, sőt belső tereket terveztem, terveztem egy teljes discotek-ot fényeffektusokkal, aztán egy jó darabig igazgattam egy galériát, márminthogy müvészeti igazgatója voltam, Ausztriában. Na most hogyha benne élsz és azt gondolnád, hogy tevékeny részese tudsz lenni egy olyan folyamatnak, ami ott lejátszódik, akkor te nagyon tévedsz. Maradjunk Londonnál. Minden kerületnek van egy müvészeti főiskolája, amelyik diplomákat oszt, ez azt is jelenti, hogy a müvésznek az a fajta, bizonyos szempontból nagyonis hizelgő mitoszai, és nimbusza ami Magyarországon létezik, az ott nincs. Volt például egy autóbalesetem, ahol a rendőrségen felvették az adataimat, mikor, hol, miér születtem satöbbi, mindenféle adatgyüjtemény, végül ahhoz a rublikához érkeztünk, hogy mi a foglalkozásom. Én mondtam, hogy festő vagyok, erre azt mondta a rendőr, hogy igen? ő is. És miből élek?

- Te ott kinn azt a tapasztalatot vontad le, hogy itt már nem tanulhatsz semmit, illetve az, amit te otthon csináltál, az megállja a helyét?

- Mindenféleképpen arra kellett rájönnöm, hogy legalább annyira megállja kint is a helyét, mint itthon.

- Ezen a kiállitáson érzékelhető-e müvészi fejlődés?

- Biztos, hogy legalább a tudatosság szempontjából nagyon-nagy változáson mentem keresztül. Például nem vagyok annyira hanyattesve attól, amit odakint láttam.

/.

- Bojár Iványal beszélgetek.

- Régóta ismered Gyémánt László művészetét. A 60-as években nagy viták voltak körülötte, és az egész szür-naturalistának nevezett irányzat körül, ahová Gyémánt is tartozott. Azóta sokminden megváltozott. Ma 1982 van, és Gyémánt László is, mint ahogy hallottuk, időközben többször is alaposan megváltoztatta a lakcimét. Vajon ez a sokféle változás látszik-e Gyémánt mai alkotásain?

- Először is Gyémánt László tehetséges művész. Ez nem változott, a tehetsége megmaradt. Nem tartom szerencsésnek őszintén szólva, hogy az első kiállitását a Csontváry-teremben tudta megrendezni, mert a Csontváry-terem mint...

- Mármint a hazatérése óta első kiállitását.

- Hazatérése óta, igen. Mert a Csontváry-teremben azért elsősorban azért elsősorban a Képcsarnok Vállalat többékevésbé kommersz anyaga van kiállitva, amelyik azért determinálólag hat a művészre. Ezt ezen a kiállitáson is láthatjuk. A bal oldali falon elsősorban olyan, szinte egyetlen szinben megfestett képei láthatóak, amelyek még külföldön készültek és amelyek a jelképes erejü szür-naturalista dolgait mutatják, ugyanakkor azonban a többi falon már mintha egy kicsikét higabb lenne ez, mintha egy kicsikét kacsintgatna a jövendőbeli vásárlóra, aki egyfajta szinességet, bizonyos fajta oldottságot, a keserüségnek mindenestre a hiányát, a magányérzetnek a hiányát és nagyobbfajta dekorativitást kiván.

- Ezek szerint azt mondod, hogy Gyémánt László hazatért és képcsarnoki festő lett belőle?

- Nem, ezt még nem mondhatjuk, annál is kivésbé, hiszen tulajdonképpen csak ebben az évben honosodott vissza véglegesen, és az elmult három évben, amikor hazajárt, azért itt-ott megjelentek a rajzai, elsősorban az Uj Tükör cimü folyóiratban. Ugyhogy nem lett ő rosszabb festő, csak mondjuk a helynek a szelleme bizonyos szempontból talán, hiszen ez csak igy feltételes módban állitható, nyilván befolyásolhatta az ilyesfajta munkák kiállitására. En őszintén szólva remélem azt, hogy mihelyt itthon saját mütermében, megfelelő környezetben, önmagába is belenézve ismét egy nyugodt művészi munkához tud kezdeni, és mihelyt kószülni tud egy - a Csontváry-teremnél rangosabb - kiállitóhelyiségben majdan rendezendő kiállitásra, holtbiztos, hogy eredendő kvalitásai ismét elő fognak jönni.

- A Müvelődéspolitikai rovat müsorát ma Rózsa T. Endre bészitette.

1982 V. 7. Petőfi 17,30 Áné

1021

Ötödik sebesség

- Mindenki ellentétes tulajdonságokból épül karakterré. Szomoru, vidám, háborgó, kiegyensulyozott, periódusai minden embernek vannak, ezek a hangulatjelzők egyéneket jellemző tulajdonságokká is lényegülhetnek. Gyémánt László szavait hallhatták, aki nemrég kiállitást készitett a Csontváry-teremben. Egyébként a kiállitás április 29-én csütörtökön délután 5 órakor nyilt meg és május 13-ig tart. A riportban felhangzó zenei részletben Bontovics Kati énekel, Vukán György zongorázik és Berkes Balázs bőgőzik.

- Hatéves koromban én választottam ezt a pályát magamnak, mert voltam a Szépmüvészeti Muzeumban és az ott látott képek olyan befolyást gyakoroltak rám, hogy én azt mondjam, hogy nincs ennél szebb és nálunk amugy is azt mondják, hogy Szépmüvészeti Muzeum, ebben benne van az, hogy a szépség és a müvészet azok egymástól elválaszthatatlan fogalmak. Tehát a szépség miatt választottam, és aztán tényleg ugy, ahogy mondtam, tanulni kezdtem, jártam gimnáziumba, jártam főiskolára, láttam könyveket, láttam kiállitásokat, és lehetne azzal is összehasonlitani, mint ahogy Karinthy irta a Cirkusz-ban, hogy ő csak el akart játszani a cirkuszban egy melódiát és ahhoz neki meg kellett tanulni létrán egyensulyozni asztalokat, székeket azért, hogy eljátszhassa azt a melódiát.

GYEMÁNT LÁSZLÓ

Hát ez csak annyiban nem stimmel, hogy egy mai müvész gyakran jut oda, hogy mindenfélét megtanul, hogy eljátszhassa azt a melódiát, és megtanul székeket kiegyensulyozni a létrán, és föl tud oda mászni, és már elfelejtette, hogy miért mászott föl. Majdnem ez történt meg velem.

Világos, hogy nem akarom redukálni a látószögemet és a kifejezési skálámat, de van egy-két fővonalam, ennek egyik fő vonala a dzsessz. És én is megtaláltam ebben egy uj szimbólumrendszert Például arra gondolok, és ezt én irtam is még annak idején 68-ban volt Nagykőrösön egy nemzetközi dzsesszfesztivál, ahol egy dzsessz profilu kiállitást rendeztem, ennek a katalógusában irtam, hogy szerintem a dzsessz az korunknak egy internacionális népzenéje Milyen más területet tudsz te olyat, ahol összejön egy japán bőgős, egy angol szaxofonos, egy amerikai dobos, egy magyar bőgős, akkor látták egymást először életükben és kiszámolják, hogy one, two, one, two, attól kezdve ritmust vettek és semmi több nem fontos, értik egymást és tudnak egymással együtt valami olyat produkálni, ami egység. Egy olyanfajta improvizativ kommunikációs lehetőség, amilyen soha nem volt a dzsessz megjelenéséig. En azt hiszem, hogy ebből a szempontból a dzsessz az az összes többi müvészetet felülmulta, és számomra ez nagyon fontos dolog.

- Kiállitásod egyik fala az a dzsessz-zenészekről szól, a dzsesszzenéről szól.

- A rendezésnél igyekeztem már a képek fölhelyezésénél is egyfajta ritmusra törekedni, ami szinben is, formaritmusba és tagolásban valahol a zeneiségre épül. Tehát a dzsesszben oly fontos ritmusra.

- Amikor festesz akkor is zenét hallgatsz?

-Jóformán igen, megállás nélkül szól nálam otthon a zene. Karinthynak volt erről egy kis jegyzete, hogy ki hogy tud irni. Leirta, hogy a H.G. Wells csak ugy tudott irni, hogy 45 fokban lefelé csuszott egy csőben, a Bernard Shaw csak asztal tetején törökülésben tudott irni, és mit tudom én, nem emlékszem pontosan, tény az, hogy avval fejezte be, hogy Kassák Lajos meg sehogy se tudott irni. Ugyanugy a müvészek, mint a többi emberek, minden ember egy külön világ, minden embernek mások az igényei, másképp tud alkotni, másképp tud élni, másképp érzi jól magát, nekem a dzsessz tényleg egyfajta kábitószernek fogható fel, amennyiben a kábitószer is képes inspirálni az alkotásban

- Három éve beszélgettünk utoljára, ugy igazából a mikrofon előtt, amikor hazajöttél Pestre.

- Igen

- Akkor azt mondtad, rájöttél arra, hogy Pest nélkül nem tudsz létezni, azóta eltelt három év, az Uj Tükörben volt egy hosszu sorozatod és végül is ez a Csontváry-termi kiállitás. Ez elég nagy siker mondjuk három év alatt, nem?

- A dolgoknak a megitélése, hogy mi siker, mi nem siker, először is ennek a kiállitásnak a sikeréről még korai lenne beszélni. Meggyőződésem, hogy ugy létezni jó érzéssel, hogy az embernek a lába alatt nincs egy olyan talaj, amelyiket igazinak érez, érten alatta, hogy a kint eltöltött 12 évben voltak nekem ugyanugy siker és kudarc periódusaim, mint ami valószinü, ha itthon maradok ugyanugy lettek volna, de mert hiszen volt vagy 29 kiállitásom, képeim kerültek nemzetközi közgyüjteményekbe, szóval voltak sikereim. De az egészet valahol nem tartottam igazinak. Az egész környezet, amiben én éltem, az nem volt az enyém. Nem tudom ezt pontosan megmagyarázni, ez már egy érzet, erre megfelelő kifejezéseket találni roppant nehéz. Olyan volt, mint egy álom, tudod, amiből egyszer reméltem felébredni, és azt hiszem, hogy most ébredtem föl ebből a hosszu álomból, ami helyenként nagyon szép volt, és helyenként olyan nyomasztó, hogy jó lett volna belőle fölébredni és most ez egy igazi világ, feltételezem, ma még ezt nem érezhetem, tul korai lenne, hogy kegyetlen csatározások azok lesznek még az életemben, de remélem, hogy ebben a légkörben, ebben már tudok alkotni, hiszen ez az én világom. Nem lehet kétszer születni.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

1970 MÁR 17

GYÉMÁNT LÁSZLÓ FESTŐMŰVÉSZ kiállítása nyílik március 20-án a győri képcsarnokban.

Gyémánt László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

közreműködik Kiss Gyula.

1978 FEB 1

Kiállítások

A II. KERÜLET KÉPZŐMŰVÉSZEINEK ALKOTÁSAI a kerület felszabadulásának 25. évfordulójára. Kiállítás a II. kerületi Hazafias Népfront helyiségében. Megnyitó: február 14-én.

GYÉMÁNT LÁSZLÓ festőművész kiállítása a győri Képcsarnokban. Megnyitó: február 20-án.

BAK IMRE és KONKOLY GYULA festőművészek kiállítása a Fényes Adolf-teremben. Megnyitó: február 20-án.

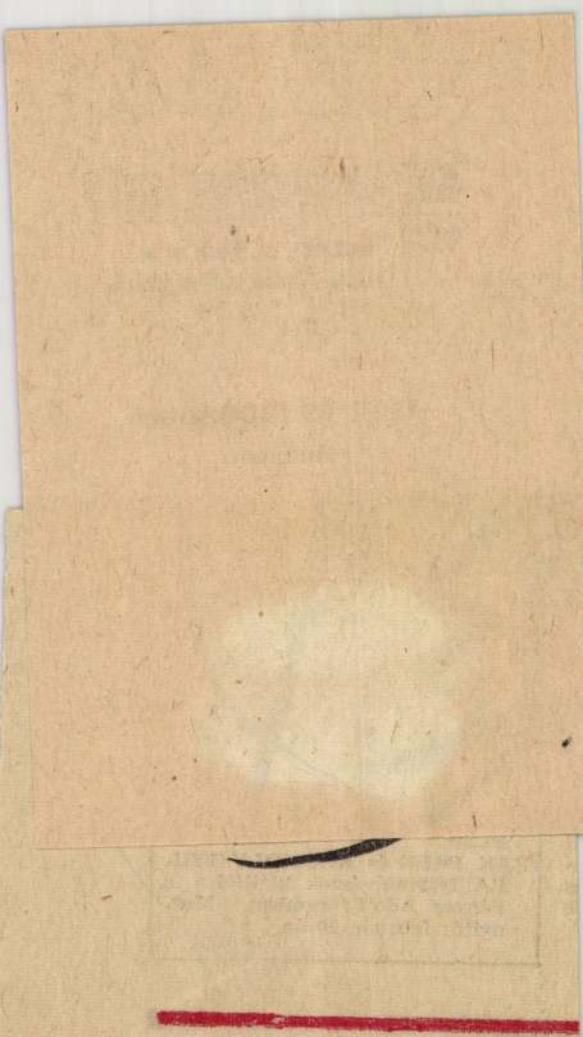

Gyémánt László

festőművész gyűjteményes kiállítása
a Műcsarnokban 1985. szept. 22-ig látható.

Műcsarnok, Kamaratermek
1985 szept.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
Budapest

1969 DEC 31

Csak előfizetőknek

December közepén új képzőművészeti folyóirat jelent meg, Műgyűjtő címmel. A folyóirat, amelyet a Képcsarnok Vállalat ad ki, s egy évben négy alkalommal jelenik meg (szalagcíme szerint műkereskedelmi és képzőművészeti folyóirat), minden képzőművészetet szerető olvasónak tartalmas és igényes tájékoztatást, olvasmányt nyújt. A szalagcímben feltüntetett néhány szó ars poeticája is egyben a szerkesztésnek. A Képcsarnok Vállalat a műkereskedést nemcsak kereskedésnek, hanem ízlést alakító, építő tevékenységnek fogja föl, s ezt a felfogást tükrözi az új kiadvány tartalma is.

A cím a kiadóknak arra a szándékára utal, hogy megfelelőképpen orientálják vásárlóikat és ezzel a kiadvánnyal is mintegy újabb lendületet adjanak a magyarországi műgyűjtésnek. A folyóirat több cikke foglalkozik magántulajdonban levő műgyűjteményekkel, sőt, a magyar műgyűjtés történetéről is izelítőt kaphat az olvasó a Műgyűjtő Eszterházyak című cikkben. Jól áttekinthető a kiadvány kiállítási naptára, amely az 1970. első negyedévi képcsarnoki bemutatótermekben rendezett egyéni kiállításokat ismerteti és megtalálhatjuk a Bemutatótermeink című rovatban a korszerű kiállítási követelményeknek is egyre jobban megfelelő képcsarnoki termek történetének rövid leírását, tevékenységük bemutatását.

A kiállítási naptárban szereplő képzőművészek közül a folyóirat első száma Gyémánt László, Szinte Gábor, Solz Erik és P. Bak János festőművész munkásságával ismerteti meg az olvasót. Nagyon lényeges funkciót tölt be a kiadvány Művészet és otthon rovata, amely valóban nagyszerű segítséget nyújt mindenkinek lakása modern berendezéséhez, s a modern lakásba illő képzőművészeti alkotások megválogatásához. Az első számban terjedelmes kritikai rovatot is találhatunk Művek és könyvek címmel, és az ország legnagyobb kiállítóteréről, a Képcsarnok Vállalat és a televízió közös vállalkozásáról, a Derkovits-teremből jelentkező Tv Galéria adásokról is olvashatunk beszámolót.

Érdekes és Magyarországon újszerű kezdeményezés, hogy a folyóirattal együtt, műmellékletként négy színes diapozitívet kaphat az előfizető, hiszen ez a folyóirat utcai terjesztésre nem kerül, csak kizárólag előfizetőihez jut el. Az első szám biztató kezdet, ha továbbra is ilyen átgondolt, változatos lesz a szép kiállítású képzőművészeti folyóirat szerkesztése, bizonyára a vizuális ismeretek terjesztésében is hasznos segítséget nyújt majd. (r. g.)

Gyémánt László

gyunk, Vietnam!" nemes *Szakszervezeti Világszövetség kongresszusa* kere-

Magatartásunk

Azt tartja a közmondás, hogy lakva ismeri meg az ember egymást. Mi huszonöt éve lakunk együtt, új, nekünk való társadalmi viszonyok között. Megismertük egymás jó és rossz tulajdonságait. Jó tulajdonságaink igencsak felülmúlják a rosszat.

Nálunk nincsen szükség képmutatásra, legalábbis a politikai és társadalmi légkör ezt nem kívánja. Sőt, erkölcsi felfogásunk eleve tiltakozik, s tőle idegennek minősíti a képmutató, ügyeskedő emberi magatartást.

A kétkezi munkás etikai fölfogása számunkra mérvadó, mert véleménye és cselekedete azonos, nincs semmi szükség arra, hogy mást gondoljon, mint amit mond. Ha a munkásoknak nem tetszik valami a munkahelyen vagy az országban — *legalábbis öntudatos többségükben* — félreérthetetlenül megmondják.

Miért? Azért, mert természetesnek veszik, hogy *„ami a szívemen, az a számon"*. Szó sincs arról, hogy valamiféle műveletlenséget, nyerseséget emeljünk általános társadalmi rangra, pusztán arról a magatartásformáról beszélünk, amely sajátosan a munkásé. S ez az egymás közti viselkedésben és érintkezési módban jut leginkább kifejezésre. Valamilyen ellentét nyomán esetleg cudarul megmondják a véleményüket egymásnak, de azután az ügy lezárult.

Ha ezzel összehasonlítjuk azt a tipikusan kispolgári felfogásból eredő magatartást, hogy *„mindig azt mondom, ami tetszik"* — akkor nyomban kiderül; bizony érdemes és szükséges is többet beszélni az ember magatartásáról. Nálunk valaho- elharapódzott egy nemkívánatos vonás; *nem*

Gyémánt László, festőművész

MŰCSARNOK

HŐSÖK TERE
TELEFON: 227-405

GYÉMÁNT LÁSZLÓ FESTŐMŰVÉSZ GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

1985. augusztus 22–szeptember 22.

A hatvanas évek első felében ugrott ki Gyémánt László merész, a pop arthoz közelálló, brilliáns rajzra alapozott, új tartalmakat közlő festészetével. Kiállításai budapesti szenzációk voltak, kitűnt minuciózus, részletező festészetével, sokszorosan áttételes iróniájával. Már akkor is kétfelé ágazott festményeinek színhangulata: a sötét, szinte monokróm, barnás tónusos, illetve az élénk, intenzív színekkel telt képeire. Ez a kettősség mindmáig sajátja. 1970-ben Londonba költözött, 1973-ban Bécsbe; itthoni sikersorozata töretlenül folytatódott külföldön is. Kinti anyagából rendezett 1980-ban kiállítást Dunaújvárosban, 1982-ben pedig végleg hazaköltözött. Külföldön voltaképpen nem történt radikális stílusváltás művészetében, talán puhábbak, még tónusosabbak, szfumátósabbak lettek kompozíciói; csaknem mind alakos képek, amelyeken más és más módon dominál a karmozdulat, a gesztus. Festészetének másik fővonala a permanens dzsessz-korszak. Nagyon élénk színezésű, absztrahált-dekoratív háttér, előtte a dzsessztörténet nagy alakjai, általában hagszerrel a kezükben, bár van, amikor a hangszer válik főszereplővé. Minden besorolás pontatlan, mégis Gyémántot – mintegy – poszt-pop artosnak, vagy – ha van ilyen – lírai hiperrealistának nevezhetjük. Újabb festményeiben egyre több a pátosz, s egyre fogy a korábban rá jellemző irónia.

A kiállítást megnyitja: dr. Németh Lajos egyetemi tanár, 1985. augusztus 22-én, csütörtökön este 7 órakor.
A kiállítást rendezte: Gelencsér Éva

GYÉMÁNT LÁSZLÓ: Ikarusz variációk, 1965
ceruza, papír

Műcsarnok és Kamarterme, 1985. augusztus.

"Saturn", 1964, oil, canvas (repr.)

KOPPEL 66

ARTS AND CRAFTS IN THE FRG

Till 18 August 1985

DOROTTYA STREET GALLERY

V., DOROTTYA UTCA 8.
TELEPHONE: 183-890

JUDIT GINK

22 August – 14 September 1985

„The objects of the exhibition are the entangled and calculated requisites, destroyed to the bone, of everyday existence. The meaning of the men's shirts, in this context, are the cruel symbols-memories of connection (non-connection). Everything is merely a reproduction, not real, just an imprint. Postcards are so crumpled that they cannot be identified, the xerox-maps are turning pale, just like the Greetings from California, the confusion of

Gyémánt László
festőművésznek

1021

198o.VIII.2.Televizió 2.MÜSOR 2o.5o
TV Hiradó 2

- A nagymarosi Müvelődésiház nyári tárlatsorozatának holnap megnyiló ujabb kiállitásán Gyémánt László és Kárpáti Éva képeit nézhetik meg. Két rendhagyó pályáju müvész legfrissebb alkotásai ezek. 1963-ban egyszerre szereztek festő diplomát, és 17 év után együtt számolnak be a megtett utról. Gyémánt László 197o-től Angliában, Ausztriában és az NSZK-ban élt, s most visszatérve a lo év alatt gyüjtött élményeket, tapasztalatokat kezdi festményekben földolgozni. Bár nem hive annak,hogy stilus irányzatok skatulyájába zárják, ő maga képeit a popárthoz sorolja, de tegyük hozzá, hogymunkái nem nélkülözik a szürrealizmus jegyeit sem. Kárpáti Éva lo évig dolgozott textiltervezőként és csak azután tért vissza a vászonhoz és az olajfestékhez. Legujabb képein, amelyeknek hangulata sokban hasonlit Gyémánt László munkáihoz, elsősorban az arc, a test, a szépség, maradandósága és mulandósága a téma. Kárpáti Éva és Gyémánt László közös kiállitása augusztus 17-ig látható Nagymaroson.

Gyémánt László

- Gyémánt László festőművész egyik képének az idő melléktermékeink keletkezését mondta el.

- Az idő melléktermékei különböző tárgyak, hát a rozzant kávédaráló, összetépett papirlapok, ócskaságok, lim-lom, és modern művészeti könyvek. Ezt a képet valami nagy szomoruságom inditotta el, tulajdonképpa azt festettm meg, amit nem tudtam volna sehogyanse elmondani. Na most, hogy ez negativ, negativsága az abban áll, persze ez nem szerintem hanem kritika szerint, mert ezt a képet gyébként a kritika nem marasztalta el, de mindenesetre egy negativ oldalát mindegyik kritika kiemelte, azt, hogy erősen pesszimista. Mindenesetre a pesszimista átfütöttség inditotta el ezt a képet, és pesszimista világlátás az, amelyik a képen meg is tudott valósulni. Ennek csakis az esztétikai mgjelenése az, ami a képet meg tudja menteni az én szememben is. Én nem szivesen festek ilyen képeket, ezt ki kell jelentenem, bár sajátmagam is sikerült képnek tartom, és szépnk. Csak az a lelkiállapot, amelyik ezt a képt létrhozta a szá-

momra nm kellemes. festés közben nm tudok nyugo tan, és higgadtan gondolkozni, sokkal inkább a kép az, ami engem vezet, mint hogy én vezesem a képet. Csak oddig vezetem magamat, ameddig az első ecsetvonást megtettem, a többi valahogy automatikusan következik. A kép az egy lelkiállapotnak, illetve egy gondolati állapotnak a vetülete, a lelkiállapotnak és a gondolati állapotnak egy összedolgozásáról van szó, sajnos a lehető legszélsőségesebben negativ értelmezésü dolog az, ami ebből az egészből kisül, ebből a játékból. Azért merem nyugodtan játéknak nevezni, mert valóban a művészetet a játékokkategóriájába is sorolom, persze komoly játékok kategóriájába, de a játék ez, ez, a természetesen azt hiszm, hogy nem szorul különösebben magyarázatra.

Ambrus Tibor:
Vallomás a
művészetről
Petőf. Rádió
1969 X. 26

- Gyémánt László festőművész egyik képének az idő mellék-
termékeinek keletkezését mondta el.

- Az idő mélékterméket különböző tárgyak, hát a rozzant ká-
védarló, összetépett papirlapok, öcskaságok, lim-lom, és
modern művészet könyvek. Ezt a képet valami nagy szomoru-
ságom inditotta el, tulajdonképpen azt festettem meg, amit
nem tudtam volna sehogyanse elmondani. Na most, hogy ez
negativ, negativsága az abban áll, persze ez nem szerintem
hanem kritika szerint, mert ezt a képet gyébként a kritika
nem marasztalta el, de mindenesetre egy negativ oldalát
mindegyik kritika kiemelte, azt, hogy erősen pesszimista.
Mindenesetre a pesszimista átfüttöttség inditotta el ezt a
képet, és pesszimista világlátás az, amelyik a képen meg
is tudott valósulni. Ennek csakis az esztétikai megjele-
nése az, ami a képet meg tudja menteni az én szememben is.
Én nem szivesen festek ilyen képeket, ezt ki kell jelente-
nem, bár sajátmagam is sikerült képnek tartom, és szépnek.
Csak az a lelkiállapot [illegible]

Gyémánt László

momra nem kellemes. Festés közben nem tudok nyugodtan, és
higgadtan gondolkozni, sokkal inkább a kép az, ami engem
vezet, mint hogy én vezessem a képet. Csak odáig vezetem
magamat, ameddig az első ecsetvonást megtudtam, a többi va-
lahogy automatikusan következik. A kép az egy lelkiállapot-
nak, illetve egy gondolati állapotnak a vetülete, a léki-
állapotnak és a gondolati állapotnak egy összedolgozásáról
van szó, sajnos a lehető legszélsőségesebben negativ ér-
telmezésű dolog az, ami ebből az egészből kisül, ebből a
játékból. Azért merem nyugodtan játéknak nevezni, mert va-
lában a művészetet a játékokkategóriájába is sorolom, per-
sze komoly játékok kategóriájába, de a játék ez, ez, a
természetesen azt hiszem, hogy nem szorul különösebben ma-
gyarázatra.

Ambrus Tibor:
Valamás a
művészetről
Petőfi Rádió
1969 X. 26

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

Erdők Székely András: Erdők világa.Csontváry Terem

Már hozzákezdtem a heti flekkhez, amikor elolvastam a Magyar Nemzet kritikáját erről a kiállitásról.S ahogy Ember Máriának, nekem is a kis piros pontokról támadt kedvem elmélkedni:azokról a kis piros pontokról,amelyek jelzik,melyik kép talált gazdára. A pontok azt mutatják,hogy minél közelebb áll egy kép a XIX.sz. realizmusához,annál szivesebben adnak pénzt érte azok,akik szivesen néznek falukon egy vadász- vagy vadtémáju képet. .....Mert ha itt valami igazán jó - mint Gyémánt László félelmetes portréja - annak édes-kevés köze van a vadgazdálkodáshoz. És az ilyen kép alkalmi kiállitás nélkül is megszületik.

Uj TÜKÖR 1982.XIX.évf.2.sz.4.o.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gyemánt László

ESTI HIRLAP

1965 MÁR 31

GYÉMÁNT LÁSZLÓ festőművész és Szalay Zoltán fotóriporter kiállítása ma nyílik meg a Fiatal Művészek Klubja Népköztársaság útja 112. szám alatti helyiségében. A kiállítás április 3-ig kedd és vasárnap kivételével naponta délután 4-ig tart nyitva.

Telefon: 188-2..
Gyémánt
ÉLET ÉS IRODALOM
1965 MÁR 20

1021

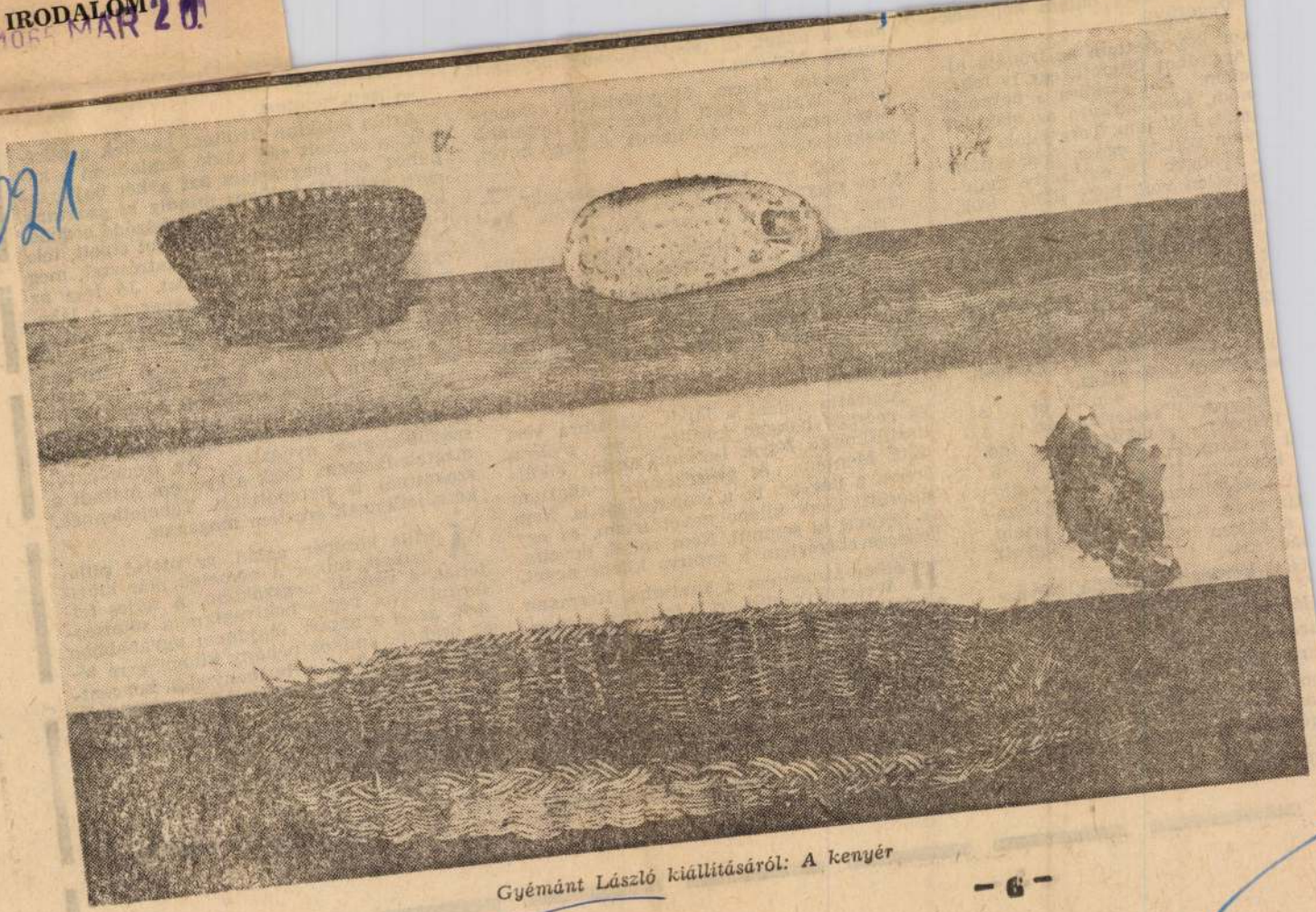

Gyémánt László kiállításáról: A kenyér

r jelentkezel nálam képesség-
Végeztem.

kor kopogtattam az irodája aj-
Asztalhoz ültetett, egy ív fehér
elém. Bal sarkára a nevemet
nom, jobb sarkára az alakulat
mát. Felírtam. Torz játék, gya-
édia volt az egész, játszhattam
röhögve. De egyszerre majd-
hetetlen volt, hogy ülök, írok,
részt veszek a komédiában.
bámultam bele a magam tehe-
. Mérkőzz meg ezzel az alak-
t bennem egyszerre egy hang,
elen voltam, belül csak lom és
ezemben toll, előttem üres pa-

y kérdéseket tett fel. Minden
egszabott időt adott.
sebességgel lép ki a
fegyver csőtorkolatán a
Félperc gondolkozási idő.
t a számsort: 2, 3, 4, 6, 5.
két perc. Rajzold le a csalló-
i vasútállomás vágányhálóza-
tíz perc. S így tovább. Írtam.
a hátam mögött állva figyelt,
ját rázta.

tségi kérdés következik. Nevezz
ót a világirodalomból, S-betűs
Három perc.

áros-folyó-játék.

are, Schiller, Shaw.

en ostoba kérdés. A válasz sem-
röz, legföljebb üres névmemó-
ndoltam. S megint a fegyverte-
érzés belül.

, Strindberg. Öt.

– 5 –

Strindbergről annyit tudtam, hogy gyűlölte a nőket, és telepatikusan megérzett valami tűzvészt.

Theodor Storm. Megmérkőzni? Supervielle, Walter Scott. Nyolc név. Legalább egyet, amely mond valamit, sistergő nevet, puskalövés-nevet.

— Na? — vigyorgott Ménasághy. — Nem megy? Szorítsd, fiam, szorítsd. Facsard meg azt a kis agyvelődet.

George Sand? Úristen, milyen semmitmondó név volt. Összeszorítottam a számat, kínlódtam egy másikért, amely legalább odasziszegje a papírról, hogy semmi közöm az egészhez. Aztán kilencediknek odaírtam Sand-t, és Ménasághy azt mondta:

— Stop.

Aláíratta velem a lapot. Vállamra vert és recsegő hangon közölte, hogy nyáron tisztiiskolára fogok kerülni, aztán elkülött. Mentem, és gyerekesnek akartam érezni a névsort is, a csonkaságát is. Nem sikerült. Csak kilenc nevet írtam, és egy se fejezett ki semmit. Nem voltak neveim. Összegereblyéztem a papírra kilenc nevet.

Hétkor átmentem a kantinba. Hermann Weiss őrvezető várt, a freiburgi kispap. A német irodán ismerkedtem meg vele, néha beszélgetni szoktunk, a háború után várható nehéz esztendőkről, arról, hogy Antikrisztus-e Hitler, és sokat az irodalomról. A kényszermunkás, szomorú lengyel kantinoslánytól, aki a német legénységnek fenntartott prostituált volt, kértünk két pohár híg sört, megittuk.

Elmondtam a képességvizsgálat-komédiát. Hermann nevetett:

— Hol leszel te nyáron.

— Hiányzik
— Rettenete

Aztán odaki
nák, a szokott
puhoz, ott me
mat, akikkel
loholni a kasz
Garanczi min
benzinben m
egy kartondo
még. Csébicsnek mindig remegett a kezé
és azt szokta hajtogatni, vacogó szájjal,
hogy nem a maga életét félti: a kislányának még szüksége van apára. A városban két légiakna robbant aznap este, éles csattanással. Bombázó-kötelékek húztak el fölöttünk Jena felé, dübörögtek, a szemhatár is dübörgött, bíborvörös lett, a gépek viszszadübörögtek nyugatra. Az írónevekről megfeledkeztem. Csak a kedvem maradt a szokottnál is nyomottabb. Tehetetlennek. készületlennek éreztem magamat.

Április közepén aztán, az utolsó pillanatban, mikor a németek már kiürítették a várost, megszöktem. A teljes felfordulásban végre nekivágtam a sötétségnek, azon a napon, majdnem ugyanabban az órában, amikor néhány kilométerre tőlem felszabadult a buchenwaldi koncentrációs tábor. Húsz éve ennek, s most tudtam meg, hogy néhány kilométerre tőlem kijött abból a táborból az életben maradtak között egy spanyol férfi is
Jorge Semprun nevű.

Borambéry

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Gyémánt László
1961 MÁR 1. 21.
RUNDSCHAU

1021

Porträtskizze von László Gyémánt

...en Urteilsspruch ...

Auf den Bänk... der Fenster, saßen ... diziner mit ihren ... ten und selig fern... terminen. Lauter Feinde, die mit klaren Köpfen und gefühllosen Herzen auf unsere Fehler lauerten, — aus unserem Versagen Nutzen ziehen wollten. Sie machten sich in den Bänken breit, erwogen die Möglichkeiten und rückten nicht einmal zusammen, damit auch wir uns setzen könnten... Dann kam Vida, der Abteilungschef, der flachshaarige Affe aus dem zweiten Stock und teilte uns betulich und wohlmeinend mit, daß der Alte heute miserabler Stimmung sei, nervös, habe sogar seinen lieben Assistenten Gyurka Kovács schon zweimal angeschnauzt.

Um halb zehn war's, als ob ein riesiger Bienenstock zu summen begonnen hätte... Türen wurden geworfen, Füße stampften, der Vortrag war beendet. Hundert Jungen stürmten das Stockwerk hinunter — ihr Lärm drang

... Nemenyi gehört. Das Rigorosum wurde an jenem Tag in diesem Nebensaal abgehalten.

Wir zwei saßen ganz vorne, allein, hinter uns, wie ein Granatentrichter, die Wüste leerer Bänke. Die Zuschauer zwängten sich hinten zusammen. Auch vom Gefolge des Professors zogen die meisten ab. Es blieben Kédli, der Assistent mit dem unbeweglichem Gesicht, Gyurka Kovács und natürlich auch Vida, der gerne überall dabei war, wo etwas vorging.

Mein Kollege war schnell abgetan. Man wußte schon nach zwei Minuten, daß er ein unrettbarer Fall ist. Aber wenigstens mußte er sich nicht lange quälen. Dann kam ich an die Reihe.

Erst aber muß ich Karlovits vorstellen. Eine Primadonna im Vortragssaal, der die Kreide zwischen den Fingern hält, als wär's ein chirurgisches Instrument. Er bedeckt die Tafel blitzschnell mit Tabellen und Figuren und demonstriert die schwersten Operationen wie ein Schwarzkünstler. Großartiger Vortragender und großartiger Chirurg. Doch bei einem Rigorosum stellt er die Fragen mit un-

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

KÁRPÁTI ÉVA
GYÉMÁNT LÁSZLÓ

FESTŐMŰVÉSZEK
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1984. OKTÓBER 25-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRÁRA

MEGNYITJA
DR. VÉGVÁRI LAJOS
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

KÖZREMŰKÖDIK
VUKÁN GYÖRGY
BERKES BALÁZS

A TÁRLAT MEGTEKINTHETŐ
1984. OKTÓBER 25–NOVEMBER 3.

KÉP CSAR NOK

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA
BUDAPEST V., VÁCI UTCA 25.

F. k.: Köteles István – 84-1599 GENERALART Dorogi Ny

Meghívó

GYÉMÁNT LÁSZLÓ festőművész és

SZALAY ZOLTÁN fotoművész

kiállítására

Hely: Fiatal Művészek Klubja Budapest, VI. ker. Népköztársaság útja 112

Nyitva: 1965 március 3-tól 1965 április 3-ig, vasárnap és kedd kivételével naponta délután 4 órától

Belépés díjtalan

Telefon: 316-305

65. FNyV. 3. 326

Gyémánt László
festőművész

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Gyémánt László
LUDOVE NOVINY
1065 OKT _ 7.

Z výtvarnoumeleckej výstavy

1021

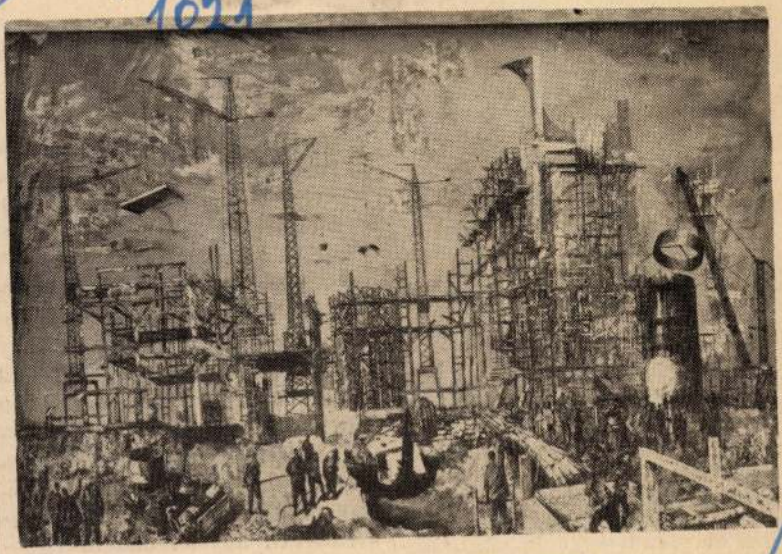

Dielo László Gyémánta: Výstavba

mlieka, soľ, 2 vajcia, 1
čice, 2 dkg sardelovej p
menšie kyslé uhorky.

Na roztopenom masle
va opražíme postrúhan
pridáme droždie a zohrievame, kým sa nerozpustí a nemá mäsovú vôňu. Pridáme mlieko, primiešame vajcia a za stáleho miešania necháme na ohni zhustnúť. Do vychladnutej masy pridáme ešte trocha posekanej surovej cibule, malé kúsky uhoriek, sardelovú pastu, horčicu a podľa chuti osolíme.

*

Tvarohová nátierka

Rozpočet: 30 dkg tvarohu, soľ, 5 dkg masla, tlčená rasca, 10 dkg paradajok, 2 zelené papriky.

Maslo vymiešame, pridáme pretretý tvaroh, soľ, rascu a dobre premiešame. Zmesou natierame chlieb alebo sendvič a navrch dáme pokrájané paradajky a kolieska zelenej papriky.

Dobré deti

s ktorými sú spokojní aj rodičia, aj učitelia — mávajú ťažkosti v neskoršom živote. Vedecký pracovník lekárskej univerzity West Virginia dr. E. Goshen tvrdí, že tieto deti poslúchajú len preto, aby sa nemuseli samy rozhodovať. Nekriticky prijímajú názory dospelých, aby si tak získali a zachovali ich priazeň. Dr. Goshen zistil, že dve tretiny chorých, čo hľadajú psychiatrickú pomoc, boli v detstve veľmi poslušné. Takéto deti treba neustále presvedčovať, aby sa naučili vyslovovať svoje vlastné názory.

Fk.: Köteles István

67 FNyV 6 t 1652

MEGHÍVÓ

A KÉPCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

GYÉMÁNT LÁSZLÓ
FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1967. ÁPRILIS 15-ÉN,
SZOMBATON DÉLUTÁN 1 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

dr. SOLYMÁR ISTVÁN
a Magyar Nemzeti Galéria igazgatóhelyettese

MEDNYÁNSZKY TEREM
BUDAPEST, V., TANÁCS KRT. 26.

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-796

VAS NÉPE
Szombathely

1970. JAN. 4.

1021

A Műgyűjtő és — a közízlés

Régvárt folyóirat első számát lapozgatjuk azzal az érdeklődéssel, amely minden friss szellemi terméket megillet. Külseje ízléses, tartalma változatos, papírja alkalmas a művekről készült reprodukciók közlésére, betűtípusa illik a tartalomhoz. Külön ajándékul kétféle mellékletet kap az olvasó, egy korai reneszánsz táblakép színes repróját (könyvlapnyi nagyságban), s négy képből álló színes diasorozatot, amely *Gyémánt* László, *Scholz* Erik, *P. Bak* János és *Szinte* Gábor egy-egy nevesebb alkotását ábrázolja. (Ha csak reklámot akarnánk verni, utalnunk kellene arra, hogy néhány év alatt a folyóirat előfizetői csinos reprógyűjteménnyel és színes diasorozattal rendelkeznek.)

Majdnem bizonyos, hogy a hazai műtárgykereskedés, *lakáskultúra, ízlésnevelés* e folyóirat kiadásával jutott el arra a fokra, amelyen, a tévé segítségét is beszámítva, magasabb szinten, szélesebb, átfogóbb méretekben szervezhető. E szervezést nem uniformizálásként, nem központi utasítások végrehajtásaként kell értelmeznünk, hanem *a képzőművészeti tájékoztatás, az orientálás* leghelyesebb értelmében. A *Műgyűjtő* ugyan nem oldja meg egycsapásra az összegyűlt problémákat, de segít világosságot teremteni a valódi érték és a giccs között. Ez a legfőbb feladata, hisz olvasói többnyire olyanok, akik *lakásukat* egy-egy mai festménnyel, szoborral, művészi kerámiával, más műtárggyal szeretnék díszíteni, s e célra — anyagi tehetségük szerint — *pénzt áldoznak.*

Elegendő itt a hivatalos mecénás, *az állam*, illetve a tanács, a szakszervezet, a vállalatok, üzemek, iskolák, különféle intézmények képés szoborvásárlásaira utalni, s máris kiderül, hogy a *Műgyűjtő* rendkívül fontos szerepre vállalkozott. A magános gyűjtők és a közületek tájékoztatása, a múzeumok, kisebb magángyűjtemények, az egyes alkotói műhelyek és képzőművészeti irányzatok ismertetése éppúgy beletartozik e feladatkörbe, mint a tárlatok, kiállítások időpontjainak közlése, képzőművészeti kiadványok, könyvek kritikája, recenziója.

Nincs terünk és tán szükség sem arra —, hogy az első számról tartalmi ismertetőt nyújtsunk, de izgalmasabb cikkei közül egyet máris kiragadhatunk, például *Végvári* Lajos *„Nem megy simán e honban"* című írását *Gyémánt Lászlóról.* A 34 éves művész három eddigi önálló kiállítása elegendő robbanóanyagot halmozott fel ahhoz, hogy hazai képzőművészeti életünkben fellobbanjanak az indulatok. Botrány, ellenszenv, kiátkozás, rajongás és istenítés egyaránt hozzátartoznak a Gyémánt-pályamű képéhez. Végvári szerint (s a sorok írója is e véleményhez csatlakozik), *„el kellene már ismerni azt a tényt, hogy a XX. századi magyar festészetnek több fővonala van, éppúgy, mint más európai nép művészetének. S az irányok e pluralizmusa arra figyelmeztet, hogy századunkban már nem beszélhetünk oly értelemben nemzeti művészetről, mint a korábbi időszakokban".*

Legfeljebb azt tehetnénk megjegyzésül Végvári megállapításához, hogy nálunk a *nemzeti jelleg feloldódása* az internacionális művészetben „századunkban" csak *az utóbbi évtizedekben* érezhető erősebben.

A Műgyűjtő első száma vitázó és vitatható írásaiban és műteremlátogatásaiban, magángyűjtemény ismertető riportjaiban és művészbeszélgetésekben hozzájárul e fogalmak tisztázásához. Íme néhány cím a gazdag tartalomból: *Lakáshiány — lakástúra?, Művészet a lakásban, Művészet és valóság, Egységes ízlés?* A *„Művek és könyvek"* című rovatban *Csontváry* egyik művéről, *Szabó Vladimir* szegedi kiállításáról, *Bod Lászlóról, Szőllősi Enikő* plasztikáiról olvashatunk, az *„Emberek, művek, gyűjtemények"* többek között a műgyűjtő Esterházyakkal, egy budapesti magángyűjteménnyel, s a mai magyar műgyűjtés általános, jogi problémáival ismerteti meg az olvasót.

Izgalmas, sokszínű első szám után érdeklődve várjuk a színvonalas folytatást.

(Bertalan L.)

1970. január 4. Vasárnap

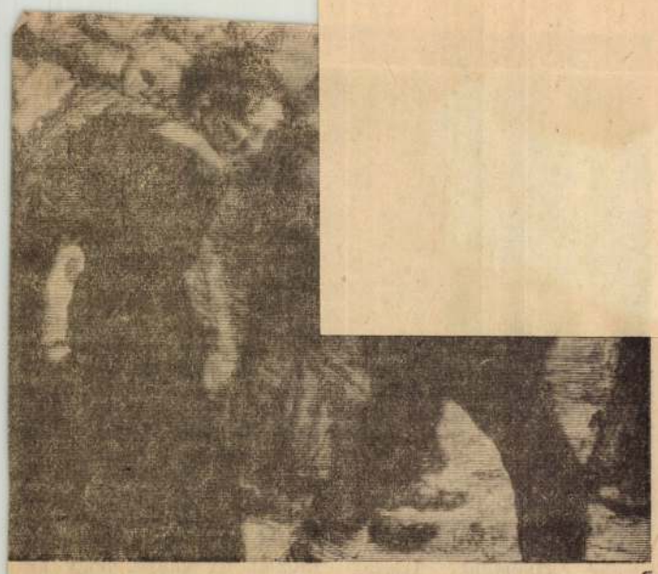

ácsok felkelése, 1899.

zért. A kolbásznak ilyen a varázsa. A kolbász íze és szaga, a lágy fokhagyma benne ilyen csodálatos varázsló, nagyobb, mint a mesék repülő szőnyege, mert szinte repülni sem kell vissza a múltba, s máris ott van minden, ami él, és mindenki, aki élt, és lám: nem is élt hiába.

botlott ismét tekintetük és Korompainak eszébe jutott az a régi Bodri kutya odahaza a faluban, aki — nem véletlenül mondjuk így — úgy tudott nézni, hogy tekintetének hívogató sugara átível két és fél évtizeden, Korompai akkor 11 éves volt, és most 36 éves, Bodri pedig akármilyen aggastyán-

GODA GÁBOR:

IDILL

Korompai nyújtózott és azt gondolta magában: lám, ez aztán az idill, a mennyei, amely kiszűri a bánatot, a betegségeket, az idő múlását, s csak azt érzi, ami szép, s jó volt.

Egy lompos szőrű kutya állt meg előtte. Szép volt a szőre, s igazi szomorú kutyaszeme. Korompai kolbásszal kínálta, a kutya megette, Korompai felkelt és immár ketten indultak tovább. Egy órát bandukoltak így, némán, de mégsem szótlanul, mert azért méregették egymást, ismerkedtek.

A kék turistajelzés útján haladtak. A kutya megállt, s mintha ezzel a megállással jelezni akarta volna, hogy az ő útja másfelé vezet.

Korompai elköszönt tőle, egészen úgy, mint ahogyan az egyik vándor a másiktól, de a kutya kettőt vakkantott, ami kétségtelenül hívogató szó volt, mintha mondta volna: — arra gyere, amerre én, s ne félj, jó helyre viszlek. Egymásba

kort ért is el, életének 14. évében megboldogult, mint akármelyik kivénhedt kedves rokon.

Hát ez a kutya, ez is csodatevő volt, mint minden, ami beletartozik az idillbe. És mindez Korompait menten valami jóra és szépre csábította, és nem is gondolt arra a hatalomra, amellyel odahaza rendelkezik, s amitől emberek 20—50—100 forint pénzbírságot is fizethetnek

A kutya az ösvényre tért, amely megőrizte a szekér nyomát, éppúgy, mint a lábakét, a kis lábakat, és a nagy lábakat, amikből Korompai megtudta, hogy ez a kutya nem tévedt el a Bükk erdei közt, nem bolondították meg a fák egyformaságukkal, tudja merre van az a hely, amelyre úgy mondják: otthon.

Hiszen éppen ez az idill lényege! A varázslat? Vonzódni az új ismeretlenhez, amely nem lehet más, csak jó, mert az idill lényege,

TV Tükör

Te szegény tévénéző, hagyj fel minden reménnyel! Továbbra is érdektelen, kisebb réteget vonzó programok kerülnek főműsoridőbe. Amíg egy-egy jobb filmet korai vagy késő esti kezdésre ítélnek.

Példának itt van mindjárt a Duna Tv. Nyakra-főre többször vetített filmet sugároz. Állítólag nincs más! Bár azt gondolom, hogy *Eliot Gould* és *Donald Sutheland* főszereplésével a Spys – Kémek című produkciót tegnap sokan másodszor is szívesen nézték volna. Csak éppen a kezdési időpont nem volt a legmegfelelőbb. Hat óra után tíz perccel még sokan haza sem érnek a munkából. Ha mégis, akkor éppen a vacsorát készítik a családnak, vagy a gyerek leckéjét ellenőrzik.

A Mindent vagy semmit! a kettes csatornán azt hiszem számosan nézték. Tegnap izgalmas volt a vetélkedő. Az egyetemista *Kodaly Bencének* kötélből vannak az idegei. A kilencedik „kűrjét", a finist futotta. A matematikusnak készülő fiatalemberről nem mondható el, hogy szakbarbár, sőt. Az esti játékban pillanatokra azt gondoltuk, na most elvéti. Emberére talált a szintén egyetemista *Zsuzsában*. Fej-fej mellett haladtak, amikor a fiúnak sikerült némi előnyre szert tennie. Aztán a villámkérdéseknél fölényesen maga mögé parancsolta két játékostársát. A fiúban van svung. Bravó! – kiáltottunk magunkban, övé a csodaautó. Vagyis az övé lehetne. De nem, Kodaly Bence mindent akar, igazi játékos. Az egyes csatornán jóval tíz után másodszor jelentkezett az új francia zsaru, *Navarro*. A franciáktól láttunk már krimit, több hekustörténetet is. A mackós külsejű rendőrfelügyelő szimpatikus figura, s még vonzóbbá kívánták tenni azzal, hogy tíz év körüli kislányát maga neveli. Mit mondhatunk a Navarro-meséről? Megnézhető, izgalommentes, és felejthető.

–szilágyi–

Szürrealista álmok

Gyémánt László Beckett-nosztalgiája

A „kép" holdbéli tájat mutat. Életünk, mindennapjaink használati tárgyai hevernek szanaszét. A szocialista éra nélkülözhetetlen blokkolóórája, a szerény gyarapodás 60-as évekbeli jelképeként Trabant-maradványok. Felhalmozott fekete kockakövek. Értsük, aminek akarjuk, de leginkább a barikádokat juttatja eszünkbe. Az előtérben hatalmas, lecsupaszított fa álldogál.

⇨ *Szilágyi Ágnes*

A látvány a *Művész Színház* ma esti premierjének díszlete. Beckett *Godot-ra várva* bemutatójának több érdekessége is van: elsőként az, hogy *Darvas Iván* jegyzi rendezőként, s ő játssza Vladimirt. Ráadásul a két színészóriás: Darvas és *Garas Dezső* ismét összetalálkozik a színpadon.

A színmű díszlet-jelmez tervezője *Gyémánt László*, a világhírű festőművész.

– A festőművésztől nem idegen a díszlettervezés – kezdi Gyémánt László. A hozzám igen közel álló *Salvador Dalínak* teljesen mindegy volt, mivel foglalkozik a vizualitás területén. Ő például Dali, Bunuel első filmjének, Az andalúziai kutyának még a forgatókönyvírásánál is közreműködött, sőt a film képi világát is saját maga tervezte. A különböző művészeti ágak – azt gondolom – igazán nem különíthetők el. Nincs külön festészet és színpadművészet meg irodalom, a kort csak együttesen tudják tükrözni.

Jelenet az előadásból

(Manek Attila felvétele)

– Ezek szerint a megbízást természetesnek vette?

– Amikor Iván a lehetőséget felajánlotta, örömmel elfogadtam. Mert régi ismeretség fűz hozzá: szobája falán több festményem függ. Az is igaz, ha elsőként nem Beckett Godot-jára kérnek fel, talán el sem vállalom. Még főiskolás voltam, amikor először találkoztam a darabbal, akkor hazánkban még tiltottnak minősült. A fiatalságomat, a pályakezdésemet, a 60-as éveket idézi nekem Beckett, s kár tagadni, ez egyfajta nosztalgia is. Olyan álom, amely akkor nem tudott teljesülni. Most jutottam hozzá, hogy megvalósítsam!

– Darvas Iván azt nyilatkozta lapunknak: régi vágya színpadra vinni a Godot-t. Határozott elképzelése volt a díszlettől kezdve a jelmezig. Születtek kompromisszumok, vagy változtatás nélkül az ön „álmát" látjuk viszont a színpadon?

– Darvasnak természetesen megvoltak a saját elképzelései. Talán azért esett rám a választása, mert azt gondolta: nagy szakmai összeütközéseink nem lehetnek. Gondolom, vonzza az az esztétikai világ, amelyet képeim képviselnek. A kompromisszumról: Darvastól én egy színpadi alaprajzot kaptam, amely megmutatta milyen elrendezésű térben akar ő kollégáival mozogni.

– A jelmezeket is ön jegyzi.

– Úgy gondolom, ez természetes, hiszen ennél a darabnál a színpadképhez nagyon hozzátartoznak a művészek jelmezei is. Ugyanazt a stílust kell egységesen tükrözniük. Természetesen nem azt állítom, hogy ez minden színpadi produkcióra vonatkozik, de a Godot-ra feltétlenül.

Három akciótestőr

Több mint testőr: két testőr. Sőt három. De ismerős. Mi több, már-már a könyökünkön jön ki Dumas számtalanszor feldolgozott története. Ám ez nem gátolta a rendezőt, *Stephen Hereket* abban, hogy csináljon egy újabb Három testőrt, csupán az amerikai filmfeldolgozások sorában az ötödiket. (Az első ilyen még 1921-ben – a némafilmkorszakban – *Douglas Fairbanksszel* a főszerepben készült).

Erről a változatról először is az mondható el, hogy nélkülöz minden műfaji sajátságot: mese-, kaland- és akciófilm egyszerre, mindez hol véresen, hol hitelt vesztően komédiásmód. De végül is csak annyiban lépi át a klasszikus kosztümös film kanonizált szabályait, hogy a vívó- és csatajelenetekben, a lovas üldözésekben a kaszkadőrök a kilencvenes évek színvonalát nyújtják. (Rosszabbal persze a Kevin Costner-féle akció-Robin Hood óta reménytelen is a filmpiacon megjelenni.) Maga D'Artagnan sem lepődik meg azon, hogy a gonosz Milady egyik ferdeszemű embere kung-fu-rúgásokkal próbálkozik az ő kardja ellenében, noha Shaolin harcias papjairól a muskétások idejében még nemigen szóltak a krónikák.

A testőrök közül ha nem is három, de kettő régi ismerős: az Athost játszó *Kiefer Sutherland*, s az Aramist alakító *Charlie Sheen*. Valamint D'Artagnan, azaz *Chris O'Donell*, *Al Pacino* partnere az *Egy nő illatából*. S egy igazi szépség, akiről eddig inkább csak azt hihettük, nagyon jó színésznő: *Rebecca de Mornay* A kéz, amely a bölcsőt ringatja című nagy sikerű thrillerből.

káté

Jól indult minden. Hozták a pénzt, mert szép kamatot ígért a hirdetés, mások meg vitték, mert kölcsönre volt szükségük. Csak az volt a baj, hogy aki vitte, nem hozta vissza, aki meg adta, követelte a pénzét, kamatostul. És ekkor – sajnos vagy hála istennek – közbelépett a rendőrség. Egyszerűen betiltották a zuglói Forrás pénzkölcsönzőt, mert kiderült, hogy a tulajdonosának semmiféle engedélye nincs.

Mai Nap

Gyémánt László

Grim úr igaz történetei

Elkö

– Éppen a cégbírósági bejegyzés előtt álltunk – kommentálja a szervek fellépését némi rosszallással dr. Grim Gyula, aki vezetője s létrehozója is volt a szerény vállalkozásnak.

– *Az engedélyek megszerzése előtt indította az üzletét?*

– Tudja, hogy van az. Jöttek az ügyfelek, nem lehetett elzavarni őket – mondja elmélázva, és a kávéját kevergeti a sarki kocsma koszos asztalánál, ahol találkát adott. – Higgye el, én egyszerűen bedőltem...

Alighanem a büdös, füstös kocsma sugallja a kérdést:

– *Hová?*

– Inkább minek – javít ki. – Hittem benne, hogy lehet vállalkozni, ami azután vagy csődbe megy, vagy nyereséges, de hogy a rendőrség megszüntesse?! Aztán most a betétesek követelik vissza a pénzüket, de hát hogyan fizessek? – teszi fel a költői kérdést mélán, és ujjával az abrosz mintáját rajzolgatja körül.

– *Talán, ha visszaszerezné a pénzt azoktól, akiknek kikölcsönözte* – adok tippet.

– Nem olyan könnyű az. Nézze uram – húz elő pár gyűrött géppapírt –, feljelentettem őket a rendőrségen.

Nevek, címek és pár mondatos megjegyzések a kölcsönzés körülményeiről. Szinte csak az összegek változnak. Százezertől néhány millióig. Az egyik bejegyzés meglepő megállapítást tartalmaz. SZ. F. Gogántáról „több" millióval adós. És innen érdemes szó szerint idézni: SZ.F. nem áll velem szóba, vallási okokból (szerintem ez csak ürügy).

– *Szerintem is csak „ürügy" lehet, de mit jelent, az hogy „vallási okokból"?*

– Azt mondja, iszok... – fakad ki őszintén dr. Grim Gyula.

– *De amikor a kölcsönt kérte, akkor szóba állt önnel?*

– Hát persze, akkor semmi nem számított.

– *Hány milliót adott neki, mennyi az a „több"?*

– Nem tudom pontosan, mert az egyik alkalmazottam elvitte a nyilvántartást, de azért visszakereshető.

– *Hány alkalmazottal dolgozott?*

– Egyszerre csak eggyel, de ha jól kiszámolom, összesen voltak vagy tizenegyen.

– *Nem lehet, hogy valamelyik alkalmazottja a kamatozni behozott pénzt egyszerűen zsebre tette, és nem írta be sehová?*

– Hogyne lehetne – suhan át némi bosszúság az arcán. – Sőt tudom is, hogy volt ilyen. Képzelje, jött a pénz, mert sikeres volt a hirdetés a magas kamatról. Szóval hozták rendesen a pénzt, kölcsönbe meg akkoriba nem adtunk, mégse volt több a kasz szában, mint százhetvenezer. A meg semmi... – néz rám megerős tést várva.

– *Semmi* – bólintok rá.

– Szerintem legalább kétmilliót e vitt az alkalmazott – saccolja meg – A másik meg, talán el sem hisz majdnem még egyszer kifizette va lakinek a nyolcmilliós kölcsönt, am

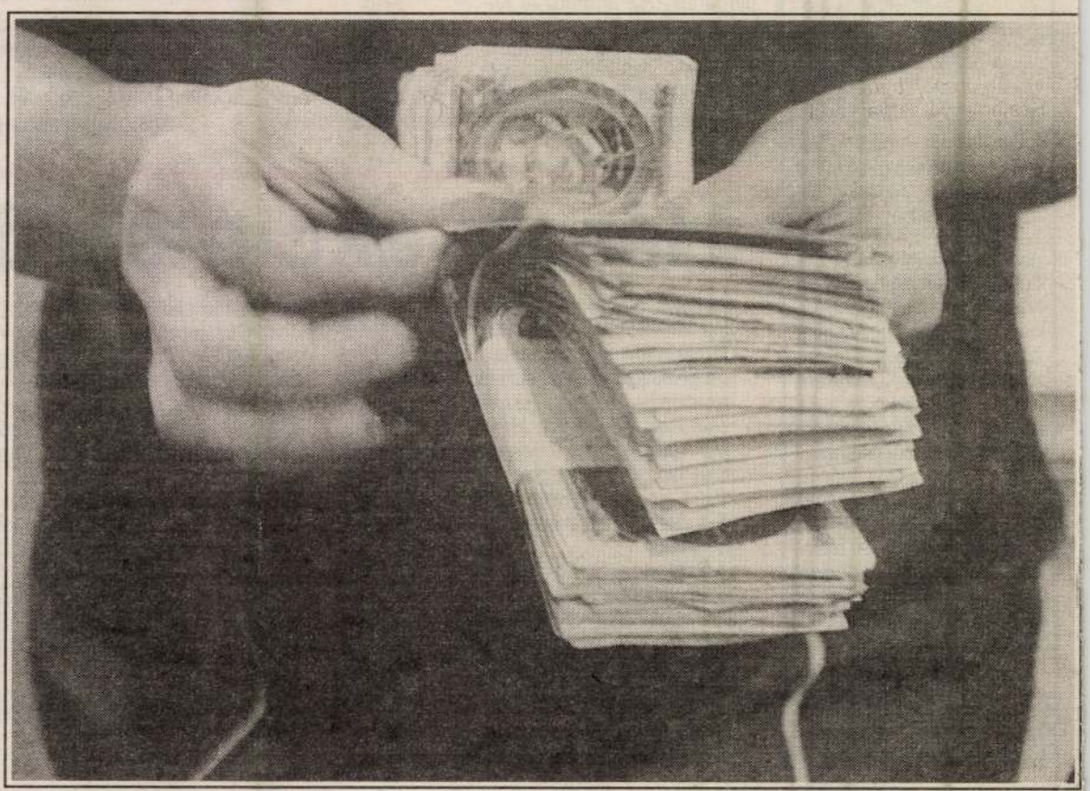

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT GYÉMÁNT LÁSZLÓ
FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1987. OKTÓBER 30-ÁN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 18 ÓRÁRA
KÖZREMŰKÖDIK: LAKATOS PECEK GÉZA ÜTŐSHANGSZEREN
MEGTEKINTHETŐ: 1987. OKTÓBER 30 – NOVEMBER 14.
MÉSZÖLY GÉZA TEREM, SZÉKESFEHÉRVÁR, KOSSUTH LAJOS UTCA 15.

Felelős kiadó: Köteles István

Ellentmondások – feloldás nélkül?

Az ellentmondások, szélsőségek művésze *Gyémánt László*. Ezekkel a fogalmakkal jellemezhetjük leginkább pályáját, közel két évtized alatt alkotott oeuvre-jét, amelyből legutóbb a budapesti Csontváry Teremben, ez év májusában mutatott be egy mintegy tíz év munkáját reprezentáló válogatást.

Nemcsak a fogadtatására, tehát a világnak hozzá való viszonyára, hanem szemléletére, érdeklődésére is jellemző ez az ellentmondásosság. Legutóbbi kiállítása katalógusában így fogalmazott: „hangulat-rezdüléseim keveréke ez a mostani bemutató, ha stílárisan nem is egyértelmű az egység, remélem, képeimben van valami közös, mivel mindet én festettem." Hasonló mondatokkal nyilatkozott első nyilvános önálló kiállítása előtt: „Egy izmusoktól mentes, de sokarcú művészet alapkőletételét sürgetem, ahol nem a művész egyén »eredetisége« az értékmérő, hanem a kvalitás. Nincs szándékomban magamnak stílust teremteni, csupán közvetíteni azt, ami eszembe jut, így formai skálám terjedelmét mindenkor érdeklődési köröm határozza meg, a kifejezés létező és még ki sem talált lehetőségeit igyekszem maximálisan kihasználni. Azt a korszerűséget keresem, melyben az összes ma élő ember hinni tud, nemzetiségre és osztályra való tekintet nélkül."

Az a fiatal művész, aki a fentieket mondta, kitűnő képeket festett, olyanokat, amelyek ugyancsak az izmusokhoz tartoztak, mégpedig a leginkább *Csernus Tibor* és *Lakner László* nevével fémjelezhető szürnaturalizmushoz. Közösségi eszményeket keresett, s e keresés akkoriban sokak számára individualizmust jelentett. Nagy vihart kavaró tárlaton mutatkozott be a Fiatal Művészek Klubjában (1965), három év múlva részt vett a progresszív művészek kiállításán, hogy újabb két év múlva már, és még közel tíz évig – Bécsben és Londonban dolgozzon. Idehaza kozmopolitának, külföldön magyarnak érezte magát. A kor nagy művészeti áramlatait késéssel követő magyar művészeti közéletből olyan közegbe került, amelyben szinte születésük pillanatában fedezhette fel az új jelenségeket – s egy Londonban látott kinetikus Rauschenberg-mű döbbentette rá, hogy nagyon messze került a „szép"-től, hogy a mércét a reneszánsz jelentheti számára. Új, világméretű folklórnak nevezi a dzsesszt, s aligha nem e folklór részének, egyféle új szemlélet szimbólumának tarthatja a valóban egyre inkább új népviseletté váló farmeröltözéket – s ahogyan múlnak az évek, a lázadás, ellenkultúra e jelképei egyre varázslatosabban megfestett, lírai, nosztalgikus hangulatú felületekké válnak képein.

Látszólagos ellentmondásokról van-e szó vajon, s ha nem, akkor csupán felszíniekről vagy mélyebb okokra visszavezethetőekről? Azt hiszem, a fentiek mögött végső soron egyetlen nagy ellentmondás rejtőzik, amely azonban mélyen a XX. századi közép-kelet-európai történelmi, társadalmi ellentmondásokban gyökeredzik. És nem is csupán személyhez kötődik. A szürnaturalisták ugyanis a posztimpresszionizmust tagadva egy mintegy domináns, ugyanakkor anakronisztikus társadalomszemléletet, értékrendet tagadtak, szinkronba akartak kerülni a korral, amelyben alkottak.

Az élet azonban, amelyet megéltek, kevés segítséget adott ahhoz, hogy törekvéseik kiteljesedjenek. Nem mondtak le a „közérdekű" művészetről, bár a közérdekűséget természetesen egészen másként értelmezték, mint mestereik; a homály helyett körülhatárolt formákat, a lágy

1

2

4

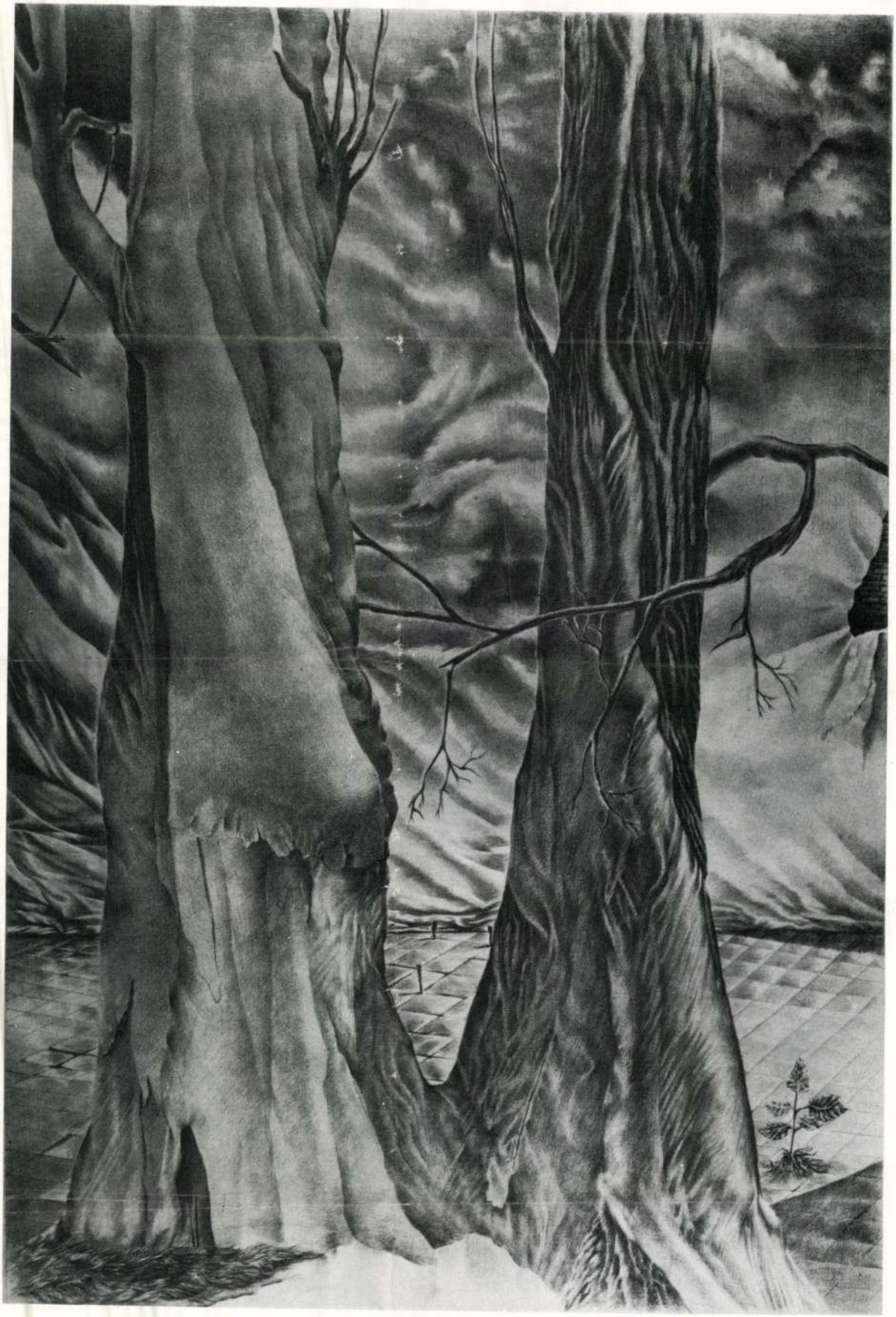

3

1 Gyémánt László: A dobos,
olaj, vászon, 95x110 cm, 1977–82
2 Gyémánt László: Nagyapám,
papír, ceruza, 44x34 cm, 1973
3 Gyémánt László: Ne! –
olaj, vászon, 100x90 cm, 1977–82

4

tónusok helyett kemény, száraz vagy harsogó festésmódot, a kompozíció finom összhangja helyett túlzsúfolt vagy csontig meztelenített szerkezetet kívántak. A gyökeresen új törekvések azonban – ha hiányzott mögülük a mély valóságismeret, a sokszor a körülmények ellenére megőrzött, kialakított etikai tartás – könnyen válhattak tetszetős formai megoldások ismételgetésévé.

Indulása első éveiben Gyémánt a zsúfolt, szürrealisztikus képszerkesztéssel és a végletesen leegyszerűsített kompozíciós megoldásokkal egyaránt kísérletezett. *Fonott kosár* című, 1963-as képe fényképszerűbb a fényképnél, tárgyai mozdulatlanabbak a valóságos tárgyaknál. *Az idő melléktermékein* viszont éppen a tárgyak egymás mellé zsúfolása teszi az együttest valóságfelettivé. Mindkét megoldás segítségével valami nagy hiányérzetet fogalmaz meg, s hogy e hiány valóban nem egyéni, hanem társadalmi eredetű, azt az *Idézet Lord Russel könyvéből* című festmény egymásra halmozott iszonyatos összevisszaságban kavargó műlábai jelzik. A koncentrációs táborokban fogadja ilyen látvány az utókort, ott érezzük, hogy megemészthetetlen, helyrehozhatatlan dolgok történtek századunkban, s ott érzünk olyan vágyat a feloldás, a továbblépés után, mint e mű előtt.

Ezt a feloldást a hatvanas években azután mégsem elsősorban a hiány újabb és újabb megfogalmazása, alaposabb elemzése jelentette a festő számára, hanem a hiánnyal szembeállítható pozitív tartalmak keresése. Talán így találta meg a dzsesszt, amely az „új népzenét", az „eszperantónál kifejezőbb nyelvet" jelentett számára, s ezzel valódi emberi közösséget is ígért.

Nonfiguratív improvizációkat készített Gonda János és Vukán György közös szvitjéhez, a képfelület nagysága, tagolása rímelt az egyes tételek hosszára, az egész mű tagozódására. Ezt az 1968-ban festett *Poliptychont (sic!)* más dzsesszfesztiválon rendezett kiállításán mutatta be.

Ausztriai és angliai tartózkodása alatt is sorra születtek ilyen tárgyú festményei, az 1970–77 közötti esztendőket azonban mégsem elsősorban ezekkel, hanem a „barna képekkel", a kiszolgáltatottság, a tiltakozás dokumentumaival jellemezhetjük. Egyúttal egy új ellentmondással: emberi-művészi problémáit vélte megoldani a környezetváltozással – képeinek tanulsága szerint azonban, bár néhány évvel korábban sikeres kiállítást rendezett Bécsben, s ezekben az esztendőkben is gyakran szerepeltek művei egyéni és csoportos tárlatokon, sem Bécs, sem London nem vált számára valóságos otthonná.

Gyémánt főműveinek nevezném az ekkori festményeket, amelyeken szinte teljesen eltünteti a tér mélységét, s időből-térből kiemelt figuráit a magány, a fájdalom megrázó jelképeivé teszi. Szinte csak a barnát és a szürkét használja, az árnyalatok végtelen skálája azonban hol drámaivá, hol lírai hangulatúvá, hol elidegenítő hatásúvá teszi a műveket. A hiányt fogalmazza meg *A festőn* (1975), *A megkötözöttön* (1976), az *Ideál uniformisban* farmeres lányával, a *Személytelenül*-sorozat emberi test, illetve fej nélküli ruháival, a *Stateless* rejtett-óvott piros-fehér-zöld színű textildarabkájával.

Ezekben az években igen sokat utazott, közvetlen közelről nézve ismerhette meg a kortárs művészet legfontosabb törekvéseit. Paradox módon azonban épp e közelségnek tulajdonithatja, hogy nem élt benne a „lemaradástól" való félelem, hogy stílusa nem módosult lényegesen – vagy legalábbis nem egy meghatározott irányba változott. Mert az említett barna képek, a magány időből-térből kilépett mozdulatlan figurái mellett már ekkor is felbukkannak azok a dekoratívabb felületek, amelyek a legutóbbi évek dzsesszképein oly jellemzővé válnak.

Ha a hatvanas évek második felét, illetve az 1970–77 közötti éveket egy-egy korszaknak fogjuk fel, az eddigi pálya harmadik, megkezdett, de le nem zárult szakaszának az 1979–82-es időszakot tarthatjuk. Képfelületei ezekben az években egyértelműen megszínesednek, dominánssá válnak a kékes-zöldes árnyalatok, mellettük a sárgák finom, lágy tónusai. A fények egyre ragyogóbbak, a harmónia egyre egyértelműbb. Érdeklődése egyre inkább a dzsessz- és a rockvilág nagyjai felé fordul, emellett főként csendéleteket, a sci-fihez kötődő műveket, tájképeket, aktokat fest.

Néhány kép, mint a *Nőnap* (1979–82), *A történet vége* (1979–82) azt sejteti, hogy nem mondott le végleg annak a kérdésnek a kutatásáról sem, amely a külföldön töltött években foglalkoztatta. Az egyedüllétről, a társas magányról, a látszat és valóság, az ünnep és a mindennapok ellentétéről beszél a Nőnap arcát, egyéniségét vesztett asszonycsoportja. A történet vége egymásra zsúfolt roncsaival pedig az itthon is egyre jellemzőbbé váló fogyasztói szemlélet bírálata.

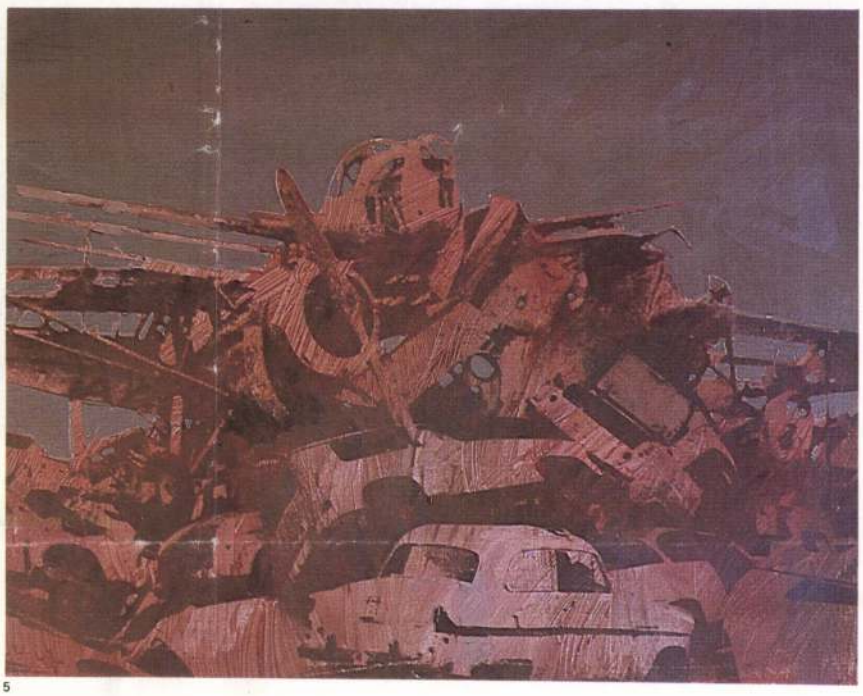

5

4 Gyémánt László: Blaha Lujza tér, olaj, vászon, 90x55 cm, 1982 (fotók Gyémánt L.)
5 Gyémánt László: A történet vége, olaj, vászon, 95x110 cm, 1979–82 (fotó Székely P.)
6 Gyémánt László: Bartók, farost lemez, olaj, 70x50 cm, 1981 (fotó Gyémánt L.)

Gyémánt László

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MŰVÉSZET

1982 OKT.

A festmények nagy része azonban mintha nem megkérdőjelezné, hanem érvekkel látná el a fogyasztói gondolkodást. Dzsesszképei immár nem az elméletileg oly vonzó, a gyakorlatban azonban csak hosszú távon, kudarcokat kiheverve, buktatókon átgázolva megvalósítható „koreszmény" megfogalmazásai, hanem a tömeges fogyasztásra szánt muzsika – illetve az ehhez tartozó külsőségek – dokumentumai.

Érdemes összevetni ebből a szempontból a kitűnő 1973-as Kovács Gyula-portrét *(A dobos)* a zenészről készült 1982-es képpel: az utóbbit a dinamika helyett statikus beállítás, a néző képzeletére sokat bízó vázlatszerűség helyett dekoratívabb, kidolgozottabb felület jellemzi. A lüktető, felrázó muzsika ezen a festményen az elegáns szórakozóhelyek zsongító szalonzenéjévé szelídült.

Ugyanilyen jelentésváltozáson mentek át az utóbbi években a Gyémánt képein ábrázolt tárgyak is. A tizenöt-húsz évvel ezelőtti rekvizítumok valóságon túli valóságukkal gondolkodásbeli, vizuális sémákat kérdőjeleztek meg – a mai tárgyak viszont a megnyugtató, a lényeges kérdésektől elforduló művészet új sémái szerint állnak össze kompozíciókká. Meg kell hagyni, kellemes látványt jelentenek, de hát a sémaszerű fogalmazásmód alapjellemzője, hogy nem akar kellemetlen meglepetéseket okozni. Ha a fantasztikum világába kalauzolja a nézőt, az a fantasztikum csak önmagát jelenti. A világ olyan, amilyen, s békésen megfér a megfestett másikkal.

Ha kínál is alternatívát a festő ezekben az években, olyan egyértelműen és általánosságban fogalmaz, hogy lehetetlenné teszi a mű és valóság, a választási lehetőség és a választásra kényszerülő egyén kapcsolatának elemzését. Az ellentmondást plasztikusan mutatja meg – a szó konkrét értelmében is – az 1982-es *Alternatíva*. Olyan függőleges szelvényekből épül fel ez a kép, amelyek egymással kilencvenfokos szöget zárnak be. Ha jobbról nézzük a felületet, szovjet és amerikai űrhajóst látunk. Ha balról, atomfelhőt. Középről nézve értelmezhetetlenek a formák. Valóban ilyen egyszerű lenne a dolog? A tételek közhelyek, a választásunk egyértelmű. A „hogyan" megtalálásához azonban éppen az a nézőpont segíthetne, amelyből nézve a kép megszűnik kép lenni.

Ezzel tulajdonképpen a cikk elején idézett nyilatkozatokhoz jutottam vissza. „Azt a koreszményt keresem, amelyben az összes ma élő ember hinni tud nemzetiségre és osztályra való tekintet nélkül" – mondta a fiatal festő, és eddigi pályája azt bizonyítja, hogy az örök eszmények éppen nem választhatók el a megjelenésük konkrét körülményeitől, végső soron nem ragadhatók ki sem térből-időből, sem az osztály- és nemzetiségi viszonyok közül. A szürnaturalisták fellépése jellegzetesen magyar vagy kelet-európai jelenség volt, a *Stateless*, a *Személytelenül*-sorozat olyan kérdéseket érint, amelyek nem választhatók el az itt és most élő művész társadalmi helyzetétől.

6

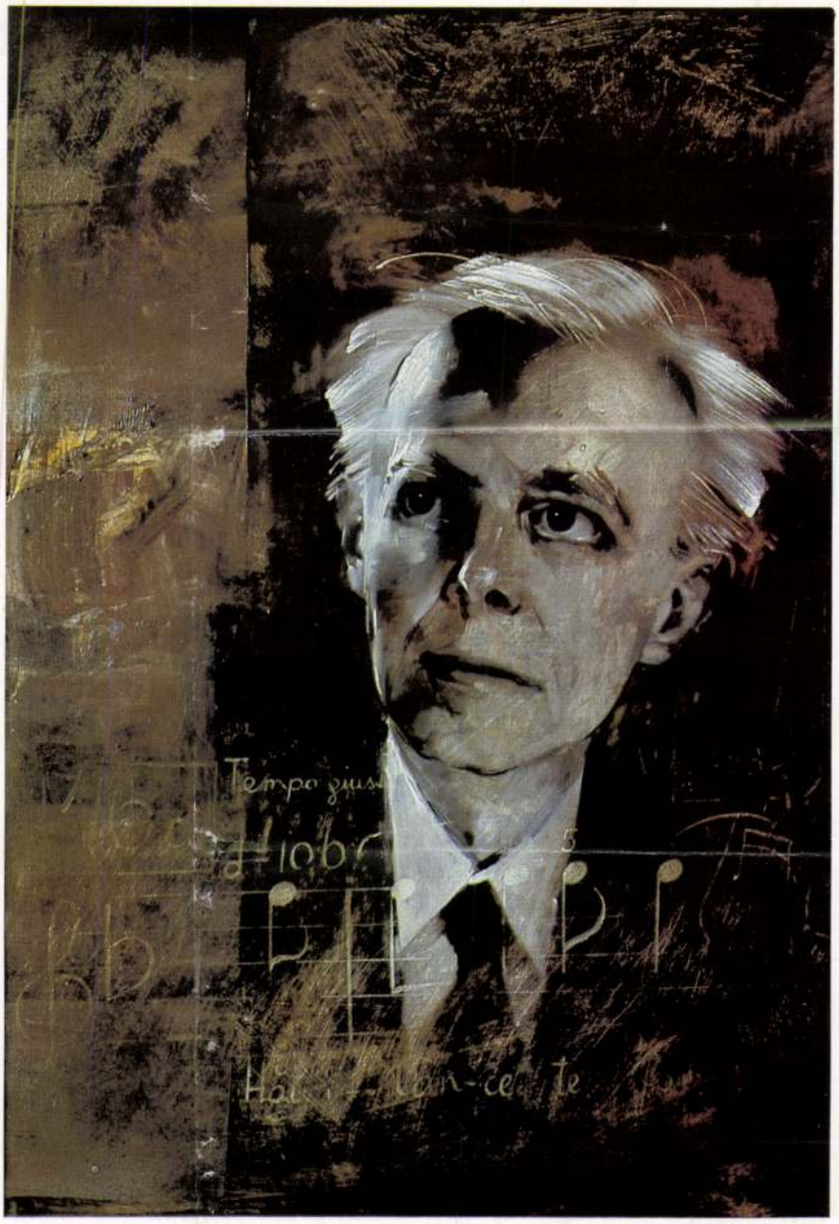

Az alapállás szoros kapcsolatban van az említett fő ellentmondással: bebizonyosodott, hogy hosszú távon még tagadni sem lehet valamiféle általánosság jegyében. Ezzel függ össze az „érdeklődés" és a „stílusteremtés" kölcsönhatása is, amelyben a festő szándéka szerint az „érdeklődés" a meghatározó. Az utóbbi korszak művei azonban azt jelzik, hogy az általános koreszmék keresése, elválasztása a „nem általánosaktól" nem elmélyíti, hanem éppen feloldja az egyébként nem éppen egyszerű, de mindenképpen konkrét szituációkban elemezhető társadalmi-emberi-művészi problémák iránti érdeklődést.

Mintha ennek az alapállásnak következtében a legutóbbi években elfogyott volna az üzennivalója Gyémánt Lászlónak, az olyan üzennivaló, amely az ő legszemélyesebb ügye, s egyben mások számára is fontos. Egyre általánosabban fogalmaz, vagy pedig magánügyekről beszél, s tudjuk, az előbbi a közhelyekhez, az utóbbi az érdektelenséghez vezethet.

Azt akartam írni befejezésül, hogy ezek szerint Gyémánt László alighanem zsákutcába jutott. Ez azonban nem igaz, hiszen éppen az a baj, hogy az érdeklődés és a stílus szerepcseréje feltételezhetően észrevétlenül zajlott le, s most valóban nagy felkészültsége, festeni tudása mintegy versenyautóként röpíti előre a sztrádán. Ha korábbi képei nem emlékeztetik rá, érdemes megjegyezni: az élet viszont – vagy ami fontos belőle – a bekötő utak és a zsákutcák környékén játszódik.

P. Szabó Ernő

Kernstok-kiállítás Szombat

Ha tömören akarjuk megvonni a szombathelyi Savaria Múzeum által rendezett Kernstok-kiállítás mérlegét, így fogalmazhatunk: felkeltette a téma iránti érdeklődést, de nem elégítette ki; érdeme volt, hogy a múzeumi raktárak poros homályából egy időre a kiállítótermi nyilvánosság fényébe emelte század eleji festészetünk e kiemelkedő alakjának műveit, hiánya viszont, hogy éppen a legfontosabb pályaszakasz bemutatásával adósunk maradt. Kibontva ezt a kicsit talán sommásnak tűnő ítéletet, s tételenként számba véve a bemutatott és távollevő alkotásokat, a következő eredményre juthatunk. Kielégítően és érzékletesen szemléltette a kiállítás a pályakezdetet, a naturalizmustól az impresszionizmuson át a legmodernebb francia törekvések elsajátításáig ívelő első tíz évet – itt legfeljebb az *Agitátor a gyár kantinjában* (1897) című közismert képet hiányolhattuk. Teljesen vagy majdnem teljesen mellőzte viszont – szervezési, technikai okokból – az 1908 és 1915 közötti korszakot, amelyre az 1908-ból származó *Női akt* utalt ígéretesen, hogy az életmű fonalát csak *A Duna Nyergesújfalunál* (1915) című vászon bemutatásával gombolyítsa tovább, ezután már többé-kevésbé híven követve a virágkor utáni epilógus állomásait, a posztimpresszionista természetfestést, az expresszionista elemekben megnyilvánuló válsághangulatot és a nagy igényű tematikus-dekoratív kompozíciókban való feloldódást.

Kernstok, aki családjából, rokonságából hozza magával a munkásmozgalmi kapcsolatokat – Porth György, a Magyarországi Szociáldemokrata Párt egyik alapítója 1890-ben beházasodott a Kernstok családba –, s az egész akkori kulturális atmoszférából a naturalizmushoz való kötődést, fentebb említett 1897-es nagyméretű táblaképében egy irodalmilag, dramaturgiailag és pszichológiailag teljesen kidolgozott jelenetet fest meg, amely annyira valóságosnak és hitelesnek tűnik, hogy a képet nézve szinte halljuk a beszélgetést, ami az agitátor és az őt körülfogó munkások között zajlik. A jellemek és

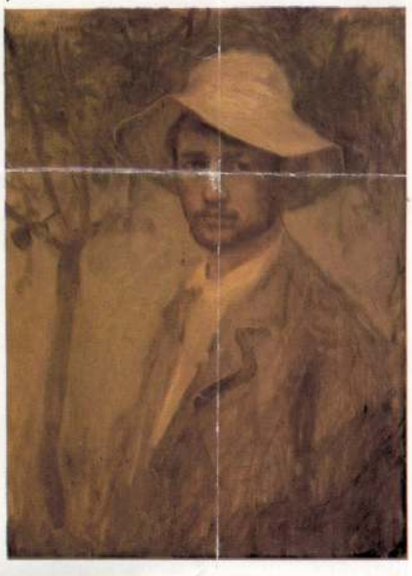

személyiségek tanulmányszerűen alapos megjelenítése, az emberi viszonylatok színpadszerűen érzékletes ábrázolása mellett mindebben szerepe van annak a sajátos atmoszférának is, amely éppen a sokszor kárhoztatott fekete-barna-szürke színskálából s egyáltalán a kor művészetére jellemző naturalista stílusjegyekből fakad. Ha a nagyméretű vászon tompa foltakkordokká fokozza le a látványszínek telítettségét és minuciózus rajzi sablonba merevíti a valóság gazdag formáit, a hozzá készített és a kiállításon szereplő vázlat éppen festői nyelvezetének drámai jellegzetességeivel lep meg, a képi mondandó szempontjából fontos részleteknek a sötét háttérből való fényteli kiugratásával.

1896-ban nyitja meg kapuit a nagybányai művésztelep, a plein air és az impresszionizmus hatása beárad a magyar művészetbe, megérinti a fiatal festőket, köztük Kernstokot is. Egyik legkorábbi plein air művén, az *Őszi munka* (1898) című képén jól láthatók ennek a hatásnak a nyomai: kivilágosodott színek, sárga és zöld foltcsíkok jelenítik meg a háttérben ábrázolt mezőt, az előteret viszont mély árnyékok ülik meg, s a dolgozó, erőlködő parasztok is ennek az árnyékos sávnak a foglyai. Egy másik alkonyi megvilágításban festett képe, a *Hazatérők* (1901) című vászon a különféle színeket és árnyalatokat közös zöldesszürke masszába olvasztja össze, s az alakokat szinte beleveszejti a mögöttük csak haloványan kirajzolódó tájba, mindössze a fejüket emelve ki az ég világos sávja és az alkonyi naptól megvilágított felhők révén. A két hazafelé ballagó paraszt azonban, akárcsak a mezőn dolgozó társai, nem pusztán staffázsfigura, éppolyan hangsúlyos, társadalmilag, pszichológiailag konkretizált emberek, mint az Agitátor szereplői, még ha más festői eszközökkel, más miliőben jelenítődnek is meg. Magukba mélyedten, fáradtságtól letaglózva haladnak útjukon, az egész napi nehéz munka vagy egy hosszabb gyaloglás nehezítette el mozgásukat, szótlanok, komorak, komolyak, Mednyánszky nehéz életű embereihez hasonlók.

A napfény végül is felülkerekedik a homályon, betölti a teret, s váltakozó színű, világos-élénk, illetve sötétebbteltebb sávokkal tagolja az ábrázolt tájat vagy kertet. Nincs többé fekete-szürke árnyék, csak színfokozatok vannak, amik most már nemcsak a természet, hanem az alakok megfestését is meghatározzák. Három hasonló jellegű, de egymáshoz képest fejlődést, variálódást mutató mű képviseli ezt a nappali plein airt a kiállításon: az *Incselkedők* (1900), a *Nano, a falu bolondja* (1900) és a *Szilvaszedők* (1904). Az első képen a térmélyülés még viszonylag nagy, egyre kisebbedő fák, sövénykerítés és fény-árnyék sávok vezetnek a háttérbe, s a földön ülő, alacsonyan elhelyezkedő alakok nem zavarják meg ezt a rétegzett tértagolást. A második képen megváltozik a figurák és a táj viszonya, az álló, alulnézetből ábrázolt alakok szinte rávetülnek a háttérre, ami az előtér síkját hangsúlyozó elrendezés következtében keskeny térszeletté zsugorodik, s térbeli értékeit csak úgy képes megőrizni, hogy szorosan bekapcsolódik a beszélgető figurák nagy függőleges tengelyei által hangsúlyozott képszerkezetbe. Ez a sík- és térelemeket szorosan összekapcsoló képépítés a *Szilvaszedők*ben teljesedik ki igazán, ami más szempontból, faktúrája, festékkezelése miatt is igen figyelemreméltó alkotás. Pasztózus középszínek uralják itt Kernstok palettáját, sűrű vörösek és kékek, zöldek és sárgák, s a faktúra meglehetősen súlyosnak, nehéznek, telt anyagiságúnak tűnik. A festő a tárgyak és alakok formájának, tömegének pontos meghatározására, világos érzékeltetésére törekszik, a helyi színeket felváltó és a megvilágításnak megfelelően alakuló foltok azonban már nem a leíró, hanem inkább a sommázó, összefoglaló modellábrázolás szolgálatában állnak, amely szabadon adja vissza a jelenségek természetes konstruktivitását. Kisebb képein (*Önarckép fehér*

1 Kernstok Károly: Önarckép fehér kalappal, olaj, vászon, 80x60 cm, 1900
2 Kernstok Károly: Álló női akt, olaj, vászon, 200x98 cm, 1908

1968. jan 14

Ismerkedjünk a művészettel

Mai számunktól kezdve egy állandó rovat keretében szeretnénk tájékoztatni lapunk olvasóit a képzőművészet, a zene, a film vagy a színházi élet jelentősebb eseményeiről. Meggyőződésünk, hogy a művészet azon túl, hogy rendkívül kellemes szórakozás, nem kis mértékben formálja jellemünket, egyéniségünket.

Nem akarjuk azt állítani, hogy aki egyszer-kétszer betéved egy tárlatra vagy meghallgat egy komolyzenei hangversenyt, az rövidesen műértővé válik. Máról holnapra erkölcsiekben és gondolatokban egyaránt gazdagabb, tartalmasabb lesz. Ez sajnos nem ilyen egyszerű. Mint mindent, úgy a művészet élvezését is csak lassan, lépésről lépésre vehetjük birtokunkba. Kevés, ha csak passzív szemlélődők vagyunk. Erős elhatározással, gondolati és érzelmi képességünk intenzív működtetésével, nyitott szemmel, sok jóhiszeműséggel, bizalommal kell a tárlaton sétálni.

Ha így közeledünk a művészethez, ennek előbb-utóbb megérik a gyümölcse. Semmihez nem hasonlítható tiszta örömök, gazdag szellemi, érzelmi kincsek birtokába jutunk és a jó műveken keresztül szinte egy új világ tárul elénk.

Ehhez szeretnénk önöknek segítséget nyújtani. Nem kritikát, csupán tájékoztatást, eligazítást kívánunk adni. Felhívjuk figyelmüket azokra a művészeti eseményekre, elsősorban kiállításokra, tárlatokra, melyeket véleményünk szerint érdemes megtekinteni.

Ezt a rovatunkat elsősorban és különösen a szocialista brigádok figyelmébe ajánljuk. Egy-egy kiállítás közös megtekintése, valóban nagyon hasznos kollektív szórakozás. Múzeumaink megfelelő számú jelentkezés esetén szakavatott tárlatvezetőt bocsátanak rendelkezésre, ami nagymértékben segíti a művek helyes értékelését, megértését.

Fiatalok stúdiója 58—68

A Műcsarnok termeiben a tíz évvel ezelőtt megalakult Fiatal Képzőművészek Stúdiója rendezett kiállítást. Az egykor nagy reményekkel induló fiatalok többsége beváltotta a hozzá fűzött várakozást. A kiállításon nagyon sok ma már országos hírnévre szert tett művész szerepel.

A művészek nevének puszta felsorolása is meghaladná rovatunk terjedelmét. Néhányat azonban csupán szubjektív élmények alapján megemlítünk; Gyémánt László, Lakner László, Szabó Zoltán, Tóth László, Orosz János, Szalay Ferenc, Kokas Ignác stb.

Külön említést érdemel a kiállítás rendezője, Makrisz Agamemnon, aki mindent elkövetett, hogy ezen a tárlaton a jelentősebb művek és irányzatok helyet kapjanak.

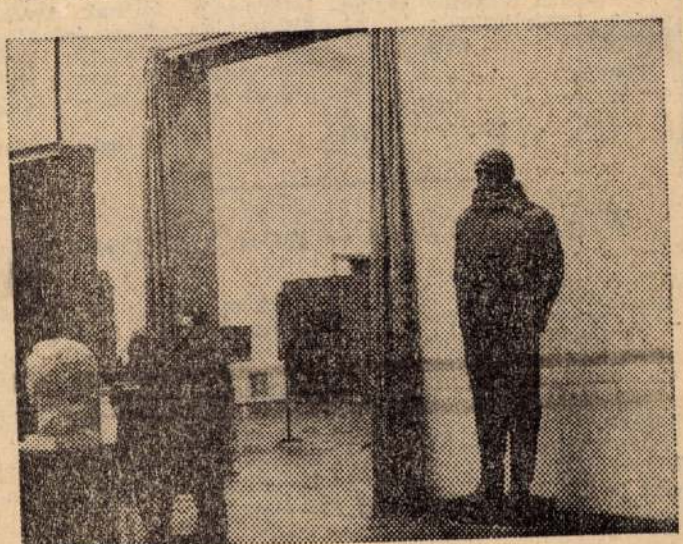

A kiállítás egy részlete **Foto: Gyuris**

Mégis teljesítették

(Folytatás az 1. oldalról.)

kozott munkába állítani, az AFIT pedig felajánlotta egy vidéki kitelepítésre ítélt részlegének 50—60 dolgozóját.

— Ezeknek a kilátásoknak a birtokában — folytatta a fődiszpécser — átdolgoztuk a programunkat az eredeti tervszámnak megfelelően, mégpedig a fokozatosan munkába álló létszám szerint. Ezután következtek a nem várt bajok. Kőröstetétlenen a jószágok közt száj- és körömfájás ütötte fel a fejét, így onnan nem jöhetett senki. Az AFIT-tól se kaptunk egy dolgozót se. A dabasiak az előre jelzett 100 fő helyett végül is 82 főre kötöttek szerződést, de abból is csak 60—62 jár be dolgozni.

— Az így előállott létszámhiány pótlására a megszokottnál jóval nagyobb mérvű túlóráztatással tudtuk biztosítani a terv teljesítését — vette át a szót Kőhalmi elvtárs.

— A programot — tette hozzá a fődiszpécser — ismét át kellett csoportosítani, hogy elsősorban a kereskedelmi exportkiszállítási és belkereskedelmi igényeit elégítsük ki. Ezenkívül nem szabad megfeledkezni a bolgár gyárexportnak a negyedik negyedévre sűrűsödött szerszám beüzemeléseiről, a gépbeüzemelésekről, illetve a cikkek 0-sériáiról s arról sem, hogy bolgár dolgozókat tanítottunk a kimenő cikkek gyártására, s ezek a munkák szintén számottevő kapacitást kötöttek le.

— Milyen tényezők segítették a tervteljesítést? — kérdeztük Hornyák elvtárstól.

Megtudtuk, hogy a gyár eredményesen teljesítette a műszaki fejlesztési tervet. Ezenkívül a KMP megalakulásának évfordulójára indított versenyben szép eredmények születtek. A biztonsági lakat ciklusban pl. a Kőváriné brigád decemberben átlagban 116,1 százalékot, a bútorzár ciklusban Gagarin decemberben 108,5 százalékot, a cilinderszerelő ciklusban az Arany J. brigád novemberben 132 százalékot, a Kölcsey brigád 115 százalékot ért el.

SZÉP EREDMÉNYEK SZÜLETTEK A VERSENYBEN

— Milyen intézkedéseket tett a gyár, hogy enyhüljön a nyomasztó létszámhiány?

— Igyekszünk kedvezőbb munkakörülményeket teremteni — válaszolták.

— Konkrétan?

— A legsúlypontibb termelő területeken a tervezett bérfejlesztéstől függetlenül béremelést hajtottunk végre, novembertől kezdve 15 százalékos állandó éjszakai pótlékot léptettünk életbe — tette még hozzá Kőhalmi elvtárs.

Ezután az ez évi felkészülésről váltottunk néhány mondatot, amelyekből az derült ki, hogy nem rózsásabb a helyzet, mint tavaly évzáráskor volt. Az év végi létszámhiány ma is fennáll, s tetézi a gondokat a félkésztermékek decemberi aránytalan felhasználása. Emiatt a termelést az év elején csak fokozatosan lehet felfuttatni. A helyzet javítására tárgyalások folynak további gyártáskihelyezések érdekében is. Van hát tennivaló bőven. Gondolom, nem irigyli senki a Zár- és Lakatgyár vezetőit.

Dede Sándor

Fiatal tervező — modern vonal

Az Elzett Evőeszköz Gyáregységében nemrég két új evőeszközkészlet tervezése és prototípusa készült el.

Meglehetősen nehéz helyzetben vagyok, amikor az új gyártmány szerkesztője után érdeklődöm. Köztudomású dolog, hogy a tervezők általában nagyon szerény emberek. Az is igaz, hogy egy-egy új gyártmány legtöbbször az egész kollektíva műve, hiszen az első vázlatoktól kezdve a kivitelezésig mindenki elmondhatja a véleményét. A tervező igényt is tart a kollégák véleményére, a kollektíva pedig rendszerint szívügyének tartja az új gyártmányt.

kivételtől eltekintve — egyre általánosabb érvénnyel kétféle tendencia uralkodik: az egyik (mely adott eseben igen magas művészi színvonalat reprezentálhat) az iparművészet, a szobrászi eszközökkel megformált hamutálak, vázák, tálak felé közelít, a másik (mely szinte kivétel nélkül kispolgári gicces) vitrintárgyakat alkot. Benczédi merészen szakít mindkét tendenciával, valódi szobrokat állít asztalainkra, polcainkra, melyek nem tetszetős geometrikus alakzatként, színfoltként, ízléses használati tárgyként illeszkednek a bútorok, szőnyegek és falak dekoratív harmóniájába, hanem önálló művészi alkotásként, a művészet legértékesebb funkcióját teljesítik: fontos társadalmi mondanivalót sugallnak. Nem lenne természetesen nagy művész Benczédi Sándor, ha e mondanivalót nem a legmodernebb formakincs birtokában jelenítené meg, ha nem használná fel korunk művészetének a naturalista pepecselés szabályait szétrobbantó, felszabadult lendülettel lényegre törő ábrázolásmódját, de nem lenne nagy művész akkor sem, ha e formákat öncélúnak tekintve nem rendelné alá a gondolatnak, s durván, látszólag sebtében megmunkált, nyerssszínű agyagfiguráinak csomói és repedései nem a figura karakterének anyagszerűbb-pregnánsabb kifejezését szolgálnák. Benczédi szobrai harmonikusan illenek a modern bútorok kagylófoteles enteriőrjébe, s nagy jelentőségű újdonságuk, igazi modernségük éppen abban rejlik, hogy bizonyítják: a modern szőnyegek absztrakt mintái egyáltalán nem követelik meg, hogy a föléjük akasztott festmények is absztrakt szőnyegminták legyenek, a modern stílusú belső világtól egyáltalán nem idegen a legélesebb, szinte kihívóan hangsúlyozott társadalmi mondanivalót megjelenítő műtárgyak jelenléte sem.

Nagy a forgalom a kolozsvári kis műteremben: szakszervezeti bizottságok munkásküldöttei és disztingvált műgyűjtők adják a kilincset egymás kezébe, s a művész nem győz eleget alkotni, hogy igényeiket kielégítse. A székely parasztlegényből lett szobrász, Benczédi Sándor neve ma már Románia határain túl is egyre ismertebb: megérdemli, hogy a magyar művészeti közvélemény is számon tartsa és figyelemmel kísérje pályafutását.

SZERDAHELYI ISTVÁN

FIATAL MŰVÉSZEK

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

Das Interim hat den Sinn
hinter ihm, wieviel Schalke
muss es geben, da wir alle ab
Interim leben.

Goethe

Gyémánt László egyik portréján a modell papírdarabot fog a kezében, amelyen szép gót betűkkel felírva ez a Goethe-idézet áll. Ez a mondat egyúttal Gyémánt László festészetének mottója. Képein minden az „Interim", az átmenet, a valamiből valamivé levés állapotában van. A csillogó festékgomolyokból határozott formák metsződnek ki, élesen, de nem véglegesen: a forma nélküli anyag mindenütt előretör, hogy ismét úrrá legyen. A képeken szüntelen a kristályosodás és bomlás, s ez a folyamat izgalommal és feszültséggel telített, de nem vonatkozás nélküli feszültséggel, tárgy nélküli izgalommal. A képekből áradó nyugtalan és nyugtalanító vibráció nem egy önmagára központosító, szubjektív lélekállapot vetülete, hanem a boncolgatásé, amely az én és a világ, az én és a társadalom kapcsolatának bonyolult idegpályáit akarja feltárni. Termékeny kíváncsiság okozza, amely a felszín, a jelenségek burka mögött az igazságot firtatja. Kíváncsiság, amely nem elégszik meg a tételes igazságokkal, mert fél, hogy hamis konvenciókba keveredik.

Gyémánt László mindössze három esztendeje szerezte meg a diplomáját a Képzőművészeti Főiskolán: a maga vágta útnak még elején áll, a maga feltette kérdések még mindig kérdések. Nem sieti el a válaszadást, nem csábítják a kész megoldások.

Ez festői eszközeinek kialakításában is megnyilvánul. Élesen elkanyarodik a Főiskola posztimpresszionista hagyományaitól, amelyek lágy érzelmi állapotok lírai kifejezésére voltak alkalmasak. Nem kapott kedvet a talán négyszögesített naturalizmusnak nevezhető, újabban lábrakapott zsánerfestéshez sem, amely az ábrázolt tárgyaknak határozott, „konstruktív"-nak vélt kontúrokkal akar lényegesebb jelentést kölcsönözni, és idegen maradt tőle az az alapjában derűs festői szemlélet is, amely a természeti látványt dekoratív kompozícióvá absztrahálja.

Gyémánt is igénybe vesz készen kapott eszközöket — ez pályakezdéskor elkerülhetetlen. De bátran nyúl a legellentétesebb formai készletekhez, hogy azokat szuverén módon használja. Tasiszta absztrakt-expresszív, amorf festékfelrakás, klasszicisztikusan precíz rajz és formakörülírás, foto-, ill. nyomtatott reprodukciókból származó ragasztás, kollázsrészletek alkalmazása a festményen belül (sokszor a felragasztott részletek mechanikus precizitásával vetekedő festett motívumok, pl. betűk), természetes összefüggésekből kiemelt motívumok együvé komponálása — ami által ezek új értelmet kapnak —, festői absztrakció és már-már az „irodalmi" közlést súroló naturalista elemek összefonása: ilyen eszközökkel és módszerrel épülnek képei.

Legfigyelemreméltóbb festménye a budapesti Fiatal Művészek Klubjában márciusban rendezett kiállításon az „Életbenmaradottak karneválja". A fiatal művész szemlélete és céljai ezen a képen formálódtak meg a legtisztábban. Témája: a romok felett emberek nyüzsgő tömege ünnepli a szabadulást, a békét. Mint Gyémánt minden képében, ebben is erős a spekulatív tényező, ami az osztályrészünkké lett kiélezett történelmi szituációra s a belőle fakadó szorongás- és reményérzetek feszült viszonylataira vonatkozik. De míg más képeken néha túl sok a magyarázat, az „irodalmi", s ez megbontja a festői, képi egységet, itt a kompozíció elemei fokozzák egymást és a kifejezés erejét. A kompozíció háromosztatú, akár a régi oltárképeké. Ebben a komponálásmódban az a szándék nyilvánul meg, amely századunk festészetében mind gyakrabban üti fel fejét: a kép legyen ismét az elmélkedő szemlélődés tárgya s ne csupán az esztétikai szemlélődésé; a formai, esztétikai, érzéki élmény közvetítésével a dolgok értelmét faggató és magyarázó gondolatok nyilatkozzanak meg.

KÖRNER ÉVA

Gyémánt László: Férfiportré (ceruza)

Vasárnapi Hírek 1993. III. 21.

GYÉMÁNT László

Dzsesszes képek

Az ART EXPO '93 KERETÉBEN LÁTHATÓK Ezüst György, Sváby Lajos, Gyémánt László festményei a Budapesti Nemzetközi Vásárközpont D épületének G1—G2 szektorában. (X. kerület, Albertirsai u. 10.)

Az utóbbi időben rangos kiállításokkal adott hírt magáról a Körmendi Galéria. Ez most folytatódik azon a bemutatósorozaton, amelynek keretében pénteken Ezüst György, szombaton Sváby Lajos, ma délelőtt 11 órakor pedig Gyémánt László munkáiból nyílik tárlat, s amelynek nyitányaként is felfogható *Bak Imre* geometrikus tisztázottságú, nagyméretű műve.

Ezüst György gyűjteményes kiállítása nemrégen zárult Szolnokon. Itt és most újra megjelenik a békési táj, az ifjúkori élmény egyrészt az ünnepi lovasokban, másrészt *Az elhagyott tanya ikonja* című összetett látomásán, mely nemcsak a környezetet idézi, színekben megnevezi érzelmeit is.

Gyémánt László köztudottan a magyar portréfestés egyik kiválósága. Az ART EXPO '93 kiállításán azonban legújabb sorozatából látható néhány alkotás, feketés tónusban tartott villódzó fénypászmák, amelyek a dzsessz ihletésére születtek.

A Körmendi Galéria szép kezdet után e bemutatkozással tovább emelte rangját a magyar képzőművészeti életben.

L. M.

Vasárnapi Hírek

GYÉMÁNT László

Vigilia 1986/7

filmje korunk alapvető kérdéseinek boncolgatására vállalkozik: hogyan élünk?, mi történik?, kik vagyunk?, mit tartsunk magunkról?

Hogy mennyire így van ez, arra egy másik, a *Kizökkent világ*ra kísértetiesen hasonlító, ám attól gyökeresen különböző film ismételt megtekintése után jöttem rá. Ez a film – az *Ember a felvevőgéppel.*

Dziga Vertov filmje 1929-ben született. A szovjet s az egyetemes némafilmművészet legkiemelkedőbb alkotásai közt is kitüntetett helyen áll szemléletmódjával, érzékenységével – és iskolateremtő formai megoldásaival: vágástechnikájával. Az utódok, sajnos, főként a technikai fogásokat siettek elsajátítani, holott Dziga Vertov filmje elsősorban nem ezért zseniális.

Az *Ember a felvevőgéppel* szerkezete tulajdonképpen nagyon egyszerű: egy szövjet város napjának története csupán, amelyben semmi különös nem történik, mégis mindennapiságában nagyszerű, mert lüktet, forr, áramlik benne az élet, minden növekedni látszik, fejlődni, küzdeni, élni, élni.

A szerkezetet Vertov, a felvevőgépes ember szemünk láttára alakítja ki. Egyszerre látjuk a szemlélődés tárgyát és alanyát. Legfőbb szervező erő *a múló idő,* amely magába foglalja az emberen kívüli, objektív világ mindent átható nyugalmát, megzavarhatatlanságát. A városi *élet jelenségeinek csoportosítása* (gépek, járművek, házak, emberi arcok) a világba simuló emberi rend megjelenítéseként értelmezhető. *Az alkotó jelenléte* és a játék (filmtrükk) a művészt mutatja, ahogy mindezt magasabb síkra emeli, ahonnan világosan felismerhető minden dolgok lényege: a mozgás. A természet otthonként fogadja be az embert, az ember munkájával alakít magának méltó életet, s a művész tanúskodik mindezek értelméről Vertov filmjében. Mondanivalójának lényege tehát az emberbe, az élet nagyszerűségébe és távlataiba vetett hit, amelyet – a kor s a környezet világképének megfelelően – a „haladás", „fejlődés" stb. szavaival, képeivel törekedett kifejezni.

Godfrey Reggio filmje két emberöltővel később keletkezett. Dziga Vertov nem egész évtizeddel élte túl Hitlert, s mindössze egy évvel Sztálint. A *Kizökkent világ* rendezője kisfiú lehetett abban az időben.

A szerkezeti azonosságok Vertov filmjével nyilvánvalóak. Feltételezem, Reggio ismeri az *Ember a felvevőgéppel*t, s ha mégsem, csak annál megdöbbentőbb egyes képek-képsorok szembeötlő hasonlósága – s az általuk kifejezett tartalmak ellentmondása. Ez a film is egy nap története (ha nem is csupán csak az), tárgya az emberi társadalom – csak egészen más előjellel. Ezen a napon sem történik semmi különös, de mindennapiságában visszataszító, amit látunk, mert öklend és fortyog és eszeveszett tempóban száguld benne a romlás, minden felduzzadni látszik, ellenségessé fajulni, pusztulni, pusztulni.

Pedig a *Kizökkent világ* legfőbb szervező ereje szintén *a múló idő,* amely magába foglalja az emberen kívüli, objektív világ minden átható nyugalmát, megzavarhatatlanságát. A városi *élet jelenségeinek csoportosítása* (gépek, járművek, házak, emberi arcok) a világban kialakult emberi létforma megjelenítéseként értelmezhető. A filmtrükk s *az alkotó szemlélete* itt is domináns, itt is rálátást kínál a „dolgok lényegére".

Vertovnál a napszakok múlása, az életritmus változásai tagolják a filmet. Reggiónál a ritmus felborul, vele együtt az összetartó erő is, s ezt a káoszt a történelembe vetítve, romlástól romlásig tántorgó világnak fogja föl civilizációnkat. A tájak, a barlangrajzok a film elején-végén, Philip Glass zenéjének hideglelős méltósága mind ezt az alapvetést erősítik.

Az emberi világ bemutatásakor is hasonló módszert követ, mint Vertov: valóságszeleteket csoportosít belső azonosságuk révén. Kiindulópontja azonban egy látszólag jól működő – valójában mélyen dekadens – civilizáció. Noha a film „csak" Amerikát mutatja, nem hagy kétséget afelől, hogy itt nem az Egyesült Államok magánromlását szemlélhetjük, hanem az egész civilizáció elkorcsosulását. Mert e film témája a reményvesztés, a vég, a katasztrófa érzete.

Vertov egy végre iparosodó, lendületbe jövő, társadalmi mozgásoktól felpezsdült világban hitét és bizalmát fejezte ki hasonló jellegű képekkel, mint amilyenekkel Godfrey Reggio a nyolcvanas évek világvége-hangulatát jeleníti meg. A gépek ott a boldogulás segítői, a közlekedés az ember s ember közti kapcsolat-

tal párhuzamos, a munka a haladás, a felépítendő szép új világ szolgálatában áll. Godfrey Reggio ilyesmikben már nem hisz. A gépek, a termelés, a munka, a hajsza mind-mind az őrület megnyilvánulásai, amely őrület egyre inkább birtokba veszi se nem szép, se nem új világunkat, állítja Reggio, mert az ember Istent, a szent rendet mohóságával, kiürülő életének öncélú hübriszével megtagadta, s így – erről szól a *Koyaanisquatsi* – a Semmi partjára sodródott.

Ami a harmadik réteget illeti: Reggio lemond arról, hogy művész legyen. Talán a művészet napjainkban való létezését is megkérdőjelezi. Gyorsításai: a világ tempója, az önmagába egyre nagyobb sietséggel csavarodó üres öntvény. Tömeget mutat, embertelenül formatervezett környezetet, fegyvereket, robbanásokat, kihűlt arcokat. Nem olyanok-e mind, amilyenekkel napjában ezerszer találkozunk? Vertov az életben hitt, Reggio hitéhez méri a maga körül tapasztalt életet.

Szerkesztése azonban túlontúl is tudatos. Vertov játszott. Reggiónak nincs humorérzéke. Nem is fényképezi be magát a filmbe. Művében megdöbbenést kelt az őrület felmutatása, de nem vált ki katarzist. Godfrey Reggio szembesít az őrülettel, ám ő maga hidegen az ősi hopi jóslatokra mutat. Ezzel kívülre helyezi magát az ábrázolt világon és ítélkezik fölötte. Filmjéből hiányzik az, ami nélkül érvényes mű nem képzelhető el (épp egy ilyen kizökkent világban): a személyesség, a szeretet érintése. Enélkül döbbenten és lesújtva szédelgünk ki a moziból, tele a fejünk Philip Glass zenéjével, és éjszaka a filmbéli pilótával álmodunk, de nem és nem alkotja újjá bennünk a lerombolt világot a film. Pedig Godfrey Reggio szerzetes volt. Tudnia kell, hogy az aszkézis, a magát a világtól függetlenítení tudó céltudatos szemlélődés nem önmagáért való.

Tóth Péter Pál

Kiállítás

Moldvay József fotói

Tisztelt megnyitó közönség!

Bevallom, félve vállalkoztam erre a szerepre – több okból; először mert saját szakmai gyakorlatom, mely hasonlóképpen a vizuális közlés egyik ősi formája, ha keverednék a verbális értelmezéssel – az műfaji tisztátalanságot jelenthetne a helyi és jelenkori „ítészi" szemlélet számára. Másodsorban; a festett kép egy időben többféle értelmezésre adhat lehetőséget – ha egyáltalán adhat –, nem úgy a kimondott szavak. Szerencsére itt fényképekről van szó, s ez eredendően egy harmadik kategória, mely a saját korlátai között élő képalkotási műfaj, s ha jól értelmezem az itt bemutatott képek többségét, azok a múló lét kimerevített pillanatai – a pillanatok emlékei. Ezek a képek az emberről szólnak, és ezt én hangsúlyozottan fontosnak tartom éppen ma, mikor a művészet antropomorf jellege jórészt háttérbe szorult az elvontan esztétizáló, sőt a mindenkori esztétika törvényeit is átértékelő, vagy teljes egészében tagadó kritika gyakorlatában.

Az emberábrázolás a képalkotási gyakorlat legveszélyesebb vállalkozása, mert a karaktert hangsúlyozni szándékozó képkiválasztás mint kifejezés egyben ítélet, sőt kritika, mely az ábrázolt személyt hiúságában sértheti. Ennek lehetősége itt különös nyomatékot kap, hiszen többségükben ezek nem átlagemberek, névtelen modellek, hanem ismert alkotók, kollégák. Saját magukról kialakított véleményükkel is szembe kerülhetnek az őket ábrázoló képek láttán.

Velasquez portréja, amit a Pápáról festett, merészségnek tűnhetne, ha nem tudnánk, hogy a művész nemcsak szemlélődik, hanem

lát is, és az alkotási folyamatban nincs józan mérlegelés, az eredmény egyfajta hevület, tevékeny önkívület eredménye.

Eisenstein Potemkinjében eldördül a sortűz és a vérző, széttört szemüvegű, üvöltő nő portréjában kulminál az eszmei szándék, jelentősége megnő, és a szándékosan kiexponált, önálló kép sem kevésbé jelentős, mint az időbeni folyamat része. (Francis Bacon egy egész festménysorozatot hozott létre e felejthetetlen portré hatására.)

Moldvay József fotografusi szerepvállalása nem ilyen látványos. Riporteri szándéka nem hasonlítható a legendás hírű Capa harctéri tudósításaihoz. Az ő területe a békeidőben is bátorságot igénylő emberi konfliktusok – ábrázolt személyiségek sorában elrejtett (tán nem is tudatosult, inkább sejtett) jelrendszere, mely a kiállítás egészében érzékelhető. Mondhatnám azt is, hogy ünnepnapjaink jelenlévő – szemlélődő szerény krónikása.

Moldvay József viszonya a művészetekhez nem maradhat sehol a befogadó szintjén, aki átengedi magát a látott vagy hallott mű csodálatának – ő belülről tevékenyen éli át azokat, egyidejűleg interpretáló és befogadó a zene terén, s mivel ezt a területet jobban is ismeri: ábrázoltjai is elevenebbek és plasztikusabbak. Karmestereinek pátosza és gesztusai túlmutatnak a másoknál megszokott, legalábbis gyakori öncélú esztétikai megjelenítésen. Ábrázoltjai saját karakterüket mutatják, nem az originalitást jelentő „MOLDVAY" szűrő látásmódját, és én pont ebben látom az ő saját személyiségének kifejeződését.

Az itt látható képek kapcsán jó alkalmam lenne szólni a fényképezés és festészet történelmi kapcsolatáról, éppúgy, mint a társkeresésről és rátalálásról a zene világában, mely saját festészeti törekvéseimnek is része, ám azt hiszem, hogy a megnyitónak nem célja a szószaporítás, így kívánok Önöknek jó hangulatot és időt az elmélyüléshez.

Ezzel a kiállítást megnyitom.

Gyémánt László

Levelek – válaszok

Z. B. Budapest. Kétségtelenül igaza van gyermeke hitoktatójának, amikor arra figyelmeztette a szülőket, hogy az iskolai hittanórák után és mellett is foglalkozniuk kell gyermekük vallásos nevelésével. A családi háttér nélkül sokkal nehezebb az önök által is nagyra becsült és értékes munkát végző tanár helyzete. Megfigyelések azt mutatják, hogy gyermekeink vallásos érzülete és továbbfejlődése szempontjából alapvető jelentősége van a család indításának, annak a környezetnek, amelyben vagy ösztönzéseket kap vagy közömbösségre nevelődik.

A. K. Nyíregyháza. Tanulmánya megírásához szüksége volna néhány régebbi katolikus szervezet adataira. Megvalljuk, ebben a vonatkozásban nekünk is súlyos adósságaink vannak, igaza van, amikor erre figyelmeztet, és abban is egyetértünk, hogy addig kell a múlt értékes hagyományait felidéznünk, amíg a források és a részvevők megszólaltathatók, olvashatók. A múlt században Kaposy József volt az első, aki az úgynevezett katolikus irodalom megteremtését szorgalmazta. Jeles műfordító volt, a Fioretti akkor magas színvonalú tolmácsolása neki köszönhető. Vezérigazgatója a Szent István Társulatnak, alapítója és szerkesztője a Magyar Szemle című folyóiratnak (1888–1906). Az Élet megtalálható nagyobb könyvtárainkban, 1909-ben indult. Munkatársai között ott fogja találni a kor legjelentősebb íróit. Az első Katolikus Kör Középponti Katolikus Kör néven 1888-ban alakult Budapesten. 1902-ben szervezték meg a Budai Katolikus Kört, s ezután majdnem minden nagyobb vidéki városban is hasonló egyesületeket alapítottak. A Kis Pajtás című lapot 1906-ban a Regnum Marianum indította.

Sz. A. Pécs. Előző válaszunk első mondatai az Ön levelére és az abban foglalt bírálatokra is vonatkoznak. Csak ismételni tudjuk: valójában jobban meg kellene becsülnünk múltunkat! Böle Kornél nem ciszterci, hanem domonkos rendi szerzetes volt (1887–1961). Egyik legnépszerűbb hitszónoka korának, alakja körül legendák szövődtek. Nagy sikere volt az általa alapított *Credo* egyesületnek.

B. R. és B. P. Budapest. Alighanem elkerülte figyelmüket, hogy lapunk korábbi számaiban több ízben is foglalkoztunk a hazánkban működő katolikus iskolákkal. Mindez természetesen nem azt jelenti, hogy nem szándékozunk újra meg újra iskoláink sorsát, fejlődését és nehézségeit bemutatni. Lapunk kötelességének érzi ezt, s terveink között szerepel is új tanulmányok és beszélgetések megjelentetése e tárgykörből. – Adományukat személyesen juttassák el az illető iskola igazgatójának.

Ch. D. Szombathely. Igyekszünk rövid terjedelmű ismertetésekben felhívni a figyelmet a könyvkiadás újdonságaira. Nagyobb terjedelemben azokkal a könyvekkel foglalkozunk, melyeket fontosnak érzünk, s úgy hisszük, olvasóinknak is érdemes azokkal megismerkedniük.

T. B. Toronto. A Teremtő dicsérete című könyvet a Prugg Verlag jelentette meg 1985-ben. Ebben Rainer Volpnak az Ön által keresett tanulmánya Vallásos élmények a mai művészetben címmel valóban olvasható.

T. T. Szentgotthárd. Nem tudjuk pontosan, melyik hangversenyre gondolt, Pierre Boulezről, a kiváló zeneszerzőről és karmesterről az Études című folyóirat áprilisi számában jelent meg tanulmány Pierre Boulez, l'énergie créatrice címmel. Ebben választ talál kérdéseire.

Z. I. Budapest. Az Ön által idézett szavak pontos forrását nem tudtuk megtalálni, de minden valószínűség szerint Léon Bloy-t jelölhetjük meg szerzőjükként. Ő volt ugyanis, aki az emberi életben megkülönböztetett szerepet tulajdonított a szegénységnek. Majdnem szó szerinti egyezésben az Ön által idézett gondolattal a következőket írta: „Ha Istent kérdezitek, azt válaszolná: ő szegény. Ego sum pauper. Ha nem kérdezitek, egész nagyszerűségében tárul fel." Egyik leghíresebb könyvében, *A szegény asszony*ban Clotilde, a mű főalakja, miközben élete iszonyú nyomorúságban és szevedések között pereg, így válaszol az őt kérdezőnek: „Tökéletes a boldogságom. Nem holnap, nem is holnapután lépünk be a Paradicsomba, s nem is tíz esztendő múlva. Ma jutunk el oda, ha szegények vagyunk és viseljük keresztünket".

F. G. Tatabánya. A művészeti divatjelenségekkel kapcsolatban ajánljuk figyelmébe Marthe Robert „Hová lett az avantgarde?" című tanulmányát, mely a Nagyvilág februári számában olvasható. Nyilvánvaló: minden művészet történetében eljönnek a manifesztumok, a hangos lázadozások időszakai, de vannak olyan alapértékek, melyek átvészelik a támadásokat, s újra meg újra arra ébresztenek rá, hogy az irodalom, a zene és a képzőművészet akkor teljesíti hivatását, ha eszményeket szolgál és ad.

25/37
ERDÉLYI MÚZEUM
Az Erdélyi Múzeum-Egylet Bölcselet- Nyelv- és Történettudományi Szakosztályának kiadványa.
Kolozsvár 25 cm.

26/4
ERDÉSZETI KUTATÁSOK
Az Erdészeti Tudományos Intézet közleményei.
Bp. 24 cm.

27/11
ERDŐGAZDASÁGI ÉS FAIPARI LAPSZEMLE
[Bp.] 29 cm.

28/70
AZ ERDŐMÉRNÖKI FŐISKOLA KÖZLEMÉNYEI
Bp. 24 cm.

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

Új Tükör, XXII. évf. 35. sz. 1985 4. p.

GYÉMÁNT LÁSZLÓ KÉPEI

Műcsarnok

Málladozó falak, lyukas ruhák, kopott fedelű óra, PAX. Kék színűvé vált gitáros halála órájában, DOLCE VITA. Varázsos szemű asszonyok, fejlövés, STATELESS. Szerelem, ami átváltoztat, BUDAPEST. Ezüst fényű trombita, fej nélküli emberek, ARIEL.

Képkeretből kiált a festő gúzsba kötve. Másutt az igazságot kereső világ csavargója vagy a békejelvényt viselő asszonyára néző szerelmes.

Példaképek ráncai, a világot mozgató írók, tudósok, muzsikusok tekintete: Cs. Szabó László, Salvador Dali, Amerigo Tot, Duke Ellington.

Érzés, szigor, elégedetlenség: Gyémánt László festészetének örökös velejárója. A gyűjteményes kiállítás az ötvenéves festő életútját fegyelemmel igyekszik bemutatni. Munkássága arra példa, hogy nem szükséges az egyfajta téma vagy festői stílus. A témákat az élet parancsolja, s a technikai korlátokat nem ismerő kéz alázattal és eleganciával mozgatja az ecsetet vagy ceruzát. Azt mondják róla: lírai hiperrealista, historizáló, s voltaképpen romantikus is. Igen, meg ő „a Gyémánt". Képei messziről fölismerhetőek, s valamiképpen gondolatokra szerelemre, szélsőséges nemekre és igenekre sarkallnak. Közel vagy távol állhatnak hozzánk munkái, akár a szorongás, az életöröm, a félelem, a boldogságos alámerülés. **Bogyay Katalin**

Gyémánt László

Magyar Nemzet 1985. VI. 6

Gyémánt László
Érsek-14c. '96. aug. 1.

Gyémánt-képek Lillafüreden

Gyémánt László képzőművész alkotásaiból nyílt kiállítás nemrégiben a lillafüredi Palotaszálló galériájában. *Fotó: Dobos Klára*

K – állati gondokl

elügyeletet biztosítani kedvenceinknek

ári sza-
n nem
ıtyáju-
egyéb
próbál-
és hol
ani az
nélkül

között a
őszako-
apanzió.
ornétól
nos be-
az álla-
orintért
az oltá-
delkező
férőhe-

GYÉMÁNT László

Új Mű. 1993/1.

A ZENE HIPNÓZISA

Gyémánt László kiállítása • *Körner Éva*

Gyémánt László: Életben maradottak karneválja/Carnival of the survivors, 1963, olaj, vászon, 83×143 cm

Gyűjteményes kiállítás a címe Gyémánt László tárlatának — ez a műfaj pontos kifejezése —, hiszen különböző körülmények között készült, különböző időtávú anyagról van szó. Csak az a baj, ez a szó nem jelzi a nagyságrendet, a bemutatott anyagnak az oeuvrehöz viszonyított súlyát.

Alkotóereje teljében lévő művész mutatkozik meg, akinek tevékenysége a jövőben még számos fordulatot tartogathat, tehát korántsem lezárt, mégis, szembesülve az anyaggal, az az ember érzése, hogy *életműkiállítást* lát, kiteljesedett életfázisokat, önmagukban érett, és mégis egymásba átvezető művészi szakaszokat, amelyek erőteljes vonásokkal körvonalazzák egy oeuvre és egy művész portréját.

Ez a kiállítás nemcsak Gyémánt László-képeket, de egy darab magyar művészettörténetet is bemutat. És mert a magyar művészet mindig is a történelem függvénye volt, a kiállítás feléleszti közelmúlt sorsunk emlékét is. Harminc év tárul fel, olyan harminc év, amelyben az a tág határok között vett középgeneráció, amelyhez Gyémánt is tartozik, fényes fejezeteket írt be a magyar kultúra történetébe, mindig a tiltás vagy tűrtség mezsgyéjén mozogva, belső vagy külső emigrációban küzdve. Társaik és részben példaképeik voltak azok az idősebb mesterek, akik hasonlóképpen a történelemnek voltak kiszolgáltatva. Jobb- és baloldali parancsuralmaknak — az előbbinek közvetve vagy közvetlenül halálos áldozatai is voltak, mint *Vajda, Ámos, Radnóti.* De a túlélőknek

Gyémánt László: A nagyapám/My grandfather, 1973,
ceruza, 44×34 cm

is egzisztenciális megpróbáltatásokat kellett elviselniük, majd a megszelídült körülmények között vállalni a szellemi és társadalmi underground státuszát, a másodrendű állampolgárságot.

Gyémánt azok között volt, akik művészi tudatra ébredésüket az 50-es évek közepén, második felében bekövetkezett robbanásszerű szellemi gáttörésben, az eszmék és formák felszabadulásában élhették meg. Ezekben az évtizedekben a mérce legalábbis megkettőződött, volt ára a különböző mértékű alkalmazkodásoknak, és a meg nem alkuvás közegében pedig egy másfajta mércén elfértek az ezoterikustól az arrogánsig terjedő ellenálló megnyilvánulások. Itt sok évtized egymást érő generációi alkottak körkörös vagy sugaras alakzatokat, de összetartva ezen a mégiscsak akollá vált mozgásterületen, a teenagerektől a hatvanas éveiket taposókig. Elég csak jelzésszerűen néhány nevet felvillantani: *Korniss, Martyn, Kassák, Gyarmathy, Bálint, Schaár, Vilt, Kondor, Csernus, Szentjóby, Erdély, Ország Lili, Lakner, Keserü, Bak, Hencze, Jovánovics, Csiky, Bódy, Háy Ágnes.* Ha lehetne a bábeli nyelvsokaságot ünnepelni, akkor ez volna az alkalom. Nálunk a felgyorsult idő szükségszerűen teremtett békésebb régiókban nem tapasztalható egyidejűségeket.

Gyémánt abból a körből indult, amelyet *Bernáth Aurél* és Csernus Tibor fémjelzett, no meg a soha kellőképpen nem méltányolt, de Gyémánt által ismételten kiemelt művészeti gimnáziumi tanár, a méltatlanul elfeledett *Balás Piri László* — akinél tanítványai még a pasztózus lírai kifejezés bernáthi parancsa előtt megtanultak rajzolni nem akadémikus, hanem a klasszikus hagyományok alapján. Különös, hogy az a mester, Bernáth Aurél, aki 1947—48-ban oly szerencsétlen időpontban hangsúlyozva művészi alapállását adott aduászt a szocreál elméletgyártói kezébe a soha nem tisztázott „absztrakt, non-figuratív" művészet körének kirekesztésére, maga ugyanannak a szocreálnak hősies passzív rezisztenciával állt ellent és teremtett védettséget az akkor egyetlen, s paradox módon elfogadott pásztor köré gyűlő nyájnak. Hiszen ami innen kisarjadt, a bernáthi naturához kapcsolódott, de annak lírájához aligha, esztétikájából idegen magzat született. A tanítványok a lelki átélés lírai bástyái mögül kilépve felvették a valóság kihívásának kesztyűjét.

Annak idején jómagam is a felgyorsult idő által kikényszerített egyidejűség mindenevő-szülötte voltam, és Vajda, Korniss, Kassák rám zúdult bűvöletében kerestem a fiatal művészeket is. Gyémánt Lászlót személyesen még nem ismertem, amikor a Fiatal Művészek Klubjában látott kiállítása — 1965-ben — megtetszett, és írtam róla. Annak idején sem az, amit ő csinált, sem amit én gondoltam, nem volt kívánatos az első osztályú művészeti folyóiratban, így jelent meg ez a cikk a Tiszatájban. Szeretnék ebből az írásból idézni, nemcsak azért, hogy Gyémánt korai műveire visszatérjek így az egykorú dokumentum által, hanem azért is, mert jellemzi a befogadás légkörét, ahogy akkor minden születő művet a jelenhez mértünk. Anélkül, hogy befolyásolni akarnám a mai ítéletet, ez a visszaidézés szerintem erősíti azt a meglátásomat, hogy Gyémánt alapmagatartása harminc év nagy kitérőivel együtt is, sőt ezek hozzájárulásával szilárd maradt.

Íme két részlet a cikkből:

„Gyémánt László egyik portréján a modell papírdarabot fog a kezében, amelyen szép gót betűkkel felírva Goethe-idézet áll: Das Interim hat den Sinn hinter ihm, wieviel Schalke muss es geben, da wir alle ab Interim leben. Ez a mondat egyúttal Gyémánt László festészetének mottója. Képein minden az „Interim", az átmenet, a valamiből valamivé levés állapotában van. A csillogó festékgomolyokból határozott formák metsződnek ki, élesen, de nem véglegesen: a forma nélküli anyag mindenütt előretör, hogy ismét úrrá legyen. A képeken szüntelen a kristályosodás és bomlás, s ez a folyamat izgalommal és feszültséggel telített, de nem vonatkozás nélküli feszültséggel, tárgy nélküli izgalommal. A képekből áradó nyugtalan és nyugtalanító vibráció nem egy önmagára központosító, szubjektív lélekállapot vetülete, hanem a boncolgatásé, amely az én és a világ, az én és a társadalom kapcsolatának bonyolult idegpályáit akarja feltárni. Termékeny kíváncsiság okozza, amely a felszín,

a jelenségek burka mögött az igazságot firtatja. Kíváncsiság, amely nem elégszik meg a tételes igazságokkal, mert fél, hogy hamis konvenciókba keveredik..."

„Legfigyelemreméltóbb festmény a kiállításon az *Életben maradottak karneválja*. A fiatal művész szemlélete és céljai ezen a képen formálódtak meg a legtisztábban. Témája: a romok felett emberek nyüzsgő tömege ünnepli a szabadulást, a békét. Mint Gyémánt minden képében, ebben is erős a spekulatív tényező, ami az osztályrészünkké lett kiélezett történelmi szituációra s a belőle fakadó szorongás- és reményérzetek feszült viszonylataira vonatkozik. ... A kompozíció háromosztatú, akár a régi oltárképeké. Ebben a komponálásmódban az a szándék nyilvánul meg, amely századunk festészetében mind gyakrabban üti fel fejét: a kép legyen ismét az elmélkedő szemlélődés tárgya s ne csupán az esztétikai szemlélődésé; a formai, esztétikai, érzéki élmény közvetítésével a dolgok értelmét faggató és magyarázó gondolatok nyilatkozzanak meg."

*

Gyémánt festészetét úgy is jellemezhetjük, mint ami ellentétpárokból építkezik, szélsőségekből, amelyek egymásba játszanak, de egymást ki is játsszák, új fázis jön létre, de tartalékol valamit a múltbeliből.

Ez az ambivalens polaritás — a művek tanúsága szerint — személyes, pszichés fogantatású. Melankólia és kitörő vitalitás, a múlt szellemi tárháza általi belső érintettség és a jelen eseményeiben való megragadottság pályájának kényszerítő motivációi. Az álmodó alkat és a modern lét valóságának élménye olyan látszólag ellentétes, valójában összefüggő képlátomásokat hoz létre, mint az *Ikarosz* című kép és a chicagói gyorsvasút szerkezeteit „ábrázoló" sorozat. Mintha *Piranesi* találkozna itt Fritz Langgal, a manierizmus megbűvölt félelme a tértől, annak titkától összefonódik a modern nagyváros, a „Metropolisz" élményével, mely már a húszas évektől Berlintől New Yorkig nyugtalanítja az alkotókat. Nem kevesebb szorongást okozva az egzakt mérnökiség mögött a kiszámíthatatlant félve, mint ahogy ez több századdal ezelőtt történt. Gyémánt igénybe veszi a modern „mérőeszköz", a fotográfia egzaktságát, de ugyanakkor festői beavatkozással a saját belső látása szerint korrigálja is annak eredményét. Nemcsak ekkor, hanem egész működése során használta a fotót, mint olyan eszközt, ami lehetővé teszi a közvetlen valóság, a dolgok up to date létezésének és a pillanat arculatának rögzítését, hogy ezt az anyagot birtokba vegye és a festői feldolgozás során az adatokat új idődimenzió részeivé tegye.

A kiállított képek azonban az öröknek és a pillanatnak az összefüggését a Gyémánt oeuvre-ben más esetekben is bizonyítják. Csak egyet emelek ki ezek közül, a mitologikus távlatot tartalmazó *Ádám és Éva*, valamint a spontán dzsessz-improvizációk viszonyát. Az előbbi képpárosban Gyémánt veszélyes határokig jut el. Az ember fizikai szépségének a klasszikus mérce szerinti új feldolgozása még mindig olyan megoldhatatlan feladat, mint száz éve volt, amikor a festészet úttörői meg is tagadták ezt az utat. Gyémánt azonban olyan etikai ideált akart megteremteni, amelyhez a reneszánszban megfogalmazott normákra is támaszkodni szándékozott. A proporció, a körvonal, a kompozíció harmóniája, az átszellemült nyugalom — ezek igénybevételével jeleníti meg a vágyott ideált. De ennek pusztán vágyottságát, lelki feltételezettségét bizonyos nagyon is esetleges, mai-pillanatnyi valóságrészletekkel teszi nyilvánvalóvá, továbbá a mintegy grisaille-szerű megfestéssel, amely a reneszánsz idején is a másodlagos valóságú motívumoknak járt ki, a „valóságos" jelenet díszítményének, amely

Gyémánt László: Improvizáció
Improvisation, 1992,
olaj vászon, 90×110 cm

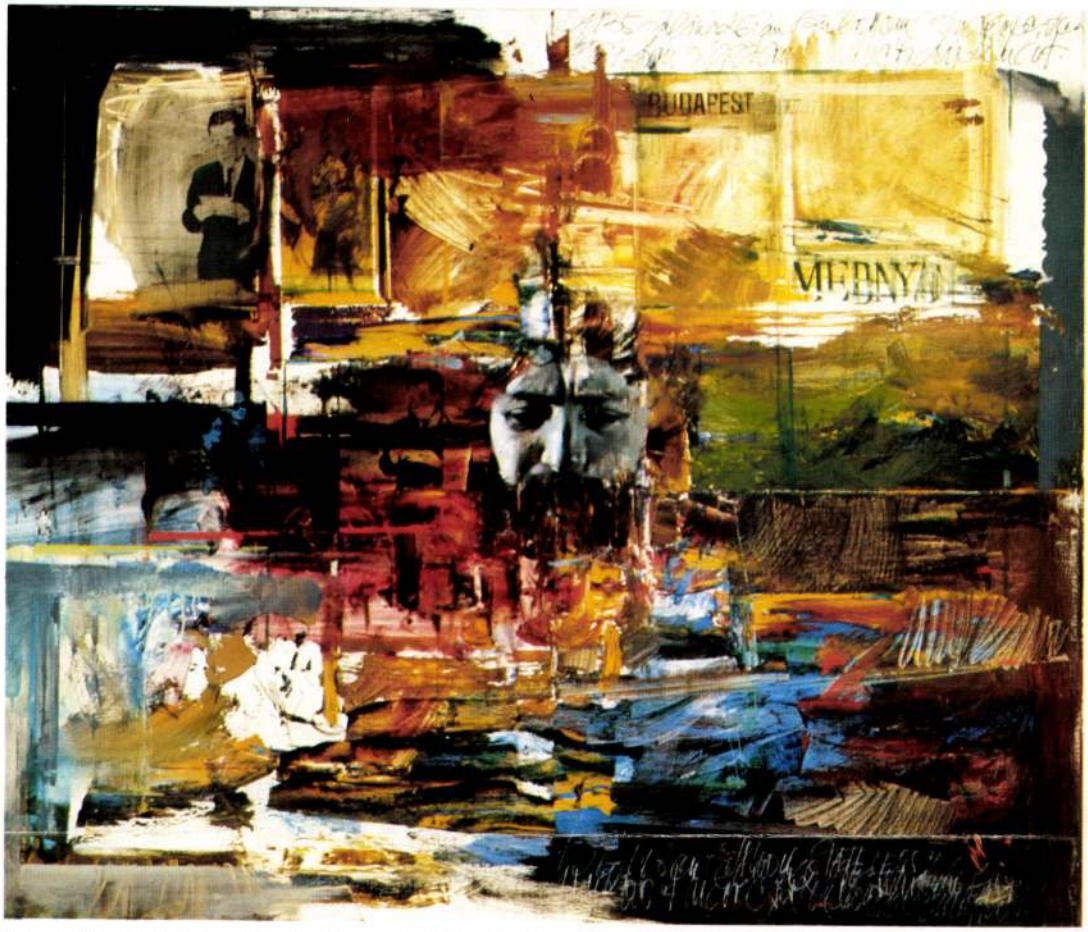

Gyémánt László: Autobiográfia/Autobiography, 1976, olaj, vászon, 110×120 cm

ahhoz képest fiktív volt: nem valós, tehát bizonyos értelemben elérhetetlen.

Gyémántnak szüksége van kutakodó kételyei, melankóliája oldására az élet, a sűrű élet, a feloldásra törő élet — a feketéké ilyen — megidézésére. Így találta meg a dzsesszt, az örömérzet, az energiafeltöltés varázslatát. Dzsessz-képei, különösen újabb dzsessz-improvizációi ennek a felszabadulást hozó zenében való benne élésnek a termékei.

Szín és forma, szín és mozgás, szín és szimbolika az egész művészettörténet során élő téma. Csak a zenei összefüggést kiemelve utalhatunk Szkrjabin színorgonájára, amelyet a századfordulón konstruált meg. Gyémánt ezekben a munkáiban azonban cseppet sem teoretikus, sőt most teljesen oldott, az éppen hangzó zenére, szinte annak hipnózisában fest. Ezek a képek önmagukban is teljesek, spontaneitásukban is kompozíciók, mint ahogy a zenei improvizáció is az volt. De miután szükségszerűen különböző élményeket rögzítenek, sajátos, egymást kiegészítő, hol kontrapunktikus, hol szinonim tételekből álló sorozatot alkotnak. Éppen folyamatban vannak, az „életmű-kiállítás" nyitottságának zálogai. *(Újpest Galéria, 1993. augusztus—szeptember)*

The hypnosis of the music

Exhibition of László Gyémánt

The artist presented here is at the height of his creative power whose activity may have many future surprises in store; his career is far from complete, yet, confronted with the material, one gets the impression of seeing the *exhibition of life-work*, completed phases of life, mature artistic periods leading into each other, strongly outlining the portrait of an oeuvre and of an artist.

This exhibition presents not only pictures of László Gyémánt but also a piece of Hungarian art history. And as Hungarian art has always been dependent upon history, this show revives also the memory of our recent fate.

Thirty years are revealed to us, thirty years during which that middle generation to which Gyémánt also belongs, has written glorious pages into the history of Hungarian culture, moving always on the borderland of prohibition and mere tolerance, struggling in interior or exterior emigration. Their companions and partly

models had been those older masters who were likewise exposed to history, to right-or leftwing dictatorships the former had cost the lives of *Vajda, Ámos* or *Radnóti*. The survivors had to bear existential vicissitudes, and then, in softened circumstances, accept the status of the intellectual and social underground and be second-rate citizens.

Gyémánt was one of those who could experience their awakening to artistic consciousness in the mid-50s, in the intellectual explosion of the second half of the decade when idas and forms broke trhough constraints.

In those years standards were doubled: the different degrees of conformism had their price, and in the medium of intransigence there were other standards which gave room to every manifestation of opposition from esoteric to arrogant. Here the generations of several decades touched each other and produced circular or radial patterns sticking together with in that intimate scope from teenagers to artists in their sixties. Enough to signal a few names: *Korniss, Martyn, Kassák, Gyarmathy, Bálint, Schaár, Vilt, Kondor, Csernus, Szentjóby, Erdély, Lili Ország, Lakner, Keserü, Bak, Hencze, Jovánovics, Csiky, Bódy, Ágnes Háy.*

This would be the opportunity to celebrate the perfect Babel. Here accelerated time created a simultaneity not existing in more peaceful regions.

In those years I was also the omnivorous child of this simultaneity enforced by accelerated time, and sought the young artists also in the fascination showered on me by Vajda, Korniss and Kassák. I did not know László Gyémánt personally when, at his exhibition in the Young Artists Club in 1965, I wrote about him. At the time neither his work nor my ideas were desirable in a first-rank artistic review, so this article appeared in a regional magazine, Tiszatáj. I would like to quote a few lines from it not only to come back to Gyémánt's early works with the help of a contemporary document but also because the atmosphere of reception was characteristic: we compared all new works to the present.

"In the works of Gyémánt definite forms are cut out of the sparkling balls of paint: they are sharp but not final. The formless material sweeps forward everywhere to achieve dominance again. Crystallization and desorganization continue ceaselessly on the pictures: this process is full of excitement and tension but the excitement is not unrelated and the tension not objectless. The restless and disquieting vibration radiating from the pictures is not the projection of a selfcentered, subjective

Gyémánt László: Az idő melléktermékei/By-product of the time, 1963–65, olaj, vászon, 95×120 cm

state of mind but that of dissection wishing to explore the complicated nerve tracks of self and the world, self and society. It is moved by fruitful curiosity seeing the truth behind the surface, behind the cover of phenomena. This curiosity does not content itself with dogmatic truths because of its fears of getting involved in false conventions."

We can characterize the painting of Gyémánt as something built up of pairs of contrasts, extremes which blend but also by-pass each other; new phases come into existence but something remains also of the past.

This ambivalent polarity — according to the evidence of the works — has a personal, psychical source. Melancholy and exuberant vitality, interior contact with the past's spiritual arsenal, and fascination with the events of the present are the constraining motives of his career. His dreamer's temperament and the experience of the reality of modern existence have produced seemingly contradictory yet coherent pictorial visions such as the picture entitled *Icarus*, and the series "representing" the structures of the Chicago express line. As if *Piranesi* had joined Fritz Lang: the magic dread of manierism of the secret of space is intertwined with the experience of the modern big city, the "metropolis" which has disturbed artists since the 1920s from Berlin to New York and, fearing the incalculable behind exact engineering, has given rise to as much anxiety as it did centuries before.

Gyémánt utilizes the accuracy of photography, this modern "measuring instrument", but with painterly intervention corrects its results according to his own inner vision.

He has used photography all the time as an instrument enabling him to record direct reality, the up-to-date existence of things and the aspect of the moment, with a view to possess this material, and in the process of their painterly elaboration, make the data parts of a new time-dimension.

The exhibited works prove the connection of eternity and momentary in the oeuvre of Gyémánt also in other cases. I wish to point out only one example, the relationship of "Adam" and "Eve" with their mythological perspective, and the spontaneous jazz improvisations. In the former Gyémánt has reached dangerous frontiers. The new representation of man's physical beauty according to the classical standards is still as impossible as it was hundred years ago when the pioneers of painting refused to follow this path. Gyémánt, however, wished to create an ethical ideal relying also on the norms formulated in the Renaissance. Proportion, contours, harmony of the composition, serene calm — these were his means for representing the desired ideal. But he makes clear that this is only a desired ideal, an assumption of the soul; certain contingent, momentary details of reality manifest this, as well as the grisaille-painting which, at the time of the Renaissance, had been the mark of the motifs of secondary reality, the decoration of the "real" scene which was fictitious and not real, hence inaccessible in a sense.

Gyémánt László: Blues in the night, 1968, olaj, vászon, 110×130 cm (Fotók Tahin Gyula)

Gyémánt needs something to alleviate his searching doubts and melancholia — he finds it in the rich and intense life of Black people. This has brought him near to jazz, to the joy of life, to the magic of regenerating energies. His jazz-pictures, especially the newest jazz-improvisations, are the products of his immersion in this liberating music.

These works are, however, far from theoretical; on the contrary, these pictures are relaxed, painted almost under the hypnotic influence of the just-heard music. They are complete in themselves, compositions in their very spontaneity just as musical improvisations. But they record different experiences and so compose special, series consisting of once complementary, once contrapuntal and once synonymous parts. They are in the process of being born as the tokens of the openness of this "life-work exhibition".

(Exhibition of László Gyémánt, Gallery of Újpest, August—September 1993.)

ÉVA KÖRNER
(Translated by Éva Polgár)

bál holnap este hét órakor les… a Scheiber Sándor Tanintézetben (XIV. kerület, Laky Adolf utca 38–40.). A műsorban fellép Csonka András, Maksa Zoltán és a Vágó István vezette Favágó zenekar.

SZÍNHÁZMŰSOR

Budapesti Kamaraszínház a Tivoliban: Figaro házassága (7). **Budapesti Kamaraszínház Shure Stúdió:** Orlando (fél 8). **Bárka Színház:** Amalfi hercegnő (7 – bem. ea.). **Budapesti Bábszínház Játszótér:** Párnamesék (10). **Budaörsi Játékszín Kamaraszínháza:** A Dunasarokban Lengyel László író-közgazdász és Szále László publicista (6). **Fővárosi Nagycirkusz:** Akiket még nem láttunk (3). **Játékszín:** Szerelem Ő! (7). **József Attila Színház:** A Makrancos hölgy (7). **Karinthy Színház:** Bástyasétány 77 (7). **Katona József Színház:** János vitéz (7). **Kamra:** A színházcsináló (7). **Madách Színház Tolnay Szalon:** Mikszáth különös házasságai (fél 8). **Madách Kamara Színház:** Psota! (7). Élelem bére (22.30). **Magyar Színház:** István, a király (7). **Várszínház:** A hattyú (7). **Merlin Színház:** Mesterdetektív (7). **Mikroszkóp Színpad:** Türelmes zóna (fél 8). **Operaház:** Borisz Godunov (6 – Kórodi/2. bérl.) **Radnóti Színház:** A születésnap (7 – bem. ea.). **Thália Színház:** A hétfejű tündér (fél 11). Diótörő (6 – a Magyar Táncművészeti Főiskola ea.). **Új Színház:** A szégyentelenek (7). **Vidám Színpad:** Nejcserés támadás (7). **Vígszínház:** Furcsa pár (7 – Págerbérl., 1. ea.). **Vígszínház Házi Színpad:** Egy nő (fél 8). **Pesti Színház:** Gyalog galopp (7).

Minigaléria a Madách Színházban

FOTÓ: TEKNŐS MIKLÓS

A Madách Színházban, a Tolnay szalonban Gyémánt László színészportréi egy hónapig tekinthetők meg az előadások idején. A képek között megtaláljuk Tolnay Klári portréját is, amelyet Gyémánt – fotósorozat alapján – évekkel ezelőtt festett egy bemutatóhoz. Láthatunk további ismert arcokat is, többek között Darvas Iványét, Kováts Adélét, Eszenyi Enikőét és Garas Dezsőét.

– a képesítést tanúsító okirat másolatát.

A pályázat benyújtásának határideje:
a Belügyi Közlönyben történő megjelenést követő 30. nap.

Az elbírálás ideje:
pályázati határidő lejáratát követő testületi ülésen.

Az álláshely az elbírálást követően azonnal betölthető.

NÉPSZABADSÁG
Magyarország legkedveltebb napilapja

Királyi szilveszter a Le Meridien Budapest szállodában!

Ünnepelje velünk a millenniumi szilvesztert pompás környezetben! Rangban és gazdagságban hozzáillő étkekkel, káprázatos műsorral várjuk a nemrég megnyílt, gyönyörű, ötcsillagos szállodában.

A szilveszteri parti ára személyenként **290 DM.**

Érdeklődjön speciális szobaáraink iránt!
Felvilágosítás
és asztalfoglalás:
429-5738

Le MERIDIEN
BUDAPEST

1051 Bp., Erzsébet tér 9–10.

FOTÓ: SOPRONYI GYULA

Somlyay Viktornak hívják. Ezt a nevet jól jegyezzék meg. Különösen a televíziós vetélkedőműsorok szponzorainak ajánlom ezt, ha ez az ember ugyanis egyszer bekerül például Vágó István műsorába, akkor ott kő kövön nem marad, még a legagyafúrtabb feladvány is meg lesz fejtve, a tisztelt támogató pedig meg lesz fejve, elnézést a minősíthetetlen szóviccért.

Fent nevezett kollégám a minap olyan feladványt oldott meg a pillanat tört része alatt, amelyet a tévés vetélkedőkben kizárólag húszmillió fölött adnak föl. A kérdés pedig így hangzott: vajon miképpen lett budapesti ajándéktárgy egy kerámiából formázott, és az orrán virágmintákkal díszített katonai csizma? Somlyay kolléga arcán diszkrét fintor suhant át, majd a világ legtermészetesebb hangján azt mondta: a kalocsai katonai egységet 37-es Budapesti Forradalmi Ezrednek hívták.

Homlokunkra csaptunk ekkor: hát persze, a finom összefüggések és a diszkrét sejtetések országa vagyunk, jól tudjuk, hogy itt szinte semmi sem az, ami. Hogy mi mekkora tökfejek vagyunk! A surranó, a virágminta és Budapest...

Valamicskét ront a dolog nagyszerűségén, hogy azoknak a külföldieknek, akik a Budapest feliratú kerámia lábbelit megvásárolják, ám katonai szolgálatukat éppen nem a kalocsai előfelvételisek között töltötték, valószínűleg örök rejtély marad, hogy milyen összefüggésbe hozható a csatos katonai csizma a fővárossal. Ott áll mondjuk a török bőrfeldolgozó vagy a holland programozó vitrinjében ez a takaros csecsebecse, és őrzi titkát az idők végezetéig, de addig bizonyosan, amíg Somlyay kolléga fel nem tűnik egy nemzetközi vetélkedőműsorban, ahol a csizma rejtélyét firtató kérdésre elnéző mosollyal rá nem vágja: Kalocsa, 37-es Budapesti Forradalmi Ezred.

És ámul majd a világ.

T. Z.

hagytam volna, és nekiültem volna olvasni. Szakasztott úgy, ahogy az 1934 karácsonyi lapszám tanúsága szerint H. F.-né cselekedett. A szerkesztő legalábbis az ő rajongó sorait idézte meghatottan, majd így köszönte meg a miskolci úriasszony által írottakat: „Nagyságos Asszonyom, a szeretet a legértékesebb ajándékával aggatta tele a mi szerény karácsonyfánkat." Apropó karácsonyfa: a vezércikk ezúttal a Beszélgetés a karácsonyfával címet kapta. A válság érződött minden sorából. „Nem vagy már hivalkodó fény, amelyről beszélnek a szomszédok. (...) Most igazán az önfeláldozó szeretet varázsol a lakásba. Most nem telefónon rendelnek minden díszeiddel együtt, most a szív szorongó szeretetéből hajtasz ki."

Ha 1934-ben lettem volna úriasszony, könny gyűlt volna ettől a szemembe. Aztán továbblapoztam volna, vigasztalódni az isonzói csatatérről karácsonyra hazatért hadnagy történetével, a Nobel-díjas Lagerlöf Zelma novellájával vagy a százéves korában remekműveket festő Tizian és a bukfencező Wagner Richard színes leírásával. Utóbbiak azt bizonyították volna, hogy „bármennyire is szeretné az új pszichológia a szellem kiválóságát a dekadens test függvényének betudni, a művelődéstörténelem mégis azt igazolja, hogy a kiváltságos szellemek csodálatos testi erő kifejtésére is képesek voltak". Tréfákat olvastam Rákóczi-teaestélye a Britannia-szálló termeiben". Ezután rátértem volna az el-

hívek. Az Egyszerű étlap híve viszont mindezt megúszta délben daragombócos libaaprólék-levessel, aztán az aprólékhoz rizst adott, majd felszolgálta a sült libát vegyes kompóttal, végül a diótortát és a gyümölcsöt. Estére megtette a hideg sült délről, meg a kompót.)

Ha 1934-ben lettem volna úriasszony, kedves lapomból tudtam volna, mitől lesz szalagos a fánk, hogyan készül a finom borecet; reumára vadgesztenyevirágot használtam volna, a kifényesedett férfiruhát gőzöltem volna, petróleummal töröltem volna át a zománckádat. Az alacsony termetű gyereknek nyújtót szereltem volna az ajtó közé, aztán Schöberl-féle fotelágyat vettem volna és praktikus jénai üvegedényt. Földesné Juno kozmetikai intézetét látogattam volna, és ha gyanakvásra okot adó levelet kaptam volna – benne „unintelligens levélfotográfiával" – egy férfiismerősömtől, haladéktalanul írtam volna a Szerk.-nek.

Egy dolog azonban biztos. Még ha 1934-ben lettem volna úriasszony, akkor sem lettem volna hajlandó a tíz pengőért megrendelhető mintára tűfestéssel szarvasbikát hímezni, még akkor sem, ha az árban a selyem- és gyapjúanyag is benne foglaltatott volna.

N. Kósa Judit

A Lelőhely-összes tematikus bontásban is megtalálható a NÉPSZABADSÁG online-on: www.nepszabadsag.hu

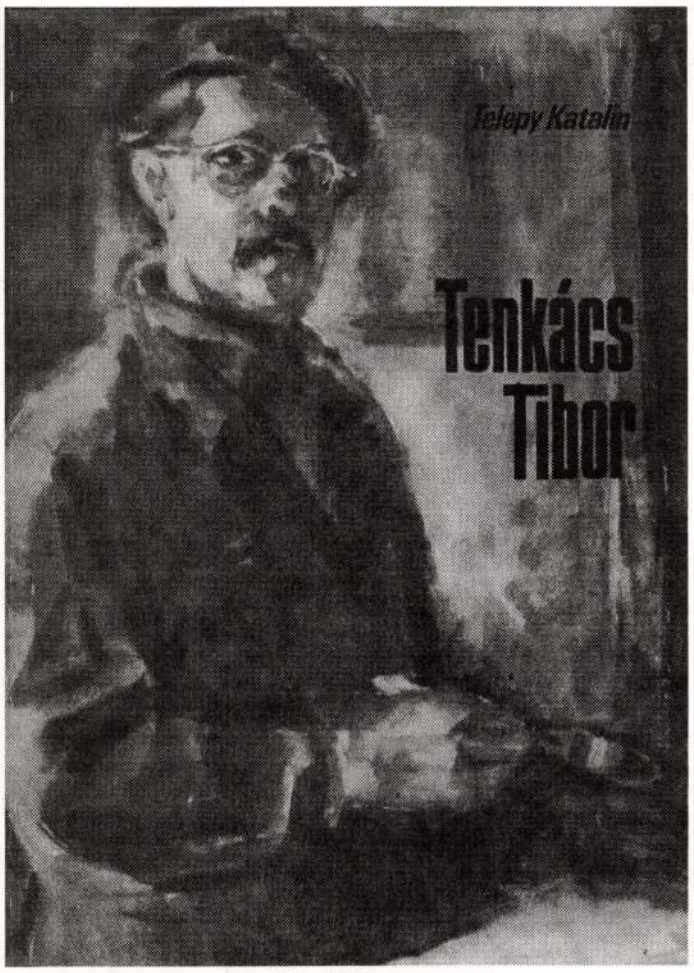

Tenkács Tibor: Kék önarckép, 1962

Folytatás az 1. oldalról

Másoknak, csupán a művészet hódolóinak, kis- és nagypénzű gyűjtőknek is gazdagabbá varázsolja életüket. A pszichiátereket segíti a lelki problémákkal viaskodó betegeik diagnózisának pontosításában a velük készíttetett rajzok, festmények "elolvasása", gyermekpacienseik rajzai beszédesebb kórképek a feldúlt családi otthonról, a sanyargató szülők dadogásainál. Másféle betegeket is gyógyíthat, felépülésüket gyorsíthatja a képzőművészettel vagy a zenével, az irodalommal való napi találkozás.

Felsorolhatatlanul bőséges tehát a kérdésre adható válasz: mire jó a művészet? — Érdemes lenne eltűnődniök e földönjáró kérdésen országos és világhírű és nem is híres de profi (diplomás, Alap-tag, stb. tag) művészeknek. Kiváltképpen a napjaink hajszás divatjától felkapott hírességeknek, még inkább szóvivőiknek, elméletgyártó esztétáiknak, hogy az általuk megtagadott, vagyis az eddig alkotásnak, művészetnek nevezett, legsajátosabban emberi szférán túllépő "tevékenykedésük" műtárgyaiként a közönség elé felvonultatott "akármicsodáik" *mellett* még mi mindenre jó, mi mindenben nélkülözhetetlen, mert másssal nem helyettesíthető az, amit a tízmilliós állatfaj seregéből egyes egyedül az EMBER emelt bámulatos magasságba az altamirai barlangfestmények óta eltelt 20 ezer évben.

Aminek neve ma is, remélhetően még igen sokáig és egyre többek számára változatlanul így írandó: MŰVÉSZET! Akkor is, ha a szerelem reménytelen önámítás, de életmentő erőforrás, de életet gazdagító napi "sikerélmény", az *amíg lehet* fekete végpontjáig kitartó-késleltető csodaszer. Kitüntetések, országos és világhír nélkül is. Mégis a családot, a társadalmat tehermentesítő, elismerésünkre méltó egyszemélyes megváltó teljesítmény.

1993. november 29.

Tenkács Tibor 80 éves

Tokaj festője 80 éves. Lehet-e szebb elismerése egy életműnek annál, hogy mint alkotója, e szép történelmi város apraja és nagyja, ismerőinek szűkebb és tágabb köre, e megtisztelő címmel illeti?

Pedig sokakat ihletett az idővel dacoló, nap-áldotta Kopaszhegy, a romantikus kőbánya, e kisváros hegy tövén bujkáló, ódon utcái, a Tisza és a Bodrog-szerelmes ölelkezése. Sok művész kereste és örökítette meg a tüzes hegyaljai bor mámorában e táj szépségeit.

Mégis Tenkács Tibor küzdötte és érdemelte ki e címet, aki több mint fél évszázada éli itt a tokajiakkal együtt mindennapjait, bebarangolva a zempléni tájakat, a természet kimeríthetetlen kincsestárából erőt és szépséget gyűjtve.

Rajzain, metszetein a Hegyalja embereit örökítette meg. Festményei, hangulatait, érzéseit érzékenyen tükröző akvarelljei, gvassal festett lendületes munkái az évszakok változásairól, a táj és a természet örök metamorfózisáról mindig alázattal készült feljegyzések, összegzések. Egyéni létükkel, opálos csengésű színvilágukkal eltéveszthetetlenül kötődnek alkotójuk személyiségéhez, idézzék akár a szüret arany-zengésű őszi hangulatát, a téli Tisza-part zúzmarás magányát vagy éppen a soproni gesztenyevirágzás menyasszonyi pompáját.

Tenkács Tibor küldetése azonban jóval több e festői vállalásnál. Ő generációkat útra bocsátó tanár, a műveltségért és művészetért missziót vállaló népművelő is, aki fáradtságot nem ismerve munkálkodott embertársaiért. Most, a nyolcvanadik születésnapjának évében Tokaj városában két kiállításon mutatja be az életművét reprezentáló munkáit.

Ebből, a hatvan év terméséből, válogatott, új alkotásokkal is gazdagított anyagból készült tárlatot bizonyára szeretettel fogadják majd a Miskolci Galériába látogatók is. Köszöntése ez egyben az idős mesternek, kinek ezúton kívánok, sok tisztelője nevében, Istentől áldott, hosszú életet.

Dobrik István

Király Lajos

Madonna

Madonna!
Büszke vagy a népre,
aki Fiadat
balgán megtagadta?

Madonna!
Fájnak a korbácsütések,
melyek fiadat
rútúl megalázták?

Madonna!
Fájnak a kalapácsütések,
melyek Fiadat
keresztre szögezték?

Madonna!
Szülnél-e újabb
jámbor Jézust —
megváltani
a bűnös világot?

* — A verset a szerző REKVIEM címmel karácsonyra megjelent tizenegyedik kötetéből választottuk.

Gyémánt László

Három mondat Gyémánt László kiállításához

Jétékokra csábítana a kiállító neve — ugye, milyen értékes szó a gyémánt, kék gyémánt, vörös gyémánt, fekete gyémánt —, de nem engedek, s annak sem, hogy barátságunkról beszéljek, amely — ha jól emlékszem — negyedszázados, — ennyi év! — és mégis életben maradtunk és itt vagyunk, s annyi kaland — hát hol, a Föld melyik részén s mikor, a történelem melyik szakaszában élhettünk volna ennyi mindent? — és mégis itt vagyunk és mosolygunk és nézzük egymást, miközben mindenminden másodperccel, minden óraütéssel megyünk a múltba s elmosódunk, s megyünk a ködbe, amely jövőnek neveztetik.

Azért vagyok itt, mert szeretem Gyémánt művészetét, egyik képén a szétvagdalt vásznat, másikon Churchill, Roosevelt, Sztálin lecsorgó lábát, másikon egy Vénusz gyönyörű hátsófelét, másikon, mely csupa barnaság, egy cigaretta piros parazsát, másikon a vastraverzek énekét, másikon a mosószerek sokaságát — mennyi mosószer és nem elég, hogy tisztára mosakodjunk! —, másikon őt magát szakállasan és szigorúan, másikon, pontosabban két másikon, Évát és Ádámot, ahogy maguk fölé nyújtózkodnak, másikon a jazz sárga és piros futamait, s a dobot, ahogy dübög alattuk, másikon a nagypapa inggombját az elcsúszott nyakkendő mellett, másikon a pisztolyt, mert hiányzik a ravasza, másikon Zeusz szobrát, és mindegyiken a fényeket és árnyakat, a színeket és a feketéket, a kihagyásokat és szüneteket, a semmiből kiemelkedő emberi arcokat, a rajztudást, a mit-kell-megfesteni és a mit-kell-elhagyni tudását, a közlés és elhallgatás egyensúlyát, a szépséget, amely megállít és elnémít, mert kimondására nincsen elég szó, és a félelmet, amely megállít és azonos az én félelmemmel, és a nyugalmat, amelyre vágyunk és vágyom, s amelyet a művész boldog pillanatokban megtalál és a vászonra, lemezre és a papírra rögzít.

Emberrel találkozunk itt, művésszel, aki nem korlátozza önmagát, aki csodálatosan rajzol és olykor mégis belecsap a hangszer húrjaiba és nem fegyelmezi érzelmeit, és kissé szégyenkezve, hiszen elcsépelt a szó, de mégis kimondom: a humánummal vagyunk itt együtt, az emberséggel, az önmagát és másokat megértő szeretettel, de figyelmeztetéssel is, hiszen századunk a XX. század, s benne élünk és szereplője és szenvedője, de megfigyelője is vagyunk, és ezért és ezen túl a világgal is találkozunk itt, ezeken a kiállított munkákon, vasoszlopokkal és lépcsőkkel, traverzekkel és homállyal, és ezek a művek, amelyek nekem az áldott emlékezetű Giambattista Piranesi börtöneit juttatják eszembe, (amelyek most éppen láthatók is a Szépművészeti Múzeumban), nem formai, hanem lényegi hasonlatosságok miatt, tehát ezek a művek szerintem a Törvényekről szólnak, a Világ Törvényeiről, kemény és komor törvényről, felderített és titkos törvényekről, törvényekről, amelyeknek alá van vetve életünk, s amelyeket érthetetlennek találhatunk, vagy értelmezhetünk, úgy, ahogyan én, egyszerű nézőként értelmezem őket.

Budapest, 1993. november 11.

Kuczka Péter

Kuczka Péter

Fenyő

Elmegyek fenyőnek,
tűleveleim nőnek,

temetőm talajában
vigyázok hóbundában.

Nem csap belém a villám,
madárka nem repül rám,

se szemem, se szájam,
embertelen világban.

Időtlen időt rejtek,
mindenkit elfelejtek.

Elmegyek fenyőnek,
tűleveleim nőnek,

éles vassal kivágnak,
tűzre, karácsonyfának.

Félmunka

Úgy tudtam, hogy . . .
(Három mondat kimarad.)

Azt hittem, hogy . . .
(Két mondat kimarad.)

Úgy gondoltam, hogy . . .
(Öt mondat kimarad
rímmel, ritumussal együtt.)

Erre bizony
azt mondtam, hogy:

"Nyáreste volt,
pacsirta szólt a fán,
ott kóborolt,
bolyongott egy cigány."

(Nem maradt ki semmi.)

Zolika

Először kék gombócokat
rajzolt a papír
felső részére
— ezek a felhők

utána zölt krikszkrakszokat
rajzolt a papír
alsó részére
— ez itt a tenger

piros csónak úszott
sárga emberke
húzta az evezőket

lila repülőgép repült
a felhők között
fehér ejtőernyő libegett
— és hol van apu meg anyu?

a vastag fekete
filctollat vette kezébe
Zoli

befeketültek a kék gombócok
a lila repülő
a fehér ejtőernyő

a piros csónak a sárga emberkével
elmerült a fekete vizekben

aztán vastag pöttyökben
esni kezdett az eső

egyre magasabbra áradt
a tenger fekete vize
— ez itt a világ
benne van apu meg anyu

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

1935 július 26-án született Budapesten
1945 Apja, Gyimessy Gy. Imre festőművész halála
1950 a budapesti Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban tanul.
Tanára: Viski Balás László
1955 Szűcs Pál alkalmazott grafikus mellett dolgozik
1957 felveszik a budapesti Képzőművészeti Főiskolára, Pap Gyula növendéke
1958 kérésére áthelyezik Hincz Gyula osztályába
1963 diplomát kap és tagja lesz a Fiatal Művészek Stúdiójának és a Művészeti Alapnak
1964 Építkezés című képével a Fiatal Művészek Stúdiója tematikus pályázatának II. díját nyerte. A Fiatal Művészek Stúdiója által szervezett olaszországi tanulmányi utazáson vett részt – ez alkalommal ismerkedett meg és kötött barátságot Amerigo Tottal
1965 meghívást kapott a bécsi Európa Hausban rendezett nemzetközi kiállításra és ennek kapcsán szintén meghívásra részt vett a bécsiTrompe L'oeil nemzetközi kiállításon. Személyes ismeretséget kötött Ernst Fuchs-sal, továbbá részt vett Otto Mühl két happeningjén.
1967 Stúdió ösztöndíjban részesül
1968 meghívják a zebegényi Művészeti Nyári Akadémiára, két évig az Akadémia festőtanára
Jam-Sessionnal kombinált kiállítást szervezett a Fiatal Művészek Klubjában (képzőművészek és zenészek összefogásával)
1970 Londonba költözik és tevékenyen részt vesz az ottani művészeti életben. Megszervezi a Group Five nevű művészcsoportot és részt vesz a RIBA Divertissiment közös akcióján
(jazz–film–tánc–festészet–költészet–építészet)
1971 A Művészeti Tanács Kiállítási díját kapta Bishop's Stortford-i bemutatójáért
1972 megbízzák a bécsi Woom-Woom belső tér tervezésével
1973 áttelepül Bécsbe, magánrajziskolát alapít
1974 művészeti igazgatója és társtulajdonosa a bécsi Cobenzel Galerie-nek
1975 az ausztriai Kontraste című grafikai vándorkiállítás vásárlási díját kapja
1982 hazatér Magyarországra,
1985 gyűjteményes kiállítás a Műcsarnokban
1986 megalapítja az Óbudai Festőiskolát.

Önálló kiállításai:

1962 Képzőművészeti Főiskola díszterme, Budapest
1965 Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1967 Mednyánszky Terem, Budapest
1968 Eötvös Klub, Budapest
Budafoki Művelődési Ház
1969 Nemzetközi Jazz Fesztivál, Nagykőrös
1970 Képcsarnok, Győr
1971 Zydler Gallery, London
1972 Bristol Arts Centre, Bristol
RIBA Divertissiment, London
Triad Arts Centre Bishop's Stortford
Woodstock Gallery, London
1973 Amerikahaus, Bécs
1974 Camden Arts Centre, London
Holborn Library, London
Galerie in der Blutgasse, Bécs
Galerie Wolfrum, Bécs
1977 Galerie Romanum, Bécs
Erste Österreichische Sparkasse, Bécs
1978 Galerie Romanum, Bécs
Stadtmuseum, Wels
1980 Uitz Terem, Dunaújváros
Nagymarosi Művelődési Ház
Fészek Művészklub, Budapest
1981 József Attila Színház, Budapest
1982 Csontváry Terem, Budapest
1983 Jazz improvizáció, Budapest (akció az I. kerületi Művelődési Házban)
Dési Huber Terem, Veszprém
Liszt Ferenc Kulturális Központ, Ózd
Bástya Galéria, Budapest
1984 Szilády Galéria, Kiskunhalas
Jazz improvizáció, Tatabánya (akció a nemzetközi jazz táborban)
Csók István Galéria, Budapest
1985 Műcsarnok Gyűjteményes
1985 Volks Hochschule Hietzing
1986 Collegium Hungaricum, Wien
1986 Mednyánszky Terem, Budapest

Csoportos kiállítások:

1964–70. az összes hazai csoportos kiállításon részt vett.
1970 Künstler aus Ungarn, Baukunst Galerie, Köln
X-Mas Exhibition, Annely Juda Gallery, London
1972 Greater London Council Festival, London
Group Five, RIBA Divertissiment, London
Ealing Artists Exhibition Questors Theatre, Mattack Lane, London
Ealing Arts Council Festival, London
1975 Angewandte Kunst, Österreichisches Museum, Bécs
Kontraste, Wolfgang Gurlitt Museum – Neue Galerie der Stadt, Linz
Kontraste, Galerie an der Stadtmauer, Villach
Kontraste, Kunstverein Trakl-Haus, Salzburg
Kontraste, Opernhaus Redoutesaal, Graz
1978 B. V. Jubiläumsausstellung, Bécs
1980 Jubileumi kiállítás a Kassák Klubban, Budapest
1981 Állami vásárlások bemutatója, Műcsarnok Budapest
1982 az összes hazai csoportos kiállításon részt vett.

Művei közgyűjteményekben:
Építkezés, 1960 Magyar Nemzeti Galéria tulajdona
Blues in the Night, 1966 Magyar Nemzeti Galéria tulajdona
Személytelenül I–IV., 1970 Magyar Nemzeti Galéria tulajdona
Nőnap, 1977 Magyar Nemzeti Galéria tulajdona
Neil Amstrong, 1963 MSZMP KB tulajdona
Bix Beiderbecke, 1973 Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest
Jimi Hendrix, 1970 Neogradi Sándor Múzeum, Salgótarján
Stateless, 1972 Herman Ottó Múzeum, Miskolc
U. N., 1975 Savária Múzeum, Szombathely
A történet vége, 1977 Sárospataki Képtár
Ádám, Magyar Nemzeti Galéria
Éva, Magyar Nemzeti Galéria
Személytelenül 3., 1970 Városi gyűjtemény, Bécs
Charlie Parker, 1973 Baukunst Galerie, Köln
Gerry Mulligan, 1973 Holborn Library, London
Erich Kleinschuster, 1978 Városi Múzeum, Wels

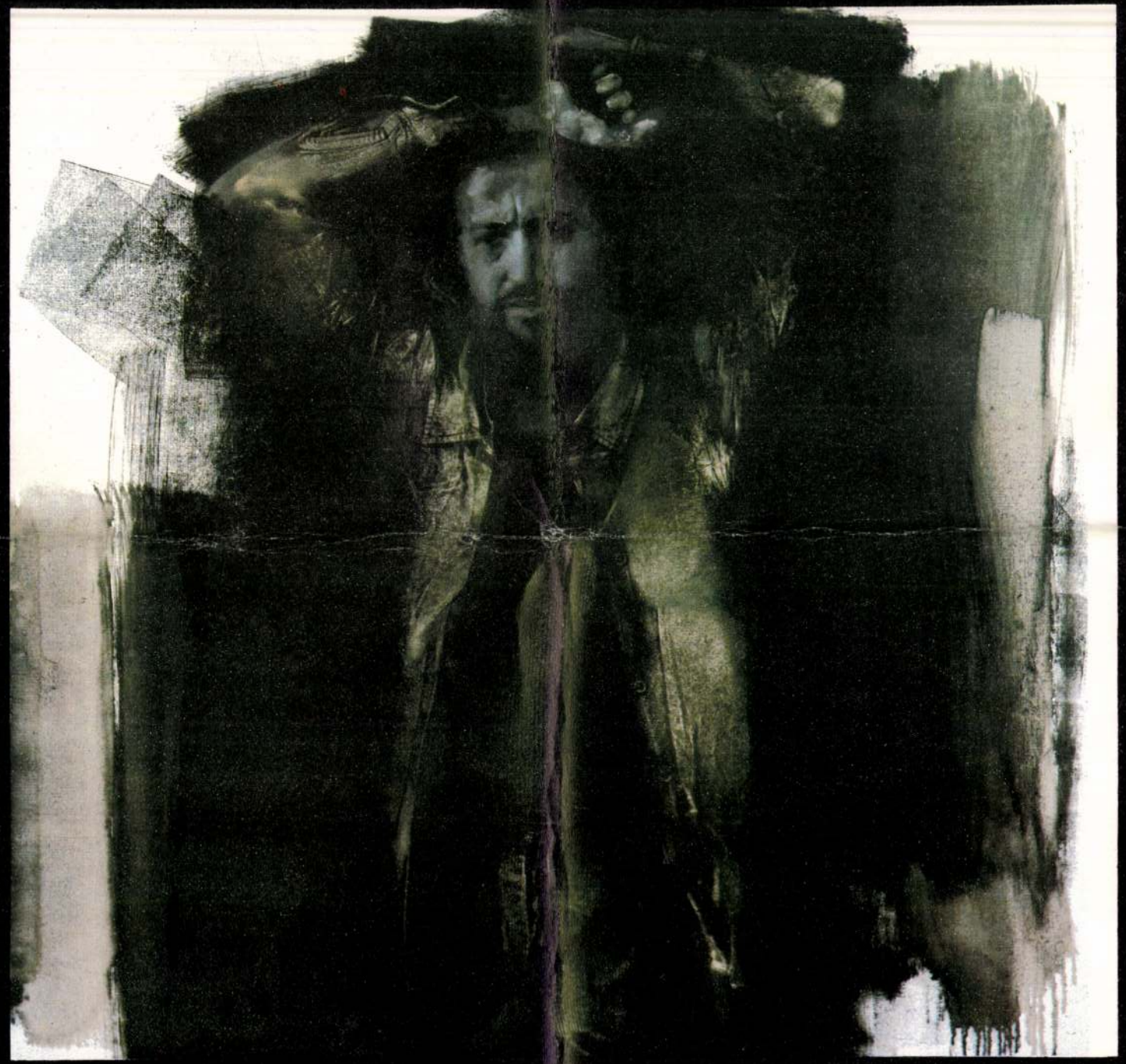

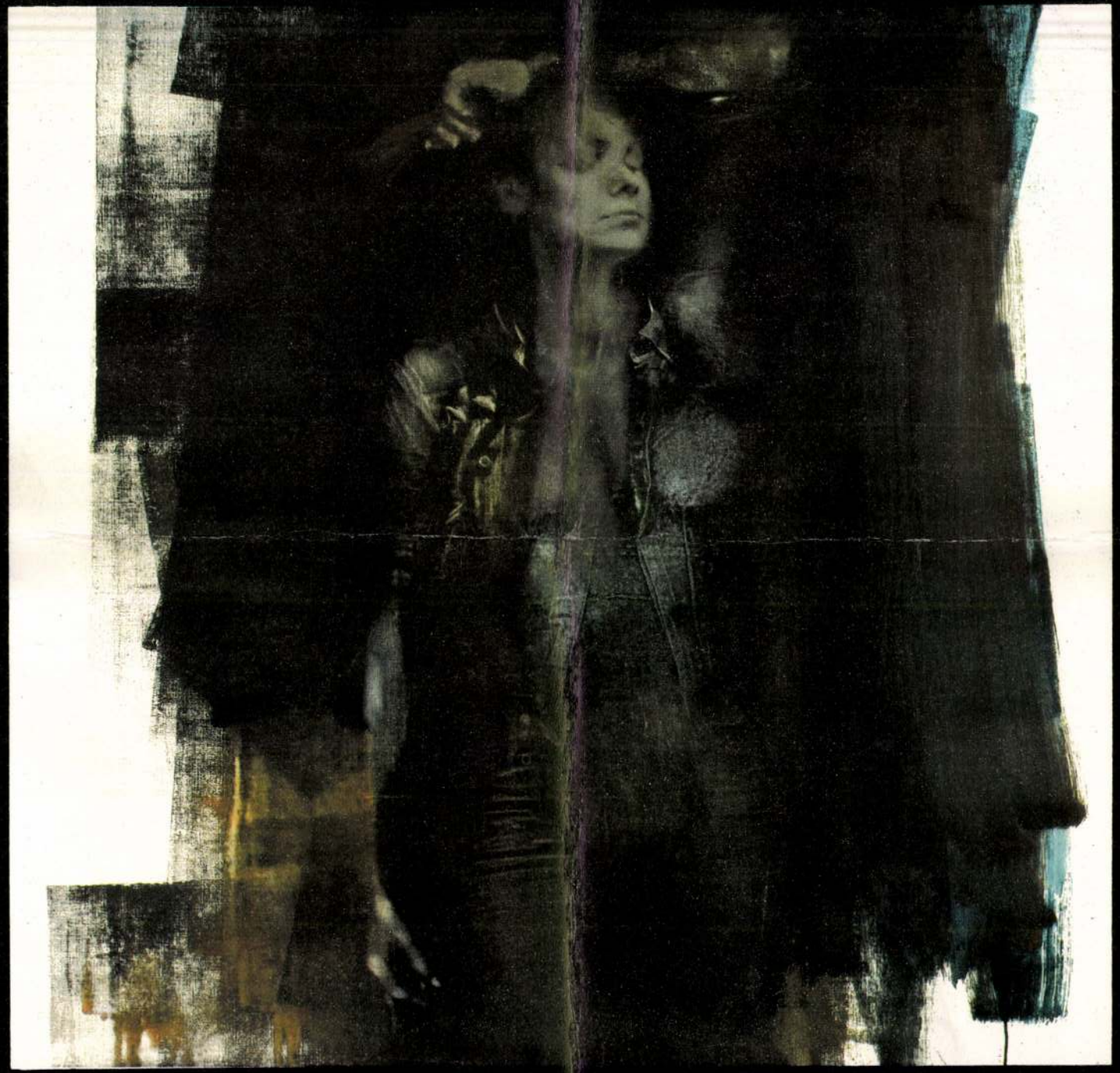

GYÉMÁNT LÁSZLÓ KIÁLLÍTÁSA

1984 OKTÓBER

CSÓK GALÉRIA

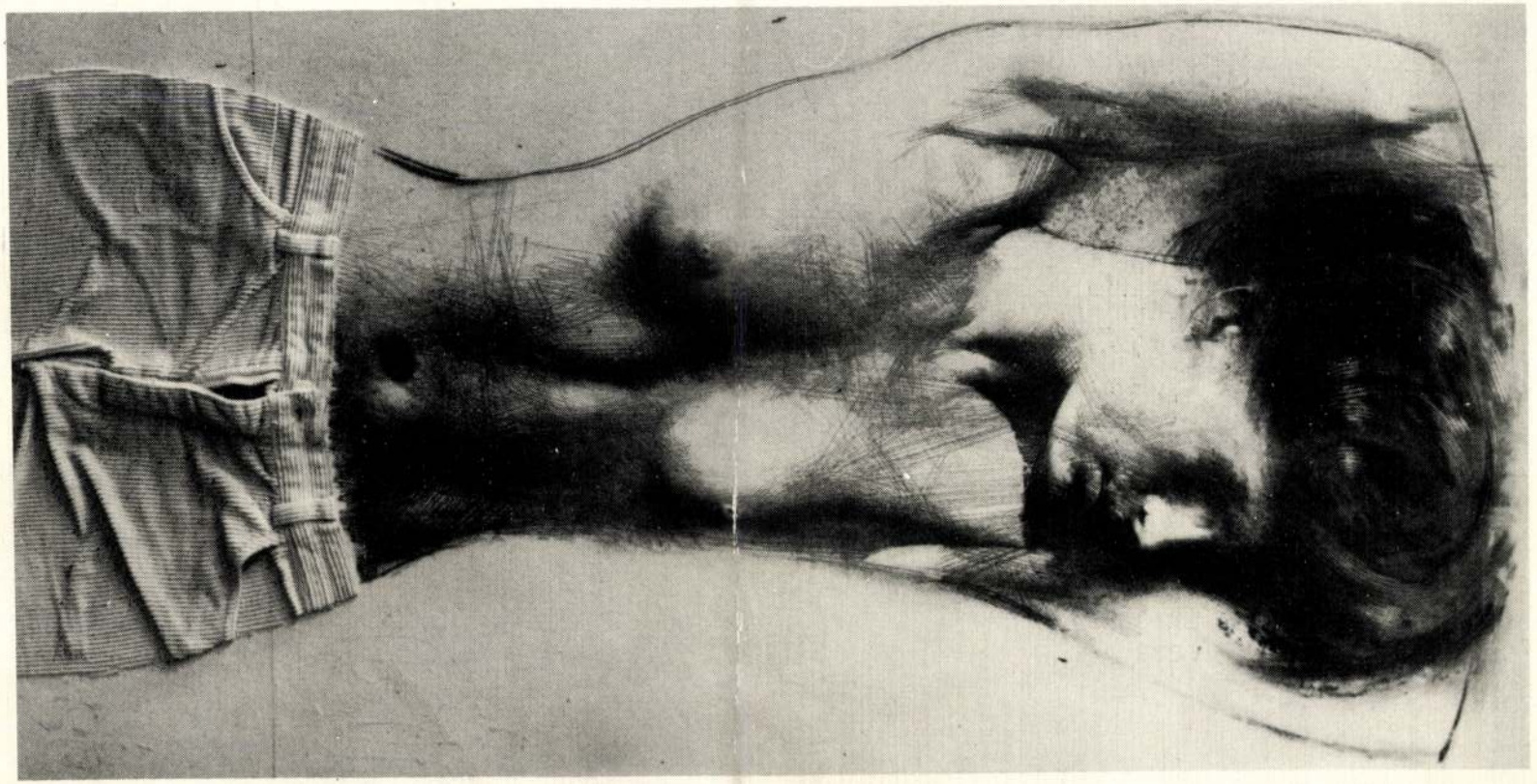

Annyira megszoktuk, hogy egy-egy alkotó életpályáját különleges események jellemzik, hogy gyakran már alkotást minősítően keressük az egyéni sors szokatlanságait. Ez, az elsősorban külsődleges jegyek alapján való ítélkezés ugyan a szellemi kényelem szülötte, de az is tény, hogy művész-sors köznapitól eltérő fordulói, ha nem is közvetlenül, de közvetetten kapcsolatban vannak az alkotói produktum jellemző jegyeivel. Csak arra kell ügyelni, hogy az élet és esztétikum törvényei ne helyettesítsék egymást.

A köznapi ítélkezés rutinjának előbb jelzett gyakorlata illetve annak buktatói különös hangsúlyt kaphatnak, ha Gyémánt László művészetéről kívánunk szólni. Szinte magát kínálja az eddigi „sors-sztori" – magyarázzunk minden festői vállalást és megoldást az egyéni helykeresés érdekességeiből. Tévútra jutnánk, hiszen ami az egyéniség „bolyongó kíváncsiságát" illeti, az nem azonos a lényegében egyenes ívű művészi fejlődéssel – mégha abban olykor megtorpanások is lehetnek –, sőt talán éppen az a jellemző, hogy „szindbád-karakterű" Gyémánt László mennyire röghöz kötötten következetes a festészetében.

A hatvanas évek közepén üstökösként jelentkezett a kortárs magyar festészet egén. A pályakezdő művész tehetsége és korai művei szakmai és közéleti vihart kavarva alapító fontosságúak voltak a megelőző évtized minta-értékrendjétől szabadulni akaró művészeti folyamatnak. Alapvetően figurális alkotásokkal jelentkezett – precíz és magasszínvonalú mesterségbeli felkészülés jellemezte a képeket – s a festményeken megjelenő szituáció volt transzponált, a látványélménytől az elvontabb gondolati szférába emelt. Olykor eleve gondolt tartalom formailag leírható körét igyekezett képpé fogalmazni, valóság-fragmentumokat így képi szituációba rendezett. A következő lépés egy kultúrkörhöz, a jazz-hoz való tudatos kapcsolódás volt – ismét csak képpé fogalmazódott a zene világa, de nem illusztrációkról volt szó. Érdekes módon kettős kötődés teremtődött: egyrészt a jazz alkotói szabadságot és művészi, alázatos fegyelmet adó sajátja az improvizáció képzőművészeti lehetőségei izgatták, másrészt a jazz társadalmi kötődésében – „a negyedik rend művészete" – vélte megtalálni a közéleti kapcsolódás lehetőségeit. E vállalás közönség által visszaigazolt és elfogadott eredményeit sorolta fel a Mednyánszky-termi önálló bemutatkozás.

Aztán hirtelen jött elhatározás – ez a lélek belső rejtelme, minden összetevőjét kívülálló sohasem élheti át–, talán ösztönös „világpróba", divat vonzás, vagy vélt remények hitére Gyémánt László kilépett művészeti közéletünkből. Magaválasztotta canossa-járás, személyes buktatók, művészeti megpróbáltatások, egzisztenciális siker „jegyzetté válás" útját megjárva, a „hazánk fia" státuszt kikerülve, a korábbi cselekedet következményeit és az újraindulás küzdelmét vállalva visszatért. A beilleszkedés emberi gondjai és örömei, az úton tapasztalatokat gyűjtött ember férfiszemérmességével a magánélet szférájába húzódott vissza. Nem lettek művészetét magyarázó különlegességek. Csak a művek lettek fontosak; Gyémánt számára ma már ha van közéleti program, az csak a művek sorsában realizálódhat, a személyes sors eseményei nem helyettesíthetik a művek szerepét. S ez jó, még akkor is, ha olykor vezeklésnek tűnik a csak a művel vállalt jelenlét. A művek pedig képviselik alkotójukat.

Az emberi lét delén járó Gyémánt művészetében – a legújabb festmények tanulsága szerint – az indulásnál vállalt program teljesedett ki. Változatlanul foglalkoztatja a személyiség emberi és közösségi kötöttségeinek problémája; az improvizáció felszabadultságot és felkészültséget feltételező kalandja; egy-egy ember világának kibontása; s a szituációk egyszerre intim, de ugyanakkor történelmi léptékű mozzanatainak kapcsolata. A figurativitás ma is alapelv, s a kompozíciókból nem hiányzik a mesterségbeli tudást öntudatosan felvillantó, jó értelmű attraktivitás. A hangvétel lett meditatívabb, a faggatott gondolati motívum mélyebb, s a traktálás kiegyensúlyozottabb. A legújabb munkáknál az egész vált lényegessé; a részletek finomsága, szakmai poenjai nem ragadják el az indító élménytől az alkotót. A program így egyértelműbb, s egy-egy festménynek mindig van egy mögöttes, egyetemesebb, gondolati síkon mozgó tartalma. Ez az értelmet kalandra hívó játék: a „ránézésben" is kibomló mű, s a „továbbnézésben" elmélyülő tartalom, szövevényében válik teljessé a festményhez közelítő esztétikai élménye – s talán ez a legtöbb, amit a tehetségben mért festészet a vele kontaktust keresőért tehet. Hagyományőrző és korunk progressziójához igazodó festészet Gyémánt Lászlóé, sikere – véleményem szerint – megérdemelt.

Berenczky Lóránd

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

1935-ben született.
1950-től 1954-ig a Budapesti Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban tanult Viski Balás Lászlótól, majd Szücs Pálnál folytatott alkalmazott grafikai tanulmányokat.
1957-től 1963-ig a Magyar Képzőművészeti Főiskola hallgatója, Hincz Gyula növendéke.
1963-tól okleveles festőművész.
1963-tól 1970-ig tagja a Művészeti Alapnak, a Fiatal Művészek Stúdiójának.
1964-től 1970-ig részt vesz minden országos jellegű kiállításon, műcsarnoki, nemzeti és stúdiótárlatokon.
1968-tól 1970-ig a Zebegényi Művészeti Akadémia tanára.
1972. Bécs, WOOM-WOOM belső tér tervezése.
1974. Bécs, „Cobenzl GALÉRIE" művészeti igazgatója.
1983-tól tagja a Képzőművészek Szövetségének.

Közgyűjteményekben szereplő képei:

Személytelenül (I–IV.) Sorozat (Magyar Nemzeti Galéria, Budapest)
Építkezés (Magyar Nemzeti Galéria, Budapest)
Charlie Parker (Baukunst Galerie, Köln)
Gerry Mulligan (Holborn Library, London)
Unpersonally 3. (Bécs, Városi Gyűjtemény)
Kleinschuster (Stadt Museum, Wels)
Blues (Rank Xerox, Wien)
U. N. (Savaria Múzeum, Szombathely)
Stateles (Sárospataki Képtár)
Az Út vége (Sárospataki Képtár)
Jimi Hendrix (Művelődési Minisztérium)
Nőnap (Magyar Nemzeti Galéria, Budapest)
Bix Beiderbecke (Petőfi Irodalmi Múzeum)
Ádám (Művelődési Minisztérium)

László GYÉMÁNT

Born in 1935.
From 1950 to 1954 studied in the Fine Arts Secondary Scool (Budapest) under László VISKI BALÁS and then studied graphic design at Pál SZÜCS.
From 1957 to 1963 a student at the Budapest High School of Arts, a pupil of Gyula HINCZ.
From 1963 to 1970 member of the Art Foundation and the Studio of Young Artist.
From 1964 to 1970 participates at every state exhibition, at national Museum of Contemporary Art and studio showings.
From 1968 to 1970 professor at the Art Academy in Zebegény.
1972 Vienna. WOOM-WOOM interior design.
1974 Vienna, art director of the „Cobenzl Galerie".

Paintings in public collections.

Unpersonally (I–IV). Series. (Hungarian National Galery, Budapest).
Construction Work (Hungarian National Galery, Budapest).
Charlie Parker (Baukunst Galerie, Cologne)
Gerry Mulligan (Holborn Library, London)
Unpersonally 3. (Vienna, City Collection)
Kleinschuster (Stadt Museum, Wels)
Blues (Rank Xerox, Vienna)
U. N. (Savaria Museum, Szombathely)
Stateless (Sárospatak Galery)
End of the Story (Sárospatak Galery)
Jimi Hendrix (Hungaryan Cultural Ministery)
Women's Day (Hungarian National Galery, Budapest).
Bix Beiderbecke (Petőfi Literary Museum, Budapest)
Adam (Hungaryan Cultural Ministery)

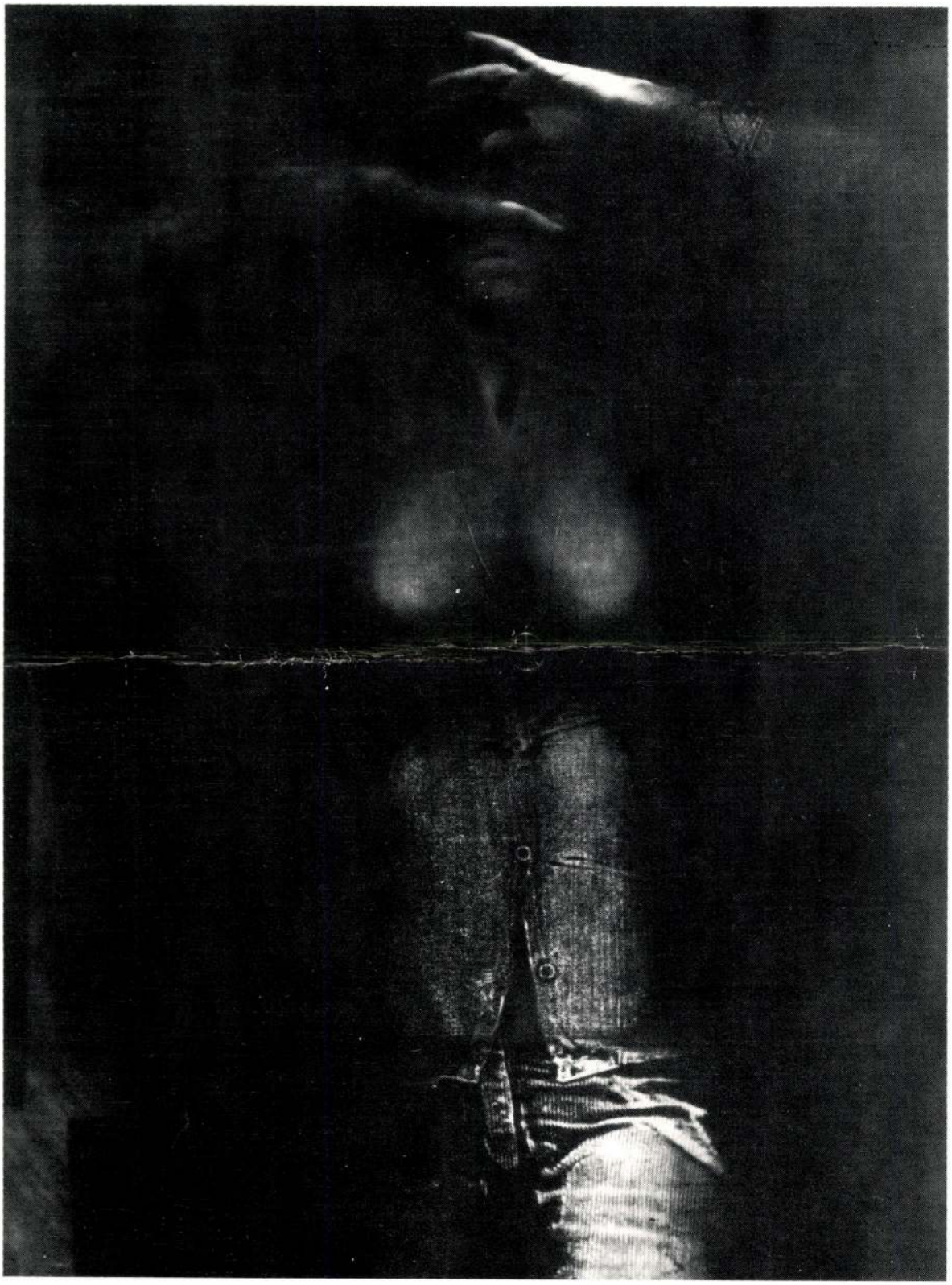

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSAI:

1965. Fiatal Művészek Klubja, Budapest

1967. Mednyánszky Terem, Budapest

1967. Eötvös Klub, Budapest

1968. Budafoki Művelődési Ház, Budapest
Nemzetközi Jazz Fesztivál, Nagykőrös

1970. Képcsarnok, Győr

1980. Uitz Terem, Dunaújváros

1980. Művelődési Ház, Nagymaros

1980. Fészek Művészklub, Budapest

1982. Csontváry Terem, Budapest

1983. Jazz improvizáció (Akció), Budapest

1984. Szilády Galéria, Kiskunhalas

1984. Jazz improvizáció (Akció),
Tatabánya „Nemzetközi Jazztábor"

1971. Zaydler Gallery, London

1972. Woodstock Gallery, London

1972. TRIAD Arts Centre Bishops, Stortford

1972. Bristol Arts Centre, Bristol

1972. Amerikahaus, Wien

1974. Galerie in der Blutgasse, Wien

1974. Camden Arts Centre, London

1974. Holborn Library, London

1975. Galerie Wolfrum, Wien

1976. Galerie Romanum, Wien

1977. Erste Österreichische Sparkasse, Wien

1978. Galerie Romanum, Wien

1978. Stadts Museum, Wels (Austria)

KOLLEKTÍV KIÁLLÍTÁSOK:

1964–1970. Minden országos és Stúdió kiállításon részt vett.

1981. Állami vásárlások bemutatója,
Műcsarnok

1982. Országos Képzőművészeti Kiállítás,
Műcsarnok

1982. I. Országos Rajzbiennálé, Salgótarján

1983. Tavaszi Tárlat, Salgótarján

1983. Országos Táblakép Biennálé, Szeged

1984. Országos Képzőművészeti Kiállítás,
Műcsarnok

1984. Tavaszi Tárlat, Salgótarján

1984. Nyári Tárlat, Szeged

1965. Europahaus, Wien (nemzetközi)

1965. „Trompe L'oeil" Galerie Peitner,
Wien (nemzetközi)

1970. „Künstler aus Ungarn" Baukunst
Galerie, Köln

1972. GLC Festival, London

1972. RIBA Divertissiment, London

1972. Group Five, London

1975. Österreichisches Museum für
Angewandte Kunst, Wien

1975. Neue Galerie der Stadt Linz
Wolfgang Curlitt Museum

1975. Galeria an der Stadtmauer, Villach

1975. Kongresshaus, Innsbruck

1975. Kunstverein Trakl-Haus, Salzburg

1975. Opernhaus Redoutensaal, Graz

1978. BV. Jubileums Ausstellung, Wien
(osztrák nemzeti)

F. k.: Köteles István — 84-1584 GENERALART Dorogi Ny

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD
Győr

CSAK TIZENÖT

1021

Gyémánt László kiállítása a győri Képcsarnokban

A szakállasokat, hosszúhajúakat ábrázoló fotói jó reklámnak bizonyultak. Győri tárlatának megnyitóján kiállításokon ritkán látható tömeg állt a mindössze tizenöt képből álló anyaga előtt. Hátha még azt is tudnák a modernség szakállt, hajat tömjénező hívei, hogy a fiatal művész csak bömbölő zene mellett tud dolgozni, és hogy megfestette már a jazzt is?!

Népszerűség-hajhászó külsőségek? Aligha. Képei a gondolkodó, az élet nagy kérdésein töprengő emberről vallanak. Egy ötlet fogja csokorba mind a tizenötöt *(az elmaradt többi Kölnben szerez érdemeket a fiatal magyar képzőművésznek)*, az emberi szellem viharos fejlődése, melynek legjobb fokmérője századunkban a technika forradalma.

A repülés történetét, a *Lilienthal, Wright, Bleriot* mulatságosan kezdetleges masináitól az űrrakéták kecses csodáiig tartó folyamatot, az emberi célratörés szimbólumának tekinti és örökíti meg. A *Colosseum* monumentalitását is túlnövi a mai ember építette daru, párhuzamot vonva egyúttal az ókori barbár örömök és a XX. századi tiszta alkotó elme között. Ismeri persze nosztalgiánkat is a technikától érintetlen régi iránt: román stílusú katedrális-romjai legalábbis ennek az elérzékenyülésnek hódolnak.

Nemcsak témáiban teremt új világot képein Gyémánt László, hanem megalkotásuk hogyanjában is. Korunkban, amikor szinte illetlenségnek számít, ha egy festő fest, jól rajzol, és ködös esztétizálások fedik a mesterségbeli felkészülés hiányosságait, *ő okos szerénytelenséggel bizonyítja, hogy bravúros mindentudója nemcsak a képépítésnek, de a hagyományos és az újszerű eszközöknek is.* Ecsettel, zsilettel, radírgumival létrehozott alkotásai nem nélkülözik a megrajzoltságot, a jól rajzolást. Színei, világító zöldjei, pirosai, bolygóközi varázslatok pompáit idézik, elfogadható könnyedségbe oldják a hordozott gondolatot.

Csak tizenöt kép. Töredéke egy láthatóan szárnyalni induló tehetség termésének. Töredékességében is jó azonban, hogy eljutott hozzánk új, eddig ismeretlen fejezettel gazdagítva képzőművészeti ismerettárunkat.

L. G.

nél a legmesszebbmenőbb kényelmet adják, ugyanakkor ügyelnünk kell arra is, hogy szobánk berendezésébe illő, szükség esetén ülőhelyül szolgáló bútordarabot nyerjünk.

Burián Judit

Hamis ves
szítés mó
lapszámu
tük.)

Húsgombó

Egy csom
dalt húst ös

Találd ki!

Az állatkertben jártunk

A sok kedves állat közül lencsevégre kaptuk a képünkön látható *„fülest"*. Nézd meg jól a képet és válaszolj a kérdésekre:

Milyen állat ez a „füles"?

Melyik földrészen él?

Miért vannak ekkora fülei?

(A helyes megfejtést a jövő heti oldalunkban közöljük.)

ŐK KETTEN – AVAGY: *kiállítás Budafokon*

A legtöbb vállalkozás és kísérlet magában hordja a sikertelenség kockázatát. Ám aki soha nem vállalja a kockázatot, annak sohasem lesz része „gyönyörű kudarcokban" és éltető sikerekben...

Amikor a Budafoki Művelődési Otthon igazgatója, Hajnal Rezső elhatározta, hogy a „Fórum 68" következő programja a fiatal festőművész-házaspár, Gyémánt László és Zeisel Magdolna kiállítása lesz, még nem lehetett biztos a sikerben. Felkelti-e majd a környékbeliek érdeklődését? Kiutaznak-e majd mások a belső kerületekből? A meghívón mindenesetre gondosan feltüntették a Művelődési Otthon megközelítésére alkalmas autóbuszokat is. Hiába, a mi fogalmaink szerint Budafok még a belvárostól távoli pontnak számít...

S hogy a kiállítók sem flegmatikus magabiztossággal készültek erre a szereplésre, azt bizonyíthatják Gyémánt László-nak a katalógus előszavából idézett sorai:

„Budafokot sokan nem tartják alkalmas helynek arra, hogy ott képzőművészeti élet bontakozzon ki. Ennek okát a közönség kulturális érdektelenségében látják. Nem hiszem, hogy ez igaz, s ha netán mégis, akkor is ez a problémának csak egyik oldala, mert az érdektelenség mint olyan, nem eredendő... Számomra Budafok különben sem lehet közömbös. Sokat láttam, tapasztaltam és tanultam itt, mint tanár. Azok a gyerekek, akik akkor nálam tanultak, azóta felnőttek, s ha a képek iránt ők is érdektelenek, akkor nem vitás, hogy hibás abban elsősorban én vagyok. Ebben az esetben vállalom, hogy akkori rossz pedagógiai munkámért most itt nyerjem el büntetésemet."

*

Büntetés? Erről szó sem volt. A kiállítás mindkét művésznek sikert hozott; az érdeklődésre való tekintettel két héttel meghosszabbították.

„Megérte a hosszú utat" — írta egy látogató a vendégkönyvbe, s ez a megjegyzés később többször is olvasható. A teleírt könyvet egyébként érdemes végiglapozni. Írtak bele pályatársak és krtikusok, a Műegyetem hallgatói, szocialista brigádok — és a volt tanítványok közül nagyon sokan. A szokványos dicséretek mellett egy-egy szenvedélyes felkiálltás: „Kegyetlenül és félelmetesen szép!" Egy asszony arról vall, hogy most *értett* meg talán először *„modern"* képeket. „... rengeteg *gondolatot* találtam..." Csupán két látogató véste oda kissé gyerekes írással: „Ilyen erkölcstelen képeket még nem láttam. Szeretettel: (!) P. János és B. László." — De, hogy vajon miben rejlik a képek „erkölcstelensége", az nem derül ki a bejegyzésből, s nem is lehet kitalálni, vajon melyik kép váltotta ki ezt a zord véleményt. Talán „A századunk kórképe"? Ugyan. Az „Életbenmaradottak karnevália"? Nem, nem. Az „Emlékezés egy elnök halálára", a keserű arcú Lincoln-nal? Lehetetlen. A „Súlytalanság"? Vagy netán a nap-

EJ ALATT

sen kihangsúlyozzák. Az épületeken, az üzleteken, az üzletekben árusított tárgyakon egyre gyakrabban bukkannak fel a jóformán teljesen kiveszőfélben levő indián kultúra elemei, s így Bariloche vidékén kezdik lerakni egy nagyméretű iparművészeti fellendülés alapjait, amely ma egyenlőre művészi kerámiák, kötöttáruk és apró emléktárgyak tömegében jelentkezik. A legnagyobb tavat a „Modesta Victoria" hajó járja immár közel hatvan éve. Barilocheból indul és Isola Victoriára, Victoria-szigetre hajózik, amely e tavi szigetek közül a legnagyobb az „argentin Brioni".

Sokat nézegettem a vendégkönyvet a mintegy 100—120 szállodában, de magyar nevekre sohasem bukkantam. Pedig időm volt bőven. Festőművészként hosszabb időt töltöttem itt, az indián kultúrák hagyományait tanulmányoztam. A városka lakói többségükben egyszerű emberek. A kereskedők messze földről jönnek és ha vége a szezonnak, messze mennek. Közben egyszer leengedik az árakat, kiárusítást tartanak s az indiánok ilyenkor elözönlik a várost, ekkor veszik meg a szükséges olcsó iparcikkeket. Bár a hely drága, a lakóinak életszínvonala rendkívül alacsony. A gazdag vendég rendszerint egy hónap alatt több pénzt hagy ott, mint amennyi egy „indió" évi jövedelme.

De az indiók így vélekednek:

— Ha nem lennének vendégek, még rosszabbul élnénk.

A festői hely e szomorú életfilozófiája volt az egyetlen olyan dolog, ami nem tetszett nekem, Argentína Svájcában...

Maria M. Székely

A »Modesta Victoria« a barilochei kikötőben. A század eleje óta járja a vizet

Fotó: Maria M. Székely

arcú Sunshine? — A magyarázat ezúttal elmaradt...

*

Gyémánt László hat évvel ezelőtt fejezte be tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán, Zeisel Magdolna egy esztendeje végzett a Képzőművészeti Gimnáziumban. Az utolsó évben Magda nagy döntések és kérdőjelek előtt állt. Hogyan haladjon tovább? Melyik utat válassza a sok lehetséges közül? A „Studió 66" kiállításon látott egy képet: „Az idő mellékltermékei"-t. Alkotója Gyémánt László. „Ettől az embertől szívesen tanulnék" — gondolta Magda, és zárásig álldogállt a kép előtt. Gyémánt tanítványa, majd felesége lett.

A budafoki kiállítás első közös bemutatkozásuk volt, s Zeisel Magdolnának egyúttal első kiállítása is. Gyémánt László képei már többször szerepeltek a nyilvánosság előtt. Legutóbb — tavaly — a Mednyánszky-teremben volt sok vihart kavaró és sok elismerést kiváltó önálló kiállítása.

*

Nem célunk „leírni" képeiket; hanem néhány megjegyzést csupán. Először, amit igen jó leírni: nem Gyémánt és epigonjának kiállítását láttuk. Az „erős egyéniségnek" tartott, tanítómesternek megvannak a maga gondolatai, ha úgy tetszik rögeszméi és folyton változó kifejezési eszközei. Száguld, harsog, vádol, jazz-zenét költ át képekbe, színekbe; töpreng... Mellette Magdi olyannak tűnik, mint egy kötéltáncosnő, a szája körül alig-mosollyal, konokul halad a maga-választotta szokatlan és különös „úton". És — bevallom — alig akartam hinni a szememnek, mert a „Gyöngyálom"-ban megfestette azt a csodálatos tájat, amelyet valamikor, egy el nem felejtett álmomban láttam...

Gyémánt—Zeisel... Nagyon rokonszenves, és szinte gyermekes kíváncsisággal utaztak ki nap mint nap a kiállításra. Látni, érzékelni akarták, hogyan reagálnak a szemlélők. Mert minden ellenkező hiedelemmel szemben *érdekli* őket a közönség véleménye. S érdemes is volt ott időzniük, mert láthatták, hogy munkáikat nem kíséri az alkotók és alkotások legnagyobb réme: a Közöny.

Szöveg: Némethi Györgyi. Fotó: Ács Irén

Gyémánt László: »Motto«

MOZAIK

Siker Pármában — siker Budapesten

Az Universitas-együttes hónapok óta sikerrel játssza az Egyetemi Színpadon A pokol nyolcadik köre (K. Z.) című produkcióját. Ezzel az előadással, amelyet Pilinszky János oratóriuma nyomán Halász Péter dramatizálásában Ruszt József rendezett, szerezték meg az egyetemista színjátszók Pármában az Egyetemi Színházak Világfesztiválján az értékes második helyet.

— Ha egyetlen szóval kellene jellemeznem a pármai fesztivált, azt mondanám: politikusság — így kezdte útibeszámolóját Ruszt József rendező. — Ez volt a legjellemzőbb az előadásokra és a rendkívül lelkes közönségre is. Magára a találkozóra igen feszült légkörben került sor; egész Olaszországban diáktüntetések sorozata zajlott. A fiatalok a maradi, reakciós nézetek ellen küzdöttek az egyetemi oktatás megreformálása érdekében, érthető tehát, hogy a színházi előadások nézőterén is csak az aktuálisan politikus produkciókért lelkesedtek. Politikusság alatt természetesen haladó törekvéseket kell érteni . . .

— Hogyan tükrözte ezt a hangulatot a fesztivál végeredménye, a zsüri döntései?

— Az első helyet egy, Lumumba életét és halálát bemutató, rendkívül őszinte, bátor előadással nyerte el az utrechti együttes. Az olasz sajtó a mi előadásunknak is elsődlegesen politikusságát emelte ki, és csaknem valamennyi helyezés aktuális problémákat boncolgató előadásnak jutott.

— Az olasz sajtónak a fesztivállal foglalkozó cikkei, amelyekben igen nagy elismeréssel szólnak a magyar produkcióról, a siker egyik legfontosabb tényezőjeként említik az úgynevezett »kegyetlen színház« eszközeinek, a sokk-hatásnak, a monoton ritmusnak, a hang- és fényeffektusok kitűnő alkalmazását . . .

— Igen, de valamennyi tudósítás kiemeli azt is, hogy együttesünk ezeket az eszközöket a humanista mondanivaló hangsúlyozásának érdekében használta fel. A koncentrációs táborok hétköznapjainak borzalmairól szóló darab szövetébe szervesen beleépülnek ezek az eszközök: a mondanivaló érdekében ezekkel tudtuk legjobban fokozni a hatást. Azok az együttesek egyébként, amelyek a »kegyetlen színház« mozgalmához kapcsolódó, de öncélú színpadi produkciókkal jöttek el a fesztiválra — csúfosan megbuktak. Megbukott néhány színvonalas, de apolitikus előadás is, például egy igen jól színpadra állított Ionesco-darab; a nézők, fiatalok és idősebbek egyaránt, ha nem érezték a műben vagy előadásban a társadalmi aktualitást, a progressziót, nagyon hamar elutasították a színpadon látottakat.

Az Universitas-együttes azóta sikerrel játszotta el a magyar egyetemi és főiskolai kulturális szemlén A pokol nyolcadik köre című produkciót; az amatőr egyetemisták olyan színházi estével ajándékozták meg nézőiket, amely bármelyik »profi« színháznak is dicsőségére válna.

(cs. i.)

BUDAPEST

Egy kép művészeti életünk jelentős eseményéről, a Műcsarnokban megrendezett XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításról

Bojár Sándor felv.

Segítség, jön a postás!

»Hihetetlen, hogy a postások mit meg nem engednek maguknak! A nagymama a napokban majd összeesett ijedtében, amikor ajtót nyitott az egyiknek. Bozontos szakálla, vállig érő haja volt, a megszokott egyenruha helyett pizsamakabátot viselt, s a lábán nem volt cipő« — írta levelében az egyik tekintélyes San Franciscó-i család feje az Egyesült Államok postaügyi miniszterének. Az első levelet alig egy hónap alatt valóságos levélhegy követte, valamennyi tele felháborodott tiltakozással a hippy-divatnak hódoló levélhordók ellen.

Az ügy kivizsgálásával megbízott *Richard Murphy* postaügyi miniszterhelyettes személyesen utazott San Franciscóba, hogy rendet teremtsen. A látvány, amely a város főpostájának épületében fogadta, elképesztő volt: találkozott a többi között egy fiatal postással, aki *whiskys üveggel a zsebében, medvebőrbe burkolózva, mezítláb vitte a leveleket.*

A vizsgálat során kiderült, hogy a San Franciscó-i posta felvételt hirdetett. A felajánlott kereseti lehetőség felkeltette a városban csoportosan lézengő úgynevezett »virág-gyerekek« érdeklődését is. A posta alkalmazta közülük mindazokat, akik viszonylag elfogadható külsővel rendelkeztek. Arra azonban nem számítottak, hogy a hippy-postásoknak önként jelentkező társaik segítenek a tekintélyesebb levélcsomagok széthordásában. Murphy javaslatára most a postaügyi minisztérium szigorú rendelkezést adott ki, amely kötelezően írja elő a postások számára, hogy munkájuk során *»csinos, tiszta, kifogástalan külsőben* tartoznak megjelenni«.

TOKIÓ

Két »művész« abból a kétezer kisgyerekből, akik szüleik előtt mutatták be tudásukat és versenyeztek az elsőségért a Budokan-teremben

Gyémánt László

VÁNCSA ISTVÁN:

Psycho

Még emlékszünk, hogy tavaly ősszel egy Vas megyei magyar állampolgár, bizonyos Glatz József nevű úriember, vonakodott elfoglalni a bolondokházában számára kiutalt helyet, s ezért a rendőrök minden különösebb totojázás nélkül agyonlőtték.

Mint a Legfőbb Ügyészség e héten rámutatott, ez így rendjén való.

Hogy miért kellett volna Glatz úrnak a tébolydába vonulnia, az homályban maradt, de nyilván nem is fontos. Glatz urat *orvos nem látta,* még egyszer mondom, az orvos Glatz urat *vizsgálat nélkül* utalta be a pszichiátriára, ezt az orvost nem érdekelte Glatz úr elmeállapota, nyilván azért, mert a tébolydai beutaló tekintetében az elmeállapot teljességgel irreleváns. Ez korábban is sejthettük, belepillant az ember bizonyos tévéműsorokba, fellapoz bizonyos sajtótermékeket, és máris érzi, hogy a bolondok nem okvetlenül élvezik a kedvükért létrehozott intézetek szerető gondoskodását, hanem száműzöttként bolyonganak a sajtóban, a politikában és a kultúrában – nyilván azért, véli az ember, mert a bolondokházában oda nem való egyének pöffeszkednek jogosulatlanul.

Meglehet, Glatz úr is érzett valami hasonlót, úgy gondolhatta, hogy a tébolydába vonulván méltóbb személyek elől venné el az őket megillető helyet, de akármit is gondolt, nagyon rosszul tette, mert – mint a Legfőbb Ügyészség rámutatott – az állampolgár, ha a parancs az őrültek házába szólítja őt, nem gondolkodik, hanem pucol befelé.

Ellenkező esetben kaphat egy kis hevimetált intramuszkulárisan, s ez az egészségi állapotát minden bizonnyal előnytelenül befolyásolja.

Természetesen a Legfőbb Ügyészség nem Glatz úr elmeállapotát értékelte, hanem az intézkedés jogszerű voltát, magyarán azt, hogy helyes–e, ha a tébolydába vonulni ódzkodó polgárt a közrend őrei lelövik.

Mint kiderült, abszolút helyes, sőt paradigmatikus.

Valószínű, persze, hogy Glatz úr lelkiéletét illetően csakugyan voltak problémák, legalábbis az emberek túlnyomó többsége efféle bajokkal küzd olykor–olykor, sőt egy jeles magyar pszichiáter szerint a lakosság kilencvenöt százaléka klinikailag elmebeteg, a fennmaradó öt százalék pedig legalábbis fölöttébb gyanús. Meglehet, Glatz úrnak is voltak különös belső élményei, kivált ősz felé, amikor fú az erdőben a nyugati szél és mintha mord varázsló űzne szellemrajt, szalad a sárga s éjszín s lázpiros csoport: a pestises lombok holt népe. Máskor pedig úgy érezhette Glatz úr, hogy épp most jött a Gangesz partjairól, ahol álmodozott a déli verőn, s teljesen zilált pillanataiban talán még arra is gondolt, hogy az ő szíve egy nagy harangvirág. Ez esetben Glatz úr csakugyan golyóérett polgárnak tekinthető, azonban tisztán kell látnunk, hogy Glatz úr kilövését a Legfőbb Ügyészség nem effajta megfontolások alapján helyesli.

Glatz úr a házába rontó kommandósokra támadt.

Az ugye evidens, hogy az emberi lélek örvénylő mélységeit a kommandósok ismerik legjobban, ha tehát egy polgár kebelében csillapíthatatlanul sajog valami – vagy legalábbis létezik hivatalos dokumentum, melynek tartalmából erre következtethetünk –, akkor oda egy speciálisan képzett rajt kell kivezényelni, kilenc usque tizenkét izomembert, géppisztolyokkal, gépkarabélyokkal, kézigránátokkal, mesterlövészpuskákkal és hasonlókkal, mert az ilyesfajta problémákra jobb megoldást ez idő szerint nem ismerünk.

A kommandó tehát behatolt Glatz úr házába, nyilván ajtón, ablakon, padláson, pincén, kéményen át egyidejűleg, mint a moziban, ám Glatz úr vendégszeretete elégtelennek bizonyult. Az is lehet, hogy valójában őrült a látogatásnak, csak nem tudta igazán kimutatni.

Saját érdekünk, hogy ebből az esetből a megfelelő következtetéseket vonjuk le és egy életre megjegyezzük őket, nehogy az az élet a szükségesnél kurtább legyen. Tehát: ne lepődjünk meg, ha a nap vagy az éj bármelyik órájában fekete ruhás, fekete maszkos vendégek érkeznek az összes nyílászárón át egyszerre. Ez ma már része a magyar állampolgár mindennapjainak. Ilyenkor kerüljük a hirtelen mozdulatokat, mosolyunk legyen nyílt és bizalomgerjesztő, ültessük le a jövevényeket, kínáljuk őket teával és aprósüteményekkel, érdeklődjünk családtagjaik egészségi állapota felől. Ha nem ezt tesszük, akkor a különlegesen képzett, a harcművészetek valamennyi ágában járatos rohamrendőr veszélyt gyanít, s minthogy más eszközzel képtelen volna megvédeni magát, a teljes tárat belénk ereszti, utána pedig a Legfőbb Ügyészség kimutatja, hogy miattunk volt az egész.

Ha pedig tértivevényes küldeményt kapunk, miszerint tartozunk tisztán, józan állapotban, három napi hideg élelemmel a területileg illetékes elmegyógyintézetbe bevonulni, akkor pakoljunk és gondoljunk közben arra, hogy ilyen behívókat annak idején roppant érdemdús személyeknek kézbesített a szovjet posta, tehát jeles elődök nyomában haladunk. Meg arra is gondoljunk, hogy a szovjet kommandósok nemcsak a bevonulni átalló címzettet lőtték szitává, ha egyáltalán akadt ilyen, hanem az egész falut, helikopterről, gépágyúval.

Egyébként az egyik napilap tudósítása szerint a megyei rendőrfőkapitányt megnyugvással tölti el az, hogy a Legfőbb Ügyészség jónak látja a kapitányság vezetőinek jogalkalmazói munkáját.

Tehát Glatz úr levadászását más szóhasználattal jogalkalmazói munkának nevezik.

Az ember ilyenkor félreteszi az újságot és hosszabb ideig csöndben marad.

Bikatemető

Érdekes történetet ad közre Dancs József Bábolnáról szóló írásában (*ÉS 2. szám*). Ime:

„A besenyők hadászati feladatokat láttak el Bábolnán.....pogányok maradtak és ünnepeiken a táj egyik magaslati pontján áldozóhelyet létesítettek. A kőoltár – egy hason fekvő bika – évszázadokig ott hevert a nagy állathajtó úttal párhuzamosan futó dombháton. Onnan az 1920-as években tizenkét ökörrel vontatták le és ásták el Nagyigmánd közelében, az országút árkába temetve.

Mindezt Nagy Venceltől, a Pannonhalmi Főapátság egykori jószágkormányzójától hallottuk, akinek szavában nincs okunk kételkedni."

Pedig egy kis óvatosság nem ártott volna, mert a történet egy kissé különös, ellentmondásos. Miért mozdították el helyéről nagy fáradsággal a hatalmas kőtömböt? Ha el akarták ásni, megtehették volna eredeti helyén is. Egyáltalán, ki hallott arról, hogy egy szikladarabot elásnak? Ilyen ésszerűtlen lett volna elődeink gondolkodása?

Természetesen nem. A bikát a Pannonhalmi Főapátság birtokában lévő, a nagyigmándi vasútállomástól alig kétszáz méterre fekvő Csanak pusztán helyezték el, hiszen az áldozóhely sem a bábolnai, hanem az e pusztához tartozó területen volt. Dancs József, aki egy közeli település szülötte, talán keveset járt a Nagyigmánd-Bábolna közötti országúton, azért nem látta a kultikus tárgyat.

Nem így a banai Mészáros Árpád, aki gyermekkorában apjával arra kocsizván gyakran rácsodálkozott a kőtömbre. Fantáziáját felnőttként is foglalkoztatta, és egész kis tanulmányt szerkesztett róla, benne az áldozóhelyet is megjelölő vázlattal. Nagyon megdöbbent hát, mikor elmozdították helyéről. Csanak puszta ugyanis a terjeszkedő bábolnai gazdasághoz került, az eredeti épületeket lebontották, helyükre baromfiistállókat emeltek. A kőbikát pedig – a pusztán álló betonkereszttel együtt – az árokba dobták. A buzgó helytörténész, aki eddig is több intézményt, személyt keresett meg elképzeléseivel, most még szélesebb körben kezdte terjeszteni dolgozatát. De a hivatásosak nem méltányolták a műkedvelő buzgólkodását. Annyit sikerült csak elérni, hogy az egyre fogyatkozó tömegű bikát – Nagyigmánd vezetőinek intézkedésére – a helyi öregek otthona udvarára vitték. Ez hozzávetőleg tíz-tizenöt éve történt. A bika azóta is ott fekszik, megnézheti bárki, ha arra jár.

A kereszt viszont talán még most is az árokban van.

Deák Béla

Sem amnéziás, sem hazug

Arra kérem Önöket, hogy a Visszhang rovatban tegyék lehetővé válaszlevelem megjelenését Csák Máté kissé pejoratív echójával kapcsolatban, mely az Élet és Irodalom *3. számában*, január 19-én került nyilvánosságra lapjukban „Kettős amnézia" címmel.

Elsősorban a cikk azon állítását kifogásolom, mely szerint „amnéziás" vagyok és egyben „igaztalan" utalásaim lennének. Amennyiben Csák Máté barátom fenntartaná, hogy „amnéziás" vagyis kórosan feledékeny vagyok, és ezt a véleményét nyíltan publikálja, azt bárhonnan is nézzük; negatív reklám, de ha megtetézi egy olyan állítással is, hogy utalásaim „igaztalanok", az már pontosan annyit jelent, hogy hazug vagyok és ez tényleg igaztalan állítás, de mindenekelőtt nagyfokú hitelrontás. A tőlem idézett szöveg szerint: „évek óta nem volt igazi kiállításom". Nem értem egészen, hogy mi a baj ezzel az állításommal és miért lenne ez „igaztalan", hiszen az általa felsoroltak közül a Vasarely Múzeum-beli öt évvel ezelőtt volt, így amennyiben ezt minősíteném az utolsó jelentős kiállításomnak (ehhez pedig jogom van), akkor az „évek óta" mint az évekre vonatkozó meghatározatlan időérték szerintem helytálló. Amúgy én inkább a műcsarnoki kiállításomra gondoltam, mint igazán jelentősre, amit még a már évek óta halott Németh Lajos professzor nyitott meg és szintén évfordulóhoz volt kötve, mint most tíz év után ez a mostani is a Csontváry Galériában – ugyanis akkor töltöttem be az 50. életévemet –, ezért is volt számomra megkülönböztetetten jelentős és ezért lett volna aktuális éppen most rendezni egy hasonlót. Azon pedig értelmetlen dolog lenne polemizálni, hogy az évfordulókhoz kötött kiállítások nagyobb hangsúlyt érdemelnek-e a többinél vagy sem. Időközben ehhez az évfordulóhoz egy új is társult, mert pontosan úgy, mint tíz évvel ezelőtt – a szakmám egyik szekcióját képviselő kollégáim ismét javasoltak Munkácsy-díjra, viszont a döntés pozícióját élvező, személyemmel nem szimpatizáló kollégáim élvezettel elutasítottak –, holott akinek csupán egy csepp igazságérzete van, nem lehetnek kétségei, hogy ez a díj lenne a minimum, amit már rég megérdemeltem volna. Vajon erre a szituációra utalt volna Csák Máté, mikor a következőket írta: „Gyémánt László próféta lett saját hazájában, ez páratlan prófétai haditett, meg kell őt nyugtatnunk. Ne legyen ideges. Ő már gyémántember, legyen nyugodt". Ehhez csak annyit, hogy Csák Máté helyzetmegítélése nem túlságosan találó a tényekkel összevetve.

Gyémánt László
festőművész

Törvénytelen és indokolatlan volt a döntés a népszavazásról

A legutóbbi időben két NATO-csatlakozással foglalkozó írás jelent meg a lapban. (1995. december 15., *Vit László: Feltétlenül* és 1996. január 19., *Szabó A. Ferenc: A NATO-mumus és a valóság.*). Magam is ehhez a témához kívánok alább hozzászólni, pontosabban egyik vonatkozásához, az ismert népszavazással kapcsolatos véleményekhez.

Számos kísérlet történik arra, hogy a NATO-csatlakozásról szóló népszavazás elutasítását a NATO-csatlakozással kapcsolatos érvekkel támasszák alá. Ezáltal azonban a döntést értelmezők ugyanazt a hibás logikát követik, mint a parlamenti pártok. A népszavazási beadványt ugyanis jogilag nem lehet összekötni a NATO-csatlakozás kérdésével, nem lehet NATO-csatlakozással kapcsolatos érvekkel alátámasztani a jogi döntést.

A népszavazás elutasítására ugyanis egyértelműen és kizárólagosan politikai okokból került sor. A törvények uralmáról itt szó sincs, itt a politikai akarat konszenzus kíméletlen érvényesítéséről van szó. Jogszabály-fölöttiségről, ahol a politikai szándék jogértelmezési keretben jelenik meg, ahol a politikai akarathoz rendelték – jogszabály változtatás nélkül – a jogot, a politika által kívánt végeredményhez keresték meg az azt leginkább alátámasztani látszó értelmezést. A képviselők egész egyszerűen éltek a manipuláció lehetőségével, éltek azzal a kétségtelenül legitim és csak a parlamenti pártoknak megadott lehetőséggel, hogy politikai aktualitásoknak megfelelően döntsenek a jogszabályok „érvényességéről". Ez a szelektív vagy relatív jogértelmezés ebben és csak ebben az értelemben véve tehát teljesen törvényes volt, egyébként azonban nem.

Jogi oldalról a legnagyobb problémát azonban abban látom, hogy a politikai indíttatású jogértelmezés viszonylagossá teszi a jogszabályok alkalmazhatóságát és a minden jogállamban kiemelten fontosnak tartott jogbiztonság kerül veszélybe. Ennek negatív következménye az egész társadalomra nézve felmérhetetlen, mivel megerősödik az „erősebbnek áll a világ" szemlélete. Ilyen parlamenti döntések nyomán még annak az illúziója is odavész, hogy „az egyszerű nép" is beleszólhat az ország ügyeinek vitelébe. Az illúzióvesztés azonban bizalomvesztéssel társulhat: a politikába, sőt a demokráciába – a nép általi kormányzásba – vetett bizalom elvesztésével és „politikai apátiával" járhat együtt.

1996 február 2.

Élet és Irodalom
1996 I. 19

Gyémánt László

USZTÁV:

óstolási terep

gjobb az áruházakban nézelődni, ilyenkor nincs sok
ldául az ember a Keravill-részlegbe és odaáll a tévéké-
rakva vagy hetven készülék, ezek katonás sorban áll-
olva, s mindegyiken ugyanaz a műsor. Az ember kissé
r egy kopasz férfit lát, amint élénk taglejtésekkel ma-
lános morális válságról beszél, sőt, országosról. De
képernyő az érdekes. Ez ipari tévé és a sarokban áll.
rre néz, akkor saját magát látja a képernyőn, amint
példányban a kopaszt, mögötte a morális tereppel.
ha lehet, most lett csak igazán aktuális. Épp akkor,
szükség rá. Ebben a korszerű Keravillban például
a valaki ugyanis árut lopna, a kijáratnál úgyis meg-
és azonnal két biztonsági alkalmazott vetődne a
na a szégyen. Ámbár épp a héten kaptak el egy
ak vevők az üzletben, az eladók, biztonságiak egy-
z öregasszony macskaléptekkel lopakodott a kijá-
gő visítani kezdett. Az öregasszonynak vége volt.
ak karmai közt, azok azonnal elvették a szatyrát,
tinkérdések, hány villanykörtét loptunk, lopogat-
indig elfordítom a fejem. De most nem tehettem,
ól előkerült a blokk is, az öregasszony nem lopott,
a számlát, a pénztárnál felejtettek el valamit leke-

gasszony miért somfordált?
tt, miért viselkedett úgy, mint egy közönséges tol-
giak nem vetődnek utána saját testi épségüket veszé-
egasszony ma már árkon-bokron túl jár, rendezett
l üthetjük a nyomát.
jobb, mint a sípoló, füttyögő rendszer. Egy ilyen ipa-
nt megmutat, az ember legelébb is rádöbben, hogy
ndólata az arcára van írva. S hogy amit tesz, miként te-
gy óvatlan pillanatban odalépnék a hetven tévékészü-
az eladók éberségét kijátszvà leemelném (ha már el-
stűlűen villanykörtével tegyük), akkor láthatnám ma-
ben, amint lopok. Ha video is volna a közelben és be
kár fel is vehetném magamat egy kazettára, mint szer-
, no jó, villanykörtét is, mindezt otthon újra megnéz-
gathatnám a háznak, tessék, ilyen egyszerű az egész.
ás volt – mondaná a ház.
teli van szerzett holmival.
em nagy szerzemények ezek és speciel nem is villany-
, amely egyáltalán nem különleges ház, most a *kóstol-*
valevő, hogy a kínálati piacon a különféle cégek erős
a fogyasztóért. Ennek leglátványosabb leképezése az
átható: különféle élelmiszereket, piperecikkeket kós-
ókkel. Legjobb a sajt. Az egyik szomszéd lánya (sok
an és nem kelt még mind el), sajtot kóstoltat napi hat
etközpontban. Ebben nem az a bolt, hogy az ember
ni belső parancsra azonnal az üzletközpontba siet, és ak-
ot eszik az ismeretségre hivatkozva, amennyit csak bír,
sajt mindig marad, és ezt hazahozza a lány és az ember-
nem is az egészet. A kóstoltatással már az egész ház eg-
számol. Most karácsonykor (bár nem voltam itthon),
t mindenki. A puding-kóstoltatásban persze nem a pu-
hanem a tej. A kóstoltatási technológia ugyanis előírja,
[illegible] tejet kell felhasználni, tehát, ha

Credo quia absurdum

Rendszeresen, bár a távolság miatt némi késéssel olvasom az Élet és Irodalom számait New Yorkban. Gondolom, néhány olvasó figyelmét elkerülte az a tárgyi tévedés, ami Kertész Ákos „Legszebb karácsonyi ajándék a könyv" című írásában található: „ergo hinni kell benne, credo quia absurdum est, ahogy Augustinus mondta". *(1995. december 22.)* A latin idézet nem Szent Ágostontól származik hanem Tertulliántól (De Carne Christi, 5. fejezet), és az eredetiben így: „certum est quia impossibile est." Gyakran idézik mint „credo quia absurdum", természetesen nem Ágostonnak, hanem, helyesen, Tertulliánnak tulajdonítva.

Horváth Elemér
USA

Kettős amnézia

Gyémánt László jól fest. Nagyon jól fest. Hernádi Miklós nagyon jól ír. A múlt heti *(2. szám, január 12.)* „Mitől ideges Gyémánt László?" Hernádi Miklós-féle „ÉS" tárlatvezetés szép példája a rokonszenv őszinte újságírói kivetülésének. De vitatom igaztalan utalását: „ugyanis évek óta nem volt igazi kiállításom" – mondja Gyémánt és írja Hernádi. Ilyen páros emlékezetvesztést! Gyémántnak ugyanis igen jelentős, igazi kiállításain vehettünk részt a Vasarely Múzeumban, az Újpest Galériában (Zsigmond Attila, Körner Éva), a Körmendi Galéria Budapestben (Kuczka Péter), a Repülőtér Galériában Ferihegyen, hogy csak a legnagyobbakat említsem. A kiállított képek, a kiállítótermek, a közönség felejthetetlenek.

Gyémánt László próféta lett a saját hazájában, ez páratlan prófétai haditett, meg kell őt nyugtatnunk. Ne legyen ideges. Ő már gyémántember, legyen nyugodt.

Csák Máté

V

nyos katonai
rolt politikai
ság 1956, 19
sen is megszá
mokat elők
(Csehszlovákia
A NATO vé
mondhatni d
mutatta, hogy
kihasználni a
ban időnként
dalmi-politika
is csak azzal
nak, hogy elfo
Szovjetuniób
form-irányzat
politikai mag
sére (Gorbac
A NATO é
kétpólusú sz
dódása, maj
eleinte úgy
pa, köztük
hogy eljött
je, az 1956
szülte körü
galmazott
tósága. Még
oroszok, an
lentette, ho
rülhetjük e
lentkezést. A
liberális eller
kációnak vagy
kibeszélésnel
nek fogták fe
külügyest csu
tanulság inspi
tömbökhöz ta
rosszabb lehet
tömböktől való
Hiába volt se
lágháború előtt
németek mindl
elfoglalták, kif
kimaradt a má
ban a szovjetel
mégis megdönt
litikai rendsze
azért esett-e dar
só sorban – Jug
leges volt, teh
össze egy külső
ereje?
A NATO-n kí
komoly és hatéko
zet, amely garant
szerváltó viharok
tépázott térségü
Részben egymást
szökkent államna
kell óvni az itt él
nem múlt el az o
veszélye sem. Az
erők csak abban
mástól

Émile Zola, a fotográfus

Kiállítás a Mai Manó Házban

Émile *Zolát* mint a francia naturalista nagyregény főalakját, a Rougon-Macquard-ciklus, a Germinal, a Patkányfogó, a Nana című regény vagy a koholt vádak alapján perbe fogott *Dreyfus* kapitány melletti bátor kiállást jelző Vádolom (J'accuse) című cikk íróját ismeri a nagyközönség.

A Mai Manó Házban két napja megnyílt kiállításon most a fotográfus Zolával ismerkedhetnek meg az érdeklődők a toulouse-i Château d'Eau város galériának köszönhetően. Zola ötvenöt éves volt, amikor elkezdett fényképezni. Jelmondatát: nem múlhat el egy nap sem írás nélkül, a fotózásra is kiterjesztette. Naponta dolgozott, hét év alatt hétezer fényképet készített. Ezekből mutatnak most be nyolcvanat Budapesten.

Émile Zola I. Pipin nevű kutyájával

Ebből az alkalomból érkezett Magyarországra Jean-Luc *Monterosso*, a fotográfia párizsi székhelyű Európai Házának igazgatója. Ő nyitotta meg a kiállítást, majd előadást tartott a ház létrehozásáról és gyűjteményeiről.

A Mai Manó Házban most kiállított képeket Jean *Dieuzaide* hívta elő, az eredeti negatívokat Émile Zola unokája bocsátotta a magyarországi kiállítók rendelkezésére. **(f. m.)**

A nyolcvanöt é

Elkészült a

Ugyancsak meglepődött *Határ* Győző annak idején, amikor nyolcvanadik születésnapjára a Miskolci Egyetem rektorától meghívólevelet kapott: vegye át tiszteletbeli doktori címét. Miskolchoz ugyanis életének két különös emléke fűződött, itt szökött meg abból a büntetőszázadból, amelyet a náci Németországba akartak vinni. Ugyanis '43-ban Csodák országa HÁTSÓ-EURÁZIA című regényéért ötévi fegyházra ítélték. És itt építette a Rákosi Mátyás Bányászati és Nehézipari Műegyetem komplexumát, miután 1950-ben tiltott határátlépés kísérlete miatt két és fél év börtönre kárhoztatták. A bölcsészkarral bővült egyetem most nyolcvanötödik születésnapján köszönti tiszteletbeli doktorát, aki egykor műegyetemi diplomát szerzett, de a közvélemény elsősorban Kossuth-díjas íróként ismeri. A mai alkalomra készült el a modern magyar irodalomtörténeti tanszék gondozásában a Határ Győző bibliográfiája című kiadvány. A bevezető pályaképet az a *Kabdebó* Lóránt professzor írta, aki a kilencvenes évek elején három kötetben közzétette a Londonban élő íróval folytatott beszélgetését. Az Életút című

KIÁLLÍTÓTEREMBEN

Egy város képei

„A Blues lüktető vágy – öröm és bánat között ingázó hangulat – a lélek rezdüléseinek vetülete – lázadó indulat – sűrített életérzés – hangok és színek ritmusvariációi: szívdobogás. Chicago: a legamerikaibb metropolis. Esszenciája a szabadságnak és a korlátlan lehetőségeknek." *Gyémánt* László festőművésztől valók ezek a mondatok. Mélységükben arról a két dologról szólnak, amely a legjobban izgatja, s amelyek összhangját, egységét adja vissza művészetében mindenkor. A festészet és a zene. Azon belül is az absztrahált valóságlátás, legyen szó tájról, városról vagy épp neofiguratívnak is mondott portréról, s elválaszthatatlan „társáról", a dzsesszmuzsikáról. Nemcsak azért, mert Gyémánt mindenkor úgy érezte, hogy a két műfaj nagyon szorosan összekapcsolódik. Számára a „szabadság szimbóluma" a rögtönzés művészete, ahogy megszólal a zene, s ahogy hangjaira megszületik a kép.

Gyémánt László úgy mondja, nyolc esztendeje várja, hogy a Budapest Kiállítóteremben alkalma nyíljék a Chicago Blues című kiállításra. A tárlatra, amelyre most ebben az évben végre érdemes volt megfestenie mindazt, amit számára az amerikai nagyváros és muzsikája jelent. A nagyméretű festmények barna-drapp-fehér-fekete színei, a vonalak lendülete a mozgást, a rohanást a zaj élményét sugallja. A híres Elevated Train – minden Chicagóban forgatott film üldözési jeleneteinek színhelye – acélszerkezetének formája, elemeinek egymáshoz illeszkedése, a rozsdás darabok szinte érzékelhető fémes csikorgása elevenedik meg Gyémánt képeinek színeiben és formáiban. A híd alulról, oldalról nézett váza, s némely alkotáson fölötte a házak, amelyek elmosódottan rápillantanak a vasvilág jelképére. A nagyváros lüktetését és a blues áttűnéseit érzi, aki figyeli a különleges, zord szépségű, olaj- vászon képeket.

A kiállítóterem hátsó traktusában láthatók a „gyémántográfiák", azok a kisméretű alkotások, amelyek valójában a Chicago Blues festménysorozatának őstörténetéhez tartoznak. Fekete-fehérek. Rajzok? Inkább fényképek? Mindkettő. Egy különös művészi elgondolás kísérletének és technikájának megvalósult darabjai. Gyémánt – ahogy írja – végigfotografálta Chicagót, azután egyszer kapott egy furcsa meghívást, hogy valami olyasmit mutasson be szabadon, ami nem képzettségének megfelelő dolog. Arra gondolt, „gesztusait viszi be a fényképeibe", azaz a negatívot belehelyezte a nagyítógépbe, alátette a fotópapírt, exponált, majd a festőecsetet a hívóba mártva összefestette a már exponált papírt. És az ecsetmozdulatok kirajzolódtak a papíron. Így születtek meg a „gyémántográfiák", amelyek most egyszerre vallanak a realitás és az absztrakció eszközeivel és hangsúlyaival a képeken.

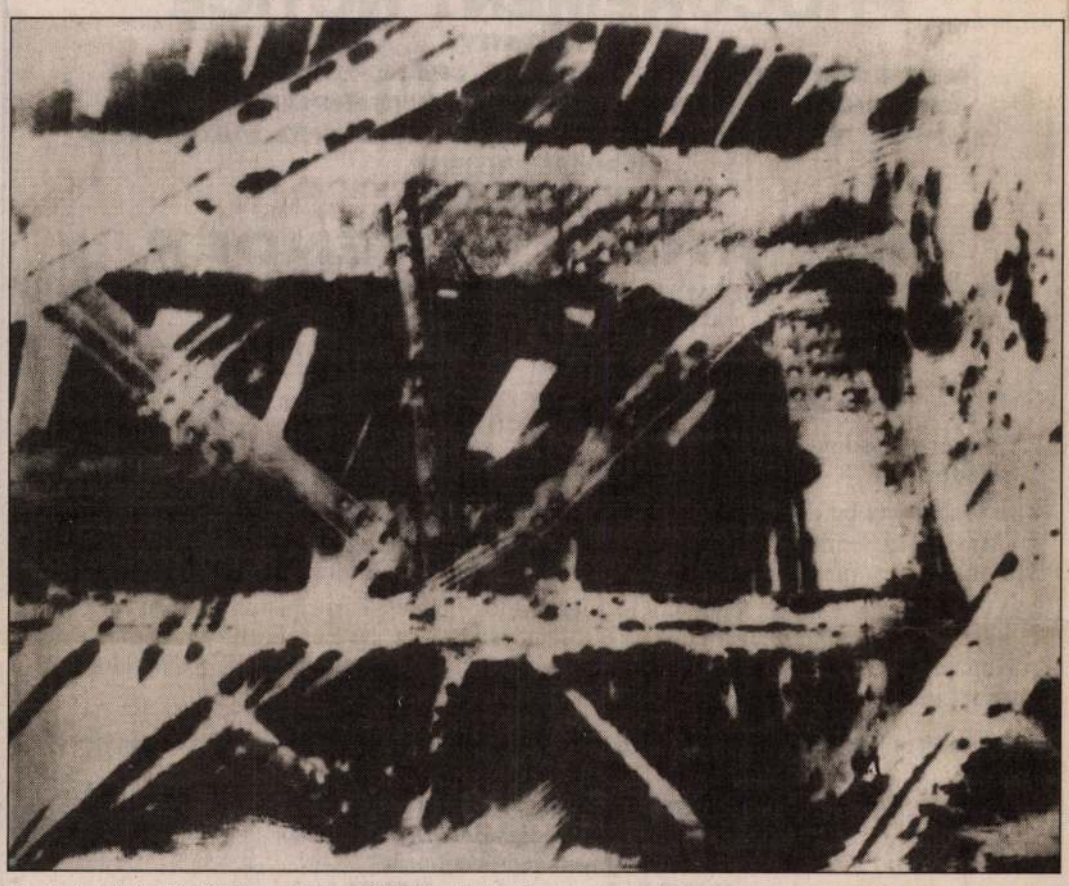

Gyémánt László: Chicago Blues (1999), olaj, vászon

A nagy formátumú festményeken persze ott vannak, ha ezúttal csak néhányan is, a chicagói dzsesszmuzsikusok, akik zenei „ihletői" a festményeknek: John Lee *Hooker* és Buddy *Guy* gitárral a kézben. Tán az ő improvizációikra születtek Gyémánt László nagyszerű technikai ismerettel és feszültségteremtő kifejezőerővel megalkotott művei. Egy város életének, a belőle sugárzó életérzésnek különös feszültséget hordozó szimbólumai.

Róna Katalin

MEGRENDELŐLAP

Igen, megrendelem a Magyar Nemzet című napilapot

☐ egy évre: 11 988 Ft ☐ fél évre: 5 994 Ft
☐ negyedévre: 2 997 Ft ☐ egy hónapra: 999 Ft

Megrendelő neve: .....
Megrendelő címe: .....
.....

A megrendelést kérjük a következő címre küldeni: P & B Média Rt. Terjesztési Igazgatóság 1133 Budapest, Visegrádi u. 116. Lapunkat megrendelheti a 465-8599-es telefonszámon is.

Magyar Nemzet – A hiteles polgári napilap.

Á Z A T

zat Képviselő-testülete
t hirdet

-vezető

töltésére.

ai gyakorlat.

ll:
letrajzot,
bbi erkölcsi bizonyítványt,
kmányokat.

Kjt. alapján.
: 1999. november 30-án 15 óráig.
elő-testület döntését követően.
ira a benyújtási határidőt
tületi ülésen kerül sor.

lavári Önkormányzat
tani: Budavári Önkormányzat,
Polgármesteri Hivatal
lmás polgármester
Kapisztrán tér 1.

MEGHÍVÓ

A GANZ-TRANSELEKTRO Kazán- és Darugyártó Részvénytársaság
(1138 Budapest, Meder u. 9., Cg.: 01-10-041136.) értesíti tisztelt részvényeseit, hogy **1999. december 20-án de. 10 órakor rendkívüli közgyűlést tart** a Transelektro Rt. székházában (1051 Budapest, Nádor u. 13., tanácsterem).

Határozatképtelenség esetén a megismételt közgyűlés időpontja – az eredeti helyszínen és napirenddel – 1999. december 20-án de. 11 óra. A megismételt közgyűlés az eredeti közgyűlés napirendjén szereplő ügyek tekintetében a megjelentek számára tekintet nélkül határozatképes.

I. A közgyűlés napirendje:

1. A társaság székhelyének megváltoztatása.
   A javasolt módosítás az alapszabály alapító okirat 3. pontját érinti.
2. A székhely áthelyezéséhez kapcsolódó beruházás jóváhagyása.
3. Az 1995. január 1-je és 1999. június 30-a között elfogadott közgyűlési határozatok megerősítése.
4. Egyebek.

II. A szavazati jog gyakorlásának feltételei:

A közgyűlésen azok a részvényesek jogosultak részt venni, akiket mint részvénytulajdonoskat a részvénykönyvben nyilvántartásba vettek. A részvényes a közgyűlési jogait képviselő útján is gyakorolhatja.

A szavazati jog gyakorlásának feltétele, hogy a részvénytulajdonosok a részvényeiket a közgyűlés időpontját legalább három nappal megelőzően valamely pénzintézetnél letétbe helyezzék, valamint e tényt igazolják. A részvényesek a közgyűlés napirendjére vonatkozó előterjesztéseket, írásos anyagokat a fent megjelölt helyszínen (Bálint György vezérigazgató titkárságán) vehetik át.

GANZ-TRANSELETRO Kazán- és Darugyártó Részvénytársaság

Nem kell rémülten az órájára pillantania, mivel **új szervizünkben 8 óráig várjuk Önt!** Ráadásul akciónkban december közepéig Opelje téli zsgálását ingyenesen, szervizelését pedig engedményes áron végezzük el.

Sőt olajcsere esetén OLAJSZŰRŐT ADUNK AJÁNDÉKBA!

OPEL Maxabo

zerviz, Alkatrészáruház 1026 Budapest, Hűvösvölgyi út 32. Tel.: 200-7200, Fax: 200-6820

ÁV

PROCUREMENT NOTICE

HUNGARY
MODERNISATION OF ZÁHONY TRANSHIPMENT AREA
EPERJESKE GANTRY CRANE TRANSHIPMENT AREA
SUPPLY OF MOBILE CONTAINER HANDLING MACHINES
EU PHARE PROJECT
HU9707-01-01.2

INVITATION TO TENDER

HUNGARIAN STATE RAILWAYS Co. Ltd. (MÁV Rt.) has applied for a PHARE Grant to finance modernisation of Záhony transhipment area.

Scope of Works

Supply in one Lot the following goods:

1. Container loading machine 1 pc
2. Side fork lift 2 pcs

The Tender will be delivered to Tenderers by the 12th November 1999. After preliminary registration of Tenderer by fax, the Tender can be obtained free of charge from Room No. 514 of the Headquarters of MÁV Rt. (H-1062 Budapest, Andrássy út 73-75., Hungary).

MÁV Rt. invites eligible Tenderers to submit their Tender. Participation is open on equal terms to all natural and legal persons of Member State of the European Community or of Albania, Bosnia and Herzegovina, Bulgaria, the Czech Republic, Estonia, FYROM, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland, Romania, the Slovak Republic, Slovene.

Submission of the tender: The Tender must be delivered by 2.00 p.m. on the 13th December 1999, to

MÁV Rt. Vezérigazgatóság Fejlesztési és Beruházási Főosztály (MÁV Rt. Headquarters Department for Development and Investment)
H-1062 Budapest, Andrássy út 73–75.,
Room No.: 8–9.

Opening of Tender:
The opening of tender will take place in the presence of the Tenderers' representatives at 2.00 p.m. on 13th December 1999. at MÁV Vezérigazgatóság (MÁV Rt. Headquarters), H–1062 Budapest, Andrássy út 73-75., Room No.: 8–9.

Interested Tenderer can obtain further information from:

Ms Katalin Pásztóy
MÁV Rt. Headquarters, Department for Development and Investment
H-1062 Budapest, Andrássy út 73–75. Room No.: 514
Phone: (36-1) 432-4852. Fax: (36-1) 351-9475

út Európában!

Gyémánt László

A törzsasztalt kétszer avatták

Kiállítás galériában, sörpincében

A torta gyertyáit Gyémánt László és Adorján Attila fújta el

SZABÓ BERNADETT FELVÉTELEI

Kétszer is törzsasztalt avattak tegnap a Gerbeaud-ban. A Dorottya utcai galériában megnyílt az Új Gresham Kör képzőművészeinek Törzsasztal című kiállítása, a Sörházpincében pedig megalapították ugyanennek a művészi asztaltársaságnak a törzsasztalát.

Az Új Gresham Kör *Gyémánt László* festőművész ötlete nyomán jött létre. Két éve ugyanis a műcsarnokbeli Art Expo előtt olyan döntés született, hogy a művészeti börzére csak csoportok, galériák nevezhetnek. Gyémánt viszont nem akart kimaradni a kultúrexpóból, így barátai segítségével társaságot hozott létre. (Az már szinte mellékes, hogy az Art Expo abban az évben végül elmaradt.)

A Kör tagjai – többek mellett – *Adorján Attila, ifj. Benedek Jenő, Csernus Tibor, Eigel István, Mácsai István, Szalay Zoltán és Törőcsik Eszter.* Első közös kiállításuk az Árkád Galériában volt, nemsokára viszont értük jön létre Opera Art Galéria a VI. kerületben, a Révai utcában. A társaság eddig főként lakásokban találkozott, hivatalosan tegnaptól helyet kaptak a Gerbeaud Sörházpincében, ahol rendszeresen összejöhetnek egy kis csevegésre. (Hogy milyen rendszeresen, arra nincs szabály.)

A törzsasztal alapításakor egy-egy alkotásukat is bemutatták az új-greshamesek a sörpincében, ezt a hely gazdái névre szóló korsóval és egy hatalmas, festőpaletta formájú tortával honorálták. Ugyanezen a napon a Gerbeaud Dorottya utcai Galériájában szintén közös tárlatuk nyílt, amely december 4-ig tart nyitva.

Az Új Gresham Kör tagjai – ahogy Gyémánt László elmondta – nemcsak művészetről beszélnek. Jól kipletykálják magukat, megvitatják a kultúra helyzetét; nincs faliújság és jelenléti ív, az egész egy nyílt társaság. A festő végül hozzáfűzte: nem szeretné, ha az Új Gresham Kör csak képművészekből állna, jöjjenek írók, költők, akár újságírók is.

Sz. K.

Új gazdája lesz a közvilágításnak

A tervek szerint közös vállalatot alapít az Elmü és a főváros

Évente több százmillió forintos veszteséget jelent a közvilágítás üzemeltetése a Budapesti Elektromos Művek (Elmü) Rt.-nek. Az elképzelések szerint az Elmü és a főváros közösen alapítandó vállalata venné át Budapest közvilágítási hálózatának tulajdonosi és üzemeltetési jogait.

A fővárosban és Pest megyében – a Budapesti Elektromos Művek (Elmü) Rt. teljes szolgáltatási területén – a közvilágítási hálózatra összesen 222 690 lámpa csatlakozik. Korábban állami forrásokból építették ki a közvilágítást. Részvénytársasággá alakulásáig, 1992-ig a cég – jóváírással – megkapta az addig kiépített közvilágítási hálózat tulajdonjogát. Fenntartási, üzemeltetési költsége viszont, a sok helyen elavult vezetékek, világítótestek miatt több százmilliós veszteséget okoz a szolgáltatónak – tudtuk meg *Boross Norbert* szóvivőtől, az Elmü kommunikációs főosztályának vezetőjétől.

Véleménye szerint az is probléma, hogy a közvilágítás létesíttetése, illetve a nyomvonal kijelölése az önkormányzatok hatáskörében maradt. Az új hálózatok kiépíttetéséről és finanszírozásáról szintén az önkormányzat gondoskodik, majd a tulajdonjogot, kötelező érvénnyel, általában azonnal átadja az Elmünek. Egy-egy újonnan épült bevásárlóközpont azonban már nem mond le e jogáról.

A közvilágítás esetében a cég elsődleges funkcióját, az áramszolgáltatást jóval túllépő, ellentmondásos tulajdonosi-fenntartói-szolgáltatói szerkezet alakult ki, ami évente több százmillió forintos többletterhet jelent. De mert az Elmü nyereséges társaság, a közvilágítás működtetése inkább csak profitját csökkenti. Bár az önkormányzatok által fizetendő fogyasztói ár némileg meghaladja a lakossági díjat, nagyrészt mégis csupán a közvilágítás áramfogyasztását fedezi, a fenntartási költségeket nem – mondta a szóvivő.

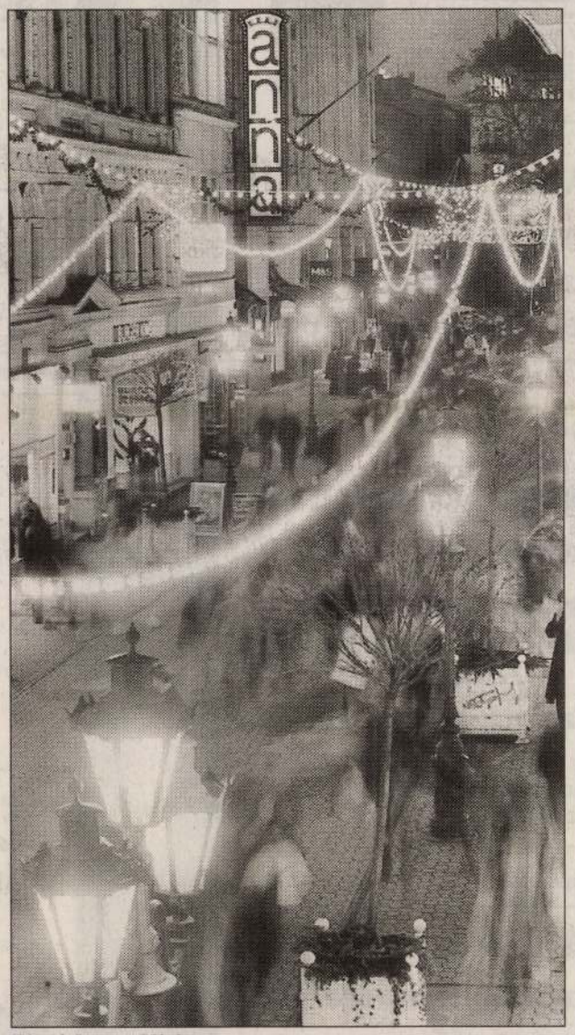

Fényárban a Váci utca

SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

Az elektromos művek egyébként nyitott minden olyan kezdeményezésre, amely a helyzet feloldását célozza, azt, hogy jelentősen csökkentse veszteséges fenntartási kötelezettségét. Nyilvánvaló ugyanakkor, hogy elsősorban anyagi okok miatt, a kerületeknek nem érdekük a helyzet rendezése – tette hozzá Boross Norbert. Az elektromos művek már több ízben kezdeményezte az illetékes tárcánál a jogszabály módosítását. Az önkormányzatok nyomására azonban az 1990-es évek közepén az addig fizetendő karbantartási díjat is megszüntette a jogalkotó.

Hosszú idő után a közelmúltban az Elmü számára is reményteljes tárgyalások kezdődtek a társaság és a fővárosi önkormányzat között. Az elképzelések szerint a rt. és a főváros – várhatóan a jövő év első felében – közösen alapítana vállalatot Budapest közvilágítási hálózatának tulajdon- és üzemeltetési jogának gyakorlására. A cég, később akár vidéken is vállalhatna karbantartási és felújítási feladatokat, az Elmü pedig az áramszolgáltatásra koncentrálna. A főváros az erre a célra elkülönített rekonstrukciós forrásait, az Elmü a hálózatot apportálná az új társaságba, valószínűleg a tulajdonosi arányoknak is ennek megfelelően kellene alakulniuk. Egyelőre azonban számos tárgyalásra van még szükség. A főosztályvezető azt is elmondta: ezzel a megoldással az új tarifarendszer kínálta lehetőségeket kihasználva, megnyugtatóan lehetne rendezni a főváros közvilágítás problémáját.

Kálmán Attila

Autókereskedések, szervizek, üzletek

FIAT

1085 Budapest, József krt. 35.
Tel.: 267-4946, 267-4918
1097 Budapest, Dandár u. 22.
Tel.: 215-4466, 216-7589
2037 Dabas, Vásártér u. 1.
Tel.: (29) 362-962 (használtautó-kereskedés)

SPQR S·P·Q·R FIAT

KIA

KIA Autó-Óbuda Kft.

1039 Budapest,
Szent István utca 17.
Tel.: 387-6403, 387-6426

mazda

Autó-Óbuda Kft.

1037 Budapest, Vörösvári út 123.
Tel./fax: 368-1413, 368-4929

MITSUBISHI MOTORS

DUNA INTERSERVICE Kft.

MITSUBISHI
márkaszerviz és kereskedés

Vizsgáztatás és gépjárműeredetiség-vizsgálat
Karambolos javítás teljes körű
biztosítási ügyintézéssel,
cseregépkocsival.

1037 Budapest, Zay u. 24. Tel.: 250-4522

NISSAN

NISSAN RAPID Kft.

márkaképviselet és -szerviz

Karambolos javítás teljes körű
biztosítási ügyintézéssel.

1037 Budapest, Zay u. 26.
Tel.: 368-6075
1149 Bp., Mogyoródi út 32.
Tel.: 220-5080

SUZUKI

SUZUKI

SUZUKI

SUZUKI

SUZUKI PEST

1134 Budapest, Dózsa György út 63. Tel.: 239-3940
Szalon: tel.: 239-4808, tel./fax: 239-8820
Szerviz: tel.: 320-9005

A PEST MEGÉR EGY TESZTET

ÚJ SUZUKI AUTÓSZALON A FŐVÁROSI AUTÓPIACON!

ÓRIÁSI NYITÁSI KEDVEZMÉNY!

Cím: 1194 Budapest, Nagykőrösi út 162. *Telefon/fax:* 280-7338.
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 9–17 óráig, szombat–vasárnap 7–16 óráig.

SUZUKI ULLMANN

Bp. XXIII. ker., Grassalkovich út 46–48.
Telefon: 287-0424, 287-3356

Használt autók beszámítása igen kedvező áron.
Egyénre szabott hitelkonstrukciók!
(Már 280 000 Ft kezdő befizetéssel.)
Közalkalmazotti kedvezmény.
Nagy értékű ajándék-összeállítások.
Teljes körű szerviz.
Karosszériajavító és -fényező üzem.
Helyszíni kárrendezés. Alkatrész kis- és nagykereskedelem.

Nyitva tartás: Szalon: hétfőtől péntekig 7–18 óráig,
szombat, vasárnap 9–14 óráig.
Szerviz: hétfőtől péntekig 7–18 óráig.

SUZUKI ÓBUDA

MÁRKAKERESKEDÉS ÉS -SZERVIZ

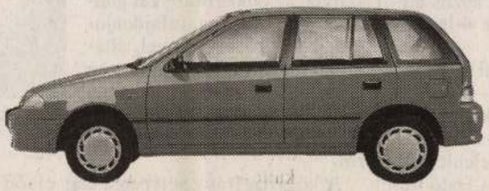

• Új- és használtautó-értékesítés

DEFEND®-LOCK

MARBO HUNGARY KFT.

A DEFEND-LOCK sebességváltózárak
importőre és forgalmazója
1024 Bp., Zivatar u. 11.

Műhely: Bécsi út (Aral benzinkút)
Tel./fax: 315-0623, 06 (30) 962-3911, 06 (20) 939-2125

VOLÁNBUSZ Járműtechnika Kft.

1139 Budapest,
Béke tér 11.
Tel.: 340-1930.
Fax: 349-1596

Vállaljuk:

- IKARUS autóbuszok teljes körű felújítását, karambolos javítását, fődarab és kisfődarab felújítását.
- Továbbá vállaljuk új karosszéria építését.
- Nemzetközi forgalomban részt vevő autóbuszok
  - biztonsági ellenőrzését (15 000 km-enként), naplóbejegyzéssel
  - 8 évnél idősebb (Ikarus, Neoplán, MAN, Scania, Renault, Berkhof, DAF Vanhool, Bova, Jonckheere) autóbuszok alkalmassági vizsgálatát és tanúsítását.
- Belföldi forgalomban részt vevő autóbuszok vizsgára való felkészítését és vizsgáztatását.

POSTA AUTO

Személyautó, Tehergépkocsi, Motorkerékpár
VIZSGÁZTATÁS

HUNGÁRIA BIZTOSÍTÓ KÁRFELVÉTEL
nyitva: hétfőtől péntekig
6.00–15.00-ig
ZÖLDKÁRTYA
nyitva: hétfőtől péntekig
6.00–18.00-ig

Postaautó Budapest Kft.
1149 Budapest, Egressy út 35–51.
Tel.: 383-3990

Autólopás ellen: *MUL-T-LOCK sebességváltókar-zár*
Betörés ellen: *biztonsági fólia szélvédőre, épületablakra*
Fény- és hővédő fóliák is, különböző színekben.

MUL-T-LOCK®

Galántha György,
Bp. II., Versec sor 12/A (műhely)
Tel.: 206-5283, 06 (30) 941-0141

A Budapest Galéria meghívja Önt

Gyémánt László

kiállításának megnyitójára

1999. november 11-én, csütörtökön délután 6 órára

a Budapest Kiállítóterembe (Budapest V., Szabad sajtó út 5.)

Megnyitó beszédet mond:

Bereczky Loránd

a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója

Közreműködik: Bontovics Kati (ének), Cselik Gábor (billentyűs), Csepregi Gyula (szaxofon), Friedrich Károly (pozan), Lattmann Béla (basszus), László Attila (gitár), Sípos Endre (trombita), Sramkó János (dob)

A kiállítás megtekinthető 1999. december 5-ig, naponta 10-18 óráig, hétfő kivételével.

---

the Budapest Galéria has pleasure in inviting you to the opening of

artist László Gyémánt's exhibition

to be held on Thursday November 11 1999, at 6 pm

in the Budapest Exhibition Hall (Budapest V., Szabad sajtó út 5.)

Opening speech by:

Loránd Bereczky

director general of the Hungarian National Gallery

Participating in the opening: Kati Bontovics (vocal), Gábor Cselik (piano), Gyula Csepregi (sax), Károly Friedrich (trombone), Béla Lattmann (bass), Attila László (guitar), Endre Sípos (trumpet), János Sramkó (drums)

The exhibition will be open until December 5 1999, from 10 am till 6 pm every day except Monday.

Támogatók/Sponsored by: Nemzeti Kulturális Alapprogram/National Cultural Fund, Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága/Budapest City Municipality Commitee for Culture, Danár Nyomda/Danár Printing House, Inno-Engineering AG., Euro-Niss Kft., Opera Art Galéria Kft., Elemzés Kft.

CHICAGO BLUES

Országmelléklet: Szervusz Ausztria

Szerda, 2008. május 28. 16:09 Utolsó frissítés: 11:49
Jolsvai András írása

Címkék: **Jolsvai_András Arcok,_helyek**

Gyémánt-szeánszok

Gyémánt László ezúttal a József Attila Klubban mutatta meg magát. Akik jól ismeri a gyémánti munkákat, örömmel találkozhattak itt is az elmúlt korszak nem egy emblematikus alkotásával, portrékkal, dzsesszzenészekkel, ahogy illik.

A május a kiállítások hónapja (sőt, a múzeumoké is meg egyáltalán, az eseményeké általában – a hétvégén is dzsembori dzsemborit követett múzeumszerte, ott volt mindjárt a múzeumi majális a Nemzetiben, hogy mást ne mondjunk), magunk sem tehetünk mást, mint hogy fölvesszük a ritmust, és a rendelkezésünkre álló csekély helyet igyekszünk teljesen kihasználni: két tárlatról is hírt adunk egy dolgozatban.

Gyémánt László ezúttal a József Attila Klubban mutatta meg magát. Akik jól ismeri a gyémánti munkákat, örömmel találkozhattak itt is az elmúlt korszak nem egy emblematikus alkotásával, portrékkal, dzsesszzenészekkel, ahogy illik. És volt igazi dzsessz is (a Vukán meg a Berkes) meg egy konfessziószerű beköszöntő Kornis Mihálytól. És persze tömeg, ahogy a Gyémánt-szeánszokon illik is. A nemrégiben indult Eötvös utcai kis klub ezzel a tárlattal is megmutatta, hogy fontos találkozási pont kíván lenni a pesti kulturális életben.

Mint ahogy az Octogon Art Galéria máris az: háta mögött az Octogon Műhely szellemi és anyagi támogatásával komolyan célba vette egy budai képzőművészeti centrum kiépítését – ott vannak, ugye, a Várfokok, meg ott az Octogon Art, máris egy alternatív Falk Miksa utcával állunk szemben.

Na, ott meg a Verebics Kati mutatta meg magát. Az önismétlés itt tudatos, hisz az ősz mester meg a fiatal mesternő önarcképei (önképei, hogy pontosak legyünk) lehetőséget adnak bizonyos párhuzamokra. (Noha közvetlen hatásról nem tudunk.) Bravúros ecsetkezelés, zavarba ejtő őszinteség mindkét oldalon, itt némi melankólia, ott dinamizmus, fotó és festék különös együttjátéka, ilyesmi jut az ember eszébe elsőként.
Meg hogy úgy jó az egész, ahogy van.

Jolsvai András

Gyémánt

Gyémánt László festő MDK

figyelmet érdemel festészete.

(Ernst Múzeum)

Rózsa Gyula: Stúdió 64. 9.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1964. dec. 24.

Gyémánt László, festő

MDK

Szürrealista törekvésű.

AX.M.Képzőműv.Kiál

Rényi Péter: Festészet és Korszerűség 9-10.

NÉPSZABADSÁG BP 1965. okt. 3.

Gyémánt Lánló, grafikus

L. Herpai Zoltán

(f.f.): Sci-fi a képrőművénetben

Esti Hírlap, Bp. 1981 ápr. 21.

2

Gyémánt László, festő

L: Gruber Béla

Vadas József: Festett öt évet 13.

Élet is Irodalom Bp. 1986. nov. 21. XXX/47

GYÉMÁNT László

16.19,53,66,67,68,78.

ARS HUNGARICA
XIX.évf.1.sz. 1991

TANULMÁNYOK
Hegyi Lóránd: Kalligráfia, absztrakt expresszionizmus, informel Magyarországon 1958–1970 között 3
Keserü Katalin: Pop art Magyarországon 15
Hegyi Lóránd: Struktúraelvű és geometrikus művészet Magyarországon 1968–1980 között 29
Andrási Gábor: A Zuglói Kör (1958–1968) 47
Mezei Ottó: A Szürenon és kisugárzása 65

DOKUMENTUM
Molnár Sándor: A festői elemek analízise (1962) 85
(Sajtó alá rendezte: Andrási Gábor)
Dokumentumok a Szürenon és kisugárzása című tanulmányhoz 111
(Összeállította: Mezei Ottó)

GYÉMÁNT László

91 1. 11, 70

9. 10

Új Művészet

GYÉMÁNT Lánló

Kenessei András

Lereti ön a dzsesszt?
Gyémánt Lánló festmé ugei
a Műcsarnokban.

Magyar Hírlap 1985. szept. 17. 6.

te plasztikus érzékletességű félálom
olikus optikából. Az
antázia szorosan kötődik a középkori

e, „minden látható csak hasonlat", az
n is fellelhető. Az expresszionizmus
yékává emésztette, s ezt a végsőkig
ájai és alakjai szellemszerű sémává
nekként áldozzák fel őket egy
természet és ember, tér és alak
a, fantasztikus élő alakzat vagy
us jelébe olvad bele *(Hans Arp, Fritz*
formafantáziák nemes termékenységű
y az anyaföld legmélyének új
t a művészetet úgy tekinthetjük mint
természet második arcát próbálja
teremtés forrásában megkeresni és

Gyémánt László, festő

L.: Kárpáti Éva

Palkó Sándor: Régi házakból, a mai épületekbe 8.
Népszabadság, Bp. 1980. jan. 16.

Gyermánt László

Méltatás

Németh Lajos: A Gresham - mult és jelen.
Müvészet, 1976. december - 6. oldal.

Gyermánt László

Végvári Lajos dr. felhívte Gyermánt László a Zebegényi Szabadiskola festő tanszék ~~fe~~ vezetésére.

Végvári Lajos: Zebegény krónikája, 1967.-1977.
Müvészet, 1977. julius - 10. oldal.

Gyéniant László

1967. márciusában volt a Fényes Adolf Teremben
a müvész kiállitása.

Beke László: Dátumok a magyar avantgarde müvészetről.
MŰVÉSZET, 1980. október - 20. lap.

GUNDEL-DÍJASOK XIX.

Festi magát!

JOSLVAI ANDRÁS

Bizony, bizony, festi magát, mégpedig nem is akárhogyan, nem kétséges, hogy az *Önarckép alkonyatkor* még a gazdag gyémánti ouvre-ben is különleges helyet foglal el: csúcsteljesítmény, bölcs összegzés meg egy kicsit végrendelet is. Őszinte szembenézés a pályával, a tehetséggel, az életúttal: lázadás és belenyugvás egyszersmind. (Vagy fordítva.)

Gyémánt igazi alanyi festő, szinte minden képében ő a főszereplő, még akkor is, ha lepusztult ipari tájat fest, vagy ha a jaltai hármakat, vagy chicagói magasvasutat. Egyikben a világ jövőjéről szól, másikban jelenéről, harmadikban a zene fontosságáról, mondjuk. De itt mindig az ő jövője, jelene, dzsessz-zenéje értendő. Ez persze végső soron minden nagy festőnél így van, valamennyien átszűrik lényükön a világot, attól lesz művészet a dologból. De a gyémánti piktúrában a szubjektum voltaképp mindent legyőz – ez is a cél, önmagát fogalmazni meg, vinni vászonra, ábrázolni minduntalan: ebben a teremtett világban ő az omega és ő az alfa, és nincsen ezért szomorkodni mit. Életre szóló művészi program ez az élet.

Nem véletlen (még ha néha annak látszik is), hogy utolérhetetlen mestere a portréfestésnek. Önmagát festi mások arcában is, persze, a végső, közös emberi drámát keresve egyfelől minden egyes arcban, másfelől meg elmondva, elég nyíltan, mit is gondol voltaképpen a modelljéről. Elmesélte egyszer, egy pódiumbeszélgetésben, hogy hajdan akadt egy tanulságos kudarca is. Olyan nagy volt a távolság a modell-megrendelő és a festő felfogása között, hogy azt még ő sem tudta áthidalni: a mester kudarcnak tartja ezt – hiszen ez egy szakma, szokta mondani, és ami a hivatás iránti alázatot illeti, rendben is van –, de mi ne tartsuk annak. Sokkal inkább az igazság diadalának, mondjuk.

Ahhoz képest, hogy mennyire önmaga áll gondolkodása-festészete középpontjában, kevés klasszikus értelemben vett önarcképet festett: igaz, az mind remeklés. Merthogy mindegyikben ott van Gyémánt lényének kettőssége. A magányos, zárkózott művész, akit voltaképpen csak zavar a világ, és a közösségi életre teremtett ember. Az ügyetlen kamasz, aki elpirul minden nő láttán, és a lovag, ki meghódítaná valamennyit. A végső kérdések tekintetében mindegyre elbizonytalanodó, tépelődő filozófus, és a bátran vállalt elveiért mindig határozottan kiálló közéleti aktivista. A világi hívságokra fütyülő, örökké feketében járó remete és a csokornyakkendős, bársonyöltönyös világfi. Az alkotás transzcendens elemeitől folyton visszahőkölő varázsló és a munka ethoszában meg a szakma szabályaiban hívő tanár. A soha felnőni nem tudó kisgyerek, ki legszívesebben a nagyszülői asztal alatt kuporogna ma is, kedvére rajzolgatva, és a zsúfolt kiállítóterek vernisszázsain boldogan hajlongó, sikeres férfi. A megrendelésekre dolgozó iparos, ki utána se igen néz kész műveinek, és a kedves festményeitől megválni sem igen tudó alkotóművész, ki akkurátusan számon tartja minden képének történetét. A sármőr, ki pompás anekdotákkal szórakoztatja óraszám ámuló hallgatóit, és a morózus, befelé forduló, tüskés alak, ki kerüli a vakuk fényét, és menekül a fogadásokról. A maga korszakos tehetségében szilárdan hívő művész és a világi elismerésekre folyton szomjazó festő (kinek hónapokra kedvét szegi a kerek évfordulón elmaradt, sokszorosan megérdemelt Kossuth-díj, de aki felhőtlenül tud örülni egy váratlanul érkezett Gundel-díjnak is). Az évtizedek terhét egyre nehezebben viselő, betegségekkel küszködő, kórházi történeteket mesélő figura, kinek nemigen van már mit várnia az élettől, és a gyermeki naivitását töretlenül őrző, örök fiatalember, ki meganynyi tervet dédelget még magában – egyszóval egy ezerarcú művész, aki egyszerre bízó és bizalmatlan, nyitott és zárkózott, hívő és hitetlen, fáradó és fáradhatatlan, ő, a *Gyémánt László*.

Ezeknek az ellentmondásoknak feszültségét láthatjuk a gyémánti önarcképekben mind: s ez a feszültség adja e kései összegzés drámai erejét is. Gyémánt László minden kételye és minden bizonyossága, minden győzelme és minden veresége, egy nagy ívű életmű minden kérdőjele és felkiáltójele, egy legyőzhető test és egy legyőzhetetlen lélek egyetlen műalkotásba sűrítve: ez az Önarckép alkonyatkor.

Gelesen

Duna pArt Galéria

„Az értékképző"

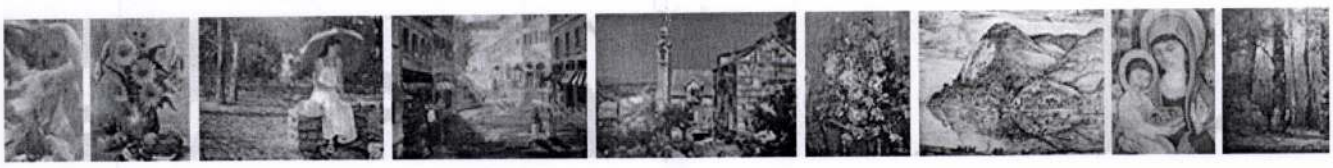

Gyémánt László

festőművész

Gyémánt László kiállítása

Nyomot hagyni térben és időben. Valami jelet hagyni arról, hogy éltünk, alkottunk, itt voltunk. Mindannyian vágyunk arra, és reméljük, hogy nekünk talán sikerült valami olyat tenni, ami valóban jel térben és időben. Gyémánt Lászlónak már egész fiatalon sikerült jellé, vagy még inkább jelképpé válnia.

Olyan korban kezdte járni művészi életútját, amikor országokat szögesdrótok, falak és akkor úgy tűnt áthidalhatatlan ostoba politikai és ideológiai szakadékok választottak el. Oly korban volt világpolgárként művészetében is modern, amikor a modernség nálunk a szocreál szürkeségét jelentette. Akkor és úgy gondolkodott, alkotott és tett, ahogy akkor kevesen. Talán emiatt is vált rendkívüli emberré és elképesztően tehetséges művésszé, nem "csak" festővé, hanem filozófussá, polihisztorrá, olyanná, akiből ma már ebben a multikulturális világban sajnos egyre kevesebb van.

Sokáig egy bezárt közegben élt tízmillió sorstársával együtt, ha úgy tetszik egy "víz alatti" világban, amelybe úgy, mint a napfény elvétve azért beszűrődött egy-egy dallam, egy-egy morzsa a másik, a falakon túl lévő világból.

1935-ben született. Járt ugyan a Képzőművészeti Főiskolára - Papp Gyula és Hincz Gyula növendékeként -, de virtuóz rajz- és festészeti tudásán valójában nem volt mit csiszolni. Meghatározó élmény számára a Szürrealisták Csoportja, Csernus Tibor barátsága, és később a pop-art. Számtalan kiállítás belföldön, majd külföldön is. Aztán úgy döntött 1970-ben, hogy szűk neki ez a tér és elment egy időre. London, Ausztria és rövid ideig Németország. Befogadták, siker sikert követett, abban a másik, neki mindig is természetesebb közegben. 1982-ben mégis hazatért, majd újra többször ismét elutazik az Egyesült Államokba. Jelenlétének súlya, a hazai művészeti és szellemi közegre gyakorolt hatása nélkül nem lenne a XX. századi magyar festészet az, ami.

Legyen szó festményről, rajzról, fotóról Gyémánt olyan, mint a zene, a számára oly fontos Blues. Ahogy Ő vall erről "A Blues lüktető vágy - öröm

Művészeink

Aba-Novák Vilmos
Aknay János
Almássy Gyula
Ambrus Imre
Aszódi-Weil Erzsébet
A. Bak Péter
Balogh István
Baranyó Sándor
Baukó János
Bencs Gábor
Benkő Viktor
Berkes Antal
Bér Rudolf
Bodor Aladár
Bodor Zoltán
Brankovits Éva
Brokés Ágnes
B. Tóth Edit
Cseh László
Cs. Nagy András
Dévényi János
Diener Dénes Rudolf
Dombrovszky László
Doór Ferenc
Emeric
Endrey-Nagy Attila
Farkas András
Farkas Lídia
Fábián Gyöngyvér
Fehér Ilona
Fenyő Andor Endre
Filp Csaba
Galambos Tamás
Gerzson Pál
Gimes Lajos
Gödöllői Műhely
Gyémant László
Gyökerek-2005
Hadik Gyula
Hegyi György
Hellenbach Gabriella
Hernádi Paula
Hézső Ferenc
Hornyik Zoltán
Inkey Alice
Izsák József
Jakab Eszter
Jancsikity József

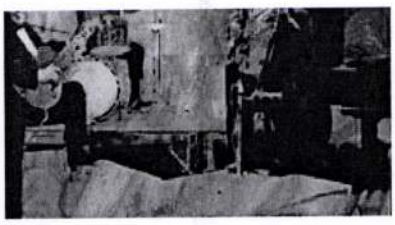

és bánat közt ingázó hangulat - a lélek rezdüléseinek vetülete - lázadó indulat - sűrített életérzés - hangok és színek ritmusvariációi: szívdobogás" Társaságában lenni olyan, mint az áttetsző őszi napfényben sütkérezni. A belőle áradó derű, emberi bölcsesség, és az a sajátos humor, ahogy gondolkodik és vall az Őt körülvevő világról olyan érték, amit érdemes lenne közkinccsé tenni. Higgyék el nekem - ha közkincs lenne - talán még ezt a hangos, buta, kaotikus disszonanciára hangolt világot is átjárná a Blues.

Gyémánt László kiállítása

Az oldal tetejére

Jeges Ernő
Juhász Erika
Kelle Antal
Kemény Zsigmond
Klement Zoltán
Kling György
Kolozsvári Grandpierre Miklós
Korbely István
Kórusz József
Kő Pál
Kukán Géza
Kutas Rudolf
Lakatos József
Lieber Erzsébet
Lőrincz Vitus
Macskássy Izolda
Markó Erzsébet
Mág Tamás
Meiszter Kálmán
Melocco Miklós
Mersits Piroska
Més-záros István
Molnár-C. Pál Baráti Kör
Monos József
Müller Árpad
Nagy Márta
Németh Árpád
Németh József
Németh Lajos
Nyergesi János
Oravecz István
Orosz Gellért
Papp Gábor
Pálffy Katalin
Pertl István
Pleidell János
P. Bak János
P. Boros Ilona
Rudnay Gyula
Santen, Joseph Carolus Emile
Scholz Erik
Seres János
Séday Éva
Simon Iván
Somogyi János
Somogyi Réka
Stettka Gyula
Stremeny Géza
Sugár Gyula
Szabó János
Szabó Vladimír
Szarka Tamás
Szász Endre
Szekeres Attila
Szotyori László
Szőnyi István
Tamás Ervin
Terbe János
Thúry Mária
Tokay Ilona
Tóth Sándor
Tóth-Vissó Árpád
Uhrig Zsigmond

Gyémánt László: Nagy utazás / Grand Voyage

c. kiállítása a Társalgó Galériában (1024 Budapest, Keleti Károly u. 22) www.tarsalgo-galeria.hu,

Köszöntőt mond: Michael J. Hurley tanácsos, az Egyesült Államok magyarországi Nagykövetsége nevében - Welcome speech by Michael J. Hurley, public affairs officer / Embassy of the U.S.

A kiállítást megnyitja: Ungvári Tamás író, egyetemi tanár - Opening by Tamás Ungvári, writer, university professor

Közreműködik: Vukán György és Berkes Balázs - Live music by György Vukán and Balázs Berkes

"A kortárs magyar festészet egyik legeredetibb és legszuverénebb alkotója Gyémánt László. Eredetisége és szuverenitása nem abban rejlik, hogy magához akarja idomítani a világot, vagy, hogy választott hivatásának eszköztárával akarna mindentől eltérő, forradalmian újat létrehozni. Ő a képzőművészeti kultúra klasszikus törvényei szerint alkot, tiszteli és betartja azokat a szabályokat, amelyek a lélek rezdüléséről szóló műalkotások megszületésében százados múlttal rendelkeznek. Gyémánt László szuverenitása a szellemi szabadságban rejlik; abban, hogy őszintén kíváncsi a világra és nem kendőzi el az igazságokat. Munkáiban tisztességesen keresi, és kívánja az emberi kapcsolatok egyenességét, a kölcsönös megbecsülésen alapuló partnerkeresést, és képes nemcsak az egyes emberek világáról szólni, hanem az emberek alkotta világrész-egységek kontaktusát is tudja faggatni. Az egy földrészhez és államhoz kötődő, de végső soron mégis egy ember világhoz való viszonyát felmutató képsorozatával a tisztességről, az emberi lét értelméről, a kapcsolatban rejlő képességről kapunk vallomást úgy, hogy a szemünket gyönyörködtető képzőművészeti alkotások megmutatják a festészet szakmai tisztességét is.

Úgy érzem, hogy Gyémánt László mostani kiállítása a XX-XXI. század fordulóján az emberiség múltjából építkező és jövőjét kereső művész dilemmáit megjelenítő műveket ad közre, amelyért köszönetet mondunk a Társalgó Értelmiségi Klub, illetve a Klub barátainak nevében."

Bereczky Loránd művészettörténész

bereczky-lorant_6984gyemant_7007 vukan-gyorgy_6978

A képeken: Gyémánt László, Bereczky Lóránt, Ungvári Tamás, Michael J. Hurley és felesége, Vukán György, Berkes Balázs, Borsos Mihály (Misi), Bárdi György, Benkő László, Vágó István és Vágó Nelly, Katona Miklós, Horváth Dávid, Kálmán János és sokan mások

Eifert János felvételei gyemant_200-pixel_7005

vukan-gyorgy-760-pixel_7052

gyemant-_7083 gyemant-bardi_7087

gyemant_7074 kalman-janos_6976

gyemant-laszlo-kiallitasa_7118

Eifert János képzeletbeli képet készít Gyémánt Lászlóról (Horváth Dávid felvétele)

A „Társalgó" Értelmiségi Klub a kortárs magyar festészet egyik jelentős egyéniségének, Gyémánt Lászlónak szeretne köszönetet mondani eddigi munkásságáért azzal, hogy életműve jelentős darabjaiból kiállítást mutat be. A mester a barátunk, olyan alkotó, aki választott hivatása mellett mindig figyel arra, hogy az érdeklődő közönség

művészetének megértése mellett személyiségének varázsával is megismerkedhessen. Boldogan vállaltuk tehát a bemutatót, mert úgy hisszük, ezzel a tárlattal találkozási lehetőséget és módot biztosítunk arra, hogy a közönség a művek mellett megismerkedjen az alkotó személyiségével is. Bemutatásként nem tudok többet és mást mondani, mint amit egy nagyon fontos, a Budapest Galériában rendezett kiállítás útrabocsájtójaként elmondtam. Ennek szerkesztett változatát szeretném most a „Társalgó" Értelmiségi Klub köszöntőjeként közreadni.

Amikor Gyémánt László ennek a kiállításnak az ötletét felvetette, nagyon komolyan elgondolkodtam azon, hogy vajon, hogyan lesz kiállítás, összefüggő ívű bemutató abból, ha valaki beleszeret egy városba. Magánügynek éreztem Gyémánt László és Chicago kapcsolatát, illetve arra voltam nagyon kíváncsi, hogy ebből a magánügyből, mi, akik nem jártunk Chicagoban – gondolom többen vagyunk ilyenek – mit fogunk megérteni. Tudjuk-e követni a művészt azon az úton, aminek a végeredménye ez a kiállítás.

Aztán sokáig nem esett szó közöttünk erről a programról, majd láttam a fotókat. Láttam azokat a „Gyémántográfiákat", melyek tulajdonképpen alapul szolgáltak ehhez a kiállításhoz, és úgy éreztem, hogy itt megcsillant valami, valami olyan, ami csak egy személyhez köthető, s csak képi eszközökkel mondható el. Gyémánt László vállalta, hogy az „objektív" rajzolta objektív képbe az ő szubjektív mondanivalóját tükröző valamiféle berajzolás, „belepiszkálás" történik. Ettől más dimenzióba emelkedett a fotó, felsejlett a művész egyéni mondanivalója.

A folyamat azonban ezen a kiállításon vált teljessé. Ez a tárlat megtudja mutatni azt, hogyha valakinek van egyéni mondanivalója, s ennek közeget keres, akkor az az egyéni mondanivaló általános érvényűvé tud válni. Megtalálta egy város, egyébként közismert jelképét, ebből a jelképből saját maga számára egy újabb jelképet formált és ennek a jelképnek a különféle arcait festette meg. Megszületett az, amire azt hiszem mindnyájan érzékenyen reagálunk: a szabadság élményének és a szabadságvágynak egy olyan megfogalmazása, amely azt mutatja, hogy van egy másik vetülete is a szabadságnak. Nemcsak a köznapi, a politikai értelemben vett szabadság, hanem az igazi, az ember belsejét, az ember lelkét, szellemét felszabadító szabadság. Én ennek a képnek az összefüggő rendszerében azt vélem felfedezni, hogy ez a fajta szabadságeszmény fogalmazódik meg a művekben azáltal, hogy ott van a valóságos konkrétum, ott van az az épített elem és ott van az az átírás, amely ezt a valóságot álomszerűvé és mégis nagyon következetesen komollyá és konkréttá varázsolja.

Természetesen ehhez hatalmas szakmai felkészültség és tudás kell. Nem hiszem, hogy munka közben Gyémánt Lászlónak a megoldás mikéntjével kellett volna foglalkozni. A megoldás mikéntjének ebben az értelemben úgy van érdekessége, hogy nem a manuális oldal, hanem a szellemi oldal volt a döntő. Ha végignézik szép nyugodtan a képeket és hagyják, hogy hassanak ezek a képek, akkor egyszer csak föl fogják fedezni, hogy ezek a monokrómnak tűnő képek nem monokrómok, hanem nagyon színesek, benne van egy emberi élet és ebben az emberi életben felsejlik az a momentum, amit én a legfontosabbnak tartok: hogy van íve Gyémánt László életművének. Az eddigi pályája során megfestett művek összefoglalását vélem felfedezni. Érzem, itt ikonográfia van, személyhez köthető kifejezési rend, olyan, csak Gyémántra jellemző jelek rendszere, amelyek így a századunk végén egy nagyon modern és nagyon összetett problémát képesek kifejezni: az ember igazi értelme és szíve szerinti szabadság utáni vágyát, illetve ennek a szabadságnak az esetleges megtalálását. Van ebben játékosság olyan értelemben, hogy szinte már jelen van a dekomponáltság. Ugyanakkor van olyan munka, amelyiken nagyon keményen, nagyon következetesen, a klasszikus törvények szerinti kompozíció valósul meg.

Egyszerűen arról van szó, hogy Gyémánt László kitűnő festőművész és én boldog vagyok, hogy kortársának tudhatom magam.

Bereczky Loránd

Guémolat

Gyémánt László

festő, képgrafikus, fotós (Budapest, 1935. július 26.)

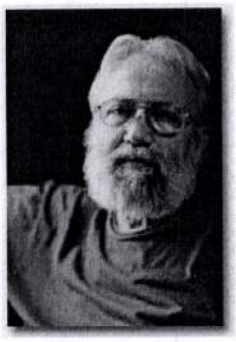

Az oroszlán jegyében születtem. Az élettől semmit sem tanultam, nagyjából még ma is könnyen átverhet bárki oroszláni hiúságomnak odavetett egy-két hízelgő gesztussal, de nem hiszem, hogy jobb érzés lenne számomra, ha a tanultak alapján gyanakvó lennék.

Gyerekkoromat és Budapest ostromát Zuglóban éltem át, anyai nagyszüleim szeretetét élvezve, miután anyám és apám elváltak. Nagyapám órásmester volt és titkon azt remélte, felismerve a kezem ügyességében rejlő lehetőségeket, hogy folytatni fogom az ő mesterségét. Játék gyanánt a javíthatatlan vekkerek alkatrészeiből öncélúan működő mobil szobrokat kreáltam, bár ez a műfaj még nem volt kitalálva. Általában jól eljátszottam minden kiszuperált tárggyal, igazi gyerekjátékot nemigen kaptam, de nem is éreztem hiányát.

Apámra, aki festőművész volt, egyáltalán nem is emlékszem, lehet, hogy soha nem is láttam, a háború befejezése előtt pár nappal meghalt. Párizsban tanult festeni, ahogy az illett, többször járt a Közel-Keleten, a Szentföldön, itthon pedig részt vett a Képzőművészeti Szalon kiállításain. Anyja halála után utolsó, 1944-ben festett önarcképét én örököltem. Így leírva úgy tűnik, hogy szomorúnak és szerencsétlennek éreztem magam, pedig ez nem igaz, sőt, ha meggondolom, inkább nagyon is szerencsés vagyok, amiért szüleim egyikével sem kerültem hálára kötelező függő viszonyba.

Volt egy nagy Bösendorfer zongoránk, nagyapám minden ebéd után eljátszotta rajta azt a két-három slágert, amit tudott, mielőtt odagörnyedt a munkaasztala fölé. Ekkor én vettem birtokba a hangszert, no nem játszottam rajta, ahhoz teljesen tehetségtelen voltam, hanem alákuporodtam és rajzoltam: az volt a műtermem. Mindenki csodálta, milyen ügyesen bánok a ceruzákkal. Persze a nagymamám nem túlzottan örült ezeknek a sikereknek, valószínűleg, mert erről apám jutott eszébe, aki élhetetlen volt, sohasem volt pénze. Unszolt, hogy menjek le az udvarra játszani, mint a többi normális gyerek – megpróbáltam, de a többiek csúfoltak, vertek. A nagymamám mindig szép tiszta ruhát adott rám, amire igyekeztem is vigyázni. Nyilván ez irritálta őket, csakúgy, mint engem, hogy ők koszosak, hangosak és durvák. Az iskolában is rendes voltam, illedelmes, de nagyon figyelmetlen. Állandóan rajzoltam vagy bámultam az ablakpárkányon ugráló verebeket. A tanító néni kérte a nagymamát, hogy vigyen el orvoshoz, mert ez így nincs rendben. Erre nem került sor, mert egyre gyakrabban szóltak a szirénák és hullottak a bombák. Karácsonykor már végleg lementünk az óvóhelyre. Örökkévalóságnak tűnt az ostromállapot, de végül túléltük. Az én veszteségem a karórám volt, amit akkor hozott a Jézuska, egy orosz pedig elzabrálta.

A háború után anyám második férje fogságba esett, ő pedig szült nekem egy féltestvért, akire vigyázni kellett, míg ő dolgozik, így hozzá költöztem Rákosfalvára. Általános iskolai tanulmányaimat ott folytattam pocsék tanulmányi osztályzatokkal. Minden évben pótvizsgáznom kellett. Tanulótársaim közé nem tudtam beilleszkedni, durván káromkodtak, verekedtek, csúzliztak és futballoztak. Én postagalambokat tenyésztettem. A galambok szerettek engem, befogadtak maguk közé, és én minden időmet velük töltöttem.

Aztán anyám férje visszatért a fogságból, engem felvettek a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumba, a galambjaimat fájó szívvel eladtam, és visszamentem valódi otthonomba, a nagyszüleimhez.

A gimnáziumban minden idők legjobb rajztanárához kerültem, Viski Balás Lászlóhoz, ráadásul egy legendás hírű, tehetséges társaságba.

Mi dacból is szerettük a dzsesszt, anyagi lehetőségeink függvényében jampecek is voltunk, minden tilalmat megszegtünk és szvingeltünk az egészre. Hiába voltak razziák és igazoltatások a zenés szórakozóhelyeken, mi dafke élveztük az éjszakai életet. Szegény jó nagymamám pedig egész éjjel várt és izgult, hogy ne essék semmi bajom. Néha megesett, hogy megtépve, véresen kerültem haza, szórakozásból is gyakran belém kötöttek. Nem fogtam fel tragikusan – megszoktam –, talán már sejtettem, hogy ennél sokkal nagyobb pofonokat is el kell majd viselnem, így például, hogy nem nyertem felvételt a főiskolára. Szűcs Pál grafikus nevére felfigyeltem, mert irigyei sokat emlegették. Felkerestem, hogy szeretnék nála tanulni. Kezdetben a telefonügyeletes voltam, aztán tablókat kapartam, ecseteket mostam, míg végre megengedte, hogy egyszínűre fessek nagy felületeket. Megtanultam szeretni a munkát, bármi is legyen a feladat. Nagyon sokat tanultam nála. Őszintén csodáltam, hallgattam történeteit a párizsi világkiállításról, Amerikáról, ahol ő járt és színpadon látta Fred Astaire-t táncolni, ismerte Karinthyt és Aba Novákot. Színesen és szemléltetően mesélt, sziporkázott. Közben esténként bejártam Szalatnyay Szepihez a Tisztiház képzőművész körébe rajzolni, ahol egy Kovács Béla nevű százados megkért, hogy segítsek neki a felkészülésben, mert felvételizni fog a főiskolára. A felvételin is segítettem neki, őt fel is vették, engem nem.

Megjött a behívóm Rétság Pf. 9001-hez. Az a hely maga volt a pokol, ahonnan egy év után megtörve, emberi roncsként helyeztek nem tényleges állományba.

Pénzt kellett keresnem, sok választásom nem volt, elhelyezkedtem mint segédmunkás. Nehéz gépalkatrészeket és egyéb koszos, ragacsos tárgyakat rakodtam vagonokból ki és be. Ha végre hazaértem, ülve elaludtam, de ha ágyba bújtam, se alhattam tovább négy óránál, mert hatra bent kellett lennem. Ez így ment, míg október 23-án kitört a forradalom. A tömegben megtaláltam a helyem, átértünk a Bem-szoborhoz, onnan a Parlamenthez. Együtt skandáltuk, hogy oltsák le a csillagot, végül teljes sötétség borult a térre, de a csillag tovább világított. Aztán szinte mindenki kezében ott égett a Szabad Nép. Felemelő látvány volt, míg élek, őrzöm az emlékét. A hangulat megérett a forradalomra. A Rádióhoz igyekeztünk, mire odaértem, már lőttek, a Rákóczi úton a néhai Intim presszó előtt katonák

fegyvereket osztottak a dühödt tömegnek. Itt már senki sem tudta volna a szellemet visszaparancsolni a palackba, megkezdődött a Rádió ostroma. Én nem lövöldöztem, csak fényképeztem, amíg el nem fogyott a filmem. Aztán gyalog haza Zuglóba, hogy nagymamám ne izguljon. A házban kaptam egy fülest, hogy állítólag két „dekás" érdeklődött felőlem. Ettől megijedtem, és eltűntem otthonról. Egy barátomnál húztam meg magam remélve, majd mindenki arra gondol, hogy disszidáltam. Végül is mindegy, hogy ki mit gondolt, a lényeg, hogy megúsztam, sőt, amit már nem is reméltem – felvettek a főiskolára.

Első mesterem Pap Gyula volt, de a második évben saját kérésemre Hincz Gyulánál folytattam tanulmányaimat. Valamennyi tanévben jeles szakmai osztályzatot kaptam, ötödik évben egyedül érdemeltem ki a jelest az egész évfolyamban. 1963-ban kaptam művészoklevelet.

1964-ben a Fiatal Művészek Stúdiója szervezésében alkalmam volt kiutazni Olaszországba. Rómában felhívtam Amerigo Totot, hogy szeretném megismerni – ettől kezdve szoros barátság kötött egymáshoz.

Erről az utazásról festettem egy riportképet *Cosmopolis* címmel. Kiállítottam a Stúdió 64 kiállításon. Erről írta Frank János az ÉS-ben: „...ez lenne a magyar Pop Art? Kezdetnek nem rossz." Volt ebben az évben még egy emlékezetes zártkörű kiállításom is az FMK-ban, egy rosszízű ankét kíséretében. Itt találkoztam először kortárs kollégáim gyűlöletes indulataival.

1965-ben a bécsi Europahausban rendezett nemzetközi kiállításon Lakner Lászlóval ketten képviseltük Magyarországot. Ekkor ismertem meg Ernst Fuchsot. Meghívott a következő évre, hogy az ő galériájában rendezzek kiállítást. Sajnos nem kaptam útlevelet, így azt sem tudtam meg soha, hogy ezzel mit vesztettem. Még mielőtt Bécsből hazautaztam, részt vettem Otto Mühl két happeningjén, és az ott készült fotóimat, valamint egyéb magammal hozott dokumentációkat megmutattam Erdély Miklósnak, aki nagyon lelkesen fogadta, hiszen ez a műfaj még teljesen friss volt. Ezen felbuzdulva megcsinálták *Im memoriam Batu kán (Az ebéd)* című happeningjüket. Az erről ismertté vált filmdokumentációt én készítettem, később az ítészek figyelmen kívül hagyták az én szerepemet, mintha ott se lettem volna.

1967-ben volt életem első nyilvános kiállítása a Mednyánszky Teremben. Zajos közönségsikerem volt, minden kiállított képemet megvásárolták, egy csapásra váltam ismertté, szép kislányok autogramot kértek az utcán. Nem láttam még akkor, hogy ezzel a sikerrel magamra haragítottam a „szakmát". Solymár István a Nemzeti Galéria helyettes igazgatója nyitotta meg, és Végvári Lajos írta az előszót. Nekem az ő értékítéletük volt fontos, nem számoltam azzal, hogy miután ők megöregszenek és meghalnak, akkor én ittmaradok szabad prédának.

Felhőkakukkvár

1968-ban a Budafoki Művelődési Házban már élő dzsesszkoncert volt a megnyitómon, ezt követően az Eötvös Klubban dzsesszkoncerttel nyitott kiállításomat már betiltották – ez volt az elérhető sikereim csúcsa. A történtek után már nem is csodálkoztam, amikor egy amszterdami kiállításra szóló meghívásomra a Kultint más művészt küldött ki helyettem. Ugyancsak '68-ban Végvári Lajos megalapította a Zebegényi Nyári Akadémiát, én ennek az iskolának egyik alapító tanára voltam. Végvári Lajos komoly egzisztenciális kockázatot vállalt azzal, hogy engem nyíltan támogatott.

1969-ben, útban Stockholm felé megálltam Kölnben, és megállapodtam a Baukunst Galerie-vel, hogy egy 1970-re tervezett bemutatóra megszervezek egy fiatal magyar művészekből álló csoportot. Ezt meg is tettem, és 1970-ben „Künstler aus Ungarn" címmel meg is nyílt. Kiutaztunk a galéria kontójára. Én éltem a lehetőséggel, nem tértem vissza, hanem Londonban telepedtem le.

Joe Tilson és Derek Boshier komoly támaszaim voltak az újrakezdésnél, ott volt Sir Oliver Scott is, aki azonnal vásárolt tőlem. Már 1971-ben South Kensingtonban nyílt kiállításom. Folyóiratokban jelentek meg illusztrációim, a BBC-nek írtam londoni kiállításokról, Sandy Brown segített egy nagy performance megvalósításában, ahol egyszerre szerepelt a zene, a tánc, a költészet, a film és én képviseltem a festészetet. Greenwichben volt egy óriási, 160 négyzetméteres műtermem. A British Art's Counciltól grantot is kaptam. Kiállítottam Bishop's Stortfordban, a londoni Woodstock Galleryban, Bristolban a Bristol Art's Centre-ben, a londoni Camden Art's Centre-ben, a Holborn Library képeket vásárolt tőlem. Ezt kaptam Londontól, én, az ismeretlen idegen.

Három év után ismét újra kezdtem mindent Bécsben. Máig sem tudom biztosan, hogy miért, de talán elfogadható, ha azt mondom, hogy Bécs jobban emlékeztetett a háború előtti Budapestre, arra a hangulatra, melynek emléke bennem még élt.

1973-ban a bécsi Amerikahausban nyílt kiállításom, ezt Johann Fritz, az Európai Jazz Föderáció főtitkára nyitotta meg a Bill Grah trió közreműködése mellett. Bruno Kreisky kancellár támogatásával sikerült áttelepülnöm Bécsbe, de Londontól nem szakadtam el, még két évig tartottam ottani műtermemet. Bécsben egymást érték a kiállításaim. A Cobenzel Galerie-nek művészeti vezetője lettem, és egyben résztulajdonosa is. Ezután egy londoni galériának a tanácsadói szerepét töltöttem be. 1978-ban a Wales Múzeumban nyílt gyűjteményes kiállításom.

1979-ben megkaptam az osztrák állampolgárságot, ezzel lehetőségem nyílt, hogy 1980-ban a dunaújvárosi Uitz Teremben vendégként kiállítsam kint festett képeimet. A megnyitó beszédet Frank János mondta el.

1982-ben nagy nehézségek árán engedélyezték, hogy visszatelepüljek Magyarországra, és elengedték a távollétemben rám kirótt büntető ítéletet. Hazatérésemet az a rejtett remény is motiválta, hogy tanár lehetek a főiskolán. Ezt a

lehetőséget még 1978-ban, az akkori rektor bécsi találkozásunkkor megemlítette, mégpedig úgy, hogy ő személyesen támogatna, ha én magam ezt elhatároznám. Sajnos ez sem sikerült, pedig nagyon szerettem volna. Mire a hazatelepülésem megtörtént, Somogyi József már nem volt rektor.

Ez a kielégítetlen vágy – hogy továbbadjam azt a szakmai tudást, amit sok év munkájával megszereztem – késztetett, hogy megalapítsam az Óbudai Festőiskolát. Nyolc éven át foglalkoztam ott olyan fiatalokkal, akik életcéljuknak tűzték ki, hogy művészek lesznek. Mindezt ellenszolgáltatás nélkül tettem, csupán azért, hogy bizonyítsam képességeimet ezen a téren is. Nem azért tettem, amit tettem, hogy hálásak legyenek érte, de jólesett volna legalább egy szimpla köszönet.

Visszatérve hazatelepülésemre: még voltak, akik éltek régi támogatóim közül. Hincz Gyula és Barcsay Jenő ajánlásával visszakaptam szövetségi tagságomat, Amerigo Tot elintézte Vizy Ottónál, hogy ötvenedik születési évfordulómra gyűjteményes kiállításom legyen a Műcsarnokban. Ez 1985-ben megvalósult, Németh Lajos egyetemi tanár vállalta a kiállítás megnyitását. Amerigo Tot ezt már nem élte meg.

Naiv módon minden kiírt műterempályázatra bejelentkeztem, de azt a rubrikát, ahol a művészeti díjaimat kellett volna felsorolnom, kénytelen voltam üresen hagyni. Természetesen így soha életemben egyszer sem utaltak ki számomra műtermet, sőt még lakásom sem volt soha. Azt a panelházi helyiséget, amelyben lakom és dolgozom, önzetlen barátaim összeadott pénzéből vettem meg.

Miután Újpest lett az a hely, ahová a bejelentett címem szól, úgy gondoltam, hogy illenék a helyieknek is bemutatkoznom, ezért az Újpest Galériában is rendeztem egy átfogó kiállítást, Körner Éva nyitotta meg.

Öröm volt számomra, hogy megtervezhettem a díszletét és jelmezeit S. Beckett *Godotra várva* című darabjának, melyet Garas Dezső és Darvas Iván játékával 1994-ben mutatott be a Művész Színház. Kitüntető feladat volt két ilyen zsenivel együtt alkotni.

Aztán évekig készültem, míg végre 1999-ben a Budapest Galéria helyet adott *Chicago Blues* című kiállításom megrendezéséhez. Ezt sem kaphattam volna meg, ha az igazgató, Zsigmond Attila nem lenne régi barátom. Bereczky Loránd nyitotta meg, egyértelműen mellém állt.

Végül is az én életemben is voltak ünnepnapok. Közgyűjteményekben vannak képeim a világban és itthon is. Könyv is íródott rólam (a kiadását szintén egy önzetlen barátom vállalta magára). Végül, ami a legfontosabb: hűséges társra leltem, aki segít és szeret, aki helyettem hordja az engem ért sérelmeket. Természetesnek veszem, hogy az életben több a keserűség, mint az öröm, épp ezért, azt a jót, ami ér, tudni kell értékelni, tudni kell örülni az élet minden percének, mert az élet rövid…

Garas Dezső

Duke Ellington

Samuel Beckett

Jimi Hendrix

Gyémánt László

festő, képgrafikus, fotós (Budapest, 1935. július 26.)

Az oroszlán jegyében születtem. Az élettől semmit sem tanultam, nagyjából még ma is könnyen átverhet bárki oroszláni hiúságomnak odavetett egy-két hízelgő gesztussal, de nem hiszem, hogy jobb érzés lenne számomra, ha a tanultak alapján gyanakvó lennék.

Gyerekkoromat és Budapest ostromát Zuglóban éltem át, anyai nagyszüleim szeretetét élvezve, miután anyám és apám elváltak. Nagyapám órásmester volt és titkon azt remélte, felismerve a kezem ügyességében rejlő lehetőségeket, hogy folytatni fogom az ő mesterségét. Játék gyanánt a javíthatatlan vekkerek alkatrészeiből öncélúan működő mobil szobrokat kreáltam, bár ez a műfaj még nem volt kitalálva. Általában jól eljátszottam minden kiszuperált tárggyal, igazi gyerekjátékot nemigen kaptam, de nem is éreztem hiányát.

Apámra, aki festőművész volt, egyáltalán nem is emlékszem, lehet, hogy soha nem is láttam, a háború befejezése előtt pár nappal meghalt. Párizsban tanult festeni, ahogy az illett, többször járt a Közel-Keleten, a Szentföldön, itthon pedig részt vett a Képzőművészeti Szalon kiállításain. Anyja halála után utolsó, 1944-ben festett önarcképét én örököltem. Így leírva úgy tűnik, hogy szomorúnak és szerencsétlennek éreztem magam, pedig ez nem igaz, sőt, ha meggondolom, inkább nagyon is szerencsés vagyok, amiért szüleim egyikével sem kerültem hálára kötelező függő viszonyba.

Volt egy nagy Bösendorfer zongoránk, nagyapám minden ebéd után eljátszotta rajta azt a két-három slágert, amit tudott, mielőtt odagörnyedt a munkaasztala fölé. Ekkor én vettem birtokba a hangszert, no nem játszottam rajta, ahhoz teljesen tehetségtelen voltam, hanem alákuporodtam és rajzoltam: az volt a műtermem. Mindenki csodálta, milyen ügyesen bánok a ceruzákkal. Persze a nagymamám nem túlzottan örült ezeknek a sikereknek, valószínűleg, mert erről apám jutott eszébe, aki élhetetlen volt, sohasem volt pénze. Unszolt, hogy menjek le az udvarra játszani, mint a többi normális gyerek – megpróbáltam, de a többiek csúfoltak, vertek. A nagymamám mindig szép tiszta ruhát adott rám, amire igyekeztem is vigyázni. Nyilván ez irritálta őket, csakúgy, mint engem, hogy ők koszosak, hangosak és durvák. Az iskolában is rendes voltam, illedelmes, de nagyon figyelmetlen. Állandóan rajzoltam vagy bámultam az ablakpárkányon ugráló verebeket. A tanító néni kérte a nagymamát, hogy vigyen el orvoshoz, mert ez így nincs rendben. Erre nem került sor, mert egyre gyakrabban szóltak a szirénák és hullottak a bombák. Karácsonykor már végleg lementünk az óvóhelyre. Örökkévalóságnak tűnt az ostromállapot, de végül túléltük. Az én veszteségem a karórám volt, amit akkor hozott a Jézuska, egy orosz pedig elzabrálta.

A háború után anyám második férje fogságba esett, ő pedig szült nekem egy féltestvért, akire vigyázni kellett, míg ő dolgozik, így hozzá költöztem Rákosfalvára. Általános iskolai tanulmányaimat ott folytattam pocsék tanulmányi osztályzatokkal. Minden évben pótvizsgáznom kellett. Tanulótársaim közé nem tudtam beilleszkedni, durván káromkodtak, verekedtek, csúzliztak és futballoztak. Én postagalambokat tenyésztettem. A galambok szerettek engem, befogadtak maguk közé, és én minden időmet velük töltöttem.

Aztán anyám férje visszatért a fogságból, engem felvettek a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumba, a galambjaimat fájó szívvel eladtam, és visszamentem valódi otthonomba, a nagyszüleimhez.

A gimnáziumban minden idők legjobb rajztanárához kerültem, Viski Balás Lászlóhoz, ráadásul egy legendás hírű, tehetséges társaságba.

Mi dacból is szerettük a dzsesszt, anyagi lehetőségeink függvényében jampecek is voltunk, minden tilalmat megszegtünk és szvingeltünk az egészre. Hiába voltak razziák és igazoltatások a zenés szórakozóhelyeken, mi dafke élveztük az éjszakai életet. Szegény jó nagymamám pedig egész éjjel várt és izgult, hogy ne essék semmi bajom. Néha megesett, hogy megtépve, véresen kerültem haza, szórakozásból is gyakran belém kötöttek. Nem fogtam fel tragikusan – megszoktam –, talán már sejtettem, hogy ennél sokkal nagyobb pofonokat is el kell majd viselnem, így például, hogy nem nyertem felvételt a főiskolára. Szűcs Pál grafikus nevére felfigyeltem, mert irigyei sokat emlegették. Felkerestem, hogy szeretnék nála tanulni. Kezdetben a telefonügyeletes voltam, aztán tablókat kapartam, ecseteket mostam, míg végre megengedte, hogy egyszínűre fessek nagy felületeket. Megtanultam szeretni a munkát, bármi is legyen a feladat. Nagyon sokat tanultam nála. Őszintén csodáltam, hallgattam történeteit a párizsi világkiállításról, Amerikáról, ahol ő járt és színpadon látta Fred Astaire-t táncolni, ismerte Karinthyt és Aba Novákot. Színesen és szemléltetően mesélt, sziporkázott. Közben esténként bejártam Szalatnyay Szepihez a Tisztiház képzőművész körébe rajzolni, ahol egy Kovács Béla nevű százados megkért, hogy segítsek neki a felkészülésben, mert felvételizni fog a főiskolára. A felvételin is segítettem neki, őt fel is vették, engem nem.

Megjött a behívóm Rétság Pf. 9001-hez. Az a hely maga volt a pokol, ahonnan egy év után megtörve, emberi roncsként helyeztek nem tényleges állományba.

Pénzt kellett keresnem, sok választásom nem volt, elhelyezkedtem mint segédmunkás. Nehéz gépalkatrészeket és egyéb koszos, ragacsos tárgyakat rakodtam vagonokból ki és be. Ha végre hazaértem, ülve elaludtam, de ha ágyba bújtam, se alhattam tovább négy óránál, mert hatra bent kellett lennem. Ez így ment, míg október 23-án kitört a forradalom. A tömegben megtaláltam a helyem, átértünk a Bem-szoborhoz, onnan a Parlamenthez. Együtt skandáltuk, hogy oltsák le a csillagot, végül teljes sötétség borult a térre, de a csillag tovább világított. Aztán szinte mindenki kezében ott égett a Szabad Nép. Felemelő látvány volt, míg élek, őrzöm az emlékét. A hangulat megérett a forradalomra. A Rádióhoz igyekeztünk, mire odaértem, már lőttek, a Rákóczi úton a néhai Intim presszó előtt katonák

fegyvereket osztottak a dühödt tömegnek. Itt már senki sem tudta volna a szellemet visszaparancsolni a palackba, megkezdődött a Rádió ostroma. Én nem lövöldöztem, csak fényképeztem, amíg el nem fogyott a filmem. Aztán gyalog haza Zuglóba, hogy nagymamám ne izguljon. A házban kaptam egy fülest, hogy állítólag két „dekás" érdeklődött felőlem. Ettől megijedtem, és eltűntem otthonról. Egy barátomnál húztam meg magam remélve, majd mindenki arra gondol, hogy disszidáltam. Végül is mindegy, hogy ki mit gondolt, a lényeg, hogy megúsztam, sőt, amit már nem is reméltem – felvettek a főiskolára.

Első mesterem Pap Gyula volt, de a második évben saját kérésemre Hincz Gyulánál folytattam tanulmányaimat. Valamennyi tanévben jeles szakmai osztályzatot kaptam, ötödik évben egyedül érdemeltem ki a jelest az egész évfolyamban. 1963-ban kaptam művészoklevelet.

1964-ben a Fiatal Művészek Stúdiója szervezésében alkalmam volt kiutazni Olaszországba. Rómában felhívtam Amerigo Totot, hogy szeretném megismerni – ettől kezdve szoros barátság kötött egymáshoz.

Erről az utazásról festettem egy riportképet *Cosmopolis* címmel. Kiállítottam a Stúdió 64 kiállításon. Erről írta Frank János az ÉS-ben: „...ez lenne a magyar Pop Art? Kezdetnek nem rossz." Volt ebben az évben még egy emlékezetes zártkörű kiállításom is az FMK-ban, egy rosszízű ankét kíséretében. Itt találkoztam először kortárs kollégáim gyűlöletes indulataival.

1965-ben a bécsi Europahausban rendezett nemzetközi kiállításon Lakner Lászlóval ketten képviseltük Magyarországot. Ekkor ismertem meg Ernst Fuchsot. Meghívott a következő évre, hogy az ő galériájában rendezzek kiállítást. Sajnos nem kaptam útlevelet, így azt sem tudtam meg soha, hogy ezzel mit vesztettem. Még mielőtt Bécsből hazautaztam, részt vettem Otto Mühl két happeningjén, és az ott készült fotóimat, valamint egyéb magammal hozott dokumentációkat megmutattam Erdély Miklósnak, aki nagyon lelkesen fogadta, hiszen ez a műfaj még teljesen friss volt. Ezen felbuzdulva megcsinálták *Im memoriam Batu kán (Az ebéd)* című happeningjüket. Az erről ismertté vált filmdokumentációt én készítettem, később az ítészek figyelmen kívül hagyták az én szerepemet, mintha ott se lettem volna.

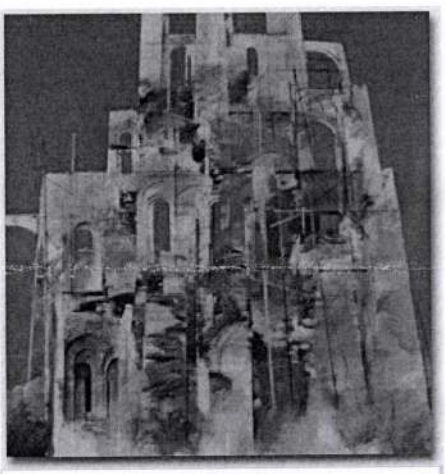

Felhőkakukkvár

1967-ben volt életem első nyilvános kiállítása a Mednyánszky Teremben. Zajos közönségsikerem volt, minden kiállított képemet megvásárolták, egy csapásra váltam ismertté, szép kislányok autogramot kértek az utcán. Nem láttam még akkor, hogy ezzel a sikerrel magamra haragítottam a „szakmát". Solymár István a Nemzeti Galéria helyettes igazgatója nyitotta meg, és Végvári Lajos írta az előszót. Nekem az ő értékítéletük volt fontos, nem számoltam azzal, hogy miután ők megöregszenek és meghalnak, akkor én ittmaradok szabad prédának.

1968-ban a Budafoki Művelődési Házban már élő dzsesszkoncert volt a megnyitómon, ezt követően az Eötvös Klubban dzsesszkoncerttel nyitott kiállításomat már betiltották – ez volt az elérhető sikereim csúcsa. A történtek után már nem is csodálkoztam, amikor egy amszterdami kiállításra szóló meghívásomra a Kultint más művészt küldött ki helyettem. Ugyancsak '68-ban Végvári Lajos megalapította a Zebegényi Nyári Akadémiát, én ennek az iskolának egyik alapító tanára voltam. Végvári Lajos komoly egzisztenciális kockázatot vállalt azzal, hogy engem nyíltan támogatott.

1969-ben, útban Stockholm felé megálltam Kölnben, és megállapodtam a Baukunst Galerie-vel, hogy egy 1970-re tervezett bemutatóra megszervezek egy fiatal magyar művészekből álló csoportot. Ezt meg is tettem, és 1970-ben „Künstler aus Ungarn" címmel meg is nyílt. Kiutaztunk a galéria kontójára. Én éltem a lehetőséggel, nem tértem vissza, hanem Londonban telepedtem le.

Joe Tilson és Derek Boshier komoly támaszaim voltak az újrakezdésnél, ott volt Sir Oliver Scott is, aki azonnal vásárolt tőlem. Már 1971-ben South Kensingtonban nyílt kiállításom. Folyóiratokban jelentek meg illusztrációim, a BBC-nek írtam londoni kiállításokról, Sandy Brown segített egy nagy performance megvalósításában, ahol egyszerre szerepelt a zene, a tánc, a költészet, a film és én képviseltem a festészetet. Greenwichben volt egy óriási, 160 négyzetméteres műtermem. A British Art's Counciltól grantot is kaptam. Kiállítottam Bishop's Stortfordban, a londoni Woodstock Galleryban, Bristolban a Bristol Art's Centre-ben, a londoni Camden Art's Centre-ben, a Holborn Library képeket vásárolt tőlem. Ezt kaptam Londontól, én, az ismeretlen idegen.

Három év után ismét újra kezdtem mindent Bécsben. Máig sem tudom biztosan, hogy miért, de talán elfogadható, ha azt mondom, hogy Bécs jobban emlékeztetett a háború előtti Budapestre, arra a hangulatra, melynek emléke bennem még élt.

1973-ban a bécsi Amerikahausban nyílt kiállításom, ezt Johann Fritz, az Európai Jazz Föderáció főtitkára nyitotta meg a Bill Grah trió közreműködése mellett. Bruno Kreisky kancellár támogatásával sikerült áttelepülnöm Bécsbe, de Londontól nem szakadtam el, még két évig tartottam ottani műtermemet. Bécsben egymást érték a kiállításaim. A Cobenzel Galerie-nek művészeti vezetője lettem, és egyben résztulajdonosa is. Ezután egy londoni galériának a tanácsadói szerepét töltöttem be. 1978-ban a Wales Múzeumban nyílt gyűjteményes kiállításom.

1979-ben megkaptam az osztrák állampolgárságot, ezzel lehetőségem nyílt, hogy 1980-ban a dunaújvárosi Uitz Teremben vendégként kiállítsam kint festett képeimet. A megnyitó beszédet Frank János mondta el.

1982-ben nagy nehézségek árán engedélyezték, hogy visszatelepüljek Magyarországra, és elengedték a távollétemben rám kirótt büntető ítéletet. Hazatérésemet az a rejtett remény is motiválta, hogy tanár lehetek a főiskolán. Ezt a

lehetőséget még 1978-ban, az akkori rektor bécsi találkozásunkkor megemlítette, mégpedig úgy, hogy ő személyesen támogatna, ha én magam ezt elhatároznám. Sajnos ez sem sikerült, pedig nagyon szerettem volna. Mire a hazatelepülésem megtörtént, Somogyi József már nem volt rektor.

Ez a kielégítetlen vágy – hogy továbbadjam azt a szakmai tudást, amit sok év munkájával megszereztem – késztetett, hogy megalapítsam az Óbudai Festőiskolát. Nyolc éven át foglalkoztam ott olyan fiatalokkal, akik életcéljuknak tűzték ki, hogy művészek lesznek. Mindezt ellenszolgáltatás nélkül tettem, csupán azért, hogy bizonyítsam képességeimet ezen a téren is. Nem azért tettem, amit tettem, hogy hálásak legyenek érte, de jólesett volna legalább egy szimpla köszönet.

Visszatérve hazatelepülésemre: még voltak, akik éltek régi támogatóim közül. Hincz Gyula és Barcsay Jenő ajánlásával visszakaptam szövetségi tagságomat, Amerigo Tot elintézte Vizy Ottónál, hogy ötvenedik születési évfordulómra gyűjteményes kiállításom legyen a Műcsarnokban. Ez 1985-ben megvalósult, Németh Lajos egyetemi tanár vállalta a kiállítás megnyitását. Amerigo Tot ezt már nem élte meg.

Naiv módon minden kiírt műterempályázatra bejelentkeztem, de azt a rubrikát, ahol a művészeti díjaimat kellett volna felsorolnom, kénytelen voltam üresen hagyni. Természetesen így soha életemben egyszer sem utaltak ki számomra műtermet, sőt még lakásom sem volt soha. Azt a panelházi helyiséget, amelyben lakom és dolgozom, önzetlen barátaim összeadott pénzéből vettem meg.

Miután Újpest lett az a hely, ahová a bejelentett címem szól, úgy gondoltam, hogy illenék a helyieknek is bemutatkoznom, ezért az Újpest Galériában is rendeztem egy átfogó kiállítást, Körner Éva nyitotta meg.

Öröm volt számomra, hogy megtervezhettem a díszletét és jelmezeit S. Beckett *Godotra várva* című darabjának, melyet Garas Dezső és Darvas Iván játékával 1994-ben mutatott be a Művész Színház. Kitüntető feladat volt két ilyen zsenivel együtt alkotni.

Aztán évekig készültem, míg végre 1999-ben a Budapest Galéria helyet adott *Chicago Blues* című kiállításom megrendezéséhez. Ezt sem kaphattam volna meg, ha az igazgató, Zsigmond Attila nem lenne régi barátom. Bereczky Loránd nyitotta meg, egyértelműen mellém állt.

Végül is az én életemben is voltak ünnepnapok. Közgyűjteményekben vannak képeim a világban és itthon is. Könyv is íródott rólam (a kiadását szintén egy önzetlen barátom vállalta magára). Végül, ami a legfontosabb: hűséges társra leltem, aki segít és szeret, aki helyettem hordja az engem ért sérelmeket. Természetesnek veszem, hogy az életben több a keserűség, mint az öröm, épp ezért, azt a jót, ami ér, tudni kell értékelni, tudni kell örülni az élet minden percének, mert az élet rövid…

Garas Dezső

Duke Ellington

Samuel Beckett

Jimi Hendrix

Gyémánt László festőművész

"GYÉMÁNTOGRÁFIA"

- Túl nagyképűen hangzik ez az elnevezés, de kénytelen vagyok megtartani, mert már annyi mindent elloptak tőlem, hogy legalább ez így védjegy. Ennek is története van, mint mindennek, ami beszélgetéseink során előkerült. Volt egy furcsa kiállítás, amelyre meghívtak, de ki kellett tálalni, mivel veszek reszt. Festő vagyok, de festményt nem állíthattam ki a grafika szintén az én professzióm. Két éve történt ez, a Blitz Galériában, amely sorozatot akart indítani a Pesti Műsor szerkesztőségével közösen, Sass Sylvia volt az első, mint operaénekes-festő és én lettem volna a második aki festő, de a fotóit teszi közszemlére. A Blitz egyébként a Falk Miksa utcában van. Rögtön azt mondtam a felkérésre, hogy jó, kiállítok fotókat, mivel én gyerekkorom óta egyfolytában fényképezek. Több ezer fotóból válogathatok tehát anyagot. Ezt el is fogadták. Utána jutott csak eszembe, mennyire nem szeretem ha cikiznek a barátaim. Köztudott, hogy nekem jazz-zenész barátaim vannak, de az kevésbé, hogy fotós barátaim is. Ezt, hogy gúnyoljanak, nehezen tudtam volna elviselni, mar ott tartottam, hogy másnap felhívom a galériát és lemondom az egészet. Fejfájás gyötört; ilyenkor, furcsa módon, normális embernek az agya felmondja a szolgálatot. De nekem éppen ilyenkor szoktak véletlenül kipattanni olyan dolgok, mint ez is. Csak egyféleképpen állíthatom ki a fotóimat. Akkor, ha valaki rájuk néz, **és tévedhetetlen biztonsággal azt mondja, hogy azok az enyémek.** Mitől lehetnek ilyenek? Amikor Chicagóban voltam, szerelmese lettem a magasvasútnak. Mindig arra voltam kíváncsi, mitől válik egy város karakteressé. Mi az, amiben összetéveszthetetlenül különbözik minden más várostól? Véleményem szerint Chicago a leginkább amerikai város egyébként, mert minden össze van sűrítve benne, ami Amerikával kapcsolatos. Minden második épületen látszik, hogy építette valaki. Tehát szignált épület. Ott van például , Frank Lloyd Wright keze nyoma... nem akármilyen világ. És meghagyták ezt a történelmileg, építészetileg és technikailag óriási produktumot, a magasvasutat. Nekem ez a város szimbóluma, hiszen a lényeg van benne. És ahol ez a vasút elrobog, ott találhatók alul Chicago blues-kocsmái. És ahogy elrobog a vonat, s a kerekek négy negyedben kattognak, ahogy a sínek össze vannak illesztve - ezek pontosan a blues ritmusát adják. Azt mondtam magamban, ez fantasztikus, erről kellene csinálni egy képeskönyvet. Többszáz fotót készítettem tehát a magasvasútról. Chicago blues címmel, gondoltam, kiadok egyszer egy könyvet. Nos, ezekből a nem is tudom hány éve elfekvő fényképekből válogattam össze néhányjellemző képet a kiállításra. Beraktam a nagyítógépbe a negatívot, idáig pontosan úgy csináltam, mintha nagyítanék, rá is nagyítottam a papírra, de most jön a bukfenc: tudniillik a normálisan bevilágított papírt az ember berakja a hívóba, előhívja, majd berakja a fixírbe. De én, mielőtt erre az utolsó lépésre került volna sor, fogtam egy ecsetet, bemártottam a hívóba, és összefestettem így a fotót, a papírt, amire rá volt exponálva. Amikor úgy láttam... mert látni lehet, hogyan j ön elő a kép... hogy most! Akkor be a fixírbe. **Ezek a gyémántográfiák** tehát festve előhívott képek. És akkor azt mondtam , valójában ez óriási találmány, esztétikailag fantasztikus, és csakugyan: ami a képekben volt amúgy is, most még jobban jött ki. Rusztikusabb lett. Nagyon jól mutattak a kiállításon ezek a munkák. Eljöttek fotós barátaim, nem hiszem, hogy a legjobb szándékkal, de például a Balla Dönci azt írta a vendégkönyvbe: csak azt sajnálja, hogy ezt nem ő találta ki. Ennél nagyobb elismerés, különösen a Ballától, nem kis dolog. Szalay írt a kiállításról, és az ő cikkében szerepelt ez a kifejezés, hogy gyémántográfia. Még nem tudom, mert nem derítettem ki, hogy ez most kicsit pejoratív elnevezés volt, vagy nem, hogy mint fotográfiát esetleg nem tudta elfogadni, s ezért mondta gyémántográfiának, mindegy, nem értékeltem. Az a véleményem, hogy nem is rossz név megtartom.

... ha bemegyek a képeim közé, úgy tudom őket nézni, mintha nem is én festettem őket. ahányszor beléptem, mindig az volt az érzésem, hogy most megnézek egy kiállítást, amit már többször láttam. És soha nem volt az az érzésem, még véletlenül se, hogy ezeket a képeket én festettem. Meg kell hogy mondjam, ebben hihetetlen módon a szerénység játszott szerepet, bár a szerénység nem erős oldalam. De az mutatkozik meg ebben: a mai napig sem tudom elhinni, hogy én ilyen jókat festettem. Látom hogy ezek a képek jók. Bárki festette volna, akkor is jók ezek a képek! -

... Ha mérleget akarnék készíteni eddigi utamról, amit megtettem az életben, nyilván nem értem el annyit, mint amennyi képességeim alapján elérhető lett volna. Az én paklimban több lap is volt. - ...akkor, amikor főiskolás voltam, meg végeztem, olyan szerencsém volt, hogy akármit tudtam csinálni, tehát freskót is. Akik kaptak megrendelést, azoknak bedolgoztam. Alkalmazkodnom kellett az elfogadott vázlathoz, mert én csak kivitelező voltam, nem az enyém volt a gondolat... de ha egyszer énnekem önálló megbízatásom volna! Hittem akkor még abban, hogy el fogok jutni odáig és magam kapok ilyen feladatot. De ez nem jött be. Az se, hogy a főiskolán tanár lehessek, ami biztos, a hiúságomnak fontos lett volna. Vállalom annak kijelentését, hogy sokat vesztett ezzel a főiskola is. Mert én igazán tudok tanítani. Akiket felkészítettem erre a pályára, azok mind a pályán is vannak. Mégpedig nagyon jól, nemzetközi viszonylatban is. *Szabó György: Dialóg c. könyvéből vett mondatok*

Vissza / Back

Gyémánt Lászlóról

A MHOM Közl.
24(1986)

Közel harminc év távlatából is világosan emlékszem arra a riadt, egyszersmind magabiztos fiatalemberre, akivel a Képzőművészeti Főiskola felvételi bizottsági tagjaként ismerkedtem meg. Ebben az időben az elméleti tanárok a felvételre esélyes növendékekkel elbeszélgettek, hogy informálódjanak tájékozottságukról, intelligenciájukról. A Gyémánttal való beszélgetés különbözött a többitől, mert szinte aszkétikus figurája, mélabúba csomagolt önbizalma és panaszos hangja arra késztetett, hogy elsősorban személyiségével és sorsával foglalkozzam.

Mintha nem volna azonos önmagával, olyan tárgyilagossággal beszélt önmagáról, korán elpusztított apjáról, nagyszüleiről és merkantil-grafikus mostohaapjáról, akivel sok konfliktusa volt. Ezzel magyarázható, hogy egy írásomban – Thomas Mannt plagizálva – a gondok gyermekének neveztem.

A beszélgetés idején Gyémánt már betöltötte a 22. életévét. A nála egy évvel fiatalabb Lakner László és Szabó Ákos ekkor már negyedik főiskolai évüket kezdték el. Ez a tény nem mellőzhető, mert részben magyarázza Gyémánt későbbi társtalanságát, a vele rokon törekvésűektől való izoláltságát. Sorsát két további fontos motívum is alakította. Az egyik: nem lett Bernát Aurél növendéke, mint Lakner, Szabó, vagy Kóka, hanem Hincz Gyula osztályára került. Hincz művészetéből és korrektúrájából nem következett olyan magától értetődően az a művészi felfogás, amit Csernustól kezdve a jelentősebb tanítványok ellenkező tisztelete formált a nagy tekintélyű Bernáth mesterrel szemben. Hincz jóval megértőbb mesternek bizonyult, és el tudta viselni a tőle távolálló művészeti próbálgatásokat is. Sőt, arra is képes volt, hogy a felfogásával ellentétes törekvésű tanítványokat a saját út végigjárására biztassa. (Ez különböztette meg Hincz pedagógiáját akkori kollégáitól, Domanovszkytól, Fónyitól vagy Szentiványitól.) Gyémántnak tehát nem kellett küzdenie mestere ellen, hanem szabadon kibontakoztathatta képességeit.

A másik meghatározó motívum a művészi előd, vagy ünnepélyesebben szólva a példakép kiválasztása. Csernus Tibor főiskolás korában felfedezte az amerikai Ben Shan művészetét, s ez az érdeklődés évekre meghatározta a Bernáth-osztály növendékeinek törekvéseit, sőt ideológiáját. Gyémánt túllépett a szociográfiai elkötelezettségű kínálaton és Salvator Daliban találta meg művészi példaképét. Ez a választása a továbbiakban sok gondot okozott neki, mert Dali – mint annyi más szürrealista – a mű fogalmát kiterjesztette az életvitelre, a magatartásra is. Ez pedig a mi akkori körülményeink között nem volt utánozható: egyébként is, Gyémánt jellemének ismeretében a Dali iránt érzett rajongást sokkal inkább kamaszos nosztalgiának, semmint valódi célkitűzésnek ítélem. Gyémánt nem kereste a botrányokat, ami nem jelenti azt, hogy főiskolai évei konfliktus nélkül teltek volna el. A festőtanárok nagy része idegenkedve nézte az év végi kiállításokon bemutatott munkáit. Az ekkor már társtalan Gyémánt szövetkezett a vele sokban idegen felfogású növendékekkel (például Deim Pállal) és egy heves ellenérzést kiváltó kiállítást rendeztek a főiskola KISZ-klubjában.

Ettől az időtől kezdve Gyémánt fekete bárány lett; kozmopolitának, a realizmus ellenségének titulálták. Holott ebben az időben festette első, gondosan kivitelezett realisztikus műveit, amelyekben az érzékcsalódás, a „trompe d'oeil" megvalósításán fáradozott. Ehhez a szándékához alaposabban meg kellett tanulnia a festőmesterséget, mint ahogy azt abban az időben a főiskolán megkívánták. Gondos stúdiumai későbbi kritikusait ahhoz a téves megállapításhoz vezették, hogy Gyémánt valójában a „szuperkonzervatív" Karlovszky Bertalan „ravasz" követője, s mint ilyen, a modern művészet elfajzott gyermeke. Vagyis kicsiben megismétlődött vele ugyanaz, ami példaképével, Salvator Dalival történt. Gyémánt tudatosította magában ezt a sorsbeli hasonlóságot, s olyan büszkén vállalta a neokonzervativizmust, mint ahogy Dali a vele indokolatlanul kapcsolatba vont Meissonier (Munkácsy és Manet egykori ellenfele) mellett nyilvánosan is hitet tett.

A főiskolai évek szintézise az „Életbenmaradottak karneválja" című nagyobb méretű képe. A kavargó színfoltokból álló kép a tasizmus felé való tájékozódást árulja el. A kép felépítése művészettörténeti vonatkozásokat sugall, a kompozíció középpontjában álló toronynak hasonló szerepe van, mint Peruginónak a Sixtusi kápolnában levő „Kulcsátadás" című freskóján látható – a négy világtáj felé nyíló kapukkal ellátott – templomszerű épületnek. Gyémánt festményének felfokozott színei karneváli életigenlő hangulatot idéznek.

E kép festése idején kezdett el foglalkozni Rauschenberg művészetével. Tanulmányainak eredményei később értek be, elsősorban „jazz" tárgyú festményein. Mégis már olyan alkotásain, mint a „Cosmopolis"-on már felfedezhető a konkrét tárgymásolatokkal és a festői elúsztatások módszerével történő kísérletező kedv. Ez a festmény meglehetősen egyedülálló a magyar művészetben; ismereteim szerint nincs hozzá hasonló és színvonalú alkotás. Érdeme, hogy a korai avantgardizmus betűkultuszát szerencsésen egyesítette a szürrealista montázzsal, s az egészet a „trompe d'oeil" törekvések szellemében tudta összefoglalni.

Ezután néhány éven át az érzékcsalódások felkeltése foglalkoztatta s ennek érdekében a legváltozatosabb festői trükköket alkalmazta. Jellegzetes – azóta már sokszor utánzott megoldása volt –, hogy egy csipketerítőt a festékbe mártott, majd ezt ráhelyezte a kép felületére s ily módon olyan pasztozus lenyomatot kapott, hogy a hiszékenyek valódi, a képre ragasztott kézimunkának nézték. Társaihoz hasonlóan ő is felhasználta a legkülönbözőbb tárgyakat a képfelület megdolgozásához: a kaparókés, a radír, a gumisarok, a vászonra ragasztott papírok segítségével kialakított borotvaéles színfoltkontúrok, a különböző lenyomatok és plasztikus pigmentek, mind beletartoznak eszköztárába.

Perneczky Géza Gyémánt és társainak törekvéseit „szür-naturalizmusnak" nevezte. Véleményem szerint a meghatározás nem fedi a valóságot. Ezek a törekvések sokkal inkább a fantasztikus művészet kategóriájába sorolhatók és legalább annyi közük van Bernáth Aurél költői-mágikus csendéletfestészetéhez, mint a szürrealizmushoz. Mindehhez hozzá merném kapcsolni Gulácsy Lajos művészetét.

Az ő démoniája él tovább a 60-as évek fiataljainak művészetében. A modern magyar művészet e kiemelkedő személyiségének említésével úgy vélem, hogy meg tudom cáfolni P. Szücs Julianna véleményét, aki ezeknek a fiataloknak a törekvéseit, vagyis a Csernustól Gyémántig terjedő vonulatot a magyar művészettől idegen testnek ítéli és ezáltal kirekeszti művészetünk áradó folyamatából. A magam részéről – kissé előszaladva az időben – Frank Jánossal értek egyet, aki Gyémánt egyes képeiben Munkácsy látásmódjának reminiszcenciáit véli felfedezni. Ezt természetesen átvitt értelemben kell értékelnünk; a magyar művészet nagy ismerőjének, Louis Réau-nak (1881–1961) – a szellemében. Réau a mi nemzeti művészetünk jellegzetességét abban látja, hogy a való-

ságból különböző részleteket, töredékeket, „morceau"-kat hasítanak ki festőink és ezeket mintegy belülről átfűtve, dramatikus szituációkká alakítják.

A Gyémánt-féle „valóságdarabok" természetesen nem olyanok, mint a 100 év előttiek, áthatja őket az avantgardizmus szelleme. Gyémánt szürrealista „trükkjei" közé tartozik, hogy – különösen az újabb időben – hangsúlyozza hagyománytisztelő „ókonzervatív" jellegét. Ez a „konzervativizmus" nem más, mint a mesterségbeli rutinná vált gyakorlat, méghozzá oly módon, hogy a rutinosság a tartalom rovására szembetűnő. Gyémánt festészetében nem a XIX. sz. mindenáron eredetiséget hajszoló szemlélete munkálkodik, hanem egy olyan „ready made"-re törekszik, amelyet a művészettörténetből és a modern akadémizmusból szűrt egybe.

Gyémánt tehát abban örököse az avantgardizmusnak, hogy mesterségbeli tudását az ironikusan felfogott akadémizmus formájában juttatja érvényre. A Rauschenberg szemléletén átszűrt (s ugyanakkor ezt a látásmódot kritizáló) eszközökkel valósítja meg ekkor készült képeit. Természetesen ez a megfigyelésem afféle művészettörténeti allegória, de semmiképpen sem kétségbevonhatatlan tény.

Gyémánt a 60-as évek közepére lelkes közönségre talált. Különösen a fiatalok rajongtak érte, akik nem csupán sajátos kifejezési gyakorlatát, hanem életformát, magatartásbeli útmutatást modelleztek az ő művészetéből. Így lett Gyémánt László a kispolgárok szemében, „elátkozott művész", a popgeneráció egyik példaképe. Kollégái és rokonszellemű művésztársai hiába rendeztek különböző happeningeket, ez nem okozott olyan messze gyűrűző botrányos felháborodást, mint Gyémánt konzervativizmusba csomagolt, a múlt századi „dandy"-ság látszatát keltő extravagánciája.

Gyémánt viselt dolgai a köztudatban mindig összekeveredtek Salvator Dali tetteivel. Holott Gyémánt „ďalizmusa" csak látszat, ez a „konzervatív avantgard" valójában rajongó, érzelmes kamasz maradt a lelkében, aki titokban hitt abban, hogy a művészet eszköz a világ megváltására. Persze okosságával azt is tudta, hogy romantikus „attitűd" ez, s ennek képi kifejezését is létrehozta. Így jött létre óriás méretű rajza, „Ikarus-variációk" c., amelyben az antik mítosz a középkor aszkétikus világába dermedve az egzisztencialista filozófia pesszimista tragikumának jelképévé kristályosodott. Ez a nagyszerű rajz a fiatal művész vagy inkább a művészi fiatalság „hattyúdala".

Utána a kétségbeesett kiútkeresés, sőt a lépték elvesztése következett. Az önmagával vívódó művész úgy érezte, hogy számára az egyetlen kiút az ország elhagyása.

Olyan atmoszféra megtalálásában reménykedett, amelyben zavartalanul alkothat. Ebben a reményében azonban hamarosan csalódott, pedig Angliában majd Ausztriában komoly művészi sikerei voltak.

A magány és a társtalanság elviselhetetlen rémként nehezedett rá, nem találta meg éltető közegét, azt a világot, amely őt nagy vállalkozásokra serkentse. A tíz éven át tartó külföldi tartózkodás valójában száműzetés volt Gyémánt számára. Azt tapasztalta, hogy a nyugati társadalom manipulált világa romantikus alkatának nem felel meg. Ez az új környezet melankólikus meditációra és rezignált megállapításokra inspirálta. Így jöttek létre az olyan művei, mint „Az út vége", mely jelentős szerepet foglal el a fogyasztási társadalomról szóló művészeti alkotások között.

Gyémánt egyre inkább befelé fordult. Létrehozta önarcképeinek sorát, a kivetettségnek és a társtalanságnak a szuggesztív dokumentumait. Lírai művek ezek, amelyeket a fotográfiai szemlélet segítségül hívásával akart objektiválni. Ezzel magyarázhatók műveinek monokron tónusai és minden részletre kiterjedő precizitása.

Gyémántnak szüksége volt a küzdelemre, azokra a szituációkra, amelyek lázadásra inspirálták. Boldogtalan volt, hogy hiányoztak azok az ellenségei, akiknek bizonyítani akart. Azért jött haza, hogy képességeiről és szándékainak emelkedettségéről meggyőzze a benne kételkedőket. Hazatelepülése azonban nem úgy sikerült, ahogy remél-

te, nem folytathatta ott, ahol 10 évvel korábban abbahagyta. Egy olyan megváltozott országba tért vissza, ahol már az ő törekvéseit a kritika és a neo-neo-avantgardista ízlés túlhaladottnak, konzervatívnak minősítette. Nem volt mi ellen lázadni. A védekezés és a maga igazának bizonyítása jellemezte a visszatérés utáni tevékenységét.

Amit abbahagyott nem folytathatta, mert művészeti közéletünk állóvize már nem bírja elviselni azokat a fintorokat, sajátos kritikai gesztusokat, amelyek a fiatal Gyémánt művészetét jellemezték. Így aztán Gyémánt egyre inkább a semleges témák felé orientálódott. Olyan művek megvalósítására koncentrálta erejét, amelyikben mesterségbeli virtuozitását és vizuális ötleteit tudta fitogtatni. Ennek a korszakának legfontosabb témája ismét a jazz. A régi témához való visszatérés lehetővé tette számára a kötetlen improvizációt, a különböző jellegű képalkotó elemeknek egy vezérlő gondolat által való bizarr összekapcsolását.

A Műcsarnokban rendezett retrospektív kiállítással érkezett el az 50 éves Gyémánt László a nagy Alapkérdéshez, merre menjen, mit tegyen. Vállalja-e a reá sütött ókonzervativizmust, fessen higgadt, precíz, vonzó képeket, vagy próbálja meg a művészi lázadás új formáit. Az 50 éves művész nem öreg, ebben a korban még nem lehetetlen a megújulás.

VÉGVÁRI LAJOS

Gyémánt László

A SZT. KRISTÓF JAZZ-GALÉRIA TISZTELETTEL MEGHÍVJA

1992. DECEMBER 6-ÁN, VASÁRNAP DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

GYÉMÁNT LÁSZLÓ FESTŐMŰVÉSZ

IMPROVIZÁCIÓ

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA.

Megnyitják: BERKI TAMÁS ÉS BARÁTAI.

A kiállítás megtekinthető:

1993. JANUÁR 5-IG A GALÉRIA NYITVATARTÁSI IDEJE ALATT.

(Cím: Bp., XXII., Kossuth Lajos u. 88. Telefon: 226—0145.)

KÖRMENDI GALÉRIA
BUDAPEST

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

A borítón / am Titelblatt / On the Cover:
Jazz improvizáció, olaj, vászon, 100x110 cm

Állandó kiállítóhelyek / Unsere ständige Ausstellungen / Permanent Exhibitions

MŰTEREM GALÉRIA

Budapest, 1014 Uri u. 42.
telefon: 201-7584 /fax; 201-7593; 201-7574; 201-8974

KÖRMENDI GALÉRIA

Budapest, 1025 Nagybányai út 25.
telefon/fax: 176-2110

A kiadványt támogatta a Budapesti Képző- és Iparművészeti Alapítvány

Építész: *dr. Csák Máté* okl. építészmérnök
Architekt: *dr. Máté Csák* dipl. Ing.
Architect: *dr. Máté Csák*, Dipl. Eng.

Jogi Képviselet: *dr. Körmendi Anna* ügyvéd
Rechtlicher Vertreter: *dr. Anna Körmendi* Rechtsanwältin
Legal Counseling: *dr. Anna Körmendi* Lawyer

Kivitelező: *Kelet–Nyugati Híd Kft*, Budapest, 1014 Uri u. 42.
Bau–Ausführung: *Ost–West Brücke GmbH* Budapest, 1014 Uri u. 42.
Building Contractor: *East–West Bridge Ltd.*

Forgalmazó: *Color–Team Kft.*
Vertrieb: *Color–Team GmbH*
Circulation: *Color–Team Ltd.*

Gyémánt László, festő

HIBAIGAZÍTÁS

Múlt heti számunk 8. oldalán Gyémánt László festménye — mellyel a művész budapesti kiállítására szerettük volna felhívni a figyelmet — téves képaláírással jelent meg. A tévedésért az érintett művészek elnézését kérjük. Gyémánt László kiállítása egyébként szombatig még megtekinthető a Csók Galériában.

8

XXVIII/44

GYÉMÁNT László

MN 1995. dec. 21

GYÉMÁNT LÁSZLÓ gyűjteményes kiállítása december 28-án este hat órakor nyílik meg a Csontváry Galériában (Budapest V., Vörösmarty tér 1.) A tárlatot Végvári Lajos művészettörténész nyitja meg, zongorán közreműködik Vukán György zeneszerző.

612. PUŠKÁROVÁ, Blanka K.: Kostol Sv. Ducha v žehre.= Pamiatky príroda, 15, 1986, 2. 46-51. ill.
613. G. Sándor Mária: A reneszánsz Baranyában. Bp., Akadémiai, 1984 > 1984. 631, 1985. 816. **rec.** SCHÖNERNÉ Pusztai Ilona = Műemlékvédelem, 30, 1986, 2. 150-151. TÜSKÉS Tibor = Jelenkor, 29, 1986, 10. 959-960.
G. Sándor Mária: Újabb adatok Pécs középkori topográfiájához. > 543
614. SÁNDORFI György: Három korai magyar motte [Gömörvár, Pécsvárad-Kószavár, Ikervár-Pókadomb]. = Műemlékvédelem, 30, 1986, 1. 1-7. ill.
Sándorfi György: Korai váraink típusvizsgálata. > 543
615. SÁRVÁRI Márta: Amiről a pécsi Püspökvár árulkodik. = Magyar Nemzet, 1986. február 18. 5.
616. SEBESTYÉN, Gheorghe: Castelele şi curiile Renaşterii în Transilvania. = Acta Musei Napocensis, 22-23, 1985-1986 (1986) 267-277.
617. SLIVKA, Michal: Na okraji príspevku o centrálnych stavbách. = Pamiatky príroda, 15, 1986, 4. 138-140. ill.
618. SLIVKA, Michal: Príspevok k problemtaike vvztahu stredovekých sakrálnych objektov a feudálnych sídiel na Slovensku. = Archaeologica historica, 11, 1986 359-376. ill. G
619. SLIVKA, Michal - PLAČEK, Miroslav: Drači hrádok pri Borinke a jeho funkcia [Pozsonyborostyánkő, vár]. = Pamiatky príroda, 15, 1986, 3. 94-99. ill.
620. SLIVKA, Michal - PLAČEK, Miroslav: Zvy ky stredovekého hradu nad obcou Kuchyňa [Konyha]. = Vlastivedný časopis, 35, 1986, 3. 131-134. ill.
Szőke Mátyás: Adatok a középkori Visegrád történetéhez és helyrajzához. > 543
621. SZŐKE Mátyás: Visegrád, Fellegvár. Bp., Tájak, Korok, Múzeumok Egyesület, 1986 16 p., ill. (Tájak, korok,

Gyémánt László, festő

L. Kárpáti Éve

– Hú

8

Népszabadság, Bp. 1980 aug. 2.

Gyémánt László

Frank János: Gyémánt Lászlónál.
Élet és Irodalom, 1968. 36.sz. 8.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Írt.1971.2.sz.149.182.l.

160.l.

Ideal Library

Szöveg: Halasi Rita, Fotó: Mudrák Attila, Rázsó András

SCHICKEDANZ ALBERT BUDAPESTJE

Schickedanz Albert (1846–1915) műépítész neve nincs benne a köztudatban. Pedig Steindl Imre, Alpár Ignác és Hauszmann Alajos kortársáról van szó, aki tehetségben és jelentőségben nem marad el a fentebb említettek mögött. A millenniumi emlékmű, a Hősök tere, a Műcsarnok vagy a Szépművészeti Múzeum az ő tervei alapján készült, így a millecentenárium is elképzelhetetlen a róla való megemlékezés nélkül. Gábor Eszter művészettörténész rendezésében nyílik szeptember hónapban a Szépművészeti Múzeum keretein belül az 1996-os év egyik jelentős hazai kiállítása: a Schickedanz-emlékkiállítás. Az esemény szűkebb szakmai berkekben és a nagyközönség körében egyaránt unikumnak számít, mert az életmű ilyen részletességgel mindenki számára most tárul fel először.

A z MTA dísztermének festésterve (magántulajdon) (fotó: Rázsó András)

aki süket. Mindig a saját fotóimat használom, majd azokból transzponálok részleteket, amitől többek lesznek, mint a szimpla fénykép, mert ami fölösleges, lehagyom.

– Ha egy rossz hasonlattal jól értelmezem, akkor a drágakő úgy készül, hogy a gyémántcsiszoló alakítja, a te fotóidat viszont a csiszoló Gyémánt cizellálja.

– Mondhatni. A fotó dokumentarista eszköz, s noha tudunk hamisítványokról, senkinél nem merül fel, hogy amit lát, az ne lenne igaz. Az az igazság azonban, hogy amit a riporterek elénk tárnak, az egy csomó részlettől gyengül. A gyémántográfiák esetében a technika dupla hatást ér el, mert mint mondtam, csak a lényegest tartom meg, a fölöslegest elhagyom, elkenem.

– Nem félsz, hogy „szövegből kiragadott részlettel", torzítással vádolnak?

– Miért, a kép, amit festek nem torzítás? A naturalista festmény a realistával szemben azért van hátrányban, mert ott van rajta az is, ami érdektelen. A realista kép transzponál, irányítja a tekintetet, vezeti a néző gondolatait, egyetlen dologra koncentrál; arra, amire én akarok, s nem amit esetleg a befogadó kisilabizál. Igenis, a gyémántográfiák sokkal többek szimpla fotóknál, sőt a rézkarcoknál és az összes sokszorosító eljárásoknál, mert ezekből csak egy van, akárcsak az olajfestményekből. Mindaddig fotók csupán, amíg berakom a nagyítóba a negatívokat, még akkor is azok, amikor a fényérzékeny papíromra vagy vásznamra rávetítem őket, s onnan kezdve válnak egyedivé, hogy a hívóba mártott ecsettel rájuk kerülnek azok a személyiségi vonások, az „ujjlenyomatok", amelyek csakis az enyémek.

– Végezetül: honnan a név?

– Egy kritikusom, Szalay Zoltán nevezte el gyémántográfiáknak, s mivel annyi mindent elloptak már tőlem, azt gondoltam; ha ezt is ellopják, tegyék, ám a nevemmel együtt. ◆

Gyémánt László festőművész

1950–54: Művészeti Gimnázium (Budapest)
1954–55: Szűcs Pál műhelyében alkalmazott grafikai tanulmányok
1957–63: Magyar Képzőművészeti Főiskola, mestere Hincz Gyula okleveles festőművész
1964: első önálló nyilvános kiállítás az FMK-ban
1968: a Zebegényi Nyári Akadémia egyik alapítója (Végvári Lajos)
1970: londoni állandó tartózkodás, egy sor londoni kiállítás
1973: állandó bécsi tartózkodásának kezdete
1979: osztrák állampolgárság
1982: letelepedés ismét Magyarországon, újra tagja a Magyar Művészeti Szervezeteknek és rendszeres kiállító
1985: gyűjteményes kiállítás a Műcsarnokban
1989: Kunst Heute in Ungarn, Ludwig Gyűjtemény (Aachen)
1993: Újpest Galéria
1994: a Magyar Köztársaság Kiskeresztjével tüntetik ki
1995: Csontváry retrospective
1996: Szabó György – Gyémánt László: Dialóg és monológ című könyv megjelenése

Művek közgyűjteményekben:

Magyar Nemzeti Galéria,
Petőfi Irodalmi Múzeum,
Nógrádi Sándor Múzeum (Salgótarján),
Hermann Ottó Múzeum (Miskolc),
Savaria Múzeum (Szombathely),
Sárospataki Képtár,
Bécs Városi Gyűjtemény,
Baukunst Galerie (Köln),
Holborn Library (London),
Városi Múzeumi Gyűjtemény (Wels),
Ludwig Gyűjtemény (Aachen),
Sárospataki Könyvtár,
István Király Múzeum (Székesfehérvár),
Sir Oliver Scott Gyűjtemény (London)

AZ ÉV ÓRÁJA 1996.

az „ARMBANDUHREN" órás szaklap olvasói választása alapján a Chronoswiss „OPUS" lett az 1996-os év órája

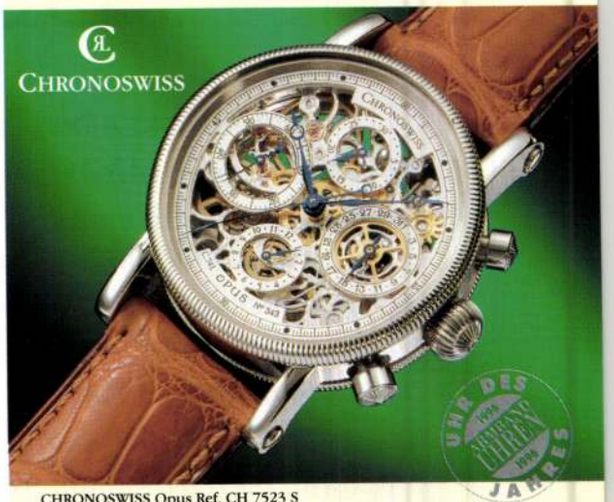

CHRONOSWISS Opus Ref. CH 7523 S

Chronoswiss
Kaliber
C. 741 ‚S'

POEN
Chronometrie
Váci u. 30.

RADEX PRESS reklám stúdió

POEN
CHRONOMETRIE

A Mechanika Varázsa

CHRONOMETRIE
"Az órásmesterség hagyományainak ápolása számunkra mindennapos kihívás"

Mechanikus időmérők javítása,
restaurálása, szervize.
Szaktanácsadás, szakirodalom.
Klasszikus mechanikus órák.
Kaufmann óraszíjak.

Deutschsprachige Fachberatung

CHRONOSWISS HARWOOD Paul Picot ORIS FORTIS Erwin Sattler KAUFMANN

H-1052 BUDAPEST, Váci u. 30.
T.: +361 / 137 2258, Fax: +361 / 118 8484

GYÉMÁNT LÁSZLÓ
ATRIUM 1996/4. 52.

SZÖVEG: KÁRPÁTI TAMÁS, FOTÓ: GYÉMÁNT LÁSZLÓ ARCHÍVUMÁBÓL

SZTÁLIN BAJSZÁTÓL A GYÉMÁNTOGRÁFIÁKIG

Hatvanon túli kölyök, évtizedek óta ügyeletes enfant terrible, ellenálló (a mindenkori rendszerrel szemben, épp annyira, hogy a vetélytársak által is megérdemeltnek tartott katedra és plecsni sose jusson), kortárs piktúránk egyik legvitatottabb, de mindenképp legvitatkozóbb alakja. Gyémánt Lászlónak hívják.

Kft., 1989, 240x240 olaj

E*gyszer azt nyilatkoztad, hogy mindent megcsinálsz, amit eléd tol az élet. Mondanál erre egy konkrét példát?*

– Mielőtt a főiskolára kerültem, merkantilgrafikusnak készültem Szűcs Pálnál. Később egy Szász Bandi vezette kollektívában Lakner Lacival együtt sajátítottuk el a dörzstechnikát, s megtanultuk, miként lehet emelet nagyságú május elsejei portrékat fotónaturalista módon megfesteni. A kisméretű fényképet bekockáztuk, majd egy nagy papírt ugyanúgy, s a nagy kockákban megjelenő képrészletek pontosan mutatták az összes sziluettvonalat.

– Fölfedeztétek a számítógépet.

– Valószínűleg már Canaletto is ezt a technikát használta. A camera obscu-

· MILORA · INTERIOR ·

Otthona hangulata

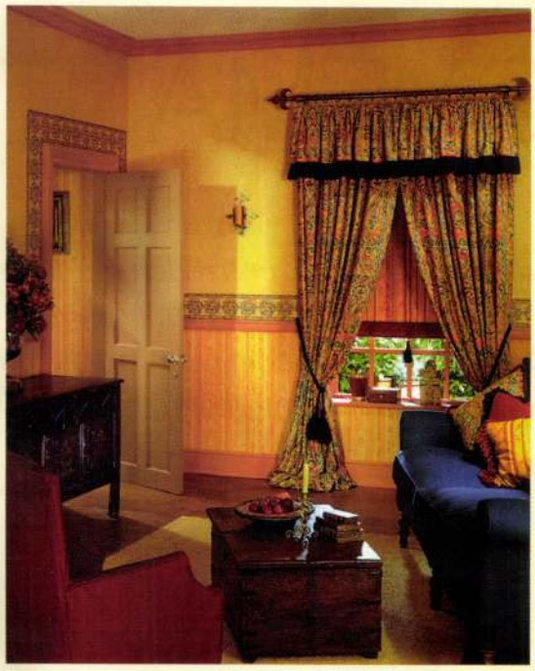

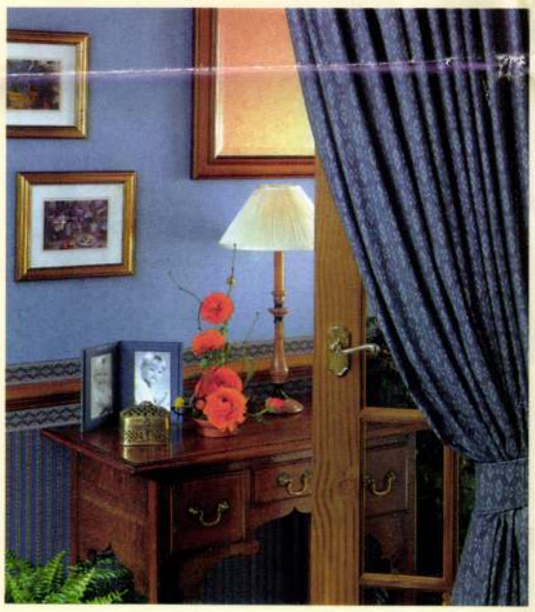

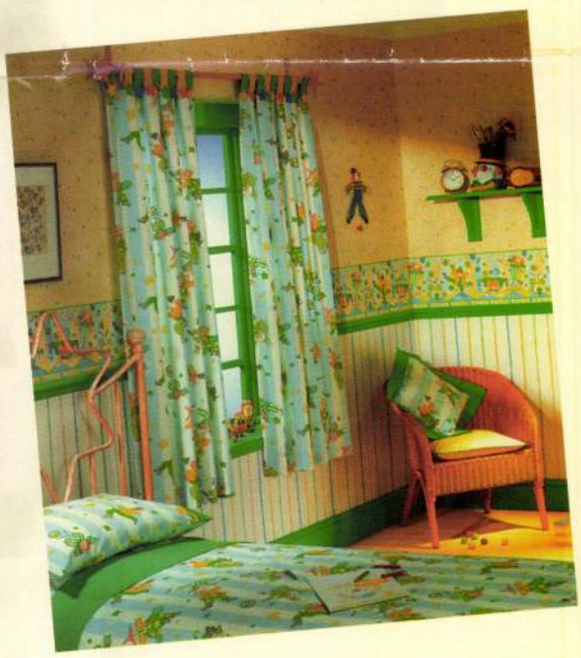

Exkluzív import bútorszövetek, függönyök, karnisok, tapéták

❖

Függöny-, ágytakaróvarrás, antik bútorok felújítása, kárpitozása

Üzleteink:

1139 Budapest, Lomb utca 27/b. • Telefon/fax: 270-0696, 270-0697

1052 Budapest, Városház utca 6. • Telefon: 118-5319

Nyitvatartás: hétfő - péntek: 10 – 18-ig, szombat: 10 – 14-ig

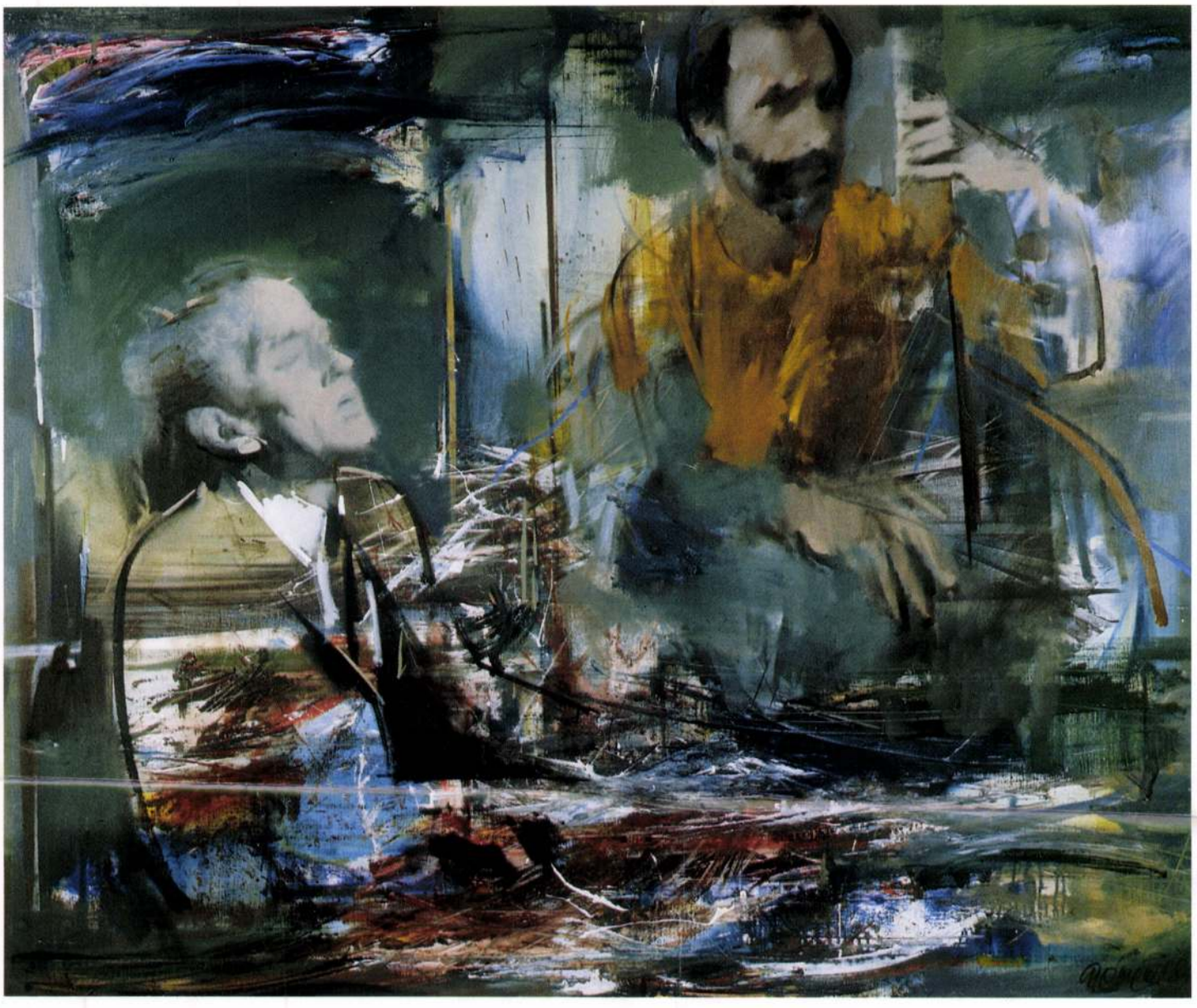

Duó, 1984, 100x120 cm

ra segítségével lerajzolta a városképeket, aztán a sameszok elvégezték a piszkos munkát. Nálunk a piszkos munka Sztálin volt.

– Már maga a téma?

– Szakmai dolgokról beszélgetünk, s a szakma nem piszkos. Én legalábbis megtanultam, hogy minden munkát élvezettel csináljak. Már akkor úgy gondoltam, az az igazán nagy művész, aki bármilyen igényt ki tud elégíteni.

– Mi jelentette a legnagyobb gyönyörűséget, Sztálin, Lenin vagy Rákosi portréjának megfestése?

– Még gimnazista voltam, a legfiatalabb a csoportban, ezért velem toltak ki. Sztálint bízták rám a rohadt nagy bajszával, a kitüntetéseivel, a váll-lapjával, meg a dús hajával. Más fele ennyi idő alatt háromszor annyit keresett Rákosival.

– Az elmondottak alapján bármely kormány tablóját gond nélkül megfestenéd.

– Mindennek az értékelése csak akkor fogadható el, ha térben és időben történik a megmérettetés.

Gimnazistaként kikértem magamnak az elvhűség számonkérését, hiszen egyetlen elv vezérelt: mindent megtanulni! Diploma után már igenis felelek valamennyi képemért.

– Sőt, esetedben már a diplomamunkád is okozott némi gubancot.

– Anélkül, hogy dicsekednék, Aczél György már harmadéves koromban értesült rólam. Az „elismerés" Az építkezés című festményemnek szólt. A kép kicsit emlékeztetett Breughel Bábel tornyára, csak az én képem elemzője gyorsan rájöhetett, hogy itt épületeket nem is emelnek, csak állványokat, s igazából nem is dolgoznak, csupán egymással beszélgetnek a munkások. Ami pedig a diplomamunkámat, az Életben maradottak karneválját illeti, Fónyi Géza azt mondta a festmény láttán, hogy ez nem a diplomabíráló bizottság dolga, hanem szimpla rendőrségi ügy.

– Elmesélnéd a képet?

– Első ránézésre oltárképre hasonlít,

Chicago blues sorozat, 1992,
technika: gyémántográfia negatív
30x40 cm-es képek

triptichon tagozódással, az alcíme egyébként És megint elölről... Középen a Parlament, jobbra a Hősök tere, balra a Gellérthegy a Szabadság-szoborral. Emberek vonulnak, Barátság, Testvériség és hasonló feliratú táblákat visznek, amelyek a francia forradalom óta semmit nem jelentenek. A kép közepe felé igyekvő tömegnek van keze, van lába, arcuk nincs. Arca egyetlen figurának van, amelyik nem visz semmit, megtörten jön kifelé, őt nem érdekli az ünnep, neki az egészről megvan a véleménye.

– Mint ahogy neked is meg szokott lenni, s előfordul, hogy épp ilyen transzparensen hirdeted.

– Alighanem a 93 áprilisi rádiós tüntetésre gondolsz. Ezen is – miként az összes Charta-demonstráción – ott voltam, mert úgy éreztem, ha nem megyek el, akkor szégyellhetem magam. Akartam egy nagy kiállítást, ahol ezek az óriási lepedők lógtak volna, de ez nem jött össze, csak egy kép, amelyen ügyes rádiósok ügyetlenül megfestett transzparensét alakítottam át. A szöveg maradt az eredeti: A rádió azé, aki megfizeti?

Godot a csúcs

– A rádiós képtől eltekintve is rendkívül erős hatással vannak rád a különböző feliratok, falfirkák, graffitik.

– Camus egy értekezése egyik mellékmondatában azt írja, hogy egy művész soha nem halogathatja a lázadást, ha igazságtalansággal találja magát szemben. Én ezt ars poeticaként vallom, s ha például gyalázatos bírói ítélet születik Szabó Albert perében, akkor nekem nem pusztán baráti körben kell kifejtenem a tiltakozásomat. Bár korábban festettem meg, de a témába vág a Kísértet járja be Európát című képem, amely a 168 Óra egyik címlapjának nyomán készült. A falfeliratot, Újra itt vagyunk!, miként a hozzá tartozó nyilaskeresztet is halálos pontossággal másoltam le. A kép legfontosabb mondanivalója, hogy nálunk ez másképp van, mint abban az Európában, ahová állítólag igyekszünk. Az álhumánus törvénykezés ellen akartam tiltakozni.

– Az évtizedek során mindig megtaláltad a magad tiltakoznivalóját, igaz, nem is nagyon kellett keresgélni a témát, jött az magától. Senki nem vádolhat azzal, hogy hűtlen maradtál a camus-i eszméhez, avagy magyar megfelelőjéhez, a babitsi „vétkesek közt cinkos, aki néma" gondolathoz. Bizonyára nem véletlenül emlegetnek a pop-art hazai úttörőjeként sem, s e hevületednek köszönhető a „mitugrálezfolytonitt" immár örök stigmája is.

– Munkáim jó részét a protest képek kategóriájába sorolom, hiszen valóban folyamatosan protestálok, talán Hruscsov okfejtése (szamárfarokkal is tudna olyat festeni, mint a polgári dekadens nonfiguratív művészek) volt tiltakozásom első kiváltója. Ami a pop-artot illeti, én a 20. század legjelentősebb művészeti irányzatának tartom, mert mindenki számára egyértelmű, akár a katakombákban az írástudatlanok számára megfestett bibliai jelenetek. Fogalmazhatnék úgy is, hogy ez a művészet önként vállalt public relations szerepe. Ezt akkor sem kell szégyellni, ha etikai és politikai tartalmak valósulnak meg benne.

– Pályád csúcsteljesítményeként említetted a Darvas Iván rendezte Godot-előadás általad tervezett díszletét. Engem kicsit emlékeztetett a Zabriskie point utolsó képsorára, ahol Antonioni fölrobbantja a fogyasztói társadalmat. Jól láttam?

– Egészen rosszul. Bár a Godot egy olyan szimbolikus mű, amiben mindenki azt talál, amit keres, ez speciel nincs benne. Egy politikai szemétdomb állt a színpadon, történelmi rekvizitek lerakóhelye; Trabant-csontváz és barikádkövek, kiszuperált Lehel hűtő és gyári bélyegzőóra. A barna-szürke-feketére festett, koszolódott zászló közepéről hiányzó címer is arra utalt, hogy itthon vagyunk. A díszletfüggönyön a graffitik pedig naptárként a mát mutatták.

– Az erőteljes jelzésekre nyilván azért volt szükség, mert ezúttal nem te adtál

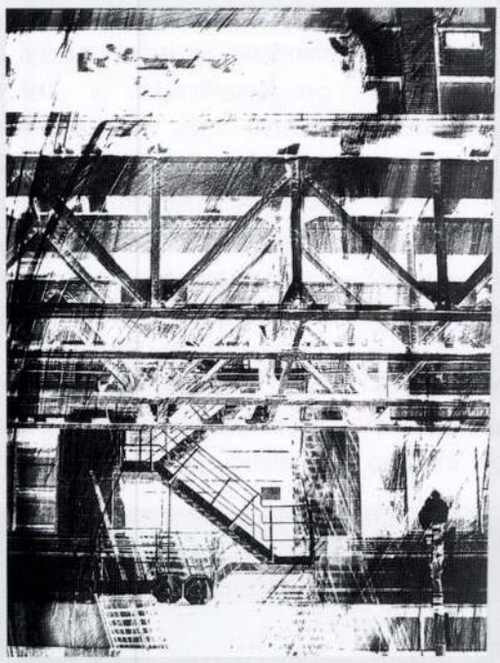

címet a műnek. Holott a „címfestés" is erősségeid közé tartozik.

– Max Ernst egyszer azt nyilatkozta, hogy számtalan olyan képe van, amit sosem állított ki, mert nem talált hozzá megfelelő címet. A KFT. (GmbH, Limited Company) című képemet soha nem festem meg, ha nem találom ki előre a címét. Hiszen ez a fénykép – Sztálin, Churchill és Roosevelt Jaltában, háttérben a szürke eminenciás Molotovval, aki éceszgéberként súgott Sztálinnak – már mindenkinek a könyökén jön ki. De a cím által az egész egy kontrafalsot kap, s ettől elkezdenek rajta gondolkodni.

– Kicsit kanyarogva bár, de eljutottunk a gyémántográfiákig, amelyek miatt tulajdonképpen leültünk beszélgetni. Mit takar a fogalom?

– Szerencsére rossz alvó vagyok, s egy álmatlan éjszakán pattant ki a fejemből az ötlet. Életemben először egy fotókiállításra kért fel a Blitz Galéria, de az utolsó pillanatban majdnem visszamondtam. Azt tudni kell rólam, hogy imádok szerepelni, őrült exhibicionista vagyok, szeretem, ha írnak rólam, ha egy tárlaton észreveszik, hogy menynyivel jobb vagyok, mint a többi. Ezért csinálom az egészet.

– S nyilván ezért szereted a kollektív kiállításokat.

Chicago új műfajt szült

– Persze, saját magamnál jobbnak lenni nem kunszt. Most viszont megrettentem, hogy eljön a rengeteg fotós barátom, dörzsölik a tenyerüket, és folyamatosan cikiznek majd. Azon töprengtem, hogy miként érhetném el azt, amit a jazzimprovizációkkal. Azokat a képeimet ugyanis nem írom alá, abban az atmoszférában nem is lehet, mégis kiabál róluk, hogy én festettem őket. Ez a gesztusoknak köszönhető, az ecsetmozgások lenyomatának. A gesztikuláció egyfajta karaktert mutat, olyat, amely csak az adott művészre jellem-

Kísértet járja be Európát, 1993, 110x110 cm, olaj (eredetiben színes)

Oris Big Crown
Small Second.
A nagymúltú
mechanikus karóra

ORIS
Made in Switzerland
Since 1904

Oris Big Crown Small Second
Modell 640 7462 43 61.
Automata felhúzós mechanikus karóra. Központi percmutatós időkijelzés, másodpercmutató a segédszámlapon, mutatós (Pointer) naptár. Nemesacél óraház, 30 méteres vízállóság, kristályüveges csavarozott alsó fedél. Valódi bőrszíjjal, vagy nemesacélcsattal.

Big Crown (Nagy Korona).
Eredetileg a második világháború amerikai pilótái és navigátorai számára tervezett felhúzó korona, melyet még a vastag pilótakesztyűvel is biztosan tudtak állítani az időzónák átrepülésekor.

Oris High Mech Lexicon. **Nr.13**

A Billegő. Ez a lengőrendszer a billegőkerékből, billegőtengelyből, hajszálrugóból, valamint a járást szabályozó szerkezetből áll, amit általában szabályzó kulcsnak neveznek. A mechanikus óra pontossága elsősorban abból adódik, hogy a billegő, precízen kiegyensúlyozott lengő kerék egyenlő időközökben leng ide-oda. A szükséges frekvenciától (21.600 vagy 28.800 félfordulat/óra) való eltérés okozza a pontatlan járást.

POEN
CHRONOMETRIE
H-1052 BUDAPEST,
Váci u. 30.
Régiposta u. 19.
T.: +361 / 137 2258,
Fax: +361 / 118 8484

RADEX PRESS reklám stúdió

ző. Olyanok, akár az ujjlenyomatok. Ekkor ugrottam föl az ágyból. Odavetítettem a fotót a papírra, bemártottam az ecsetet a hívóba, és összefestettem. Megnéztem, és elájultam a gyönyörűségtől. Az történt, amire számítottam. Utána egy nap alatt megcsináltam az egész kiállítást.

– *Ugyebár ez volt a Chicago blues.*

– Igen, érzelmileg mindig is közel állt hozzám az építészet, s ebben a műfajban Chicagót a 20. század bölcsőjének tartom. Az összes Bauhaus-építész ott lelt új otthonra, abszolút extrém amerikai város, amely nem csupán épületekből, hanem szignált műalkotásokból áll. Ennek a metropolisznak az esszenciája a magasvasút, amelyet mindenki jól ismer, hiszen az összes gengszterfilmben itt üldözi a jó a rosszat. Vagy fordítva. Ami itt látható, az a 20. század reneszánsza az építészetben, s számomra az a város, ahová örökösen visszavágyom. Egy fotóalbumot akartam készíteni a magasvasútról, a tövében található blueskocsmákról, az építmény fantasztikus szerkezetéről, amelyben az elemek összeszegecselése egy olyan ritmusvilágot rejt, amelyből csak az nem hallja ki a jazzt,

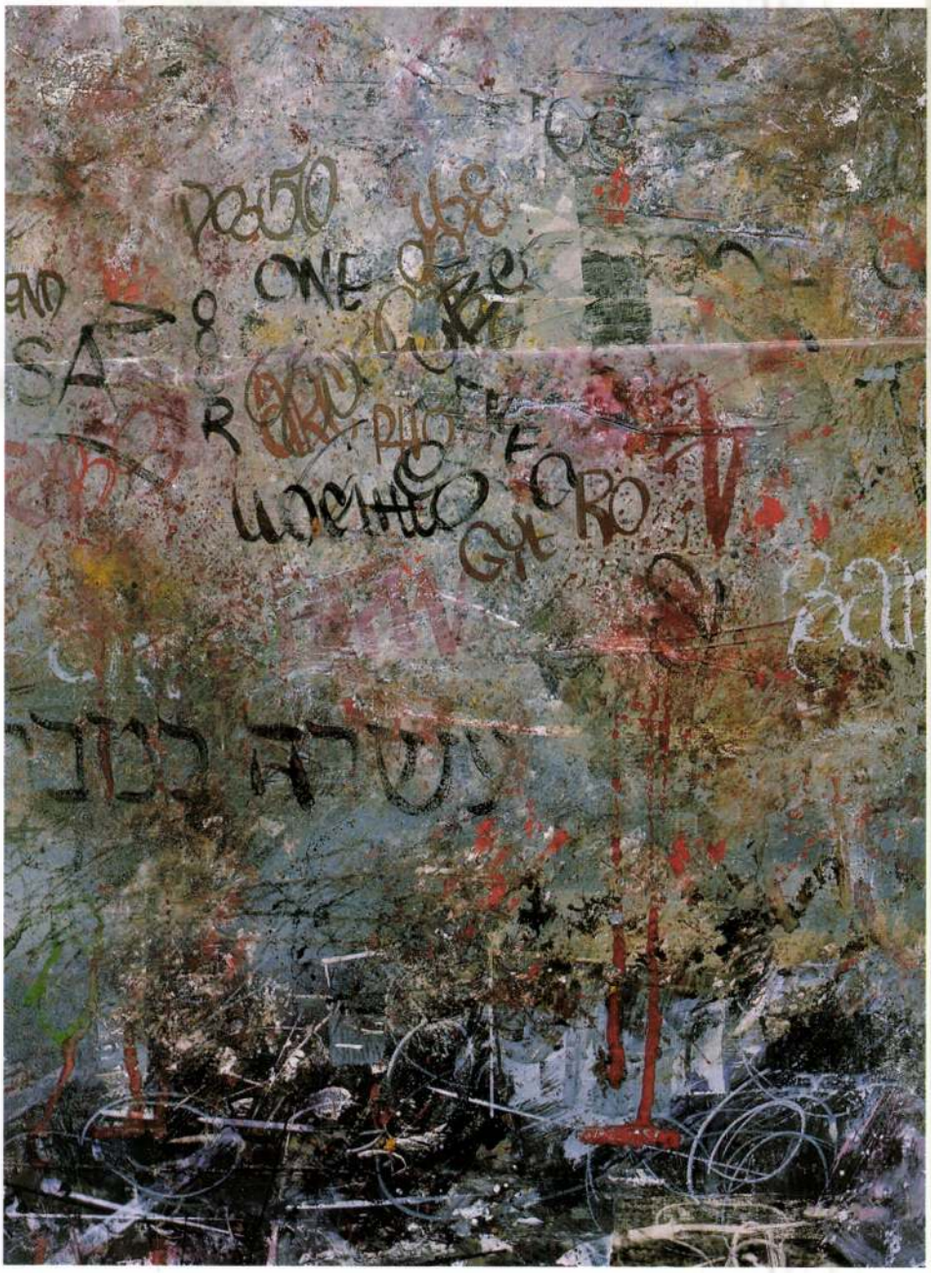

Graffiti, 1994, részlet a „Godotra várva" előadás háttérfüggönyéből

Festmények az Akadémia elnökeiről

Felavatták a Magyar Tudományos Akadémia négy korábbi elnökét ábrázoló festményt. A képen jobbról Berend T. Iván, Glatz Ferenc, Kosáry Domokos (valamint Vizy E. Szilveszter jelenlegi MTA-elnök és Gyémánt László festőművész). Portré készült néhai Szentágothai Jánosról is

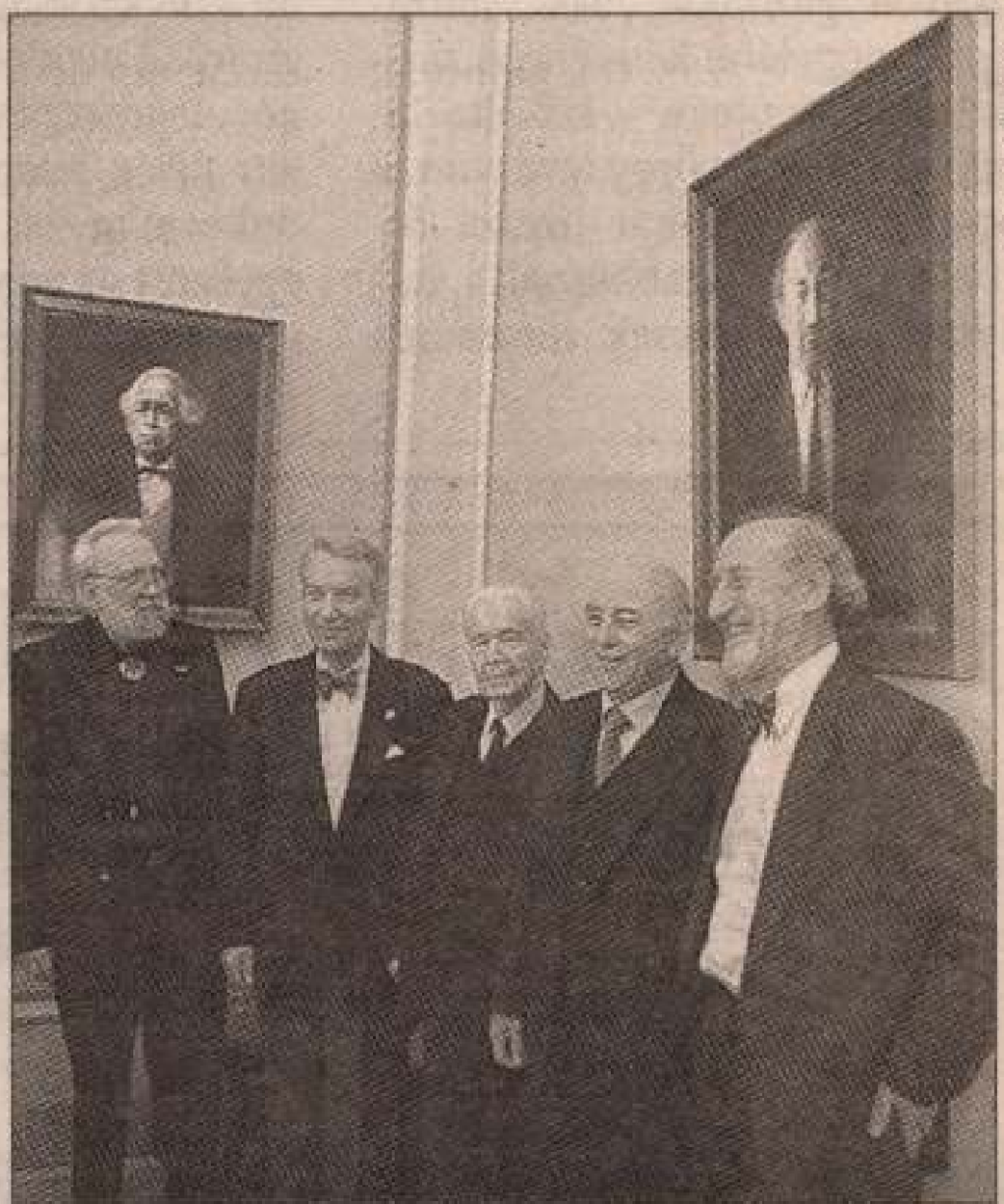

Fotó: Pélyi Nóra

Gyémánt László

Magyar Hírlap 36. évf. 67. sz. 2003. III. 21. 7. l.

Kíméletlen harcot indít a kutyapiszok ellen a VI. kerületi önkormányzat. Áprilistól, májustól közterület-felügyelők büntetik meg azokat a gazdákat, akik hátrahagyják négylábú kedvencük produktumát az utcán – közölte lapunkkal Fürst György terézvárosi alpolgármester. Akár tízezer forint bírságot is kiszabhatnak a szabálysértőre. Nemcsak tettenérés

felügyelők, hanem a térfigyelő kamerák segítségével utólag is eljárást indítanának.

Fürst György közölte, ennél is nagyobb visszatartó ereje lenne, ha nyilvánosságra hoznák a kutyagumikat nem eltakarító ebtulajdonosok arcképét. A fotókat a kerületi újság jelentethetné meg. Az önkormányzat a közeljövőben egyeztet az adatvédelmi biztossal, s ha személyiségi jogokba ütközik

HIRDETÉS

Hallgatóságu

A legg

2002-ben az InfoRádió megduplázta hallgo
Újabb bizonyíték arra, hogy a kiegyensúly

*Forrás: Szonda Ipsos-Gfk.

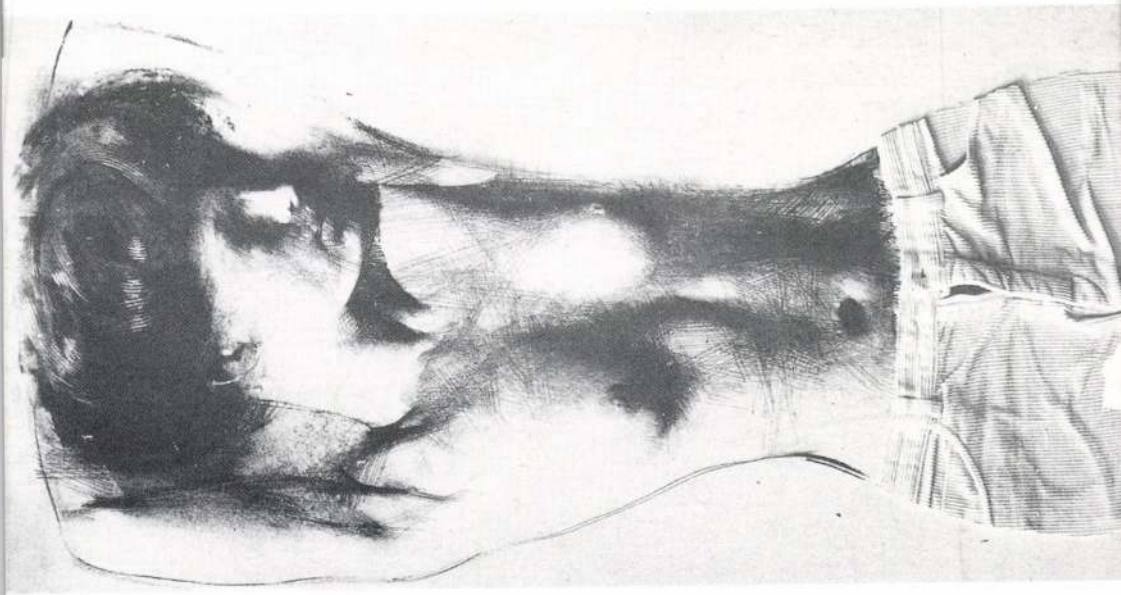

RAJZOK AZ ÚJ GRESHAM KÖR MŰVÉSZEINEK GRAFIKAI

KIÁLLÍTÁSA
a Pfister Galériában
2001. augusztus 7.- szeptember 2.

megnyitó:
2001. augusztus 7. 18.00h

GYÉMÁNT Rózsi

PFISTER
GALÉRIA

Galériánk Csernus Tibor, Gyémánt László alkotásokat keres megvásárlásra.

1065 Bp., Révay u. 14., Tel.: 302-2390 • www.uj-gresham-kor.hu
Nyitva: h-p: 10.00h-19.00h, szo-v: 10.00h-14.00h

Gyémánt László • Vénus

GYÉMÁNT László

Szponzorok
Sponsored by

F1 RT.

KÉPCSARNOK RT.

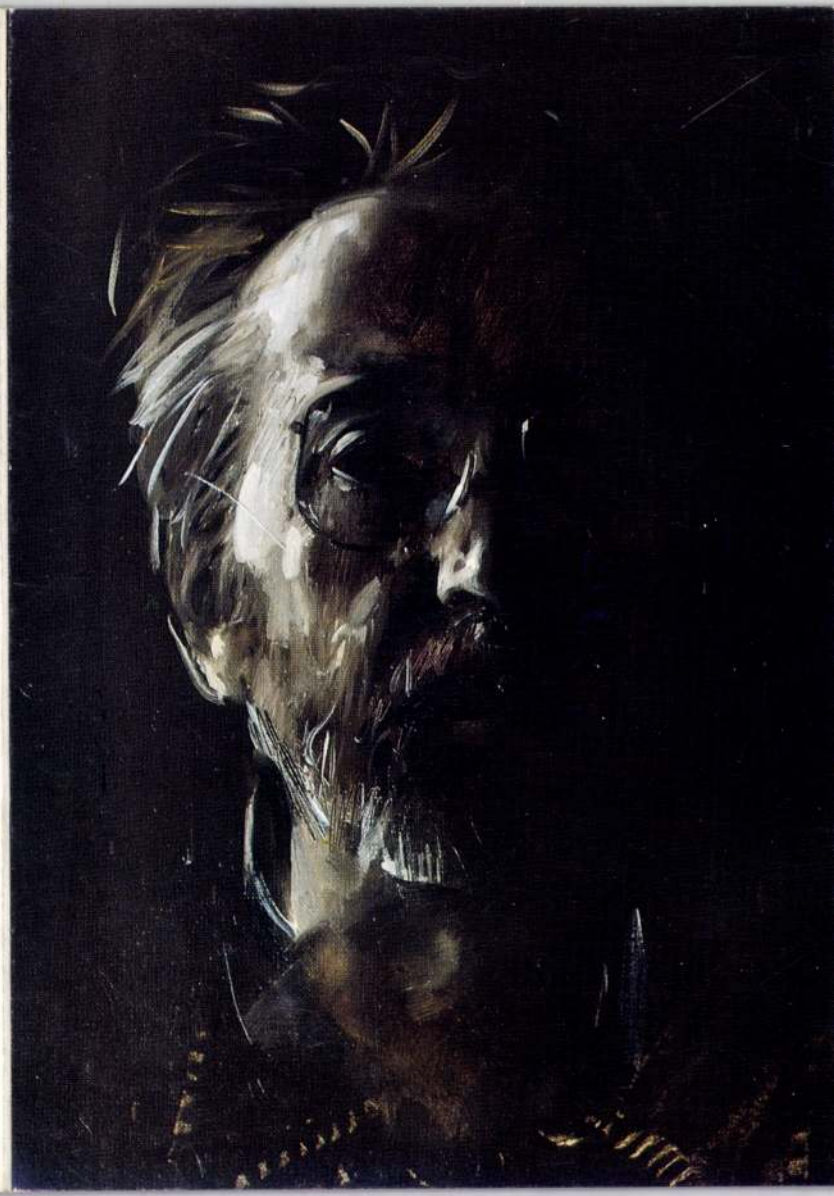

THE **CSONTVÁRY GALLERY**
BUDAPEST, V. VÖRÖSMARTY TÉR 1.

INVITES YOU AND YOUR FRIENDS TO ATTEND
THE OPENING OF THE RETROSPECTIVE
EXHIBITION BY

LÁSZLÓ GYÉMÁNT

ON THURSDAY 28TH OF DECEMBER, 1995
AT 6 P.M.

OPENING SPEECH BY

DR. LAJOS VÉGVÁRI
ARTHISTORIAN PROF.

MUSIC BY

DR. GYÖRGY VUKÁN
COMPOSER AND PIANO PLAYER

OPENING HOURS: EVERY DAY 10 A.M. – 6 P.M.
OPEN UNTIL 14TH OF JANUARY, 1996
EXCEPT 31ST OF DECEMBER AND 1ST OF JANUARY

A **CSONTVÁRY GALÉRIA**
BUDAPEST, V. VÖRÖSMARTY TÉR 1.

MEGHÍVJA ÖNT ÉS ISMERŐSEIT

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÓJÁRA 1995.
DECEMBER 28. CSÜTÖRTÖK 18 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

DR. VÉGVÁRI LAJOS
PROF. MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

ZONGORÁN KÖZREMŰKÖDIK:

DR. VUKÁN GYÖRGY
ZENESZERZŐ - ZONGORISTA

NYITVATARTÁS: MINDEN NAP 10-18 ÓRÁIG
A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
1996. JANUÁR 14-IG
DECEMBER 31. ÉS JANUÁR 1. KIVÉTELÉVEL

Szt. Kristóf Jazz-Galéria

Budafok, Kossuth Lajos u. 88 *Tel.: 226-0145*

SZEPTEMBER

Képzömüvészeti Kiállítás:

Gyémánt László, graphikai kiállítása.

1993 September 15 -töl

A kiállítás megtekinthetö a Galéria nyitvatartási ideje alatt.

Jazz Programok:

21:00 - 24:00

Szept. 3, Péntek	Hot Jazz Band
Szept. 4, Szombat	Orient Dixiland Jazz Band
Szept. 10, Péntek	Jáko-Combo
Szept. 11, Szombat	60-as évek zenéje (CD)
Szept. 17, Péntek	Köszegi Kvartett
Szept. 18, Szombat	Bontovics Kati
Szept 24, Péntek	Pege - Kvartett (vendégmüv. Jiggs Wigham - pozan)
Szept 25, Szombat	~~Berki - Vajda Kvintett~~

nyitva tartás, Kedd-töl Vasárnap-ig 16:00 - 24:00 • the Gallery is opened Tuesday – Sunday 4pm-12pm
Megközelíthetö: Moricz Zs. körtértöl, 3-as busz, 47-es villamos. Kosztolányi D. tértöl a 14-es busz
A buszokról a Tóth József utcai, a villamosokról a budafoki Városház térnél kell leszállni.

A Jazz Galéria támogatói: Müvelödési és Közoktatási Minisztérium, Fövárosi és a XXII. Kerületi Önkormányzat, Berecz Virágház, TV 22, HB Racing Team, Lucky Strike,

Gyémánt László

Szt. Kristóf Jazz-Galéria

Budafok, Kossuth Lajos u. 88 *Tel.: 226-0145*

DECEMBER

Képzömüvészeti Kiállítás:

Gyémánt László festömüvész, IMPROVIZÁCIÓ c.kiállítása
Megnyitó: December 6, Vasárnap 17:00

A kiállítás megtekinthetô 1993 Január 5-ig a Galéria nyitvatartási ideje alatt.

Jazz Programok:

21:00 - 24:00

December 3, Csütörtök	Csütörtök esti Jazz-Disco *Müsorvezetö: Deseo Csaba*
December 4, Péntek	PEGE - KVARTETT
December 11, Péntek	TOMSITS - KVARTETT
December 18, Péntek	ORIENT - DIXIELAND BAND
December 19, Szombat	PEGE - KVARTETT

December 12, Szombat
21:00 - 24:00

Günther "SzER teenager party"
a 60-as évek zenéje a 70-es évek teenagereinek

nyitva tartás, Kedd-töl Vasárnap-ig 16:00 - 24:00 / the Gallery is opened Tuesday - Sunday, 4pm-12pm

GYÉMÁNT László

VASÁRNAP
JANUÁR 10

Ultrarövidhullámon

6.00–8.30 között azonos a középhullámú műsorral

8.30: Körzeti műsorok
(Budapest és Komádi körzetében a középhullámú műsor)

10.00–15.00 között azonos a középhullámú műsorral

15.00: A BBC délutáni műsora

16.00: Az Amerika Hangja magyar műsora

17.00: Galaxy X
Angol nyelvvizsga előkészítő (A hétfői adás ism.)

17.15: Auf Deutsch gesagt
Német nyelvlecke kezdőknek – III. sorozat
(A keddi III. a csütörtöki adás ism.)

17.30: Comment vivent les Français?
Francia nyelvlecke haladóknak (A szerdai adás ism.)

17.45: Science im the News
A Voice of America sorozata nyelvtanulóknak (A pénteki adás ism.)

18.00: Esti krónika
Azonos a középhullámú műsorral

18.20: Szellemi bonctan
A Komjáthy Jenőről készült monográfiáról Nagy Attila Kristóffal beszélget Bán Magda

18.30: V materinskom jazyku
Szlovák nyelvű nemzetiségi műsor Szegedről. Szerk.: Iveta Asztalosová

19.00: In limba maternă
Román nyelvű nemzetiségi műsor Szegedről. Szerk.: Bauer Ádám

19.30: In der Muttersprache
Német nyelvű nemzetiségi műsor Pécsről. Szerk.: Robert Stein

20.00: Na materinjem jeziku
Horvát nyelvű nemzetiségi műsor Pécsről. Szerk.: Andrija Pavlekovic

20.30: Na maternjem jeziku
Szerb nyelvű nemzetiségi műsor Pécsről. Szerk.: Branko Catic

21.00–23.00 között azonos a középhullámú műsorral

23.00: A BBC késő esti magyar műsora

23.45: Lehetett volna boldogabb
Verseit elmondja: Bertók László

24.00–0.10 között azonos a középhullámú műsorral

SZOLNOK (1350 kHz – 222,22 m; vezetéken 102,8 MHz) **HÉTFŐTŐL PÉNTEKIG 15.00–17.00:** Kereskedelmi adás (Zene, hírek, reklám) (Tel.: 344-618) **17.00–18.30:** Alföldi magazin. (Tel.: 341-133) (Hírek **17.30:** Alföldi krónika, Hírek, tudósítások, riportok) (Szerk.: Arany Katalin, Bálint Erika, Pálréti Ágoston, Szőke György, Tamási László. Felelős szerkesztő: Benkő Imre)
SZOMBAT 8.00–10.00: Szombattól szombatig. Zenés riportműsor (Tel.: 341-133) (Szerk.: Szőke György) (Hírek – Piac – Lapszemle – Sport – Programajánlat – Filmlevél – **9.00:** Zenés heti visszapillantó) **10.00–12.00:** Kereskedelmi adás. Kívánságműsor (Tel.: 344-618) (Szerk.: Zentai Zoltán)
VASÁRNAP 8.00–10.00: Vasárnap délelőtt. Zenés magazin (Tel.: 341-133) (Hírek – Vasárnapi levél – Zenés kalendárium. Nat King Kole – Tervek és lehetőségek az önkormányzatok életéből – Adótanácsadó – Menedzsermagazin) **10.00–12.00:** Kereskedelmi adás. SZUB 200 (Tel.: 344-618) (Szerk.: Szőke György)

KOSSUTH

URH (monó): 66,14; 66,29; 66,80; 67,40; 71,03; 71,21; 71,33; 71,81; 72,86; 72,98 MHz Rh: 6025 kHz; (49 m) Kh: 540 kHz, 1116 kHz (kivéve a körzeti műsort)

Középhullámon

6.00: Vasárnapi újság
Vezető riporter: Fikár László. Szerkesztő: Antall István. Felelős szerkesztő: B. Király Györgyi. Bemondó: Kovács M. István
Az adás idején hívható telefonszámok: 138-7915 és 138-7296
6.00, 7.00, 8.00: Hírek. Időjárás

8.25: Közönségszolgálat

8.30: Hangszemle
Rádió-, televízió-, kulturális programok. Szerkesztő: Török Annamária

9.00: Hírek. Időjárás

9.05: Világóra
Külpolitikai újságírók heti magazinja
Felelős szerkesztő: Szalay Zsolt. Szerkesztő: Keleti Miklós

9.57: Reklám

10.00: Hírek. Időjárás. Útközben

10.05: Református Istentisztelet közvetítése

11.00: Hírek. Időjárás

11.05: Gondolat–jel
A Rádió kulturális hetilapja
Felelős szerkesztő: Bölcs István

11.55: Reklám

12.00: Déli krónika. Sport
Szerkesztő: Gyuricza Péter

12.19: Reklám

12.20: Harminc perc alatt a Föld körül
Nemzetközi magazin
Zenei szerkesztő: Jeney Erzsébet. Szerkesztő: Nemes Gábor

12.50: Vegyes savanyúság
R. Székely Julianna jegyzete (Ism. csütörtök, K-URH 11.50)

13.00: Hírek. Időjárás

13.05: Névjegy

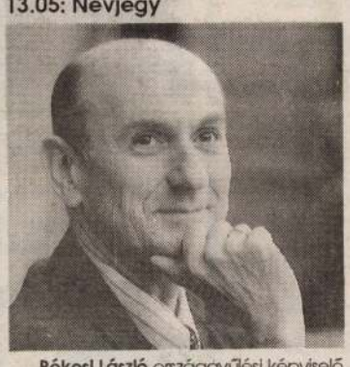

Békesi László országgyűlési képviselő
Szerk.-műsorvezető: Kelemen Kata

13.55: Közönségszolgálat

14.00: Hírek. Időjárás

14.05: Szonda
Tudományos magazin
Szerk.-műsorvezető: Lukácsi Béla (Ism. hétfő, K.-kh., 11.05)

14.33: Reklám

14.35: A Szabó család
Írta: Baróti Géza. Dramaturg: Major Anna. Rendező: Bozó László (Ism. csütörtök, P. 13.05)

15.00: Hírek. Időjárás

15.05: Válogatott perceink
Szerkesztő: Szél Júlia

16.00: Hírek. Időjárás. Útközben

16.05: Műsorismertetés

16.10: Művészlemezek
1. Beethoven: B-dúr hangversenyrondó (Szvjatoszlav Richter – zongora, Moszkvai Filharm. Zkr, vez.: Kirill Kondrasin), 2. Schubert: Atlasz (Hermann Prey – ének, Walter Klien – zongora), 3. Raff: Cavatina (Itzhak Perlman – hegedű, Samuel Sanders – zongora), 4. Mendelssohn: Fonódal (Rudolf Serkin – zongora), 5. Chopin: Esz-dúr noktürn (Pierre Fournier – gordonka, Lamar Crawson – zongora), 6. Csajkovszkij–Stokowski: Humoreszk (Angol Nemzeti Filharm. Zkr, vez. Leopold Stokowski), 7. Brahms: c-moll scherzo (Yeduhi Menuhin – hegedű, Hephzibah Menuhin – zongora), 8. Grieg: Szeretlek (Victoria de Los Angeles – ének, londoni Sinfonia Zkr, vez. Rafael Frühbeck de Burgos), 9. Prokofjev: Prelúd (Nicanor Zabaleta – hárfa), 10. Bartók: Ostinato (Ránki Dezső – zongora), 11. Sosztakovics–Ciganov: Az-dúr preludium (Gidon Krémer – hegedű, Oleg Majzenberg – zongora), 12. Debussy: Rapszódia (Gervaise de Peyer – klarinét, és az Új Philharmonia Zkr, vez. Pierre Boulez)
Szerkesztő: Szirányi János

17.00: Hírek. Időjárás. Útközben

17.05: Kirakat
Felelős szerkesztő: Rékai Gábor
János vagyok, alkoholista...
A nyilvános gyónások, értelmezések és a gyerekek vallomásai drámaian mutatják – az elkerülendőt...
Riporter: Ponyiczky Annamária

17.55: Közönségszolgálat

17.57: Reklám

18.00: Esti krónika
Szerkesztő: Gyuricza Péter

18.19: Reklám

18.20: Örökzöld operettdallamok
Szerkesztő: Schubert Ferenc

19.00: Hírek. Időjárás. Útközben

19.05: Sportvilág
Szerkesztő-műsorvezető: Sipos János

19.20: Műsorismertetés

19.25: Jó éjszakát, gyerekek!
Ismét a kőelefántok. Tarbay Ede meséjét Márkus László mondja el

19.35: Színes népi muzsika
Szerkesztő: Solymosi János

20.00: Hírek. Időjárás. Útközben

20.05: Zene-archívum
Egy rádiós naplójából
Sebestyén János műsora
Ötven esztendeje történt: 1943. január 2–31.
Vendég: Fábián János, dr. Kiss Kálmán és Nemeskürty István
I. Napról napra... A 2. Magyar Hadsereg tragédiájának napra feldolgozott története a Pesti Hírlap, Nemzeti Újság, Új Nemzedék korabeli közleményeinek idézésével. II. És amiről a hátország tudott... A drámai események a rádióműsor és kulturális élet tükrében. III. Berlin. Göbbels és Göring rádióbeszéde a sztálingrádi csata befejezésének előestéjén. IV. Világesemények. V. Zenei hírek – Ivan Majszkij, Myra Hess zongoraművésznő londoni otthonában – hangversenyek Amsterdamban és Manchesterben.
Km. Kovács P. József. Rendező: Bozó László

21.00: Hírek. Időjárás

21.05: A Démon
Kelet rege
Lermontov költeményét fordította: Galgóczy Árpád. Rádióra alkalmazta: Városi Gyula
Mesélő – Básti Lajos, Démon – Kálmán György, Tamara – Váradi Hédi, Férfi hang – Mécs Károly, Női hang – Fodor Zsóka, Égi hang – Nagy Attila, Vándor – Pusztai Péter
Zenéjét szerezte Hidas Frigyes. Szerkesztő: Puskás Károly. Rendező: Csajági János (1969)

22.00: Késő esti krónika
Szerkesztő: Gyuricza Péter

22.20: Kapcsoljuk a 22-es stúdiót
A Bartók vonósnégyes és a Tomkins együttes hangversenye
Vez. Dobra János. Zongorán km. Hauser Adrienne
1. Lassus: Cantiones Sacrae – részletek, 2. Purcell: Nunc dimittis, 3. Mozart: Sancta Maria Mater Dei, 4. Beethoven: Elégikus ének (Tomkins, Bartók vonósnégyes), 5. Schubert: Salve Regina, 6. Bruckner: Motetta, 7. Rossini: Egy kis séta, 8. Brahms: a-moll vonósnégyes op. 51. No. 2.
23.00–23.05: Hírek. Időjárás

23.45: Régi híres énekesek műsoraból
Toti Dal Monte operaáriákat énekel
1. Bellini: Az alvajáró – Amina áriája, II. felv., 2. Donizetti: Az ezred lánya – Marie áriája, I. felv., 3. Verdi: Falstaff – Annuska áriája, III. felv. (km. a milánói Scala énekkara)

24.00: Hírek. Időjárás. Totó

0.05: Himnusz

PETŐFI

Kh: 873, 1116, 1188, 1251, 1350 kHz

6.00: Holnap hétfő...
Zenés szórakoztató vasárnap reggel – és természetesen sport
A mikrofonnál: Verebes István. Szerkesztő: Kazal János

7.00: Hírek. Időjárás

8.00: Mai műsoraink

8.05: A sárga táltos
Horváth Péter mesejátéka
Andris – Grünwald Kati, Dr. Lamb – Gáti József, Dalos Dóra Aranka – Galambos Erzsi, Galóca Amanita – Gelecsényi Sára, Pantherina úr – Horváth Jenő, Pantherina asszony – Szentirmay Éva, Csiga – Kaló Flórián, Hangya hadnagy – Sztankay István, Hangyakirálynő – Fónay Márta, Formica – Jancsó Sarolta, Uracs – Dunai Tamás, Vénecske – Solti Bertalan, Pongyola Pitypang – Gyukovics Zsuzsa, Fürészdarázs – Mádi Szabó Gábor
Km.: Ágh Éva, Dancsházi Hajnal, Deésy Mária, Felvinczy Viktor, Harkányi Ödön, Horváth Péter, Markaly Gábor, Zakariás Klára, valamint Sebő Ferenc
Dramaturg: Vágó Péter
Rendező: Csajági János (1982)

9.00: Hírek. Időjárás

9.05: Énekszóval, muzsikával
Szerk.-műsorvezető: Dévai János

9.35: Bécsi szelet
Bécs–Budapest magazin
A Radio Wien és a Petőfi rádió közös műsora
Műsorvezető-társszerkesztő: Bokor Gabriella. Szerkesztő: Szőke Cecília

10.00: Embermesék
„Olyan hirtelen jött az egész, mint egy villámcsapás...'' – Mese a lányról, aki (furcsa mód) él – Vidéki történet
Lengyel Nagy Anna műsora

11.00: Hírek. Időjárás

11.08: Vasárnapi koktél
Komjáthy György műsora

12.00: Jó ebédhez szól a nóta
Szántai Ildikó és Mersei Miklós énekel, Morzsa Oszkár cimbalmozik
1. Keresztes Mihály nótái (Morzsa), 2. Kalmár Tibor: Nem hiszem, hogy még egyszer is találkozunk vasárnap; Erős Sándor: Tele van a szemed könnyel; Rápolti László–Ujvári Tibor: Ez a kislány bánatos; Teghze Gerber Miklós–Gát Ferenc: Jön a tavasz, jön már (Szántai), 3. Szerdahelyi János–Nádasdi Géza: Várjatok még őszirózsák; Balázs Árpád–Fényes Loránd: Gyere velem akáclombos falumba; id. Magyari Imre–Dalos Nagy Károly: Baj van, nagy baj az én szívem körül (Mersei), 4. P. Horváth Dezső–Kellér Dezső: Szeretem a kertet; Sz. Bankó Júlia: Libamáj, kacsamáj; Felber Pál: Somogyba, Kaposba; Farkas Sándor–Zempléni Árpád: Hajlik a rózsafa, hajlik a lány (Morzsa), 5. Egressy Béni nótái (Szántai), 6. Travnyik János–Losonczi László: Káka tövén költ a ruca; Kovács Gyula–Pyber Elek: Ha egy kislányt a szerelem utolért (Mersei), 7. Kertész Zsigmond Lajos–Heródek Sándorné: Szélkakas jár fenn a házon (Szántai), 8. Szentirmay Elemér–Kubányi György: Zsebkendőm négy sarka (Mersei), 9. Dankó Pista: Pattogatott kukorica (Szántai), 10. Fráter Loránd–Szabolcska Mihály: Tele van a város akácfavirággal; Csizmadia Imre–Gárdonyi Géza: Sűrű sötét erdő; Megiszom a piros bort a pohárból; Mihola Gyula: Van nekem szeretőm (Morzsa Oszkár)
Szerkesztő: Tarnai Kiss László

12.45: Időjárás- és vízállásjelentés

13.00: Hírek

13.05: A jövő zenéje
Lemezek megjelenés előtt – Hazai és külföldi újdonságok a könnyűzene világából
Műsorvezető: Boros Lajos
Szerkesztő: Molnár Éva
Telefonszám: 138-7456

14.00: Látvány és muzsika
Gyémánt László festőművész beszélgetőtársa: Bayer Ilona
Szerkesztő: Kiss Gyöngyi

KÜLFÖLDI TÉVÉMŰSOROK

SAT1

7.55: Az űrdinoszauruszok
Amerikai rajzfilmsorozat
8.25: Jerry Lewis-sorozat
Hárman egy díványon
Amerikai filmvígjáték (ism.)
10.25: **Gyilkosság könyvből**
Amerikai tévéfilm (ism.)
12.10: **A hegyek varázsa**
Hegymászók magazinja
12.40: **A Mindenható nyomában**
A 25 részes ismeretterjesztő sorozat első része **Az időgép**
13.10: **Black, a fekete villám**
Francia–kanadai kalandfilmsorozat
13.40: **Elza kölykei**
Angol természetfilm
15.15: **A hét mesterlövész halállovaglása**
Amerikai film
17.00: **Tarzan**
Amerikai kalandfilmsorozat
17.30 **Az ifjú Indiana Jones kalandjai**
Amerikai kalandfilmsorozat
18.30: **Ranissimo**
Focishow
19.20: **Híradó**
19.30: **Szerencsekerék**
Nyereményes játékshow
20.15: **A túlvilági bíró**
Amerikai tévéfilm
Két korrupt rendőr meg akar szabadulni a tisztességes Cain bírótól. A gyilkossági kísérlet eszköze: karbolsav.
22.00: **Talkshow a toronyban**
23.25: **Pszichológiai talkshow**
23.55: **A hét mesterlövész halállovaglása**
Amerikai film (ism.)
1.40: **Műsorelőzetes**
1.45: **Képújság reggelig**

LIFESTYLE

13.00: Rambo
Filmsorozat
13.30: **Spirálzóna**
Sci-fi sorozat
14.00: **Fehér árnyék**
Amerikai filmsorozat
14.55: **Dressing down**
Sorozat
15.50: **Spanyol konyha**
16.05: **Jim Bowie kalandjai**
Filmsorozat
16.30: **Johnny Ringo**
Sorozat
17.00: **Helyet apának!**
Sorozat
17.30: **Amerikai, játékos vetélkedő**
18.00: **Házastársasjáték**
18.30: **Spirálzóna**
Sci-fi filmsorozat
19.00: **Vásárlási tanácsadó**
23.00: **Klipkívánságok**
3.30: **Az öt nyertes klip**

OSZTRÁK 1

9.00: Híradó
9.05: **Maja, a méhecske**
9.30: **A Simpsonok**
Rajzfilmsorozat
9.55: **Különös állatvilág**
10.15: Univerzum
Az orosz medve birodalmában,
2. rész (ism.)
11.00: **Sajtószemle**
12.00: **Heti körkép**
12.30: **Tájékozódás** (ism.)
13.00: **Híradó**
13.10: **Szigetek a világ végén**
Dokumentumfilmsorozat
13.40: **Egy Sooner nevű lány**
Amerikai film
15.20: **Stan és Pan**
Rajzfilmsorozat
15.25: **A negyedik király**
Sorozat, XIV/1. rész
15.30: **Kalandvetélkedő**
15.55: **Te meg én-előzetes**
16.10: **Beverly Hills, 90210**
Ifjúsági sorozat
16.55: **Műsorismertetés**
17.00: **Minihíradó**
17.10: **Idősek klubja**
18.00: **Híradó**
18.05: **X-Large-riport**
18.30: **Tanárunk, dr. Specht**
Tévéfilmsorozat
19.15: **Lottósorsolás**
19.30: **Híradó**
19.48: **Sporthírek**
20.15: **Az ifjú Indiana Jones kalandjai**
Kalandfilmsorozat
21.05: **Víziók**
21.10: **A nehéz ember**
Hugo von Hofmannsthal színdarabja a Salzburgi Tartományi Színház 1991-es előadásában
0.05: **Híradó**
0.10: Steven Spielberg bemutatja
Hihetetlen történetek:
A hihetetlen Falsworth
0.35: **Végakkord**
Mozart: B-dúr hegedűverseny, No. 1.
0.45: **Képújság**
0.50: **Ezer mestermű**

OSZTRÁK 2

8.00: **Időjárás-panoráma**
9.00: **A felszín alatt**
Búvárkodás
9.25: **Sport**
13.45: **Haza, idegen haza**
Többnyelvű műsor az Ausztriában élő kisebbségeknek
14.15: **Művészet és giccs**
15.00: **Vitorlázni, mint Kolumbusz**
Dokumentumfilm
15.45: **Sportdélután**
18.00: **Alf**
Vígjátéksorozat
18.25: **Műsorismertetés**
18.30: **Osztrák képek**
18.55: **Krisztus ma**
19.00: **Ausztria ma**
19.30: **Híradó**
19.48: **Konflikusok**
20.15: **Tetthely**
Krimisorozat
21.50: **Híradó**
21.55: **Sporthírek**
22.00: Új sorozat
Apu mindannyiunkat megdumál
Vígjátéksorozat
Mint egy nagy család, úgy élnek együtt a város lakói, ezért természetes, hogy futballcsapatuk sorsát is személyes örömként vagy bánatként élik meg. A futballpálya egy nap nem mindennapi jelenet színhelye lesz...
22.50: **A jó, a rossz és a csúf**
Olasz western
1.25: **Képújság**
1.30: **Ezer mestermű**

STV1

8.45: **Gyerekek műsora**
10.03: **Gyerekek – zenészek**
Sorozat
10.30: **Adam Sangala**
Szlovák film, 2. rész
11.30: **A világ képekben**
Külföldi politikai magazin
12.00: **Leonard Bernstein** koncertje fiataloknak
13.00: **Lépések**
Vitaműsor
14.10: **A sors bilincsei**
Tévéfilm
15.00: **Laurel és Hardy** (FF)
15.35: **Pénteken, tizenharmadikán**
Szlovák film (FF)
17.10: **Egyházi műsor**
17.40: **Nyújts kezet!**
18.05: **A Mézga család**
Magyar rajzfilmsorozat
19.00: **Esti mese**
19.10: **Tíz perc a miniszterelnökkel**
19.30: **Híradó**
20.05: **Ismerkedjenek, kérem...**
Párkereső műsor
20.45: **Észak és dél**
Amerikai tévéfilmsorozat
21.40: **Híradó**
22.00: **Sporthíradó**
22.20: **Ház a Carroll Streeten**
Amerikai film
23.57: **Erotikus videóklip**
24.00: **Képújság**

STV2

16.45: **Mi az ökológia?**
Művelődési műsor
16.55: **Fekete birka**
Tévéjáték
17.58: **Angol nyelvtanfolyam gyerekeknek**
18.10: **Angol nyelvtanfolyam**
18.35: **Ötlettár: tanácsok, információk**
19.20: **Esti mese**
19.30: **Híradó**
20.06: **A tettes ismeretlen**
Publicisztikai műsor
20.40: **Alice**
Európai magazin
21.45: **Rossini: Tell Vilmos**
Opera
24.00: **Képújság**

Január 10 VASÁRNAP

17.30 **SAT1**

AZ IFJÚ INDIANA JONES KALANDJAI

Amerikai kalandfilmsorozat
Indy és Rémy Párizsban töltik szabadságukat, ahol Indy szenvedélyes szerelmi viszonyra lép a gyönyörű és titokzatos Mata Harival.

23.15 **3SAT**

A FELÜGYELŐ

A szörnyeteg

Német bűnügyi filmsorozat legújabb epizódja

Keller felügyelő egy kis település melletti erdőben holtan talált fiatal lány ügyében nyomoz. A faluban mindenkinek van alibije, de Keller tudja, hogy a gyilkost mégiscsak itt kell keresnie.

Műholdtölte

Hódolat Domingónak

3SAT

Az osztrák, a német és a svájci közszolgálati televíziók közös csatornája, a 3SAT mindig olyan műsort sugároz, amelyre érdemes odafigyelni. Ennek bizonyítására álljon itt a január első hetére tervezett műsorból néhány ínyenceknek való ajánlat. A komolyzene-rajongók például az *Hornmage a Placido Domingo* című osztrák–japán közös műsornak örülhetnek, melyben a világhírű tenorista első bécsi fellépésének negyedszázados jubileumát ünnepli a bécsi operaházban, ugyancsak világhírű vendégek társaságában. (Január 2.) A Domingo-műsor előtt a sportrajongók kapnak finom csemegét. Ami az újévi koncert Bécsből a zenebarátoknak, az a sportrajongóknak a hagyományos kétórás garmisch–partenkircheni *Profiműkorcsolya-gála*, melyen Katharina Witt-től Brian Boitanóig világ- és Európa-bajnokok hosszú sora lép fel. Január 3-án 14.50-től a *Német nemzetközi artistadíj* kiosztásának gálaestjét nézhetjük kétórás adásban. Este pedig a már jól ismert *Kottan nyomoz*, persze sikerrel. A hétfő este a filmbarátoknak Bertrand Tavernier *Daddy Nostalgie* című 1990-es filmjét ígéri Dirk Bogarde-dal és Jane Birkinnel a főszerepben. Este pedig 22.30-tól egy tévétörténeti ritkaság pereg: a *Dalli-Dalli* zenei show 25. adása – 1973-ból! Szerdán, január 6-án látványos *Peter Alexander-show* világsztárokkal és jó zenével. Csütörtökön jelen lehetünk a 92-es *Luganói Jazzfesztivál* koncertjén. Pénteken Jean-Marie Straub, a neves német–francia filmrendező 60. születésnapja jegyében telik: *Otthon* című filmjét láthatjuk, majd ezt követően vitát az Otthonról – 1971-ből.

BUX

záró érték **9300,88** változás **+0,30%**

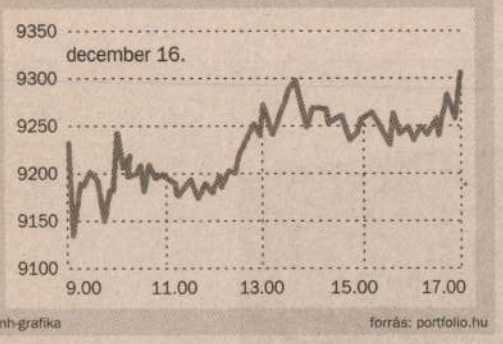

mh-grafika forrás: portfolio.hu

Nem volt izgalmas nap, finoman szólva. A részvényindex képtelen volt kikeveredni a 9200–9300 pontos sávból. Sem idehaza, sem külföldön nem látott napvilágot meghatározó hír. Leszámítva, hogy állítólag feladta magát az iraki Forradalmi Parancsnokság Tanácsának alelnöke. Ezt követően emelkedtek az indexek a tengerentúlon és Pesten is. Némileg profánul számszerűsítve Izzat Ibrahim ad-Dúri feleannyit ér, mint egykori főnöke. Hétfőn ugyanis Szaddám elfogására 0,6 százalékkal emelkedett a BUX.

euró

záró érték **264,60** változás **–1,00**

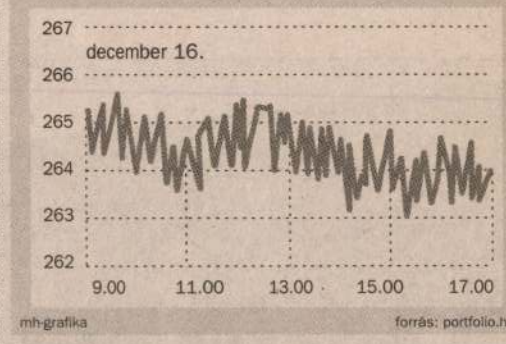

mh-grafika forrás: portfolio.hu

A bankközi devizapiacon kedden délután 263,40/263,70 forinton állt az euró jegyzése, több mint egy forinttal gyengébben a hétfői 264,60/264,90 forintos árfolyamnál. A forgalom nem volt jelentős, és az árfolyamok az alacsony likviditás következtében viszonylag széles sávban mozogtak. Az euróval 263,40–265,10 forint között kereskedtek, a forint 6,11–6,71 százalék között ingadozott. Sokéves tapasztalat alapján a közelgő karácsony miatt a hét további részében sem számítanak nagy forgalomra.

Matáv

záró ár **782** változás **–2,74%**

mh-grafika forrás: eco.hu

Az ING Financial Markets elemzője, Dalibor Vavruska leminősítette a Matáv részvényeit a korábbi vételről tartásra. A szakértő a papírok reális értékét 859 forintban határozta meg. Az „ítélet" nem sokkal azután született, hogy kiderült: január 1-jétől várhatóan átlagosan 1,6 százalékkal emelkednek a Matáv hatósági áras tarifái és egyes díjcsomagjainak díjai. Ugyanakkor nem változik a lakossági előfizetések havi díja, a kapcsolási díj, továbbá változatlan percdíjakon telefonálhatnak az előfizetők a mobil és a nemzetközi hívásirányokba.

Pplast

záró ár **1400** változás **+0,72%**

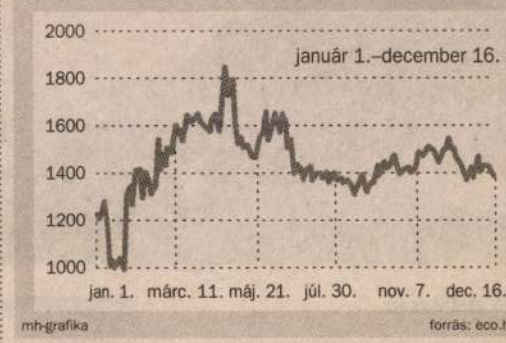

mh-grafika forrás: eco.hu

Nem lettünk bölcsebbek tegnap sem Pannonplast-ügyben. A Fővárosi Bíróság ugyanis zárt tárgyaláson hallgatta meg a Britton Kft. és a PSZÁF jogi képviselőit a felügyelet ez év június 16-ai, a céget elmaraszaló határozatával kapcsolatos közigazgatási perben. Magyarán senki sem mondott semmit, annyit tudni csak, hogy a tárgyalás márciusban folytatódik. Mint ismeretes, a felügyelet a nyáron megtiltotta a Brittonnak, hogy szavazzon Pannonplast-részvényeivel, a cég erre bírósághoz fordult.

HIRDETÉS

Budapest XVII. kerületben RÁKOSHEGYEN az Örs vezér téri metró végállomástól 20 percre **a STRÁZSAHEGYI lakóparkban** (Strázsahegyi dűlő és Ecseri dűlő közötti területen) **1000nm-es össz-közműves** déli fekvésű domboldalon

MÁR KAPHATÓ A
CASH•FLOW
GAZDASÁGI MAGAZIN
LEGÚJABB SZÁMA

Az OTP jelentkezett az albán bankért

Az OTP lapunk értesülései szerint ma beadja ajánlatát az Albán Takarékpénztár százszázalékos

Nemzetközi kamatok (%)

	1 hó	3 hó	6 hó
USD	1,06–1,14	1,09–1,17	1,14–1,22
EUR	2,07–2,13	2,09–2,15	2,14–2,22
CHF	0,13–0,2	0,22–0,31	0,28–0,37
GBP	3,68–3,75	3,79–3,86	4,02–4,12
JPY	–0,05–0,01	0,04–0,05	–0,1–0,01
LIBOR			
USD	1,15000	1,17000	1,22000
EUR	2,13025	2,14375	2,1905
USA PRIME RATE		4%	

Az MNB árfolyamai

2003. 12. 16.

	Hivatalos deviza-középárfolyam
Angol font	373,54
Ausztrál dollár	159,25
Cseh korona	8,22
Dán korona	35,51
Euró	264,18
Japán jen (100)	198,75
Kanadai dollár	162,60
Lengyel zloty	56,79
Norvég korona	32,08
Svájci frank	169,89
Svéd korona	29,22
Szlovák korona	6,42
USA-dollár	213,93

Államkötvényindex

	Aktuális értéke	Változás az el. naphoz képest	Az elmúlt 1 év hozama
MAX	239,0244	–0,7379	–1,19
MAX Comp.	242,1195	–0,1701	+5,96
RMAX	237,4793	–0,6035	+0,46

Állampapír-piaci referenciahozamok (ÁKK)

	Napi (%) (sz.-pont)	Változás
3 hónap	11,75	–0,03
6 hónap	11,04	+0,24
1 év	11,01	+0,22
3 év	10,46	+0,15
5 év	9,37	+0,13
10 év	8,26	+0,08
15 év	7,89	+0,05

Bubor (%)

	Aktuális	Változás
3 hónap	12,29	+0,02
6 hónap	11,72	+0,01
9 hónap	11,31	+0,03
12 hónap	11,09	+0,05

BUX: 9300,88 27,46 +0,30%

RÉSZVÉNYEK

Neve	Záró ár (Ft)	Változás %	Forg. (Ft)
Agrimpex	–	–	–
Antenna Hungária	2 030	1	5 464 080
BIF	2 505	-3,65	400 070
BorsodChem	13 700	-1,30	53 065 745
Brau Union	12 755	+0,35	21 231 100
Danubius	3 280	-0,61	25 263 110
Dédász	8 100	8	7 009 115
Démász	11 585	-1,82	31 286 365
Domus	–	–	–
Econet	49	-3,92	4 132 300
ÉDÁSZ	12 000	+4,35	10 953 905
Egis	8 450	-0,59	24 175 725
ÉHÉP	–	–	–
Elmű	14 605	+0,07	15 589 900
ÉMÁSZ	4 740	+0,21	450 380
Fevitab	–	–	–
Fevitan	–	–	–
Fotex	118	-1,67	4 798 206
Gardénia	75	-6,25	9 114
Garex	–	–	–
Globus	1 140	-0,87	912 000
Graphisoft	1 280	0	249 240
Humet	83	-2,35	3 961 532
Hungent	–	–	–
IEB	–	–	–
Kartonpack	–	–	–
Konzum	–	–	–
Linamar	1 305	-3,19	13 642 110
Matáv	782	-2,74	1 382 428 875
Milton	–	–	–
Mol	6 340	+2,09	2 064 256 235
NABI	1 260	+1,61	2 812 675
Novotrade	–	–	–
OTP	2 625	+1,74	1 632 490 028
Pannon váltó	–	–	–
Pannonflax	–	–	–
Pannonplast	1 400	+0,72	8 972 590
Phylaxia	54	-3,57	668 400
Quaestor	–	–	–
Rába	860	0	5 607 310
Richter	24 500	0	395 060 185
Skoglund	–	–	–
Styl	215	-10,42	22 575
Synergon	467	+0,43	3 273 393
Titász	7 360	-1,87	988 080
TVK	3 910	-2,25	7 419 570
Zalakerámia	2 070	-1,43	165 600
Zwack Unicum	7 500	+5,63	715 900

KÁRPÓTLÁSI JEGY

Neve	Záró ár (Ft)	Változás %	Forg. (Ft)
Kárpótlási jegy	467	+0,43	1 855 607

Az adatok forrása: portfolio.hu

Nyílt végű befektetési alapok

Alap	Dátum	Nettó eszközérték	Árfolyam	Hozam 3 hó, %
PÉNZPIACI ALAPOK				
ACCESS Pénzpiaci			1,270895	3,7

Válik a Jukosz és a Szibnyefty

Előzetes megállapodást írtak alá Londonban az orosz Jukosz és Szibnyefty olajtársaságok tervezett egyesülésének felbontásáról a hét végén – mondták a két vállalathoz közel álló bennfentesek tegnap Moszkvában. Továbbra is vitás, fizessen-e és mennyi bánatpénzt a Szibnyefty a Jukosznak az egyesülés felmondása miatt. A korábbi egyesülési megállapodásban kialkudott bánatpénz egymilliárd dollár. A tárgyalások még hónapokig tarthatnak. *(mti)*

Csökkent a jegyek hozama

Magas érdeklődés mellett 0,21 százalékponttal csökkent a három hónapos futamidejű diszkontkincstárjegy hozama a tegnapi aukción az előző értékesítéshez képest. A meghirdetett 30 milliárd forint névértékű kincstárjegyre 99 milliárd forintnyi ajánlat érkezett, ebből a kincstár 35 milliárdot fogadott el. A három hónapos kincstárjegyek 11,98 százalékos átlagos éves hozammal keltek el. Az elfogadott legalacsonyabb hozam 11,66 százalék, a legmagasabb 12,07 százalék volt. Az egy héttel korábbi értékesítéskor 12,19 százalék alakult ki, két héttel korábban az aukció eredménytelen volt. *(mti)*

Hathavi csúcson a zloty

Hathavi csúcsra erősödött a dollárral szemben, és nyert az euróval szemben is a lengyel valuta a varsói bankközi piac tegnapi nyitása után. A kereskedők szerint nem várható az irányzat megfordulása, az ünnepek előtt további erősödésre van kilátás. A dollárral szemben tegnap este törte át a zloty a 3,8-as szintet, innen – az euró erejével támogatott – technikai erősödése zajlik. Az árfolyam az év során elérheti a 3,75-ös küszöböt is – vélik az elemzők. *(mti)*

Meghalt a Forrás

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

Rovatvezető Szarka Klára / e-mail szarka@mhirlap.hu / telefon 470-1283

Irodalmi művek a képernyőn

Tizenhárom magyar nyelvű irodalmi mű televíziós feldolgozására csaknem 800 millió forintos támogatást ítélt meg a Magyar Mozgókép Közalapítvány (MMK), valamint az Országos Rádió és Televízió-testület (ORTT). A szeptemberben közzétett pályázati felhívás olyan tv-játékok, tévéfilmek és -filmsorozatok támogatásáról szólt, amelyek eredetileg magyar nyelven született irodalmi alkotásokat dolgoznak fel. A két legmagasabb összegű támogatást – egyenként több mint 110 millió forintot – a Magyar Televízió két sorozatának ítélték. Azok három-három részben dolgozzák fel Szabó Magda: Régimódi történet és Zoltán Gábor: Fejezetek az Erények Könyvéből című művét. *(mti)*

programötlet

Hanuka Fesztivál

Az első magyarországi Hanuka Fesztivált december 20–22-ig rendezik meg. A programsorozat célja, hogy a hanuka ünnepe kapcsán minél többen ismerjék meg a hazai zsidó közösséget.

A hanukabál december 20-án 19 órakor kezdődik a Scheiber Sándor Gimnáziumban. Fellép a Zanzibár és a Madarak együttes. A zsidó néptánc szerelmeseit hajnalig tartó Hóramaratonra várják. A Merlin Színházban 21-én délelőtt 11-től a gyerekeké a terep, 16 órától irodalmi kávéház lesz, Heller Ágnes, Varró Dániel, Réz András, Karinthy Márton, Szántó T. Gábor közreműködésével. Gyertyagyújtás után este 6-tól fellép például a Pa-Dö-Dö, a Besh' O Drom, a Pannónia Klezmer Band. A Goldmark teremben december 22-én az idősebbek számára vacsoraestet rendeznek. A fesztivál a Hanukaritasz nevű nagy-

Gyémánt & Amerika

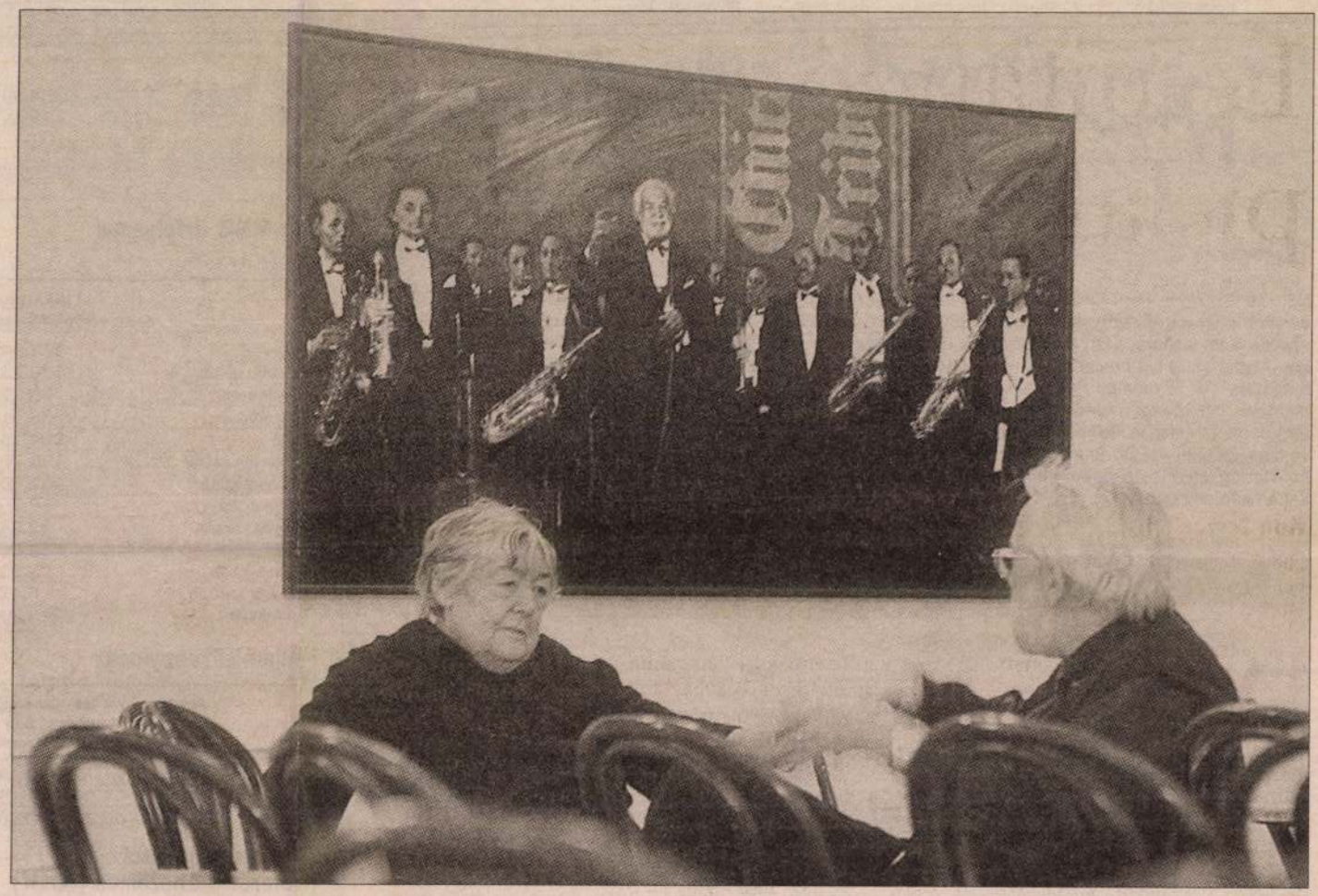

fotó: Kovács Katalin

A Társalgó Galériában Gyémánt László kiállításán

Ilyen ötlete is csak Gyémánt Lászlónak támadhat, hogy „&" címet adjon egyéni kamaratárlatának, mely legfrissebb termését mutatja be december 19-éig a Társalgó Galéria termeiben (Bp. II., Keleti Károly u. 22.).

Technikája most is vegyes – mint mindig –, tematikája viszont egyöntetű: a szeptemberi terrortámadás nyomán újvilágbeli élményeit elevenítette fel a maga számára és mások gyönyörűségére egyaránt.

„Amerikáról álmodtam, amikor még nem volt több, mint ködös elképzelésem, annyi információ alapján, amit a ritkán kézről kézre járó Life magazin nyújtott. „Egy osztálytársam keresztanyja csempészte ki ezeket az amerikai nagykövetségről, ahol sokak számára irigyelt munkaköre volt, takarítónői státusban... Aztán sok idő telt el, mikor 1989-ben végre tényleg megláttam Amerikát a maga valóságában. Féltem, hogy csalódni fogok, a hosszú várakozás idején talán túl szépre festettem a képet, de a realitás minden képzeletet felülmúlt. New York is döbbenetes élmény volt, több, mint amire számítottam, viszont Chicago lélegzetelállító. Chicagóban sűrűsödött össze mindaz, amitől Amerika – Amerika... 1997-ben voltam utoljára New Yorkban, még álltak a WTC tornyai. Azóta a feje tetejére állt a világ, Európa szembefordult Amerikával, bennem egy világ dőlt össze... Nézem a videofelvételeimet, és mielőtt egészen felébrednék, festek egynéhány képet álmaim emlékére, lehetőleg olyanokat, ami eltér attól, amiből tizenkettő egy tucat" – vallja a festőművész katalógusának előszavában.

A kiállításon pedig még ott sötétlik a távolban a világkereskedelmi központ ikertornya a vérvörös alkonyatban vagy a kaliforniai hegyvonulat sárgáll a türkizkék ég alatt.

A szabadság szimbóluma a Harley Davidson motorkerékpár, a 66-os úton meg a Lincoln-emlékmű. Dzsesszmuzsikusok és zenekarok mellett „megszólal" az egyik festményen „az 57. utca hangja", és a másik képen a már-már absztrakt tömörségű „Chicago blues" dalol. A festő emlékezteti a nézőt arra, hogy újdonsült, egyforma felhőkarcolók mellett évszázadok óta hatalmas ősfák is honosak „az államokban", szerelmesek ott is találkoznak az oroszlán szobra alatt, miközben többszörös kirakati fénytörésben, próbabábukkal játszódik az „Élettelen történet az Ötödik sugárúton". Monstre raktárak méreteiben lenyűgöző sivárságára a Central parki fények villódzása a válasz a szemközti falon. New York toronyházainak rengetegében olykor délibábos szmog lüktet az izzó hőségben, és szkafanderes tűzoltókat avatott az élet a nap és a nemzet hőseivé, egyetlen pillanat alatt.

Végül, ahogyan nagy impresszionista elődje – Monet – megörökítette a reimsi gótikus katedrálist a legkülönfélébb évés napszakokban, Gyémánt László a New York-i Szent Pál templom homlokzati rozettáját variálja vegyes technikájú képciklusában, hasonló áhítattal.

Wagner István

A Blue Brothers című festmény

15-ÉN, HÉTFŐN
20 ÓRAKOR

TÁRGYALÁS

Az angol film története
Laurence Olivier és
Simone Signoret
főszereplésével
egy észak-angliai városka
középiskolájában játszódik.

PREMIER ELŐTT

22-ÉN, HÉTFŐN
20 ÓRAKOR

Bemutató és vita

A BALÁZS BÉLA STUDIÓ
legújabb filmjeiből

Lakatos Iván: MOZAIK
Ventilla István: OTTHON
Simó Sándor:
SZÍNE — FONÁKJA
Gyöngyösi Imre:
FÉRFIARCKÉP
Kardos Ferenc —
Kenyeres Gábor:
LEVELEK JÚLIÁHOZ

A vitán résztvesznek
az alkotók is.

29-ÉN, SZERDÁN
20 ÓRAKOR

Húsz év történetéhez:

ITTHON

színes magyar dokumentum-
film Mönich László
rendezésében

PREMIER ELŐTT

GYÉMÁNT LÁSZLÓ
festőművész és

SZALAI ZOLTÁN
fotoművész

KIÁLLÍTÁSA

31-ÉN, SZERDÁN
20 ÓRAKOR

ANKÉT

vitavezető:

DR. VÉGVÁRI LAJOS
művészettörténész

MAGYAR
KOMMUNISTA
IFJÚSÁGI
SZÖVETSÉG

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA

VI., NÉPKÖZTÁRSASÁG
ÚTJA 112.
TELEFON: 316-305

1965

MÁRCIUS HAVI
PROGRAM

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

1-ÉN, HÉTFŐN
20 ÓRAKOR

CHRIS MARKER:

Szép május

A francia társadalom különböző rétegeinek tudatosságát vizsgáló kétrészes cinema varieté

A francia szöveget fordító tolmácsolja

5-ÉN, PÉNTEKEN
20 ÓRAKOR

A MŰVÉSZI TEHETSÉG LÉLEKTANI PROBLÉMÁIRÓL

DR. HALÁSZ LÁSZLÓ

pszihológus

előadása

8-ÁN, HÉTFŐN
20 ÓRAKOR

HÚSZ ÓRA

Sánta Ferenc regényének filmváltozata

Fábry Zoltán rendezésében

PREMIER ELŐTT

12-ÉN, PÉNTEKEN
20 ÓRAKOR

A SZOCIALISTA REALIZMUSRÓL

I.

általános problematika

előadó:

TÓTH DEZSŐ

kandidátus

A FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA

NYITVATARTÁSI IDEJE:

MINDENNAP:
du. 4 órától éjjel 1 óráig

SZOMBATON:
du. 5 órától hajnal 5 óráig

VASÁRNAP ÉS KEDDEN SZÜNNAP

Belépés csak klubtagsági igazolvánnyal!

A klub tagjai egy vendéget hozhatnak magukkal.

Az étteremben meleg ételek 18 órától 24 óráig.

Ifjúsági Nyomda 1159–65

FOLYTATOTT ÁLOM

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

a Pfister Galériában

2001. október 17. - november 11.

megnyitó:
2001. október 17. 19.00h

A kiállítást megnyitja:
Székhelyi József
színművész

PFISTER
GALÉRIA

1065 Bp., Révay u. 14., Tel.: 302-2390 • www.uj-gresham-kor.hu
Nyitva: h-p: 10.00h-19.00h, szo-v: 10.00h-14.00h

Harmincegy évet töltöttem el a nekem rendelt életidőből. Sok tanulás és vizsga áll mögöttem, szereztem diplomát, barátokat és ellenségeket, túléltem örömöket és csalódásokat — soha nem unatkoztam. A mesterséget Dürertől, Holbeintól, Barcsaytól, Hincztől —, de a legtöbbet Visky Balástól tanultam. Eszményképeim: Derkovits, Dali és Ernst Fuchs. Meggyőződésem, hogy a művészet nem a múzeumokban él, hanem a korban, melyben születik. A múzeumok művészete a múlt esztétikai emlékkészlete. Az élő művészet eleven hatóanyag, történelem-teremtő. A művészet mesterség, funkciója van — a kor vele szemben támasztott igényeit elégíti ki. Félreértés ne essék, mesterség alatt nem azt értem, hogy a művész munkája értékben azonos egy suszterével, csupán azt vitatom, hogy lehet valaki művész mesterségbeli felkészültség nélkül is. A művészet misztifikálása egybeesik az izmusok keletkezésével. Jellemzően illusztrálja ezt a megállapításomat az expresszionisták egyik kinyilatkoztatása, miszerint az expresszionista művész nem ábrázol, hanem kifejez! A művészet elvesztette a hitelét, és ebben az ügyes teoretikusok a bűnösök, akik furfangos észjárásukkal becsapták a jóhiszemű közönséget, míg a dilettánsok „forradalmi eszméket" lobogtatva tülekedtek ingyen belépőjegyet követelve az „izmusok" pénztárainál. A civilizáció mechanikus mozgási formákat szab az egyén számára. Ezekhez az egyén vagy illeszkedik, vagy állandó összeütközésben van az őt körülvevő világgal, illetve a kapott impulzusoktól függően váltakoztatja magatartását. A technikai civilizáció gyors fejlődése új utakat nyitott, a világ dolgai megsokszorozódtak, a nagy felfedezések értékelése sem lehet egyértelmű (gondolok például az atomenergia felhasználásában rejlő lehetőségekre). Az egyén nem rendelkezik olyan érzékkel (ti. a logikáról is beigazolódott, hogy csak visszafelé igazol, előre következtetve csak a valószínűséget tudja mutatni), mely a bonyolult világban biztosan vezetné. Már az is szerencsés eset, ha egy valamely dolog logikai és pszichikai mérlegelése azonos eredményt szül.

Ezért korunk az őt reprezentálni hivatott művészetnek nem szabhat formai kötöttségeket! Részemről egy izmusoktól mentes, de sokarcú művészet alapkőletételét sürgetem, ahol nem a művész egyéni „eredetisége" az értékmérő, hanem a kvalitás. Nincs szándékomban magamnak stílust teremteni, csupán közvetíteni azt, ami eszembe jut, így formai skálám terjedelmét mindenkor érdeklődési köröm határozza meg, a kifejezés létező és még ki nem talált lehetőségeit igyekszem maximálisan kihasználni. Azt a koreszményt keresem, melyben az összes ma élő ember hinni tud, nemzetiségre és osztályra való tekintet nélkül. Képeimet magyarázni úgy érzem, nem rám tartozik, de elveim ismerete talán lehetővé teszi azok megértését. Ez a kiállítás első nyilvános bemutatkozásom a Közönség előtt — „számadás a tálentomról", és talán az is érthető, hogy rövid önvallomásom végére azt írom, hogy tele vagyok szorongással...

Gyémánt László

Gyémánt László kiállítása

1967 április — Mednyánszky terem

1. Mottó (olaj, 40×70 cm)
2. Ikarus variáció (grafit, 110×170 cm)
3. Trompe l'oeil (vegyes technika, 45×35 cm)
4. Az idő melléktermékei (olaj, 100×130 cm), magántulajdon
5. Életbenmaradottak karneválja (olaj, 90×160 cm)
6. Emlékek ébredése (olaj, 110×190 cm)
7. Jazz (olaj, 100×160 cm)
8. Dolce Vita (vegyes technika, 30×70 cm), magántulajdon
9. A Colosseum újjáépítése (olaj, 100×160 cm)
10. A Vénusz-templom romjai (vegyes technika, 50×40 cm), magántulajdon
11. A külváros anatómiája (vegyes technika, 40×50 cm)
12. Zöld Katedrális (olaj, 50×40 cm)
13. Oratórium (vegyes technika, 40×50 cm)
14. Romos Katedrális (olaj, 50×40 cm)
15. Felhőkakukk vár (olaj, 50×60 cm)
16. Szeszek (olaj, 40×50 cm)
17. Csendélet (olaj, 35×90 cm)
18. Sunshine (olaj, ovál, 40 cm átm.)
19. Amorph et homogen (olaj, 30×50 cm)
20. Fekete mágia (vegyes technika, 40×50 cm)
21. Kezdet és vég (olaj, 30×70 cm), magántulajdon
22. Labyrinthos (olaj, 40×100 cm)
23. Külváros (vegyes technika, 40×50 cm)
24. Belváros (vegyes technika, 50×40 cm)
25. Nagyvárosi diákok (vegyes technika, 100×130 cm)
26. Felkelő nap háza (vegyes technika, 55×40 cm)
27. Ikon (olaj, 50×40 cm)
28. Kis templom (olaj, 20×30 cm)
29. Reportage (olaj, 95×135 cm)
30. Egy elnök halála (vegyes technika, 50×70 cm)

Juhász Ferenc illusztrációk (1—6)

Karinthy Frigyes illusztrációk (1—4)

KÉPCSARNOK
MEDNYÁNSZKY
TEREM
1967. ÁPRILIS

Felelős kiadó: Köteles István — Magyar Hirdető FMNYV dunaújvárosi telepe 1029 Készült 600 példányban

* *

GYÉMÁNT

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

első hazai nyilvános kiállítását tekintheti meg ezúttal a művészet kedvelője. A „hazai" szó hangsúlyos, mivel a budapesti bemutató előtt képeinek egy részét már Bécsben közszemlére bocsájthatta, s nem is sikertelenül. Ugyanez nem mondható el műveinek hazai ősbemutatójáról, amelynek megrendezése csak zárt körben történhetett, mivel néhány évvel ezelőtt akadtak olyanok is, akik Gyémánt műveit nem akarták a tárlatlátogatók széles rétegeinek megmutatni. Ez alkalommal emlékezetes ankétot is rendeztek, amelyben éppen kortársainak egy része el akarta vitatni nyilvánvaló értékeit: elsősorban mesterségbeli tudását, őszinteségét és eredetiségét.

Szerencsére a jó művészet sorsa nem az ankétokon dől el, hanem a műteremben. Itt az önmagával és a művekkel vívott többfrontos küzdelemben Gyémánt nem maradt alul. Néhány év alatt jelentékeny számú és – ami fontosabb – magas minőségű új művet al-

kotott. Új képeinek szembeötlő vonása művészi arculatának egyértelműbb és következetesebb kifejezése való törekvés. Ami azt is jelenti, hogy képeinek színvonala kiegyensúlyozottabb és állásfoglalása, mondanivalója határozottabb körvonalú. Örvendetes, hogy a lét tragikumának, a pesszimizmus szükségszerűségének a gondolata eltűnt műveiből. Még olyan tragikus hangvételű alkotása, mint az Ikarus variáció is végső kicsengésében az emberi gondolatok erejéről, teremtő hitéről vall. Mindez érvényes többi kiállított művére, amelyekben derűs és megbékélt világképe egyre határozottabban raizolódik ki. A „megbékélt" szó azonban nem jelent beletörődést, szokványt, vagy kispolgári jámborságot: Gyémást ma is keresi a veszélyt, a nagy szellemi és mesterségbeli kalandot, vagyis olyan feladatot, amelynél egyenlő esélyekkel számolhat sikerrel vagy a kudarccal.

Minden művét nagy kísérletnek, veszélyes – művészvoltát meghatározó és egyben fenvegető – kockáztatásnak látom: s éppen ez a körülmény teszi olyan izgalmassá művészi arculatának újabb vonásait szemléltető festői eredményeit.

Világképi megállapodottságának, a művek hiagadtabb fogantatásának megállapítása mellett két további körülményre is fel kell hívnunk a figyelmet. Az egyik a művekben felbuk-

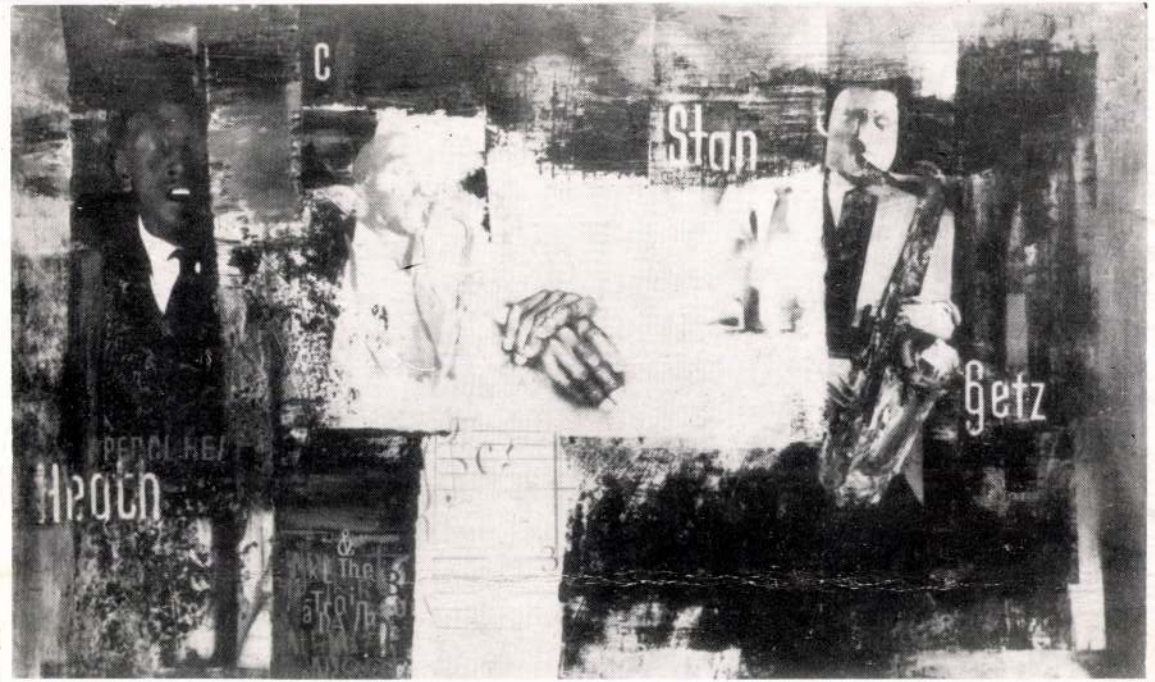

kanó ironikus játékosság: ez a hangulat – korábbi – nyomasztó monotoniáján enyhít. A másik dolog festőeszközeinek, technikájának, de főleg színeinek gazdagodása. Gyémánt korábban bizonyos hangulati alapkarakterisztikára törekedvén, színeit alárendelte egy dominánsnak. Ezzel a régi művészet hagyományait folytatta. A zárt színhangzást új műveiben a színek és színrendszerek többszólamúságára, több arcúságára fejlesztette. Ez az eredmény nem egyszerűen mesterségbeli probléma, hanem Gyémánt tartalmi igényeinek, világképi elemei komplexebbé válásának következménye. Római és hosszabb bécsi tartózkodása során sok mindennel gazdagodott, de főleg az idegen hatások tükrében jobban megismerte önmagát és felfedezte a képességeiben rejlő szükségszerűségeket. Így vált kozmopolita tájékozottságú festészete magyarrá: öntudatlan tematikai és megoldásbeli gesztusai mögött szerencsésen felködlik egy-egy hazai elődjének elmosódó körvonala. Örömmel mondhatjuk, hogy Gyémánt László hazatalált: úgy lett magyar festő, hogy nem elfogult, hogy nem feledkezik el a nagy európai példákról és eredményekről. Vagyis a jószándék mellé megfelelő kritikai mércével is rendelkezik. Ez a körülmény biztosítja számára a további fejlődés lehetőségeit.

VÉGVÁRI LAJOS

KÖRMENDI GALÉRIA BUDAPEST

MEGHÍVÓ

MHB IMMO ART GALÉRIA

és a

KÖRMENDI GALÉRIA BUDAPEST

meghívja Önt

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

„IMPROVIZÁCIÓ ÉS POP NOSZTALGIA"

kiállítására

MEGNYITÓ:
1994. szept. 12-én hétfőn 17.00–20.00 óráig

MEGNYITJA:
KUCZKA PÉTER
költő

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1051 Budapest V., Deák F. u. 15.
Tel./fax: 266-4857

1994. szept. 12. 1994. szept. 25.
10–18 óra között

BUDAPEST 1994 VIII.31 CFC LF CFC

GYORSPOSTA
BEL- ÉS KÜLFÖLDRE
TEL.: 26[illegible]
FAX: 1[illegible]

8 Bak Szapary-kastély
MAGYAR POSTA

Dr. Tímár Árpád o.v.
Művészettörténeti Kutató Intézet

Budapest
lén u. 49

1014

KÖRMENDI GALÉRIA BUDAPEST

MEGHÍVÓ

MHB IMMO ART GALÉRIA

és a

KÖRMENDI GALÉRIA BUDAPEST

meghívja Önt

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

„IMPROVIZÁCIÓ ÉS POP NOSZTALGIA"

kiállítására

MEGNYITÓ:
1994. szept. 12-én hétfőn 17.00–20.00 óráig

MEGNYITJA:
KUCZKA PÉTER
költő

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1051 Budapest V., Deák F. u. 15.
Tel./fax: 266-4857

1994. szept. 12. 1994. szept. 25.
10–18 óra között

BUDAPEST 994 VIII.31 CFC

GYORSPOSTA
BEL- ÉS KÜLFÖLDRE
TEL.: 269-7464
FAX: 1 [illegible]

8 Bük, Szegény-kastély
MAGYAR POSTA

Sinkovits Péter

Budapest

Báthory u. 10

1 0 5 4

ÁLNA CSOT

RÉVÉSZ ESZTER
SZERKESZTŐ-RIPORTER

Cirádás, míves régi kulcsot találnék. E kulccsal lehetne az emberek lelkéhez és a szívéhez vezető kaput kinyitni. Száz-százötven évvel korábbra kellene visszamennünk. Amikor még érintetlenül megvoltak a férfi- és a női szerepek. Miközben én nagyon is emancipált nőnek érzem magam, nosztalgiám van egy olyan világ után, ahol az asszony csak feleség és családanya volt.

FOTÓ: KLEB ATTILA, SZABÓ ISTVÁN

NOVÁK ZSUZSA
KOREOGRÁFUS

Egyszerű, póri kulcs csillanna meg a napfényben. E csillogásból venném észre. Fölvenném, és eltűnődnék, vajon mit nyit? Kipróbálnék több lehetőséget, végül egy vastag faajtó zárjába illene. Tűnődnék, vajon mért éppen én találtam meg? Amikor az ajtó föltárul, egy hatalmas, fényes, világos teremben találnám magam, ahova jó érzés belépni. Üresnek látszik, de egyre több tárgy és ember vesz körül. Sejtelmes világ, nem olyan, mint ahonnan beléptem. A viseletekről és a bútorokról nem tudnám pontosan meghatározni, hogy mely korból valók. De arról árulkodnának, hogy jólét van, gondtalan emberek élnek itt. Egy más világ. Emberi, barátságos, érthető és konfliktusmentes.

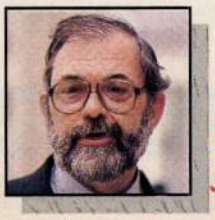

RÁDAY MIHÁLY
ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ

Egész kulcscsomóra lenne szükségem. Bezárnám a csatornákat, hogy ne ömöljenek a Dunába. Ugyanakkor kinyitnék egy bukszát, hogy Dél-Budán megépüljön a szennyvízcsatorna és a tisztítóberendezés. Több kulcs nyitná a rejtett kincsekhez vezető utakat: a Gellért teret a Tabánnal összekötő alagutat és egy másik sétalehetőséget, az alagút Clark Ádám téri bejáratától a Szent György térig vezető lépcsőt, a helyreállított Várbazárt sok szép üzlettel.

Lenne egy kávéházi kulcs is. Egy ócska lakótelepi eszpresszóba bezárnám mindazokat, akik eddig hallgattak, most pedig acsarkodnak mindenkire, aki tenni akar valamit. Rossz kávét adnék nekik. Ugyanakkor átnyújtanám az egyre ritkábban nyitva tartó Művész cukrászda kulcsait Mándy Iván és Erdődy János íróknak, Budapest szerelmeseinek, hogy akkor mehessenek oda, amikor kedvük tartja.

FOTÓ: E. VÁRKONYI PÉTER

KÁRPÁTI TAMÁS
ÚSZÁSGIRÓ

Nem keresek kulcsot, mert így is több van a kelleténél. Viszont az egyikhez nem ártana egy jó pozíció.

Ez a kulcs nagyon izgatja a fantáziámat. Mivel a napokban jelenik meg a Zemplényi-sztoriról könyvem, szívesen a kezemben tartanám annak a páncélszekrénynek a kulcsát, amelyben a nyomozás anyagát őrzik. Még azt se bánnám, ha nem az eredeti lenne, csupán egy másolat. Ugyanis ez az a kulcsocska, ami a rejtélyt nyitja (csukja?).

GYÉMÁNT LÁSZLÓ
KESZTŐMŰVÉSZ

Sokáig visszatért egy álmom. Találtam egy kulcsot. Segítségével beléptem egy szobába, amely tele volt olyan játékokkal, amilyenekre mindig is vágytam, de sose kaptam meg. Porosak voltak, de nem elavultak. Ott volt az a beleülős kisautó is, amit megígértek nekem, hogyha jó leszek. De hiába voltam jó. Emlékszem, ez boldog álom volt.

Ha viszont találnék egy kulcsot, az egy régi vaskulcs lenne, ami egy vaspántos faládát nyitna. Egy ilyen ládát vettem öt fontért Londonban egy ócskásnál. A rajta levő réztábla szerint Sir Rev. Williamsé volt. Úgy gondolom, ebben a ládában lelném meg azokat a dokumentumokat, amelyek apámról és a családjáról 1944-ben elvesztek.

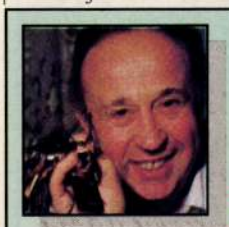

SAS JÓZSEF
MESEBELI KULCSTARTÓJA

Mesebeli, mert nem marad zár csukva előttem. Ezt a kulcstartót tíz éve vettem, akkor még csak a lakáskulcsom volt rajta. Aztán az évek során egyre duzzadt és duzzadt, egyik karikát fűztem a másikba. Ma már 5 karikából és 27 kulcsból áll, és csak én tudom, melyik kulcs mihez való! Még a feleségem sincs beavatva a titokba. Sőt van egy rejtélyes kulcs, amelyikről még én sem sejtem, mit nyit. Évek óta keresgélem a zárját. A kulcstartó mindig nálam van, mert enélkül mozdulni sem tudok. És egyre jobban szeretem, mert olyan súlyos, olyan jól meg lehet ragadni. Rajta van a színházi irodám, íróasztalom kulcsa, a széfem, a lakásom, a nyaralóm és a család kocsijainak a kulcsa. Sőt a régi autóim slusszkulcsa is. Az elmúlt öt évben hat autóm volt, eladtam őket, de a pótkulcsok nálam ragadtak.

– Előfordult már, hogy az utcán meglátta egy-egy régi autóját?

– Igen, de eszembe sem jutott, hogy elővegyem a nálam lévő kulcsot.

– Mit szólnak az emberek, ha meglátják ezt a nem mindennapira nőtt kulcscsomót?

– Nem hiszik el, hogy ennyi kulcsra szükségem van. Nincs is. Elég lenne a felét magammal hordani. Na de gondolják csak azt, hogy nekem ennyi fontos dolgom van. Végtére is minden örömöm, boldogságom, szerelmem kulccsal nyitódik. M. Hajnal

3187. Natalia Smyth 1992. április 7.
3188. Piszker Brigitta 1992. április 7.
3189. Tóth Heléna 1992. április 7.
3190. Horváth Zsófia 1992. április 8.
3191. Vida Bernadett 1992. április 8.
3192. Gyarmati Veronika 1992. április 8.
3193. Tóth Csilla 1992. április 9.
3194. Molnár Evelin 1992. április 9.
3195. Molnár Nikolett 1992. április 9.
3196. Molnár Alexandra 1992. április 9.
3197. Koncz Zsanett 1992. április 9.
3198. Bajzáth Barbara 1992. április 12.
3199. Szilveszter Bettina 1992. április 13.
3200. Nagy Bernadett 1992. április 13.
3201. Farkas Dorina 1992. április 13.
3202. Takács Gyöngyi 1992. április 14.
3203. Vörös Viktória 1992. április 14.
3204. Imrei Johanna 1992. április 15.
3205. Kemény Renáta 1992. április 15.
3206. Tátrai Blanka 1992. április 16.
3207. Benkő Viktória 1992. április 16.
3208. Söver Renáta 1992. április 17.
3209. Magyar Magdolna 1992. április 17.
3210. Bodakos Dalma 1992. április 19.
3211. Varsányi Nelli 1992. április 19.
3212. Bódi Enikő 1992. április 19.
3213. Papp Eszter 1992. április 20.
3214. Majzik Viktória 1992. április 20.
3215. Zsugonits Judit 1992. április 21.
3216. Majoros Viktória 1992. április 22.
3217. Dévai Zsófia 1992. április 22.
3218. Zeller Vivien 1992. április 23.
3219. Mogyorós Fruzsina 1992. április 23.
3220. Pál Réka 1992. április 24.
3221. Vineter Mónika 1992. április 25.
3222. Juhász Anna 1992. április 25.
3223. Ikvahidi Adrienn 1992. április 25.
3224. Varga Bettina 1992. április 25.
3225. Meszesán Krisztina 1992. április 26.
3226. Lipták Liliann 1992. április 26.
3227. Varga Anett 1992. április 27.
3228. Magyar Ivett 1992. április 28.
3229. Pál Bettina 1992. április 29.
3230. Brabanti Barbara 1992. április 29.
3231. Cserni Viola 1992. április 29.
3232. Tesch Tímea 1992. április 29.
3233. Domonkos Dóra 1992. április 29.
3234. Kocsis Leila 1992. május 1.
3235. Dudás Noémi 1992. május 2.
3236. Lipsz Kata 1992. május 3.
3237. Molnár Patrícia 1992. május 3.
3238. Szekeres Noémi 1992. május 3.
3239. Gyárfás Henrietta 1992. május 4.
3240. Dobos Kitti 1992. május 5.
3241. Várhegyi Vivien 1992. május 6.
3242. Lasánszky Lilla 1992. május 6.
3243. Kertész Brigitta 1992. május 7.
3244. Várkonyi Zsanett 1992. május 7.
3245. Szabó Réka 1992. május 7.
3246. Baráth Dóra 1992. május 7.
3247. Kiss Helga 1992. május 7.
3248. Nagy Otília 1992. május 7.
3249. Sztanits Klaudia 1992. május 8.
3250. Benyovics Krisztina 1992. május 9.
3251. Miskei Fruzsina 1992. május 9.
3252. Pintér Kitti 1992. május 10.
3253. Dankó Dominika 1992. május 11.
3254. Horváth Loretta 1992. május 11.
3255. Kristály Ildikó 1992. május 11.
3256. Széles Brigitta 1992. május 12.
3257. Kádár Nikolett 1992. május 12.
3258. Kerepeszki Szabina 1992. május 13.
3259. Csíkos Anna 1992. május 13.
3260. Deák Gabriella 1992. május 13.
3261. Fekete Anett 1992. május 14.
3262. Lucz Melinda 1992. május 14.
3263. Tóth Fruzsina 1992. május 15.
3264. Verebes Anita 1992. május 15.
3265. Bari Anita 1992. május 16.
3266. Szabó Kata 1992. május 17.
3267. Bedőházy Laura 1992. május 17.
3268. Ruppert Dominika 1992. május 18.
3269. Vámosi Evelin 1992. május 18.
3270. Tóth Anita 1992. május 19.
3271. Oláh Vivien 1992. május 19.
3272. Paikert Andrea 1992. május 20.
3273. Simon Eszter 1992. május 20.
3274. Czenki Petra 1992. május 21.
3275. Humenyánszky Vivien 1992. május 22.
3276. Dékmár Nóra 1992. május 22.
3277. Ács Dóra 1992. május 23.
3278. Gujdovics Nikoletta 1992. május 24.
3279. Németh Eszter 1992. május 24.
3280. Papp Emese 1992. május 24.
3281. Borongics Viktória 1992. május 25.
3282. Gál Marietta 1992. május 25.
3283. Buhály Georgina 1992. május 26.
3284. Biczó Bettina 1992. május 26.
3285. Gombos Vivien 1992. május 27.
3286. Máté Flóra 1992. május 28.

Folytatás a 10. oldalon

Mit tartogatnak részedre a csillagok?

ASZTROFON

Pénz Szerelem Szerencse

Hívjál föl és megmondom mit jósolok Neked a jövő hétre, hónapra vagy évre.

50 Kos	**56** Mérleg
51 Bika	**57** Skorpió
52 Ikrek	**58** Nyilas
53 Rák	**59** Bak
54 Oroszlán	**60** Vízöntő
55 Szűz	**66** Halak

☎(00 611) 41 21

és utána a csillagjeled melletti számot.

A SZEMÉLYES SZERENCSESZÁMOD

1 4 5 7 9 6 4 8 7 6 0

Az ősi számmisztika által fedezd fel, hogy a saját személyes szerencseszámod miképen befolyásolja az életedet. Ezt az érdekfeszitö új szolgálatot meghallgathatod, ha felhívod a következő számot:

☎ (00 611) 41 21 79

TAROKK KÁRTYAVETÉS

Mit tartogat részedre a sors?
Ha meg akarod hallani a személyes jövendölésedet, hivd ezt a számot:
(00 611) 41 20 16

A telefonhívás ára percenként: 180 Ft

GYÉMÁNT Lovító Mirlapal 1993/7

VITATHATÓ VÉLEMÉNY

AZ ORVOSOK JÓ FÉRJEK

FOTÓ: HELYEI ZSUZSANNA

HOGY KELENDŐBBEK, AZ BIZTOS

Magyarázata nincs, vagy ha van, hát sokféle. Tény, hogy a nők szívesen választanak maguknak orvos férjet. A legfrissebb és leghíresebb példa Frau Grundig (44), Németország leggazdagabb asszonya, aki rövid özvegység után 56 éves orvosának nyújtotta kezét (és fele vagyonát?). „Bátorságot, vigaszt, biztonságot nyújt, és persze az egészségemet köszönhetem neki" – vallotta a hölgy.

Az orvosfeleségeket és orvos jövendőbeliről álmodozó lányokat kérdezve az orvos férjek népszerűségét három pontban lehetne összefoglalni:

1. A KÜLSŐ MEGJELENÉS. Minden nő olyan férfira vágyik, akit sokan tisztelnek, csodálnak vagy kívánnak.

2. BIZALOM ÉS A SZEX. A nők orvosukban erőt sugárzó személyt látnak, akiben bízhatnak, hiszen egyik kötelességük a titoktartás. Ez vonzó és szexi. A hölgyek úgy vélik: az őket mindenki másnál jobban megértő álomlovagok az ágyban is mindenki másnál jobban tudják, miyel tehetik őket boldoggá.

3. A KÍVÁNCSISÁG. Egy orvos sok nővel találkozik, és közülük nem egy Éva-kosztümben jelenik meg a rendelőben. Ez izgalmas. A hölgyek egy része azért is vonzódik a doktorhoz, mert hajtja a kíváncsiság: hű marad-e hozzá? Talán ezért kapósak különösen az elvált orvosok.

Szakértők azonban óvatosságra intenek: az orvosok érdekesek, de nem feltétlenül a legjobb partnerek. Gyakran túlságosan sokat várnak tőlük. Eközben azonban elfelejtik, hogy az orvos ugyanolyan férfi, mint a többi: neki is vannak hibái.

Személyes tapasztalatok

Személyes tapasztalatai alapján nyilatkozott a kérdésről egy házaspár.

A feleség, VERASZTÓ EDIT manöken:

– Munkájuk során sok gond, probléma terheli az orvosokat, nagy segítségére lehet férjének egy kedves, sok szeretetet, kedvességet adó feleség.

Én már korábban is megkaptam a munkámhoz való segítséget, érzelmi biztonságot, gyengédséget és mindazt, amit egy nő a férjétől megkaphat, az elmaradhatatlan virágcsokrokig.

A férj, DR. IVANICS GYÖRGY plasztikai sebész:

– A plasztikai sebészet nagyon szép szakma, nemcsak orvostudomány, hanem művészet is. Nekem a múzsám a feleségem. Azzal, hogy őt választottam, azt hiszem, bizonyított, hogy a szemem kitűnő.

KERESSÜK ŐKET

Keresem egy Vivien nevű lány barátságát, aki február 29-én született, és sok szép emlék fűzi Jesolóhoz. Kérlek, ne hagyd, hogy elfeledtessék veled szerelmünket. Keress meg! Nagyon hiányzol.

Élmény vele élni 10467

Keresem Egerben lakó barátnőmet, Gergely Katalint. Együtt röplabdáztunk a KÖZGÁZ-ban.

Móré Zita, 1222 Budapest, Lugosi u. 7.

Keresem Lipai Tibort, akivel együtt voltam katona a flotillánál.

Tasnádi István, Dunakeszi, Révcsárda

Keresem Angyal Zsuzsannát, akivel 1978-ban együtt töltöttük a karácsonyt. 1979-ben január 8-án engem vasúti baleset ért. Ha még emlékszik rám, írjon nekem.

„Zöld Telefon"

Keresem Kuchen Jánost, aki Sopronban végzett, és Szécsényben lakott a háború előtt. Később a budapesti Szív utcai iskolában tanított.

Dénes Mária, 1075 Budapest, Asbóth u. 17.

3287. Stein Judit 1992. május 29.
3288. Petrakai Beáta 1992. május 29.
3289. Pokol Barbara 1992. május 29.
3290. Szabó Evelin 1992. május 30.
3291. Botka-Vincze Judit 1992. május 31.
3292. Bene Mónika 1992. május 31.
3293. Kasuba Ivett 1992. június 3.
3294. Venczel Mónika 1992. június 4.
3295. Huszti Eszter 1992. június 4.
3296. Nemes Bettina 1992. június 5.
3297. Juhász-Vedres Eugénia 1992. június 5.
3298. Fikner Patrícia 1992. június 6.
3299. Békefi Nikolett 1992. június 6.
3300. Tarnócai Franciska 1992. június 6.
3301. Takács Annamária 1992. június 6.
3302. Fazekas Csilla 1992. június 7.
3303. Köles Vivien 1992. június 8.
3304. Szabó Annamária 1992. június 10.
3305. Imreh Krisztina 1992. június 10.
3306. Szekeres Lilla 1992. június 10.
3307. Petrics Tünde 1992. június 10.
3308. Tóth Edit 1992. június 13.
3309. Nagy Klaudia 1992. június 13.
3310. Csima Cintia 1992. június 13.
3311. Kovács Szilvia 1992. június 13.
3312. Bitter Annamária 1992. június 13.
3313. Gányovics Viktória 1992. június 14.
3314. Komlós Kitty 1992. június 14.
3315. Vásárhelyi Lilla 1992. június 15.
3316. Molnár Orsolya 1992. június 15.
3317. Tóth Alexandra 1992. június 16.
3318. Mesa Bianka 1992. június 17.
3319. Szabó Noémi 1992. június 17.
3320. Antal Kinga 1992. június 18.
3321. Viszkocsil Nikolett 1992. június 20.
3322. Czigler Petra 1992. június 21.
3323. Kurucz Imola 1992. június 21.
3324. Horvát Zsuzsanna 1992. június 21.
3325. Túri Benedikta 1992. június 22.
3326. Nagy Alexandra 1992. június 23.
3327. Dajka Veronika 1992. június 24.
3328. Margittay Diána 1992. június 24.
3329. Mudri Nikolett 1992. június 24.
3330. Bacskai Nikolett 1992. június 25.
3331. Hegyi Gréta 1992. június 26.
3332. Szarka Éva 1992. június 27.
3333. Molnár Evelin 1992. június 27.
3334. Hasúr Zsuzsanna 1992. június 27.
3335. Mayer Szilvia 1992. június 28.
3336. Tóth Mónika 1992. július 1.
3337. Demjén Mercédesz 1992. július 1.
3338. Zrínyi Szilvia 1992. július 1.
3339. Gyurik Mercedes 1992. július 2.
3340. László Eszter 1992. július 3.
3341. Nagy Fruzsina 1992. július 3.
3342. Vajas Réka 1992. július 3.
3343. Sasvári Luca 1992. július 4.
3344. Riedler Petra 1992. július 4.
3345. Vámosi Szandra 1992. július 4.
3346. Katona Ildikó 1992. július 4.
3347. Piff Nikolett 1992. július 4.
3348. Élő Eszter 1992. július 5.
3349. Gál Tímea 1992. július 5.
3350. Krajnyák Ivett 1992. július 5.
3351. Kása Brigitta 1992. július 6.
3352. Kiss Tímea 1992. július 7.
3353. Szabó Dorisz 1992. július 8.
3354. Papp Vivien 1992. július 9.

Gyémánt László

Bemutatott műve:

"Blues in the Night", olaj, 100 x 120

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállitás,

Budapest, 1968. 6 1

Gyémánt László

Bemutatott műve:

„Nagymamám", ceruzarajz, 17 x 23.5.

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállítás, Budapest, 1968.

90.

Gyémánt László festő

Szerepel a „Studió 58-68" c. tárlaton

a Műcsarnokban

M. Kiss Pál: Harai kiállítások

Látóhatár 1969 VI sz. 553 old.

Gyémánt László
festő

Résztvett a Stúdió 58 - 68 kiállításon a Műcsarnokban

M. Kiss Pál: Harai kiállítások
Látóhatár 1969 V - VI. 554.

Gyémánt László

(Rövid ismertetés a hatalágusban)

Budapest 1969

Számont László

Említve

Kiss Dénes: Miért szép?
Gunnipan Hírlap, Jp. 1970. feb. 9.

MDK

Gyémánt László

Nagymamám, cer.

11. M. Képzőm. kiáll. Mücs. 1968.

SZÁNTÓ Piroska

Jelenkor, 1983/11.

BÉLÁDI MIKLÓS

A JÓZAN DERŰ ÍRÓJA

Szántó Piroska: Bálám szamara

A Magyar Nemzet januári számai egyikében Szántó Piroska nyilatkozott Nádor Tamásnak, ebből az interjúból emelünk ki néhány mondatot: „korábban soha eszembe sem jutott, hogy publikáljak, csak testvéremnek, vagy Pistának – Vas Istvánnak – írtam hosszú-hosszú levelet, ha úgy adódott, hogy nem voltunk együtt. *Bálám szamara* című könyvem, helyesebben: már első nyilvánosságra hozott írásom, megrendelésre született. Juhász Ferenc ösztönzött arra, hogy az Új Írás sorozatába én is írjam meg pályám emlékezetét! Könnyelműen elvállaltam, s ennek aztán számos beláthatatlan következménye lett". A legsúlyosabb kétségkívül a *Bálám szamara* című könyve, amely azon túl, hogy történeteket, életrajzi adalékokat és novellákat tartalmaz, kiállítja őt íróként a világ és az olvasók elé! Szántó Piroska – mint tudjuk – képzőművész, óriási nehézségek árán vergődött előre a pályán, legjobb alkotói éveiben kényszerűségből könyveket illusztrált, első komoly kiállítását nagyon későn, 1957-ben rendezhette meg. A rengeteg megpróbáltatás, titkolt csalódás ellenére megőrizte derűjét, bölcsen gyakorlatias életszemlélete nem kapott túl nagy sebeket; hiába szakadt meg pályája több ízben is, a művészetet nem tudta cserbenhagyni. Lélekben a pályán maradt akkor is, amikor leszorították onnét. Ennek tanúsága a *Bálám szamara*, ez az elragadóan nyílt és őszinte könyv, amely helyenkénti tartózkodása ellenére is túlcsordulóan sok mindent közölt róla az olvasóval és egyúttal írót avat, igazi elbeszélőt. Tétovázhatunk, okossága, ártatlansága, áradóan egyszerű, néhol harsány, á

Gyemánt László gyűjteménye kiállítása.
Bp. Múcs, 1985. aug. 22 – szept. 22.
Dev. Frank János. Rend. Gelenczei Éva

Bp 1985 . 54 p ill

Gyémánt László M.D.K

festő

Üzemi kompozicióit
állitotta ki a tárlatot
„Épitheris" (repro)

D. Fehér Lszuza: A X. Magyar Képző művészeti kiállitásról
Művészet, 1965. november - 28 lap

MDK

Gyémánt László

Jazz

olaj:

9. szegedi nyári tárlat. Móra F. Muz.
1968. aug.

Gyémánt László

1968-ban a STUDIÓ 56-58 kiállításon
részt vett a művész.

Beke László: Dátumok a magyar avantgarde művészetről.
MŰVÉSZET, 1980. október - 20. lap.

Schéner László

1966-ban a STUDIO 66 kiállitásán az
ERNST MUZEUM-ban szerepelt müveivel
a müvész.

Beke László: Dátumok a magyar avantgarde müvészetről.
MÜVÉSZET, 1980. október - 20. lap.

M.D.K.

Gyémánt László

"Az idő melléktermékei" c. művét említi meg Perneczky Géza: "A pátosztól a groteszkig" c. kritikájában, mely a Műcsarnok jubileumi kiállitásán szereplő művekről szól.
Képzőművészet c. rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. január 4.
XIII. évf. I. sz. 9. lap

MDK

Gyémánt László, festő

Németh Lajos könyvéről szólva

értékeli munkásságát a cikk.

Miklós Pál: A modern magyar képzőművészetről 20-25. o.

KRITIKA, BP.! 1969. március VII/3.

Gyémánt László, festő

L. Vádler István

Vadas József: Alternatívák 12.

Élet és Irodalom 1985. szept. 13. XXIX/37

MDK

Gyémánt László [ ]

Kiállítása nyílt meg a budapesti művelődési otthonban.

— : □ Gyémánt László 2

ESTI HIRLAP Br. 1963. febr. 12

Gyémánt László, festő

l: Deim Pál

Vadas József: Történelmi lecke festőknek 13.

Élet és irodalom Bp. 1984 febr. 10. XXVIII/6

Gyémánt László, festő

L: Deini Pál

Vadas József Generál art 13.

Élet és Irodalom Bp. 1984. Ápr. 20. XXVIII/16

Gyémánt László †

műve Ilsányi Kiptársba

→ Urbán György

MŰVÉSZET 1985/7/61

Gyémánt László

→ Vilt Tibor

MŰVÉSZET 1985/7

/12

GYÉMÁNT László

Bp.-Mtics.

Vadas József

Alternatívák

[Nádler István, Gyémánt László

Élet és Irodalom 1985. nov. 13. 12.

Gyémánt László, festő MDh

Szerepel a Stúdió 66. táslatom.

Rózsa Gyula: Végletek és távlatok 7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. máj. 7.

MDK

Gyémánt László, festő

szerepel a Műcsarnok

táblatán.

Zsugán István: Képzőművészet –

ötmillióért 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. jul. 8.

MDK

Gyémánt László, festő

Tárlata nyílik meg a Medvyánszky Teremben.

— : Hír 6.

ESTI HIRLAP Bp. 1967. ápr. 10.

Gyémánt Lánló, festő

Kiállít az Ernst ben.

Rózsa Gyula: Stúdió 67 7

NÉPSZABADSÁG Bp, 1967 máj. 16.

MDK

MDK

Gyémánt László, festő

Szürnaturalista. (Ernst Múzeum)

Harangozó Márta: Stúdió 67

2.

ESTI HIRLAP Bp. 1967, máj. 18

MDK

Gyémánt-Lánló, festő

Első hazai kiállítása a Med-nyánszky Teremben tekinthető meg. Néhány éve, bécsi kiállításán egyik bírálója „szürnaturalistának" nevezte. A művész nyilatkozata: Ikarus-variációk című képével tartja utolsó kapcsolatát a szürrealizmushoz.

(Zs. i.): Gyémánt kiállítás 2

ESTI HIRLAP

Bp. 1967. ápr. 27.

MDK

Gyémánt László, festő

Kiállítása nyílik meg a Medvyánszky Teremben.

– : Hír 8.

Népszabadság, Bp. 1967 ápr. 11.

MDK

Gyémánt László, festő

A kollektív kiállításokról már megismert művész első önálló tárlata a Medmyánszky Teremben nyílt meg. Gyémánt is a szürrealizmus iskolájához tartozik. fejlődésének útja érdekes s sokat ígérő. (Az idő mellékfermékei, Romos katedrális, Reportage, Szeszek ...)

Rózsa Gyula: Jegyzetek kiállításokról 7

Népszabadság, Bp. 1967 ápr. 20.

Gyémánt László, festő MDH

Kiállítása nyílik meg a Fiatal Művészek Klubjában.

— : Kis Líradó 2

ESTI HIRLAP, szn. 1965. márc. 3.

Gyémánt László

egyik dresen képe

rszvett a vsárlási kiállításon

Oelmacher Anna: Jól válogatott az állami vásárló bizottság a zsűrimentes festészeti kiállításo

Magyar Nemzet 1968. máj. 15.4.o.

lkedés:-- dubitatio

Dunaújváros Online
október 14. (vasárnap) 20:22

A folyamatosság képei

Van egy kiegészítő, keveset - nem eleget - idézhető momentuma is a Bartók aulájában szombaton délután (a premier előtt és a „Premier" segedelmével) nyílt kiállításnak. Néhány gondolat Gyémánt László festményei mellé.

Premier

Fontos és szép tárlat kerekedett Gyémánt László festőművész színészportréiból, premier, mi több, színházterem-avató díszbemutató elé-mellé optimális kollekció: ismeretlen ismerősök, sóhajthat a színházbarát a festmények láttán, de a ráismerés/felismerés lehet revelatív erejű is akár, mint esetemben Garas Dezső mélytüzű portréja vagy - hogy kicsit kalandozzunk más terepekre is - Faludy György már-már diabolikus tekintete láttán.

Szép, hogy miközben - a kiállítást a vendégek figyelmébe ajánló Kárpáti Tamás, a Premier magazin alapító főszerkesztője szavaival - készülődünk a Thália szentélyében történő szertartásra, láthatjuk e szentély kis- és főisteneit, a szertartást celebráló papokat és papnőket. Szép, hogy Gyémánt makacsul ragaszkodik a portréfestés műfajához, s bár esetenként merészen eltávolodik annak tradíciójától, azt az elsőrendű szabályt sosem hagyja figyelmen kívül, hogy az arc: a személyiségjegyek legfőbb hordozója. Ahogy a magról a héj és a hús, a színészről a Gyémánt-képeken lehámlik a szerep - alakjai úgy maradnak meg játékosnak, hogy fölsejlik mögülük és bennük előbb a civil, aztán az ember. (Aligha véletlen, hogy ez a műfaj-forma hibátlan illusztrációul szolgál a már idézett művészeti magazin rendre feltűnő színészportréihoz: itt érdemel említést az a tény, hogy az újjávarázsolt Bartók-aula idei kiállítási programját a „Premier"-rel közösen alakította ki: az „első kísérlet" biztató együttműködést sejtet.)

Plán

Van azonban még egy sajátossága a mutatványnak. Azt persze nem tudom, hogy ki szolgált az ötlettel, de kitűnő: a kiállítás képeinek kiegészítéséül amolyan lokális színháztörténeti áttekintést is olvashatnak a látogatók (a Dunaújvárosi Hírlap régi számaiból). No most: e sorok írója nem lesz, nem lehet annyira hipokrita, hogy ne vallja be, jó kedvvel fedezte fel (és olvasta újra!) hajdani dolgozatait a válogatásban, ugyanakkor arra is gyorsan rájött, nem az a lényeg, kicsoda és mit is írt anno egy-egy előadásról, mi szavakkal vajazott vagy tiport sárba egy-egy pillanatot, jelenetet, estét. Hanem: Gyémánt László kiállítása a hírlapos válogatással együtt azt a mostanság sokszor és joggal - legutóbb talán éppen Valló Péter által - felvetett gondolatot igazolja, hogy itt színház nemcsak van már és lesz ezentúl. Volt is. Ha megfelelő építmény híján is, nehézkes küzdelmekkel is, de: volt.

-nyzs-

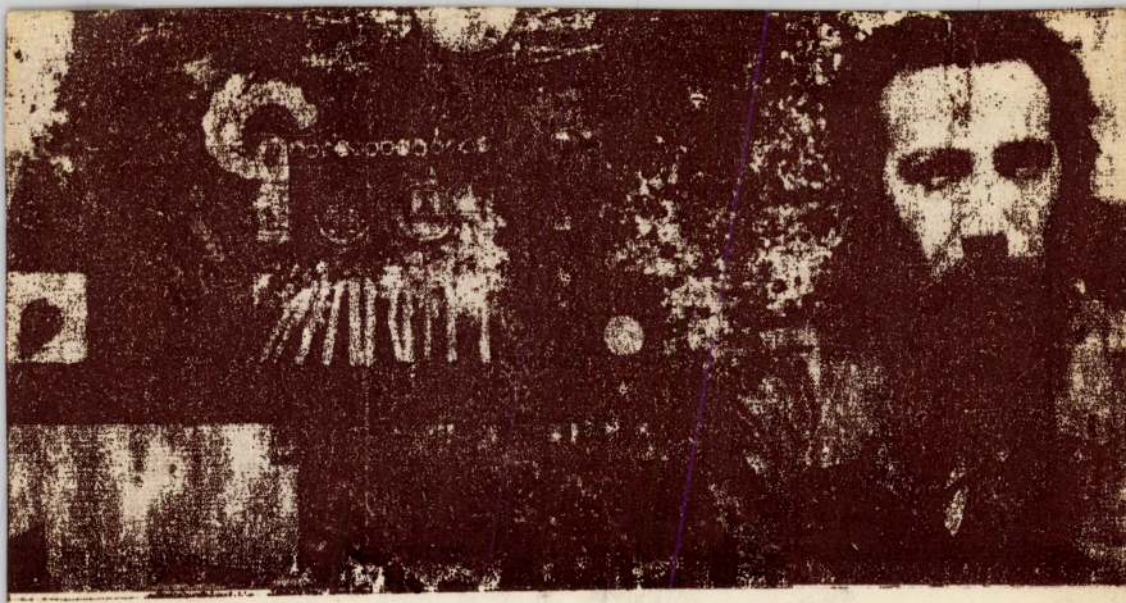

Szeretettel meghivom Önt és kedves ismerőseit 1960. március 8-án 19 órára az Ötvös Clubba jazz témáju képeim kiállitásának ünnepélyes megnyitására.

Megnyitóbeszédet mond: Gonda János a Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola tanszékvezető tanára.

A megnyitó ünnepségen közreműködnek:

Berkes Balázs /bőgő/
Gonda János /szaxofon/
Kovács Gyula /dob/
Vukán György /szaxofon/

valamint a

Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola Jazz Tanszékének hallgatói.

Üdvözlettel

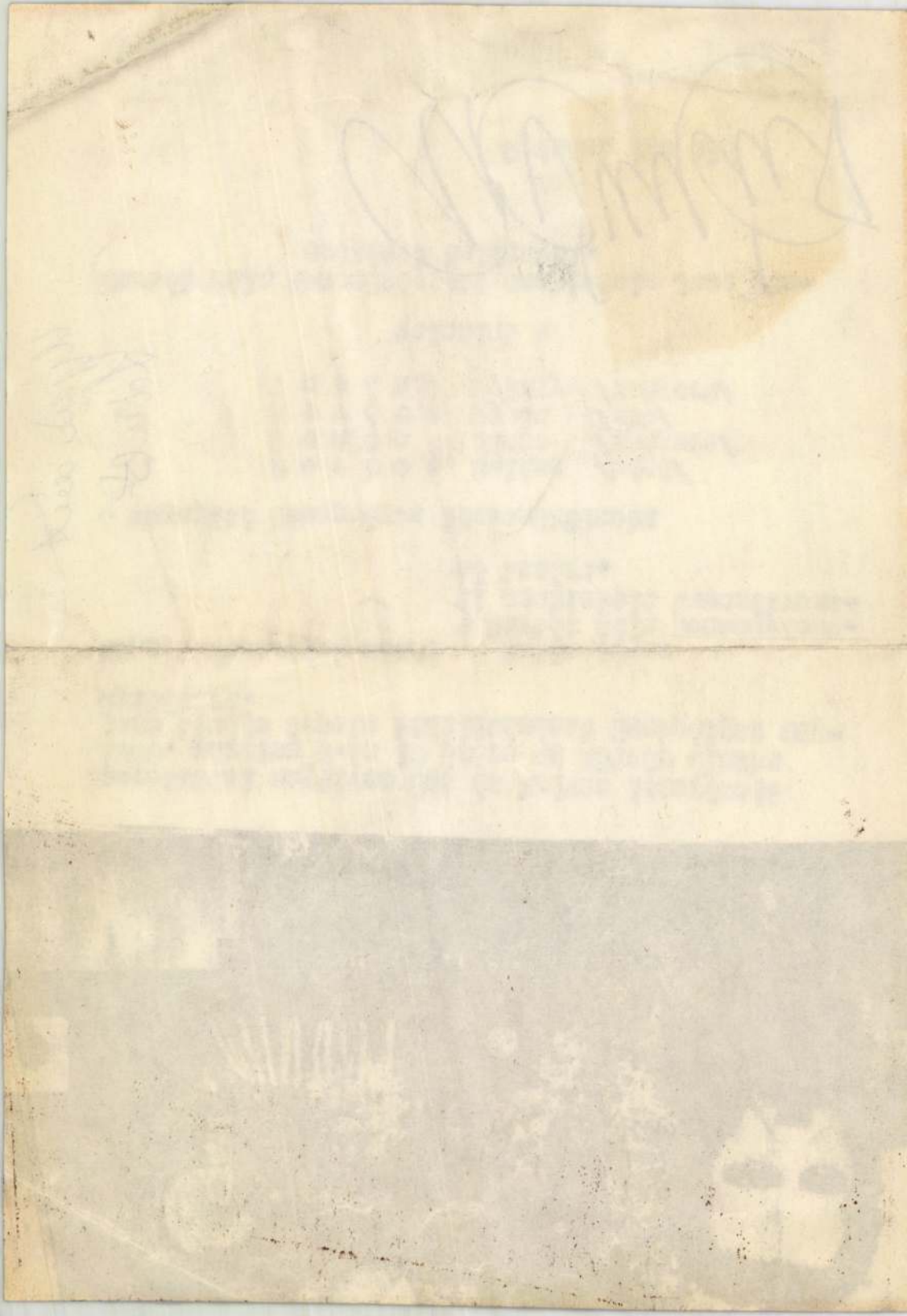

A VIGADÓ GALÉRIA
BUDAPEST V, VIGADÓ TÉR 2.
MEGHÍVJA ÖNT ÉS BARÁTAIT

GYÉMÁNT LÁSZLÓ
„A SOKARCÚ PORTRÉ"

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÓJÁRA
1999. ÁPRILIS 27-ÉN KEDDEN 18 ÓRÁRA

KÖZREMŰKÖDIK

HERNÁDI JUDIT ÉS GYARMATI ISTVÁN

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND

BERECZKY LORÁND
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
A HÉT MINDEN NAPJÁN MÁJUS 18-IG 10 ÉS 18 ÓRA KÖZÖTT

MÁJUS 7, 8, 9 NAPOK KIVÉTELÉVEL

THE VIGADÓ GALLERY
BUDAPEST V, VIGADÓ TÉR 2.
INVITES YOU AND YOUR FRIENDS

TO ATTEND THE OPENING OF THE EXHIBITION

„PORTRAITS OF MANY FACES"
BY LÁSZLÓ GYÉMÁNT

ON TUESDAY 27 TH OF APRIL, 1999. AT 6 P.M.

PERFORMANCE BY

JUDIT HERNÁDI & ISTVÁN GYARMATI

OPENING SPEECH BY

LORÁND BERECZKY
DIRECTOR GENERAL OF THE HUNGARIAN
NATIONAL GALLERY

THE EXHIBITION WILL BE OPEN TILL THE 18TH OF MAY, 1999
BETWEEN 10 A.M.-6 P.M.EVERY DAY OF THE WEEK

EXCEPT 7TH-8TH-9TH OF MAY

GYÉMÁNT László

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítás létrejöttét támogatták:
The exhibition is sponsored by:
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága
Opera Art Galéria Kft.
EastinWest Kft.
Légiforgalmi és Repülőtéri Igazgatóság

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítás létrejöttét támogatták:
The exhibition is sponsored by:
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága
Opera Art Galéria Kft.
EastinWest Kft.
Légiforgalmi és Repülőtéri Igazgatóság

GYERMÁNT LÁSZLÓ

A VIGADÓ GALÉRIA
BUDAPEST V, VIGADÓ TÉR 2.
MEGHÍVJA ÖNT ÉS BARÁTAIT

GYÉMÁNT LÁSZLÓ
„A SOKARCÚ PORTRÉ"

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÓJÁRA
1999. ÁPRILIS 27-ÉN KEDDEN 18 ÓRÁRA

KÖZREMŰKÖDIK

HERNÁDI JUDIT ÉS GYARMATI ISTVÁN

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND

BERECZKY LORÁND
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
A HÉT MINDEN NAPJÁN MÁJUS 18-IG 10 ÉS 18 ÓRA KÖZÖTT

MÁJUS 7, 8, 9 NAPOK KIVÉTELÉVEL

THE VIGADÓ GALLERY
BUDAPEST V, VIGADÓ TÉR 2.
INVITES YOU AND YOUR FRIENDS

TO ATTEND THE OPENING OF THE EXHIBITION

„PORTRAITS OF MANY FACES"
BY LÁSZLÓ GYÉMÁNT

ON TUESDAY 27 TH OF APRIL, 1999. AT 6 P.M.

PERFORMANCE BY

JUDIT HERNÁDI & ISTVÁN GYARMATI

OPENING SPEECH BY

LORÁND BERECZKY
DIRECTOR GENERAL OF THE HUNGARIAN
NATIONAL GALLERY

THE EXHIBITION WILL BE OPEN TILL THE 18TH OF MAY, 1999
BETWEEN 10 A.M.-6 P.M.EVERY DAY OF THE WEEK

EXCEPT 7TH-8TH-9TH OF MAY

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-397
Gyémánt László
KÖZNEVELÉS

1955 OKT 22
1021

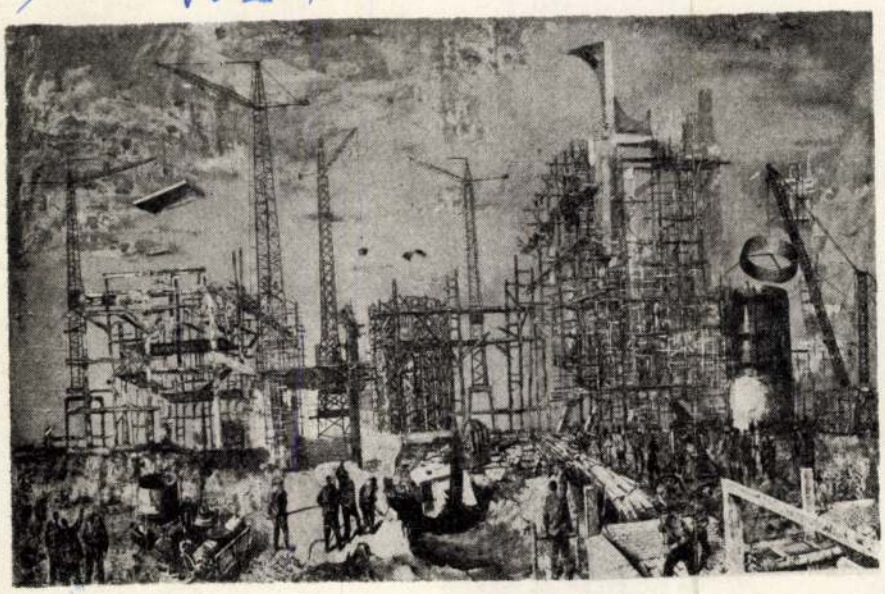

KIÁLLÍTÁSOK

2. A X. MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS

Gyémánt László: Építkezés (olajfestmény)

Kondor Béla: Napóleon (rézkarc)

Lessenyei Márta: Anya gyerekkel (gipsz)

Barcsay Jenő: Asszonyok (Mozaik)

A HÁTSÓ BORÍTÓN:

Makrisz Agamemnon: Húsz éve című vörösréz szobra, a Műcsarnok előcsarnokában

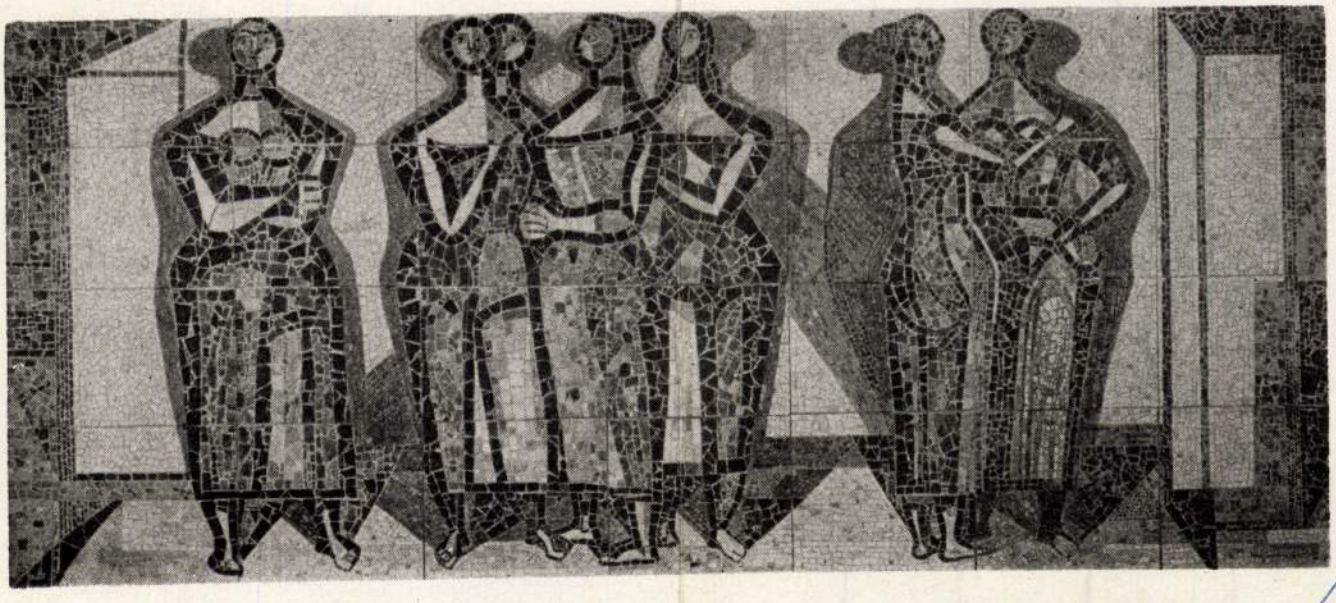

A Suzuki Ház Galéria

Budapest, XIV. Egressy út 17-21.

meghívja

Gyémánt László

B mint BLUES

című kiállításának megnyitójára

1997. november 6. (csütörtök) 18.30 órára

Megnyitja

Papp Mina művészettörténész

A kiállítás nyitva: december 10-ig,
hétköznap 10-18 óráig, szombaton 9-13 óráig

Támogató:

Juzso Hidegkonyha és Party Service
1171 Budapest, Peregi u. 60.
Tel./fax: 257-8576

Lóska Lajos
Felső zöldmáli út
61-65/A
Budapest
1025

GYÉMÁNTLÁSZLÓ

ÉLET és IRODALOM
1996 jan. 12

HERNÁDI MIKLÓS: **Tárlat**

Mitől ideges Gyémánt László?

A halk szavú, biztos kezű, hatvanéves festő életműkiállítása (Csontváry-terem) még előkészületi szakaszban volt, amikor a lámpaláz hullámai már javában betörtek az életébe.

– Felajánlotta egy számítógépes cég, adjak száz diát, csinál belőle a kiállításomon bemutatható diszket. El sem tudtam képzelni, hogy szedek össze százat, de azért keresgélni kezdtem, és rövidesen 600-nál is többet találtam. Rendet kéne csinálnom a műteremben. Én bármelyik diáról fejből tudom, mikor, milyen méretben festettem a képet, de aztán soha senki sem fogja tudni.

– Elmúlási gondolat?

– Ha az ember hatvan éves... Régen egy hétig napi két óra alvással is beértem. Most délután is kell aludnom, hogy az aznapi további ébrenlétem ne legyen fölösleges. Aztán meg ha sokadszor kóstol bele az ember valamibe, ahogy Karinthy írta a dinnyéről, elkezdi töknek érezni. Ami a nőket illeti, folytatja Karinthy, mind jobban megválogatod őket, miközben ők egyre ritkábban választanak téged.

– Festettél valamit erre a kiállításra?

– Szerettem volna, de megmaradt tervnek. Legalább a következő kiállításom anyagán nem kell gondolkodnom.

– Mennyire retrospektív ez a kiállítás?

– Amennyire csak lehet. Annyi kép lesz látható, amennyi kifér. Többet kértem be a tulajdonosoktól, mint amennyi kifér. Lesz olyan is, amelyik a sajátom, viszont nem eladó. Szerencsére találtam egy szponzort, aki vállalta a Csontváry-terem veszteségét – ez kellett ugyanis ahhoz, hogy retrospektív kiállításom legyen.

– Ez a gomolygó felhőket ábrázoló, csinos darab látható lesz a Csontváry-teremben?

– Nem, ezt megrendelésre készítettem.

– Nincs tehát panaszra ok, azért csurran-cseppen...

– Most, hogy a Közalapítványban látom a kollégák anyagi helyzetét, végképp nincs képem panaszkodni. Örülök az életműkiállításnak, mert tizenkét évig, amíg nem voltam itthon, azért festettem ezt-azt, és ezek nem kerültek velem haza.

– Rossznyelvek szerint túl sokat is festettél odakint.

– Ezek rossz nyelvek, mert mindig is lusta voltam. De ha megjön a kedvem, lemezborítót épp olyan szívesen csinálok, mint képet. A megrendelés inspirál.

Mikor legelőször állítottam ki, ez 1967-ben volt, a Mednyánszky-teremben, akkor voltam ilyen ideges, mint most. Ugyanis évek óta nem volt igazi kiállításom. Szorongás van bennem.

– A pszichoanalitikusok szerint a szorongás definíciója: minden rendben van, csak nem lehet kibírni...

– Ugyanolyan bizonytalanság van bennem, mint 67-ben. Akkor a szakmától féltem, mint kitűnt, nem ok nélkül. Mivel sikerem volt, nekem estek, pedig az anyagot Barcsay és Hincz is zsűrizte, és amikor végeztem, az évfolyamból egyedül én kaptam jelest rajzból-festésből-mintázásból.

Most inkább azért bizonytalanodtam el, mert komolyan veszem, hogy ez életműkiállítás akar lenni. Fogalmam sincs, hogyan állják meg a helyüket olyan képeim, amelyeket húsz vagy harminc éve nem is láttam. Eddig mondhatott bárki bármit, nem izgatott, mert sohasem voltam túlságosan szerény. Most azonban fogok látni egy olyan kiállítást a saját képeimből, amelyek közül nem is egyet mintha először látnék. Idegesít, hogy vakrepülést kell végeznem a saját képeim között.

WEHNER TIBOR: **Tárlat**

Mert ez műanyag

Szent Miklós napja, december 6-a óta önfeledten dúdolgathatjuk a felejthetetlen reklámsláger szövegét Budapestről Szentendrére érkezvén: a festői település főváros felé tekintő kapujában – értsd ezalatt a HÉV-végállomás és a Posta tömbje által közrefogott térséget – három monumentális műanyagszobrot állítottak, avattak fel az állandóság igényével. „Az állandóság igényével" – idézzük a köztéri mű-létrehozás jellegzetes fordulatát, jóllehet a háztartásokban és az űrkutatásban is olyannyira megszokottá vált anyagra, a műanyagra még nincsenek több évszázados vagy évezredes szavatossági garanciáink, mint ahogy a bronzra és a márványra vannak. Ámbár nem is ez a fontos: a néhány alkotónk – így elsősorban a Budapesten, több vidéki városban, és mintegy évtizede Szent-endrén is szép plasztikát alkotó Paizs László – munkásságát karakteresen jellemző anyag és technika, valamint az anyag és technika által életre keltett szobortárgyak addig élnek, míg a fennmaradás esélye megadatik számukra. A három mű, a három szentendrei művész alkotása megszületett, létük immár megcáfolhatatlan, s emlékük, emlékképük az esetleges károsodásuk, eltűné-

valamint társadalmi – elvárás, nem volt utasítás és nem volt cenzurális jellegű stilisztikai módosítási javallat: némi szakmai konzultáció zajlott csupán, amely lehetővé tette a felállítási enge-délyek kérvényezését és kiadását. Mérsékelten dolgozott a bürokrácia, rendkívül aktívan és ösztönző hatást kifejtve működtek a szponzorok – polgárok, társaságok és társulások, egyké hivatal és szervezet –, és így helyére kerülhetett Aknay János testet öltött villáma, suhanó szellem- vagy angyal-szárnya, Deim Pál narcisztikusan önmagához hajló bábuja, az önmegadás és az önimádás egyesült emlékműve, és ef Zámbó István paradicsomi istenujja, felkiáltójel-álom-látomása.

Áll a három szobor Szentendre közterén, vidáman, játékosan és ugyanakkor megrendítően: lelki szférákat borzolván, megannyi értelmezési lehetőséget kínálván. És persze színesen: mert a műanyagszobrok egyik legfontosabb hatóeleme a szín: a kék, a sárga, a rózsaszín, a vörös. Messzire vezetne, ha akár a színek, akár a formák, a motívumok nyomán megpróbálnánk felfejteni e művek Szentendre művészeti hagyományaihoz való kötődését, ha regisztrálni szeretnénk a konstruktív, a szimbolikus, a szürreális tendenciák létéről

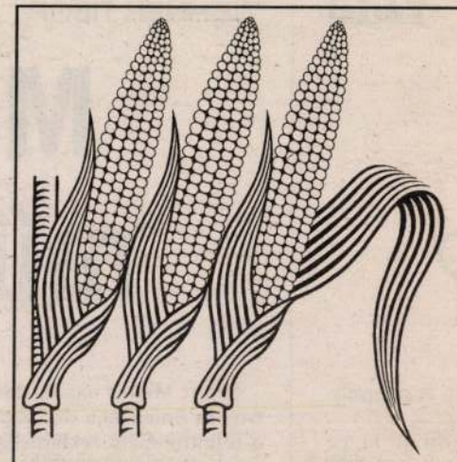

IKR BÁBOLNA

A következő hetekben egy művelődéstörténeti sorozattal kínáljuk meg olvasóinkat. A nagy múltú Bábolna köré szervezzük a sorozatot, mert azt szeretnénk dokumentálni, hogy az egykorú Hadipénztár kezdeményezte ménesbirtokot egy sajátos polgári fejlődésű régió öleli körül, s a kettő — bár rejtetten — kölcsönhatásban van. Komárom és vidéke polgárosodásáról lesz szó, ahogy az a felvilágosodástól napjainkig alakult. Az állattenyésztés és földművelés kétszáz esztendő óta gyakorolt magas nívója és Komárom meg a régió polgárosulása egymást erősítő két mozzanat, ezt értelmezzük sorozatunkkal. A következő írás: Gazda István: Egysarki villamindítók, horgonyok, csöves villamszedők, delejek és társaik.

DANCS JÓZSEF:

Visszapillantó tükörben a múlt,

Zord téli nap, köd és zúzmara. Korán sötétedik, a nemzetközi gyors jégvirágos ablakán át nem nyílik rálátás a tájra. Mögöttünk Debrecen, előttünk Szolnok, aztán a főváros. Útitársam Bibó István, aki a Nagyalföld jelenéről, majd pedig a jövőjéről mondja el véleményét. Nyelve hegyén a szó és azzal együtt az őszinte kritika is, amit megfontolva adagol. Elvégre a falnak is füle van.

A tanyavilág erőszakos felszámolását és ezzel egyidőben a hazai klímától eltérő igényű növénykultúrák erőszakos honosításának módszereit vázolja, no meg a következményeket, kudarcokat. A gyapot nem kovad, a batáta nem ízlik, a gumipitypang nem díszlik, csak sínylődik.

Még ennél is nagyobb melléfogás a tanyavilág tervezett felszámolása. Családok tízezreinek kiűzetése, tragédiák. Kulák-lista. A családfő börtönbe, a suttyó legény bányába, a család többi tagja szélkergetőként hontalan.

Hogyan jutott el idáig az ország? Mit tehetnek a józanul gondolkodók? Mire van kilátás?

Bibó István bizakodik. A hazai mezőgazdaságot – aminek főként a Dunántúlon vannak sikert felmutató állomásai is – olyan országeltartó ágazatnak tartja, ami lassan újra virágzásnak indul. Ám nekünk nyugati irányba is leskődni kellene. Ott farm, aminek gazdája van, itt kolhoz mintára szövetkezet. De milyen?

Évtized múlik, mire Bibó István bizakodásának fedezete támad. Bábolnán indulnak olyan kezdemények, mikről egyre gyakrabban ad hírt a hazai sajtó. Termelési rendszerek, a mezőgazdaság egy-egy ágazatára szakosított technológia... amelyek a nagyüzemi gazdálkodás amerikai módjait próbálják hazánkba átültetni.

Ámde az országépítésnek ehhez az USA-ban jól bevált módszeréhez új termelői szemléletre, új gépekre és olyan szervezőre lenne szükség, aki ki tudja nyitni a nyugati irányban zárt kapukat idehaza.

Bábolna nyitogatja.

A hajdani útitárs azt hiányolta, hogy az országépítő teendőkhöz nincsenek útmutató, embert eligazító eszközök. Újra fel kellene térképezni az országot. Külön-külön a tájakat és azokon belül valamennyi települést

tal nem lehet a gazdaságot talpraállítani, hiába van hozzá anyagi lehetősége. Huszonhárom embert – köztük az egész korábbi vezetőgárdát! – leváltott, és új stábot szervezett. Született bábolnaiakat állított maga mellé, köztük Erdélyi Miklóst, aki a bábolnaiak bizalmát élvezte, s igazgatóhelyettesként tette a dolgát.

Mert azért Burgert Róbert nem üres kézzel jött Bábolnára. Tekintélyes összeggel érkezett, s úgy látott munkához, hogy az elmaradt járandóságokat sorra rendezte. De megvolt az elképzelése is. Az üres lóistállókból kidobatta a márványjászlakat, és annak a futószalagnak a megvalósításához látott, amivel gyors ütemben baromfihúst és tojást lehetett termelni. Iparszerű, zárt termelési rendszert alakított ki, amivel a bábolnaiak először nem tudtak mit kezdeni. Kivált azt értették meg nehezen, hogy miért kell a lóról a csizmaszárig alig érő baromfira váltani. Ráadásul ez az újfajta termelés kihívta a takarmányozás gondját is. Mert e rendszer a hagyományos növény-, takarmánytermeléssel is feszültségbe jutott. Egyből világos az abraktakarmány ilyen módszerű termelés nyomán előállított hiánya.

Ami nyilvánvaló lett: a kukoricára kell építeni. Így indult be a másik termelési rendszer, az iparszerű kukoricatermelési rendszer (IKR), egyelőre csak kísérleti fázisban. 1969 őszétől 1973 tavaszáig tartott ez a fá-zis. Ennyi idő alatt biztosíthatók voltak a feltételek: külföldi hibrid vetőmag, vegyszerek, nagyteljesítményi gépsor beszerzése; s az is kitűnt, hogy mindez együtt országos kooperációvá bővíthető. Bábolna így már növénytermelést is rendszerszerűen folytathat. Ez új módszerű termeléssel kapcsolatban kutatást végez, vizsgálódik. S ami ugyancsak nyilvánvalóvá lesz 1973 tavaszára, ez a rendszer annyira szellemi jellegű is, hogy nem függ közvetlenül a helytől, lehet általánosítani. Megalakul tehát az ipari kukoricatermelési rendszert működtető közös vállalat, amely 1975-ben nyeri el végleges nevét: IKR, vagyis Iparszerű Kukoricatermelési Rendszer, mely közös vállalatként működik mint technikai, biológiai, kémiai, szervezési feltételek magas szintű összhangját biztosító központ. Így szű-

társult vállalatok vállalata, mely-

Kempinski
Hotel Corvinus

BUDAPEST

KEMPINSKI GALÉRIA
(1051 Budapest, Erzsébet tér 7-8. I. emelet)

Gyémánt László festményei

1998. szeptember 15 - október 31.

A kiállítás megnyitója 1998. szeptember 16-án szerda este 19.00 órakor lesz,
amelyre ezúton szeretettel meghívjuk Önt és kedves családját.

A kiállítást megnyitja:

Székhelyi József színművész

A kiállítás naponta 8-20 h-ig tekinthető meg. Belépődíj nincs.

A kiállítást biztosítja:

SIGNAL
Biztosító Rt.

A Kempinski Galéria a Tájak-Korok-Múzeumok Egyesület 2260. sz. pecsételőhelye. (Bell Captain)

Kempinski
HOTELS & RESORTS

Kempinski Hotel Corvinus Budapest · Erzsébet tér 7-8 · 1051 Budapest · Hungary
Tel. (+36) 1 266-1000 · Fax (+36) 1 266-2000 · E-mail: hotel@kempinski.hungary.net

one of The Leading Hotels of the World®

Kempinski Hotel Budapest Rt. A társaság székhelye / Sitz der Gesellschaft: Budapest
Budapesti cégbíróság bejegyzés száma / Registergericht: Amtsgericht Budapest 01-10-041234
Igazgatótanács elnöke / Vorsitzende des Vorstandes: Dr. Szemenkár Erika. Felügyelő Bizottság elnöke / Vorsitzender des Aufsichtsrates: Dr. Arno Horn
Management: Kempinski Hotels S.A.
BNP-Dresdner Bank (Hungaria) Rt., Bp., Honvéd utca 20., H-1055 Pf. 47, H-1363 Bankszámlaszám / Kontonummer; 218-93050-205888, HUF: 13100007-00000002-05888009
Commerzbank Budapest Rt., Budapest, Széchenyi rakpart 8., H-1245 Pf. 1070 Bankszámlaszám / Kontonummer; 218-93311-1001601, HUF: 14220108-01601006

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

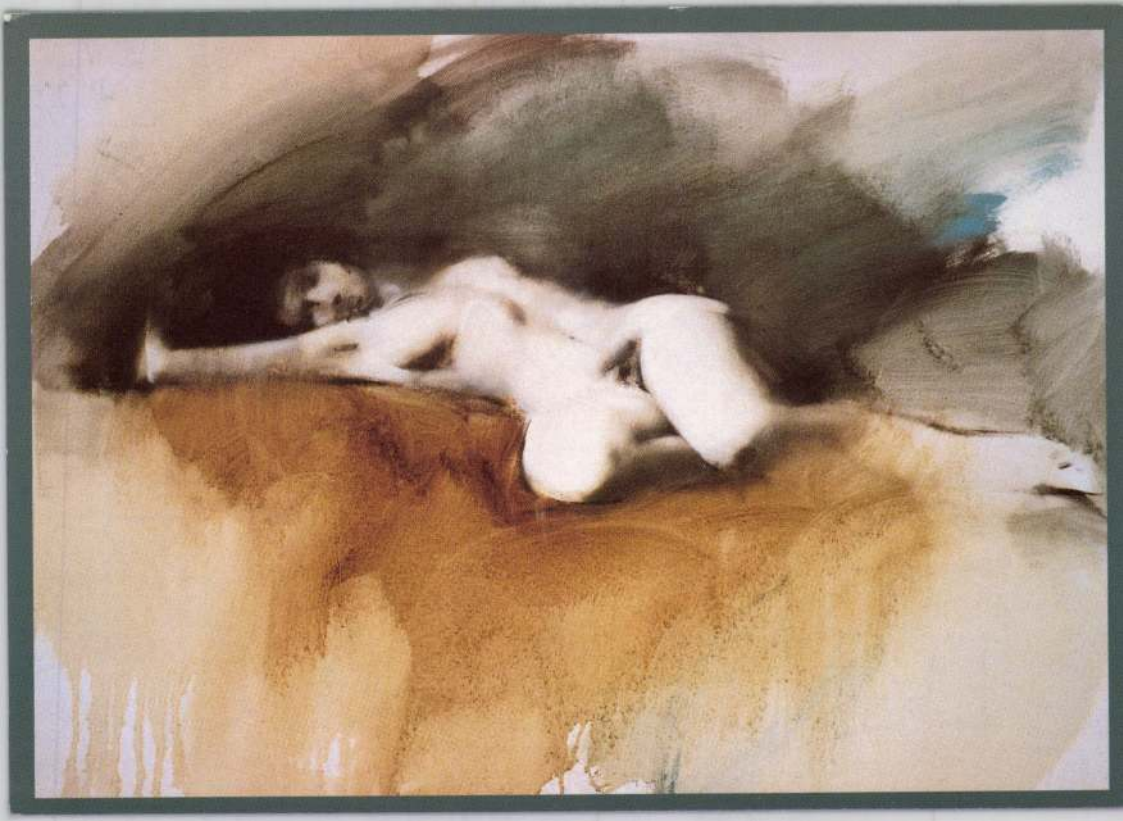

FOLYTATOTT ÁLOM

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

a Pfister Galériában

2001. október 17. - november 11.

megnyitó:
2001. október 17. 19.00h

A kiállítást megnyitja:
Székhelyi József
színművész

PFISTER
GALÉRIA

1065 Bp., Révay u. 14., Tel.: 302-2390 • www.uj-gresham-kor.hu
Nyitva: h-p: 10.00h-19.00h, szo-v: 10.00h-14.00h

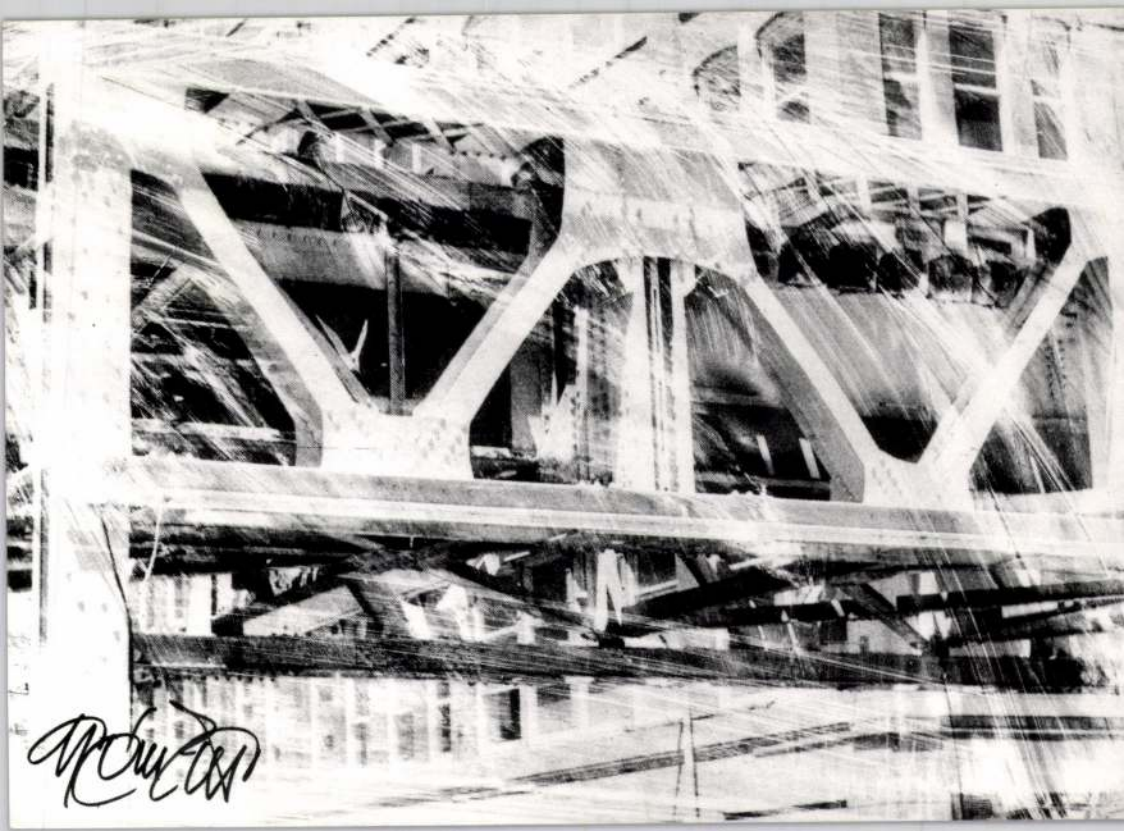

A Suzuki Ház Galéria

Budapest, XIV. Egressy út 17-21.
meghívja

Gyémánt László

B mint BLUES

című kiállításának megnyitójára
1997. november 6. (csütörtök) 18.30 órára

Megnyitja
Papp Mina művészettörténész

A kiállítás nyitva: december 10-ig,
hétköznap 10-18 óráig, szombaton 9-13 óráig
Támogató:
Juzso Hidegkonyha és Party Service
1171 Budapest, Peregi u. 60.
Tel./fax: 257-8576

Sinkovits Péter
Bajthori u. 10
Budapest
1054

vállalásukat úgy valósították meg, hogy közben keresték a békét mestereikkel és a művészeti közélettel is. Mint főiskolai művészettörténet tanáruk szemtanúja voltam erőfeszítésüknek. Különösen jól megfigyeltem Gyémánt alakulását: az ő kezdeti periódusára az a különösség volt jellemző, hogy Hincz Gyula osztályán dolgozott, s bár más utakon járt, mint mestere, tőle is tanult. A szüntelen átváltozás, az önmagához való hűség a hűtlen kalandozásokban: ez volt Gyémánt egyik legnagyobb tapasztalata a Hincz-műteremben. Ekkor tudatosult benne egy korábbi élménye: Viski-Balázs László ragyogó kolorizmusa, amelynek mint művészeti gimnáziumbeli növendék volt a tanúja. Ellentétes pólusú élményektől alakítva így talált önmagára. E ez a magamegtalálás (mint egy írásában megfogalmazta) nem a körülhatároltság, hanem a nyílt lezáratlanság: „Nincs szándékomban magamnak stílust teremteni, csupán közvetíteni azt, ami eszembe jut, így formai skálám terjedelmét mindenkor érdeklődési köröm határozza meg, a kifejezés létező és még ki nem talált lehetőségeit igyekszem maximálisan kihasználni. Azt a koreszményt keresem, melyben az összes ma élő ember hinni tud."

Ebben a maga számára is meglepetéseket okozó és kereső művészeti világban semmi sem végérvényes, semmi sem befejezett, azt az egyet kivéve, hogy a képességei maximumának latbavetésével, a régi mesterek formai és mesterségbeli szigorúságát például véve szándékozik kivitelezni elképzeléseit. Festésmódja olyan szakszerű és virtuóz, hogy sokakat megtéveszt: a művészi kifejezés helyett magát az előadás biztonságát csodálják. Holott Gyémánt nem a dolgokat akarja ábrázolni, hanem a dolgoka szeretné a művészi elképzelés segítségével többarcúvá hajlítani, hogy túlmutassanak önmagukon. Ilyen módon szándékozik sajátos tárgyi elemekben gazdag lírát, máskor filozófiai meditációt varázsolni a néző lelkébe. Ennek a törekvésének szép példái az „*Emlékek ébredése*II, az „*Idő melléktermékei*", a „*jazz sorozat*" és mágikus hangú csendéletei.

Gyémánt László, fiatal kora ellenére, érett ét biztoskezű mester, egyike az új magyar festészet ígéreteinek.

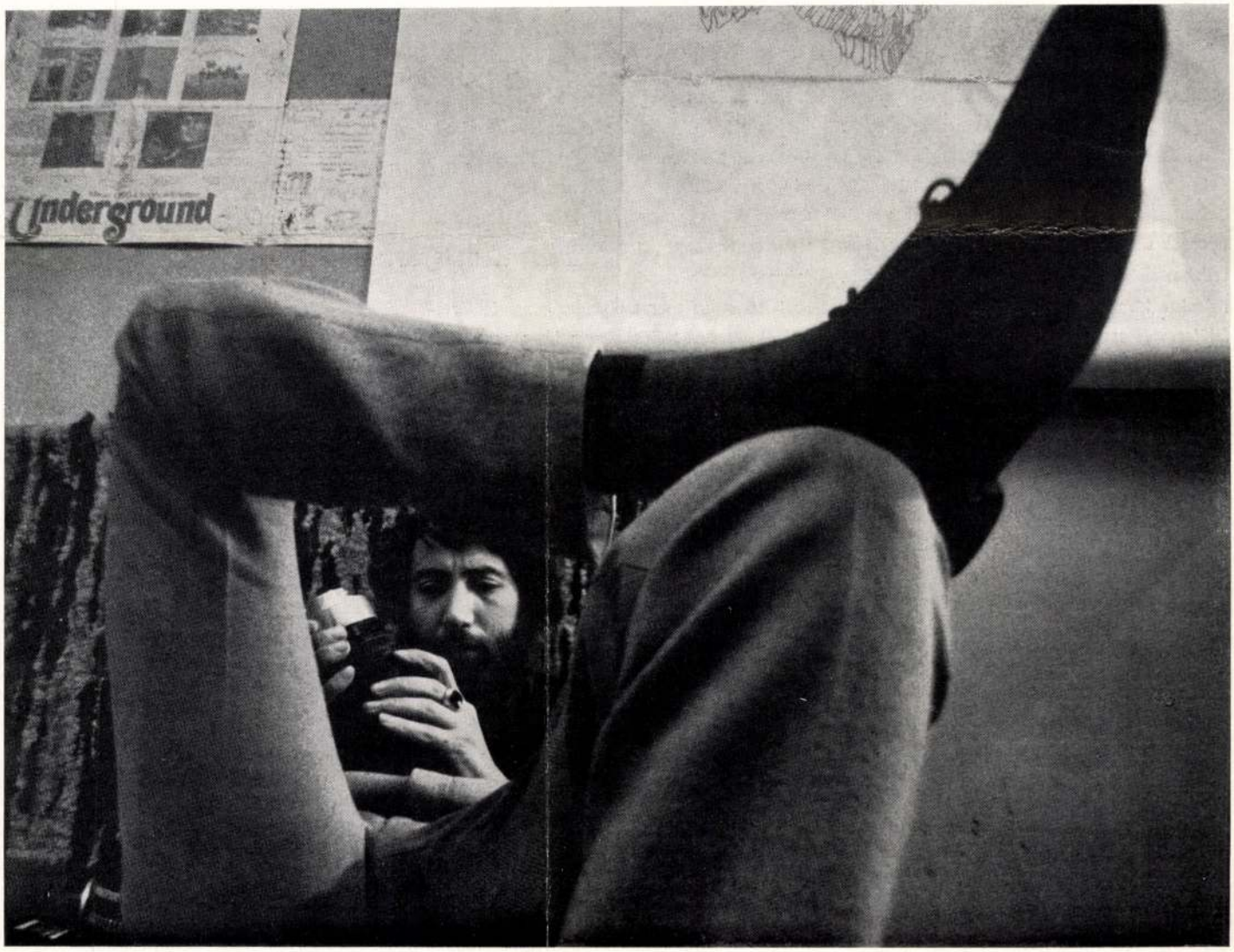

GYÉMÁNT László

Művészet 1969. 1.

KIÁLLÍTÁSI ELŐZETES

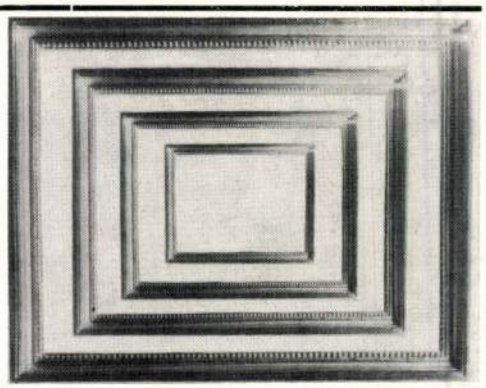

Nem megy simán e honban

VÉGVÁRI LAJOS

Nemrég múlt harmincnégy éves, ami képzőművészek között fiatal kornak számít: mégis egyike azoknak, akik a leggyakrabban szerepelnek a sajtóban és a rádióban. A legifjabb korosztály bálványozza, lelkes hívei, hűséges és odaadó tanítványai vannak. Eddig három önálló kiállítást rendezhetett: Az elsőt 1964-ben szigorúan zárt körben, hangos és visszataszító vitától kísérve. A másodikra 1966-ban a Mednyánszky Teremben került sor, ahol a látogatók özöne szinte elfedte a képeket. Sokan botrányosnak találták, hogy a nyitvatartási idő alatt szünet nélkül jazz zenét sugárzott a magnetofon, mások a kirakatban elhelyezett festményszerű felületre festett Dali idézetek böngészésének hatására mentek be a terembe, hogy temperamentumuk szerint felháborodjanak, vagy csodálóivá esküdjenek. Budafokon, egykori tanári működése színhelyén rendezte harmadik kiállítását. Ez sem volt mentes a botránytól, az intrikától: a riporter ellen (aki rövidfilmhírt közölt a rendezvényről), fegyelmit indítottak. Hosszasan lehetne sorolni művészi pályájának hasonló eseményeit, ám az ő esetében a botrány is siker. A magyar közönség már hozzászokott ahhoz, hogy az igazi tehetségek megjelenése és elfogadása nem megy simán e honban. Akit a kritika szid, akit a simára döngölt pályán hagyományos tempóval gördülő kortársak el akarnak gázolni – arra a mi közönségünk figyelni kezd. A festő iránti érdeklődést nemcsak a művek vásárlóinak száma fejezi ki. – Gyémánt esetében különben sem volna helyes képeladásainak mértékét emlegetni – mivel éppen tisztelői nagy részének nincs módjában egy-egy alkotást megszerezni. Helyzetét sokkal inkább az jellemzi, hogy nimbusz övezi; akaratlan prófétaként, de mégis vállalva a prófétaságot jár kel a világban, harcol, lelkesedik, felháborodik, szenved. Nem ilyen a természete: mégis a végletek embereként emlegetik, mivel csak szeretni, vagy gyűlölni tudják. Sem a rajongás, sem az ellenszenv nem helyénvaló Gyémánt esetében: aki közelebbi ismeretségbe kerül vele meglepődik higgadtságán, fegyelmezettségén, intelligenciáján, egy múlt századi dandyra emlékeztető elegánsan extrém megjelenésén és udvarias modorán: vagyis azokon a vonásain, amelyek nagyon is emberiek és stilizáltságuk ellenére is magától értetődőek. Az emberek többsége így vagy úgy félreismeri s ez nem Gyémánt hibája, hanem a körülötte kavargó indulatoké.

Mi az oka ezeknek a félreértéseknek. Véleményem szerint közéleti, illetve művészettörténeti motívumokkal magyarázható Gyémánt felemás helyzete. Azok, akik a legnagyobb szenvedéllyel szítják körülötte a félreértések indulatát, talán nem akarnak emlékezni arra, hogy Gyémánt a közelmúlt forradalmi témáinak a II. világháború szörnyűségeinek sajátos felfogású ábrázolásával (ilyen az Életbenmaradottak karneválja című diplomamunkája) majd a mai életünk bemutatásával (Építkezés) kezdte pályafutását. Hiába akarta magát megmutatni: sematizálták, beskatulyázták abba a dossziéba, amelynek a felirata, ,,magyar szürrealisták", illetve ,,szürnaturalisták". A vele rokon de mégsem hasonlatos művészek iránt érzett gyanakvást reá is kiterjesztették, sőt egyre inkább vele kapcsolatban gyakorolták. Nem sokat segített ebben a kritika sem, sőt inkább fokozta a zavart; Gyémántot Csernus, Lakner, Szabó Ákos, Korga, Kóka, Altorjai stb. közé sorolta s az így létrehozott stiláris konstrukcióban megállapította a hierarchiát is. Ő a harmadik helyre került, – ami nem rá jellemző, hanem arra a kritikára, amely azt megállapította.

Gyémánt közéleti helyzete egy másik, jóval bonyolultabb állapotot is takar: a művészettörténet-írás válságát. A magyar művészettörténetírás az értékelés és a korszakolás dolgában enyhén szólva zavarban van. Az a régi konstrukció, amely a nagybányaiak és az ő örököseiknek tevékenységében látta a XX. századi magyar művészet fővonalát – ma már nem tartható. Viszont Gyémánt és a vele rokonfelfogású fiatal művészek szemmelláthatólag Bernáth Aurél festészetéből indultak ki. Ha Bernáth Aurél egykori felértékelése téves, akkor nyilvánvaló, hogy utódai sem jogosultak valami nagy dicséretre. Ez azonban hamis okoskodás. El kellene már ismerni azt a tényt, hogy a XX. századi magyar festészetnek több fővonala van, éppúgy mint bármely más európai nép művészetének. S az irányok e pluralizmusa arra figyelmeztet, hogy századunkban már nem beszélhetünk olyan értelemben nemzeti művészetről, mint a korábbi időszakokban.

A mai fiatal festők legalább annyira internacionális érdeklődőek, mint amennyire nemzetiek. Ez a nemzedék vállalta magára a feladatot, hogy az avantgardista hagyomány egészét végigtanulmányozza: vagyis örökségként fogadja el azt, ami eddig csak szelídített ,,importáruként" bukkant fel elvétve a magyar művészetben. S ezt a

GYÉMÁNT LÁSZLÓ, GÁBOR ENIKŐ
MOLNÁR LÁSZLÓ JÓZSEF, ADORJÁN ATTILA

KIÁLLÍTÁSA
a Pfister Galériában
2001. április 4.- április 29.

megnyitó:
2001. április 4. 18.00h

A kiállítást megnyitja:
Szejfert Judit
művészettörténész

PFISTER
GALÉRIA

Galériánk Csernus Tibor, Gyémánt László
alkotásokat keres megvásárlásra.

1065 Bp., Révay u. 14., Tel.: 302-2390 • www.uj-gresham-kor.hu
Nyitva: h-p: 10.00h-19.00h, szo-v: 10.00h-14.00h

Adorján Attila • Tavasz • 80x65 cm • 200.000 ft

FOTÓ – FESTMÉNY

FÜGGÖNY – TÉPŐZÁRRAL

Új ötletet keresek függönyeim felszereléséhez, de minden lapjukban csak karnisos megoldást találtam. Miután a szobám belmagassága 2,45 centiméter, így ezt elvetettem. Vajon van más lehetőségem is?

Faragó Lászlóné *Debrecen*

Nagyon dekoratív megoldás a lengő függöny. Hozzávalók: (egy függönyszárnyhoz)

kis falap, 70x55 milliméteres kulisszazsanír, távtartó és egy 6 milliméteres acél- vagy rézrúd. A falapot erősítse az ablaktok fölé, majd fúrja bele a zsanírokat. A hajlított rudat felülről akassza bele a zsanírba és erre húzza rá a már megvarrt függönyt, melynek 2 centiméteres felhajtásába előzőleg csúsztasson nehezékként vékony falécet vagy farúdat. A mellékelt ábra szerint a függöny ajtóként is funkcionálhat.

Másik lehetőség a plafonba erősített több sínes megoldás. A tépőzár egyik oldalát varrja a függöny felső szélére, a másik, tehát a horgas részt a sínre rögzítse. A több sín lehetőséget nyújt különböző hosszúságú vagy színű

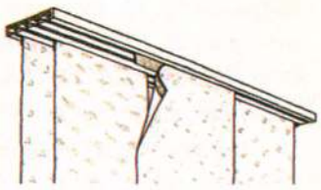

függönyök variációjára. Ez a megoldás rendkívül dekoratív látványt nyújt.

TISZTÍTÓ TABLETTA

Néhány évvel ezelőtt olvastam arról, hogy léteznek olyan tabletták, amelyekkel a szennyvíz megtisztítható. Szeretném megtudni, kapható-e ilyen most is és ha igen, akkor hol.

Ozvald Józsefné *Dunaújváros*

Jól emlékszik: valóban létezett – és mindjárt hadd mondjuk el: létezik ma is – olyan tabletta, illetve por, amely kémiai úton oldja a szennyvizet. A most kapható emésztőtisztító és duguláselhárító, környezetvédő biológiai aktivátor készítmény szinte minden nagyobb háztartási boltban kapható, kétfajta csomagolásban. A tízzacskós ára: 980 Ft, a tizennyolc zacskósé pedig 1679 Ft. Ha Dunaújvárosban van a bábolnaiaknak boltjuk, akkor bizonyára ott beszerezhet ilyen szert. Ha nincs, akkor érdeklődjön utána a háztartási, vagy az ott található gazda-, illetve vegyszerboltban.

A csomagoláson található ismertető és használati utasítás szerint ez a szer „kristálytisztává" teszi a szennyvizet.

A Csatornázási Művek szakemberével beszélgetve azonban azt is sikerült megtudnunk, hogy bármennyire is lebontják az ilyen vegyszerek a szennyvíz szerves anyagait, az úgynevezett féregpetéket nem bontják le. Éppen ezért a kimondottan konyhakerti locsolásra nem ajánlja az így tisztított szennyvizet.

RENDKÍVÜLI SORSOLÁS

ÉRTÉKES NYEREMÉNYEKKEL!

Augusztusi számunkban a következő felhívást tettük közzé:

„Hónapok teltek el azóta, hogy lapunk új arculatot kapott és – azt reméljük – tartalmilag is megújult.
Ahhoz azonban, hogy minél érdekesebb és szebb lapot készítsünk, nagy segítség volna, ha válaszolnának kérdéseinkre az idei számok alapján."

– MELYIK LAKÁS TETSZETT A LEGJOBBAN?
– MELYIK ÍRÁS (ROVAT) KELTETTE FEL KÜLÖNÖSEN AZ ÉRDEKLŐDÉSÉT?
– MIT HIÁNYOL A LAPBÓL?

Már eddig is számos levél érkezett, tanulságos válaszokkal. Hogy több kedvet csináljunk a válaszoláshoz, levélíróink között három értékes fődíjat (fürdőszobai berendezéseket: csaptelep, csempe, kád, mosdó stb.) sorsolunk ki **100 000, 120 000** és **150 000 Ft** értékben, a 10 bekeretezett, hat darabból álló rózsaszérián felül.

Beküldési határidő: 1996. december 9.

Cím: Az OTTHON Szerkesztősége 1535 Budapest, Pf. 756.

Gyémánt László 1935-ben született Budapesten. 1963-ban diplomázott, 1970-ben Londonba költözött, két évvel később pedig Bécsbe települt át. 1982 óta él és dolgozik ismét idehaza. Briliáns rajztudás jellemzi már első, bizarr összhatású, szürnaturalistának mondott csendéleteit és életképeit, majd a pop art stílusában készült műveit. Egyik fő ihletője élménye a dzsessz, számos híres muzsikust is megörökített képein. Újabban absztrakt kompozíciókat fest.

„Magam sem tudom, miként történhetett meg velem, hogy idült döntésképtelenségem dacára annyiszor váltottam lakóhelyet, várost, országot és szerelmet –, de ne térjünk el a tárgytól, a lakástól. Kezdetben úgy tűnt, hogy nem is lesz saját lakásom soha. Ha jól emlékszem, a fészek melegét akkor éreztem először, amikor a főiskolán mint végzős, diploma-évfolyamos külön műtermet kaptam. Ez volt életem leggondtalanabb éve. Ingyen kaptam a menzát, a fűtést és a modellt is, a megélhetésem biztosítva volt.

Aztán, hogy már minden sikerült, mint okleveles festőművész egy szűk albérleti szobában húztam meg magam az első feleségemmel. Kezdetét vette egy sivár korszak, mikor a lakást egy cím helyettesítette a személyi igazolvány megfelelő rubrikájában.

Már a harmadik házasságomnál tartottam, amikor az éppen aktuális anyós lakásának egy szobáját végre műteremként használhattam, ezzel elértem itthoni lehetőségeimnek a maximumát. 1970-ben alkalmam nyílt részt venni egy kölni kiállításon és eldönteni, hogy nem térek haza.

Londonban telepedtem le, ahol azonnal gond nélkül béreltem lakást Wimbledonban, majd Aktonban és végül New

1. A hálószoba úgy lebeg a térben, mint Szemirámisz függőkertje, melyre bájos plüssmackók serege vigyáz. A távol-keleti filmek világát idézi a ventilátor

2. A műteremlakásba lépve ez a kép fogadja a látogatót. Középen a Mester, háta mögött ügyesen, függönnyel rejtett gardrób, jobbra kényelmes ülőgarnitúra és a hálószobába vezető lépcső, balra a „képtár"

Vendégségben

GYÉMÁNT LÁSZLÓNÁL

3

5

4

Crossban. Természetesen egyik sem volt lakás, legalábbis nem a szó normális, polgári értelmében. Nekem nem lakás kellett, hanem műterem, ahol ha álmomból ébredek, az éppen készülő képemre nyithatom a szemem. Ezek voltak legtermékenyebb éveim, állandóan kiállításra készültem, magamra zártam az ajtót és élveztem, hogy kedvemre élhetek, senki sem szól bele, hogy mit hova teszek. Olyan rendetlenséget hagyhattam magam körül, melyben bármikor bizton megtalálom, amit keresek és nem utolsósorban teljes hangerővel hallgathatom a kedvencemet, a dzsesszt. Ezt volt az eszményi hely, végre megleltem. Az otthon, a lakás, kinek hogy tetszik, számomra elsősorban műhely, ahol nem kényszerűségből élek, tehát otthon érzem magam.

A sors tovább üzött Bécsbe. A Hebra Gasséba költöztem egy szép, két és fél szobás lakásba, ahol már volt hely rendezettebben élni, vendégeket fogadni, csak éppen nem találtam a helyem, kezdtem rosszul érezni magam. Még nagyobb lakásba költöztünk a Blechturm Gasséba egy három és fél szobásba, persze azért is, mert éppen akkor született a fiam, akinek illett egy külön szoba. Természetesen egy másik meg arra kellett, hogy ott a feleségem kedvére rendezhesse a szenvedélyévé vált bridzspartijait. Így aztán saját lakásomban albérlőként kezdtem érezni magam. Nem is tartott ez így sokáig. Prienbe mentem a Goethe Intézetbe nyelvet tanulni és ott béreltem magamnak egy használható műtermet, ahol teljesen egyedül éltem, nem zavart senki, mígnem rádöbbentem, hogy társtalanul sem jó élni.

Tizenkét év után hazatelepültem, negyedszer is házasságot kötöttem, egy kollégámmal, akivel anno egy évfolyamban tanultunk a Művészeti Gimnáziumban. Azt kell mondanom, hogy ez a fordulat sokkal jobb volt, mint optimális. Megosztotta velem a rózsadombi lakását, ahol volt lehetőségünk külön műtermet kialakítanunk, hogy egymástól függetlenül tudjunk dolgozni. Tíz év után elváltunk a legnagyobb barátságban, egyben ismét találkoztam a szerelemmel és azzal a vággyal, hogy saját fészket rakjunk együtt a semmiből. Szép, nosztalgikus érzések ringattak álomba, tágas és világos műteremről, ahol a munkaeszközöknek nevezhető tárgyak rendetlensége vesz körül. Ilyen képzeteket álmodtatott a nyomor a tizenegyedik kerületi albérletünkben, ahol éppen laktunk. Ebből a reménytelenségből kerültünk a káposztásmegyeri lakótelepre, a barátaim önzetlen segítségével és innen-onnan származó, a mai napig is folyamatosan törlesztendő kölcsönökből. Így lettem boldog tulajdonosa egy panelház műterem céljára is használható szárítóhelyiségének. Azóta már átépítettük és ahogy azt mondani szokták, »belaktuk«. Most itt élünk harmonikus boldogságban már négy éve, felsőfokú rendetlenségem tudatában, ráadásul szégyentelenül."

Ma nem sikk ilyet mondani, de igazság szerint nagyon is jól érzem itt magam..."

3. A festősarok igazi művészrendetlenségben

4. A műterem, melynek különleges világítását a kétoldalról bejövő fény teszi rendkívül barátságossá

5. A konyha az étkezővel, jobb oldalán a gyönyörű mérleggyűjteménnyel

Gyémánt László

Otthon, 1996.11.

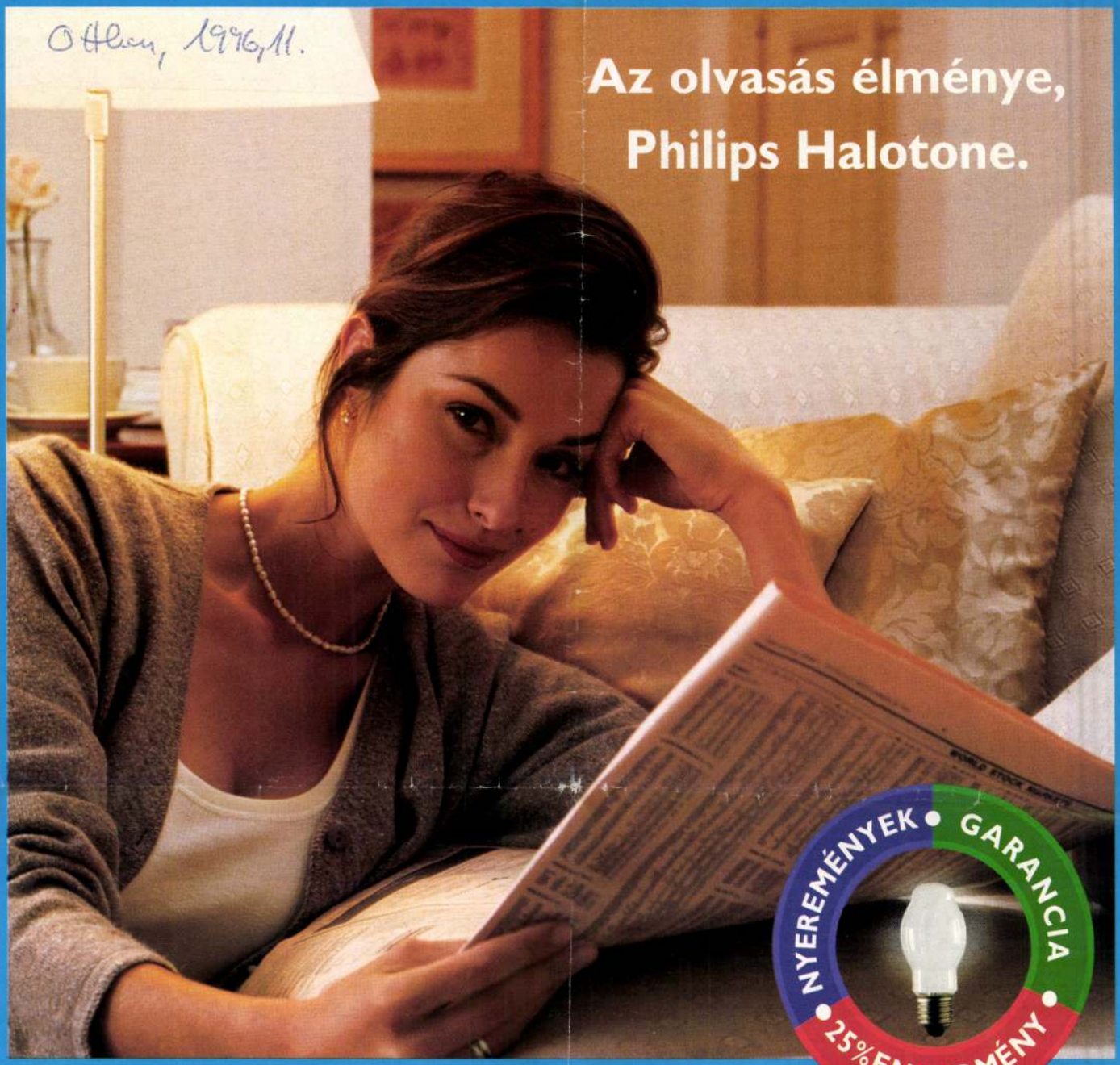

Let's make things better.

Az olvasás mindig felfrissíti gondolatainkat. Azt szeretnénk, ha mostantól a szemünket sem fárasztaná. Éppen ezért ajánljuk a Philips Halotone égőket. Ezek a hagyományos foglalatba illeszkedő halogén égők tisztább, erősebb fényt biztosítanak minden olyan tevékenységhez, amelyhez jó fényviszonyokra van szükség. Így Ön kényelmesen élvezheti a szavakat anélkül, hogy megterhelné látását. Philips Halotone - és még nagyobb élmény az olvasás.

Sőt, a most 25% árengedménnyel kapható Halotone, Ecotone és Softone égőkkel fényűző párizsi utazást és további értékes nyereményeket nyerhet, és a Philips az akció ideje alatt pénzvisszafizetési garanciát is nyújt.

PHILIPS

Akciós termékeinket keresse az alábbi helyeken - országos hálózatok: Centrum Áruházak, Keravill szaküzletek, Skála Áruházak, Spar-szupermarketek, **regionális hálózatok -** Komfort Rt. szaküzletek (**Ajka, Balatonalmádi, Pápa, Tapolca, Várpalota, Veszprém**), Paletta Rt. szaküzletek (**Hajdúszoboszló, Debrecen**), Michelfeit áruházak (**Budapest**), **ker. egységek - Balatonlelle:** Vi-Vi Villamossági Szaküzlet Rákóczi út 336.; **Balmazújváros:** Szűcs Mihály Debreceni u. 49.; **Békéscsaba:** Univerzál Rt. 88. sz. bolt Bartók B. u. 70.; **Budapest:** CBA-SÜBA Szupermarket, Elektrocentrum Kft. Lövőház u. 20/a., Paritás Kft. Jászberényi út 34., Világítástechnika Kft. Lónyai u. 15., Zeus Bt. Pesti út 61-67.; **Debrecen:** Daniella Mesterek Boltja Csapó u. 4-6.; **Gödöllő:** TK Arzenál Kft. Dózsa Gy. u. 94-98.; **Győr:** Rátaker Repeta Super Arany J. u. 28. és Lajta u. 4-6.; **Kaposvár:** Somogyker Ady E. u. 3., Tutta Lámpa Kft. Kisfaludy u. 11., Vill Cikk Achim A. u. 12-16.; **Kapuvár:** Kerszak Kft. Fő tér 7.; **Nagykanizsa:** KM-Light Csengery u. 5.; **Paks:** Pál Villany Kishegyi u. 44/a.; **Pécs:** Hevesi és Társa Batthyány u. 11., Webs Kft. Rákóczi u. 59-61.; **Szeged:** Tisza Parti Diszkont Felső Tiszapart 15.; **Szekszárd:** Szevill Kft. Mikes u. 5.; **Sopron:** Németh Villamosság Vándor Sándor u. 7.